

V. Brunet. Tom. III.

479.

This copy contains
the auctarium (97 pp)
printed in 1699, which
is generally missing.

Copenhagen
MUSEUM REGIUM

SEU

CATALOGUS

Rerum tam naturalium, quàm
artificialium,

QUÆ

IN BASILICA BIBLIOTHECÆ

AUGUSTISSIMI DANICÆ NORVEGIÆq;

MONARCHÆ

CHRISTIANI
QVINTI

Hafniæ asservantur,

(Descriptus

Ab

OLIGERO JACOBÆO,

Med. & Phil. Prof. Regio.

CUM PRIVILEGIO.

(Copenhagen)
HAFNIÆ,

Literis Reg. Cels. Typogr. JOACHIM SCHMETGEN,
ANNO M. DC. XCVI.

SUMMA PRIVILEGII.

Leopoldus Divinâ favente Clementiâ Electus Romanorum Imperator, Semper Augustus, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ &c. Rex, Privilegio singulari sanxit, ne quis intra sacri Romani Imperii regnorumque ac ditionum hæreditariarum fines **Musæum** hoc **Regium** intra quindecim annos à die perfectæ primæ editionis, sive in toto sive in parte mutatisve titulis, quocunque modo & formâ id fiat, recudere aut aliò recudendum dare, adducere, vendere vel distrahere apertè vel occultè præsumat, citra voluntatem **OLIGERI JACOBÆI** ejusve hæredum vel Substituti. Qui secus fecerit, librorum confiscatione & poenis, quæ latius in diplomate continentur, mulctabitur.

Wienna die 13. Maj 1695.

Augustissimo Monarchæ
CHRISTIANO QVINTO,

REGI HÆREDITARIO
DANIÆ, NORVEGIÆ, VANDALORUM
GOTHORUMQVE,

DUCI
SLESVICI, HOLSATIÆ, STORMARIÆ
ET DITHMARSIÆ,

COMITI
IN OLDENBORG ET DELMENHORST;
STUPENDA NATURÆ ARTISQVE OPERA
MUSEO REGIO INCLUSA,

QVÆ
MISSA PER IMMENSA TERRARUM, PER PROFUN-
DA PELAGI, INDAGINE
VEL IN BORÉO ORBE
TELLUS PATRIA SUPPEDITAVIT,
VEL AB OCEANO UTROQVE, AB ORTU SOLIS
AB OCCASU HESPERIO
COLLECTA
VELUT TRIBUTARIUS MISIT ORBIS PERE-
GRINUS,

QVI
MUMIAS PYRAMIDUM ÆGYPTI,
CROCODILOS ET HIPPOPOTAMOS NILI,
OSTREA MARIS PERSICI.
GEMMAS ET IDOLA INDIAE,
PORCELLANAM CHINÆ, PICTURAS JAPONIÆ,

MARMORA ET ANTIQVITATES ITALIAE,
INNUMERA BELGII. GALLIÆ, GERMANIÆ, HUN-
GARIÆ

E DISJUNCTIS LATÈ SEDIBUS
IN UNO JAM DANIÆ GAZOPHYLACIO
CONJUNCTA MIRATUR,
PIO OBSEQVIO, SUBMISSO CALAMO
DESCRIPTA

HUMILLIMÈ OFFERT

ET

JUNCTIS CUM ORBE BOREALI VOTIS
PATRIÆ PATRI
PIO, FELICI, INVICTO
PERPETUUM IN OSTRO ET DIADEMATE
SPLENDOREM,
FIRMUM IN DOMO REGNATRICE ROBUR,
VITAM IN TERRIS COELO COÆVAM
INTIMÈ EXOPTAT

SACRÆ REG: MAJESTATIS

Devotissimus Subditus

OLIG. JACOBÆUS.

LECTORI S.

*I*n *Heatro Orbis* publico *Muséum Regium* se sistit, breviter descriptum, & sidere felici, jubente sic sacrâ Regiâ *Majestate*, prælis impressum. Vastum penè Orbem, & quicquid vel produxit natura fecundior, vel excogitavit ars subtilior, ambitu suo claudit, res plurimas ostentans, quæ à vulgi observatione remotæ omnium in se oculos convertunt. Quemadmodum enim vim auri ingentem mercesq; alias insignes *Salomoni* sapientissimo *Regnum Ophir* olim suppeditavit, ita modò non dispari *Regi nostro* clementissimo, rediit in septentrione *Salomoni*, res varias pretiosas ab utroq; solis termino Orbis universus subministravit, & in *Augustum* hoc sapientiæ domicilium ac velut *Capitolium* æternitatis certatim contulit. Est quippe in confesso, *Reges ac Principes* aliosq;, qui spiritu heroico calant, naturæ artisq; studia, quæ basilicas ipsas ac palatia intrant, sapius excoluisse, ipsumq; *Salomonem*, præter opes immensas, eam à *DEO* adeptum fuisse sapientiam, ut recondita quoq; naturæ perspexerit, & de cedro *Libani* ad hyssopum usq; e pariete egredientem differuerit. *Augustum*, quod rariora hæc servat, *Palatium* structuræ imprimis magnificentiâ superbit, & immensos illos rerum thesauros per conclavia octo in classes seriemq; ordinatam distinctos exhibet. Conclave primum varia ex homine desumpta, item quadrupedes, aves, pisces, conchylia, plantarum arborumq; partes, lapides, terras, metalla & mineralia monstrat. Secundum res varias artificiales ex auro, argento, ære, ferro, ligno, ebore, unicornu, succino elaboratas, & quicquid laboribus manuariis egregium est, omnibusq; vel *Phidia* & *Praxitelis*, vel *Lysippi* & *Polycleti* artificibus majus. Tertium varia armorum & vestimentorum genera, vasa, utensilia & res alias innumeras ex *Indiâ* utrâq;, *Chinâ*, *Japoniâ*, *Turciâ*, *Tartaria*, & totò ferè divisis Orbe *Grönlantiâ* & *Islandia*, *Insulisq;* *Feröensibus* allatas. Quartum *Optica* & *Mechanica*, ab ingenii sagacissimis efficta, & *Antiquitatum* variarum spolia quasitissima, à temporis edacis jam tuta injuriis. Quintum præter picturas varias *Principum* & *Magnatum*, ac res pretiosas innumeras, *Reges*, *Reginasq;* ac *Heroes* varios illustres artificio plasticò ita efformatos exhibet, ut vivis ac spirantibus simillimi videantur. Sextum & septimum picturas rerum variarum elegantissimas monstrant, quarum hæc ubertas tanta, ut parietes totos velut peristromata artis exquisita, & peripetasmata exornent, artificium tantum, ut penicillum ipsum vel *Zeuxis* & *Apellis*, vel *Parrhasii* & celebriorum omnium provocent. Octavum numorum tam veterum quàm recentiorum, quos nitor, raritas & artificum nobilitat industria, copiam immensam exhibet. Et licet in conclavi hoc collecta ex omni ferè terrarum parte numismata afferrentur, suas hæc monetas ostendet *Gallia*, suas *Hispania* & *Portugallia*, suas *Italia*, *Anglia*, *Belgium*, *Svecia*, *Germania*, *Hungaria*, *Polonia*, suas *Turcia*, *India*, *China*, *Japonia*, ex immensa tamen illa farragine, & spoliis conquisitis, jussu sacræ Regiæ *Majestatis*, sola hæc numismata *Danica*, *Romana* ac *Græca* inseruimus. Inter illa verò soli numi aurei familiæ *Olden-*

Oldenburgicæ figuris à Calcographo representantur, cum easdem ferè, quas argentei, signaturas exhibeant, secundum ætates suas annorumq; seriem dispositi. In rebus mensurandis pedem Danicum, qui à Leydensi seu Rhinlandico vix differt, in ponderandis verò, libras 16 Unciarum passim adhibuimus. Et prolixiorẽ quidẽ adhuc calammũ, fontemq; eloquentiæ uberiorem Basilica hæc ab aliis efflagitare posset, si singula, quæ ambitu suo comprehendit, attentius consideremus. Sub structurâ quippe Musæi hujus Augustissimi Bibliotheca Regia visitur, nulli inter Europæas secunda, quæ Voluminum delectorum copiâ insigni oculos animosq; intuentium pascit, ac forulis pluteisq; serie elegantis dispositis innumera exhibet, quæ lucernas eruditorum olent. In partẽ infimã structuræ Mars habitat, & tela varia, pyrobolos, catapultas ac instrumenta alia militiæ terrestri destinata monstrat, adẽ ut consortio felici Bellonæ hîc ac Sapientiæ armamentaria jungantur, Martemq; cataphractum Pallas haud reformidans literis attollat, quicquid alter designat armis. Vale interim, Lector benevole, & ex rebus his creatis Creatorem Omnipotentem ac opera digitorum ejus, in coacervandis verò Naturæ artiumq; thesauris Augusti nostri sagacitatem veneratione debitâ perpende.

Augustum heic quodcunq; vides. Quid PRINCIPE majus,
Cujus adoratò Numine crevit opus?
Naturæ spectas quanta hîc certamina & artis,
Eminet hæc, vinci se tamen illa negat.
Addideris tandem facundi Interpretis ora,
Nil desiderio deerit inde tuo.
Atque ubi discedis, miratus singula, dices:
Musæo pulchrò pulchrior iste liber.

P. VINDINGIUS.

ARS

ARS NATURAM ALLOQVITUR.

Adesto Rerum Natura
 Hîc tua panduntur penetralia
 Hîc æmulæ Artis sagacitas tibi disputat
 Victoriâ.

Quicquid habes & non habes
 Perfecta vel imperfecta
 Oculis oberrantium detecta prodis.
 En genus quadrupedum!
 Superbit mortuus equus,
 Maximi olim Regis lator,
 Quasi quo calce terram premat dubitans,
 Hîc leo rugire desinit
 Doctus mansuetudinem.

Utque raris accenseri posset,
 Lateri cornu excusit ovis,
 Ne fronti quidem debitum.
 Cervi & alces deposuerunt carnes
 Ut eò, si viverent, essent Celeriores,
 Sed mortui securiores,
 Non à canibus, sed canescentis ævi
 Injuriis.

Hîc tuum æthra debilis admirare
 Pennata ubi degit cohors,
 Te quidem obstetricante nata
 Artis auxilio renata,
 Dum tu saltem vitam, hæc ævum concessit.
 Intuere, quas olim Nilum bibere vidisti
 Aviculas,

Quibus potæ Caspii & Herculei maris aquæ
Cognita ultimi Septentrionis Promontoria,
Easdem hîc cernis plumas
Ungviculos Eosdem,
Ut non tam vitam, quàm vocem
Ademptam conqverantur.
Sub undis frabricata
Ad ipsas etiam Conchyliorum minutias
Jam tecum possidet
Dania,
In maris, quod exercet, Imperii
Æternum testimonium.
Faucium rictus, Pinnarum remigia
Corporum flexuras, Variegata tegumenta
Acutas & ferratas proboscides, squammeas loricas,
Mille lusus & varietates
Vectigal Hafniæ misit Oceanus.
Adspice numerosam reptilium copiam!
Amphibium hîc esse desinit,
Solo contentus pulvere
Famofus Nili accola & incola
Vivum diceres, nisi crescere desisset,
Mordacem putares, nisi Trochilum adhuc metuens
Maxillam deprimeret.
Adest natus cum domicilio Tatus
Proprii habitaculi portitor testudo,
Salamandra, Chamæleon,
Quorum prior rarò in igne vixit,
Posterior in æere mortuus.
Qui neminem voravit Draco
Nullos visu occidit Basiliscus
Taceo Cerastes, Ammodytes, Hæmorrhæos

Fatalem

Fatalem Ægyptiacæ Principi Aspidem
Scytalen, Amphisbœnam, Cœciliam, Acontiam
Latentem in angve vulgari Æsculapium

Et parvum genus vermium
Brevi ales futurum,
Si in oculatos Papiliones stellatas libellas,
Vespas inutiles & fucos ignavos desinit.

Inqvilinas sibi merces porrigit
Amata Tellus,
Magnum Cereris & Triptolemi Regnum
Gangi, Arari, Tibri, Tago, Rheno, Albi
Remotis oceani filiis proprias

Qvas

Cura laudabilis, labor improbus, prudens solertia
Acquisivit, in pulpita congescit, ordine disposuit

Semina Plantas
Flores Fructus
Cortices truncos

Arcton nostram cornucopiæ probatura.
En abdita terræ visceribus sagax excusit
Industria.

Feraces auri argentique mineras,
Malorum irritamenta futuras,
Humanos quasi lapides faxeas lingvas
Petrosa ligna semicoctas arenulas,
In ipsis incunabilis
Secura ne delitesceres

Majestati Regiæ Homagium dictura.

Tandem & Homines hîc conspicias,
Sed intuendo erubescere,

Cur pellis & muscoli innocentibus detracti osibus,
Cur intra feralem Mumiam Gelatina facta

Cur nervis destituta tenui saltem filo pendent
Vacillantia in acetabulis stamina,
Nisi quòd
Tua temeritas obstiterit innocentiae
Et præmium desideratae Sapientiae fuerit
Rerum omnium dira Corruptio.
Et tantum tuum, nec tuum tamen omne,
Misera Natura!
Spolia sunt,
Quæ mors & temporum tibi detraxisent injuriæ,
Nisi vindices manus adhibuissent
Artifices
Hic Æmula tuæ adsum
Artificum Mater.
Meum est, non tuum,
Quod integra urna relictos ex busto sepiat cineres,
Quod antiquam Sepulchreti Venerationem
Superstites testentur Lampades.
Humata cum Dominis arma,
Sepultos cum Patronis Lares Domesticos
In præsens ævum revocavi.
Meo Auxilio
Quâ caput Tiarâ circumdedit
Magnus olim Septentrionis Præsul,
Quem manu lituum gesit, Quo linteo vestitus,
Ex ordine hic Viator Conspicit,
Quâ vestem Romanus fibulâ strinxit,
Quâ Pallium collegit,
Cujus ope demisit ad talos Togam.
Verbo, quicquid Antiquum ætas reddidit
Plurimarum Gentium,
Ad fatidica etiam Lapponiæ tympana,

Hic

Hic inter Cimelia reposui.
 Non loquor Crateres & fixam in Poculis
 Volubilem monetam,
 Non cava & torta Cornua
 Olim temeti puri & Masfici liqvoris Condos,
 Hodie Antiqui Erroris Indices.
 Orbem Univerfum peragrandō,
 Indis arma dedi, Barbaris arcus & Pharetras,
 Docui Principes Afros.
 Latere in Plumis Regalem Purpuram,
 Ex terrâ fabricari Utenfilium pretiosa,
 Qvalis Hostibus metuendus Acinaces,
 Qvinam iſtibus avertendis ſecurior umbo.
 Me Duce Trilune Vexillum
 Aduſtus excogitavit Sarmata,
 Qvod orbi licet Chriſtiano Infeſtum.
 Hic inter raptos enſes & ſigna Victoriæ
 Placidè ſuſpenditur.
 Ego inter medias Glacies
 Grönlandiæ Colonos aptos Commerciis reddidi
 Breviqve Metamorphoſi
 Ex piſcibus Navigia fieri,
 Et Undis innatare probavi.
 Auro, Argentō, Ebori, Succino, Æri, Ferro, Figuras
 Conceſſi,
 Ut fugerent ruentis ævi injurias
 Daniæ Monarchæ æternum Servituræ.
 Mea Matheſis eſt,
 Qvæ minutiffima temporis momenta
 Properantis fati viam monſtrando
 In Horologiis diſtingvit.
 Siderum Uniones & Recesſus

Qvod oculis pateant meum est,
Per longos tubulos propinqvum cernere solem,
Per breves longam objectorum distantiam,
Me fabro, didicit Optica.

Qvid qvod in novâ machinâ
Aerem, sine qvo Natura nihil,
Præsentem furari didicerim,
Ablatum pro lubitu reddere,
Me Auspice, effosæ Telluris opes
Prælum sentiunt,

In vili ære Apparent,
Magnus Dictator, Augustus Triumphator,
Et superbæ Romulidum Nurus
Captæ Urbes, victa mari terraq; prælia,
Munita Campestria, locati in maris medio portus,
Plura Principum Danorum & rara facinora,
Cedro Auroq; digna,
In Nobili metallo æternitatem possident.
Ergo tibi ubiq; par si te non major
Natura Rerum,

Augustisfimi Septentrionis Monarchæ

Christiani Qvinti

Gloriosâ humilitate pedes exosculor,
Ille larga manu & liberali clementiâ
Me cum sororibus sustinet.
Ejus ope contingit, qvod nulla Arcton incolat barbaries,
Floreant literæ, regnet industria
Mihiq; licitum novâ qvotidie accessione
Orbem locupletare.
Sacros mihi vultus concessit

Propitius Patriæ Pater
Ut similes in cerâ fingerem
Sed magnis ausis ex parte decidi,
Cum nec oris nec artis sit exprimere

Christianum

Ubique Magnum ubique menfuras ingeniorū Superantem
Circumstant Maximi Regis Simulachrum

Diva & Regnatrix Ameliæ
Pater Regis & Avus, Frater, Sorores
Cum extinctâ Theresiâ
Magnus Ludovicus.

Præfenti Augusto gratulatur
Principum variorum selecta cohors
In pictis vultibus illustris Brënnorum Propago
Uno quasi ore dicerent :

Vivat feros venientium temporum annos

Maximus Boreæ Monarcha

Orbis amor, subditorum delictum

Verum vidimus in Bello Martem

Pium veneramur Pacis tempore Apollinem

In Sago & Togâ ubique Regem

Sint nobis Cum sacro hoc Divorum filio amica omnia

A quo & apud quem diu desideratus expectatur

Turbati Orbis Pacificator.

Denique

Cum hoc Caput imperii Hæc terræ Gloria

Futurorum Seculorum Miraculum

Tibi aliquid Natura debet

Cauta esto, provida, sapiens.

Ut diutissimè fospiti opituleris

Nec tuâ Culpâ committas,

Quod

Quod Univerſo Flebile Daniæ funeſtum,
 Satage hujus negotii alma Natura
 Et tum demum amice conveniamus
 Zephyros interim Eurosque colligens flores
 Fama pervolat
 Sertum componit

Quod pro navatâ in adytis tuis excutiendis
 Operâ, Curâ, Industriâ

OLIGERO JACOBÆO

Amico, Affini, Collegæ
 Publico nomine imponet

O. W. WORM. Eloqv. P. Regius.

PARS

PARS PRIMA
DE
REBUS NATU-
RALIBUS.

PARS PRIMA

DE

REBUS NATU-
RALIBUS.

SECTIO I.

DE

Homine & Quadrupedibus.

MUMIA ÆGYPTIACA (Tab. I. Fig. I.)

pedum quinque; longitudine, carbaso subtili & telâ variâ undique involuta. In fasciis circumjectis figuræ quædam peculiares conspiciuntur & characteres Hieroglyphici. Limbi circulares, pectus in primis vestientes, ex colorum diversorum orbiculis & figuris aliis assuti sunt, auroque hinc inde illiti.

CAPSA seu repositorium, (Tab. I. Fig. II.) cui inclusa est Mumia gossypio hinc inde tecta, ex ligno concavo oblongo, crasso admodum & coloris subflavi, ac in partes binas diviso, ad similitudinem Mumie accedit, & parte superiore capitis humani figuram exprimit; inferiore verò, & quidem anticâ, notas & characteres peculiares, vetustate ferè exesos. Mumie tales ab Ægyptiis olim in primis confectæ, & funera medicata *Plinio* appellatæ, voce Persicâ, pro cadaveribus exsiccatis sumuntur & certâ ratione conditis, quæ sub structuris Pyramidum vel in cryptis aliis subterraneis apud Ægyptios olim condebantur. De mumiis, præter alios, eruditè *Athanasius Kirckerus* & in Itinerario suo *Thevenotius*.

MUMIA ÆGYPTIACA minor, pedum trium longitudine, pannis variis involuta & fasciis circumligata.

MUMIA DANICA. Licet enim inter deperdita Mumie veræ à *Pancirolo* habeantur, à recentioribus tamen, successu haud dispari, ars condiendi cadavera excolta est, quâ inclaruere in primis hoc seculo *Bilsius*, *Boylens*, *Blankardus*, alii.

FOETUS Lapidifactus. (Tab. XI. Fig. II.) Mirandum hunc foetum spatio viginti octo annorum mulier Agendici Senonum in Gallia gestavit, quæ *Columba Charria* dicta, sartoris uxor. Dissecto utero, portentosa demum mole gypseâ eductus est foetus Anno 1582, membris bene conformatis, nisi quod ultra modum induruerant. Spectatum diu Agendici, transiit demum corpusculum ad mercatorem Parisiensem primarium, hinc ab aurifabro & gemmario *Giliberto Vautron* Venetias delatum, ac tandem ex Italia anno 1653. ad Augustissimum Danie Regem FRIDERICUM III, qui inter rariora Musei

hujus reposuit, judicio sagaciorum subjiciendum. De foetu hoc fusè admodum *Bartholinus* Hist. Anat. Cent. II. & in opere Gall. *Paræus*, l. 25. de monstris.

EMBRYO, pollicis unius longitudine, vitro oblongo & pellucido inclusus.

EMBRYO, septem pollicum longitudine, exsiccatus.

VASA HEPATIS lege artis Anatomicae præparata eleganter & exsiccata.

SCELETON HUMANUM.

MANUS VILLOSA HOMINIS SILVESTRIS INDICI, *Ourang Outang*, dicti. Talis ex Angola *Friderico Henrico* Arausionensium Principi oblatus est, & à *Tulpio*, lib. 3, observ. 56, descriptus.

CAPILLI cum CUTE iratâ manu avulsi. Ortâ *Helsingoræ* inter duos contentione & à verbis ad verbera re delatâ, in caput & capillos alterius alter involavit, manuq; tam firmiter apprehendit capillitium, ut subjecta cutis cum pilis ex cranio divelleretur. Pars illa cutis pilosæ avulsa à coriario demum præparata est & in rei fidem hic asservata.

PLICA POLONICA, 6 pedum & 3 pollicum longitudine. Vitium hoc capillorum, dum in cirrhosita contorquentur, ut extricari nequeant, Polonis familiare fertur, in quo extirpando brançæ *Ursinæ* decoctum *Hercules Saxonia*, *Sennertus* & Medici alii extollunt, muscum verò terrestrem clavatum *Ephemerides Germanorum*.

UNGUES MONSTROSI DIGITORUM, quos gestavit diu juvenis quidam *Hafniensis* stipem ostiatim colligens. Maximus illorum unciarum quatuor cum dimidia longitudinem æquat. Digni omnes, duobus exceptis, ungulis his monstrosis armati erant, quæ recisæ manu Chirurgicâ iterum crescebant.

CALCEI & SANDALIA ex cute humana. Parata quoq; ex corio humano Cingula hic conspiciuntur, quæ foeminis suffocatione uterinâ laborantibus vulgò circumligari solent.

OVUM quod peperit mulier. Exemplum partûs hujus mirandi *Norvegia* suppeditavit Anno 1638. *Anna* quædam *Amundi* filia, Uxor *Gudbrandi Erlandsoni*, quæ sæpius antè genuinos foetus feliciter enixa fuerat, gravida iterum, majoribus verò in puerperio quàm antea doloribus, bina ova peperit galinaceis simillima. Fractum ex illis unum, alterum ad celebrem *Ol. Wormium* transmissum, demum Muséo huic Regis nostri Augustissimi illarum. De testibus rei & circumstantiis aliis prolixè in Hist. Anat. Cent. I. Th. *Bartholinus*. Et licet magicum hoc ovum ac miraculi res plena à *Wormio* aliisque deprædicetur, miraculi tamen vim quodammodo imminuere videntur detecta hoc seculò in ovarii mulierum ova seu vesiculæ humore limpidò refertæ, quæ à membranis ovarii post imprægnationem liberatæ per Tubas Fallopianas in uterum delabuntur. Et cum ludat variè in ovorum cortice Natura, adeò ut ova illa, quæ, consuetâ naturæ lege, cortice investiuntur, è gallinis avibusq; aliis sine omni cortice & velut solæ vesiculæ interdum exeant, ita quoq; modò contrariò, ovum hoc muliebre, quod ex ovario protrusum, limpidæ vesiculæ formâ, uteroq; exceptum, adauctis sensim membranis & humoribus contentis ad productionem foetus ac incrementum dilatari debuisset, cortice duro obductum est, adeoq; formâ insolitâ exclusum. Forsan quoq; ad hydatidem

tidem crustâ investitam referri posset. Exempla demum non dissimilia sagaciores alii passim commemorant. Ita oviforme quid ex utero muliebri excretum fuisse *Antonius de Heyde* Centur. Observ. Med. 44 refert. In agro Vicentino, Anno 1621, foeminam obortis doloribus parturiendi consuetis, ovum perfectum peperisse *Joh. Rhodius*, Cent. 3. Obs. Med. 27. annotavit. Ipse deniq; rerum naturalium scrutator sagacissimus, *Th. Bartholinus*, de muliere Hafnienfi refert (libro de insolitis partûs hum. viis c. 16.) quod post imprægnationem 12 hebdomadarum dolores parturientium senserit, & anxie se demum in lecto versans, ovum pepererit.

CALCULUS vesicæ humanæ, qui uncias duodecim cum dimidia pendet. Hic ex Sacerdote Anglicano quondam exsectus fuit. Alius, ex cive Holsato demtus, pondere est unciarum duodecim. Ex foemina deniq; exsectus uncias quatuor cum dimidia pendet. Asservatur præterea hic calculus ex vesicâ Illustris *Hugonis Lutzow* extractus, qui coloris subflavi est ac uncias duas cum dimidiâ pondere suo superat.

EQVI BRASILIENSIS CAPUT, eleganti naturæ artificiò discolor, (*Tab. II. Fig. I.*) pedis unius & dimidii longitudine: Pili animalis hujus serie alternatim modo albi, modo flavescentes sunt. A lateribus capitis utrinq; latiores sunt series pilorum flavescentium, à parte capitis anteriore, & nasi inprimis, tenuiores sunt, arctiusq; invicem coeunt. In Indiâ tam equos quam asinos versicolores gigni itineraria testantur.

AURIS ELEPHANTI pedum trium & dimidii longitudine, duorum vero & dimidii latitudine. Elephantem ipsum è fluvio bibentem in Promontorio Bonæ Spei trucidavit Centurio *Magnus Jacobi*, anno 1675 d. 12 Decembr. globo plumbeo ponè aurem è bombardâ immisso, cum ex tractu Indiæ Orientalis, Coromandel dicto, ubi urbs Danorum Tranquebar cum castello Danisburgo sita est, huc tenderet. Pendebat auris memorata, adhuc recens libras 44. Tempore eodem percussit Cervum, qui exutus corio & exenteratus, pondere 256 librarum extitit.

DENTES seu CORNUA duo ELEPHANTI, quorum singuli pendent 150 libras. Cornua appellari malunt antiquorum plurimi, & inter recentiores quoque *Ludolfus Hist. Æthiop. lib. I. c. 10.* Cornua esse, inquit, & non dentes, quod ebur vocamus, apud Æthiopes non ambigitur. Ideo hæc Elephantorum arma lingvâ Æthiopum *Akronot* sive cornua, vel *Karna nage* seu cornu Elephantis ex Lexico suo Æthiopico demonstrat. Sententiam eandem anatomie Elephantis à sagacioribus instituta uberius confirmat. Solertissimus *Polybius lib. 8. c. 10.* in Africa extremâ tanta Elephantorum cornua memorat, ut trabium ac tignorum loco ad postes, sepes & stabula exstruenda adhibeantur.

DENTES duo ELEPHANTI ex Angola allati, prædictis candidiores multo ac magis splendentes. Pendent singuli libras 88.

Quinq; DENTES MOLARES ELEPHANTI. Pendent singuli libras 6 cum dimidia.

CAUDÆ duæ ELEPHANTORUM, singulæ longitudine pedum duorum cum dimidio. Pilos habent densos admodum, &, juncorum minorum crassitie, splendidos ac atros. Ornare iis cervicem incolæ regni Angolæ ac locorum circumjacentium memorantur, inprimis viri ac foeminæ nobiliores, tam bestiae, ex qua avulsi sunt, robur, quam validitatem pilorum ac pulcritudinem æstimantes.

UNGU-

UNGULÆ seu PEDES duo ELEPHANTI, quorum singuli longitudinem pollicum octodecim, latitudinem verò 9 pollicum habent.

EXUVIÆ EQVI FARCTÆ.

SCELETON EQVI.

CORNUA EQVINA (*Tab. II. Fig. II. & III.*) Equum hunc cornigerum habuit Rex Daniæ potentiss. gloriosæ Memorix FRIDERICUS III. cui ex utraq; auriculâ, parte exteriori, enatum fuit cornu incurvum, acutum, pennæ olorinæ crassitie, longitudine pollicum duorum cum dimidio. Cornua hæc pendula & mobilia fuere & temporibus stasis decidua, succrescentibus demum aliis, & longitudinem priorum attingentibus. De his eruditè in Musæo *Ol. Wormius* & *Th. Barthol.* Hist. Anat. Cent. 2. Memorant quoq; inter Antiquos, *Plinius* & *Ælianus* eqvos Æthiopiæ cornubus armatos esse, ac Indicos eqvos unicornes vel tricorones.

CORNUA duo STREPSICEROTIS. Singula longitudinem habent pedum duorum cum dimidio, coloris nigerrimi, quæ ambitu rugarum & velut annulorum à basi ad partem mediam cinguntur, hinc verò lævia ac polita in apicem usq; sensim gracilescunt, in fastigium leve acuminata. Animal, quod cornua hæc gerit, inter capras silvestres *Plinius* recenset lib. 8. c. 51.

CORNU RHINOCEROTIS DUPLEX (*Tab. III. Fig. IV.*) cujus ramus alter acutior pedum duorum, obtusior alter pedis unius longitudinem habet. Animal, quod cornu hoc gestavit, in vivario magni Indiæ Mogolis trucidatum est.

CORNUA varia RHINOCEROTUM longitudinis diversæ. Ex cornubus his spiritus arte Chemicâ potentissimus elicitur, de quo uberius Acta Med. & Phil. Hafniensia anno 1674. pag. 166.

CORIUM RHINOCEROTIS. Coloris est cineritii, crassum admodum & rugis variis sulcatum, quod ictui acinacis validissimo facile resistere Scriptores memorant. Animal ipsum, quod Bengala, Cambaja, Malacca, Sumatra, Siam & regiones aliæ copiose gignunt, ab *Aldrovando*, *Jonstono*, *Wormio*, aliisq; fusè descriptum est.

DENTES varii HIPPOPOTAMI longitudinis diversæ. Maximus illorum pollicum novem longitudinem vix æquat. Animal ipsum, quod dentibus memoratis instruitur, Nili Ægyptiaci incola est & vastæ admodum mollis, quemadmodum farctæ illius exuviæ inter rariora Leydensia prope hortum Academicum luculenter evincunt. Phlebotomiæ usum ab animali hoc hausisse olim Medici memorantur, quod obesum jam satietate nimia ac sanguine copioso distentum, litus quærat ac cuspidi arundinum inprimat corpus, venamq; in crure vulneret, ut sanguine effuso corpus exoneret.

CORNUA CAPRÆ BEDZOAR, quæ longitudine suâ pedem dimidium vix excedunt, coloris ex fusco nigricantis, nodis quibusdam interstinctæ & versus extremitatem acuta. Animal ipsum his cornibus instructum Capræ silvestris species esse memoratur & *Parsan* a Persis appellari.

EXUVIÆ CERVI VERSICOLORIS farctæ.

CORNU CERVINUM triplici ramorum trunco instructum.

COR-

CORNUA CERVI, qui anno 1611. d. 8. Decembris in urbe Calmaria captus est.

CORNUA duo CERVINA (*Tab. III. Fig. I.*) sibi invicem implicita & circumvoluta.

CORNUA duo ingentia CERVINA Philosophicè calcinata.

CORNUA duo CERVINA (*Tab. III. Fig. V.*) ita sibi invicem circumtorta & implicita, ut extricari aut divelli nequeant.

CORNU ingens CERVINUM (*Tab. IV. Fig. III.*) cujus extremitati frustum ingens ligni adhæret.

CORNUA duo CERVINA (*Tab. IV. Fig. II.*) è frustulo ligni exerta.

CORNUA varia CERVINA miris Naturæ artificii intorta, quemadmodum & pedes varii CERVINI, figurarum diversitate, monstrosi.

SCELETON CERVI.

CORNUA varia CAPREARUM Naturæ ludentis artificio variè intorta.

CORNUA ALCES. Animal ipsum equò maximò procerius, quod Lingua vernaculâ *Elfdiur* appellatur, Norvegis antiquioribus *Ellgur* ut in *Lexico Islandico Resenius* docet, Norvegia, Russia, partesq; aliæ Orbis septentrionales inprimis gignunt. Americam quoq; quæ Septentrionem spectat, alces gignere itinera varia Anglorum docent. Lata admodum sunt hujus animalis cornua & crassitie duorum digitorum transversorum, in ramos breves & velut apices circa limbos dispersa. Temporibus statim mutari, velut cervina, sagaciores notarunt, ac primò repullulantia lanugine obduci, qualia se possedisse *Jonstonus* de Alce refert. Tam cornua quam ungues insultibus Epilepticis vulgò opponi solent.

CRANIUM ALCES cum cornubus (*Tab. III. Fig. III.*) quorum alterum ramò duplicatò instructum est.

CRANIUM BABYRUSÆ. (*Tab. II. Fig. V.*) Quatuor dentes exertos, longos & incurvos, habet, quorum duo ex maxillâ inferiore prodeunt, duo verò ex maxillâ superiore ossa rostri perforantes. Dentes reliqui maxillares à porcinis vix differunt. Animal ipsum Monstrum porcinum censerì potest. Icon animalis in insula Java anno 1650. depicta juxta cranium hìc appensa visitur.

CORNUA LEPORINA (*Tab. III. Fig. VI. VII. VIII.*) Captum quoq; fuisse in Saxoniâ cornutum leporem, & plus quam annuo spatio areæ inclusum vixisse testantur *Ephemerides Germanorum*, anni sexti volum. pag. 369. Ità viduam Medici Lovaniensis duos cornutos ex Norvegia lepores habuisse *Gassendus* refert lib. 2. in vita *Peireskii*. Consentit prædictis in itinerrario suo *Johannes Baptista Tavernier*, cum Saxoniam perlustraret: *Digressi*, inquit, *Freistadio sumus ad egregiam arcem Augustoburgum quæ in monte perquam edito collocata cameram quandam ostentat rebus rarioribus refertam; aliis ibi ornamentis insigniti non sunt parietes, quam variis muro affixis animalium cornibus, inter quæ & Leporis apparet caput, duobus præter solitum corniculis à Natura instructum, quod à Rege Daniæ pro munere singulari Electori transmissum est.* De cornibus Leporis plura eruditè adfert *Th. Bartholinus* Epist. Medic. Cent. II.

MANDIBULA EQVI INFERIOR ligno querno immersa (*Tab. IV. Fig. I.*) quam arbor crescendo undiquaq; involverat, de qua fusiùs in Musæo suo *Ol. Wormius*.

EXUVIÆ LEONIS FARCTÆ.

SCELETON LEONIS Africani, cujus longitudo est, à cranii parte anteriore ad caudæ extremitatem, pedum sex cum dimidio. Leo hic, qvi fabrum lignarium cubile ejus ingressum dilaniaverat, globo bombardæ plumbeo percussus est A. 1671. & examini Anatomicorum subjectus.

CRANIUM LEONIS, sclopeto trajectum.

SCELETON Apri magnitudinis insignis.

SCELETON CASTORIS.

SCELETON CANIS, qvi in cubiculo Regis gloriosæ memoriæ *Christiani Quarti* vigilantiam semper præstitit, *Tyrct* appellatus, & in Arce Regia Fridericiburgensi depictus.

VULPES ALBA magnitudinis insignis.

CERCOPITHECUS ALBUS.

PELLIS ERINACEI INDICI, quæ spinis longissimis inhorrescit. Spicula seu spinæ bicolores sunt, partim albæ, partim nigrae, in extremitate acutissimæ, dorsum inprimis ac latera obsidentes, quas animal pro lubitu erigit.

EXUVIÆ GLIRIS INDICI, pilis nigerrimis obsitæ.

LEPUSCULUS monstrosus septem pedibus instructus (*Tab. IX. Fig. V.*) longitudinem habet pollicum quinqvè cum dimidio. Vivus autem captus est in districtu Aalburgensi.

MUS NORVAGICUS, *SEMING* vel *SEMEND* dictus, qvi è nubibus quandoq; decidere & fata ac gramina depascere vulgò fertur. Historiam muris hujus tractatu peculiari contexuit olim celeberrimus noster *Olaus Wormius*. Credibile interim est vulgari maris ac foeminæ copula generatos esse mures memoratos, & ex montium fastigiis aliisve terræ partibus, vi procellarum, in loca alia quandoq; translatos, inprimis cum, asserente *Olao Magno*, in ventriculo herbæ crudæ nondumq; subactæ reperiantur quamprimum deciderint. Vel forsan, decidente pluvia, è latibulis campestribus copia majore prorepunt, quemadmodum ranæ, lumbrici terrestres, cochleæ domiportæ & bestiolæ aliæ, quas pluvia decidens ex antris suis & latibulis foras prolecat. Firmat quoq; sententiam hanc assertum *Wormii*, qvi nunquam in tectis & culminibus domuum, in urbibus aut pagis, sed saltem in mollibus arvis & pascuis hos reperiri ait. Ita ranas quoq; pluviales vulgò dictas, eximbre generari & cum eodem decidere quidam inter veteres dixerunt. Verum, decidente pluvia, è scrobibus suis cavernisq; prorepunt, in sicco ante delapsam pluviam morantes ac inter saxa vel dumeta scrobesq; terræ cavernosas abditæ. Et si aperiantur protinus, plenus cibus stomachus & distenta excrementis intestina deprehenduntur. Notavit quoq; hoc olim *Theophrastus Eresius*, in fragmentis libri *περί τῶν ἀγρίων ζῴων* seu de animalibus subito apparentibus.

OVIS, cui CORNU in latere dextro enatum (*Tab. II. Fig. IV.*) Vixit hæc in eqvili Serenissimæ Reginæ Danorum *Sophiæ Amaliæ*, cui in dextro latere circa costas spurias ex cute propendet cornu pedis unius longitudine, latitudine verò sex pollicum, figuræ quodammodò pyramidalis.

COR-

CORNUA duo RANGIFERI. Animal ipsum Norvegis hodiernis *Rein-* vel *Reensdyr*/ antiquis verò, & Septentrionalibus aliis *Greindyr* appellatur, ut in Lexico Islandico *Resenius* docet. Ad figuram Cervi minoris proximè accedit, apud Norvegos, Lappos & Finnos frequentissimum. Errat omninò *Thevetus*, qui in Cosmographia sua apud Norvegos, Finmarchos, & Moscovitas unicornem facit Rangiferum. Errant similiter *Olaus Magnus*, *Gesnerus* & *Jonstonus*, qui tricornem depingunt. Rangiferis duobus junioribus anno 1672. à *Nicolao Stenone* Hafniæ dissectis cornua bina & tenella fuerunt ac cervinorum instar lanuginosa, variis utrinq; ramusculis ornata.

CORNUA duo RUPICAPRÆ. Decem pollicum longitudinem habent, nigra & polita, ductu parallelo à capite surgentia, circa radices ad latitudinem pollicis unius cava, supernè leviter inflexa in uncum acutum & hamata. Animal, quod cornua hæc gestat, Capra Tyrolensis vel Carinthiaca appellatur, quod in Carinthia & Comitatu Tyrolensi ac regionibus Alpinis frequens sit, Camazza Italis, circa Alpes degentibus. Disjunctas latè rupes, infidiis venatorum exposita, saltu facile superat hamulisq; cornuum inflexis rupium jugis adherere creditur. De capra hac eleganter, more suo, *Martialis*:

*Pendentem summâ capream de rupe videbis ,
Casuram speres , decipit illa canem—.*

De capra hac videatur quoq; *Clusius* lib. I. Observ. 54. *Jonstonus* pag. 52. *Peyerus* de ruminantibus lib. I. cap. 5.

PEDES SIMIARUM lorò seu funiculò traducti. Cùm Indos admodum vexet copia simiarum, gloriosum incolis censetur truncata plurima simiarum capita pedesq; Magnatibus offerre. Sponsi præterea munere tali amafias sibi conciliare memorantur.

UNGULÆ TIGRIDUM cingulo inductæ. Coloris sunt albicantis & maxima ex parte pellucidi.

PELLIS animalis, quod **TAMANDUA-GUACU**, vulgò **MYRENETTER** appellatur. Pilos habet duros ac ex albo flavescentes, maculis nigris interspersis. Referunt Scriptores linguam animalis hujus longam admodum esse & in ore convolutam, quam tumulo formicarum tamdiu immittit, donec ab iis obsideatur; arreptaq; hoc pacto lingua omnes deglutiat. De animali hoc fulè *Marcgravius* Hist. Brasil. l. 6. c. 4. & *Joh: de Laet* Ind. Occid. pag. 55. & 618.

CRANIUM SIMIÆ, quæ *Fabianus* appellatur, vulgò *Mammoneth*. Meminit hujus *Gesnerus*, qui *Mammonethum* esse animal scribit simiâ majus. Caudam illi prolixam perperam assignant *Jonstonus*, *Albertus Magnus*, & Scriptores alii. Vixit hoc animal ante annos plures Hafniæ, formæ planè monstrosæ ac inusitatæ, cujus anatomen exhibent *Acta Medic. & Philosophic. Hafnienf.* vol. I. anno 1670.

OS FEMORIS vastissimum animalis ignoti, trium pedum longitudine. Nonnulli hoc pro osse gigantéo sumunt.

TOPHI varii ANIMALIUM. Sunt pilorum quædam glomeramina, figuræ quandoq; sphæricæ, quandoq; ovalis, quæ testam habent coloris ut plurimum fusci, aut qualis esse solet lapidis Bezoartici occidentalis. Reperiuntur Tophi tales frequentius in ventriculis boum, vitulorum, ovium, aliorumq;

liorumq; animalium. Verisimile autem est, bestias, dum cutem pilosam lambunt, adhærentes lingvæ madidæ pilos sensim deglutire, qvi salivâ mixti à motu inprimis ventriculi peristaltico implicantur sibi invicem & in globulos densantur.

CROCODILUS NILOTICUS 6 pedum longitudine. (*Tab. VIII. Fig. VI.*) Animal hoc totâ vitâ crescere *Aristoteles* refert, tantamq; interdum attingere magnitudinem, ut viginti sex cubitos æquet. Fusè admodum à *Gesnero*, *Aldrovando*, *Jonstono*, aliisq; descriptum est hoc animal, qvòd *Leviathan* *Jobo* appellari, copticè autem sucki *Bochartus* docet, quasi natatorem vel urinatorem; socium autem Hippopotami in historia Æthiopicâ *Jobus Ludolfus* vocat, cœterisq; nocentior testatur, qvi in flumine Tacaze in Nilum effluente degit. Species autem Lacertæ est tam Niloticæ, quàm Indicæ, & quidem oviparæ, cum ova illius, testâ duriore tecta, gallinæ Numidicæ ova magnitudine ferè superent, saltem maculistamen seu punctis destituta. Observavit *Gyllius*, referente *Jonstond*, Crocodilum ova sua arenis obruere, & ita tandem sine incubatione catulos crocodili prodire. Rem ipsam pressius illustrat testimonium *Curtii Adelerii*, Generalis quondam in Dania maris Præfecti, de quo sequentia adfert illustris *Borrichius* in scripto politissimo de sapientia Hermetis Ægyptiorum: *Amicus quidam Adelerii*, inquit, cum unâ Cairi æstate hospitarentur, relictis in diversorio, in cistâ suâ observatâ cum vestimentis aliis, ovis crocodili duobus recens emptis, ut Venetias transfererentur, ad negotia in aliis urbibus Ægyptiis obeunda secesserat. Reversus post aliquot hebdomadas, dum cistam fortè aperit, vestes suas lustraturus, ecce monstrum horrendum, informe! profiliit crocodilus uterq; qvi, rupto jam caloribus æstivis ovo, sui juris erat, minutus ille quidem, sed pestifer, irruitq; in nudum adstantis Æthiopis pedem, & eodem non perfunctoriè vulneratò agrè avulsus occiditur.

CROCODILUS Indiæ Orientalis 6 pedum totidemq; pollicum longitudine.

CROCODILI duo, qvi anno 1669. mense Octobri, vivi ex India Orientali Hafniam allati fuere, novò & inauditò exemplò, quorum anatome à Medico Regio *Simone Pauli* instituta est, scriptoq; *Borrichiano* de sapientiâ Hermetis Ægyptiorum postea inserta. Horum alter longitudine est circiter pedum trium & quinq; pollicum; alter ad pedes quatuor in longum porrectus.

CROCODILI 6 alii magnitudinis diversæ.

IGVANA seu **SENEMBI BRASILIENSIIUM** (*Tab. VIII. Fig. IV.*) species lacertæ est, & quidem fusè admodum descriptæ à *Carolo Clusio*, *Johanne de Laet*, *Marcgravio*, *Wormio*, aliis; & cum partes ejus omnes à prædictis accurate jam dudum descriptæ sint, hoc saltem hîc adjicimus, qvòd juxta ingluviem sub mento ad pectus usq; pendulam, quædam quasi lacinia carnea, & velut palearia conspiciantur, quemadmodum in Lacerta quoq; alata Indiæ Orientalis, quam obtulit mihi quondam illustris *Borrichius*, me vidisse memini.

IGVANÆ novem, magnitudinis diversæ.

ARMADILLO, seu **TATOU BRASILIENSIIUM** (*Tab. IX. Fig. IV.*) Animal hoc Erinaceum Brasiliensem *Gesnerus* appellat, Phaleratum verò *Petrus Martyr*, ob tegmen durum & testaceum, coloris ex albo flavescentis, qvòd
tes-

tessellatò hinc inde munitur scuto. Animal ipsum magnitudine est porcelli, cuius carnem in epulis Brasiliensium expetitur esse Scriptores memorant.

Qvinq; ARMADILLI magnitudinis diversæ.

LACERTA SQVAMOSA ingens (*Tab. IX. Fig. III.*) Ità dicta est, quòd squamis densissimis & quidem corneis admodum ac duris partes pleræq; corporis obducantur. Coloris est obscure flavescentis. Fusiùs hoc animal à *Carolo Clusio* descriptum est.

LACERTA SQVAMOSA minor.

LACERTA BONONIENSIS. Species est lacertæ communis, quam longitudine & elegantia coloris viridissimi superat, in tractu Italiae Bononiensi frequens.

LACERTA minor, longitudine pollicum octo cum dimidiò.

CHAMÆLEON. (*Tab. VIII. Fig. IV.*) Species lacertæ est 6 pollicum longitudine. Lacertam hanc solò acere victitare referunt inter Antiquos *Plinius* & *Aristoteles*. Verum muscis & insectis aliis illam vesci recentiores tradunt, adeoq; bestiolam memoratam lingua longissimè extertà, cuius extremitati gluten adhæret, insecta frequentius venari. Naturam animalis hujus partesq; interiores partim *Dominicus Panarolus*, & in Itinerario suo *Jacobus Sponius*, partim in vitâ *Peireschii Gassendus* & in Ephemeridibus suis eruditi Parisienses perlustrarunt.

SALAMANDRA (*Tab. VIII. Fig. III*) Longitudinem pollicum sex ferè attingit. Vitam Lacertæ hujus in mediis flammarum amplexibus illasam esse ac permanentem veteres prodidèrunt. Verum cum superficies tota cutis lentò quodam glutine, instar vernicis splendente, obducatur, reluctari quidem initio flammis videtur, constipatis forsan ab humore viscido meatibus cutis, & salivæ inprimis ex ore eructatæ copia. Postea verò, more animalium reliquorum, in flammis comburitur. Vidit quoq; hoc olim *Galenus*, qui lib. 3. de temp. c. 4. Salamandram ad certum usq; terminum ab igne nihil pati asserit; uri autem, si longiore morâ sit igni admota. De experimentis aliis circa Salamandras tentatis plura in Actis Med. & Philos. Hafniensibus subministrantur, quemadmodum & in observationibus nostris de Ranis & lacertis.

TESTUDO MARINA Ingens Indiae Occidentalis, longitudine pedum 6, latitudine pedum duorum cum dimidio. Differt inprimis a Testudine terrestri quod pedes habeat pinnis piscium non dissimiles & ad natandum aptos. Ab *Aldrovando*, *Jonstonò*, *Wormio* aliisq; fusè describitur. Animal autem est oviparum, è cuius ovis testâ duriore cinctis, & quidem coloris albicantis, ac figuræ oblongæ, sine incubatione fetus prorumpunt. Poni quippe in arenâ littorum ova, inprimis versùs plagam meridionalem, ubi calore Solis erumpunt pulli, sagaciores viderunt.

TESTUDINES variæ minores.

SCUTUM TESTUDINIS pedum 4 & 6 pollicum longitudine, duorum pedum & pollicum 6 latitudine. Testudinum majorum testis seu corticibus tuebantur se olim Amazones; quemadmodum & pro cunabulis infantum ab Indis illas usurpari, itineraria testantur: imò tantæ esse in mari Indico molis, ut incolis pro cymbis inserviant. Tantæ præterea firmitatis testa est, ut rotis

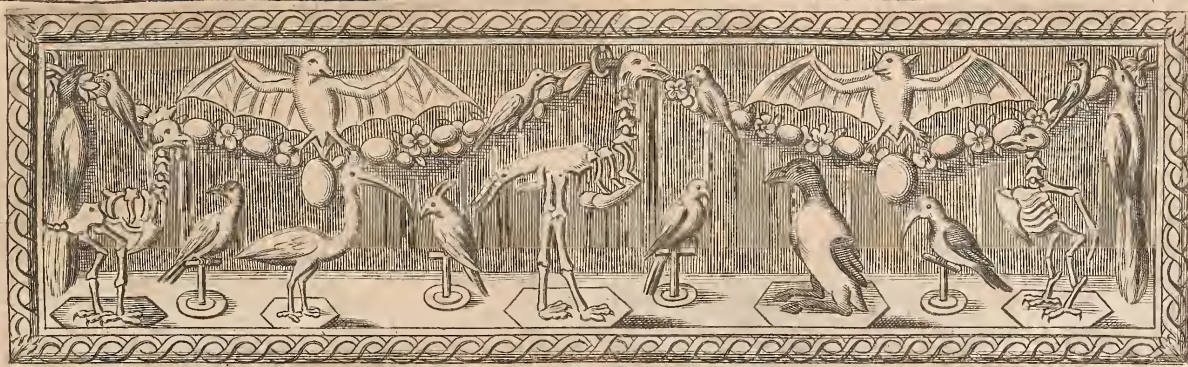
plaustrum currentis conteri nequeat. Testa autem inferior cum superiore arctius cohæret, cui, beneficio cutis crassæ ac duriusculæ, capite, caudâ & pedibus liberis, animal ipsum agglutinatur. Capite adhuc adhærente irritatum, dum vivit, animal se contrahit, & intra domicilium testæ abscondit, resecto autem capite ad rem irritantem amovendam pedes adhuc diutius extendit; imò vigesimâ quartâ, post caput amputatum, horâ motus distincti caudæ pedumq; observantur.

SCUTA varia minora TESTUDINUM, plurimis quasi futuris, quæ ex figurarum testulis constant, coagmentata.

SCINCUS MARINUS. Lacertam parvam communem magnitudine æquat, crassitie pollicis, pedis verò dimidii longitudine, coloris ex griseo flavescens; squamis tectus minutissimis, caudâ rotundâ, capite oblongo, & rostro acuto. In Nilo Ægypti flumine frequens perhibetur. Ingreditur vulgo Diasatyrium, & compositiones alias pharmaceuticas.

IGNAVUS seu PIGRITIA. Animal est Americanum, vulpeculæ magnitudine, pilis rubentibus hirtisq; urforum instar, vestitum. Longitudine est pedum trium & pollicis unius cum dimidio. Ungvibus longissimis, quibus obvia quævis fortiter apprehendit, instructum est. Ob tarditatem motus Latinis *Pigritia* dicitur, Americanis *Ai*, Nostratibus *Lojert*. Tam tardè autem incedere à Scriptoribus memoratur, ut in rependo passus quinquaginta diem solidum requirant, in cacuminibus arborum, in quibus frequentius degit, biduum integrum & in descensu tantundem. De voce animalis hujus prodigiosa & intervalla Musica referente scripsit uberius in *Mufurgiâ Kirkerus* lib. I, c. 14. Anatomen verò partiumq; descriptionem *Marcgravius* Hist: Natur: Brasil: lib. 6. exhibet.

SECTIO II.

DE

Avibus earumq; partibus.

ANSER MAGELLANICUS seu **PINGVIN** Clusii. Avis marina est ex Anserum genere, parte supernâ plumis nigris vestita, supernâ verò albis, quæ alarum loco parvas quasdam coriaceas pinnas habet, rigidis angustisq; pennis confertim tectas. Rostrum Corvino majus habet, cujus pars superior fulcis quibusdam obliquis insignitur. Pedes anserinis simillimi sunt. Vivam hujus generis avem in ædibus suis hîc

Hafniæ olim aluit celeberrimus noster *Olaus Wormius*, quæ piscibus saltem vesceretur. A *Clusio* verò, lib. 5. Exotic. c. 5. prolixè describitur.

ROSTRUM ONOCROTALI seu **PELECANI** cum **APPENSO MAR-SUPIO**. Rostrum est oblongum, osseum, & in extremitate hamatum, longitudine pedis unius cum dimidio. Sub mandibulâ inferiore capax quoddam receptaculum seu marsupium, membranofum admodum & rugosum, dependet, quod in spatium immensum dilatari potest. Avis ipsa Germanis *Kropffgans* juxta littora maris Caspii frequens est. Cum ave interim patriæ nostræ inquilinâ, quæ *Onocrotalus* quoq; appellari solet, lingvâ verniculâ *Nordrum* non temerè confundi debet, cum ab ave jam memoratâ sit planè diversa. Hæc quippe apud nos in arundinibus degit, ex Ardearum genere, rostro quidem acutò, sed sine omni marsupio, & à sonitu, quem edit, Bos palustris à nonnullis appellatur. Avem prædictam cum marsupio vivam, & caveæ inclusam Regi gloriosæ memoriæ *Friderico Tertio*, Legati Magni Ducis Moscoviæ Anno 1662. mense Decembri obtulerunt.

ROSTRUM avis **SEMENDÆ**. Longitudine est palmari, acutum admodum & intus cavum, coloris buxei, hinc tuber figurâ ovali eminet, parte anteriore coloris flavescens, in ambitu purpurei. Extractu Coromandel Indiæ Orientalis allatum est.

ROSTRUM PICÆ BRASILIENSIS. Longitudine est novem pollicum, latitudine trium cum dimidio. Totum aviculæ corpus, quæ Brasiliensibus *Taucan* appellatur, rostro jam memorato longitudine cedit. Refert *Aldrovandus* avem hanc granis piperis nutrirî, quæ integra devorat, & immutata iterum per alvum reddit.

ROSTRUM avis **RHINOCEROTIS**. Leve admodum est, concavum

cavum, coloris flavescentis, & in parte quadam rostri superiore rubelli, longitudinem novem policum non excedens. Apophysin quandam instar cornu in rostri parte superiore habet, unde Rhinoceros dicta est, quod, instar quadrupedis nominis ejusdem, cornu in fronte gerat. Avis ipsa, quæ Topau Indis appellatur, ab *Aldrovando*, *Olao Wormio*, *Jacobo Bontio*, aliisque descripta est. In Musæo Anglico Collegii Greshamensis sub titulo Hungum seu Hornedcrow, id est, corvi cornuti describitur.

Quatuor ROSTRA minora ejusdem generis.

ROSTRUM avis PLATINÆ. Gesnerò aliisque; PLATYRINCHOS dictæ; Germanis *Lepffel-Gans*. Ità dictum quod cochlearis figuram referat. Avis ipsa juxta mare Caspium reperitur, in Musæo Wormiano descripta.

Avis BRASILIENSIS GVARA dicta. Avem hanc, quæ pennis vestita est coloris elegantis coccinei, ex Brasiliâ olim secum attulit Nobilissimus *Christophorus Lindenow*. Meminit avis hujus *Marcgravius* Hist: Nat: lib. 5. cap. 8. post illum ab *Olao Wormio* accuratè describitur.

AVIS PARADISIACA. In insulis Moluccanis, quas frequentius incolit, Manucodiata appellatur, seu avis Dei. Fertur *Antonius Pigafeta* avem hanc primus Europæ intulisse. Pedes illi denegat *Nierembergius*, illumque secuti innumeri alii apodem hanc avem semper depingunt, cum interim pedibus evidenter satis instructæ hæ aves in Musæis ferè omnibus conspiciantur. Feruntur autem incolæ Moluccani avibus prædictis pedes abscindere, ut eò aptius cum rebus aliis mercatoriis compingi & deportari queant. Avem memoratam calamò accuratò describit illustris *Thomas Bartholinus* Hist: Anat: Cent. VI. pag. 291.

REGULUS PARADISIACUS. Color plumarum saturatè ruber est, circa collum verò viridis cum aureo resplendens: Avis ipsa vix palmæ integræ longitudinem æquat. In extremo caudæ duo quasi fila fetis equinis non dissimilia extenduntur, quorum quodlibet versus extremum incurvatur. Feruntur incolæ Moluccani pennas avis memoratæ sollicitè secum portare, credentes se harum ope ab ictibus hostium tutos fore, etiamsi in primâ acie ante alios collocati fuerint.

Decem AVICULÆ BRASILIENSES GVAINUMBI & GVINAMBI dictæ. Corporis totius longitudo ab initio rostri ad extremum caudæ duos pollices cum dimidio vix æquat. Color plumarum, per totum corpus, splendens admodum est & ex aureo viridi ac flavo mixtus, radiisque solaribus imprimis expositus egregiè coruscans.

PASSERES duo ALBI hîc in Selandia capti. In quibusdam Norvegiæ locis tempore hyemali passerres omnes niveum colorem induere nonnulli referunt. Meminit alborum passerum *Aldrovandus* lib. 15. Ornith. cap. 10. Visæ quoque in patriâ nostrâ interdum hirundines albæ.

VESPERTILIONES duo INDICI (*Tab. V. Fig. III*) Horum singuli corvum majorem magnitudine æquant, à capite ad extremum caudæ pedis unius longitudine, ab extensis verò utrinque alis transversim mensurati pedem unum cum dimidio ferè attingunt. Membrum genitale pollicum duorum longitudine extensum est. Refert *Linscotanus* fructibus & arboribus adeò insectos esse vespertiliones memoratos, ut Canarini eam ob causam pernoctare cogantur, & in vigiliis excubare, Indis verò gratissimum cibum existere,

stere, et perdicum loco haberi. De Vespertilionibus Indicis sequentia habet *Nicolaus Matthia Svecus* in Itinerario anno 1677. Visingsburgi lingvâ Svecicâ impresso, fol: 123. *Noctu, inquit, gregatim hic volant vespertiliones tantæ magnitudinis, ut expansæ illorum alæ integram etiam superent orgyiam. Defluente ex palmis succo ita noctu se ingurgitant, ut præ sola ebrietate velut mortui sub arboribus jaceant; quod etiam modò ut plurimum capiuntur. Ebrium ego unum semel inveni, & adactis per alas clavīs ferreis, parieti affixi; crapulam verò cum obdormivisset, ore, quod vulpino simile, ipsos clavos ferreos velut fistulas quasdam fictiles arrofit.*

SCELETON FALCONIS. Capta primò in Islandiâ hæc avis fertur & in Daniam transmissa, hinc verò Wiennam Austriæ delata, postea in Islandiâ iterum capta, cum ornamentis & crepitaculis, quibus initio cincta erat, & in Daniam rufus transmissa.

SCELETON avis peregrinæ, quæ **CASSUARIUS** appellatur & in Insulis Moluccanis, Sumatra aliisque Indiæ Orientalis locis reperitur.

SCELETON GALLI GALLINACEI, qui oviparus creditus est, de quo *Th. Bartholin. Hist. Anat. Cent. I.*

PULLUS GALLINACEUS BICEPS.

CORNU CAPONIS magnum & intortum, longitudine pollicum novem, & in apicem acutum desinens, striis variis instructum.

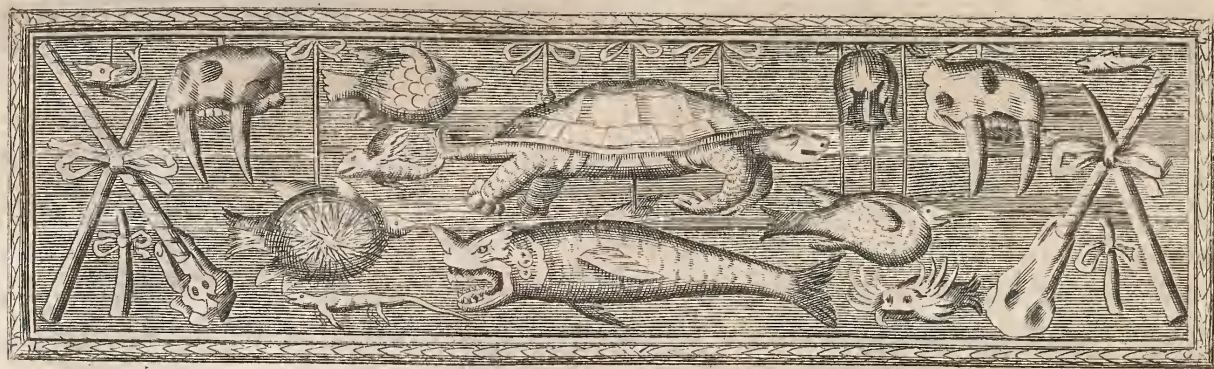
NIDI AVIUM ex Indiæ Orientalis tractu, qui Coromandel appellatur, alati, substantiâ gluten piscium seu ichthyocollam referentes, figuræ hemisphæricæ, quos dissolvi in jusculis, & cum materia sit glutinosa, furculis discerpi ac cum voluptate ab Indis devorari, ex *Johanne de Laet, Hist. Americanæ Authore, Wormius* refert.

OVA STRUTHIONUM magnitudinis diversæ, quorum pleraque; coloris sunt albicantis & figuræ quodammodò sphæricæ, punctis minutis ac nigricantibus conspersa. Hinc Garamantes sibi pileos & tegumenta olim efformarunt, si fides *Plinio*. Vitellus palato Indorum expetitus est, quemadmodum varii ex Indiâ reduces testantur.

OVA ANATIS FERÆ, quæ in Islandia & Insulis Feröensibus *Eyder* appellatur. Magnitudine suâ ova anserina æquant, extremitate unâ obtusa, alterâ acutiora, coloris ex albo grisei, maculis nigris hinc inde conspersa. Sapi-da admodum esse memorantur, ad quæ capienda è rupibus per funes periculose se demittunt accolæ, & eadem operâ plumas molles ac pretiosas, culcitrisque; fulciendis aptas, quas *Eyderdun* appellamus, operose colligunt.

OVUM CASEarii seu **EMEUS**, Avis Indicæ superius memoratæ. Magnum admodum est & quodammodò oblongum, coloris externâ parte excineritio viridis, punctis ac tuberculis variis, viriditate saturata præditis, conspersum.

SECTIO III.

DE

Piscibus eorumq; partibus.

NICORNU MARINUM, cranio balænæ infixum. Cornu hoc, oblongum & striatum, sinistrae parti mandibulae superioris insertum est, quod bellua marina gestat in Oceano septentrionali degens circa Gronlandiæ, Spitzbergæ & Novæ Zemblæ oras, Islandis & Feróensibus *Narrhval*/ Grönlandis *Toumac* appellata. De balænâ hac prolixè admodum *Wormius*, *Bartholinus*, *Schonfeldius*, *Sachseus*, alii, quam unicornem

asserunt. Verisimile interim est, eam ut plurimum bicornem esse, cum in latere potius capitis, quam in medio exprorectum sit cornu, quod hic asseveratur, indicio haud obscuro socium cornu desiderari. Anno præterea 1684. è Gronlandia navigium civis Hamburgensis *Wilhelmi Köens*, cranium piscis hujus bicornis secum attulit. Usus cornu hujus in medicinâ Practici extolunt. Subjectum quippe violentiæ ignis spiritum potentissimum fundit, in pulverem redactum pro sudorifero inservit, morbisq; malignis, vel haustis per infortunium toxicis ex voto opponitur. Imò ex cornibus hiscè pretiosis, quæ auri olim pretium superabant, constat thronus integer seu solium Regale Augustissimi Daniæ Norvegiæq; Monarchæ *Christiani Quinti*, omniumq; tam exterorum quam indigenarum in se oculos convertit.

UNICORNU MARINUM ex Islandia allatum Anno 1693, quod cranium similiter infixum est. Longitudine est 6 pedum & 5 pollicum.

UNICORNU aliud 7 pedum & 6 pollicum longitudine.

Duo generis ejusdem, pari ferè longitudine.

CRANIUM TURSIONIS seu Delphini. Piscis ipse, unde desumptum est cranium, cetacei generis videtur, cujus caro seu lardum ad escam inprimis & excoquendum inde oleum nauticæ genti est expetitur.

CANIS CARCHARIAS. Piscis hic inter pelagios cartilagineos locum obtinet, vorax admodum & carnis humanæ avidus. A pisce hoc Prophetam *Jonam* devoratum fuisse, præter doctiores alios, *Rondeletius* putat.

RICTUS CANIS CARCHARIÆ. (*Tab. IV. Fig. III.*) In circumferentiâ suâ 6 pedes, totidemq; pollices æquat. Maxilla quælibet serie dentium numerosâ scatet, qui durissimi sunt, acutissimi, figurâ triangulari, utrinq; ferrati & glossopetris simillimi.

CRANI-

CRANIUM ROSMARI, ex cujus mandibula superiore dentes duo, longi admodum, crassi & incurvi, dependent. Animal ipsum Anglis & Russis **Walrus** appellatur, aliis **Eqvus marinus**, in Oceano Septentrionali frequens, magnitudine vitulum aut phocam longè superans, coriò denso & piloso tectum. Narrant Islandi Urfum & Rostungur (ita Rosmarum appellant) quando conveniunt, ad internecionem invicem pugnare.

MEMBRUM GENITALE ROSMARI. Substantiæ est ossæ, sed levis admodum ac spongiosæ, quod in pulverem redactum calculos & arenulas exturbat, foetumq; ac secundinam expellit. In comescenda inprimis stranguria à *Bartholino Hist: Anat: Cent. II.* laudatur, præsertim si ab extremâ ossis spongiosi parte, quæ tuberosa est & bibula, cerevisia fugatur.

GALEUS seu CANIS ARISTOTELIS. Piscis est corpore oblongo ac tereti, coriò glabrò tectus, rostrò acutò, quod parte supinâ oris duobus dentium ordinibus instruitur. A *Jonstono, Wormio* aliisque prolixè describitur.

MANUS duæ SIRENIS. Licet plurima, quæ de Sirenibus adferunt Scriptores, pro falsis ac fabulosis habeantur, belluas tamen facie humanâ in mari reperiri non adeò absurdum est, inprimis cum in Oceano pisces conspiciantur, qui animalia alia terrestria specie quadam referunt, quemadmodum canes marini, vituli, equi & plures alii. Imò eodem Naturæ ductu ac facilitate formam humanam piscis in Oceano referre posset ac in terra formam externam hominis gestusq; simia repræsentat. Figuram manus Sirenis simul cum costa *Bartholinus* profert *Hist: Anat: Cent. II.* cum dissertatione de Sirenibus uberiore.

ROSTRUM piscis SERRÆ, quod longitudinem pedum trium & septem pollicum æquat. Utrinq; in lateribus aculeis dentatum est acutissimis. Per longitudinem porosi ossis, duas habet cavitates, quæ juxta extremitatem còalescunt, nec in apice hiant. Piscem ipsum modò **Pristin**, modò **Serram** Scriptores appellant.

Tria generis ejusdem paullò minora.

Quinq; generis ejusdem minima, quæ pollicum septem longitudinem vix attingunt.

OSSA ex capitibus BALÆNARUM. Dura admodum sunt & ponderosa, pugnum maximum humanum magnitudine æquantia, quæ vulgò ossa auditus appellantur. Credibile interim est eo modo in capite balænæ hæc gigni ac in piscibus aliis, quemadmodum Carpionibus, Afellis &c: concrectiones lapideæ generantur.

MEMBRA GENITALIA BALÆNARUM. Horum alia pedum 6, alia quinq; cum dimidio longitudinem æquant, in acutum desinentia. Nonnulla quoq; coloris flavi & quodammodo transparentis, alia nigri, alia subfusci. Præterea tam ex vertebrais quàm membris genitalibus balænarum efformati hîc baculi ac scipiones spectantur.

FOETUS BALÆNÆ ex utero matris EXSCISSUS, (*Tab. VI. Fig. II.*) qui pedis dimidii longitudinem vix attingit. Color corii niger est in dorso & lateribus, sub mento ventrisq; parte aliquâ anteriore albicans.

PISCIS CORNUTUS GUAMAJACU APE. (*Tab. VII. Fig. III.*) Longitu-
C
gitu-

gitudine est pollicum 7, quatuor autem latitudine vix æquat. In Oceano indico reperitur à *Marcgravio* Hist: Natur: lib. 4. cap. I. descriptus.

PISCIS MONOCEROS. (*Tab. VII. Fig. IV.*) In mari Indico reperitur à *Clusio* libr. 6 Exot. cap. 27. descriptus. Hic longitudine est pedis unius cum dimidio.

PISCIS MOLA seu LUNA. (*Tab. VI. Fig. III.*) Longitudine pedum duorum, latitudine pollicum octodecim. Piscis admodum monstrosus est, rotunditate corporis lapidi molari non dissimilis, & caput potius truncatum, quàm piscem integrum repræsentans. A *Rondeletio* & *Salviano* accuratè descriptus est.

ZYGÆNA seu LIBELLA (*Tab. VII. Fig. V.*) piscis monstrosus est pedum 6 & pollicum trium longitudine. A figura capitis, quâ ζυγην imitatur, quò transversum libræ, ex quo lances dependent, significatur, nomen obtinuit. Præ partibus cæteris admirationem oculi merentur, qui extremitatibus duabus capitis in longitudinem transversim procurrentibus utrinq; infixi. In mari Mediterraneo interdum conspicitur, *Salviano*, *Bellonio*, *Jonstono*, aliisq; memoratus.

ANGVILLA magnitudinis monstrosæ. Tam crassitie quàm longitudine Angvillas nostrates superat.

HUMOR CHRYSTALLINUS piscis cujusdam, qui URANOSCOPUS dicitur. Magnitudine pisum maximum æmulator, clarus admodum & vitri instar pellucidus. Piscis ipse ab *Aristotele* & *Æliano* καλλιόρμη appellatur, recentioribus *Uranoscopus*, à *Rondeletio* & *Aldrovando* descriptus.

MANATUS INDORUM. Piscis admodum monstrosus est, longitudine pedum trium & quatuor pollicum, qui pedes duos alis non dissimiles in parte corporis anteriore, capiti vicinâ, habet. Circa insulam Hispaniolam Indiæ Occidentalis reperiri fertur. Meminit hujus *Clusius* Exot: lib. 6. cap. 19.

CRANIUM XIPHIÆ cum ROSTRO, quod pedem unum cum dimidio longitudine æquat. Piscis ipse à mucrone rostri, seu figura gladii nomen sortitus, nostratibus Sværd: Siff/ Italis Pesce Spada appellatur. Ab *Æliano*, *Plinio*, *Aldrovando*, *Wormio*, aliisq; accurate descriptus est.

LUPUS MARINUS Indiæ Orientalis. (*Tab. VII. Fig. II.*) Piscis voracissimus perhibetur, dentibus acutissimis armatus, qui in parte oris superiore serie triplici invicem glomerantur.

PISCIS Indiæ Occidentalis, qui memoratum superius *Lupum marinum* refert.

ACUS MARINÆ species variæ. Harum aliæ communes appellantur, tenues & longæ, rostro durò & acutò, aliæ tenues quoq; & longæ, sed rostrò in extremitate latò, ac rictu in altitudinem dehiscente, & figurâ tubæ non dissimili.

ORBIS PISCIS variæ species. Nostrates coriò densò admodum & ad tactum aspero muniuntur, clavibus albicantibus obsiti, sub mento circulare quid habentes instar scuti rotundi. Lingvâ vernaculâ *Steenbider* appellantur.

ORBIS ACULEATUS, seu spinis & cuspidibus inhorrescens, à *Clusio* describitur lib. 6. Exot: cap. 21. Alius deniq; à cæteris distinctus *Echinatus* seu *Muri-*

Muricatus dictus, Germanis *Meer-Taube* in mari rubro frequenter repertus. Præter hos **Stellatus** quoq; seu **Asterias** reperitur, quod figuras corpori impressas habeat stellis seu asteriscis non dissimiles.

RAJARUM variæ species. Harum aliæ læves sunt in pinnas amplissimas laterales expansæ, cauda ordinibus tribus aculeorum instructâ; aliæ asperæ seu aculeis instructæ; aliæ oculatæ seu asteriæ, à maculis stellatim dispositis; quædam deniq; corporis brevioris clavatæ dictæ. De utero & ovis Rajarum accurate *Stenonius*.

Duæ RAJÆ minores, quæ artificio singulari basiliscos mentiuntur.

STURIO seu **ACIPENSER** ingens; octo pedum longitudine, qui anno 1672 extra arcem Alburgensem captus est. A *Salviano*, *Wormio*, aliisq; accurate descriptus est. Ex ovis piscis hujus sale conditis & in massam coactis edulium quoddam seu falsamentum parari solet, quod **caveare** appellatur, saponem viridem colore ac substantiâ referens.

ACIPENSER minor.

HIRUNDO *Plinii* seu **MUGIL ALATUS**. (*Tab. VII. Fig. I*) Juxta branchias utrinq; quaternas binæ conspiciuntur pinnae, latæ admodum ac longæ, quarum operâ volatum exercet, & extra aquam per aëra se effert. Memorant Scriptores juxta promontorium Bonæ Spei navigantibus in Indiam Orientalem copia ingenti se pisces hos volantes offerre, & quandoq; velis navium antennisq; adhærescere.

SEPIA seu **LOLIGO**. (*Tab. VI. Fig. I*) Piscis est monstrosus admodum, prope Schevelingam Anno 1662 in Hollandia captus. Octo velut pedes seu cirrhos habet, qui duobus acetabulorum & velut calicum ordinibus decorantur. Dum vivit piscis, succo quodam nigro, qui atramento scriptorio pingviori & gummatibus saturato simillimus est, aquas protinus infuscat, quotiescunq; manu apprehenditur.

RANA PISCATRIX. Sic dictam nonnulli existimant, quod figurâ foetum ranæ caudâ adhuc instructum, gyrium vulgo, repræsentet; Græcis *βαλέξ* & *ἀλιεύς*. Anatonem piscis hujus accuratissimam instituit *Georgius Entius* Angelus in onomast: Zoico ultimæ editionis.

CANCER MOLUCCANUS. Ità dictus est, quod circa insulas Moluccas frequentius reperiatur, & ad naturam canceri accedat. A *Clusio*, *Johanne de Laet* & *Wormio* prolixè descriptus est. **Araneus Marinus** aliis appellatur, **Signoc** Americanis.

CANCER SPINOSUS. Parte anteriore in acutum desinit, aculeis latè prominentibus inhorrescens. Caudam ex multis compactam laminis in ambitu spinis aculeatam, in media verò parte variis & inæqualibus protuberantiis instructam, sub ventre recondit. Pedes octo longos & spinosissimos habet.

CANCER PAGURUS. Crusta validâ & glabrâ munitur, quæ in gyrum crenis variis, imbricis modò, incisa est. Crura habet villis hirsuta & articulationibus ternis geniculata.

CHELA seu **ACETABULUM CANCRI INDICI**.

VERTEBRÆ variæ piscium diverforum.

CORPUS quoddam OSSEUM crassum & quodammodo sphæricum (*Tab. IX. Fig. II.*) quod rostra duo mobilia habet & appendicem seu caudam angustam crassitie pennæ anserinæ, quod ex pisce **Remora** esse nonnulli existimant. Refert *Ol. Wormius*, in Musæo Archiducis *Ferrandi Caroli* os simile asservari titulò ossis **remoræ**, quod triremibus quibusdam adhæsisse referunt.

ECHINI MARINI seu CARDUI MARIS. Forma sunt rotundâ & conglobatâ, parte inferiore tantillum compressa. Horum nonnulli in convexâ parte aculeis seu spinis armantur, alii iisdem denudati, facie exteriori testæ plerumq; flavescente & punctis creberrimis distinctâ.

SECTIO IV.

DE

Conchyliis & Testaceis.

ALVÆ duæ OSTREI magnitudinis monstrosæ. (*Tab. X. Fig. I.*) quarum diameter pedes tres cum dimidio excedit. Pendent valvæ singulæ 224 libras. In parte concava vestigium adhuc scabrum admodum ac inæquale conspicitur, ubi musculi valvarum motores adhæserunt, quod duas palmas æquat, ubi per transversum mensuratur. Crassities valvæ in parte inferiore circa cardinem 6 pollices æquat,

in margine verò seu limbis lateralibus pollices duos.

VALVÆ duæ generis ejusdem (*Tab. X. Fig. II.*) quarum pendent singulæ libras 60.

VALVÆ duæ adhuc minores. (*Tab. X. Fig. III.*) pendent singulæ lib. 26½. Duæ adhuc minores.

OSTREORUM TESTÆ, quas tubuli vermium anfractibus variis perrepant.

MYTULI, quorum testis adnati hinc inde balani.

AURES MARINÆ seu PATELLÆ majores Bellonii. Testam concavam habent, coloris Margaritis æmuli, parte gibbâ cineritii. In linea quadam spirali circa extremos limbos foramina quædam conspiciuntur, quæ quò magis ab initio tendunt, eo amplius sensim augentur.

PATELLÆ MARINÆ seu LEPADES. Sunt Testacea quædam saxis plerumque adhærentia, & in limbo seu ambitu cœrulea.

PATELLÆ CYPRIÆ. Sic dictæ, quòd in mari Cyprio frequentius generentur. Rimas habent à centro ad circumferentiam hinc inde extensas, coloris in parte externa flavescentis, in interna albicantis.

PATELLÆ seu LEPADES versicolores striatæ. Centrum purpureum ambit circulus albus, hinc flavescentis, mox purpureus, alternante sic ad latera seu limbos usque colorum varietate.

PECTINES, seu Conchæ striatim ac pectinatim divisæ. Species harum variae in Musæo hoc conspiciuntur. Aliæ quippe striis majoribus; aliæ minoribus signatæ, aliæ quasi planæ, aliæ plano-convexæ; quædam coloris rosei; nonnullæ subnigri & notis flavis interstincti, plurimæ quoque lutei aut subalbi.

Minimæ inter conchas memoratas pectunculi appellantur, striis minutissimis à centro ad oram signati.

CONCHÆ ECHINATÆ. Ab aculeis, quibus hinc inde armantur, dictæ, coloris albicantis, & quandoque fulvi aut citrini, testis hinc inde striatis & in limbo incis.

CONCHÆ CORALLINÆ. Pars exterior testæ colore purpureo imbuta est & tuberculis inæqualibus aspera; Interior verò lævis ac nitida.

CONCHÆ FASCIATÆ, à fasciis sic dictæ, quibus exornantur.

CONCHÆ IMBRICATÆ. In striis velut tectorum Imbrices, eleganter dispositæ, conspiciuntur.

CONCHÆ VENEREÆ. Aliis PORCELLANÆ & LÆVIGATORIÆ dictæ, quod ad chartas & lintheamina læviganda conchas has adhibuerint Antiqui, docente *Plinio*. Testam habent duram admodum & colorum varietate maculisque variis exterius destinctam; intus verò candidam figurâ ovali. Parte pronâ cavitatem habent & velut rimam oblongam, in ambitu dentatam.

PSEUDO-NAUTILI. Reperiuntur frequenter in mari tam Adriatico quam Indico, ac inter scopulos littorales sepiis polypisque plerumque sociati à piscatoribus capiuntur. Testam habent subtilem admodum, fragilem ac pelucidam, substantiâ conchis margaritiferis non dissimili. Naviculam referunt partibus tribus compactam, binis nempe lateribus & carinâ, in qua striæ ubique ductæ terminantur. Ab his navium fabricam, artemque navigandi desumptam esse Scriptores existimant.

PSEUDO-NAUTILI COELATI. His pretium addit ars elegans, quæ insignes florum aviumque cœlaturas ubique repræsentat.

NAUTILI tenues striati, seu Nautili veri, magno olim pretio empti. Navis rotundæ formam quodammodo effingunt, inflexa puppè & prorâ rostratâ, quorum testa lactei coloris, pellucida ac fragilis admodum strias in longitudinem porrectas habet, ac pulchritudine suâ oculos intuentium moratur.

COCHLEÆ CYLINDROIDES. Colorum varietas insignis in facie testæ exteriori hinc oculos pascit. In regno Congi, Tombuti, alibi apud Indos cochleas has monetæ supplere vires *Linscottanus* refert.

COCHLEÆ PERLATÆ. Harum nonnullæ magnitudine pugnum æquant, & colore suo in testæ utraque parte margaritas æmulantur.

TROCHI. Testa horum in anfractus contorta est, multis constans voluminibus; planam ac latam habet basin, & versus extremitatem sensim gracilescit, adeo ut turbini puerili lusorio non dissimilis videatur.

TURBINES. Horum varietas insignis est, seu fabricam seu colores intueamur; alii quippe læves & politique; alii asperi & inæquales, alii candidi; alii cinerei; quidam velut notis Musicalibus distincti.

STROMBI UMBILICATI. Centro testæ cavitatem quandam, instar umbilici, insculptam habent, in littore Indico frequentes.

PURPURÆ varii generis. Harum aliæ aculeatæ seu Echinatæ, aliæ ob substantiam solidam ac ponderosam marmoreæ dictæ, aliæ triangulares, aliæ gibbo-

gibbosæ; quædam ventricosæ. Celebres fuere olim & ob succum purpureum ab Antiquis expetitæ. Vestimenta quippe succo earum imbuta tanto olim in pretio fuerunt, ut libra unica centum numis aureis, *Plinio* referente, constiterit.

MURICES varii generis. Horum nonnulli cinerei & lividi, quorum testam circumvolutiones spirarum exornant, supra quas aculei extantes eleganter admodum disponuntur; alii auriti ob labrum, instar auriculæ, exertum, mucrone turbinato. Septem imprimis magnitudine hic cæteris præcellunt.

NERITES. Conchæ rotundæ in spiram exiguam desinentes.

APORRHAIDES. Conchæ sunt turbinatæ, duritie marmoreâ, quæ in alis seu laterum extremis processus quosdam extuberantes habent. Superficiem exteriorem striæ variæ exornant.

CONCHÆ ANATIFERÆ, vulgò BERNACLES Anglis. Triquetrae sunt & forislæves, coloris ex albo cœrulei, valvis binis compressæ, quas tubulus quidam seu pedunculus oblongus & concavus connectit. Tam in Angliâ & Scotia, quàm in Norvegia frequenter reperiuntur, sed veras inde prodire anates pro commento sagaciores hodierni habent. In Museo Societatis Regiæ Anglicanæ Barnacle-Shels & Centre-Shels seu Balani compressæ appellantur. De conchishis fuere admodum *Wormius* lib. 3. Mus. c. 7. Sennert. Hyponem. 2. c. 8. *Th. Barthol.* Hist. Anat. Cent. VI. pag. 271. Robertus Sibaldus Scot. illustrat. part. secundæ lib. 3. c. 12. & plures alii innumeri ad sententias discrepantes & conjecturas varias ambigui. Verum ad insecta potius seu vermes referri posse videntur. Vidit quippe Mathematicus Illustris *Olaus Römer* in animali hoc vivente, quod in littore Galliae Caletano inter arenas invenerat, nulli adhærescens ligno, partem illam, quam tubulum seu pedunculum scriptores vulgò appellant, contrahi & coarctari, eo planè modo, quo per annulos suos fibrosos lumbricus contrahitur. Totus vermis crassitie digiti humani, longitudine 5 vel 6 pollicum, colore niveo, caput suum inter concharum valvulas continere visus est. Cauda in conum obtusum desinit.

CANCELLUS in CONCHA, quibusdam BERNHARDUS EREMITA. Parte superiore, quæ extra testam pedes chelæque seu forfices prominent, Astaco vel Gammaro planè similis est, caudæ verò extremitate, quæ vermiformis est, anfractibus seu spiris interioribus conchæ firmiter agglutinatur. Adeoque verisimile non est cancellum hunc in testaceum hoc migrasse domicilium, ut ibi hospitaretur, sed probabile potius est, ex illapso forsan in concham ovo, generatum ita fortuito esse, partesque caudæ extremas, crescente sensim animali, figuræ spirarum ac circumvolutionum in concha se accommodasse. Nec à cancello hoc ipsa concha efformata videtur, cum testacea generis ejusdem habitacula ex bestiolis, humore viscido ac glutinoso scatentibus, quemadmodum cochleis domiportis, limacibus aliisque vulgò effingi soleant.

ANTALIA. Hæc coloris plerumque rosei existunt, & lineis fuscis in basi interstincta.

TUBULI seu SIPHUNCULI marini. Horum nonnulli dentes caninos quodammodo æmulantur, rotundi ac striati, in extremitate modicè inflexi, adeoque dentales seu dentalia vulgò appellantur.

TUBULI

TUBULI minores VERMIUM ac PENICILLI. A vermibus sic dicti, quos intra cavitates suas plerumq; abscondunt.

BALANI seu GLANDES. Harum Testæ invicem plerumq; junctæ, ac, instar racemi uvarum, glomeratæ glandium quernarum calices quodammodò referunt, lignisq; & Ostrearum ac Mytulorum testis plerumq; adhærescunt. Ex crustis multis componuntur testæ, quæ in apicem obtusum perforatum desinunt.

UMBILICI MARINI seu VENERIS. A similitudine umbilici, quem præsentant, nomen fortiuntur. Superficies partis superioris & eminentis glabra est, sed inæqualis; partis verò inferioris compressa ac plana, coloris rubelli, in qua spiræ variæ in gyrum actæ conspiciuntur, & lineamenta conchæ quodammodò referunt. Ungvem pollicis magnitudine suâ rarò excedunt.

UMBILICUS MARINUS ingens Indiæ Orientalis. Figuram hic rotundam habet, superficiem partis superioris convexam, glabram & albicantem, inferioris verò leviter concavam & in gyros varios instar cochleæ efformatam, coloris obscurè rubri, & in parte aliquâ cinerei. Pollices tres cum dimidio longitudine sua in diametro excedit. Pro operculo conchæ cujusdam à nonnullis sumitur.

SECTIO V.

DE

Serpentibus & Insectis.

BOICININGA seu DOMINA SERPENTUM. Serpens hic venenatissimus omnium perhibetur, in America frequens. Pars caudæ extrema (*Tab. VIII. Fig. I.*) novem velut annulis seu articulationibus, tenuibus quidem, sed duris admodum ac intus cavis insignitur. Annulos hos, vivente adhuc animali, sonoros admodum esse Scriptores referunt. Anatomen serpentis hujus ab *Edoardo Tyson* Anglo institutam Acta Eruditorum Lipsiensium exhibent, Anni 1684, pag. 138.

SERPENS Indiæ Occidentalis pedum viginti duorum longitudine. Quàm immensæ longitudinis serpentes in India & regionibus aliis inveniantur, ad ravim usq; Scriptores inculcant, & curiosi alii, qui ista loca investigarunt. Memorat, præter alios, *Plinius*, in India serpentes in tantam magnitudinem excrescere, ut solidos hauriant cervos taurosq;. Ita ad flumen Bagradam, quemadmodum ex Val. Max. Lib. I. cap. ult. liquet, in bellis Punicis à Regulo Imperatore ballistis tormentisq;, velut oppidum quoddam, expugnatus fuit serpens 120 pedum longitudinis.

SERPENS Indiæ Occidentalis 9 pedum longitudinem æquans.

SERPENS Indiæ Orientalis pedum 6 longitudinem excedens.

SERPENTES varii Indiæ tam Orientalis quam Occidentalis magnitudinis diversæ.

EXUVIÆ SERPENTIS ex India Orientali, pedum duodecim longitudine.

EXUVIÆ variæ SERPENTUM ex india tam Orientali, quàm Occidentali, squamis serie pulchrâ dispositis & auri fulgorem reddentibus tectæ. In quibusdam ab initio capitis ad extremam caudam dorsum ipsum continuo ordine, secundum longitudinem, maculis latioribus nigris insignitur, quarum pleræq;, inprimis caudam versus, figuræ ovalis conspiciuntur.

VIPERA. Scriptoribus quasi vivipera dicta, quòd, cum serpentes alii ova pariant, hæc sola vivos excludat foetus. De humore in vesica flavescente ad dentium radices plurima orbi literato hætenus communicarunt *Franciscus Redus Florentinus* & *Moyse Charas Parisiensis*. Trochisci ex carne

ejus confecti basin theriacæ *Andromachi* constituunt. Eliguntur imprimis viperæ ex montibus Euganeis Italiæ circa Patavium. Celebre quoq; est sal volatile viperarum in morbis variis profligandis, quemadmodum &, in tollenda lepra, vinum viperinum.

CAPUT truncatum VIPERÆ ducatum aureum ore tenentis, quem in arce Fridericiburgensi furripuerat.

SCELETON VIPERÆ ac deglutiti ab illa BUFONIS. Vera dixisse Aristotelem, qui gulosisimos animalium serpentes obvia quævis, etiam magnitudine conspicua, devorare asseruit, testatur *Bartholinus* Hist. Anat. Cent. IV. qui non saltem Helsingoræ apud Pharmacopæum viperam nostratem exsiccatam vidit, quæ alaudas quatuor cum plumis in ventriculo congesterat, adhuc ibidem conspicuas; non dissimile quoq; notante Aurel. *Severino* in Vip. Pyth: c. 12. sed & in prædio fratris sui *Bartholi Bartholini* ranas integras dexteritate quadam à vipera deglutiri, capite primum intrusò, pedibusq; ad partem posticam compressis, qui deinde corpore compressò feliciter succedunt.

FOETUS duo VIPERINI, qui longitudinem pollicum quinque cum dimidio vix attingunt.

LINGVA ingens SERPENTIS bifida. Errore epidemicò sumuntur lingvæ tales pro spiculis Serpentum venenatis, quibus vulnus lethale infligere creduntur, cum tamen nec cuspide, aut spiculò, sed morfu saltem lædant nec lingvæ tales bifidæ spiculorum vicem supplere possunt, cum molles admodum sint, & ad pungendum ineptæ.

VERTEBRÆ variæ SERPENTUM. Ex iisdem efformatæ armillæ ac monilia hinc conspiciuntur.

SCOLOPENDRA (*Tab. VIII. Fig. II.*) quam alii à multitudine pedum Centipedam, alii Millepedam, vel Multipedam appellant. Annulis præterea seu incisuris plurimis vermibus hic instruitur, coloris ex fusco lutei ac splendentis, à *Moufeto Aldrovando* aliisque fusiùs descriptus.

Insectum TAURUS. Ex genere scarabæorum est cornu unico instructum, pollicum 6 longitudinem æqvans, in Brasilia frequens.

Duo generis ejusdem minora.

TARANTULA APULIÆ. Insectum est, quod araneam maximam formam refert, sed magnitudine superat, maculis quibusdam nigris conspersum, à cujus ictu saltationes effectusq; alii mirabiles produci solent. Nec solum homines ad saltum propensos reddere venenum insecti hujus, verum & alia quoq; animalia, quemadmodum vespas, crabrones, gallos gallinaceos à Tarantula ictos concinne saltasse *Sengverdius* refert. Saltus interim ex veneno insecti hujus emergens species quædam convulsionis esse videtur, quæ diverso concentu, ac instrumentis Musicis compesci solet. De cura ejus per Musicam fusè admodum *Kircherus* de arte magnetica. Non dissimilis remedium contra Scorpionum ictus meminit *Olearius* in itinere Persico, pag: 496, qui sanari protinus hominem asserit à Scorpione læsum, si rudentem audiverit asinum.

SCORPIONES ITALICI. Insecta sunt venenata, sed mole corporis exigua articulum digiti vix superante, si caudam spondyliis seu articulis sex distinctam exceperis. Bini in ore forfices conspiciuntur, qui in medio dentati & in

& in longum exporrecti. Dorsum annulis septem instruitur; quatuor sunt utrinque pedes, extremitate furcata, chelis seu acetabulis gammarorum non dissimiles, nodis 4 seu articulis distincti. In spondilo seu articulo caudæ extremo vesicula latet, quæ ictu Scorpionis compressa venenum sub forma guttæ flavescentis emittit. Fœminæ maribus majores sunt & magis nigricantes, mares colore rubello tincti. Sola hæc insecta vivipara sunt, fœtusque vivos ac in specie sua perfectos pariunt.

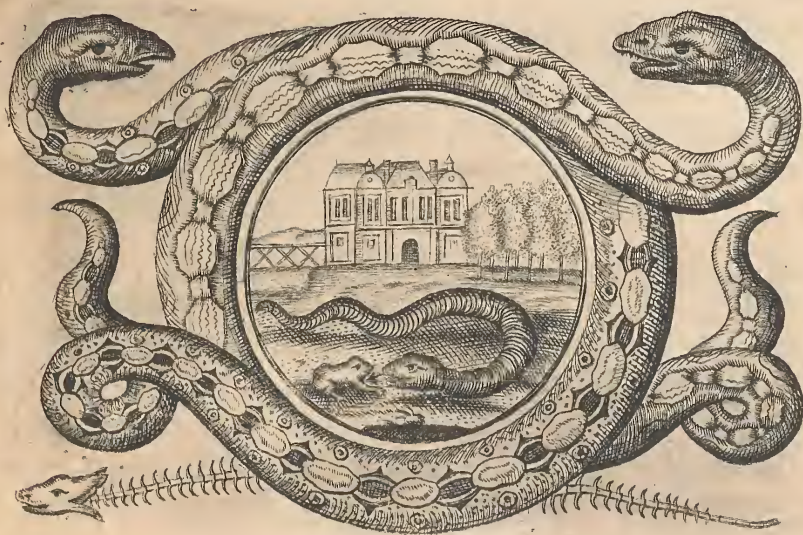
Insectum OSCABIÖRNO dictum. Crustaceum est animal coloris ex albo flavescentis, digiti integri crassitie, sesquidigiti longitudine, decem juncturis constans & pedibus 14, quorum singuli ungviculis armantur. Admirationem inprimis oculi merentur, qui in testâ caput constituyente defixi opus quoddam cancellatum seu reticulare repræsentant, mille filis in se recurrentibus distinctum atque subviride. Piscibus verò in Islandiâ Insectum hoc adhærere, velut pediculi animalibus aliis, memoratur.

HIPPOCAMPUS. (*Tab. XI. Fig. I.*) Insectum est, quod ad aqvatica apoda refertur. Pollicum septem longitudinem æquat. Cauda, quæ corpore reliquò tenuior, quadrata quodammodò est, & aculeis instructa ac velut ex circulis cartilagineis compacta. Circa Insulam Venetiis vicinam, Lido dictam, quemadmodum & apud Puteolos copiosè admodum Insectum hoc reperitur.

VERMIS in Ovo diffracto repertus in culina Regia Anno 1680 d. 24 Decembr. Hic, effuso in patinam vitellò, in albumine ovi adhuc delituit, qui exemptus demum & microscopio subjectus colorem exhibuit vernici flavæ & splendenti non dissimilem. Binis velut capitibus instructus videbatur, & in extremitate caudæ nodo seu spondylo, qui aculeo nigricante armatus erat. In corpore toto striæ quædam seu incisuræ, per longitudinem decurrentes, visæ. Sub ventre aperto cavitas fuit, cui inclusa massa, filamentis variis velut telis aranearum plena. Ex ovo quoque gallinaceo, cum in mensa

Principis Florentini effringeretur, vermem prodiiisse Acta Med.

& Phil. Hafniensia testantur. Vol. 2. Anni 1673.

SECTIO VI.

Varia ex Arboribus Plantis- que desumpta.

UMBRACULUM (UMBERELLA vulgò) ex foliis Palmæ. Refert Pro-Regis Indiæ Medicus *Garzias ab Horto*, in magnitudinem tantam folia Palmæ excrescere, ut ædium tectis naviumq; tabulatis & operculis apud Indos inserviant.

FRUSTA duo **LIGNORUM** dissecta (*Tab. X. Fig. I.*) quorum parti internæ literæ hæ incisæ conspiciuntur : **JENS HAMMERS-**

HOLT ERR IF KONGENS ARBEDT FOR EN TIIF, Ita quoq; parti internæ arboris, cum in silvâ Helsingorensi finderetur hæ incisæ literæ N. D. Credibile est cortici exteriori arboris, adhuc crescentis, incisas initio fuisse literas, adeoq; cum libro arboris interiori apponatur sensim cortex exterior, novis sensim superinductis corticibus, in parte arboris internâ jam conspici literas.

LIGNA varia **MONSTROSA**, quorum alia ductu anfractuoso serpentes, alia leones, alia cornua cervina & res varias figurâ repræsentant. Quoddam illorum brachium manumq; hominis exactè admodum refert. (*Tab. IV. Fig. IV.*) Aliud pernam apprimè figurâ exprimit; aliud clavam Herculis.

LIGNUM FOSSILE ISLANDICUM. Nigrum hoc est & coloris adusti, ponderosum & fragile, quod in variis Islandiæ locis laminatim eruitur. Pulverem ligni hujus, quod *Sorturbrandur* Islandis dicitur, à tineis & vermibus vestimenta tueri *Ol. Wormius* monet.

LIGNUM FOSSILE UMBRICUM. Non saltem in Provinciâ Italiæ, Umbriâ dictâ, sed & juxta viam Romanam copiosè eruitur. Latera ejus coloris fusci velut in assulas arcuantur, & lente admodum ac cum fumo færente, igni admota, comburuntur. De ligno hoc, quod cedro Mauritani-
co simile est, scripsit eruditè *Franciscus Stellutus*.

FRUSTUM LIGNI à vermibus **PERFORATUM** ex India Occidentali. Partes ejus omnes à tubulis quibusdam, quasi testâ albicante & conchyliatâ vestitis, excavantur. Tubulos memoratos in tabulatis navium à vermibus mari-

marinis interdum effingi nautæ narrant in Indiam euntes. Meminit quoq; illorum *Olearius de itinere Mandeslorviin Orientem libr. 1. cap. 10.* *Anglica, inquit, navis ad littus deducebatur, ut novis refarciri tabulis posset; absq; hoc enim si foret, secure satis navigare vix poterant propter vermes, qui extemplò tabulas perterebrant, victum hinc sibi ut parent.* Belgæ alioquin naves suas clavīs quibusdam muniunt, quibus lata sunt capita, ut ita velut lorica quadam, ceu cataphracti equites, videantur induta.

SPONGIA INDICA, quæ cornu venatorium figurâ repræsentat.

BACILLI quatuor ex LIGNO CINNAMOMI. Cortex coloris est cinerei, odoris fragrantis, saporis aromatici linguam vellicantis; lignum verò ipsum inodorum est ac sapore grato destitutum. Ramos hos odoratos Insula Indiæ Ceylonensis inprimis mittit.

PARTICULA PELLIS ex Planta BORAMEZ seu AGNO SCYTHICO. De plantâ hac, præter Scriptores alios innumeros, ita in Itinerario suo *Olearius. Referunt, inquit, prope Samaram, inter fluvios Volgam & Don, fructum crescere, magnitudine & formâ melonis externâ verò figurâ agnum referentem, cujus membra satis affabrè exprimit. Caulis umbilico inseritur; & quocunq; in terra prorepit (crescendo namq; locum mutat) arescunt gramina, quod absumere vocant. Ubi ad maturitatem pervenit, arescit caulis, fructusq; corticem pilosum nanciscitur agni instar. Qui cortex pellis instar præparatur, eoq; contra frigoris injuriam utuntur. Moscovitæ hujus pellis frustra ex lectiistermo decerpta nobis monstrârunt & dederunt, hujus fructus esse asseverantes. Præter Philosophos alios ad conjecturas varias ambiguos plurima de agno hoc Scythico profert *Fortunius Lacetus.**

TABACUM COMOSUM. In Japonia crescit, tenuissimis quibusdam filamentis constans, coloris subfusci, de quo plura adferunt *Ephemerides Germanorum Ann. Prim. observ. 153.*

NUX INDICA, cujus arbor Lusitanis *Coqvo* appellatur, ex Palmarum genere. Fructus est magnitudine suâ caput humanum quandoq; excedens, cujus cortex crassus admodum est, & coloris modò subnigri, modò ad rubedinem tendentis, qui involucri quodam villosò & capillatò tegitur, ex quo rudentes & funes navium apud Indos conficiuntur, quemadmodum apud nos ex cannabe. Intra corticem durum superius memoratum modò nucleus delitescit saporis grati, modò liquor albicans natat, sapore suo emulsionem vel amygdalatum referens. Ex nucleo memorato trito lacteus liquor ab Indis exprimitur, cui oriza & alimenta alia incoquuntur, quemadmodum & ex medullâ exsiccata ac torculari suppositâ oleum paratur tam lucernis, quàm orizæ condiendæ inserviens. Refert *Linscotanus* navem cum omni apparatu ex arbore hunc fructum ferente confici sine ullo ferreo clavo, adeoq; vela ex foliis per fila culeolorum confutis, onus navium ex nucibus pro mercatoribus, cibum deniq; navigantium ex eadem arbore existere. Hinc cum utilitates tantæ ad genus humanum inde redundent, **refugium pauperis**, nux Indica Scriptoribus quibusdam appellata est. Ex nucibus memoratis pocula & vascula varia, partim figuris elegantibus cælata, partim polita artificum manu, limbisq; argenteis cincta, in Muséo hoc conspiciuntur.

NUX FAUFEL seu PAC vel ARECA Malabarensium. Fructus est coloris cinerei, substantiâ intus variegata, involucrò villosò & capillatò tectus, quod

quod cortex tenuis circumvolvit. Dento involucro nucem myristicam primo aspectu refert. Masticari frequentius ab Indis fertur, ut gingivarum vitia emendet, dentesq; vacillantes firmet. Colligata inter se folia villosa, quæ nucem cingunt, cocturâ succum subministrant rubrum admodum ac generosum, quem exsugunt incolæ, adeo ut per diem totum rubra inde appareant labia, & halitus oris sive colens existat. Alius quoq; fructus oblongior hic conspicitur, qui substantiâ & colore nucem memoratam refert, quem fructum palmæ cujusdam esse *Bauhinus* existimat.

COCCUS MALDIVENSIS. Ex insulis Maldivis fructum hunc subministrantibus nomen sortitus est. Longitudinem pedis unius cum dimidio, latitudinem verò pollicum quinque æquat. Cortex hujus niger admodum est, nitidus & splendens, parte anteriore in duos quasi lobos divisus, figurâ quodammodo ovali. Descriptionem ejus uberiorem proferunt *Garzias ab Horto* & *Carolus Clusius* in Hist: Aromat: In insula Maldiva, inquit, *Linschotanus*, eximia ac singulares aliæ sunt nuges, adversus venena validæ, magnitudine ac colore nigro notabiles. Vidi ego oblatas Pro-Regi India capacitæ duarum amphorarum æstimatas ad 300 Pardavos, quæ Regi Hispaniarum in munus servabantur. Fructum eundem tractatu peculiari descripsit accuratissimè & depinxit *Augerius Clutius*.

FRUCTUS BOMBACIS seu **GOSSYPII.** Corticem habet coloris cinerei, qui in partes tres, figuræ triangularis, quandoq; dehiscit, sub quo tomentum seu lana candida latet, quæ semina nigra, medullâ albâ & pingvi, sibi intermixta habet. In asthma & ægritudinibus pectoris variis semina memorata offerri solent. Arbor ipsa lanifera circa Bantam in Javâ insula copiosè crescit, tomentoq; memoratò impleri pulvinaria Indorum ex *Francisco Roderigues*, Bengalenfi *Carolus Clusius* refert, Exotic: lib: 1.

CONUS CEDRI de **LIBANO.** Figuræ est oblongæ & quodammodo pyriformis, ex squamis tenuibus ac velut foliolis membranaceis compactus. Arbor ipsa Cedrus magna de monte Libano appellatur, procera valde & patulis undiq; diffusa ramis. Lignum ejus, quod à carie & senio immune creditur, in fabricâ templi Hierosolymitani à Salomone adhibitum est.

FRUCTUS AMERICANUS CACAO dictus. Amygdalum magnitudine æquat, dulcis admodum nec ingrati saporis. Ex fructu hoc potus conficitur Europæis hodie usitatus Chocolate dictus, strigosus & macilentis expetitus. Nummorum loco ab Indis usurpari fructum memoratum Scriptores referunt, ac pauperibus Americanis erogari.

FRUCTUS BRASILIENSIS ANDA dictus. Fructus est rotundus, testæ durioris, unâ extremitate acuminatus & in latere fissuram habens. Descripta est arbor cum fructu à *Johanne de Laet* lib: 15. Ind: Occid: cap: 8. & *Marcgravio* Hist: Plant: lib: 3.

FRUCTUS Hispaniæ Novæ YECOLT appellatus. Arbor, in qua crescit, Hispani Palma Montensis appellatur. Fructus ipse oblongus est, & multis velut squamis, in medio nonnihil compressis ac imbricum modò dispositis, constans.

FRUCTUS AMERICANUS AHOVEI seu **AGVAY** dictus. Figuræ est quodammodo triangularis, magnitudine castanæ minoris. Fructus venenatus admodum perhibetur, quo inimicos suos perimunt Indi, & maritos inprimis foeminæ protervæ. Ex corticibus fructus memorati filo connexis monilia quoq; effingunt, quæ cruribus infra furas circumligant, ut inter saltandum sonum strepitumq; edant.

FRU-

FRUCTUS ACAJOU, seu CAJOS *Linschottani*. Figurâ suâ anacardium æmulatur, aut castaneam phaseoli vel renis formâ, coloris cinerei. Cortex crassus admodum & intus spongiosus oleum continet mordax & causticum, quod cuticulæ illitum vesiculas cum pruritu ingenti excitat, adeoque si confringatur dentibus cortex, labia & lingua partesque circumjectæ protinus intumescunt & inflammationem patiuntur. Nucleus renis quoque figuram habet, coloris albicantis, pelliculâ flavâ vestitus, quæ separanda, & tostus sapore suo castaneis præcellit. Arborem fructus hujus Acajaiba Brasiliensibus appellari *Marcgravius* tradit, quæ in altitudinem fagi assurgit & patulis in immensum diffusa est ramis. Vim causticam olei in cortice latitantis hæc Hafniæ experta est Fœmina illustris, cum corticem unum alterumve joci causâ manui ejus amicus quidam applicuisset, primò leves quædam in cuticula asperitates, herpeti non dissimiles, apparuerunt, aliquo post interjecto tempore, intumuit manus, brachium, totumque deinde latus, & vesiculæ copiosæ, velut ichorem fundentes per corpus hinc inde sparsæ tantum excitaverunt dolorem, ut, accedente demum febre, è faucibus orci vix evaserit. Adhibitis maturè Bedzoarticis & alexipharmacis, præter illa, quæ ars Chirurgica subministrat, ferocia mali demum repressa est.

PIPER ÆTHIOPICUM. Inclusum est, firmiterque annexum filiquis rotundis minoribus, velut in racemum coagmentatis, quæ coloris nigricantis existunt. Utuntur Pipere hoc in compescenda odontalgia Æthiopes.

CARDAMOMUM MAJUS, quod ficus minoris magnitudinem ferè attingit, à *Cordo* & *Clusio* descriptum. Triplex in primis Cardamomum Europæis innotuit, majus nempe, minus & medium. Minus pisi magnitudinem, medium verò nucis avellanæ æquat. Pro Cardamomo medio grana Paradisi perperam à nonnullis sumuntur, cum ad fidem lingvæ piperis potius naturam æmulentur.

PANES duo ex cortice quodam, qui SAGRE Indis appellatur.

Species variæ CUCURBITARUM ex India Orientali, quæ vulgò Calabassæ appellantur. Harum aliæ lagenariæ dictæ, quæ ventricosæ admodum sunt, & aliquot mensurarum capaces; aliæ superficie externâ ad flavedinem tendentes colli longi & angustioris; aliæ denique pyriformes, coloris lutei. Ex cucurbitis memoratis pocula & vasa varia efformata in Musæo hoc conspiciuntur.

CASSIA FISTULARIS ex Camboja. Hæc cassiâ illâ communi, quæ purgatrix vulgò appellatur, seu solutiva, officinis pharmaceuticis notâ, vel triplo crassior est, nigrâ exterius vestitur tunicâ, quæ squamatim dehisceat, in primis circa nervum grandiore, quæ inferiorem filiquæ partem perreptat, nec omni ex parte teres est hæc fistula, sed paululum compressa; quæ intervallis septo quodam distinctis pulpam nigricantem abscondit. Longitudinem hæc pollicum sedecim æquat.

PHASEOLUS NIGRITARUM cum suo lobo, in quo, velut cellulis distinctis, fructus continentur.

FABA INDICA, quæ COR DIVI THOMÆ appellatur. In insula Sancti Thomæ & regionibus quibusdam Africæ provenire fertur. Durò admodum crassoque est cortice, coloris ex cinereo fusci, aut qualis castanearum esse solet. Ea parte, quâ lobo adhæserat, impressum quasi stigma seu cavitatem ostendit, cordisque figuram qualis à Pictoribus repræsentari solet, quodammodo refert.

FABÆ variæ INDICÆ & PHASEOLI magnitudinis diversæ, quorum a-

lii flavi, cinerei, fusci, alii colore rubro & coralliis æmulo oculis blandiuntur. Horum quoq; nonnulli cæteris majores, maculis nigris conspersi sunt & limbo quodam nigricante cincti. Ex minoribus filo trajectis armillas parari contra insultus Epilepticos *Clusius* refert.

ROSA HIERICHUNTINA. Circa sinum Arabicum hanc crescere doctiores tradunt, nunquam verò circa Hierichuntem reperiri, adeoq; ab imperito quodam Monacho nomen sortitam. Corpus quoddam lignosum est, ramulis frequentibus implicitum, quibus in extremitate coeuntibus & incurvatis figuram quodammodo pyriformem acquirit. Ramuli memorati aquæ immissi sensim dehiscunt, & quovis alio tempore, ubi aer humidior existit.

FRUSTUM ARUNDINIS INDICÆ maximæ, quæ BAMBUS seu JUNCUS INDICUS appellatur; crassitie insigni & vastis hinc inde internodiis. Nas citur arundo hæc Indica in tractu Indico Malabarensi, inprimis circa Caromandel. In civitate Bantam cuncta ædium sublicia ex arundinibus his industria artificum fissis & assulatim dissectis, constare Scriptores rerum Indicarum memorant; quemadmodum & naviculas viris duobus capiendis aptas confici.

GERMEN quoddam MARINUM MILLEPORA IMPERATI dictum, quod ramos plurimos junctim demittit, obtusos, æquales, & in extremitate porosos.

GERMEN aliud MARINUM RETEPORA IMPERATI dictum. Coloris est ex albo flavescens, quod foraminibus infinitis pervium ac modis variis hinc inde crispatum rete exiguum quodammodo refert.

FUCUS VERRUCARIUS seu FRONDIPORA vel ESCHARA MARINA IMPERATI. Planta marina est, quæ in ramulos multos ac tenues spissè dividitur; substantiâ quadam coriaceâ tectos, in latitudinem expansos & quasi verrucis obfitos.

CORALLII ALBI & RUBRI species innumeræ, quæ partim ramorum divaricatione, partim nitore ac colorum varietate oculos intuentium pascunt.

CORALLII NIGRI ramus per anfractus varios & circumvolutiones ascendens.

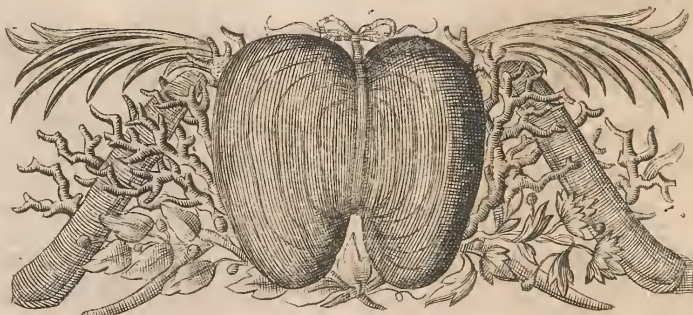
CORALLIUM ALBUM seu LACTEUM, fistulis variis ac foraminibus pervium. Corallium album fistulosum Imperatus appellat.

CORALLIUM ALBUM GENICULATUM, quod lineis obliquis & contortis, per longitudinem excurrentibus, hinc inde insignitur.

ARBUSCULÆ variæ MARINÆ CORALLOIDES, quarum aliæ ramos spargunt innumeris tuberculis refertos, coloris rubri, aliæ cortice albicante obductæ & materiâ intus fungosâ plenæ.

ALCYONIA, quod fruticum marinorum instar in mari proveniant, huc quoq; referuntur, figuris variis instructa, consistentiæ plerumq; spongiosæ ac foraminibus plenæ, coloris ut plurimum vel rubri vel purpurei.

LOCULI rebus variis referti, quæ in officinis pharmaceuticis vulgò recondi solent.

SECTIO VII.

Metalla, Lapides & Lapidefacta, Terræ, Succī concretī etc:

MINERA AURI ex tractu Cremnicen-
si Ungariæ.

MINERÆ duæ AURI è fodinis Norvegiæ erutæ, quarum una intermixtam sibi materiam habet, quæ Quartzum metallurgis appellatur, altera pyritis speciem, quæ Ries vulgò dicitur. anno 1644 rei metallicæ in Norvegiâ Præfectus mineram quoq; auri in tractu Necnesensi prope portum Arendalensem invenit, nigram & tal-

cosam, referente Wormio.

AURUM ex fodinâ quadam, prope Regiomontum Norvegiæ allatum, anno 1687.

AURUM purum & statim suum, vulgò Gediegen/ex fodinis Ungariæ, cui immixta materia, quæ Quartzum dicitur.

SILICES duo minerâ auri ex Gvineâ obducti.

MINERA ingens ARGENTI ex fodinis Norvegiæ, quæ pedum quinque & pollicum sex longitudinem æquat, crassitiem verò in circumferentiâ pedum quatuor; Anno 1666 d. 24 Augusti ex fodinâ Norvegiæ Regiomontanâ, quæ NOVÆ SPEI appellatur, vulgò Ny Forhaabnings Grube/ extracta est, 560 librarum pondere, & à Præfecto fodinæ memoratæ pretio 5000 Imperialium æstimata. Huic non dissimilis massa Anno 1630, regnante in Dania Divo Christiano Quarto, ex fodinâ Norvegicâ, quæ Benedictio Divina, vulgò Segen Gottes / appellatur, eruta est, quæ 3272 Imperialium pretio æstimata fuit, cujus figura in choro Templi Montis Regii, vulgò Kongsbergs, depicta, oculos curiosorum hætenus in se convertit.

ARGENTUM purum & quod statim suum est, ut voce metallurgorum
E utamur

utatur, vulgò *Gediegen*/ ex Norvegia allatum, quod libras undecim pondere æquat.

ARGENTUM generis ejusdem ex fodinis Norvegicis, septem librarum pondere.

ARGENTUM purum CAPILLARE, quod ductibus plurimis & anfractibus capillos intortos æmulatur.

ARGENTUM RAMOSUM ex fodinis Norvegiæ, quod ramos furculosq; plexibus variis luxuriantes figurâ refert.

MINERÆ quatuor ARGENTI, quas manu propriâ ex fodinis Norvegiæ anno 1685 extraxit Rex noster Augustissimus *Christianus Quintus*.

ARGENTUM RUDE coloris nigricantis, cui Galena, vulgò *Blende*/ coloris plumbei intermixta est.

ARGENTUM RUDE nigrum, *Sort Solf- Erß*, cui Galenæ aliquid admixtum, cum crebris argenti candidi scintillis hinc inde emicantibus.

ARGENTUM purum, & quod statim suum est, coloribus variis distinctum, ex Spato, seu marmore metallari, ut fodinarum inspectoribus dicitur, protuberans.

MINERA, quæ argentum tam purum, quàm rude puniceum, vulgò *rodt gylde Erß*/ hinc inde continet.

MASSA ARGENTI puri & statim sui, quod ex basi latiore varios ramos furculosq; juxta truncum crassiores emittit, in extremitate plexibus variis sibi implicatos & sensim gracilescentes.

ARGENTUM CRISPATUM, quod fruticem ramusculis densis virgulisq; sibi invicem incumbentibus refert.

VARIÆ aliæ ARGENTI PARTICULÆ elegantes & ferè innumeræ, quarum nonnullæ Galenâ, Quartzò, Pyrite, alabastrò, chrystallis, amethystis, Talcò, rebusq; variis permixtæ, aliæ sine omni lapidis, metalli, aut venæ permixtione, modò cirrhus capillorum intortos, modò fruticum ramos, modò cornua inflexa, hamos incurvos, serpentes & Dracones figurâ suâ repræsentant. Harum pleræq; ex fœcundis Norvegiæ fodinis allatæ sunt.

ARGENTUM RUDE FOSSILE sui coloris, vulgò *Gediegen Solf-Erß*/ extuberantiis variis præditum, cui alabastrum niveum & ab unâ parte argenti rudis purpurei portio admixta.

ARGENTUM RUDE coloris plumbei, vulgò *Glaß-Erß*/ quod plumbaginem, aspectu primò, æmulatur, colore luteo in partibus variis perspersum.

ARGENTUM RUDE nigrum, cui per incumbentes velut phyliras seu bracteas argentum purum sociatur, pyritis specie hinc inde intermixtâ, quæ *Siee* metallurgis dicitur.

MINERA ÆRIS ingens, ex fodinis tractus Norvegici, qui Norlandia appellatur, 272 librarum pondere.

MINERA ÆRIS violacea, *Bruun-Erß* metallurgis, cui pyritis aurei intermixtæ particulæ.

PYRITES AUREUS TESSELATUS, maculis purpureis ac hyacinthinis hinc inde distinctus, ex Osterdalia Norvegiæ.

PYRITES

PYRITES AUREUS MAMMILLARIS. Ex globulis variis sibi invicem annexis constat, parte tam externa tam interna colorem fulvum metallicum reddens. Aliis botryoides dicitur.

Variae ÆRIS FERRIQUE MINERÆ, quarum ex Norvegia pleræq; , ex Ungaria & Germania aliæ allatæ. Harum nonnullis velut scintillæ aureæ interspersæ, aliis venæ pyritisaurei tessellati, aliis Quartzi, Talci, Argentiq; immixtæ partes.

MINERA PLUMBI cum intermixto sibi argento extractu Tyrolensi.

MINERA STANNI, cui tantillum æris mineræ admixtum, ex monte Misniæ, qvi *Zwiter* appellatur.

MINERA STANNI ex Sclaccovaldia Bohemiæ.

MINERA STIBII seu ANTIMONII ex fodinis auri in tractu Ungariæ, quod striis longissimis præstantiam arguit & obscura quadam flavedine sulphuris abundantiam testatur.

AMIANTHUS seu ASBESTUM. Materia est alumini Schisto non dissimilis, coloris ad viriditatem obscuram tendentis, floccis quibusdam seu filamentis tenuibus, quæ plumas referunt, hinc inde vestita. Ex materia hac contextæ chartarum plagulæ hîc conspiciuntur, quæ igni injectæ comburi nequeunt. Tentatò quippe experimentò, carbonibus ignitis immissa harum frustula, spatio temporis protractiore, illæsa postea vidimus, affuso licet, ad augendum flammarum impetum, oleo copioso. Et licet inter amplexus ignis mutare colorem visa sint & quodammodò ignescere, extracta tamen, ubi refrigeraverant, colorem albicantem magis quam antea ac splendentem induerunt, deletis saltem characteribus seu literis quæ inscriptæ fuerunt ac parte aliqua ponderis sui diminuta. Parantur quoq; à curiosis aliis ex materia memorata contorti funiculi, mappæ & mantilia, quæ non saltem vim ignis eludunt, verum &, ubi sordibus inquinata fuerint, puriora multò ac splendidiora evadunt, postquam inter amplexus ignis delituerint. Meminit, præter antiquos alios, lini Asbestini *Plinius* quod libr. 19. c. 1. linum vivum appellat. *Inventum jam etiam, inquit, est linum, quod ignibus non absumitur, vivum id vocant ardentessq; in focus conviviorum ex eo vidimus mappas, sordibus exustis splendescentes igne magis quam possunt a quovis. Regum inde funebres tunica corporis favillam à reliquo separant cinere; nascitur in desertis adustissq; sole Indiæ, ubi non cadunt imbres, inter diros serpentes, assuevitq; vivere ardendo, rarum inventu, difficile textu propter brevitatem, vocaturq; à Græcis Asbestinum ex argumento Natura.*

JASPIDIS VIRIDIS, cui maculæ rubræ & flavescentes interstinctæ. Ex eadem capulum pugionis efformatum & eleganter politum hîc conspicitur.

FRUSTUM ingens JASPIDIS ORIENTALIS.

MINERA SMARAGDI ingens, quam attulit secum ex Italiâ *Gyntelbergius*, Mechanicus quondam Daniæ ingeniosus. Pars ima velut marmorea est colore quasi cinereo, sed sub obscuro, conspersa. In parte supremâ viriditate insigni Smaragdi conspiciuntur & coloris elegantia oculos intuentium pascunt.

MINERA TURCOSII, quam attulit secum *Gyntelbergius* memoratus.

ACHATES varii, colore ac figurâ diversi. Plerisq; illorum crysalli innati conspiciuntur. Horum elegantissimus hîc in Selandiâ repertus est, coloris corallini velut lineis albis interstincti. Achates præterea plures hîc conspici-

untur annulis inclusi, quibus incisæ arborum figuræ, artificio summo ductuq; subtilissimo.

CHALCEDONII species diversæ. Quidam oblongus est, coloris aquei & velut nubecula obducti, alius venis rubris interstinctus, aliusq; deniq; ex insulis Feroensibus allatus, velut ex grandinibus compactus cum albicante in centro nubecula. Minores quoq; alii figuræ Sphæricæ, coloris albi, nubeculis interpersis, in Insulis prædictis juxta littora reperti, hîc conspiciuntur.

PSEUDO-ADAMANTES varii tam Norvegiæ quam Bohemiæ & Hungariæ. Cum duritiem ac splendorem adamantum propriè dictorum non attingant, ad crystallos potius à sagacioribus referuntur. Pseudo-adamantum mineræ quoq; plures hîc asservantur.

GRANATI NORVEGICI. Coloris sunt obscurè rubri, sed politi, angulis seu lateribus duodecim plerumq; instructi & vena Talci non rarè infecti. Minera quoq; ipsa, cui agmine conferto infixi reperiuntur, Talco non dissimilis est.

GRANATI BOHEMICI. Prædictis multò minores sunt, sed coloris magis ignei, splendentis ac diaphani. Vi præcipitante & humores acidos absorbente pollent, unde Electuaria, cardiaca vulgò dicta, ingrediuntur.

MINERA ingens AMETHYSTI, quæ colore purpureo ac ferè violaceo oculis admodum blanditur. Amethysti quoq; Norvegici hîc asservantur, qui duritie tamen Orientalibus cedunt,

LAPIS VERSICOLOR, qui admixtam sibi mineram hyacinthi habet.

LAPIDES varii BEDZOARTICI tam ORIENTALES quam OCCIDENTALES. Illi ex India Orientali, tractu Chinenfi ac regionibus vicinis adferuntur, in capræ silvestris specie generati, hi verò ex America mittuntur, in caprâ quadam montanâ Peruviæ reperti. Orientales crustam habent splendidam ac lævem, coloris ex nigro cinerei, & figuræ plerumq; oblongæ, effigie glandis. Crusta verò Occidentalium plerumq; fulva aut cinerea, sed minùs splendida conspicitur, & facie internâ coloris subalbi, velut ex fibris composita. In morbis malignis debellandis lapides prædicti, in primis Orientales, adhiberi solent, vi alexipharmacâ instructi. Majorem præterea cum spiritibus acidis effervescentiam Orientales cient quam Occidentales.

PERLÆ NORVAGICÆ, quarum nonnullas magnitudo insignis, quandoq; etiam splendor illustris ita commendat, ut Orientalibus vix cedere videantur. Pleræq; autem lactescunt aut splendorem argenteum habent. In ostreis quoq; & mytulis Daniæ, in primis juxta sinum Roeschildiæ, Æsfjord dictum, copiâ insigni quandoq; reperiuntur, sed minores prædictis ac impuriore. Humores interim acidos æquè potenter ac Orientales illæ absorbent & concentrant, ubi in pulvisculum rediguntur.

LAPIS NEPHRITICUS. Italis *del fianco*, Germanis *Enden heisser* appellatur, quòd ad provocandam urinam restitantem & calculos ac arenulas exturbandas in regione lumborum gestari soleat. Coloris est obscurè viridis, & quod signum est notæ melioris, ad digiti tangentis ductum vestigia quasi pinguedine obducta ac oleosa relinquit. De lapide hoc diuretico tractatum integrum jam olim conscripsit celeberrimus noster *Casparus Bartholinus Senior*.

CRYSTALLUS MONTANUS Norvegiæ. Elegans hic planè est ac pellucidus, formâ hexagonâ in mucronem definente.

CRYSTALLUS ingens in mucronem sexangulum turbinatus.

MINERÆ CRYSTALLORUM variæ, é rupibus Norvegicis, in quibus reperiuntur, abruptæ, crystallisq; magnitudine ac figurâ diversis refertæ.

CRYSTALLUS TRIANGULARIS, cui inclusæ stipulæ.

CRYSTALLUS ISLANDICUS. Figura est Rhombi vel Rhomboidis prismatis, nec tantum corpori integro hæc obtigit figura, sed & partes singulæ frustillatim distractæ eandem obtinent. Incolæ Islandiæ & mercatores nostrates crystallum hunc in variis regionis istius locis reperiri affirmant, inprimis verò ex monte præalto, propè sinum *Noerfiord* à fossoribus erui, montisq; ejusdem ad Austrum vergentis superficiem totam exteriorem ex materiâ hac compositam esse. Circa corpus hoc crystalloides experimenta plurima primus tentavit sagacissimus noster *Erasmus Bartholinus*, in opusculo nervoso, anno 1669, congesta.

LAPIS BUFONIUS, aliis CHELONITES, Italis del ROSPO, quem à bufonibus antiquis eructari vulgus fallò existimat. Coloris est ex fusco pallentis, parte externa convexus, interna leviter concavus. Credibile potius est cranium bufonis antiqui induratum esse. Tumores & inflationes corporis à contactu & affricu lapidis hujus compesci, experienciâ allatâ, in Museo suo *Wormius* testatur.

ASTROITES seu lapis stellaris ingens, quadratus. Lapis est coloris fusci, velut stellulis nigricantibus insignitus, qui aceto vel liquoribus aliis acidis immisus circumrotatur, quemadmodum in aceto lapides gammarorum & corpora varia testacea, quæ sale Alkali abundant; adeoque cum acidis effervescent.

LAPIDES AETITES, colore, figura ac magnitudine diversi. Quidam coloris lutei sunt, figuræ rotundæ, quorum cortex exterior inæqualitatem quandam ac scrabritiem habent. Alii figuræ quoque rotundæ ac sphericæ, sed coloris nigricantis, magnitudine pilæ minoris lusoriæ, nonnulli denique coloris ferruginei, figuræ quodammodo ovalis. Continent in se margam seu materiam quandam, Callimum scriptoribus dictam, quæ in plerisque concussis resonat. De lapidibus memoratis fuscè admodum *Plinius*, *Anselmus Bœtius*, *Wormius*, alii.

BRONTIÆ seu OMBRIÆ. Lapidēs sunt hæmisphærici, coloris cinerei, quandoque etiam fulvi, per quorum superficiem convexam ab apice ad basin lineæ ut plurimum quinque decurrunt, quæ punctis quibusdam, seu potius circellis decorantur. Nostratibus *Spadei-steene* appellantur. Horum unus favum non ineptè refert ex cerâ candidâ virgineâ effictum, velut basi lapideæ insistentem, adeoque Brontias favogineus appellari solet.

LAPIDES CERAUNII magnitudinis diversæ, qui partim cuneos majores, partim hastarum cuspidēs, malleos, clavas, secures repræsentant. Tela Jovis seu lapides fulminares appellantur, quod cum fulmine in terram decidere à vulgo credantur. Substantia interim ad filices accedunt, graves admodum ac ponderosi, coloris quandoque lutei ac splendentis, quandoque cinerei aut ex luteo subobscuri. Quidam illorum foramen in medio habent, quod pollicis crassitiem excedit. Credibile est in bello ad percutiendos

dos hostes ab Antiquis usurpatos fuisse, vel ad findenda ligna aut res alias. De genere interim pyritum esse videntur & sulphuris abundantiam testari.

OSTEOCOLLA, seu **OSTEOLITHUS**. Margæ species videtur, coloris cinerei, superficie scabrâ & inæquali, ossis concavi figuram plerumq; exhibens, quæ ad fracturas ossium conglutinandas & generandum inprimis calum adhiberi solet. Germanis *Stein-bruch* appellatur. Substantiæ admodum duræ est & compactæ, quæ menstruis, etiam acerrimis, vix dissolvitur.

GLOSSOPETRÆ variæ, magnitudinis diversæ. **Lingvas lapideas** nonnulli appellant, quòd serpentum lingvas petrificatas esse existimant. Figuræ sunt triangularis, basi crassiore, corporis parte reliquâ glabrâ admodum & leviter splendente, crenis quibusdam seu denticulis ad latera incis, coloris quandoq; ex flavo albicantis, quandoq; subcærulei. Glossopetras has dentes canis Carchariæ petrificatos esse, præter eruditos alios, *Steno* existimat.

SAXUM, in quo literæ sequentes conspiciuntur, **JUL: C: IMP: REX**
R: SEM: AUG.

BELEMNITES seu **DACTYLUS IDÆUS**. Lapis est teres & oblongus, qui in apicem obtusum terminatur, coloris plerumq; palearis aut succino æmuli, interdum cinerei, albi, nigri & fusci, lineis seu radiis instructus à medullâ ad circumferentiam seu extremitates ductis. Quibusdam **Lyncurius** appellatur, inprimis qui succinei vel aurei est coloris, quòd ex urina lyncis coagulata oriri ab Antiquis existimetur. Eruuntur lapides tales copiâ ingenti in insulâ Monâ, Selandiæ nostræ vicinâ, inprimis ubi aratro profcinditur terra, signo manifesto ex urinâ lyncis non prodire lapides prædictos, cum nunquam in Insulâ hac conspecti fuerint Lynces.

CORNU AMMONIS. Lapis est instar cornu arietini intortus ac circumvolutus, striis plurimis ac rugis per transversum decurrentibus instructus, coloris nigricantis, substantiæ duræ ac siliceæ, in ambitu partis exterioris velut cristam habet, quæ instar contorti funis per longitudinem excurrit. Inter sacratissimas Æthiopiarum gemmas à *Plinio* refertur

HÆMATHITES ingens & ponderosus. Lapis hic, qui mineræ Martis puriori non dissimilis, naturæ est planè Martialis, & partim adstringit fortiter, partim humores acidos & corrosivos, morbosq; inde chronicos dependentes infringit. In omni præterea hæmathite ferrum reperitur, quod violentiâ ignis Fortissimi frequenter extrahitur. Artificialem quoq; hæmathiten, naturali simillimum, ex saccharo Saturni & vitriolo Martis invicem mixtis ac per retortam sublimatis emergere sagaciores norunt.

LAPIS VIOLAS REDOLENS. Coloris est cinerei, flavescentibus quibusdam maculis conspersus, qui ex monte Calenberg in Misnia erutus est. Meminit lapidis huius Agricola de Nat: foss: lib: 5. *Verum, inquit, non ipsi solum, de Misenis Aetibus loquitur) suaviter olent, sed etiam tum saxi in Calenbergo ad Aldenburgum reperti fragmenta, tum silices in Berningero monte, in confinis Misniae & Bohemiae sito.*

MARMOR FLORENTINUM variegatum. Coloris est ex cinereo in flavum inclinantis, in quo velut urbium rudera ac ædificia turriumq; prærupta conspiciuntur, summo Naturæ ludentis artificio. Ex marmore hoc Tabulæ variæ, globi minores & plura alia efficta hîc conspiciuntur.

Species marmoris OPHITIS seu SERPENTINI, quod Zeiblicium Misniæ appellatur. Coloris est obscure viridis, maculis nigris distincti, ex quo pocula, pateræ, & id genus alia efformata hîc asservantur. Ad dissipandam Colicam loco dolenti calidè vulgò imponitur.

PUMEX ex monte Æthna Siciliæ, coloris ex cinereo lividi.

PUMEX SYRACUSANUS ex monte Vulcani, coloris ex cinereo albicantis.

PUMEX, coloris nigri, ex monte ignivomo Islandiæ Hecla dicto.

LAPIS, qui membrum virile cum scroto exactissimè refert.

LAPIS DURUS formâ domunculæ, ex stillicidiis aquarum artificiosè compositus, quem ex Insulis Feroensibus attulit Dn: *Lucas Debes*, Præpositus quondam Ferôensis. Tam exterior paries quam inferior ex guttis compactus visitur. Interior cavitas columnas septem, velut crustosas, habet, quæ basin seu radicem infimam penetrant, ex laminis compactam.

STALACTITES ex thermis Carolinis. Massa est ex crustis variis flavis & albicantibus concreta, mollis admodum & friabilis. Quidam circa ramum arboris concretus est, alius generis ejusdem major uvam petrificatam refert.

STALACTITIS species elegans, quæ Tibuli in Italia reperitur, & quod amygdalas saccharo obductas exactè referat, confetto di Tivoli Italici appellatur.

STALACTITES minores seu PISA CAROLINA. Ità dicta, quod in thermis Carolinis frequentius reperiantur & magnitudine suâ ac colore pisâ quodammodò æmulentur.

STALACTITES alii, qui partim stirias referunt, partim in guttulas rotundas concreti ac velut pyriformes.

LAPIS, qui columbam refert, planus ac coloris cinerei, superficie glabrâ & æquali ex districtu Nidrosiensi missus.

LAPIDES varii, coloris subflavi, qui parte internâ chrystallorum angulis & velut adamantibus referti.

ECHINITES seu ECHINUS marinus non spinosus, in lapidem conversus.

CONCHITES varii seu lapides, qui conchas referunt, striis per transversum eorum corpus, parte convexâ, ambientibus. Inter hos ingens quidam est ex agro Veronensi.

FUNGITES seu BOLETI vel FUNGI lapidefacti, quemadmodum & tubera varia.

BUCARDIA. Petra est, quæ à figura & magnitudine, quâ cor bubulum refert, nomen sortita est. Descripta est fusiùs à *Ferrando Imperato* libr: 24 cap. 26.

OSTREA,

OSTREA, MYTULI, BALANI & PECTUNCULI varii petrificati.

PANES sex rotundi in lapides conversi. Horum unus in Templo Herculis in Sicilia repertus est, odorem farinæ referens. In Muséo Franc: Calceolarii Veronensis duo ejusmodi conspiciuntur, quorum unus secalinus est, alter miliaceus.

CONCHA striata lapidefacta, in cujus cavitate chrystalli pellucidi & angulati conspiciuntur.

FAGI, FRAXINI, QVERCUS ac TILIÆ ligna ac rami varii arborum petrificati. Palos & sublicas fagi, ubi continuè aquis immissæ, faxeam demum duritiem acquirere in confesso est, unde ædificia varia, quæ in mari vel aquis aliis exstruuntur, fulcris palisq; faginis vulgò superstrui solent.

MASSA ex cochleis, conchis minoribus striatis, pectinibus & lapillis variis ac filicibus compacta & simul cum contentis rebus petrificata, quæ in tractu Lisbonensi reperta est.

LAPIDES duo, qui piscium figuras sibi impressas repræsentant.

CANCER PAGURUS & PISCES alii crustacei, qui pondere suo se lapidefactos testantur.

HIPPURIS seu EQVISETUM ingens petrificatum. Aliud quoq; hinc conspicitur, quod parte dimidia molle est, alterâ crustis lapideis obductum.

TUBULI VERMIUM ac SIPHUNCULI maris lapidefacti.

PORTIO INTESTINI RECTI petrificata.

MALUM CITRIUM FRUCTUSQVE alii lapidefacti.

XYLO-ALOES frustum ingens, ex Indiâ Orientali, petrificatum.

DENS MOLARIS ELEPHANTI petrificatus.

TESTACEA & CRUSTATA alia innumera, quæ vel conchæ testæq; naturales sunt, porosq; succo petrificante ac adscititio repletos habent, adeoq; colore, pondere ac impositis sibi testarum laminis dignoscuntur, vel corpora alia lapidea planè, quæ figurâ quidem & magnitudine conchis similia sunt, sed impressam sibi saltem figuram obtinent à contactu & superficie testarum, quæ, injuriâ temporis aut succo terræ acrioris postea exelâ, materiam contentam prius texerant.

GUMMI QVODDAM PECULIARE, quod omni anni tempore eandem semper consistentiam servat, & quocunq; demum modo vel compressum vel elongatum, vi quadam elasticâ pristinæ protinùs restituitur figuræ, quæ conum truncatum repræsentat. Coloris est obscure flavescens & in medio ejus, ubi luci obtenditur, bulla quadam pellucida conspicitur: Pondere est uncia unius & drachmarum quinq;. Machinæ pneumaticæ Boyleanæ inclusum, extracto aëre ambiente, tantillum intumescit & conspicua in medio bulla admodum dilatatur.

FRUSTUM SUCCINI, Anno 1687 d. 12 Augusti, in Insula Amagria ad profunditatem viginti pedum è terra effossum, quod uncias tredecim cum dimidiâ pendet.

FRUSTUM GENERIS EJUSDEM majus, anno 1665 in fossis Hafniensibus juxta portam septentrionalem repertum, quod uncias quadraginta pondere

dere suo æquat. Notabile inprimis fuit, in effossione succini ex fossis novis urbis Regiæ Hafniensis deprehensa ubiq; fuisse ligni nigri, ebено non dissimilis, fragmenta, quibus sociatum fuit succinum firmiterq; quandoq; adhærens.

FRUSTUM adhuc MAJUS anno 1681 in locis, Calleboerne vulgò dictis, Hafniæ effossum, quod uncias quinquaginta pendet.

VARIA SUCCINI FRUSTA, quibus inclusæ muscæ, culices, araneæ & insecta alia, signo manifesto, fluidum primò ac molle extitisse succinum, quod tractu demum temporis induratum inviscatis antea bestiolis, & velut in glutine detentis, exitum denegavit. Lacertam quoq; succino inclusam habuit quondam Augustissimus Rex Daniæ, *Divus Fridericus III.* Frustum præterea succini ingens, in quo natavit liquor seu gutta fluens, monstravit hætenus curiosis *Jvarus Schöller, Consul apud nos Christiano-Hafniensis*, motus autem guttæ, sursum elevato electro, conspicuus fuit, efformantis primò figuram globosam, mox in progressu oblongam, ac deniq; planam.

TERRA MELITENSIS, coloris albi ad cinereum vergentis. Ab unâ parte hæc leguntur. **S. CECILIA O. P. N.** Conspicitur præterea effigies Divi Pauli librum sub brachio gestantis & in manu calamum. Sub pedibus ejus **G. B. PAULI.** Ab alterâ parte: **H. W. H. Z. S. IN MALTA L' ANNO MDCXXI.**

TERRA GENERIS EJUSDEM alba, in cujus parte unâ navis conspicitur, mari exposita, alterâ verò effigies Monachi Christum cruci affixum adorantis. Terra hæc liquoribus acidis commixta effervescentiam notabilem ciet.

BOLUS TOCCAVIENSIS, ex Transylvaniâ allatus, qui pingvis valdè ac oleosus, notasq; veri boli Armeniaci ostendit.

TERRÆ ARABICÆ luteæ PASTILLI orbiculares, qui literas Arabicas sibi impressas habent, pingves admodum, & ad contactum digitorum lubrici, si offerantur lingvæ, cui fortiter adhærent, stiptici & adstringentes.

TERRA SIGILLATA LEMNIA alba a. 1639. B. Sig. terræ Lemniæ Cong.

TERRA SIGILLATA alba, figuræ quadratæ. Effigies Christi cernitur, qui à Johanne baptizatur.

TERRA SIGILLATA LEMNIA rubra. In hac aquila divisa conspicitur.

TERRA SIGILLATA lutea LEGNICENSIS, in cujus medio aquila alis pedibusq; extensis exhibetur, quam hæc cingit inscriptio: **Terra SIGILLATA LEGNICENSIS.**

TERRA alia SIGILLATA lutea 1630.

TERRA SIGILLATA rubra, cui impressa corona est.

TERRA SIGILLATA rubra, in qua claves duæ conspiciuntur.

TERRA SIGILLATA rubra LIVONICA, cum insignibus Livoniæ anno 1593.

EADEM cum sigillo eodem impresso anno 1598.

TERRA SIGILLATA fusca 1639.

TERRA SIGILLATA hepatici coloris, in qua luna & stellæ tres repræsen-

sentantur. Cum liqvoribus acidis levem saltem ac vix notabilem effervescentiam creat.

TERRA SIGILLATA STRIGONIENSIS, in qua mons triceps conspicitur cum hac inscriptione: **TERRA SIG. STRIGONIEN.**

TERRA SIGILLATA rubra, montibus & clavibus, decussatim positis, signata.

TERRA SIGILLATA. Hanc, cum pingvis admodum sit & in aurifodinis reperiatur, axungiam Solis Chemicus appellant.

TERRA S. HELENÆ ex Selandia Daniæ. Coloris est ex luteo cinerei, ex lamellis quasi compacta, quæ ad fontem in Selandia olim Divæ Helenæ sacrum & ab ægris variis circa festum S. Iohannis hodie frequentatum reperitur, magnamque cum terris sigillatis exoticis affinitatem habet.

TERRÆ aliæ, ac BOLI innumeri, sigillo nullo insigniti, nec in pastillos orbiculares aut figuras alias redacti. Vi imprimis pollent stiptica & adstringente, adeoque non saltem in diarrhæa & fluxibus variis alvinis, verum & in hæmoptysi variisque sanguinis profluviiis frequenter adhiberi solent. Vi præterea humores acidos absorbente pollent, quemadmodum & sudores propellente, ac potentiâ quadam alexipharmacâ. Quædam interim illarum de Marte seu ferro participant, quædam, cretaceæ magis naturæ, de Saturno seu plumbo, aliæ oleosæ magis & pingves existunt ac Sulphuris specialis beneficio his vel illis debellandis morbis magis sunt appropriatæ.

Quædam cum liqvoribus acidis promptè, aliæ motu languido effervescunt.

PARS SECUNDA

DE

REBUS ARTIFI-
CIALIBUS.

PARS SECUNDA

DE

VERBIS ARTIBUS

CIAMBUS

SECTIO I.
DE

Variis ex Argento, Ære, Ferro,
Os fibus, Lapidibus, Succino,
Ligno etc: elaboratis.

IPPODROMUS cum statua Eqvestri
Regis *Christiani Quarti* qui annulum inter duas
columnas suspensum lanceâ excipit. Omnia ex
argento deaurato constant. Columnis nomina &
insignia inscripta sunt Principum ac Magnatum
variorum & quidem tam exterorum quàm Indi-
genarum, qui coronationi Regiæ, in cujus me-
moriâ singula hæc efficta sunt, pompâ maximâ
intererant.

STATUA Regis *Friderici Tertii* eodem modo in hippodromo repræsen-
tata, sed automata.

POCULUM ingens ARGENTEUM cum OPERCULO, cui LEO insidet
altero pede gladium strictum tenens, altero folium Urticæ. Poculo huic 73 un-
ciales argentei Hamburgo-Stormarienses, singuli cum folio urticæ, & 6 di-
midii, circumquaq; inserti sunt.

POCULUM ARGENTEUM cum OPERCULO cui 16 Unciales typi ejus-
dem & 6 dimidii similiter inserti.

POCULA quinque ARGENTEA sine operculis, quorum singula insertos
sibi 16 ejusmodi numos cum folio urticæ repræsentant.

CANTHARUS ingens ARGENTEUS, qui infixos sibi 16 Unciales typi
ejusdem & 10 dimidios cum folio urticæ habet, cujus operculo Leo insidet,
altero pede strictum enssem, altero folium urticæ tenens.

CANTHARI varii ex ARGENTO COELATO, qui insculptas sibi figu-
ras, artificio summo, repræsentant.

PELVIS ARGENTEA cum POCULO materiæ ejusdem, operis Indici.

Octodecim ORBES ARGENTEI, in quorum medio succinum Insignia
quædam Principum insculpta repræsentat.

44 DE VARIIS EX ARGENTO, OSSIB⁹, &C: ELABORATIS. SECT. I.

LATERNA ARGENTEA, quam usibus Regis *Christiani Quarti* quondam inservisse Inscriptio docet.

LAMINA ARGENTEA INAURATA, cui effigies Regis *Daniæ Christiani Tertii* impressa.

LAMINÆ duæ minores ARGENTÆ, in quibus Regis nostri Augustissimi *Christiani Quinti* & Reginae Serenissimæ *Charlottæ Amaliæ* effigies delineatæ sunt & scripturæ minutissimæ ductibus expressæ.

TABULÆ variæ tam ARGENTÆ, quam METALLICÆ artificio insigni cœlatae.

TABULÆ decem ex metallo inaurato, quæ historiam passionis Christi repræsentant.

BRACHIUM ex METALLO fusum.

STATUÆ MARTIS, APOLLINIS, ALIORUMQUE, quos pro Diis venerata est superstitio gentilis, ex METALLO INAURATO.

POCULUM REGULINUM, seu ex REGULO ANTIMONII paratum. Poculis talibus, ex regulo antimonii puro sine Marte plerumq; elaboratis & unciarum duarum capacibus vinum album infundi solet, noctisq; ibi spatio relictum hauriri tempore matutino, ut vomitum & quandoq; secessum simul proritet.

POCULUM ex OVO CASSUARIE Avis efformatum laminisq; argenteis cinctum.

PHIALA ex CORNU RHINOCEROTIS elaborata, figuræ quodammodo ovalis, quæ parte concavâ polita est ac resplendens, convexâ velut folia vitis pampinosq; excisos exhibet.

CANTHARI varii, POCULA & VASCULA ex CORNU RHINOCEROTIS, Argento hinc inde munita.

POCULA ex CORNIBUS CERVINIS, argento inaurato cincta.

SYSTEMA VASORUM corporis humani ex filis ferreis, quæ in situ naturali & coloribus vivis repræsentantur. Conspiciuntur hic venæ subcæruleo colore tinctæ, arteriæ rubicundæ, nervi albæ, lymphatica vasa ex pellucen-
tibus globulis vitreis nitidè efformata.

TABULA ex orichalco quæ Electricis Saxonicae *Annae Sophiae* introitum Dresdensem cum pompâ solenni sibi insculptam exhibet.

SCELETON HUMANUM, à Mechanico quodam *Daniæ Gyntelbergio*, ex EBORE effictum, pedum duorum & 6 pollicum longitudine, alterâ manu falcem, alterâ clepsydram tenens. Circa limbos superiores capsæ, cui includitur, carmen hoc ab inclyto nostro *Th: Bartholino* elaboratum legitur.

*Artis cerne decus, naturam sperne cadentem,
Hæc cineres, nexus corporis illa locat.
Huic animam si fata darent, si munera sensus,
Splendidius toto jam foret Orbe nihil.
Si tanta in nostro superesset gloria busto
Quilibet excarnes vellet habere pedes.*

TABULA EBURNEA historiam Passionis Christi repræsentans & affabrè
a deo

adeò efficta, ut musculi, venæ, partesq; aliæ omnes in personis, quæ repræsentantur, elegantissimè expressæ summam excitent admirationem.

TABULA alia EBURNEA historiam eandem Passionis exhibens, quam summa quoq; & exquisitissima artificis industria nobilitat.

MERCURIUS, PALLAS, DIANA, LUCRETIA, LEDA, CLEOPATRA, & plures aliæ formæ, quæ in scriptis Historicorum ac Pœtarum celebrari solent, ex EBORE efformatæ.

CORNUA ex EBORE oblonga, cum figuris variis elegantissimè incis. is.

NAVIS BELLICA ex EBORE eleganter constructa, cum tormentis & instrumentis aliis tam nauticis, quam militaribus ex argento purissimo.

TRIREMES & NAVIGIA alia minora ex EBORE. Inter hæc Cymba quoq; conspicitur ex unicornu marino cum anchorâ aureâ.

HOROLOGIUM EBURNEUM cum rotis & instrumentis cœteris materiæ ejusdem, artificii admodum insignis.

CAPSA cum quinque columnis intortis, ebore & ligno pretioso, gratâ varietate, interstincta, operâ Capsularii cujusdam cœci Hafniæ efformata.

PECTEN ISLANDICUS OSSEUS, cui figuræ variæ insculptæ. Pocula quoq; & instrumenta alia Islandorum hîc conspiciuntur, quæ ingenio summo ac dexteritate ex dentibus balænarum, aliisque ossibus per noctes hyemis longissimas ad focum conficere solent.

MORTARIUM INDICUM ex EBORE cum PISTILLO materiæ ejusdem.

POCULA varia, & SCATULÆ, ex EBORE tornatæ.

VARIA ex EBORE efformata, quæ desumptas ex *Ovidio* historias repræsentant.

ALEMIBCUS cum ROSTRO, ex UNICORNU GRÖNLANDICO.

CANTHARI & POCULA varia ex UNICORNU GRÖNLANDICO.

CULINA PORTATILIS, seu UTENSILIA varia ex stanno Anglicano ad culinam spectantia, quæ compendio eleganti cistæ ferreæ cylindricæ inclusa sunt.

POCULA novem magnitudinis diversæ ex lapide Ophite seu Serpentino.

TABULÆ duæ minores LAPIDEÆ, figuris avium elegantibus & lapidibus pretiosis interstinctæ.

TABULA MARMOREA NIGRA, quæ insculptas sibi literas inauratas, pyramides binas & insignia Regni Daniæ repræsentat.

TABULÆ variæ MARMOREÆ, quibus insculpti characteres diversi ac figuræ elegantes.

MENSÆ duæ ITALICÆ ex Lapide pretioso, quarum una florum incisorum varietate, altera fructuum aviumq; figuris conspicua.

Duæ adhuc minores generis ejusdem.

ITALI duo ex vitro efficti, qui digitis micant seu ludum peragunt, qui La morre hodie in Italiâ appellatur.

EFFIGIES variæ, tam Romanæ, quàm aliæ ex marmore albo elaboratæ
MORTARIUM ex lapide PORPHYRITE.

TABULA MARMOREA, in qua figura crucifixi naturali colorum varietate expressa videtur (*Tab. XI. Fig. I.*) eo ferè modo, quo lapides Florentini rudera urbium turriumq; pinnas, solo Naturæ ductu, sibi impressas habent.

TABULÆ aliæ MARMOREÆ, quæ figuras varias elegantissimas repræsentant.

CAPSÆ variæ ac TABULÆ ex EBENO, tam lapide Florentino, quàm figuris florum aviumq; ex perlarum matre effictis interstinctæ.

SCRINIUM ex EBENO, quod lagenas & Instrumenta varia pharmaceutica intra loculos recondit

SELLA, quæ artificio singulari sessorem protinùs ita ambit & completitur, ut surgere nequeat.

CENTUM POCULA LIGNEA torno elaborata tenuitatis tantæ, ut singula contactum vix ferant & simul imposita unum quasi poculum constituent.

CANTHARUS ingens ex ACERE, cui figuræ variæ eleganter incisæ. Insident operculo tres leones, coronam cum insignibus Daniæ tenentes, à latere nomen Regis *Friderici Tertii* conspicitur.

CANTHARUS materiæ ejusdem cum nomine Regis Augustissimi *Christiani Quinti*.

CANTHARI, POCULA, PYXIDES & VASCULA plurima ex ACERE, quibus figuræ variæ elegantissimè incisæ, operâ & ingenio rustici Norvegi in districtu Christianienti prope Bragnæsium qui *Halvor Fanden* appellatus. Rusticus hic *av Gidsdal* fuit, & solius cultelli ope id in ligno aliâq; materiâ præstitit, ut artificibus aliis vel solertissimis palmam præripuerit. Nec sculpturâ saltem & cœlaturâ verum & archite et onicâ, fabrilî, Musicâ, futuriâ arte insignis fuit & ex parte omni polydædalus. Filios quosdam reliquit artium paternarum sectatores, quorum pleriq; & fidibus sciunt, & instrumenta omnia musica conficiunt, imò artem pictoriam, sculptoriam, capsulariam, fabrillem, architectonicam, venatoriam & plures alias callent.

ALTARE BUXEUM historiam Passionis Christi repræsentans.

DEORUM DEARUMQVE EFFIGIES variæ, Pyxides, Vasa & Pocula ex Buxo & Lignis aliis efformata.

CALCULUS CERASI, cui aliquot centum capita, artificio subtilissimo, incisa. Artificii non dissimilis, Mechliniæ à se visi meminit *Hadrianus Junius* Animadversar: lib: I. c. 7. Nec antiquis ignotum hoc fuisse artificium ex *Plinio* liquet Hist: Nat: l: 7 c. 21 qui de Callicrate & Myrmecide non dissimilia narrat.

CALCEUS ingens, pedis unius & trium pollicum longitudine. Calceos mensuræ hujus gestavit rusticus quidam Belga, *van Lefferkerken* dictus. Ipse in Palatio, quod Printzen Hof-Hagæ-Comitis appellatur, depictus est.

DEORUM DEARUMQVE gentilium EFFIGIES variæ ex cerâ efformatæ.

TURRIS BABYLONICA ex cerâ rubrâ eleganter efficta.

EXERCITUS integer artificio pari ex cera rubra efformatus.

REGUM

REGUM & PRINCIPUM variorum EFFIGIES ex cerâ effictæ.

LYCHNUS PENSILIS ingens ex SUCCINO, brachiis duodecim instructus, & sculpturis elegantibus exornatus.

ALTARE ex SUCCINO sculptum, operis mirandi, quod figuras varias elegantes ex EBORE efformatas hinc inde repræsentat.

SCRINIA, CLEPSYDRÆ, PYXIDES, ROSARIA, PYRAMIDES, & plura alia innumera ex SUCCINO, quæ mens ingeniosa effinxit.

RES variæ ex ARGENTO, ÆRE, EBORE, UNICORNU, CRYSTALLO, SUCCINO, LIGNO PRETIOSO, quæ certante cum materiâ artificio, spectari potius quàm describi amant.

CAPSULA OPTICA, quæ ritus & ceremonias Ecclesiæ Romanæ per artificium opticum intus repræsentat. Alia modo prædictores intus exhibens, quibus utuntur religioni reformatæ addicti.

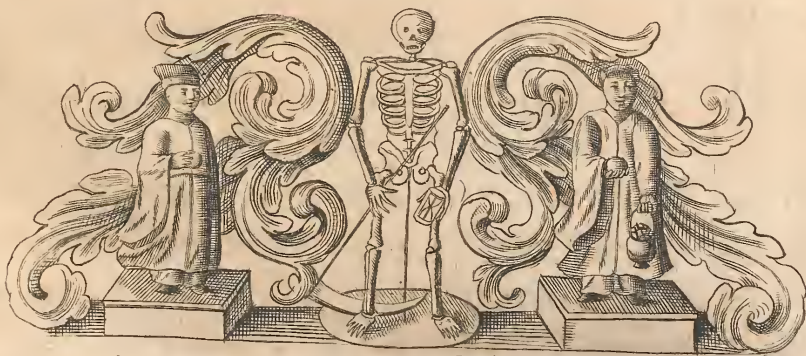
MONTICULUS ex conchyliis variis, pectunculis & lapidibus coagmentatus, in quo officinæ artium mechanicarum septuaginta duæ conspiciuntur, in quarum singulis beneficio machinæ cujusdam interioris operarii artificia sua exercent.

SCRIPTURÆ subtilissimæ SPECIMINA varia, quæ lynceos requirunt oculos. Horum unum effigiem Regis Daniæ, *Christiani Quarti*, aliud Christum cum duodecim Apostolis, aliud navem, ductu exquisitissimo exhibet.

FIGURÆ duæ elegantes, artificio raro planè ac admirando ita depictæ, ut colores varios aureos, puniceos, croceos, aut quales ostentat pavonum cauda, sed non semper nec ubiq; repræsentant, sed potissimum, cum luci radiiq; solaribus expositæ fuerint. Meminit artificii hujus seu inventi imagines tingendi Athanasius Kircherus in Arte magna lucis & umbræ lib: X. part. II.

EFFIGIES variæ ex cerâ artificio plastico ita efformatæ, ut vivas quasi personas repræsentent. Sunt autem primariæ sequentes: Regis nostri Augustissimi, *Christiani Quinti*, Reginae Serenissimæ, *Charlottæ Ameliæ*, Reginae Matris, *Sophiæ Amaliæ*, Principis *Sophiæ Hedvigæ*, Principis *Georgii*, Electricis Saxonicæ, *Annæ Sophiæ*. Spectatur præterea artificio eodem concinnatus Rex Galliæ, *Ludovicus XIV*, quemadmodum & Regina Galliæ, *Maria Theresia*.

TABULÆ seu PICTURÆ variæ elegantissimæ. Harum pleræq; tam celebriorum apud exteros pictorum, *Michaelis Angeli*, *Titiani*, *Raphaelis Urbini*, *Alberti Dureri*, *Rubbini*, *Guidoreni*, quàm in arte eadem excellentium in Patriâ nostrâ, *Caroli van Mander*, *Abrahami Vogter*, *Henrici Dithmari*, *Lamberti van Hagen*, aliorumq; penicillo ductæ sunt & Reges, Reginae, Principes, Duces, bellatores, literatos, Historias sacras, & profanas, animalia generis diversi, urbes, castella, silvas & viridaria summâ elegantia & certante cum naturâ ipsâ artificio repræsentant.

G

SECTIO

SECTIO II.

Arma, Vestitus, Vasa & Instrumenta Indorum, Turcarum, Grönlandorum, aliarumque gentium.

VADRAGINTA JACULA INDO-
RUM, AGAIE vel ASAGAIE dicta. His, fide
scriptorum, peritè adeò uti norunt, ut distantem
ab iis hominem quinquaginta etiam passibus,
tangant facile, & impetu magno ac violentiâ in
obvia quævis evibrent.

DECEM HASTÆ INDICÆ longitudinis in-
signis, quarum nonnullæ rubrâ, aliæ flavâ & vi-
ridi incrustatione elegantes. Lanceæ Japa-
nensium nigræ Nanganet appellantur.

QUATUOR HASTÆ INDICÆ capulis laccâ nigrâ incrustatis.

JACULUM INDICUM, 3 pedum & 6½ pollicum longitudine, ex ligno
cinnamomi.

PUGIONES INDICI laminis instar flammæ undulatis, quorum ple-
riq; longitudine sunt pedis unius cum dimidio. In partibus extremis manu-
briorum Idola exsculpta sunt pampinis variis ac mæandris infidentia. Fertur
vulgò gladios memoratos veneno ab Indis tingi, ut ictu lethali mors citius ac-
celeretur.

ENSIS MALABARICUS cum manubrio argenteo.

ENSIS INDICUS, cujus manubrium ex insigni ACHATE ORIENTALI
constat.

ENSES & PUGIONES varii, qui Chryses appellantur. Celebris horum
fabrica est locus quidam Manancabo dictus ad Occidentalem Insulæ Suma-
træ partem, teste *Linscotano*. qui inter cœtera præstantissimum hoc teli genus
asserit & Javæ Malaccæq; incolis expetitur.

ENSES

ENSES varii JAPONENSES, longitudinis diversæ, affabrè effecti.

TRES ARCUS INDICI ex EBENO, nitidè resplendentes, quibus Instrumentum osseum annectitur, quo brachiis imposito ad tendendos arcus utuntur Indi.

ARCUS quatuor JAPONENSES & SAGITTÆ sexaginta sex.

PHARETRÆ INDICÆ sagittis gravidæ. Harum una ex arundine crassâ & nodosâ confecta est, quæ Bambus vel Mambu appellatur.

SAGITTÆ variæ, quarum aliæ lanceas acutas in extremitate æmulantur, aliæ bifariam divisæ seu bifurcatæ, aliæ tricuspides.

BOMBARDA IAPONENSIS, quæ fabricam singularem exhibet.

SCUTUM INDICUM, conchyliis variis hinc inde distinctum.

BACULI longi verius extremitatem alteram latiores, coloris obscurè rubri, quibus populi Africæ vulgò Hottentotter appellati, armorum loco utuntur.

THORACES duo ÆNEI, REGUM INDICÆ, seu pectoralia cum casside, ex laminis æreis, serico auroq; ornatis, elaborata.

PILEI & TEGMINA alia pro capitibus Indorum Occidentalium, quorum alia ex plumis avium versicoloribus, alia ex libro arborum seu cortice & materiâ aliâ constant. Ex pennis inprimis avis Guaræ seu Caninde corollas Brasilienses fingunt, quibus capita cingere ac decorare solent.

PALLIA duo INDORUM ex plumis avium rubris composita. Horum alterum oblongum est, alterum rotundum. Appellantur hæc pallia Brasiliensibus Guara abucu. Ex plumis quoq; tam rubris quàm albis flavisq; & viridibus Zonæ variæ, cingula & tegmina capitum efformata hinc conspiciuntur, quæ ex ave Aracucaru, Carinde, Arara aliisq; desumpta.

PALLIUM REGALE INDICUM regni Bantam ex holoserico rubro, quod acûs exquisitissimæ ductu aurea & argentea fila hinc inde irradiant.

COROLLÆ é plumis avium rubris flavisq; efformatæ, quibus brachia sua Brasilienses exornant, Agvamaranga dictis. Fasciæ quoq; cruales ex fructibus Americanis Ahovei dictis hinc asservantur, quibus per filum traductis genua cingunt, ut collisione suâ, dum choreæ ducuntur, strepitum edant.

CALCEI INDORUM LIGNEI, quos tempore anni calidiore usurpant pedibusq; nudis per corrigias seu lora annectunt. Alii quoq; ex corio & serico concinnati hinc spectantur.

CALCEI JAPONENSIUM LIGNEI. Ne pedibus excidant, tuberculo seu nodo quodam rotundo inter pollicem & digitos vicinos pedis apprehenduntur. Spectantur quoq; hinc calcei Chineses, ex corio confecti, & circa limbos exteriores serico cincti.

MONILE INDICUM ex conchulis albis concinnatum.

MONILE INDICUM ex alis insectorum, quæ cantharidibus non dissimilia, concinnatum.

ARMILLÆ duæ ex cornu peculiari efformatæ, quibus foeminæ Indorum brachia exornant. Aliæ quoq; hinc ex ebore conspiciuntur, campanulis variis insignitæ, quas foeminæ Indiæ, inprimis Cambajæ, in ducendis choreis gestant,

stant, quemadmodum & Armillæ lignæ ex Indiâ Occidentali, fragmentis ex matre perlarum interstinctæ.

FIDELIÆ, PHIALÆ & VASCULA varia ex terrâ figillatâ. Horum alia rotunda & ventricosa, alia octangula, alia figuræ ovalis conspiciuntur. Color quoque diversus est. Quædam saturatè rubra, alia coloris cœrulei, nonnulla albi, lutei, purpurei, & quandoque literis ac figuris animalium in superficie ornata.

UMBRACULUM variegatum, Parasolle dictum, quod radiis solaribus Indi obtendunt.

FLABELLA seu VENTILABRA varia INDORUM, figuræ diversæ, quorum alia ex plumis avium, alia ex juncis & arundinibus, quædam ex coriis piscium aliisque rebus efformata. Horum nonnulla aquis refrigerantibus & odoratis conspergunt Indi, ut ventilatione suâ aeris fervorem temperent.

LATERNÆ duæ JAPONICÆ, quarum altera figuras varias florum herbarumque repræsentat, altera carbaso subtili & versicolore obducta est.

PHIALÆ INDICÆ ex matre perlarum concinnatæ.

VASCULUM INDICUM, cui Regum ac Reginarum Indiæ insculptæ effigies.

THECA INDICA, pro pectine rebusque aliis condendis laccâ incrustata & matre perlarum hinc inde distincta.

VAS quoddam INDICUM, ex lapide griseo, Gorgelet vulgò dictum, quod aquis infusis refrigerandis Indi Orientales adhibent.

VASCULUM INDICUM ex radicibus minutis ac tenellis coagmentatum.

PHIALA INDICA ex metallo sonoro.

SCUTELLÆ & PAROPSIDES INDICÆ, ex sparto subtili, figuræ rotundæ, quarum basis laccâ nigrâ obducitur, centrum verò, quod circulo aurato fulget, rubicundâ. Ipsi quoque limbi exteriores laccâ rubrâ colorati sunt.

SCRINIUM INDICUM cum loculis & receptaculis ex tabaco, velut in funiculos torto, concinnatum.

SCRINIA, CAPSÆ variæ, CISTÆ, PYXIDES & VASCULA innumera JAPONENSIMUM, magnitudinis diversæ, quæ laccæ incrustatione elegantissimâ oculos intuentium morantur,

CALATHUS MALABARENSIS oblongus, ex libro arborum, qui Betel & Arecca fructibusque aliis asservandis inservit.

CALATHUS BENGALENSIS, conchyliis minutis hinc inde distinctus, usum prædictum subministrans.

CANISTRUM INDICUM ex arundinum corticibus, decussatim se interfecantibus, contextum.

CULEI INDICI ex storeis arundinaceis confecti, viminibus quibusdam ex junco, qui Rottins appellatur, cincti ac circumligati.

URCEI LAPIDEI ex Indiâ Orientali, figuris Japonicis insigniti. Inter hos duo octogoni, laccâ fusca incrustati, cum operculis.

URCEI duo octogoni laccâ fusca incrustati, cum operculis.

Qva-

Quatuor SPECULA METALLICA JAPONENSIUM.

ATRAMENTARIUM INDICUM ex ære colorato. Ad latera fistulæ tres longæ conspiciuntur, quibus penicillos suos ex arundinibus minutis confectos sericoq; obductos incolæ condunt.

ORGANUM MUSICUM INDICÆ ORIENTALIS ex arundinibus Japonensibus undecim compositum.

TUBULI INDICI, quibus fumus Nicotianæ hauritur, laccâ incrustati & coloribus variis distincti. Quibusdam illorum frustula matris perlarum hinc inde inserta sunt.

CAVEÆ INDICÆ pro aviculis, laccâ coloratæ.

LAMINA ARGENTEA, cui characteres Indici insculpti. Fertur magnus Indiæ Mogollaminas tales de collo illorum suspendere, quos ad expediunda negotia in diffitas regiones mittit.

RAMI minores seu **Bacilli** nigri, quos candelarum loco accendunt Japonenses, quoties sacrificiis peragendis incumbunt.

CANDELA CEREÆ, quam in sacrificiis suis accendunt Japonenses. Crassa admodum est & tinctæ exterius colore rubro, ac characteribus variis insignita, quos, idolum adorantes, recitant.

IDOLUM INDICUM, ex ligno effectum.

IDOLA INDICA ex lapide viridi effecta, qui mollioris substantiæ est, ubi fricatur fortiter & vestigium album post se relinquit, adeò ut lapidi Morochto seu Galaxiæ non dissimilis videatur, qui panno nigro affricus lineam post se albam relinquit, instar materiæ illius, quæ creyon de Briançon Gallis appellatur.

IDOLA varia INDICÆ ORIENTALIS ex porcellana purissima. Alia quoq; ex ebore, alia ex argilla & materia viliori efformata.

FIGURA MENDICI INDICÆ ORIENTALIS ex Santalo albo artificiosè excisa.

VENATIO ELEPHANTORUM in India, quam venatorum & canum venaticorum, jaculorum, Elephantorum, rerumq; aliarum huc spectantium copiâ ars repræsentat.

PELLUVIA quatuor JAPONENSIUM, laccæ incrustatione obducta, in quorum singulis arte effectus Elephas conspicitur, dorso sessorem portans.

Quatuor SCRIPTA MALABARICA, in foliis palmæ stilo ferreo exarata. In scriptura suâ loco chartæ foliis palmæ Malabareses utuntur, quæ longa admodum sunt & ultra tres ulnas extensa, duos verò digitos latitudine vix æquantia. In his stilo ferreo, qui extremitate acutus, scribunt, manubrio verò, circa latera utrinq; acutissimo, folia palmæ in lacinias oblongas secant.

URCEI varii INDICI & CHINENSES pro infuso herbæ Thee præparando.

VASA plurima PORCELLANICA ad usus varios comparata, quæ tractus Chinensis subministravit.

PYXIDES CORBESQVE ovaes **Chinensium** ex cortice arundinum nitidè effecti pro fructibus asservandis.

CINGULUM CHINENSE ex corio linteoq; variegatum, cui septem inserti cultri.

FORMÆ VESTIMENTORUM CHINENSIIUM & INDICORUM.

Octoginta CHARTÆ LUSORIÆ CHINENSIIUM, figuræ rotundæ. Tringinta duæ quadratæ JAPONENSIIUM.

CHARTA CHINENSIS, lævis admodum & subtilis. Scribere arundine Chinenſes *Linschotanus* memorat, velut penicillo pictores. Literæ quoq; Chinenſes in cortice exaratae hîc aſſervantur, qvemadmodum & laminæ argenteæ, literis & figuris Chinenſibus inſignitæ.

SCRIPTORUM CHINITICORUM FRAGMENTA varia, quæ ob chartæ ſubtiliſſimæ tenuitatem ab uno ſaltem latere characteres inſcriptos repræſentant. Fide illorum, qui Chinam perlustrarunt, legunt & ſcribunt incolæ, à ſummâ paginæ parte ad imam deſcendendo. Papyrus autem Chinenſium ſubtiliſſima eſt, ex ſerico confecta, vaſtis quibusdam foliis ſeu philiris conſtans.

ATRAMENTUM CHINENSE. Formâ eſt maſſæ cûjuſdam oblongæ & nigræ, characteribus variis Chiniticis inſignitæ. Hanc commodè ſecum in formâ ſiccâ, loco atramenti ſcriptorii, circumferunt Chinenſes, & ſalivâ aut aquâ madefaciunt, quoties characteres pingent. Atramentum hoc ex terrâ bituminofâ nigrâ, quæ glutinè ſubacta, efformari, & in tabellas compingi Scriptores nonnulli referunt.

Duæ LIBRÆ ſeu STATERÆ CHINENSIIUM, quibus aurum argentum quæ accuratè ponderant, in negotiis ſuis omnibus Indorum vaſerrimi. Bacillus eburneus, craſſitie pennæ gallinacæ, punctis & lineolis accuratè diſtinctus, utrinq; in parte extremâ lancem parvam dependentem habet, cui ponderandum aurum argentumve imponitur.

Duo BACILLI LIGNEI, novem pollicum longitudine, quibus cultri ac bidentis loco cibum capiunt Chinenſes, & quidem ſcitè adeò & eleganter, ut ne vel mica decidat. Manu tangere epulas indecorum in Chinâ eſſe Scriptores referunt, adeoq; mantilia in uſu non eſſe, cum incolæ os manusq; nequaquam contaminent.

Octodecim BACULI INDICI, quorum alii ex ebore, quibus utuntur Magnates, alii ex lignis variis canniſq; ſeu arundinibus.

IDOLA ÆGYPTIACA figuris variis & characteribus inſignita.

SCUTA novem TURCICA, figuræ diverſæ. Horum alia ex metallo conſtant, alia corio obducta, quædam laccâ incruſtata & coloribus variis interſincta.

BIPENNES & SECURES variæ MOSCOVITICÆ, ſclopetis, quæ partem manubrii conſtituunt, armatae. Enſes quoq; & baculi hîc aſſervantur, uſui memorato inſervientes, ut & Pharetræ octo ex ebore, magnitudinis diverſæ, ebore interſinctæ, ac nervis appenſis ſagittisq; inſtructæ.

Quatuor BOMBARDÆ TURCICÆ, artiſcioſè admodum fabricatæ & argento ac lapidibus pretioſis hinc inde diſtinctæ, quas Generalis quondam maris Daniae Præfectus *Curtius Adelerius* anno 1658 in pugna navali Turcis eripuit.

VEXILLUM ingens TURCICUM, ſeu SIGNUM MILITARE, ex argento inaurato, octoginta duobus turcoſiis reſplendens, cujus parti ſuperiori inſerta eſt cauda eqvina, quod eodem tempore Turcis Archithalaffus prædictus eripuit. Conſpicitur quoq; pugio vaginæ incluſus artiſcioſè cœlata auroq; obducta,

ductæ, qvem manui bellatoris Turcici, *Bassa Ibrahim* dicti, masculè extorsit. Conspiciuntur præterea *Pharetra* variæ *Turcicæ* cum inclusis *sagittis*; *Vagina* ingens *argentea*, cui cultri tres Turcici inclusi; *Ensis Turcicus*, cujus vagina corneolis, lapidibus lazuli gemmisq; aliis pretiosis hinc inde insertis nitidè refulget; *Sica* ingens *argentea*, cui cultri duo cum cochleari ex argento inserti; *Clypei* solis lunæq; figuris exornati ex argento inaurato; *Securis Turcica*, cui manubrium argenteum cum circulis inauratis; *Arcus* deniq; *tela*, *casides*, *lorica* & *armatura* aliæ *innumera Turcarum*, quas Præfecto maris Turcico strenuus belli Heros eripuit. Carmine autem Belgico, quod Tabulæ, juxta spolia hæc & trophæa suspensæ, characteribus aureis inscriptum est, partam glorio-levictoriam Apelles quondam Regius *Carolus van Mander* fufius descripsit.

CATENA FERREA cum appensis duobus circulis seu annulis, quam camelis suis Turcæ adaptant.

ALCORAN. Liber est Pseudodogmaticus ab impostore Muhamete idiomate Arabico conscriptus, aureas hic commatum distinctiones habens, & ab *Abubecro* in ordinem redactus, ut esset Musulmannis norma religionis & morum. Materia, circa quam Alcoran versatur, non certi aliquid, methodo accuratâ, sed centonem quendam & rerum variarum colluviem modo tumultuario tractat. Credunt Muhametani Alcoran *ῥεόπτευσον* esse & nocte quadam è cœlo demissum, alii Gabrielem vicibus distinctis Muhametæ Alcoranum tradidisse.

TEGMINA CAPITUM TARTARICA ex corio Alcis.

BALTHEUS seu CINGULUM TARTARICUM, è quo cultri septem ingentes dependent, cultri quoq; Turcici turcosiis ac smaragdis exornati hic asservantur, vaginæ pretiosæ inserti.

Species quædam SCLOPETORUM, quæ Germanis vulgò *Donnerbüxen* appellantur, ex orichalco.

SECURIS METALLURGI NORVEGICI, cujus extremitati lapis lydius affixus est.

CALCEI FINNORUM ex asserculis ligneis coagmentati, quemadmodum & cultri vaginis inclusi, stanno interstinctis.

TYMPANUM LAPPONICUM. Ex ligno ovali, excavato, constat, cui, nervorum ope, membrana annectitur, variis & ignotis planè figuris, sparsim depictis, exornata. Adest quoq; Instrumentum osseum, quo tympanum pulsatur. Figurâ suâ literam T Latinorum quodammodo exprimit.

TYMPANUM FINLAPPONICUM, ejusdem formæ, anno præterito ex Finmarchiâ huc allatum, Lappis nostris *Rune-Bomen* dictum, aliis *Quobdasi* *Ranus* & *Treoltruma* / in cujus membranâ annexâ figuræ itidem variæ sanguine humano sub pectore exciso depictæ exstant, prout Finlappus quidam nuper confessus est. Instrumentum, quod magni à Lappis supersticiosi habetur, ex quo multa pulsando divinant. *Worm. Mus. lib. 4. cap. 12. Scheff. Lappon. c. II.*

SCYPHI MOSCOVITICI viginti, magnitudinis diversæ, quorum pleriq; decanguli & intus ac foris laccâ rubrâ obducti.

VASA LIGNEA MOSCOUITICA, magnitudinis diversæ, ex radice Cedri variegata. Hæc anno 1662, mense Decembri, à magni Moscoviæ Ducis Legato

gato, gloriosæ memoriæ, *Friderico Tertio* oblata sunt, quæ jussulis & liqoribus aliis hauriendis apta.

CYMBA GRÖNLANDICA, (*Tab. XII.*) pedum duodecim longitudine, cui arte effictæ Grönlandus cum remo suo insidet.

Decem REMI NAUTICI GRÖNLANDORUM, qui in extremitate utrâq; alas habent latas & longiusculas, osseo limbo undiq; cinctas, quorum vibratione alternâ navis illorum coriacea impellitur. Clavis præterea minutis osseis, hinc inde infixis, alæ firmanantur, & in initio suo nodos duos habent ex cirrhis balænarum confectos.

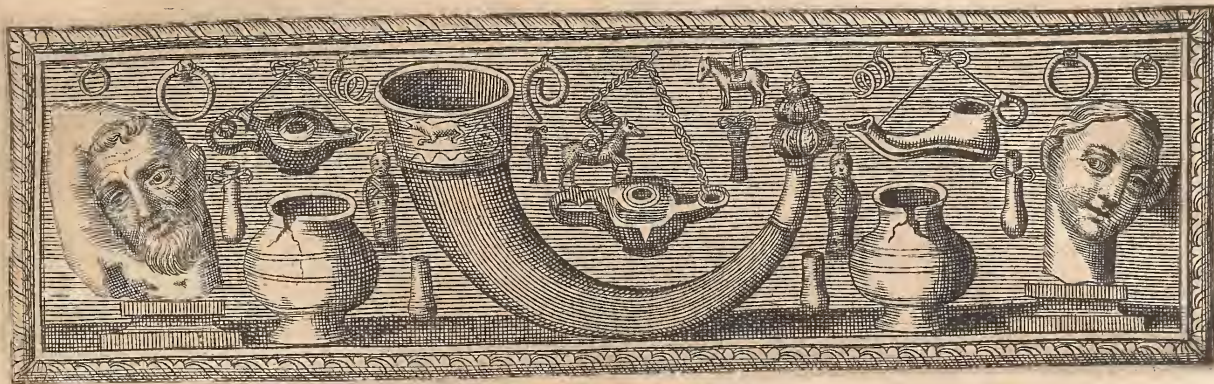
INSTRUMENTA PISCATÖRIA GRÖNLANDORUM, HASTÆ & VENABULA. Plerisq; in parte extremâ foramen est, cui cuspis ossea inseritur, lignoq; loris alligatur, quæ ex cirrhis balænarum constant. Circa mediam partem hamus quoq; osseus & dentatus conspicitur.

INDUSIA duo GRÖNLANDICA, ex intestinis & visceribus aliis Phocarum contexta, subtilissimis verò filis connexa. Laxa admodum sunt & ampla, quemadmodum & cæteræ vestes, quas baltheo quodam cingunt, subministrantibus eundem piscium coriis.

CALCEI GRÖNLANDORUM ex piloso Phocarum corio.

FRONTALE GRÖNLANDICUM. Ligneum est & incurvum, ut fronti aptari possit, limbo osseo cinctum. Vestitum reliquum Grönlandorum, masculi nempe unius & trium fœminarum, (*Tab. XII.*) exhibet. Tres istæ fœminæ anno 1654 d. 28 Septembr: nave ex Grönlandiâ onustâ Quæstoris quondam Regii *Henrici Mulleri* Hafniam advectæ sunt, quarum una 45 annorum, *Runeling* dicta est, altera 25 annorum *Rabelau* tertia 13 saltem annorum, *Sigoso*. Adibus laudati *Mulleri* benignè exceptæ fuerunt epulisq; lautis quotidie refocillatæ; ut familiaritate domesticâ moribus patriæ lingvæq; assuescerent tandemq; religione Christianâ imbuerentur & in Grönlandiam redire commercia felicius cum nostris stabilirent. Cœlo interim nostro & vivendi rationi haud assuetæ, licet opiparè satîs viverent & blandè admodum tractarentur, brevi temporis intervallo mortuæ sunt. Sub oculis labiisque incisuræ quædam, quas traducto per acum filo pingvedine quâdam imbuto incute fulcaverant, in binis natu maximis conspiciebantur. Stigmata autem talia in fœminis Grönlandis effingi ajebant, quoties viro maturæ essent. Masculus verò, qui **IHIÖB** appellatus, in navigio extinctus est, antequam portum attingeret. De Grönlandis memoratis plura in Itinerario Persico *Olearii*, quemadmodum & Actis Medicis & Philosophicis Hafnienfibus leguntur.

SECTIO III.

Antiquitates & Res Aliæ Ad illas Spectantes.

RNAMENTA varia & ANTIQVITATES *ABSALONIS HVIDE*, quondam Episcopi Rôeskildensis, & postea Archiepiscopi Lundensis, quæ (*Tab. XIII.*) ordine sequenti præsentantur.

Fig: I. MITRA ingens & pretiosa EPISCOPALIS, galeæ ponderosæ imposita ex argento INAURATO, parte anticâ Saphiro ingente ac pretioso fulgens & circa latera duabus margaritis magnis septemq; lapidibus pretiosis, coloris fusci, distincta.

Fig: II. PEDUM EPISCOPALE ex UNICORNU, longitudine quatuor pedum cum dimidiò.

Fig: III. PEDUM EPISCOPALE ex CUPRO INAURATO, sex pedes longitudine æquans. Minus aliud hîc quoq; conspicitur ex ebore efformatum.

Fig: IV. GLADII duo longitudinis insignis fabricam antiquam præ se ferentes. Horum alter inauratus est, alter rubigine obductus & in sepulchro ejus repertus, quo externorum hostium vim à cervice patriæ, invicto animi robore, sæpe propulsavit & pro Danico imperio augendo custodiendoq; pertinaci semper vigilantia olim excubuit. Vir enim Archiepiscopus Absalon Hvide non tantum pietatis insignis, sed & summæ prudentiæ & fortitudinis exstitit, quem *Knytlinga Saga M. S. cap. 131* inter septentrionales ferè maximum bel-latorem rectè denominat.

Fig: V. BACULI duo, quorum extremitatibus laminæ latæ & rotundæ ex cupro affixæ, figuras Evangelistarum quatuor exhibent.

Fig: VI. CRANIUM EPISCOPI *ABSALONIS*, cum ossibus duobus decussatim sibi incumbentibus, ex Templo Sorano Sælandiæ, in quo sepultus fuerat, allatum.

Fig: VII. CORNU ingens pro potu subministrando. Talia pro poculis adhibuisse Antiquos Historiæ narrant. Ita ex cornibus bovinis bibisse veteres *Athenæus* probat lib: 2. cap: 8. Thracesq; poculorum loco cornibus usos fuisse *Xenophon* ait lib: 7. expedit. Non dissimilia de Britannis suis referente

Cambdeno. Danos autem, Norvegos & Islandos pro poculis cornua adhibuisse demonstrat abundè in Monumentis Danicis *Ol. Wormius.*

Fig. VIII. CISTA seu REPOSITORYUM, fabricæ priscæ vestigiis antiquitatem præ se ferens, in quo ornamenta varia Episcopi memorati asservata fuerunt.

Fig. X. EFFIGIES EPISCOPI *ABSAOLONIS* Achatii pretioso insculpta.

Fig. XI. COR ARGENTEUM nitidè elaboratum, in cuius medio crux conspicitur.

Fig. XII. CALIGÆ antiquæ ex SERICO confectæ, præter varia alia, quæ hic appensa cernuntur, ornamenta, quemadmodum cruces ex cupro elaboratas, cochlearia argentea inaurata, annulos aureos, gemmis distinctos, corollas pretiosas, cultros & vaginas antiquas, pocula, sigilla & effigies Sanctorum. Hic Præsul primò ad Episcopatum Røeskildensem, postea verò ad Archiepiscopatum Lundensem ingentium meritorum nomine erectus æternum in annalibus nomen rerumque gestarum gloriam reliquit. Posuit primus arcis Hafniensis fundamenta, primò *Axelvaald* post *Stegelborg* appellatæ, loco commodissimo, quem humiles olim occupabant casæ & ex caninis contextæ Piscatorum domus. Monasterium quoque Soranum hinc in Selandiâ à Patre & Patruo ædificari cæptum splendidâ admodum structurâ anno 1161 auxit & redditibus amplis ac privilegiis instruxit. Insignium loco usus est Cervo flavo in arcâ cæruleâ stellis aureis conspersâ, cujus stemmatis picturam paries templi Sorani inter alia Nobilitatis antiquissimæ insignia ostentat. Mortuus est anno Dni 1261 & in Templo Sorano sepultus.

NUMISMATA quinque; AUREA, (*Tab. XIV. Fig. I. II. III. IV. V.*) quorum singula ferè sunt ponderis ducati aurei, ab una tantum facie seu latere signata, in quibus miles cataphractus passim conspicitur, equo monstroso in monumento Huneftadensi apud *Wormium* lib. 3. p. 188. haud dissimili insidens, qui à Scheffero Othini esse censetur Upsal. c. 5, præsertim in numo nostro, qui quartum in tabulâ occupat locum. Singulis ansula aurea adhæret, ut suspicari liceat amuleti seu periammatis instar de collo gestantium olim illa suspensa fuisse. Credimus ergo amuleta hæc Deorum imaginibus signata esse, cum nec ornatus nec characteres & symbola alia contrarium svadeant & ex historiâ M. S. Jomsburgensium c. 34. constet, septentrionales aurea amuleta sua, sive *blutr* i. e. res, quibus futura fortiebantur, effigie humanâ signasse, quam Othini vel Thori esse Arngrimus Jonas ibidem interpretatur. Secundum à sacratissima Regia Majestate intervenandum ad lacum *Esferom* inventum est. Primum, tertium, & quintum in Selandia quoque; alibi repertum, quartum verò ex Norvegia, è terra erutum, huc allatum est. De numis memoratis plura lectori suggerunt *Acta Medica & Philosophica Hafniensia, Volum. II. observ. 36* quemadmodum & Antiquitates Danicæ *Th. Bartholin.* lib. 2. c. 9.

URNA SEPULCHRALIS CRYSTALLINA, (*Tab. XIV. Fig. VI.*) prope Bergas in Norvegia è cœmiterio veteri eruta, cum cineribus & officulis ustis, circulis aureis crassioribus cinctâ.

S. OLAI BRACHIUM (*Tab. XIV. Fig. VII.*) repositoryo cupreo eleganter inaurato inclusum, in cuius medio crystallus ingens conspicitur. In basi repositoryi hoc gnomon: DEXTERA DOMINI FECIT VIRTUTEM. Certum symbolum Danorum Regis piissimi *Johannis I.* indicioque; haud obscurum, inter Regis cimelia sacra magno honore brachium hoc asservatum

tum fuisse: supposititium enim corpus Sti. Olai exstitisse, quod per quingentos annos usq; ad tempora religionis repurgatæ integrum in templo cathedrali Nidrosiæ ostentatum fuit, *Petrus Clausonius* in descriptione Norvegiæ pag. 91 & 92, argutè recenset. Fuit autem *Sanctus Olaus*, Haraldii filius, Rex Norvegiæ, qui fidei Christianæ lumen per singulas regionis suæ oras accendi curavit, novasq; in locis variis, ubi nullæ antea viguerant, Ecclesias fundavit ac redditibus amplis instruxit. Leges præterea ritibus Christianis accommodatas, paganismis passim abrogatis, sancivit, lingvâq; patriâ conscribi iussit. Anno M. XXX. in loco pugnae prope Stiklestadam vulneribus confossus expiravit quarto calend. Augusti. Postquam verò Basilicam vastam in metropoli Nidrosiensi Reges successores ædificassent, corpus S. Olai, quod sanandi virtute instructum vulgò credebatur, diu ibidem asservatum fuit, adeoq; ipse pro Patrono regni, quem inter cœlites incolæ venerarentur, ad tempora usq; religionis repurgatæ habitus est. In templo eodem Nidrosiensi (cujus jam duntaxat chorus superest, reliquâ parte anno 1531 incendio absumptâ) asservabatur diu Regis hujus Olai bipennis, quam in comparandis sibi victoriis filius ejus *Magnus*, quoties cum hoste confligeret, usurpasse fertur.

URNÆ sex AUREÆ (*Tab. XIV. Fig. VIII.*) anno 1685 d. 16 Aprilis in agro Insulæ *Monf. De* prope Fioniam à rustico, cum terram aratro proscinderet inventæ, terrâ cineritiâ plenæ. Maxima illarum uncias duas cum dimidiâ, reliquæ unciarum duarum & drachmæ circiter unius pondus æquant.

CATENA argentea (*Tab. XIII. Fig. IX.*) inaurata, cui annectitur ornamentum pectorale in modum crucis efformatum, circa margines seu alas quatuor procurentes insignia Evangelistarum quatuor exhibentur, in medio verò Christus crucifixus, ex parte altera S. Olaus bipennifer.

CRUX ex dente *Rosmari* (*Tab. XIV. Fig. X.*) Helenæ Magni Svenonis Regis filia, cui figuræ variæ ac literæ insculptæ. Ex parte priori Christus crucifixus in medio pendet cum inscriptione: IHS NAZAREN 9 REX JUDEORUM, circa alas quatuor procurentes quatuor imagines *Vitam*, *Synagogam*, *Ecclesiam* & *Mortem* repræsentant. Ex parte verò posteriori Salvator mundi sedens conspicitur librum in sinu tenens cum literis A & Ω, circa illum hæc leguntur: *Videte manus meas & pedes meos dic Dns.* A dextrâ ipsius Rex & Regina cum liberis, quorum lateri sinistro adstat Episcopus quidam cum inscriptione: *Venite benedicti patris mei.* A sinistrâ Christi homines quidam ejulantes cum literis adscriptis: *Dicite à me maledicti in ignem.* Superiore parte *Abraham* & sancti quidam, cum verbis *Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua.* Infra gehenna cum inscriptione, *Pāt Habraham, miserere mei & mitte Lazar. ut tinguat extremum digiti sui in aquâ refriger.* Ab una parte crucis in latere dextro: *Q. me cernit pro Helenâ Magni Suenonis Regis filia XP Moret E. Q. me ad memoriam. Dni ce passionis parari fecerāt.* Ab altera parte in latere sinistro: *Q. in XPM crucifixum credit Liutgeri memoriâ orando faciāt Q. me sculpsit rogatu Helenæ, quæ & Gunhild vocat: Magnum illum Suenonem, Historici nostrates autumant, Daniæ Regem fuisse, qui Estrithæ filius nuncupatur. Plures eum quoq; habuisse filios filiasq; quàm annales recensent, credibile est, cum multas habuerit pellices. Reginam verò illi fuisse Gunhildam Comitissæ Suenonis Hacquini filiam, ex qua suscepit Suenonem Ejegod, *Knytlinga Saga* M. S. memorat, præterq; hunc 14 filios & duas tantum filias naturales enumerat, Helenâ hac omiſsa, quæ forsitan in Reginæ extinctæ memoriâ Gunhilda quoq; vocata est, cujus pia pressit vestigia.*

LAMINA EBURNEA (*Tab. XIV. Fig. XI.*) cum Inscriptioe in ambitu: **Sigillum S. Trinitatis domus.** In mediò verò: **Lucius Papa.** In honorem *Lucii* hujus templum Cathedrale Roeschildiæ hîc in Selandia extructum est & nomini ejus consecratum. *Lucius* hic *Porphyrîi* filius, anno Chr: 253 Pontificis Romani dignitatem adeptus est; anno verò 255 capite plexus martyrium subiit. Hunc interim Ecclesiæ Roeschildensis Patronum electum fuisse constat, cum civitates singulæ, ut communis erat ævi istius superstitione, certum quendam è Sanctis seu cœlitibus elegerint, cui cœtum suum, tanquam Numini tutelari, offerrent, ædesq; sacras dicarent. Viguit autem olim apud Roeschildenses traditio, finum Iforenses (vulgò *Isfjörd*) cui urbs adjacet, malo quodam genio infestatum fuisse, qui nautis vel solventibus vela vel stationem quærentibus damnum minatus est: Sollicitos ergo fuisse Monachos, ut Cacodæmonem illum adjurationibus suis fugarent, sed responsum hoc ab illo tulisse, quòd, nisi ostenderetur *Lucii* Pontificis caput, locum istum minimè relicturus esset: Missos itaq; Romam fuisse, qui caput *Lucii* precibus pretioq; obtinuerunt & Roeschildiam apportarunt: Quo viso, Cacodæmonem protinus abfugisse nec incolis postea attulisse damnum: Tum Monachos crucis & vexilli aliarumq; ceremoniarum pompâ carum caput à litore in templum Roeschildense reportasse & inter pretiosas, quas conquissaverant, reliquias loco primario deposuisse. Visebatur non ita pridem in altaris vetusti tabulâ navigium, arte prisca depictum, in cujus prorâ monachus erectus caput *Lucii* truncatum tetro alicui Cacodæmoni, in littore consistenti, obvertebat. Quæ quidem Tabula cum subjecto Altari, propter Mausolæum Regis nostri Augustissimi anno 1689 ibidem extructum, in alium templi locum translata est. Templum autem Roeschildense, quod hodie *Lucii* appellatur, primò S. Trinitatis dictum fuisse, & quidem ex ligno extructum, Scriptores memorant.

ORNAMENTUM ARGENTEUM in memoriam S. OLAI (*Tab. XIII. Fig. XII.*) cujus hæc est inscriptio: **Sancta Anna ora pro nobis.** Ex altera parte *Christus* crucifixus, *Maria* & *Johannes* sub cruce.

FIBULA quædam argentea (*Tab. XIV. Fig. XIII.*) auro obducta & icone Regis ac facie Salvatoris cruci affixâ, alterno ordine exornata, in medio effigies S. Olai bipenni armata cernitur.

COCHLEARE ARGENTEUM ARCHIEPISCOPI OLAI, cujus hæc est inscriptio: **Olaus DEI Gratiâ Arceps Nidsen, 1530.** In manubrii priore latere: *Religione Vita constat*, in posteriore: *εὐοβείας ἐχς*: Numi varii antiqui nomine eodem insigniuntur, idemq; est ac Archiepiscopus Nidrosiensis. Insignia in numis iisdem indigitant, cum ex nobili prosapia *Lungorum* fuisse, qui tria lilia in gentilitio scuto gestant. *Olaus* hic, Engelberti filius, per inferiores plerosq; ordinis Ecclesiastici gradus ad Archidiaconatum Ecclesiæ Nidrosiensis ascendit ac post discessum *Erici Valckendorphii* ad Archiepiscopatum anno 1523 evehctus splendorem muneris sui opibus ac potentiâ ampliavit. Quam fideli adhæserit constantiâ Regi Daniæ *Christiano Secundo*, inter varias fortunæ volubilis minas, ac necessariam gerendo bello pecuniam, per tributa Ecclesiis suis imposita, suggererit, ex monumentis Historicorum liquet.

CALIX ARGENTEUS INAURATUS cum PATELLA, cujus inscriptio est: **Regina Mergreta Dacie, Norvegie, Svecie. Orate pro eâ Dominâ.** In basi insignia Daniæ seu tres leones conspiciuntur. E-
jusdem

jusdem pietatis ac Regiæ munificentiae monumentum etiamnum exstat in templo Kryngensi Laalandiæ.

CALIX cum PATELLA ex ARGENTO INAURATO, cujus hæc est inscriptio : Anno Domini MCCCCLXXXVI da gaf Jes Øie og S. Fru Margrete denne Kald til Barop.

ANNULUS ingens AUREUS, cui inclusa est gemma flava & pellucida; In ambitu annuli legitur: AL FACTO.

ANNULUS Saphirum inclusum habens & inscriptionem sequentem : Balthazar, Melchior, Caspar.

ANNULUS magnitudinis insolitæ cui insertus granatus. Gigantis fuisse creditur.

Varii ANNULI antiqui gemmis fulgidissimis ac figuris peculiaribus conspicui.

FIGURA VIRGINIS VESTALIS lapidi lazuli incisa.

ONYX ingens figuræ ovalis, cui caput Medusæ insculptum est.

ACHATES pretiosus, cui caput Socratis incisum est.

ACHATES ingens, cui insculptum est artificiosè sacrificium antiquum.

CRYSTALLI, Lapides LAZULI, JASPIDES, CORNEOLI, ACHATES, & lapides alii pretiosi, quibus figuræ variæ antiquæ & imprimis Romanæ insculptæ sunt.

CORNU ingens ex auro puro & obryzo (*Tab. XV.*) quod uncias centum & duas cum dimidia pendet. Longitudine est pedum duorum & novem pollicum, capax verò duorum sextariorum cum semisse seu mensuræ nostratis cum quarta una, liquore plenum. Constat ex duplici laminâ, & interiore quidem solidâ & integrâ, exteriori verò non continuâ, quemadmodum prior est, sed ex undecim conflata laminis latis contiguâ, latitudinis & crassitiei diversæ, quæ internodiis suis distinctæ sunt ac divisæ. In superficie cornu hujus imagines, statuas, emblemata & figuræ variæ peculiare conspiciuntur, quemadmodum homines nudi, manibus pedibusque expansis, belluæ capitibus humanis, Cynocephali, vultures piscibus inhiantes, lacertæ & serpentes, ac plura alia innumera, quæ pretiosi hujus Cimelii, inter Europæa omnia æstimatissimi, antiquitatem summam uberius testantur. Repertum est anno 1639 d. 20 Julii, regnante in Dania gloriosæ memoriæ Rege Christiano Quarto, a puella quadam rustica inter pagum Øster By & Megeltunderum, Diæcesis Ripensis oppidulum. De aureo hoc Cornu plura Orbi erudito obtulit Ol. Wormius Monum. Dan. lib. 5. quemadmodum & post illum Envaldus Nicolai Randulfus in dissertatione, quæ *Tuba Danica* appellatur, & Trogillus Arnkiel de cornu aureo. Fabricam cornu hujus Ethnicam esse, quæ magnam testatur antiquitatem, varia in eo hieroglyphica luculenter satis evincunt, quibus abominanda gentilium sacra, libationes, auguria, lanienæ, mores & vitia nefanda, quæ seculum illud infestabant, passim depinguntur. Sacris itaque Ethnicis cornu hoc aureum inservisse haud obscure colligitur, cum Assyrios gentesque alias tubæ seu cornu potius clangore sacra similiter celebrasse & libationibus in sacrificiis suis cornua adhibuisse constet, quemadmodum *Peucerus* de divinatione fol. 158 & Historici plures ac Antiquarii narrant.

CORNU OLDENBURGICUM, (*Tab. XVI*) ex argento purissimo inaurato,

to, quod encausto hinc viridi inde violaceo distinguitur. Pendet uncias 61. seu 4 ferè libras. De cornu hoc, quod paucis abhinc annis Oldenburgi asservatum fuit Historiam sequentem in Chronico suo *Hamelmannus* narrat, ita latine hic redditam: *Ottho primus ejus nominis, Comes Oldenburgicus &c: venandi studio addictus, cum tempore quodam, comitantibus amicis suis, in silvâ, Berneseurholz dictâ, feram persequeretur usq; ad Osenberg equo albo insidens, canes venaticos convocaturus in cacumine montis substitit. Calore astivo & laboribus fessus haustulum, quo sitim levaret, impensius exoptavit. Mox ruptis montis Osenberg crepidinibus virgo formosa apparuit vestibus pretiosis fulgens, sparsâ per humeros comâ & innexâ capiti corollâ, cornu argenteum inauratum, characteribus variis figurisq; insignitum & liquore plenum, manu tenens, quod Comiti blandè obtulit; simulq; rogavit, ut nectare hoc sitim sedaret. Accepit cornu Princeps, sed liquorem ipsum, cum turbulentum animadverteret, bibere recusavit. Illa verò, bibe intrepide, inquit, meâ fide, haud oberit haustus, sed Tibi potius tuisq; magno erit emolumento. Si enim quod offero biberis, florebit perpetuò familia Oldenburgica Tibiq; ac posteritati Tuâ bene erit, sin minus, turbabunt domum Tuam discordiæ ac seditiones & familia tota pessum ibit. Petitioni Virginis annuere nolens Comes liquorem omnem à tergo effudit. Quâ verò ejus portio equum, cui insidebat, tetigit, glabra reddita est cutis ac pilis destituta. Hæc videns virgo, cornu sibi reddi postulabat. At ille concitatò calcaribus equò ad suos e volavit, rem gestam exponens factiq; testem, cornu argenteum ostentans. Virgo interea disparuit. Quamvis verò dignitas prisca artis fusoriæ aliquam in cornu hoc spiret antiquitatem, eam tamen esse, ex quâ Chr. Oldenb. *Hamelm.* part. I. p. 19. 20. 21 protractum vult, haud adeò verisimile est. Cornu quoddam, quemadmodum narrat *Hamelmannus*, Comiti Oldenburgico in venatione sitienti a Virgine, quæ ex monte prodierat, circa annum 989 (ut *Winckelmannus* hist. Oldenb. part. I. c. 3. asserit) offerri potuisse non adeò inficiamur, sed ex commentis Romanorum antiqvis maximam hanc *Hamelmannum* hausisse historiæ partem oppidò verisimile est. Cornu præterea hoc Oldenburgicum quoq; esse, ex scutis Oldenburgo-Delmenhorstis illi affixis facile liquet, in quibus trabes vel asseres sub apicis ornamentis & cruces domûs Oldenburgicæ & Delmenhorstianæ passim incisæ emicant: At consentiunt in eo historiæ Oldenburgicæ conditores ferè omnes, clypeum Oldenburgicum trabibus vel asseribus istis, nec tempore Comitis Othonis I. nec ante illud tempus exornatum fuisse, sed asseres illos (seu potius lituras sanguinis leonini) post *Leomachiam Friderici* filii Hunonis, glorioso illi Hunoni, tum temporis S. Romani Imperii Architecto ad mare constituto, demum ab Imperatore Henrico IV. qui seculo undecimo imperavit, collatos fuisse, quemadmodum & ipse fateatur *Hamelmannus* part. I. chron. pag. 35. 37. Ergò Otthoni I. qui ante illa tempora vixerat, hoc cornu oblatum fuisse minùs rectè memoratur, adeoq; præterlapsis hinc aliquot seculis demùm fabricatum est. Etenim nec Ducatus Burgundiæ ad cornu affixum scutum, quod liliis Gallicis seculo demum 14 & 15 ita conspersum in sigillis Philippi Audacis & Mariæ Maleanæ refert *Olivarius Vredius* de sigillis Com. Flandr. pag. 63. 65. 66. 67. nec exarata in cornu literarum formæ majorem præ se ferunt antiquitatem, quæ adeò exactè locis suis insculptæ sunt, ut nullo modo post fustum cornu quasi juniores incisæ videantur. Qui verò operculum, basin seu pedamentum & scuta cornu hujus affusa deinde & affixa esse contendunt, quemadmodum *Happelius* & alii, difficilem imitationem artis fusoriæ considerare debent, quæ non patitur tam affabrè cornu huic aliquid affundi vel affigi, quin nova artificis manus protinus dignoscatur, cujus vel minimum discrimen artis hujus peritissimi haud agnolcent.*

noscent. Igitur si fabricam poculi hujus artificiosam, superbis mœnium pinnis utrinq; exornatam, ex quarum antris modò pedites & eqvites, modò leones prorumpunt, curiosiùs perlustremus, per eqvitem, qvi in summâ operculi parte conspicitur, Dithmarsiam indigitari credimus, & ex leonibus qvatuor perternos Daniam per unum verò Norvegiam repræsentari. Illi præterea se nobis quasi offerunt, in qvorum honorem memoriamq; cornu hoc pretiosum tam affabrèfufum & fabricatum est, tres nempe Magi vel Reges Sancti, qvorum nomina in circumferentia operculi leguntur:

Baltazar, Jaspar, Melcior.

Labrum cornu hujus si intueamur, multa magniq; splendoris scuta sub pontificio voto: *O Mater Dei memento mei!* se nobis sistunt, Aquila scilicet bicipiti nigrâ, Imperii Romani, Leonibus Daniæ ternis, Burgundiæ Ducatûs liliis Leonibus duobus, qvorum alter ex delineatione *Winckelmanni*, hist. Oldenb. par. I. c. 3. dealbatus, cum scuto jam deperditus, Ducatûs Brabantiae, alter denigratus, Flandriæ Comitatus symbolum est (qvemadmodum in, Caroli Audacis, Ducis Burgundi sigillo gentilitio partim apud *Hamelmannum* part. 3. p. 279, partim apud *Olivarium Vredium* in sigillis Comit. Flandr. pag. 94, 95. 100. exstant) ac mitra Episcopali alterno ordine exornata. Hoc ergo poculi genus illi simillimum videtur, qvod gloriosæ memoriæ *Christianus I.* Rex Daniæ, memorante *Huitfeldio* chron. Dan. part. 5. fol. m. 945. tribus Magis Sanctis, Coloniae Agrippinae, ut fama fert, sepultis dicasse dicitur, cùm ibidem in Octavis Trium Regum Anno 1475 existeret. Qvemadmodum enim Rex charus *Caroli Burgundi* confœderatus in obsignato Burgundionis pacto cum fratre Regis *Gerhardo Animoso*, *Hamelmanno* Chron. pag. 274 & *Huitfeldio* Chron. Dan. part. 5. fol. 909, nominatur, ita circa tempus idem ab Imperatore *Friderico III.* (cujus manu Dithmarsiae regionem nuper acceperat) & hoc Duce Burgundo mediator in has oras evocatus est, ut controversiam gravem inter Burgundum, qvi Novesium obsidebat, & Ecclesiam Coloniensem auxilio Pontificii Legati, Episcopi *Alexandri de Forolivio*, componeret, referente *Hamelmann* Chron. pag. 211. 212. 214. In cujus rei memoriam perennem Rex gloriosissimus clypeos imaginesq; cornu huic affigi curavit & scuta præcipua, in qvibus Imperatoris *Friderici III.* Aquila biceps, *Christiani I.* Regis Daniæ trini Leones, *Ducis Burgundi*, *Caroli Audacis*, lilia dispersa & utriq; ejus Leones, qvorum quisq; suum sibi vendicat scutum ac *Alexandri Episcopi Forolivienfis*, (velut ex *Ughelli* Italicis sacris liquet Tom. 2. pag. 624) mitra episcopalis extant, ordinibus alternis apponi.

Idem præterea cornu effatis regiis exornatum est, in mediâ & qvidem anticâ parte: *In hopen ic leve* / ad dextram, *Ïc bhegehre* / ad sinistram *im ghenoghen* / in parte posticâ *ave maria*. Qvopacto in Octavis Trium Regum Sanctis his Magis Coloniae Agrippinae consecratum. Et quamvis *Carolus Audax* terna tantum lilia, quæ illi jam baptizato pater Anno 1433 destinaverat, gentilitio scuto inferi majorennis voluerit, illa tamen numero incerto circumqvaq; disseminata gestare etiam amavit, cùm & *Olivarius Vredius* ex archivis Gandavenfibus Ducis hujus sigillum ita in scuto liliis conspersum protrahat pag. 100. figill. Comit. Flandr. velut more veteri disseminata semper in Ducatûs Burgundiæ scuto postea manserunt.

Quæ dum attentius consideramus, nec antiquiora nec recentiora acta vel arctioris amicitiae fœdera inter Imperatorem Romanum, Regem Daniæ,

æ, Ducem Burgundiæ & Comitem Oldenburgicum, quæ in cornu nostrum ad amissim quadrant, ex historiarum monumentis eruere possumus.

Apex cornu hujus & pedes utriq; majores, adhuc diffracti, adhærent, minores verò pedes sive fulcimenta quibus cornu innititur, binos integros gryphos exhibent, indicio haud obscuro, *Magnum* Ducem Megapolitanum, qui in scuto suo fabulosam hanc avem gestavit, fidum in hoc itinere Regis comitem extitisse. Quinq; præterea scuta, quæ armigeri sub apicis ornamentis in cornu gestant, quorum quatuor vetustate ferè sunt detrita, *Friderici Brunsvici, Johannis Saxonie, Magni Megapolitani Ducis, Gerhardi Oldenburgici & Jacobi Ruppini* Comitum præsentiam illustrem in itinere hoc luculenter quoque testantur, quemadmodum & venatores quinq; qui in parte vicinâ supernâ equitantes conspiciuntur. Hos quippe Heroes Regi hic adfuisse annales produnt.

Tandem in apicis summo virgo conspicitur utrâque manu schedulam tenens, cui insculptum, **Drinc all wt**/ id quod usum cornu hujus nobis indigitat.

Statuimus ergò cornu hoc à Rege Daniæ potentissimo, Christiano I. honori Sanctorum Trium Regum dedicatum fuisse & confoederatis ac comitibus suis illustrissimis in memoriam Trium Magorum vino repletum inter epulas oblatum, cum Rex in Octavis trium Regum Colonia Agrippinæ degeret. Generis ejusdem cornua duo bubula in Muséo hoc asservantur, quorum labra argento inaurato obducta memoriæ quoque Trium Regum consecrata esse videntur. Genera diversa vasorum, è quibus olim in septentrione liqvores hausti sunt, vide in Jani Dolmeri *Hirdsfræa* edit. Resen. pag. 461. quæ & in sanctorum memoriam usurpata fuere. pag. 533. 534.

CORNU ingens VENATORIUM ex metallo, quod libras sedecim pendet, in Scaniâ repertum, cum Inscriptione: **Erlig og Welbyrdig Mand Jens Brad.** Fusa sum Anno 1552.

Cornu bubulum, in cujus labro argenteo deaurato: **Help GDS unde Maria / dat im GDS Gene.**

Cornu ingens bubulum, cujus apex glande quernâ exornatus, vas potatorium esse fertur Archiepiscopi Nidrosiensis Aslachi Bolt, cujus auxilio Rex Sueciæ, Carolus Canuti filius, concitata adversus nobilitatem plebe, id effecit, ut ea in Nidrosiensi urbe regem ipsum constitueret, quemadmodum narrat *Huitfeldius* part: 5: 849. sed quâ celeritate regnum ipsi oblatum, id quoque amissit. In labro cornu argenteo deaurato: **Baltzar, Jaspar, Melchior.** et Insignia quædam gentilitia conspiciuntur.

CORNUA varia magnitudinis ac figuræ diversæ, quorum alia ex ebo-re, artificio eleganti et emblematum varietate hinc inde distincta; alia ex bobus aliisque animalibus desumpta, labris ex argento, ære, & metallo alio deauratis, quæ poculorum usum majoribus nostris olim subministrarunt.

URNÆ LACRIMALES VITRÆ, in quibus pro defunctis suis lacrimas colligebant Romani veteres, iisdemque cineres mortuorum irrorabant. Coloris sunt opalini, quibusdam in locis materiâ gypseâ obductæ, & ex basi plana ac lata in collum, crassitie digiti minoris, sensim ascendentes, quod in latius demum labrum terminatur.

URNA

URNA LACRIMALIS TERREA. Vasculum est oblongum & pyriforme, colli angusti, ventris amplioris, coloris ex rubello albescentis. Urnas has lacrimales tam vitreas quàm terreas fuisse, præter alios, describit *Kirchmannus de funeribus Romanorum*.

URNA ingens SEPULCHRALIS, quæ prope Weirum, Sælandiæ pagum, reperta est, cineribus plena.

URNÆ variæ FIGLINÆ, magnitudinis diversæ, quarum pleræque ex tumulis camporum in patriâ nostrâ effossæ sunt, cineribus mortuorum ossiumque fragmentis plenæ. Tales à materiâ contentâ cineraria seu ossuaria ab Antiquis dictæ.

CISTÆ variæ ex cupro inaurato pro reliquiis Sanctorum olim asservandis usitatae. Harum una in Norvegia reperta est.

LUCERNA ÆREA elegantissima, quæ basi sua figuram pedis aquilini exhibet, cujus tibiæ incumbit vas frondibus ac pampinis supernè inferneque redimitum. Orificio hujus superiori testudo marina, affabrè efficta, infidet. Lucernam hanc, quam habuit quondam in Pinacotheca sua *Petrus Charisius* depictam accurate descriptamque exhibet *Fortunius Licetus* Lib. 6. cap. III de Lucernis Antiquorum.

LUCERNÆ variæ magnitudinis ac figuræ diversæ, ab Antiquis usurpatæ; quarum metallicæ nonnullæ, figlinæ aliæ, varia animalium ac Idolorum simulacra exhibent.

STILUS ÆNEUS ROMANUS. Crassitie est pennæ anserinæ minoris, in extremitate una acutus, altera appendice rotundâ & planâ instructus, ut ea, quæ prima scripsit, deleat haud difficulter altera. De stilis memoratis plura conscripsit *Hermannus Hugo* de prima scribendi origine.

FIBULÆ variæ ANTIQVORUM, quarum nonnullæ arcus seu semicirculos figura referunt, à *Joh. Rhodio in dissertatione de Acia* descriptæ ac delineatæ.

FIGURA LIGNEA, quæ cunas Christi Bethlehemiticas repræsentat, insertis ex matre perlarum frustulis conspicua.

SUS ÆNEUS, qui Ægyptiorum olim Idolum fuit.

FIGURA ÆNEA quæ cuneum repræsentat.

CLAVIS ANTIQVA ÆNEA cum ANNULO.

LUCTATOR ROMANUS ex ÆRE.

CAPUT SENECAE ex ÆRE, rarum oppidò & antiquum.

HERCULES, FAUNUS, POMONA, & plures aliæ formæ, quæ ab Historicis & Pœtis memorantur, ex ÆRE efformatæ.

ARMILLÆ duæ ÆNEÆ figuræ cylindricæ prope Coldingam in Jutia effossæ, ex tredecim annulis, sibi invicem junctis, compositæ, & eâ amplitudine, ut brachium hominis, staturæ mediocris, ambire valeant. De his fusius in Muséo suo *Ol. Wormius* & in tractatu de Armillis *Th. Bartholinus*.

CALCARIA Regis Daniæ VALDEMARI TERTII, quemadmodum & ANTIQVORUM ALIA, fabricæ ac figuræ diversæ.

CAPITA duo MARMOREA, quæ in templo quodam reperta Athenis anno 1688 huc translata sunt.

CINGULUM CORIACEUM, quo capita in ceremoniis suis Judæi cingunt.

SCRUTINIUM VENETUM, seu capsula lignea oculis tribus distincta, qua in colligendis votis Itali utuntur. In loculo primo legitur: SI, in altero: NON, in tertio: SI NON, in quorum aliquem globulus laneus demittitur, prout negotium vel approbant vel improbant vel perinde habent.

MONUMENTUM MARMOREUM quadratum ex Româ subterraneâ, Anno 1643 erutum, quod attulit secum vir sagacissimus *Joh. Mulerius Danus*, cujus hæc est Inscriptio.

CUSTANTINUS †
EBERETAS SIBI †
LOCUM FECERUNT.

SIGILLUM FRATERNITATIS SANCTI CANUTI, cum Inscriptione *Landes Crone in Skania*. Rex quidam throno suo insidens conspicitur, circa quem coronæ variæ.

SIGILLUM ABBATISSÆ in MARIEBO. Effigies Virginis in medio conspicitur.

SIGILLUM FRATRUM in MARIEBO. Virgo Maria puerulum ulnis amplexa cernitur.

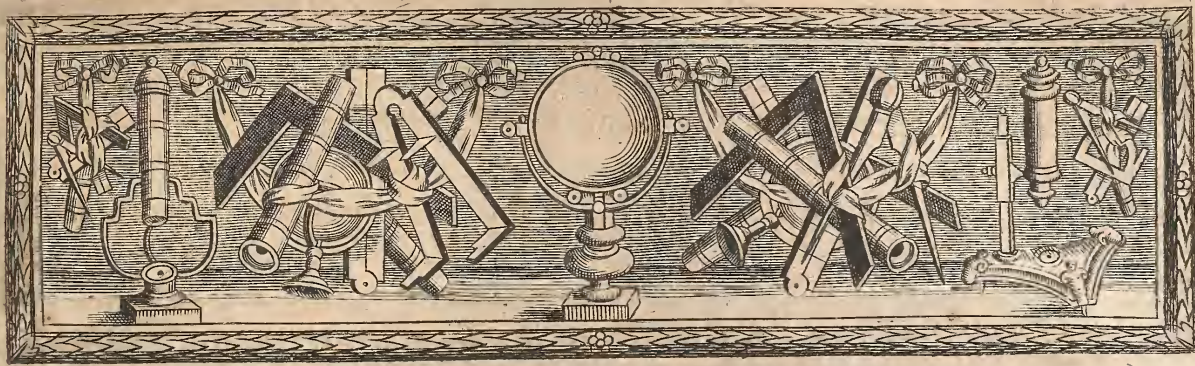
SIGILLUM MONASTERII S. Mariæ in SORA. Virgo Maria modo prædicto repræsentatur.

SIGILLUM METALLICUM OVALE, cum inscriptione.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. ΕΛΕΩ. ΘΥ ΟΑΥΤ. ΡΩΜ. ΟΜΕΓ. ΑΥΘ. ΤΟΥΡ. ΑΛΒ. ΣΕΡΒΙ. & ΒΟΥΛΓΑΡΙ. ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Aquila quoq; divisa conspicitur, in cujus medio tres candelæ accensæ. Subtus animal vulpi vel lupo simile conspicitur.

SECTIO IV.

Mechanica, Optica & res cœteræ huc spectantes.

MACHINA PLANETARUM. (Tab.

XVII.) artificio raro admodum ac stupendo efficta. Illum nobis præstat usum, ut tempore quovis proposito, vel præsentē, vel præterito aut futuro status motuum cælestium secundum systema Copernicanum exhibeat. Cognoscitur hujus ope tam latitudo quam longitudo cujusvis planetæ & verus ejusdem in cœlo locus. Distinguitur Apogæum & Perigæum cujusvis horum astro-

rum, ad celeritatem vel tarditatem, stationes & retrogradationes dignoscendas, secundum excentricitatem motus sui circa solem. Machina prædicta, quæ facies duas planas exhibet, ortum quoque & occasum cujusvis planetæ beneficio planisphærii monstrat, in quod locus planetæ in Zodiaco ab alterâ parte inventus transfertur. Planeta quivis super machinam hanc excentricè movetur & ita quidem ut posita semel excentricitate eundem necessariò super machinam hanc, quem reverà in cœlo, motum efficiat.

MACHINA ECLIPSIUM, usu & artificio prædictæ haud inferior. (Tab. XVII.) Hæc quovis ad lubitum anno, vel præterito vel futuro, Eclipses tantæ solis quam Lunæ monstrat, justam quoque illarum magnitudinem, diem quo contingent, & verum lunæ motum, quamvis maximè irregularem ob mutationem apogæi & perigæi, singulis mensibus ostendit. Machina hæc binas quoque facies nobis exhibet, quarum una Eclipses, altera seculum, annum & diem instar machinæ planetarum monstrat. Singulæ per unicum axem moventur, qui ad dextram vel sinistram revolutus verum phænomenorum tempus demonstrat. Machinas prædictas, usu & artificio planè stupendas vi ingenii inexhaustâ excogitavit Orbiq; literatò obtulit sagacissimus Daniæ Mathematicus *Olaus Römer*, licet inventi hujus laudem Galli sibi vindicare al-laboraverint, quemadmodum ex Ephemeridibus Gallicis, vulgò *Journal des Scavans*, Tom: decim: Anni 1682, evidenter apparet. Referunt quippe à Patri-bus societatis Jesu nihil vel rarius vel stupendum magis Indis apportari potuisse, quod famam gentis Gallicæ extenderet nominisq; venerationem prom-tius conciliaret, sed immemores se paulò ante in Ephemeridibus suis anni 1681

d. 24. Februar. laudem inventi hujus Mathematico prædicto attribuisse. *Machina*, inqviunt, *quam Dominus Römer effinxit ante reditum suum in Daniam adeò admiranda est & ingeniosè excogitata, ut figura illius nobis communicanda operam continuam impendamus, quemadmodum & machina alterius, quam pro motu planetarum efformavit, ut publico ambæ innotescant.* Sincerè magis veritatem rei patres Societatis Jesu fatentur in Itinerario Siamensi, anno 1685. lib. 1 pag. 10. *Præter alias, inqviunt, machinas, omnes illas attulimus, quæ experimentis vacui inserviunt, horologium in plano inclinato, duas machinas Domini Römer, quarum una motum planetarum, altera Eclipses solis lunæq; repræsentat.*

MACHINA Ingens, cui impositus GLOBUS qui systema mundi Copernicanum repræsentat & beneficio horologii dirigitur, quod quovis octiduo, ubi devolutum est, iterum rotari ac revolvi debet ut orbem suum absolvat. Sol hic in mediò quiescit, terra verò circa eundem motu annuo semel circumducitur singulisq; viginti quatuor horis circa proprium centrum gyratur. Luna pro centro terram habet, circa quam spatio viginti novem dierum & duodecim horarum circuitum absolvit, cujus incrementum & decrementum quotidie dignoscitur. In limbo seu margine machinæ menses eorumq; dies singuli & signa cælestia dignoscuntur, ac numerus dierum, qui mense quolibet comprehenduntur. Quis machinæ hujus, anno 1651 concinnatæ, inventor sit, non adeò liquet, fabricator verò ejusdem seu automatarius *Siebenhaar Slesvicensis* esse creditur rerum mechanicarum peritissimus. In disco præterea seu lamina Calendarii hæc leguntur: Johan. D. G. Epis. Lub. Hær. Norv. Dux Slesv. Holf. Storm. & Dith. Com. In Old. & Delm. 1651. Insignia quoq; Ducatus Holsato Slesvicensis & Episcopatus Lubecensis hic incisa conspiciuntur.

SPECULUM USTORIUM ingens, cujus diameter 32, profunditas $2\frac{1}{4}$, focus 29 pollicum existit. In liqvandis & vitrificandis metallis rebusq; aliis obviis comburendis effectus præstantiores edit quàm celebre illud Gallorum speculum, quod in *Ephemeridibus* suis seu *Journal des Scavans* adeò extolunt. Ab eodem speculi Gallicani artifice hoc quoq; concinnatum est, sed nitore suo ac superficie polita Gallicanum illud, quod pulvere velut insperso hinc inde scabrum est, evidenter vincit.

SPECULA USTORIA septem, magnitudinis diversæ.

SPECULUM MULTIPLEX, quod objecta ita multiplicat, ut, cum facies una obvertatur, innumeræ protinus appareant.

SPECULUM, quod situ vario faciem intuentis tam longam quàm latam repræsentat.

TUBI varii OPTICI, longitudinis diversæ.

VITRA USTORIA duodecim magnitudinis disparis.

PERSPICILLA varia magnitudinis & figuræ diversæ, quorum nonnulla, quæ polygonia dicuntur, species objectas multiplicant, alia majores exhibent, quædam deniq; easdem minores.

PRISMA CRYSTALLINUM, quod colores varios elegantissimos, pro variâ ejusad oculum applicatione, ita exhibet ut iridibus objecta omnia irradiata videantur. Ob elegantiam talem varietatemq; colorum Italis *Occhio del Paradiso* dicitur.

PRISMATA quinque; majora generis ejusdem, invicem juncta & limbo igneo

neo vestita, quæ cameræ obscuræ inserviunt ac colorum varietate velut aula ac peristromata in parietibus exhibent.

THERMOSCOPIA varia, seu instrumenta vitrea, quibus caloris & frigoris gradus dignoscuntur.

BAROMETRUM seu instrumentum vitreum mercurio repletum, quod pondus aëris demonstrat.

MICROSCOPIA varia. Horum unum ab inclyto Parisiensium Optico, Domino *Le Bas* confectum est, cujus tubus, qui vitrum seu lentem continet, sex saltem pollicum longitudine præstantiores longè effectus edit, quàm microscopia alia vel pedalis vel sesquipedalis longitudinis.

SPECULA CYLINDRICA metallica, quæ perpendiculariter imminent tabulis planis, figurasq; ac imagines in iis confusas & variè dissipatas recolligunt quasi, & ordine decenti ac figurâ repræsentant. Horum unum in tabula planâ, nil nisi monstrosas figuras & quasi confusum chaos exhibente, constitutum, Regem gloriosæ memoriæ *Fridericum Tertium* & Reginam *Sophiam Amaliam* repræsentat.

LUCERNA MAGICA seu THAUMATURGA. Instrumentum est, quod ope lentium crySTALLINARUM figuras minimas ac icones ibi depictas, candelâ prius accensâ, in cubiculi obscuri pariete albo, ad passus plures distante, aut linteo expanso forma grandiori & quidem coloribus omnibus ac lineamentis distinctè repræsentat. Lucernis talibus, quarum inventores varii extiterunt, palmam facile præriperunt illæ, quas ingenio summo concinnavit *Thomas Walgensteinus*, insignis quondam Daniæ Opticus, quarum beneficio res varias & stupendas Divo *Fridrico Tertio* Hafniæ exhibuit, inter quas meritò hic non emittenda mortis figura Regi paucis ante obitum diebus per hanc artem repræsentata, quæ adstantibus omnibus magnum incutiebat horrorem, Rex verò solus, castigatâ eorum mollitie, non modò non dirum, sed etiam jucundum id sibi esse spectaculum, quo non satiari posset, dictitans, ter aliis interpositis, id sibi demonstrari voluit.

TUBUS PARASTATICUS. Firmatur suis pedamentis in tabula plana objecta, in cujus circumferentia Reges Daniæ ex familia Oldenburgica depictos, in centro verò Reginam gloriosæ memoriæ *Sophiam Amaliam* conspicis. Si verò per exiguum tubi foramen objecta hæc aspexeris, in centro tabulæ non ampliùs effigies *Sophiæ Amaliæ*, sed Regis nostri Serenissimi *Christiani Quinti* conspicitur. Tubus hic Parastaticus ab ingenioso *Benedicto Grotschilling* artificio summo efformatus est.

TUBUS alius PARASTATICUS, in Italia, modo dispari, efformatus.

CISTULÆ variæ CATOPTRICÆ, in quarum cavitate, ubi per foramen quadratum parvulum interiora aspexeris, res variæ, quasi longissimè remotæ, conspiciuntur. Fusiùs has, quemadmodum & alia non dissimilia, descripsit *Athanasius Kircherus* in Arte magn. Lucis & Umbræ lib: 10. part. 3.

Tentamen MOBILIS PERPETUI. In instrumento hoc per varia fila ferrea hinc inde disposita globulus decurrit motu continuo, & lapsu demum præcipitato in tenaculam partis infimæ impingens, ascendit protinùs & versus superiora fertur, cursuq; continuato semitam priorem repetit.

MACHINA PNEUMATICA. Hæc experimentis variis circa vim aëris elasticam corporumq; recipienti exhausto impositorum phænomenis explicandis inserviens à *Roberto Boyleo* Anglo, in tractatu de vi aëris elasticâ, fusè admodum & accuratè descripta est.

OCULI

OCULI HUMANI FABRICA artificialis ex ebore efformata, quæ tunicas omnes contentosq; in illis humores exhibet.

TABULA NAUTICA GIBBA Europæ Septentrionalis.

Alia generis ejusdem Europæ Meridionalis.

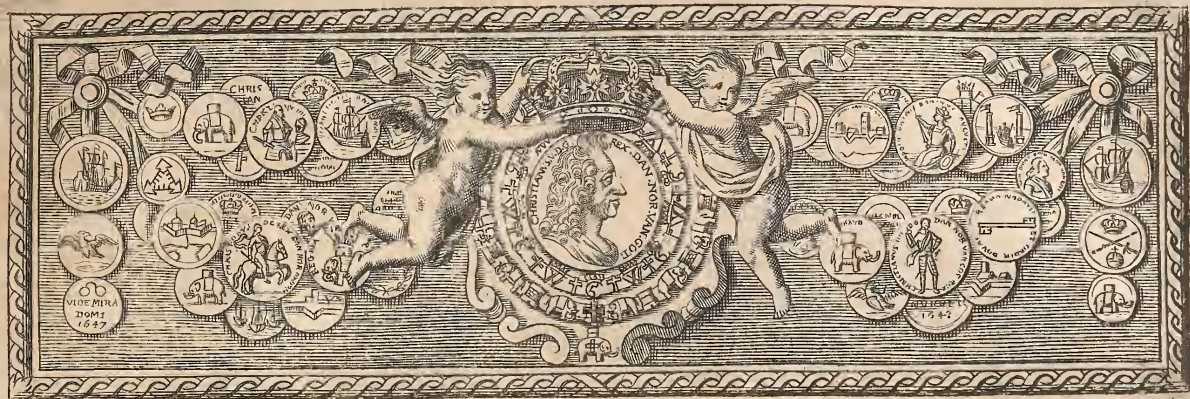
GLOBUS SULPHUREUS, qui radio ferreo seu axe quodam circumagi potest. Hujus beneficio experimenta varia ex principiis magnetico-electricis dependentia tentantur, de quibus prolixè *Otto Guericke* libr. 4. cap. 15. de vacuo spatio.

INSTRUMENTUM ferreum, artificio peculiari efformatum, pro uvula propendente auferenda. Hoc à Norvego quodam in Diæcesi Bergenſi, rerum mechanicarum gnaro, excogitatum est. Lamina ferrea plana, pollicum undecim longitudine, in extremitatum altera globulo parvo instructa, paullatim ampliatur donec circa mediam partem pollicum trium latitudinem acquirit, quæ sensim minuitur in eamq; redigitur angustiam, ut machinis, ab altera parte laminæ existentibus, pro lubitu extendi & exeri queat uvulamq; refecandam aptè comprehendat. In hac parte clavus extat mobilis qui scindens ferrum, extremitate altera ei annexum, extendit & retinet tamdiu donec laxari debeat. Clavus hic retinaculis duobus neſtitur, quorum alterum extensum firmat ac retinet, alterum compressum laxat, ubi amputanda est uvula. Unum quippe retinaculum à clavo truditur dum ferrum extenditur, alterum verò extensum tenet ferrum scindens, pressione digiti in extremitate, versus manubrium, accedente.

PYXIS, NAUTICÆ non dissimilis ex tractu Chinenſi. Figuræ est orbicularis, ambitu suo pedem circiter continens, in diametro pollices quatuor cum dimidio, ex ligno vernice obducto efformata. In centro ejus foramen est cujus fundo stilus minutus inseritur, quem lamina argentea perforata ambit. Cavitas tota, in qua acus continetur, vitro pellucido clauditur. In ambitu characteribus Siniticis nigris insigniti circuli conspiciuntur. Pyxidem hanc, licet nauticæ simillima appareat, sortilegam *Martinus Martinus* appellat. Ita quippe in epistolâ d. 27. Febr. Anni 1654 ad *Wilhelmum ab Aelſe* exarata, quemadmodum & in Historia Sinenſi, de pyxide hac differit: *Quod attinet ad pyxidis hujus explicationem, dico Sinenſem esse ac quamplurimas similes in Sinis esse ac fuisse jam antiquissimis temporibus. Nam gens illa pyxidis usum habet jam quasi à tribus millibus annis. Non est autem hæc pyxis nautica, sed sortilega. Nautica enim aliam habet formam nec tot characteribus inscribitur nisi in extimo limbo, ubi ventorum nomina. Hæc ergo sortilega est; quam Montilogi in Sina adhibent pro felici sepulchri loco inquirendo. In sepulchris enim construendis non minus sumptuosi quam superstitiosi semper fuere Sina, putant enim sub terra Draconem seu influxus varietates esse, unde cor, caput, vel caudam inquireunt ac similia eo planè modo, quo Chiromantici venas ac lineamenta manus considerant & judicarii Astrologi siderum aspectus. Refert præterea Martinus laudatus characteres horarum & literas in circulo pyxidis hujus extimo dispositas in primis à Sinenſibus considerari ubi ædificia extruunt, è literis secundi circuli horas noctis erui, è tertio circulo varia felicitatis & infelicitatis nomina, in octo areolis quarti circuli quatuor mundi plagas indigitari.*

SECTIO

SECTIO V.

DE

Numis variis ac Monetis.

Numismata Danica ex auro.

REGIS

CHRISTIANI PRIMI.

TAB.
XVIII.

No. I.

CHRIST. Rex trabeatus, corpore erecto,
dextrâ sceptrum, sinistrâ verò pomum au-
reum cum cruce impositâ tenens.

A parte altera :

Tres Leones Danici cum coronâ, partim exesâ.

Numus est truncatus, vetustatem il-
lam indicans, quam viri sagaciores Po-
tentissimi Regis CHRISTIANI I. tempora
attigisse autumant. Moneta quippe sine

ærà Christianâ percussa est.

2. C coronatum, prima Regii nominis litera.

Numus rotundus, qui alterum saltem latus ita signatum exhibet,
affabrè eò modò cufus est, qvo aurifabri in figuras varias aurum su-
um argentumve extendunt.

JOHANNIS PRIMI.

3. JOHS. DEI. GRA. REX DANOR. JUSSIT ME FIERI AN. 1496.

Effigies Regis insidentis folio Regio.

Ab altero latere.

DEXTERA DNI. EXALTA. ME. DEXTERA DNI. FE-
CIT VIRTU. *Ejusdem Regis gloriosissimi est symbolum pium, è Psal-
mo Regis Davidis 117. v. 16: erutum. Integra Regnorum insignia*

Cimelium anno eodem cufum, qvo Rex recuperationem Sueciæ,
post-

postquam defecerat, meditabatur, quâ anno sequente feliciter recuperata die S. Catharinæ à Suecis coronatus est. In qua festivitate 50 viros fortissimos, quorum inclyta virtus hoc bello emicuit, equites auratos à Rege creatos, *Arnoldus Huitfeld.* Chron. Dan. fol. 1919 memorat, ex quorum numero regni hujus ordine Seraphino nonnullos ornatos fuisse non ambigitur. Testamentum quippe manu *Georgii Gyldenstiern* Otthinæ vespera pascale Anno 1551 scriptum, jam ex archivis Episcopi Aalburgensis *Jani Jacobi Birckerodii*, disertis verbis ita perhibet. Och skäl samme min Brother (Gabriel Gyldenstiern) ther foruthen tage then Guldskæde meth the Engle: Hoveder uthi/ som vor Salige Fader sit til Skiend af Konning Hans/ ther hans Naade slog hannem med flere Rigers: Mænd til Ridder uthi hans Konnigliche Kroning i Stokholm. i. e. Idemq; meus frater (Gabriel Gyldenstiern) torquem illam auream, cui capita angelorum innexa, testamento ratam habebit, quam parens noster b. m. à Rege *Johanne* dono accepit, cum crearet illum equitem auratum simul cum aliis proceribus regni in coronatione sua Regia Stockholmæ.

Duo simili, sed minori, typo.

TAB:
XVIII

CHRISTIANI SECUNDI.

Nº. 4. CHRISTIERNUS DEI GRACIA REX DACIE SUECIE, AC NORVEG. *Effigies Regis integra, regie togati & solio insidentis.*

In postico.

XPS. JHS. ELEGIT ME REGEM POPULO SUO in Ano. 1518. *Regis ejusdem est effatum, quale illud Salomonis sap. 9. v. 7 Dania insignia ejus temporis completa.*

Numus est cusus eodem anno, quo bellum Rex movere cœpit contra Suecos perduelles, quos anno 1520 in potestatem suam redegit.

5. CHRISTIERNUS D. G. REX DAC. *Rex Christianus II solio Regio insidens cum clypeo inter pedes, in quo trabes gemina Oldenburgica.*

In posteriore latere.

CHRISTOPHORUS CO. OLDENB. *Insignia Oldenb. plena.*

Meminit numi ejusdem *Arnoldus Huitfeld.* Chron. Dan. pag. m: 1422. In memoriam quippe homagii, Comiti iidem *Christophoro*, nomine CHRISTIANI II. captivi, anno 1534 à Danis Malmogiæ præstiti, cusus est. Mortuo enim FRIDERICO I. Rege Daniæ, animo contra filium ipsius CHRISTIANUM belligerandi, Comitem hunc Oldenburgicum, scientiâ rei militaris excellentem, in Holsatiam Rex captivus ope Imperatoris *Caroli V.* & *Mariæ* Belgarum Gubernatricis clam evocavit. Huic occasione Lubecenses oppidò inservierunt, & ut Daniâ sibi eo modo devinctam vel subjectam potius in incrementa commerciorum contra Batavos haberent, Comitis copiis suas auxiliatrices adjungere, liberationemq; Regis CHRISTIANI II, infelici captivitate detenti, operâ Comitis consanguinei subdolè obtenderunt: Regem quippe captivum sibi tradi exoptarunt, si Comes rerum in Daniâ potiretur, quas tandem, re minus bene gesta, ex consiliò Lubecensium conjugio *Christinæ*, filiæ Regis captivi viduæq; *Francisci Sfortiæ* in

in se derivari, Hafniæ à CHRISTIANO III obsessus magnopere appetiit, misso de hac re certo homine ad aulam Burgundicam. Bella & dissidia interim varia in Regno Daniæ ob captivitatem Regis ciere simularunt, quæ victoria anno 1536 parta & mitiori Regis captivi detentione, Imperatori Carolo V. Spiræ anno 1544. promissa, Rex CHRISTIANUS III tandem omnimodè compescuit.

FRIDERICI PRIMI.

No. 6. FRIDERICUS ET SOPHIA D. G. REX ET REGINA DANIE. *Facies Regis & Regina sibi invicem opposita.*

Ab averfa.

IN MANU DOMINI OMNIS POTESTAS TERRÆ. 1532. *Regium est symbolum. In medio numi parvulus quidam insignia Domus Oldenburgicæ plena supportat, tres chyeos coronatos, cruce Dannebrogicâ, tribus Daniæ Leonibus & bipenniferò Norvegia leone insignitos supra se habens. In chypeis quatuor inferioribus bini leones Cimbriam meridionalem, Draco Sclaviam, Piscis Islandiam & cygnus Stormariam denotant.*

Anno nempe eodem numisma hoc percussum, quo Regnum FRIDERICI I firmius stabilitum & in vincula conjectus est CHRISTIANUS II.

7. FRIDERICUS D. G. REX DACI. R. NOR. *Rex trabeatus folio insidens regio, dextrâ gladii, sinistra pomum aureum cruce insignitum tenens.*

MONETA NOVA RIPENSIS. *Integra Regnorum insignia.*

Ripis Phundusiorum, quemadmodum ex parte adversa patet, numus hic percussus. Urbs Cimbriæ est satis celebris & in primis officina olim monetaria,

Cui nihil hoc claro sit penè antiquius usu,

Ut Erasmi Mich. Letus Rerum Danicar. lib. 8. pag. 391. ait.

CHRISTIANI TERTII.

8. CHRISTIANUS 3. D. G. DANO. REX *Facies Regis in medio numi lateris prioris.*

In posteriore.

UNICA SPES MEA CHRISTUS. 1541. Circa hæc tempora Reges septentrionales Potentissimi, CHRISTIANUS III & Gustavus apud Bremsebroe amicè convenientes, foedus Bremsebroense, quod in Trionum oris etiamnum celebre est, inierunt.

9. CHRISTIANUS 3. D. G. DANIE & NORVEGIE REX. 1550.

A parte postica.

Facies Regis sola.

10. *Idem cum facie Regis sola ex antica numi parte.*

Ex postica.

Character nominis Divini. Infra, ut creditur, binæ literæ K. K. monetarii nomen designant.

K

CHRI-

CHRISTIANUS 3. D. G. DANIE NOR. *Icon Regis coronati.*

In adversa parte :

WEGIE. VANDA. GOTOR. Q. REX. *Insignia Dania plena cum anni numeris 57.*

TAB.
XVIII.

REGINÆ DOROTHEÆ.

Nº. 12. DOROTHEA K. D. *Regina facies.*

Ab alterâ parte :

ALES VAN GODT. 1560. *Pium, vidua Regina apophtegma.*

Numus anno illo cufus est, cujus dies primus Regi CHRISTIANO III. ultimus fuit. Est Regina hæc, quæ virtutibus eximiis ad miraculum usque decorata fuit, cujus munificentia, præter hunc numum, curia Hafniensis fibulam illam pretiosam vestiariam debet, quemadmodum in descriptione Insul. Samsoæ *Resenius* refert fol. 60. 61. & 62. utpote in sponsarum Hafniensium decus anno 1557. curiæ eidem clementissimè oblatam. Numum hunc rarissimum inter numismata sua scripto peculiari edita anxie desiderat *Joh. Mølenius*, in conquirendis patriis numis sagacissimus.

TAB.
XIX.

FRIDERICI SECUNDI.

Nº. 1. FRIDERICUS 2. D. G. DANIE. *Corona & tres Leones in clypeo ad crucem.*

In postico.

NORWEGIE SLAVO. GOTOR. Q. REX. III. MARCK
DANSKE. LXIII.

Postica numi facies valorem antiquum monetæ Danicæ indicat: Aurei enim hujus numi typus idem est, ac argentei cujusdam thaleri imperialis, quemadmodum in Daniâ Anno 1563. percussus est, secundum inscriptionem tribus valens marcis Danicis, deinde verò quatuor. Sed ne res monetaria in commerciis cum extraneis confunderetur, ut quis inde lucrum captaret, voluit Rex Justissimus Anno 1571. die 16. Junii, ut moneta sua cum illâ Imperii Romani exactè æqualis esset, quo tempore thalerus hic itidem duarum marcarum esse cœpit, cæterosque numos minores, contra legem numariam uberiori pretio in Daniâ percussos, regno exportari providè interdixit. *Chron. FRIDER. II. edit. Resen. pag. 263. 264.* Adeò ut idem thalerus ad antiquiorem in Daniâ valorem recurreret, quem duabus marcis ante CHRISTIANI III tempora valuisset. *Christ: Osterfen in suo Glossario Juridico-Dan. pag. 553.* exponit, sex marcas nostrates jam inde ab anno 1622. pretio æquantem.

2. F. *Prima Regii nominis litera cum coronâ 1563.*

Ab alterâ parte.

Typus Fortuna insistentis globo.

Numus est truncatus, anno eodem cufus, quò contra Svecos bellum

TAB: lum parare Rex coactus sit, fortunam sibi prosperam faventemq;
XIX. exoptans, cujus simulacro partem numi posticam insigniri voluit.
No. 3. FRIDERICUS II. DANIE, NORVEGIE, VANDALOR. GOTHORUM QUE REX. 1564. *Icon Regis.*

In postico:

DUX SLESVICI, HOLSATIE, STORMARIE ET DITMAR-SIE CO. OLD. ET. DELM

Fortuna typus globo insistentis cum inscriptione: FEDELTA E COSA RARA.

Numisma hoc raritas inprimis & artificis nobilitat industria, in cujus posticâ parte apophthegma regium appositum conspicitur: **Fedelta e cosa rara**, quod in posterioribus numis Rex germanicè reddi voluit **Treu Ist Wildt Brat**. Originem apophthegmatis hujus ex proverbio Lutherano sagaciores deducunt, quod inter trita Francofurti ad Moenum Ao. 1570. impressa pag. 163 exstat: *Sürsten und Hern seynd Wildpret im Himmel*. Symbolum hoc numo quoque memorato Rex Prudentissimus imprimi jussisse videtur, quod belli tempestate hostem suum, paci & concordie à potentissimis Christiani orbis Principibus Rostochii impetratæ primò additum, postea verò, congregatis jam Principum Legatis, dissidentem deprehenderit militesq; ac eorum Tribunos summos in copiis suis parum fidos habuerit. Quemadmodum *Chronica Frid. II.* à P. Resenio edita pag 94 & 114 memorant. Rectè igitur Jacobus Typotius de symbolo hoc pag. 368. **Fides rara est**, (inquit Rex) & fortunam vel occasionem in pilâ volubili statuens, sentit hominum plebrosque leves, ventosos & inconstantes, qui, uti illa velum cum vento, cum fortunâ animos mutant. Canem præterea, cui nomen *Wildbrat*, fidum sibi semper comitem Rex idem, memoriæ gloriosæ, habuit, cujus imaginem peripetasmata in arce Regiâ Fridericiburgensi propè Regem memoratum cum millo, in quo literæ T. I. W. B. sibi intextam monstrant.

4. I. DOGKATE. 1564.

Insignia Danica. Numus est quadratus.

5. I. GOLTKRONE. 1564.

Tres Leones cum coronâ. Corona aurea quadrata.

6. FRIDERICUS 2. DEI GRACIA DANIE NORWE. SCLA. GO. RE.
Effigies. Regis 1565.

Ab altero latere:

ANNO 65. AM ABONDT. S. URSUL. SLUG. K. FRIDERICH.
 DER 2. MIT. 4000. MAN AUF ASTOR. HEIDE K. ERICH.
 DEN. 14. WAR. 25000. MAN. STARCK UNT. BLIBEN. 5000.
 SWEDEN AUF. DIE WALSTADT. *Nomen regium unâ literâ coronatâ expressum.*

Veritas inscriptionis hujus in parte posticâ ex monumentis Historico-

rum facile eruitur. In conflictu hoc viri fortes artibusq; bellicis clari, fortunæ undiqvae propitiæ interventu pro Daniâ pugnarunt, quemadmodum monumenta historiarum uberius testantur. Fusas à Danis in cœlum preces, quasi animi abjecti pavidiq; indicia, Sveci interpretati sunt, illorumq; perspectâ paucitate securi admodum & oscitantes opportunitatem victoriæ majorem Danis aperuerunt. Tempestati tunc ingruenti mixtus fuit imber largifluus, quo occæcati ferè Sveci, à Duce Danorum *Daniele Rantzovio*, cum incautiùs progredierentur, obtriti sunt et profligati. Cecidère Danorum nonnulli, cum è viris genere belloq; claris ultra 50. desideratissint, pauci verò, si jacturam hostium ac multitudinem respexeris. Tam exiguo impendiò ingens hæc victoria stetit.

TAB.
XIX.

Nº. 7. FRIDERICUS 2. D. G. DAN. NOR. SLA. GOT. REX. *Effigies Regis.*
Angeli duo inscriptionem hanc in schedulâ portantes. Trevo Ist Wild-Brat. 1567.

8. FRIDERICUS 2. D. G. DAN. NOR. SLA. GOT. REX. *Regis effigies inter trophæa.*

A parte alterâ :

1567. D. O. M. Fœlicitante, Daniele Rantzovio, supremo Duce, & Francis. Brockenhusio Pfecto Primario Peditū. Exercitus Danicus 10. Novemb. 569. Quadrigis. 12. Æneis bombardis. 6000. Hoib⁹ inuitatâ fortitudine, profligatis hostibus, Viam Westerholweg Angustia & hostium Propugnaculis Transitu difficill. Ferro aperuit. Hæsit in Ostrogotth. Mens. 2. Dies 14. Tandem hostium castris expugnatis copiisq; scœpius profligatis, vastatis civitatib. & Arcib⁹ 24. Janu. Rediit per aliam viam Oster-Holweg pari difficultate impeditâ in Smalandiam. Inde hostium supremo Duce cū 6 Equitū Præfectis; multis Nobilib⁹, Tormentisq; Æneis 9. captis, salvus rediit in Daniâ 14. Feb. 1568.

Nitidus admodum numus est Regis gloriosissimi, cujus icon inter trophæa in parte anticâ numi emicat, addito inferiùs pileo ramis pineis exornato, qui in expugnatione felici castrorum hostilium ad Nöreby loco tessera militaris erant. Posticum numi latus mirandam Danorum expeditionem exprimit, quemadmodum & *Chronica Reg Frid. II.* pag. 193. etc. enarrant.

9. FRIDERICUS 2. D. G. DAN. NOR. SCLA. GOTO. REX. *Regis icon.*

In postico :

MEIN HOFNUNG ZU GODT ALLEIN ANNO 1576.
Duo angeli, qui primam Regii nominis literam ab ipsis sub coronâ portatam columna imponunt, cui in tabellâ affixum: TREV IST WILBR:

Utrumq;

Utrumq; Regis Symbolum numus hic in parte posticâ exhibet. Verisimile est, hoc aliaq; symbolica numismata ansata, licet latere utroq; signata monetis vulgò annumerentur, bullarum usum è torqvibus aureis dependentium, quas distribuit munificentia Regia, olim præstitisse, tesserasqve fidelium fuisse, imprimis cum numus hic aliq; encasto elegantissimo ornatu conspiciantur. Romanos præterea numis veteribus aureis pro gemmis quoq; usos fuisse, Pomponius, Imperatoris Hadriani *οὐ γὰρ* cap. 28 de usu fruct. luculentius testatur.

TAB. XIX. No. 10. FRIDERICUS 2. D. G. REX. DANIE NOR. Z. *Regis effigies, de torqve aureo in dextrâ pectoris parte elephantem pendulum præferens.*

In posteriore latere:

MEIN HOFNUNG ZU GOTT ALLEIN. 1580. *Elephas turritus, cujus latus regio nomine insignitum, sub pedibus T. I. W. B. Numus est oblongus.*

II. FRIDERICUS 2. D. G. DANIE. Z REX † *Regis Icon.*

Ab alterâ parte:

MEIN HOFFNUNG ZU GODT ALLEIN. 1580. *Elephas infra pedes schedula, in quâ literæ characteristica regii symboli: T. I. W. B.*

Nobilissimam Societatem Elephantinam numi certò indicant, quam in honorem olim Mariæ Virginis fancitam André Favyn Theatre d'honneur Tom. 2. pag. 1363. rectè asserit, quemadmodum & in torqve elephantinâ à Johanne Boisseau in Promptuario ejus descriptâ colligere licet, quippe imago S. Virginis ex hujus sodalitiî *lexmela* pendens ibi reperiatur, id quod sequentes indulgentiarum bullæ haud obscure evincunt. Regem verò CHRISTIANUM I. sodalitiū hoc in nuptiis filii Johannis cum filiâ Ernesti Marchionis Misniæ Anno 1478. primū fancivisse Favyno refragamur, id tamen tunc temporis celebrasse, lubentes concedimus. Constat enim ex indulgentiarum bullâ Papæ Pii II. Viterbi 1463 d. 8. Junii exaratâ, CHRISTIANUM I. fraternitatem quādam sub vocabulo Beatae Mariæ de novo jam instituisse; Quemadmodum & ex bulla Sixti IV. Romæ 1474. 12. calend. Maji, memoratam torqvem per ipsum Regem sub vocabulo societatis institutam fuisse, ipsumq; Regem Principibus, Proceribus, Baronibus & Nobilibus, ex eadem confraternitate existentibus, unam decentem torqvem pro insigni dictæ confraternitatis elargitum esse. Imò ex apographo Rantzoviano, sub numis elephantinis, Anno 1581. & 1582 percussis, inferiùs memorando, Regem hunc torqve decente militem nobilem Anno 1457 decorasse, uberius dispalescet. Ordo certè splendidissimus erat, quem *αὐτὸ ἑξῆς* *Selsfab* i. e. sodalitiū antiqvitas vocavit. Regi deinde Johanni, filio CHRISTIANI I. hoc curæ cordiqve fuisse, Epistola M. S. Episcopi Aarhusiensis, Ovensii Bilde, ad Regis CHRISTIANI III. Cancellarium, Johannem Friis, ex archivis Rôeskildensibus clarè satis testatur. Bellis Daniæ postea sedatis & doctrinâ pontificiâ oris his penitus extrusa, Regem FRIDERICUM II. Illustrissimo huic sodalitiū jam semisepulto fulgorem decentem restituisse haud ambigitur. Quemadmodū Hamelman. Chron. Oldenb. pag. 428. part. 3. rei hujus testimoniū luculentum adfert: Johannes Comes Oldenburgi, inquit,

Anno 1580. d. 26. Junii Coldingæ in arce Arensburg & natalitii filia Regis FRIDERICI II. nomine Augusta, elephanto ex puro auro gemmis distincto, cum icone Regio & literis symbolicis T. I. W. ex torqve aurea pendente donatus, & insignibus his in nobilissimum Ordinis Elephantini sodalitium, cum aliis Principibus strenuis eodem invitatis, adscitus est. Festivitatem eandem prolixius describit Pœta Johann. Seccerovitus lib. 2. Daneidum, Marchionesq; de Onoltzbach & Baden ibidem præsentem fuisse ait, quos in idem foedus conscriptos Hamelmanus laudato loco subinducat. Rem pressius illustrat torqvis, quæ inter cimelia Augusti nostri potentissimi asservata nobis elephantem illum turritum monstrat, nomine & icone Regis Friderici II. ex utrôq; latere insignitum cum literis apophthegmaticis in ornamento appenso, M. H. Z. G. A. ab unâ, ab alterâ parte T. I. W. Torqve ejusmodi Benedictum ab Ahlefeldt. Anno 1580 in sodalitium Elephantinum cooptatum fuisse & eodem quidem die, quo Duces Holsti feudo Slesvicensi Otthinæ à Rege investiebantur, Heldewaderus Chronolog. pag. 210. asserit. His assentitur Michæl Bojemus in vitâ Alberti II. Animosi Ducis Saxon. editione Shurtz fleisch. Fridericus II, inquit, Rex Daniæ, Ordinis sui insignibus utitur elephanto turrito è solido auro, quo præter cæteros conspicui sunt Petrus Danielis (qui bellum gessit Friderici II. Regis Daniæ nomine & auspiciis adversus Ericum TAB: XIV. Regem Sueciæ) frater, & Henricus Johannis Equitis Aurati filius, de XX. nobilissimâ Rantzoviorum familiâ.

No. 12. FRIDERICUS 2. D. G. DANIE. NORVEGIE Z. REX 1581.

Effigies Regis.

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN: Repleta militibus turris elephanto imposita, cujus alterum latus regio nomine insignitur. Sub pedibus. T. I. W. B.

13. FRIDERICUS 2. D. G. DANIE NORVEGIE Z REX. Effigies Regis lorica induti, cujus sinistra parte hac leguntur. 15. Æ. I. S. 81.

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN. Similis super elephantum turris 1582.

Elephas turritus in numis his Nobilissimi Ordinis Elephantini memoriam vel potius nobiles quosdam illustriores procul dubio designat, anno 1581. quemadmodum & 1582 in sodalitium Elephantinum cooptatos, & torqve, tali numo ansato exornatâ, coruscantes. Equites auratos à nobilibus in sodalitio hoc discernit epistola M. S. Ove-mi Bilde, superius memorata, illosq; ad differentiam ab his majorem, elephantinam torqvem deauratam (Danicè Selskab i. e. sodalitium vocatam) hos verò ex puro tantum argento eandem gestasse refert. Constat quoque ex bullâ Regiæ Christiani I, Nobili militi Geminiano Trevisano Stockholmæ, Anno 1457 datâ, cujus apographum inter antiqva Comitis Otthonis Rantzovii monumenta repositum est; concessum eidem fuisse, ut torqvem memoratam auro venustaret, quia, ut verba bullæ extant, es militaribus cingulo & honore ac insignis decoratus. Tempore tamen Friderici II equites omnes auratos elephantem cum icone Regis in numo, quemadmodum & ex auro solido eundem de torqvibus pendulum promiscuè gestasse credimus. Effigies præterea Regis memorati in Palatiis variis hinc inde depictæ sententiam hanc firmare uberius videntur. 14. FRI-

TAB. XX.

Nº. 14. FRIDERICUS 2. D. G. DANIE. *Tres Leones seu insignia Regni Daniæ.*

NORVEGIE. VAND. GOTO. Q. REX. I. SKILLINCK DAN-
SKE. 82.

15. FRIDERICUS 2. D. G. DAN. NOR. SLA. GOTO. Q. REX. *Nomen regium cum coronâ.*

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN. *In medio:* PORTUG-
LESER. 1584.

16. FRIDERICUS. 2. D. G. DA. NO. SLA. GO. Q. REX. *Regium nomen cum coronâ.*

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN. *In medio:* Rosen-
nowel. 1584.

17. FRIDERICUS 2. D. G. DA. N. SL. G. Q. REX. *Regium nomen simili modo expressum.*

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN. Duppelt Duca-
ten. 84.

18. FRIDERICUS 2. D. G. D. N. S. G. Q. REX. *Nomen regium cum coronâ.*

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN. Ungriſch Gul-
den. 84.

19. FRIDERICUS 2. D. G. D. N. S. G. Q. REX. *Regium nomen ejusdem typi.*

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN. Crone Goltt. 1584.

20. FRIDERICUS 2. D. G. D. N. S. G. Q. REX. *Regium nomen itidem, ut ſuprà, expreſſum.*

MEIN HOFFNUNG ZU GOTT ALLEIN. Gold Gulden.
1584.

21. FRIDERICUS 2. D. G. Daniæ NORVEGIE Z. REX. *Icon Regis lorica-
ti, à cujus dextrâ parte æra Chriſtiana 1587.*

SOPHIA KONNINGIN ZU DENMARK. Z. *Reginæ effigies pileo
inducta.*

22. FRIDERICUS 2. D. G. DANNOR. SLA. GOT. REX. *Icon Regis lori-
câ induti.*

TREW IST WILDTBRAT. *Clepsydra jam jam exhausta, cui super-
impositum cranium humanum cum gallo gallinaceo, temporis articulos quasi
cantu indicante.*

Numus oblongus & singulare senescentis Regis mnemosynum, quo
sibi memoriam futuræ mortis tacitè inculcari voluit.

23. FRIDERICUS II. D. G. R. D. N. *Regis effigies.*

SOPHIA. D. G. REGINA DAN. *Icon Regina pileo induta.*

SOPHIÆ REGINÆ FRIDERICI II.

24. SOPHIA KONIGIN ZU DENEMARCK. *Effigies Regina.*

Lateris alterius eadem planè est facies.

25. SO-

Nº. 25. SOPHIA KONIGIN ZU DENMARCK Z. *Regina Effigies.*

GOTT VERLEST DIE SEINEN NICHT. 1591. *Insignia domus Obotritica regia.*

26. Numus oblongus. Anno 1616. percussus, ubi Regina vidua veste pullâ induta conspicitur.

27. Numus ejusdem typi à parte anticâ, posticâ verò rasâ.

Numi ejusmodi bullæ erant Reginae munificentissimæ, quibus suos clementer decorare solita est. Reginam hanc in artes ingenuas, in primis Chemicas, propensam Gassendus in vitâ Tychonis Brahe p. 68. laudibus extollit, utpote iis studiis parentis imitatione delectatam. Regia illa Obotritorum soboles sagacissimi ingenii fuit, quæ prudentia sua, comitate & munificentia iras multorum flectere, odia extirpare, cunctaq; in melius dirigere potuit, & durante in primis quadrumviratu & interregno, ortas subinde inter procures dissensiones sustulit, sententiasque & consilia salubriora calculo suo & autoritate prudenter roboravit.

TAB.
XXI.

CHRISTIANI QVARTI.

Nº. I. CHRISTIANUS III. D. G. PRI. ET ELECT. REX DAN. NO. Z.
Effigies Regis.

Ab altera parte.

REGNA FIRMAT PIETAS. Turris cum militibus supra elephantum, cujus altero in latere prima est nominis Regii litera: Sub pedibus 1592. Conspicitur hic in antica numi parte Regis adhuc ephebi facies, Principis Europæi tunc temporis maximæ spei, virtutumq; ingentium. Eadem Regis effigies esse creditur, quæ vir celeberrimus, Tycho Brahe, torquem suum, à Rege jam 14 annos nato sibi clementer donatum, insignem deprædicat in *Mechanic.* & explic. quadr. mural. cum numi hujus ansati æra in idem tempus incidat. Lateris adversi elephantem turratum illustrissimæ Societatis elephantinæ memoriam magnificamq; celebrationem indicem esse, non est quod dubitemus, quemadmodum sequentes numi elephantini produnt. C. autem coronatum, elephanto promiscuè altero in latere absq; numero appositum litera symbolica esse creditur, quæ gloriosissimi Restitutoris nomen exprimit. Regem enim Daniæ CHRISTIANUM I. instaurati sodalitii hujus, in Regio Roeskildia sacello Anno 1464 exstructo & consecrato, autorem existisse Huitfeldius parè quidem refert *Chron. Dan. Fol. m. 901.* sed id ex indulgentiarum bullâ Pii II. Anno 1462. data & ad numos elephantinos Regis FRIDERICI II. laudatâ clariùs illucescet. De novo utiq; fraternitatem hanc instituisse Rex CHRISTIANUS I. ibidem expressis verbis dicitur, qui hinc elapso biennio Hafniæ, die S. Dionysii, sacelli dicti foundationem confecit, ubi inter cœtera statuta voluit, preces fieri pro omnibus, qui tesseram suam gestant & gestarunt. Collegium certè nobilissimum, à Sixto IV. deinde variis immunitatibus munitum & confirmatum, cum Pontifex Regem hunc magno honore Anno 1474. Romæ afficeret: Et tessera elephantina sodalitiū decoratum fuisse & sodales nobiles cujuscunq; statûs idem etiam habuisse allegata Okenii Bilde ep. M. S. haud obscure evincit. Exterminatis inde Pontificiorum traditionibus, antiquissimum hoc ordinis Elephantini sode-

TAB. fodalitium non nisi Principum & eqvestrium virorum tandem esse
XXI. cœpit.

Nº.2. CHRISTIA. III. D. G. DANI. NOR. GOTO. WAN. REX ELEC. NACH
 PORTUGAL. SCHR. *Cru.*

A parte alterâ :

DUX. SLE. HOL. STO. E. DIT. CO. OL. E. DE. *Integra regno-
 rum insignia*

Stater est Danicus tempore Regis minorennis cusus, qui Rex Electus
 tunc dicebatur. Numus suo pretio æquat statèrem Portugalensem,
 quod verba Nach Portugal Schr. exprimere volunt.

3. CHRISTIANUS. III. D. G. DAN. NO. VA. G. REX. *Rex eqvitan-
 star Principis adolescentis, sub quo Regna Firmat Pietas.*

In averfâ.

DUX SCL. HOL. ST. DIT. COM. IN. OL. ETZ. *Insignia Regno-
 rum.*

Inter brabea esse censetur hic numus, quem Rex adolescens inter ha-
 stiludia in sui victoriæq; memoriam & symbolum distribui voluit. Præ-
 cipua enim adolescentiæ ipsius voluptas fuit in arenam descendere &
 in aperto campo eqvos ad pernecitatem exercere. Sanè per omnes
 artium eqvestrium numeros illum maturè ivisse ostendit illud tempus,
 quo publica festivitate primos imperii dies celebravit, cum inter tot
 Heroës victoresq; illustrissimos solus lemniscatas coronas tulerit.

4. CHRISTIANUS IV. DANIE NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies diade-
 mati Regis, sub qua, NAT. XX. ANNO. NIC. SC. F.*

REGNA FIRMAT PIETAS. *Turris cum militibus super elephantum.*

Numus hic videtur anno 1597. cusus in natalem Regis, die 12 Apri-
 lis, id quod nativitatis annus sub effigie Regiâ indicat, incisore numi
 NIC. SC. i. e. Nicolao Schaubæ.

5. CHRISTIANI. 4. DANIE NORV. REGIS. CO. A. NAT. 1577. E-
 LEC. 84. COR. 96. CONJUG. 97. MEN. NO. 27. *Effigies eqvitan-
 tis Regis sub velo, quod à quatuor Regni Senatoribus geritur. Ad infimam
 numi oram: VIVAT ET VALEAT. C. L. R. M. NIC. S. F. 1598.*

In adverfa :

NIL SALUBRIUS PALLADE PIETATE INSTRUCTA.
*Circa quam inscriptionem integra regnorum insignia velut in gyrum viden-
 tur posita. In Medio typi Pietatis & Palladis, quos inter lilium ex urceo
 profultat, Hercule dormiente sub inscriptione: Dormiat dum licet.
 Sub his Regna Firmat Pietas.*

Numus hic elegans à parte anticâ inprimis coronationem Regis in-
 digitat. Inscriptio verò incipit à nativitate Heròis Augustissimi, qui
 Anno 1577 d. 12 Aprilis in arce Regiâ Fridericoburgensi natus est.
 Hinc annum 1584. narrat, cujus die 12 Junii Wiburgi in Cimbricâ
 Chersoneso, die 27 ejusdem mensis Otthinix in Fioniâ, die verò 10
 Julii Ringstadii in Siælandiâ, & 20 die ejusdem Lundini in Scaniâ Rex
 est designatus. Coronationem inde Anno 1596 die 29. Augusti solen-
 nitate

nitare Regiâ peractam exprimit, & conjugii tandem annectit annum 1597. diemq; Novembris 27. quo Serenissimam Principem *Annam Catharinam* epousapiâ Brandenburgicâ oriundam in tori Regii fociam assumsit, sacris nuptiarum Hatherslebiæ celebratis.

Epiphonemate ad Regem: **Vivat Et Valeat**, læta hæc acta numus claudit, quem C. L. R. M. NIC. S. F. id est, cum Licentia Regiæ Majestatis Nicolaus Schaubé fecit, Anno 1598.

Postica Numi pars regni florentis imaginem exprimit, ubi Pietas & Pallas sub lilio florescente sibi invicem gratulantur, Hercule obdormiente ad epigraphen: **Dormiat dum licet**.

TAB.
XXI.

Nº.6. CHRISTIANUS IV. D. G. *Militibus repleta turris elephanto cum Æthiope imposita, cujus alterum latus C. coronato insignitur.*

In posticâ.

DANI. NORVEG. VANDA. GOTH. REX. VIII. Solidi. 1603.

Liberalitas Potentissimi Regis *Christiani Quarti*, quam populo Hamburgi clementer ostendit. *Encomion. Regn. Dan. pag. 7.* Qui numus ex auro argentove populo ibi sparsus est, cum Majestati ejus & Serenissimo Slesvigæ & Holsatiæ Duci *Johanni Adolpho* Senatus populusq; Hamburgensis in curia Urbis die 30 Octobris hora 9. antemeridiana homagium præstassent.

7. CHRISTIANUS III. D. G. DA. N. V. G. REX. VIVAT ET VALEAT! 1603 *Rex ornamentis Regiis ornatus, folio insidens.*

MONETA NO. REGIS DANIÆ. *Regnorum insignia*.

Numus eodem anno cusus, quo Regi dictum Hamburgensium homagium præstitum est. Unus omnium tunc Maximus Regum folio triumphans insedit & velut salutare sidus iterum suis affulsit, postquam non minus inanem populi Hamburgensis metum animis excusserat, quam invidorum maligna vota everterat.

8. CHRISTIANUS III. D. G. DA. *Imago Regis.*

In posticâ :

VI. DAL. 1604.

9. CHRISTIANUS III. D. G. DA. *Icon Regis.*

III. DAL. 1604.

10. CHRISTIANUS III. DANIÆ NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regis.* REGNA FIRMAT PIETAS. Anno M. DC. VI. *Insignia Regnorum*.

11. CHRISTIANUS III. D. G. DA. NO. VA. G. Q. REX. *Effigies Regis erecto corpore* 1608.

DUX. SCH. HOL. STO. ET. DIT. CO. IN. O. ET. D. *Insignia Regnorum plena*.

12. CHRISTIANUS. III. D. G. DANIÆ. NORVE. *Icon Regis.*

TAB.
XXII.

ANNA CATRINNA. D. G. REGINA. *Effigies Regina.*

13. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. NOR. VA. GO. Q. REX. *Regis diademati Icon*.

MONETA NOVA AUREA. 1611. *Elephas turritus.*

14. CHRI-

N°.14. CHRISTIANUS IV. D. G. DANI. NORV. VANDA. GOTO. Q. REX. *Effigies lorica induti Regis cum appositâ â latere sinistro galeâ.*

OBSESSA 3 MAY. ET EXPUGNATA 3 AUGUSTI anno 1611. *Typus Calmaria obsessa cum inscriptione: CEDE MAJORI. CALMAR. Ad infamam numi oram: C. G. ET. P. L. R. M.*

In anteriore numi parte effigies Regis conspicitur, qvi anno 1611 die 3 Maij adversus hostem potentissimum Carolum, Sueciæ Regem, suos duxit & vultu, voce, manu ad res fortiter gerendas inflammavit. Urbem Calmariam d. 27 Maij expugnavit fortiq; manu contra impetus Caroli Regis d. 12 Junij & 17 Julij non tantum feliciter defendit, sed & Regem eundem ex castris inter diem 23 & 24 Julij cum exercitu suo noctu profugum per milliaria duo persecutus est & ad templum Risby d. 27 Julij penitus profligavit. Fractis jam hostium viribus, majori insultu obsessum Urbis Calmariaë castellum, quod in adverso numi latere igne accensum prominet, eodem die aggressus est & propugnaculis vallisq; vi tormentorum dirutis, in eas tandem angustias castelli Præfectum redegit, ut spe & ulteriori ope jam destitutus die 3. Augusti ejusdem anni castellum simul cum quatuor navibus armatis & 108 tormentis æneis dederet & hoc pacto cogeretur Cedere Majori.

Numus cum Gratiâ et Publicâ Licentiâ Regiæ Majestatis percussus, quemadmodum Literæ: C. G. ET. P. L. R. M. *infra excusæ indicant.*

15. IMP. VICTOR. CHRISTIAN⁹ III. D. G. REX DANI. NORV. VANDA. ET GOTO. *Effigies equestrantis Regis, sub qua C. G. ET. P. L. R. M.*

ELFSBURGUM OBSESSUM FORTITER V MAJI EXPUGNATUM FELICITER XXIII EJUS. ANNO 1612. *Typus obsessi Elfsburgi cum adscriptis circumjacentium stativorum nominibus.*

Eqves sic Imperator victoriosus in anticâ numi hujus parte emicat, qvi exercitui suo præfuit, in obsidione anno 1612 d. 5. Maji inchoatâ, qua Elfsburgum Clavem Regni Sueciæ, die 24. mensis ejusdem, manibus Suecorum extorqvens viam in Sueciam sibi aperuit, postquam classe suâ anno præcedente d. 12. Decembris in Castelli ejusdem portu septem naves grandiores Sueciæ expugnasset. Sequebantur castra Regis Heroes fortissimi Dux Georgius Brunsvigâ Lunæburgensis, Philippus Dux Holsatiæ in Glucksburg & Ernestus Ludovicus Angrivariâ Dux Saxonicus. Singulis in exercitu, durante obsidione, demensa stativa pars numi posterior indicat, scilicet: DRAGON. Q. IONGEN. Q. ENGL. Q. LYNB. Q. Sueciâ hinc terrore maximo perculsa filius jam Regis Caroli extincti, Gustavus Adolphus pacem interventu Regis Angliæ anno 1613. d. 20. Januarii decies centenis Imperialium millibus redemit & ad solvendum interea debitum Regi Daniæ castellum Elfsburgum pignori reliquit.

16. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. N. V. G. Q. REX. *Regis Icon.*

DUX SLES. HOL. STORMAR. ET DITM. COMES IN OLD. ET. DEL. *Integra regnorum insignia.*

17. CHRISTIANUS III. D. G. DANI. N. V. G. REX. *Imago Regis.*

MONETA NOVA AUREA. 1613. *Turris militibus repleta super elephantum.*

TAB XXII.

N°. 18. CHRISTIAN. III. D. G. DAN. *Effigies Regis.*REGNA FIRMAT PIETAS. *Virgines duæ, quæ palmas manu gestantes coronam tenent super regium nomen & insignia Regni Daniæ.*19. CHRISTIAN 4. D. G. DAN. *Tres Leones.*

NORVE. VAND. GOTO. Q. REX. Corona. 1619. R. F. P.

20. CHRISTIAN. III. D. G. DAN. *Tres Leones.*

NORV. VAND. GOTO. Q. REX 1619. Corona. R. F. P.

21. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. NO. V. G. R. *Rex erecto corpore, cujus à dextro latere insignia sunt Regni Daniæ.*MO. NO. CIVI. GLUCKSTADENSIS. 623. *Typus Fortunæ insistentis globo.*

Moneta est urbis Tychopolitanæ, boni ominis causâ ita appellatæ, quam Augustissimus Rex CHRISTIANUS IV. anno 1620. in tractu regionis *Widnis* in Stormariâ munimento inexpugnabili firmare cœpit. Præsidium est Ducatus Stormariæ tutissimum, ex quo potentissimus Rex & dominium Albi, quâ Nordalbingiam alluit, ut Princeps Imperii sibi vindicavit & hostes felici manu terrâ mariq; repressit, adeo ut etiam fortissimi oppugnatores munitionem hanc non sine ingenti clade vel inexpugnatam vel intactam semper reliquerint: Hic copiæ Fridlandicæ anno 1628, castris crematis, obsidionem solvere coactæ sunt, postquam exiguo temporis spatio tria illarum millia obsessi, Duce *Marquardo Rantzovio*, occidissent: Hic in Albi Magnanimus Rex anno 1630 pro tribus ab Hamburgensibus sibi ablatiis navibus tot numeravit victorias. Ter quippe navali hoc prælio fusi fugatiq; sunt Hamburgenses, imperio Albi fastu quodam turgido tunc inhiantes.

22. CHRISTIANUS III. D. G. DANICÆ. NORV. VAND. GOTO. Q. REX. *Effigies Regis.*

TAB: XXIII. REGNA FIRMAT PIETAS. *Insignia Regnorum circa oram numi velut in circulum disposita. In medio Rex, ceu cataphractus Eques, ex gallicâ caudam quasi equinam, gentile victoria signum, pendulam habens.*

N°. 23. CHRISTIANUS. III. D. G. DAN. NORV. VAND. GOTO. REX. *Rex corpore erecto instar Imperatoris.*GOLTBURGUM. *Sub quo castelli facies obsessi.*

In primâ numi parte Rex potentissimus copias suas in oppugnatione *Goltburgi* anno 1612. ducens conspicitur. Expugnatâ igitur Suecorum arce *Elfsburgo* d. 23 Maji anno 1612 tantâ alacritate omnia decrevit & expedit, ut Præfectus *Goltburgi* octiduo elapso, post duplicem Danorum assultum claves castelli ad pedes Regis provolutus victusq; deposuerit. Alterum numi latus situm castelli formamq; exhibet, 80 machinis bellicis & 70 pulveris nitrati tonnibus instructi & dediti.

24. CHRISTIANUS IV. DAN. NORW. VAND. GOTH. REX. etc. *Icon Regis.*PRO RELIGIONE ET LIBERTATE. *Brachium armatum è nube, infra*

frà BIBLIA, quibus impositum candelabrum cum candelâ ardente pâne consumtâ.

Regis Augustissimi facies in parte anticâ numi cernitur, Ecclesiæ Christianæ defensoris indefessi, qvi anno 1625 Evangelicæ RELIGIONI & LIBERTATI, quæ bellorum interventu ungvibus Aquilæ ferè exanimes hærebant, suppetias tulit, veræ Religionis jam periclitantis zelo inflammatus & quotidianis Germaniæ suspirantis precibus fatigatus, splendidisq; Principum summorum legationibus & colloquiis. In latere numi adverso pandectæ sacrae cum lucernâ ardente sub brachio armato conspiciuntur, indicio luculento incepti Regii laudabilis *Pro Religione & Libertate*. Et quamvis molimina hæc heroica & Christiana aliquam interim sortita sint catastrophem ob defectiones inprimis foederatorum & sublestam fidem, ab incepto tamen laudabili veræ Religionis amore excitatus Rex prius haud destitit, quàm eam anno 1629 Lubecæ cum Imperio Romano iniisset pacem, quæ Herois tanti meritis digna videbatur, gloriæ immensæ plena, Religionis veræ ac Libertatis publicæ ferax.

Brachii armati eqvites auratos 12 Rex inclytus anno 1616 d. 3. Decembris creavit, ensis regii levi tactu utrosq; eorum humeros & capita Coldingæ feriens, cùm pridie in frequentissimis comitiis feudo Ducatus Slesvicensis Celsissimum Holsato - Gottorpiensem Ducem Fridericum per legatos feudum petentem investiisset. Fusiùs de his

TAB: *Encom. Regn. Dan. pag. 29. & Heldewad. relat. vernac. Hafn. 1617 im-XXIII. press.*

25. **Conflictus quidam Leonis cum caballo, *Infra adoram numi:***
ANNO M. DC. XXVI.

FRUSTRA TE OPPONIS, FRÆNANDE CABALLE, LEONI.

ALBUS ERAS, RUBEUS, SI MODO PERGIS, ERIS.

Conflictus inter Leonem & Caballum acerrimus in primâ numi facie aspicitur. Ex numero æræ Christianæ 1626. apparet Leonem arctoum cum caballo albo aliquando ob fidem minus servatam Hamelii colluctatum fuisse, quod & distichon in numo adversum & rerum gestarum gnari uberius evincunt: Leo quippe pactorum tenax & foedifragos exosus illatam sibi injuriam sic intrepidè vindicavit.

26. **CHRISTIANUS IV. D. G. DANI. NO. VA. GO. REX. *Rex eqves, & Hafnia Uraniburgo exornata.***

יְהוָה DIRIGE MEUM. FIAT VOLUNTAS SICUT IN COELO ET IN TERRIS.

Mnemonicon insigne est Uraniburgi anno 1642 pro excolendâ Astronomiâ Hafniæ erecti, quod structuræ mirabilis venustate & artificio inter reliquas orbis Arctoi fabricas omnium in se oculos convertit, desolato in Insulâ Huenâ Mathematici Summi *Tychonis Braheii* Uraniburgo substitutum. Structura hæc ad altitudinem assurgit 150 pedum, cujus, quæ in summo circularis est, area diametrum pedum sexaginta habet.

Symbola pia in postico numi latere, argutæ inscriptioni turris memoratæ inventò haud absimilia, & tantò augustiora, quantò majorem

rem spirantia pietatem & voluntatis divinæ reverentiam. Cor enim coronatum illustri tetragrammate יהוה insignitum velut media hujus inscriptionis pars hoc nomine coruscat.

Nº. 27. CHRISTIANUS III. D. G. DA. NO. VA. G. Q. REX. *Rex eques et cataphractus satellite comitatus.*

REGNA FIRMAT PIETAS. *Insignia Regnorum plena.*

28. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. NOR. VAN. G. Q. REX. *Rex eques, infra Urbs Hafnia.*

TAB. REGNA FIRMAT PIETAS. *Icon Regis in medio, circa oram Regnorum insignia.*

Nº. 29. CHRISTIANUS. 4. D. G. DAN. R. NORVEGI. VANDA. GOT. Q. REX. 1628. *Corona regia opertâ. R F. P.*

30. CHRISTIANUS. III. D. G. DAN. 1628. *Rex opertâ coronâ exornatus.*
NORV. VANDA. GOT. Q. REX *Dania insignia.*

31. CHRISTIANUS 4. D. G. DAN. N. V. G. REX. *Rex diadematus.*

MONETA NOVA AUREA. 1629. *Elephas, cui imposita turris militibus repleta, in dorsuali C. coronatum.*

32. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. NO. V. G. REX. 1629. *Crux.*

יהוה DIRIGE MEUM. FIAT VOLUNTAS SICUT IN COELO ET IN TER.

Quadrans creditur esse stateris Portugalis, crucem utpote in parte anticâ exhibens sed quia in eo non talis habetur inscriptio, uti in ejusdem typi numis fieri assolet, Crucem Dannebrogicam Regem hic indicasse non est quod dubitemus, cujus sub signo, ut Woldemarus noster victoriosus, hoc anno Venit, Vidit Vicit. Nam eodem anno numus hic cusus videtur, quo Rex gloriosissimus contra Cæsarianos cum copiis apparatissimis in Angliam, Slesvigæ Ducatûs peninsulam mari trajiciebat, ut Cimbricos Cæsaris exercitus ab Holsaticis discluderet. Rex itaque piis in postica numi votis cœlum sollicitans tantum terroris hostibus expeditione hac incusfit, ut summâ festinatione pax Lubecæ conficeretur. Autorem certè *Cluverus histor. Epitom. pag. 757.* habet, ducem Cæsarianum Altringium lassatis ad mortem equis, Cæsarianos Legatos ad pacis consilia, commemorato periculo, excitasse. Belli hujus causa justissima Rex fretus, sibi pacem, salutis subditorum & gloriæ æternæ plenam, tandem vindicavit. Merito igitur numis ex argento eodem anno percussis inscribi fecit: Tandem bona causa triumphat, quorum typum elegantem *Joh. Møhlenius, in suis numismatibus Dan. Class. III. ser. IX. Nº. 2.* habuit.

33. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. R. *Rex erecto corpore cataphractus & regis ornamentis decoratus, inter pedes tulipa florescens.*

JUSTUS יהוה JUDEX. 1644.

34. CHRISTIANUS 4. D. G. DAN. R. *Rex modo prædicto exornatus.*

JUSTUS יהוה JUDEX. 1645.

TAB. XXIV

N°. 35. CHRISTIANUS III. D. G. DANI. N. V. GOT. R. *Regis Icon*.DUX SLES. HOL. STORMAR. ET. DITM. COMES IN OLDEN. ET. DEL. *Insignia regnorum plena*.36. CHRISTIANUS III. DAN. NOR. GOTTO. VANDALO. Q. REX. *Regis icon elegans, sub quo. J. BLUM.*JUSTITIA ET PIETAS REGNORUM ROBORA FIRMAT. *Justitia & Pietas ad arborem truncam stantes, quas divinum tetragramma יחודי illustrat & fovet. 1645.*

Moneta, quæ inter elegantiora Danorum numismata à *Joh. Mule-*
nio numis. Dan. Class. 3. Ser. 18. N. 7. censetur, arte *J. Blumii* affabrè
 incisa. In prima numi parte Regis fortissimi, fermè septuagenarii, faci-
 es conspicitur; anno, quo numus hic cufus est, quemadmodum & pro-
 ximè præcedentibus aliis, licet senescens, multum terroris hosti incusit,
 jam in mari Themistocles, jam in terrâ Alexander. Quàm acriter & in-
 victo animo adversus Suecorum classem & ex Bataviâ mercenariam
 in Oceano anno 1644. d. 16. Maji propè Insulam *Silæam* & *Flemmin-*
gianam d. 1. Julii ejusdem anni in mari Balthico, non procul a freto
 Kilenfi, pugnaverit, loquatur omni ævo pōsteritas sera, adeò ut hostis
 non sine clade ingenti & laceris tabulatis in portum se recipere coac-
 tus sit, *Ulfeldis* nostris à latere Regis, Suecorum verò *Laubusio* & *Flem-*
mingio cæsis. Magnum sanè fortitudinis Regiæ documentum in primis
 hic emicuit, dum ad insulam *Silæam* vix novem navibus instructus, non
 modò cum clasfis hostilis 24 navibus initio pugnaverit, sed & sola qua
 vehebatur prætoria, quæ Trinitas dicta, per duas integras horas impe-
 tum hostilem sustinuerit & represserit, donec vento faventiore naves
 cœteræ in subsidium appropinquarent. Meritò responsum hîc Regium
 laudatur: **De cœlo dimicatum est pro nobis**, cùm Sena-
 tores Regni Regi invictissimo submissee ob partam hanc gloriose victo-
 riam gratularentur. Emblema truncatæ arboris in postica numi parte
 sub Divini nominis coruscatione Pietatisq; & Justitiæ custodia recre-
 scentis, vitam pii & justî Regis grandævam floremq; Regni haud mar-
 cescentem indicat: Firmissimum quippe regnorum suorum funda-
 mentum **justitiam & pietatem** posuit secundum Apophtegma ip-
 sius regium:

Justitia & Pietas regnorum robora firmat.

37. CHRISTIANUS III. D. G. DANI. NOR. VA. G. Q. REX. *Nomen regium*
Christiani Quarti cum coronâ opertâ 1646. R. F. P.

In averſâ:

JUSTUS יהודי JUDEx.

Numos argenteos ejusdem typi, at non tantæ magnitudinis, an-
 nis 1644. 1645. 1646. 1647. & 1648 cufos invenimus. Qui verò
 cum effigie Regis exstant, ut in hac tabulâ, ex auro tantum per-
 cussi videntur. Ansam inscriptionis in adverso numi latere: **Ju-**
stus יהודי JUDEx, *Adamus Olearius in Chron Holsat. lib. 2. cap. 4.* affert.
 Orbi quippe universo innotuit, quantum gloriosissimus Rex CHRI-
 STIANUS IV. Religionis illibatæ & libertatis assertor strenuus, ope-
 ræ, æris & temporis turbis Germaniæ pacandis impenderit, quantum
 tem-

temporibus diversis per legatos varios allaboraverit, ut in integrum res Theutonicæ restituerentur, & se suosq; eo modo tectos intactosq; fervaret. In rebus his Rex ille Christianus & pacificus mediator electus erat, spem tamen pacis omnem præscindente velut in herba Sueco: Diatam quippe Osnabrugæ anno 1643. consensu omnium conscriptam inopinata in Holsatiam & Cimbriam irruptione, Duce exercitus Torstenfonio elusit & perturbavit. Hinc anno sequente Rex Augustissimus de vindicta perfidiæ tantæ cælum sollicitans numis memoratis apophtegma sequens inscribi voluit:

TAB:
XXIV JUSTUS יהוה JUDEX.

Nº. 38. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. NO. VA. G. REX. *Imago Regis integro erectoq; corpore cum adstante galeâ, duo angeli tenentes diadema super Regis caput.*

DUX SCL. HOL. ST. DIT. COM. IN. OLD. ET. DEL. *Insignia Regnorum*

39. CHRISTIAN. 4. D. G. DAN. R. 1646. *Imago Regis integra.*

NOR. VAND. GOTO. REX. *Insignia regni Dania.*

40. CHRISTIANUS. 4. D. G. DAN. R. *Rex corpore erecto cataphractus & ornamentis regis ornatus.*

In adversa:

Perispicillum VIDE MIRA DOMI. 1647.

Numisma rarum est & oppidò singulare. Artis ejusdem ducati integri, dimidii & quadrantes extant anno eodem percussi. *Ex auro Norvagico* cufos Joh: Møhlenius *Class. 3. ser. 20 num. 15.* verè indicat. Aurum nempe arte chemica Caspari Harbach (qui ob sua in metallis transmutandis studia Regibus Daniæ CHRISTIANO IV & FRIDERICO III carus inprimis acceptusq; fuit) ex minerali quodam Norvagico, Hafniam allato, productum est. Ad notandam ergò incredulitatem, quòd Præfectus rei metallicæ in Norvagiâ rebus his fidem adhibere noluerit, gloriosæ memoriæ Rex CHRISTIANUS IV. artis chemicæ amantissimus in postico numi latere perispicillum exhiberi voluit cum epiphonemate:

Vide mira domi

1647.

41. CHRISTIAN. 4. D. G. D. R. *Effigies Regis corpore erecto.*

JUSTUS יהוה JUDEX.

42. CHRISTIANUS III. D. G. DAN. R. *Rex erecto corpore.*

JUSTUS יהוה JUDEX. 1648.

TAB:
XXV.

FRIDERICI TERTII.

Nº. 1. FRIDERICUS. D. G. ARKE. BREM. E. V. C. HA. H. N. D. S. H. S. D. C. O. E. D. *Literas has ita interpretamur; Dei Gratia Archiepiscopus Bremensis. Episcopus Verdensis, Coadjutor Halberstadensis, Hæres Norvegiæ, Dux Slesvici, Holsatiæ, Stormariæ & Dithmarsici, Comes Oldenburgeris & Delmenhorstani. Effigies Archiepiscopi.*

Alteri

Alteri parti nihil impressum est.

Bulla hæc sive numus, altero tantum latere signatus, Principis hujus honores in memoriam revocat, ad quos ob ingentia sua merita evocatus erat. Primum quippe Philippus Sigismundus Præsul Osnabrugensis diœcesis Verdenis mitram anno 1623. illi detulit. In spem deinde successionis primum à Clero ejusq; Antistite ad coadjutoriam dignitatem Archiepiscopatus Bremensis anno 1631 expetitus est, hinc Archiepiscopatum ipsum obitu Reverendissimi & Celsissimi Principis *Johannis Friderici* vacuum anno 1635. 9. Maji suscepit, eundemq; decem annorum spatio prudentissime gessit. Et quamvis partium studio, quo misere Germania dilacerabatur, circumspecte interim abstinuerit, è publica tamen Orbis calamitate se extricare adeò non potuit, quin eidem involveretur armisq; vicinorum, patriæ suæ jugulo intentis, præter expectationem infestaretur. Et eam inprimis ob causam, quod patriæ jam labascenti suppetias ferre al-
 TAB. XXV. laboraret Regiq; Patri, qui in Scaniâ copiis tunc præerat, vicariam in Cimbriâ operam præstaret.

Nº. 2. FRIDERICUS III. D. G. DAN. NORW. GOT. VAND. REX. DUX. SL. HOL. ST. DIT. COM. IN OLD. ET. DELM. *Imago Regis. 1648.*

A parte altera.

SEHT WIE DER FRIED. JEZ ZIERT DIE WELT, DA FRIEDRICH KROHN UND SCEPTER HELT. *Typus Pacis, dextrâ stellam tenentis, sinistrâ palmæ ramum, sub quo liber cum inscriptione. DAS HOHESTE GÜTH.*

Heroi invicto, qui mala patriæ confertim ingruentia animo forti averterat, fato ordinem turbante, insignia imperii & sceptrum Anno 1648. capeffenti sic adversa numi inscriptione gratulatur, de cujus futuro imperio vaticinationes variæ hinc inde innotuerant. Fufius de his *Viti Bering. Nemor. Frid. 3. & Joh. Bræmer. in Conc. funebr. Frid. III.*

3. FRIDERICUS 3. D. GRA. DANIÆ. *Effigies Laureati Regis 1648.*

NOR. VAN. GOT. REX. *Thuribulum seu acerra thuris cum inscriptione: Tandem.*

Per plateas in coronatione Regis numi tales quadrati inter populum sparsi sunt anno 1648. d. 23. Novembris. Posticæ partis thuribulum (quod alii vasculum herbis oppletum esse volunt) verbo: Tandem, fausta & læta omnia portendente, insignitum est.

4. FRIDER. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regis itidem Laureati.*

DUX SLES. HOLSTOR. DITM. COM. OLD. & DELM. *Insignia regnorum integra.*

5. FRIDERICUS III. D. G. DANIÆ NORW. VANDALORUM GOTTHORUMQ; REX. *Effigies laureati Regis, infra: BLUM.*

Ab altera parte navis conspicitur.

Regis Lauricomi iconem pars antica numi exhibet, f. *Blumii* arte exquisitissimâ effictum, posterior verò navem adverso vento navigantem,

tem, cujus puppis verbum *TANDEM*, prospera quæq; indicans, sibi inscriptum monstrat. Numus est ex auro Guineensi cufus: Ut Regno enim opes nervosq; conciliaret Rex potentissimus anno 1653 subditis suis Helsingoræ, Bergis & Hafniæ in insulas Caribicas navigantibus mercibus pretiosis magnaq; auri vi anno 1655. inde in reditu onustis non saltem immunitates insignes impertitus est, sed & navigationes multas in regna Guineæ aurifera *Fetu & Congo* institui curavit, eò ferè modò quo naves in Ophir Salomon emiserat aurum apportaturas.

TAB. XXV. No. 6. FRIDERICUS III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Icon Regis coronati.*

DOMINUS PROVIDEBIT. 1653, *Insignia Regnorum.*

7. HAFNIA DANICÆ. *Typus Hafniæ.*

A parte alterâ.

CRONBURG. *Typus Castellî Croneburgensis & attrita prope illud Suecorum clasfis.*

Conspicitur hic in primo numi latere *Hafnia Danicæ*, sedes Regia, ingenio naturæ inter Oceanum utrumq; sita, & mercimoniis totius Orbis ac munimento inexpugnabili clara. Facies urbis anno 1658. a Suecis obsessæ hîc cernitur, prout pelago objecta littora & stationes carinis fidas complectitur, ubi naves ad defendenda littora contra Suecorum classem armatæ se nobis offerunt in occursum Batavæ classis, in Oresunda fortiter pugnantis, properantes. Ab altera numi parte conflictus navalis in freto Codano seu Oresundâ anno 1658 d. 29 Octobris spectatur, inter *Vrangeliûm* Suecorum terrâ mariq; Imperatorem & *Opdamum Wittiumq;* Batavorum Thalassiarchas, quorum ultimi classem subsidiariam urbi defendendæ feliciter attulerunt. Cecidere enim in cassum Suecorum ignes, quos explosis machinis ex littoris omni ambitu arciumq; utrinq; pinnis in Batavorum classem proiecérant. Ex Suecorum interim 42 navibus armatis nonnullæ captæ sunt, aliæ submersæ, quædam in fugâ ad Insulam Hvenam & Coroniam Scaniæ vadis tumulisq; arenarum illisæ.

8. FRIDERICUS III. D. G. DANICÆ NORVEGIÆ. *Regis Icon.*

In adversa:

VANDALOR. GOTHOR. Q; REX. *Navis cum inscriptione : Tandem 1658.*

Numus duorum ducatorum, eodem fere caractere signatus, quo numisma perelegans, ordine in hac tabulâ quintum, nisi quod ventis secundis cum inscriptione *Tandem* hic navigetur. Dantur ejusdem typi numismata alia 1657 & 1666 cusa, ubi ventis quoq; faventibus naves ferri videntur. Numos alios ejusdem typi, sed magnitudinis disparis ex auro Guineensi jussu Regis Daniæ FRIDERICI III. efformatos nonnulli existimant, ut ostenderet, se ad clavum Imperii adversis ventis sedentem velut infestum ac procellosum in Republicâ æquor, quantum licuit cursu obliquo prius tentasse & prudentiâ insigni ingenioq; excelsò sic *Tandem* portum Monarchiæ tutissimum ventis faventibus attigisse.

9. SOLI DEO GLORIA. *Exerta è nube manus gladio aliam manum amputans, quæ coronam appetit supernè positam, cum adscriptione II. Feb :*

In

In postico:

DOMINUS PROVIDEBIT. *Nomen regium coronatum, infra lapis, cui inscriptum EBEN EZER.*

Mānu gladium gestante Hollandiam repræsentari, quasi Hafniæ obsessæ Liberatricem, Dominus *Biçot* ait in tractatu quodam Gallico Amstelodami edito anno 1688. qvī *l' Histoire Metallique de la Republique d' Hollande* dicitur, sed qvām inconvenienter, ipsum numi emblemā abundē evincit. (1) Manus illa gladium gestans ē nubibus exeritur. Nubes autem præsentiæ Divinæ symbolum existit Exod. XL. v. 34. 35. 1. Reg. VIII. v. 10. 11. Esai. VI. v. 4. (2) Additur ἐπιγραφὴ **Soli DEO Gloria**, (3) Rupes seu Lapis auxilii, **Eben-Ezer** (cujus figura infernè in altero latere exprimitur) in memoriam auxilii Divini mirabilis contra Philistæos erectus fuit 1. Sam. VII. v. 9. 11. Ergò in numismate Dei solius auxilium significatur (4) Regium nomen coronatum, id est, tam persona qvām regnum **FRIDERICI III.** isto lapide nititur, qvī **Eben Ezer** dictus, ut significetur tam illam qvām hoc à periculis imminentibus non alio auxilio servatum esse qvām isto 1. Sam. VII. v. 11. memorato; *Usq; huc adjurvit nos Jehova* (5) Additur emblematis & **Eben Ezer** in eodem numi latere symbolum Regium, **Dominus Providebit**, ad denotandam Divi **FRIDERICI III.** in solo DEO fiduciam, qvæ ipsum non fefellit, licet in summas ab hostibus redactum angustias: Planè qvemadmodum in eodem loco, ubi positus à Samuele **Eben-Ezer** ob victoriam à Philistæis reportatam, antea à Philistæis iisdem prostrati victiq; fuerant Israelitæ 1. Sam. VI. v. 1. 2. (6) Ex emblematis ad rem significatam applicatione. Qvāvis enim non immediatè hīc DEUS egerit adeoq; nec absurdum sit mediis seu instrumentis vel causis subordinatis effectum eundem adscribere, qvī causæ primæ præcipuè debetur, absurdum tamen est uni instrumento, scilicet Reipublicæ Belgicæ, in totum asserere, qvòd per plura collateraliter effectum est, per intrepidōs nempe Daniæ cives militesq; qvī mente Regis Augustissimi igneā, rebus intentā, nunqvām otiosā, manu, vultu, voce inflammatis & invicti extiterant.

TAB:
XXV.

Nº. 10. *Elephas irritatus, qvī se fessorem suum dejiciens & proboscide capricornum indignabundus attollens, angvem stimulat unguis contundit.*

A parte adversā:

MAGNANIMIS, PRETIO QUOS VIS VEL SUSCITAT ASTUS,

JAM DEBELLATIS, UNDIQUE TUTUS ERO.

XIV. NOVEMB. M. DC. LIX.

Ex ærā christianā mensiq; die, numismati huic perqvām nitido suppositis, anno scilicet 1659 & die 14 Novembris, illustrem Danorum & Fœderatorum cum Svecis in Fioniā conflictum hīc indigitari haud obscurè colligimus. Explicuit qvippe Fortuna hoc die Regi Daniæ *Friderico III.* qvīd de Suecorum injustè illatis armis censendum esset, dum inter octies mille, & qvòd excurrit, in acie Svecorum soli in conflictu hoc militiæ Præfecti, *Palatinus de Sultzbach & Steinbuckius*

superstites exstiterint. Meritò igitur in parte posteriori numismatis legitur :

Jam debellatis, undiqve tutus ero.

Nº. II. DOMINUS PROVIDEBIT. *Effigies Regis. E. P.*

Ab alterâ parte :

SPES MEA IN DEO. *Reginæ icon.*

TAB. XXVI. Numisma hoc symbolis Regis & Reginæ conspicuum est, quibus Numen Divinum, in quo spes illorum unica, mirandum in modum præstò fuit.

Nº. 12. FRIDERICUS III. DEI GRATIA DANÆ. NORVEGIÆ. VANDALORUM. GOTTORUM. REX. *Throno Rex insidet, ornamentis illis, quæ Regalia dicuntur, instructus.*

DUX SLESVICI HOLSATIÆ. STORMARIÆ. & DITMARSIAE. COMES IN OLDENBURG & DELMENHORST. *Insignia Regnorum integra, Provinciarumq; ad ea pertinentium.*

Numisma hoc nitidum planè est & magnitudinis ponderisq; insignis, eoq; pretiosius, quò actus illustrior, in cujus celebritatem ac memoriam percussus est. Sic enim Regi Augustissimo, in throno seu folio Regio, in primâ numi parte, sedenti homagium præstatur, quod ob nascendi sortem electione anno 1648 d. 6. Julii acceperat, absolute verò hæreditarium anno 1660. d. 19. Octobris consensu communi à subditis præstitum. Liberator Daniæ invictus hic eminet, cui ob cives servatos diadema æternitatis & imperii absoluti meritò deberi visum: Quippe jam pridem Rex, nunc novus factus est imperii conditor, regnum alterum à nascendi sorte suffragiisq; hominum accipiens, alterum curis virtutibusq; excelsis ipse sibi impetrans.

13. FRIDERICUS III. DAN. & NORW. REX. ut & SOPHIA AMALIA DAN. & NORV. REGINA.

A dextro Regis latere : Celsitudo Regia,

CHRISTIANUS, hodie Rex Augustus, infra quem

GEORGIUS PRINCEPS. *Augustæ sobolis in Britannia adhuc Conservator Magnus, qui Principi Annæ Eboricæ Anno 1683. d. 28. Julii matrimonio junctus est.*

A sinistro Reginæ latere :

PRINCIPES ANNA SOPHIA. & FRIDERICA AMALIA. *Quarum illa Anno 1666. d. 9. Octobr. Electoratûs Saxonici hæredi Joh. Georgio, hæc Duci Holsatorum Christiano Alberto Anno 1667. d. 24. Octobr. nupta.*

Ab infimâ numi parte :

PRINCIPES WILHELMINA ERNESTINA & ULDARICA ELEONORA. *Prior Electoratûs Palatini hæredi Carolo Anno 1671 d. 20. Sept. posterior Carolo XI. Regi Suecorum Anno 1680. d. 8. Maji desponsata.*

In medio harum imaginum :

CUM IPSO ERO IN ANGUSTIA. ERUAM EUM & HONORE AFFICIAM EUM. 91. Psal. 15.

Postica

Postica numi pars hanc habet inscriptionem :

Post Amagriam vindicatam die 10 Octob. Ao: 1658. Hafniam liberatam ab hostili obsidione die 30. Octob. ejusd. anni, Assultu die 11. Febr. 1659. Fioniam recuperatam die 14. Nov. ejusdem anni. Pacem subiectis redditam die 27 Maji 1660. FRIDERICO TERTIO Daniæ & Norv. Regi, Domuiq; Regiæ, quod hæreditario & absoluto Monarchæ debetur, præstitum est homagium Hafniæ 19. Octob. A. ejusdem, elapsis à priori homagio annis 12. Mensib. 3. dieb. 13. In perpetuam rei memoriam.

Splendor serenissimæ familiæ regnatricis in antico numi latere conspicitur, quæ in obsidione Hafniensi à Sveco undiquaq; cincta & in angustias redacta erat, sed numinis Divini auxilio faucibus hostium erepta, fortunæq; procellis ac tempestatibus subducta. Gloriosissimus enim Regiæ familiæ Antesignanus masculo & obfirmato in rebus asperis & adversis animo, causæ æqvitati confusus est, & Deo Omnipotenti, qui pios protegit ac honore afficit. Hinc Dominus Zebaoth verè cum ipso fuit, adeò ut à miraculis vix recedat, quicquid de Rege hoc Augustissimo annalium monumentis posteritas inserat. In alterâ numismatis parte Victoriæ Regis variæ & gloriosæ leguntur. Primò Insula Amagria, Hafniæ penû & velut cella promptuaria, auspicio ejus & felicitate vindicatur. Quippe in Regis CAROLI copias, quæ pagos Amagriæ flammis involverant, Magnanimus Rex FRIDERICUS agmine expedito ruit, hostesq; feliciter fundit & fugat, quin imò Suecorum Regem CAROLUM, è prælio non sine periculo vitæ aufugientem, voce Martiâ, mente ignea insequitur, de quo ita in *Amagriâ vindicatâ Borrichius* pag. 509. *Delic. pœt. Dan. collect. Frid. Rossgaard:*

*Rex Regem inclamans inter nos dividat, inquit,
Ensis & arma reum juriq; faventior æther.*

Justæ vindiçtæ mandata mare FRIDERICI imperio assvetum ulterius peregit classe hostili in freto Codano d. 29 Octob. Anno 1658 per Batavos Fœderatos absorpta. Hinc CAROLUS fortunæ violentiæ se subducens obsidionem postridie solvit, sed translato ad dolos oppugnandi impetu, occultis mox artibus perniciem Hafniæ machinatus est, cujus oppugnationis exitus d. 11. Febr. anno 1659 spem & expectationem Suecorum elusit. Tandem in Insulâ Fioniâ Rex FRIDERICUS Ducum virtute & Fœderatorum auxilio Svecos ita aggreditur, ut inaudito ferè tèclis exemplo totum illorum exercitum vel prostraverit planè, vel ad deditionem impulerit. Exstinctis inde belli incendiis, anno 1660 d. 27. Maji pax exoptata Daniæ affulsit. Hinc Regi Friderico amor civium homagium præstitit, ut Regnum Daniæ, quod in tanto belli discrimine Rex denuò meritis ingentibus suum fecerat, per successiones jam pleniori majestate hæredes Regios comitetur. Numus est, quem

TAB: sumptibus suis Archiepiscopus Daniæ *Johannes Svaningius* in perpetu-
XXVI. amrei memoriam Regiæ Domui anno 1666. submisit obtulit.

No. 14. FRIDERICUS TERTIUS EX DOMO OLDENB. DANIÆ ET
NORVEG. REX ELECTITIUS OCTAVUS. HÆREDIT. PRI-
MUS. *Effigies Regis cum Symbolo: Dominus Providebit.*

In parte alterâ :

DANIÆ ET NORVEGIÆ REGES ELECTITII E DOMO OL-
DENBURGICA. *Icones & nomina Regum Daniæ & familiæ Oldenburgi-
câ usq; ad Fridericum Tertium, in quorum medio hæc est inscriptio: Psal.*
112. v. 1. 2. Semen timentium DEum potens erit in
terrâ.

Faciem Regis serenam in primo numi latere hîc intueri licet, adje-
ctis verbis: **Dominus Providebit.** Providit quippe Deus, quòd se-
cundum inscriptionem ejusdem lateris *ex Domo Oldenburgicâ Da-
niæ & Norvegia Rex electitius Octavus* evaderet, *hæreditarius* verò
primus, qui jure itidem Octavus fuisset. Etenim si annales nostros
revolvamus, veteris Regiæ stirpis succesores annis ferè bis mille
Regnis his potiti sunt, ut deficiente quandoq; masculâ prole, Re-
giam seriem foeminina continuaverit & successionem hoc pacto
impleverit: A quâ veteris Regiæ familiæ hæreditate nullo jure
excludi debuit *Christianus I.* Oldenburgicus, quia Rege Daniæ, Erico
Glippingio, unâ cum antecessore suo Rege Christophoro Bavaro sex-
to cognationis gradu, sed proximè collateralis, distabat, adeò ut ad Re-
gem *Fridericum III* ejusq; posteros à primis regni moderatoribus suc-
cessio Imperii perpetua jure existerit. Fato tamen sic moderante, *Fri-
dericus III* ex electitiis Rex Octavus, in quo Majorum pietas & fortia fa-
cta velut compendio juncta erant, istam à Boreâ primus tandem me-
ritus est gloriam, ut in perpetuâ familiæ suæ successione in terris his
eminentiori modo radios Majestatis suæ diffunderet. Rectè igitur in
posticâ numi regium Davidis effatum percussum existat :

Semen timentium DEum potens erit in terrâ.

15. FRIDERICUS III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies
Regis.*

In posticò :

AGGERSHAUS. *Typus castelli Aggershusii.*

Numus hic munimentum castri Aggershusiensis monstrat, quo in-
staurato, quemadmodum in posticâ numi facie apparet, Regni Nor-
vegiæ fines Rex prudentissimus firmiter munivit.

16. FRID. III. D. G. REX. DAN. NOR. VAN. GOT. *Imago Regis.*

TAB: DOMINUS PROVIDEBIT. 1662. *Insignia Regnorum.*
XXVI.

No. 17. FRIDERICUS III. D. G. REX DANIÆ & NORVEGIÆ. etc. *Or-
namenta Regia seu Regalia.*

DOMINUS PROVIDEBIT. 1663. *Nomen regium cum quatuor co-
ronis.*

In Latere antico Regis Augustissimi sacra conspiciuntur ornamenta, globus cum superimpositâ cruce, terrena Orbis hujus dominia, per quæ salutaris crucis doctrina disseminanda est, haud obscure designans: Sceptrum, quod celsam imperii potestatem & gladius, qui arduam Regii sceptri & diadematis protectionem denotat. Postica verò pars nomen Friderici coronatum quadrifariam exhibet.

TAB.
XXVII.

Nº. 18. DOMINUS PROVIDEBIT. *Regis icon.*

In adversâ :

A DOMINO REGNA. *Nomen regium coronatum & ornamenta regia laureata.*

Sicut Rex antica numi inscriptione singularem Dei providentiam confessus est, ita & posticâ regna & potestates eminentes, ab ipso Deo immediate & proximè profectas inq; Reges *αυτοκρατορας* collatas esse docet, secundum effatum illud *θεοκρατωσαν* summas potestates non esse nisi a DEO.

19. FRIDERIC. III. D. G. DAN. NOR. *Regis effigies.*

VANDAL. GOTO. REX. 1665. *Leo Norvagicus.*

20. DOMINUS PROVIDEBIT. *Nomen Friderici Tertii coronatum.*

III MARCK DANSKE. 1665.

21. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NORV. *Effigies Regis.*

VANDALORUM GOTHORUM QVE REX 1666. *Coronâ sub quâ: Dominus Providebit.*

22. FRID. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis Icon.*

DOMINUS PROVIDEBIT. 1666. *Insignia Regnorum integrâ. G.K.*

23. FRID. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies Regis.*

DUX SLESV. HOLS. STORM. DITM. COM. IN OLD. & DEL. *Corona sub quâ: Dominus Providebit. 1666.*

24. FRIDRIC. 3. D. G. DAN. NOR. VA. GOT. REX. *Effigies Regis.*

DOMINUS PROVIDEBIT. *Fortuna globo insistens inter ramos laureos. I.W. 1666.*

Ex Literis I. W. nomen Monetarii Tychopolitani Johannis Waltrek exprimentibus, & fortunâ inter lauri frondes existente numum hunc ex officinâ monetariâ Tychopoleos esse liquet, qui florecentis urbis Tychopolitanæ memoriam inculcat.

25. FRID. III. D. G. DAN. NOR. V. G. REX. *Icon Regis.*

DUX. SL. HO. STO. DIT. CO. OL. DEL. *Insignia regnorum integrâ. G. K. 1667.*

26. FRID. III. D. G. DAN. NOR. V. G. REX. *Regis effigies.*

DOMINUS PROVIDEBIT. *Corona sub quâ: XVIII. M. 1668. G. K.*

27. FRID. III. D. G. REX. DANIAE. *Regis Effigies.*

NOR.

NOR. VAN. GOT. 1670. *Nomen Regium coronatum octies in postico numi latere effictum.*

TAB. XXVII. Numus est quem raritas & artificis industria inprimis commendant, cum ejusdem typi pauciores saltem reperiantur.

28. *Effigies Regis corollæ inserta cum tribus Leonibus, supernè illustre illud tetragramma יהוה Regis caput irradians.*

Ab alterâ parte.

Optimo Regi FRIDERICO III. Daniæ Norvegiæq;
D. D. O. M. Exercitum felicem, Populum fidelem &
annos de nostris. *In superiore hujus lateris parte Leo Norvagicus conspicitur, in inferiore elephas turritus. G. K.*

29. Dominus Providebit. *Litera prima nominis Regii cum coronâ.*

Ab altera parte nihil impressum conspicitur.

Arte singulari numisma hoc, quod pondus saltem decimæ sextæ partis ducati aurei æquat, efformatum, & affabrè adeò aurum hic extensum & percussum est, ut aquis supernatet. Nomen itaq; inde sortitum est Evomming i. e. numus natans.

30. Numus quadratus, in quo Regis lauricomi icon cernitur sine ulla inscriptione, ex postico latere rarus.

31. MANET ULTIMA COELO. *Nomen Friderici Tertii cum tribus coronis & reliquis regalibus. In angulis insignia Regnorum conspiciuntur.*

In reversâ.

DAN. NOR. VAN. GOT. REX. Pyramis cum inscriptione: ANIMÆ ÆTERNÆ. FRIDER. III. OPTIM. PRINCIP. *In lateribus numi.*
Natus 18 Marti. 1609. Coronatus 23 Novemb: 1648.
Obiit 9. Febr. 1670. Regnavit annos 22. Leo & Sol occidens.
Numus est quadratus.

Numisma cineribus Sacratissimi Regis, Divi Friderici III. consecratum. Anticum ejus latus Septentrionalis regiminis diademata & ornamenta in terrâ exhibet floremq; gloriæ mundanæ ænuâ; In polo verò coronam, quâ nomen Friderici III. decoratum est, quæ Ultima cœlo manet: Ex adversâ parte pyramidem in sepulchro leonis nostri Septentrionalis. Animæ æternæ Divi Friderici III. Optimi Principis.

23. FRID3D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. Q. REX. *Effigies Regis. In lateribus hæc leguntur:*

Natus 18. Mart. 1609. Coro. 23. Nov. 1648.
Obiit 9. Febru. 1670. Regn. annos. 22.

In postico:

Pyramis cum inscriptione: Memoriam Æter. Optimi Princip. Leo & sol occidens. *In lateribus hæc leguntur: Vict. Naval.*
29 Oct.

29 Oct. 1658. Metr. defens. 11. Feb. 1659. Fion. Recep. 14. Nov. 1659. Emin. Impe. Obl. 27. Oct. 1660.

Exsequialis numus est quadratus, qvi parte unâ Divi *Friderici III.* faciem exhibet & in illâ Augustæ originis indicem dignamq; imperio speciem. Pyramis ex adverso latere egregium illud trophæum: *memoriæ æternæ optimi Principis*, in mausoléo monstrat: Si quadrati hujus numismatis angulos inspiciamus, qvanta qvæso victoriarum vestigia! Hic *Batarvorum*, pro instaurandâ fortunâ Hafniæ obsessæ *victoriam* legimus & fortitudinem summam: Illic *Fioniam* suos ita debellasse hostes, ut, raro in annalibus exemplo, ex integrâ hostium acie gemini tantum Duces servarentur: Alibi *Daniæ Metropolim* masculè se defendentem, & vix dimidia nocte oppugnatam de exercitu toto hostili triumphantem. Singula hæc qvemadmodum & plura alia Victorem tantum in Augusto illo Majestatis folio ita tandem collocarunt, ut *Eminentia Imperii*, d. 27. Octobris Anno 1660 humillimè

TAB. oblata per Orbem universum lauros, adoreas, æternitatem sibi com-
XXVII. paraverit.

Nº. 33. *Arx Amalienburg cum horto, in medio ejus urna. Infra ad oram numi: XX. FEBR. M. DC. LXXXV.*

Ab altera parte:

SOPHIÆ AMALIÆ DA. NOR. VA. GOT. REGI. CINERIBUS
CHRISTIANISSIMIS SACRUM. XXVI. MART. O. B. *Insignia Daniæ & Luneburgi. I. V.*

Numus hic mortem Reginae omni laude cumulatissimæ repræsentat, qvæ ex celsissimâ Guelforum gente oriunda, filia Georgii Ducis Luneburgo-Cellensis ex Anna Eleonorâ Hasfiacâ 1628 nata est FRIDERICO TERTIO Regi Daniæ, Annò 1643 d. 1. Octobris nupta, & Anno 1685 d. XX Februarii mortua, cujus exsequiæ d. 26. Martii ejusdem anni Hafniæ celebratæ sunt.

TAB.
XXVIII

CHRISTIANI QVINTI.

Nº. 1. CHRISTIANUS V. D. G. REX. DAN. NORV. VAND. GOTH.
DUX SLESV: HOLS: STORM. & DITM: COMES OLD. & DELM:
Effigies Regis instar Equitis cataphracti.

PIETATE & JUSTITIA. 1670.

Numus est magnitudinis insignis.

2. *Nomen Regium cum novem cordibus.*

Ab altera parte:

Crux cum ornamentis Regiis sive Regalibus regnorumq; insignibus.

Numus triangularis tempore unctionis Regiæ in publicum ejectus.

3. *Rex folio Regio, ad cujus pedes trini Daniæ Leones provoluti, insidens inter duas columnas Regis nomine insignitas.*

A postica :

VII ex Domo Oldenb. Dan. & Norveg. Reges Electitii, circa quam inscriptionem effigies & nomen uniuscujusq; è Domo Oldenburgicâ Daniæ Norvegiæq; Regis à Christiano Primo usq; ad Fridericum Tertium conspicitur, cujus augusta facies supremo loco eminet cum Inscriptione circa caput: E DOMO OLDENB. DAN. NORV. REX ELECT: XXVIII. VIII. HÆREDIT. I FRIDERIC: III.

Nº. 4. CHRISTIANUS V. DEI GRATIA. DANIÆ. NORVEGIÆ VANDALORUM GOTTORUM REX. *Rex folio Regali ex unicornu marini cornibus, olim auri pretium superantibus, efformato insidens, cum Regalibus signis. Ad basin solii Regii tres Leones, qui magnitudine insignes, ex argento fusi sunt, quos à primo Daniæ Rege Dan scuto Regio insertos Swaning. Chronol. Dan. pag. 33. refert, tria illa Balthici maris ostia, quibus Monarcha noster imperat, indigittantes.*

DUX SLESV. HOLSATIÆ, STORMARIÆ, DITHMARSIAE, COMES OLDENBURGI DELMENHORSTÆ. *Integra Regnorum, & ad ea pertinentium Provinciarum insignia.*

Numus hic simul cum proximè antecedente unctionem Regis nostri Augustissimi in Templo arcis Regiæ Fridericoburgensis anno 1671 d. 7. Junii, magno Septentrionis gaudio & faustis omnium acclamationibus peractam indicat. Numus elegans est & oppidò pretiosus, pondere unciarum decem cum dimidiâ.

5. PIETATE & JUSTITIA. *Imago Regia.*

Latus alterum Navem exhibet, in cujus puppi leo bipennifer.

Numus fortè in memoriâ illius navis bellicæ cufus.

6. *Numus quadratus, à parte unâ Imaginem Regis in corollâ tetragrammate divino irradiatam ostentans, cum 3. Leonibus novem infra se corda habentibus.*

Parte alterâ:

TAB. XXIX. *Elephas turritus, cum Nomine Regis*

Nº. 7. JUSTITIA & PIETAS REGNORUM ROBORA FIRMAT. *Effigies Augusti. Unctus 1671.*

A parte alterâ:

Nomen Regium triplici inter se nodò innexum.

8. DA. NOR. VA. GOQ; REX.

A parte alterâ:

Elephas cum Turri & insignibus Daniæ. 1673.

9. *Nomen Regium nodo triplici innexum cum sex Coronis.*

Facies Augusti, cum inscriptione D. G. REX. DAN. NOR. VAN. GOT. 1673.

10. CHRISTIAN. 5. D. G. REX. *Imago Regis cataphracti.*

DAN. NOR. VAN. GOTTOQ; 1673. *Leo coronatus cum bipenni.*

11. CHRISTIAN. V. D. G. REX. DA. NO. V. G. *Effigies Equitantis Regis.*
Elephas

A parte altera :

Elephas cum Turri, cui insculptum nomen Regium & in dorsuali Leo cum bipenni 1673.

TAB.
XXIX.

Nº. 12. AUXILIUM ET TUTELA. *Fœmina ad rupem catenis alligata, quam vir armatus alisq; instructus in aëre draconem fugando tuetur. Infrà: OPTIMO REGI CHRISTIANO V.*

In postico latere:

SECURITAS ET SALUS PUBLICA. *Mulier statua innitens sinistra Cornucopiæ, dextra ramum oleæ tenens, sub qua:*

CIMBRIA RENASCENS. *Infrà, DANORUM STATORI ET CONSERVATORI.*

13. *Regis & Reginae imagines.*

A postica parte :

Rex extra Wisnariam obsessam cum Turmis equitans.

14. VIRTUS REPULSÆ NESCIAT. *Wisnaria cum castello Balenâ.*

In postico.

PULCHRUM ULCISCIER AVOS. *Wisnaria lugens sub spoliis. Infrà ad oram numi: WISMARIA EXPUGNATA 13. DECEMBRIS. 1675.*

Numus hic Wisnariam à Danis expugnatam repræsentat, urbem Svecorum in tractu Mechlenburgensi munitissimam, quæ loci fiducia paludibus interscissi, mœnium robore, militum fortitudine, præsidiorum & annonæ abundantia superbiens diu & refractaria, capto prius à nostris munimento Damgarto, & Castello Balæna dicto, quod urbi & portui propugnaculum præbuerat, Anno 1675 d. 13. Decembr: in potestatem Augusti nostri redacta est.

15. *Effigies Augusti militaribus armis undequaq; cincti.*

AD DOMINUM PATRIAMQUE REDIT.

Agnus Amalonicus, seu insigne Gothlandiæ, 1 Maj: Anno 1676.

Agnus Vexillum gestans Gothlandiam indicat, maris Balthici Insulam littori Svecico obtensam, & saxi asseribusq; inprimis notam, quam anno 1676 mense Majo, occupata prius metropoli Wisby & circumfuso littoribus terrore per classem Daniæ victricem, Archita lassus Nicolaus Julius Svecis eripuit.

16. *Columna cum Inscriptione:* CHRIST: V. P. AUG: FELI. OB VENNERSB: SVEC: CAPT. AB ULDAR: FRI: GULDENLEV. XXVI. JUN. M. DC. LXXVI.

In adversa :

HIC TRANSIIT INVIA VIRTUS. *Typus Vennersburgi.*

Numus hic urbem Sueciæ munitissimam Vennersborg à magno illo Herœ Uldarico Friderico Guldenlöw, Pro-Rege Norvegiæ anno 1676. d. 26. Jun. Svecis ereptam indicat.

17. HELSINGBURG. *Typus Arcis.*

ARBITRIUM RECUPER. *Navis inter duas Columnas, quibus insculptum nomen Regium Christiani Quinti.*

Numo hoc expugnatio arcis munitissimæ Helsingoburgi in Scania exhibetur, quæ anno 1676 d. 4. Jul. Syecis ab Augusto nostro tridui saltem spatio crepta, postea anni ejusdem menſe Decembri Syecis iterum cessit, tandemq; varium Martem & fortunæ volubilis vices experta anno 1678 d. 27. Junii in Danorum rursus potestatem redacta est. Per statuas vexillis insignitas, quas navigium transit, Orefunda, seu fretum Codanum indigitatur, Coronæburgo Selandiæ & Helsingoburgo Scaniæ utrinq; interceptum. Arbitrium enim maris Balthici ex utroq; littore sic securius recuperatum fuisse numus indicat.

TAB.
XXX.

יהודה

Nº. 18. Numinis Auspiciis Felici sub Regimine Serenissimi & Potentissimi Princi. ac Domini, Domini , REGIS Daniæ, Norvegiæ, Vandalorum. Goth: DUCIS Scles. Holsat. Storm: & Ditmar. COMITIS in Oldenburg & Delmenhorst. TER Hostili Classe I. Sub Ölandiâ. II. Propè Langelandiam. III. In sinu juxta Coagium profligata & undecim Primi Ordinis navibus bellicis cum omni apparatu interceptis CORONA HÆC COMPARATA EST.

A sinistra parte:

Regii nominis exerta è nube manus apparet, cum supra script: DIES SALUTIS.

A dextra:

Octo pueri exsultantes cum sertis & corollis lætitiq; signis aliis, unâ cum adſcriptione: DICENT POSTERIS.

Altera Numi facies instructas apparatu bellico naves dimicantes summo artificio representat, præsertim naves Christianus Quintus & Mars Sveciæ dictas, cum suprâ scripto:

SIC CODANI TURBAS CONCILIASSE JUVAT.

I JULII ANNO 1677.

Numus hic aureus magnitudine & elegantia inter numismata omnia Europæa maximè conspicuus, pondere Unciarum octodecim, partas tribus præliis navalibus victorias præ se fert, quas totus extollit Orbis & fera posteritas commemorabit. In prælio primo propè Ölandiam Anno 1676. d. 1. Jun: cum classe Svecorum navium quadraginta à Creutzio Architalasso educta Trompius Batavus, qui classem suam nostræ junxerat, & maris Danici Præfectus Nicolaus Julius eâ fortitudine conflixerunt, ut navis prætoria Svecorum, Coronæ nomine insignita & 140 tormentis bellicis instructa, simul cum Architalasso Creutzio & conferta militum manu, incensa perierit; Altera magnitudine proxima, Ensis regni appellata & tormentis 92 onusta simul cum Præfecto maris Ugola, qui nostros fortiter primum sustinuerat impe-

impetus, flammam conceperit, & octo aliæ, magnitudinis haud spernendæ, vel captæ vel tumultis arenarum illis fuerint. Reliquæ, per fluctuum incerta sparsæ Stocholmiam cum trepidatione reversæ sunt suisq; metum nobis præmium virtutis victoriam reliquerunt. In pugna secundâ propè *Langelandiam* Anno 1677 mense Junio haud meliorem experta est fortunam Svecorum classis, quam Architalassus *Seeblad* eduxerat. Eo quippe fervore cum à claustris Gottenburgicis per mare Balthicum iter tentaret, à Præfecto maris Danici *Nicolao Julio* excepta est, ut navis prætoria simul cum Architalasso *Seeblad* & quinque aliis molis vastæ navigiis bellicis, præter minores alias, nobis præda extiterint. Conflictus tertius in sinu Codano seu mari Balthico, Annæ ejusdem mense Julio, fortunam quoque Regis nostri Augustissimi testatur & laudes ævo omni perennaturas ebuccinat. Classis quippe Svecica, licet navium numero nostræ multò superior, ita ab Architalasso Daniæ *Nicolao Julio* diripi, atteri, vastari visa est, ut, sine unicæ nostræ in pugna jacturâ, undecim naves bellicas mole sua turribus castellisq; maris simillimas, nostrorum fortitudine captas amiserint, tres alias magnitudinis insignis, flammis combustas, minores innumeras, quæ manu militum, catapultis, parmis, verutis, victu & comœatu onustæ, vel captas vel incensas. Tot ergo partæ nobis in Oceano victoriæ, quot prælia extiterunt, tantæ à Monarchâ nostro invictissimo res marige stæ, ut à Tullio ipso vel Pericle si redivivi essent, ab Europâ universâ laudibus dignis extolli haud possent.

TAB.
XXX.

Nº.19. CHRISTIANUS V. REX. DANIÆ NORVEGIÆ. *Imago Regia.*

A posticâ facie: Classes eadem dimicantes.

20. *Icon Augusti absq; inscriptione.*

In adversâ parte:

Navalium armorum singularis congeries.

TAB. Numus est de torqve aureâ pendulus à Rege nostro rei militaris Præfectis clementissimè oblati, qui in prælio navali strenuè se gesserant.

Nº.21. DN. NICOL: JUEL. EQ. R. D. ARCHITAL. *Effigies Architalassi.*

In postico:

PRÆLIUM INTER CLASSES CHRISTIAN: V. ET CAR. XI.
1. JUL: M. DC. LXXVII. DN. NICOL: JUEL. ET. HENR. HORN.
DUC. *Typus prælii inter Classes, Danicam & Svecicam.*

^{ul.} 22. FR. GULDENL. D. C. L. PROR. NO. MARSCH. *Effigies Illustrissimi Proregis.*

Typus Castelli Marstrand in Norvegiâ cum Inscriptione: EROBRUNG VON MAERSTRAND. An. 1677.

Numus hic oppugnationem urbis Norvegiæ Marstrand, in Insulâ nominis ejusdem sitæ, designat, cujus arcem munitissimam, cinctu rupium ferè inaccessam Pro-Rex Norvegiæ Guldenlovius, consilio & impetu pari rem gerere edoctus, Anno 1677 d. 23 Julii Svecis eripuit.

23. *Nomen Regium Christiani Quinti nodo triplici innexum, tribus coronis, civica navali & vallari, exornatum.*

Ex parte averſa :

QVOT TUA REX INGENS PENSABUNT FACTA CORONÆ.
 TAB. M. DC. LXXVII. in Corolla.

XXXI.

Nº. 24. *Figura muliebris ſiniſtra ſcutum tenens cum inſignibus Daniæ & Norvegiæ, dextrâ Pyramidem indigitans, cum Inſcriptione: RUGIA RECEPTA XIII. SEPT. M DC LXXVIII.*

In poſtico :

VOLITABIT FAMA PER ORBEM. *Aquila volans alis expansis, & ungulis, ſcutum tenens cui inſculpti characteres nominis Regii Auguſti noſtri & Electoris Brandenburgici.*

Numuſ hic victoriam Auguſti noſtri indicat, qva anno 1678 d. 12 Sept. Rugiam Inſulam maris Balthici, littoribus Pomeraniæ vicinam imperio Daniæ, cui olim ſubjecta fuit, iterum adjecit. Anno 1677. d. 7. Sept: primò à noſtris expugnata, poſtea anno 1678 d. 7. Januar. in Svecorum poteſtatem redacta, tandemq; anni ejusdem die 23. Septembr: fortitudine Danorum, qvi Brandenburgicis juncti, ruſſus ſubjugata eſt, & tanta quidem Svecorum ſtrage, ut Dux O. W. Königmarch cum exigua ſibi relicta militum manu Stralfundam profugus ex periculo vix evaſerit.

25. NON EST MAJORIBUS IMPAR. *Obeliſcus ex uno latere figuris Hieroglyphicis refertus, expeditiones & victorias Auguſtiſſimi Regis noſtri deſignantibus, qvas terra mariq; habuit; Ex alterò verò votum literis Runicis expreſſum: Gud bevare Kongen/ i. e. Deus ſoſpitem ſervet Regem! In ſummitate apicis nomen Regium.*

In poſtico :

Figura ſolis cum radiis his nominibus inſignitis: WISMAR, JEMTERLAND, GOTHLAND, CARLSBURG, CHRISTIANSTAD, MARSTRAND, LANSCRON, VENNERSBURG, Circa hac. VELOX IRE VIAM, ULTERIUS. 1677.

Numuſ hic regiones urbeſq; omnes à Rege noſtro Potentiſſimo Svecis ereptas ab anno 1675 ad annum 1677 velut compendio re-præſentat & fortitudinis Regiæ documenta, victorias & trophæa, ſtatuas & obeliſcos ſeræ poſteritati exhibet. Toti enim terrarum Orbi notum, Auguſtum noſtrum non eſſe Majoribus imparem, qvi velut ſalutare ſidus & patriæ noſtræ ſol VELOX victoriæ didicit ULTERIUS IRE VIAM.

26. CHRISTIAN. V. D. G. REX. DAN. *Effigies Auguſti.*

FRIDERICKSBERG. I. GVINE. *Typuſ Caſtelli. anno 1682. G. S. Ex Auro Gvineenſi Hafniam ex caſtello Fridericksberg allato.*

27. Ertholmia ante Piſcatorum Famula, nunc Arbitra Codani Maris, ante inhospita ſcopulis, abrupta cautibus, Nunc Anno M. DC. LXXXIV. auſu pluſquam Herculeo CHRISTIANI QVINTI Auguſt. Daniæ Norvegiæq;

vegiæq; Monarchæ, tutela Balthis, asylum negotian-
tium, Regnorum gloria, ex castello faxeo Arcet
hostilia, amicos placidè receptat, post hac CHRI-
STIANSÖE.

A parte altera:

Typus Castelli, infra quem:

MEDIIS JAM PORTUS IN UNDIS: *supra eundem:*

DEFENDIT ET AUGET. *Circa numi oram extremam:*

Flectit ad obsequium cautes & pectora flectit.

Numus elegans & magnitudine insignis est, cusus in memoriam
castelli tutissimi Christianis in insulâ maris Balthici ejusdem nominis ad
Borringiam, antea Ertholmia dictâ, exstructi, cujus primum Lapidem
nomine & jussu Regis Dn. *Christophorus Sehested* Reg. Majestatis Con-
filiarius Intimus submisit posuit. Castellum inter præsidia Balthica
munitissimum est, quod inscriptionis veritate se tuetur, ex quo Au-
gustus noster potentissimus Dominium maris Balthici sibi vindicans

TAB: XXXII. hostes quoscunq; arcet & amicos placidè receptat.

Nº. 28. NEC VI NEC METU. *Obeliscus, cui inscriptum nomen Regium:*
HAFNIA DANIÆ. *Typus Urbis.*

29. CHRISTIANUS V. D. G. REX DANIÆ NORV. *Imago Regia.*

Ab alterâ parte:

Integra Regnorum, & pendentium ab iis Provinciarum Insignia.

30. *Rex Cataphractus cum bacillo Imperatorio.*

A parte alterâ:

Nomen Regium triplici nodo innexum. D. G. DAN. NOR. REX.

31. MAGNUS INSTAURATOR PATRIÆ. *Effigies Augusti.*

LUX SEPTIMA REDDITUR ARÆ. OCTAVAM SIDERA SPON-
DENT. *Ara cum sex Candelis, cui septima imponitur, imminet verò octa-
va, velut jam jam imponenda.*

32. ANNIVER. SACRA CHRISTIA. V. PI. AUG: P. P. ANN. COMP.
XXXIX. XV. APRIL. M. DC. LXXXV.

A parte alterâ:

TALE JUBAR. TOT ET ANNOS. *Typus solis super Elephantem
turritum, cui insculptum Nomen Regium cum Inscriptione: VOT. Infrâ. V.
F. G. L. CON. Ad extremam numi oram:*

TRIBUS IMPERII LUSTRIS EXACTIS.

Literæ U. F. G. L. CON. numo hoc Regi nostro
anniversaria sacra à Pro-rege Norvegiæ Uldarico
Friderico Guldenlovio die Regis natali facta indicant.

33. ADVENT. AUGUST: *Leo Norvagicus cum scuto, cui inscriptum.*

CONSERVAT. CHRIST. V. M DC LXXXV.

Ara

Ara cum 15 inflammatis cordibus, & inscriptione :

REGIS ET OMNIA REGI. V. F. G. L. P. i. e. *Uldarico Friderico Guldenlovio Prorege.*

Numus hic quemadmodum & septem proximè sequentes, perlustratam anno 1685 à Rege nostro Serenissimo Norvegiam indicat. Per *Dora & Fila* montium tractus longissimi in Norvegiâ indigitantur, incolis *Douresfield & Filsfield*/ quorum clivosa & prærupta juga, à nullo antea Rege calcata, aditu difficillimo ipsos Alpes Italiæ & Apenninos vincunt. In memoriam rei à *Johanne Wibe*, summo tum temporis excubiarum Præfecto, in boreali Norvegiæ tractu, vulgò *Nordenfield*/ erecta est Pyramis lapidea in monte *Douresfield*/ cujus hæc est inscriptio.

Dend 19 Jun. Anno 1685. reiste ofver Douresfield. Apex pyramidis coronam gestat. Utrinque in lateribus insignia Norvegiæ conspiciuntur. Brevisimo autem temporis spatio, quo Norvegiam universam perlustravit, nives montium, inaccessas aliis, & prærupta cautium ausu plusquam Herculeo supergressus, & fodinas metallicas, silvas saltusque regionis, urbes, castella, tractus limitesque provinciarum oculo sagacissimo contemplatus est, milliaria Germanica terrâ marique

TAB:

XXXII:

606. celeritate incredibili, confecta sunt.

No. 34. CHRISTIANO V. P. AUG. P. P. NORVEGIAM LUSTRANTI;
M. DC. LXXXV.

In postico:

AUGET PRÆSENTIA FAMAM. *Figura muliebris galeata cum insigni Norvegiæ.*

35. SALVO CHRISTIANO V. NORVEGIA FELIX. M. DC. LXXXV.

A parte alterâ:

Figura solis cum inscriptione:

LUSTRAT & ILLUSTRAT, DAT VIRES, MEMBRA FOVETQUE

36. C. V. R. D. N. V. G. Q; *Effigies Regis equitantis.*

TERRA MARIQUE 1685. U. F. G. NAVIS.

37. Tria corda cum Nomine Regio & utriusque Regni insignibus.

A parte alterâ:

DORA & FILA LUSTRAVIT. *Figura memorata nuper rupis, cui insculptus leo cum bipenni.* M. DC. LXXXV. U. F. G.

38. CHRISTIANUS V. NORVEGIAM ILLUSTRAV. ANNO M. DC. LXXXV. U. F. G.

A parte alterâ:

Tria corda cum Coronis, quæ Nomen Regis & Insignia Regnorum ostendant.

39. C. V. R. D. N. V. G. Rex Cataphractus.

IN MEMORIAM Leo cum bipenni 1685.

40. NORVEGIA Lustrata A CHRISTIANO V. P. AUG. P. P. M. DC. LXXXV.

A parte alterâ:

TERRAQUE MARIQUE;

XXXII.

No. 41. *Character Nominis Regii in fasciâ Ordinis Elephantini, quam leo bipennis unguis tenet, cum inscriptione: DAN. NORW. REX.*

In parte adversa:

LABORANTEM CORROBORAT. *Cruz Dannebrogica.*

42. IN. GRATI. RECEP. *Insignia Hamburgi cum folio urticæ, quod indubitatum in numis hujus urbis antiquis signum est Imperii Holsatici, sub quibus: M. DC. LXXXVI.*

Ex alterâ parte:

Octodecim litera P, quæ ita explicantur:

Propter Preces Plurium Principum Pacem Petentium,
Petulantibus, Pænam Præpetem Pristinæ Pervicacita-
tis Paventibus, Pius Pater Patriæ Præsens Protinus
Pepercit.

Typus Urbis Hamburgensis obsessæ, quæ sic in gratiam recepta.

43. VIVAT CHRIST: V. ARB. MA. BAL. *Neptunus cum tridente, Delphino insidens Sirenibus comitatus.*

In postico:

ADVENT. AUGUST. M. DC. LXXXVII.

Numus hic Regis nostri Augustissimi iter à freto viridi vulgò *Grøn-
fund/ Falstria Monaq;* interjecto, die 6. Maji anno 1687 in Insulam
maris Balthici *Borringiam* indigitat, quam die septimo ejusdem men-
sis intravit. Hinc die 10. Maji vela solvens, ad Insulam *Ertholmiam*, in
memoriam Regii Nominis *Christiansøe* nunc dictam, ut munimentum
ejus firmissimum lustraret, die 11 Maji hor à matutinâ 3 pervenit, quâ
relictâ, pelagi minas ventorumq; rabiem expertus, Hafniam die 19.
Maji feliciter attigit optimus ille *Maris Balthici Arbiter*, cujus

TAB.

XXXIII

No. 44. CHRISTIANUS V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis
icon.*

In postico:

CHRISTIANSBURG IN GVINEA anno. 1688. *Typus Castelli. Ad
numi oram extremam.*

PIETATE ET JUSTITIA.

Ex Auro Guineensi Hafniam commerciis apportato.

45. CHRISTIANA CHAROLOTA. CHRISTIANI V. ET CHAROLO-
TÆ AMALIÆ FILIA. *Dania Lugens subcupresso: Infrà ad oram:*
OBIIT. XIV. AUGUS. M. DC. LXXXIX.

In Adversa:

ÆTERNÆ MEMORIÆ. *Urna sepulchralis super columnam.*

46. A CHRISTIANO V. MISSUM WILHELMO III AUXILIUM VII
M. MILITUM. M. DC. LXXXIX.

Ab altero latere

Classis velificans.

O

Numif.

Numisma hoc Daniæ copias auxiliatrices, quibus Dux Wirtembergicus Dn. *Ferdinandus Wilhelmus* præest, ex Cimbrica Chersoneso die 8. & 9. Novembris anno 1689 ad Anglorum hostes ex Hyberniam *TAB:* propulsandos trajectas indigitat, quarum fortia facta Orbi jam satis *XXXIII* nota.

Nº. 47. CHRISTIANUS V. D. G. REX. DAN. NOR. VAN. GOT. *Effigies Regis. Ad oram:* Bart. Meier.

Ab alterâ numi facie:

CORONEBURGUM CORONATUM. *Typus coronæburgi perquam exactus, Ad oram extremam:*

TERRAQVE MARIQVE TUETUR.

Munimentum castri Coronæburgi, quod superbis mœnium jam eminens pinnis, quorum Lapidem primum Rex Gloriosissimus *Fridericus II* anno 1574 posuit, sic Oresundam seu fretum Codani maris, frequentiam navigantium & vectigali auro fecundum, terraq; mariq; tuetur, anno 1691 à Rege nostro Potentissimo *Christiano V.* munimentis firmioribus, quâ terræ pelagoq; assidet, illi additis. Merito igitur propugnaculis vallisq; jam amplius extensis *Coroneburgum Coronatum* dicitur, quod secundum inscriptionem numi sequentis & claudere & recludere valet. Arcem hanc inter Europæ celeberrimas & magnificentissimas *Hadrianus Romanus in Theatro Urbium* jam dudum numeravit.

48. CORONEBURGUM CORONATUM. *Typus castelli ejusdem.*

In postico numi:

ET CLAUDIT ET RECLUDIT. *Clavis ad utramq; manum parata.*

Ad oram extremam:

TERRAQVE MARIQVE TUETUR.

49. AETERNUM NITEANT ARCTOI SIDERIS ASTRA. *Stella coruscans, in cujus medio* *, in radiis verò quinque, grandioribus stella quinque, Regiæ Proles nomina.*

In adversa:

CHRISTIANO QVINTO, tori lustro Qvinto, ætatis novies Qvinto, stellâ Qvinque partitâ felici Aprilis decimo Qvinto fidelis & Qvinqvaginta Qvinque annorum subditus anniversaria fau. vovet.

Sunt anniversaria sacra Regi nostro clementissimo ætatis anno quadragesimo Qvinto ipsius die natali pie peracta à Pro-Rege Norvegiæ fidelissimo V. F. *Guldenlöw.*

50. RELEVATA. *Hybernia victoriolam manu dextrâ, sinistrâ verò trigonum suum tenens. Sub quâ 1691. Ant. Meibus. F.*

Ab alterâ parte:

Palma cum duobus scutis appensis, in priori: DANORUM FORTIBUS AUSIS, *in posteriori:* VIRIBUS VNITIS.

Sic

TAB: Sic enim Hybernia suam relevavit citharam.

XXXIII No. 51. CHRISTIANUS V. D. G. REX DAN. NOR. VAN. GOT. *Icon Regis*
PIETATE ET JUSTITIA. *Insignia Regnorum integra. 1691. C. W.*

52. CHRISTIANUS V. D. G. REX. DAN. ET NORV. *Icon Regis.*
IN PACE OMNIS SALUS. *Pax globo insistent dextrâ ramum oleæ,
sinistrâ cornucopia tenens, navigiis sub ortu solis praternavigantibus.*

53. *Nomen Regium bifariam sub coronâ.*
D. G. REX. DA. NO. V. G. *Regnorum insignia. 1691. C. W.*

54. CHRISTIANUS V. D. G. REX. DAN. NOR. VAN. GOT. *Regis*
effigies. Bart. Meier.

In postico:

Navale regium vallis præmunitum castellisq; istis maritimis bene instru-
ctum, supra quod, in aëre apparent nubis & ignis statua cum subscripto:
HIS DUCIBUS EXOD. XIV. *Infra ad oram: NEC IRRITANTES*
NEC IRRITANDÆ. *Sunt mœnia lignea, quibus Oceani illa parte Por-*
tuam tuetur sollicitudo Augusti nostri Patriamq; universam undiqua-
que defendit.

Ad numi oram extremam:

*Sic stant conspicua regali in sede carina,
Et bene muniti castella natantia regni. 1692.*

His certè ducibus classis hæc nec irritans nec irritanda,
velut mœnibus vallisq; 1692 cincta, ab omni violentiâ secura est.

55. CHRIST: V. D. G. DAN. NO. V. G. REX. *Icon Regis laureati.*
Meibus. F.

PIETATE ET JUSTITIA. M. DC. XCII. *Triangulum nomine Di-*
vino coruscans & circumquaq; nomen regium sextupliciter apparens.

56. *Iconcula Regis.*

Ex latere postico:

Dania & Norvegia sacrificantes ad altare, cui insculptum: VOTA
REGNORUM & *scuta Dania & Norvegia. Supra vota: DE NO-*
STRIS DET DEUS ANNOS. *Ad oram infra: XV. APRILIS. 1693.*

In natalem Regis percussus & devotè numus hic oblat.

57. CHRISTIANUS V. D. G. REX DANIAE NORVE. *Effigies Regis.*

Ab alterâ parte:

Regnorum insignia provinciarumq; eò pertinentia.
58. CHRISTIANUS V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis icon*
Ant. Meibus. F.

PIETATE ET JUSTITIA. *Altare, cui imposita sunt Regalia seu or-*
namenta Regia. Ex latere priori apparet Nomen Regium & inter palma
ramos.

Ornamenta hæc ita Rex Augustissimus Deo consecrata voluit, re-
cordatus ea non nisi a Deo esse, quæ & Pietate & Justitiâ summâ ge-
stat.

XXXIV.

No. 59. CHRISTIANUS V. D. G. REX DAN. NOR. VAN. GOT. *Regis icon.*
B. Meier.

PAX QVÆRITUR ARMIS. ANN. M. DC. LXXXIII. M. JUL. *Ar-*
morum congeries.

60. CHRIST. V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Icon Regis.* Ant.
Meibus F.

QVÆ SUSPECTA DIIS MERITO SIVA DEJICIT ARMA.

Siwa Polaborum Dea, arma, quibus induta fuit, in stagnum Ratzeburgi-
cum deiciens, sub quâ ad oram: PAX RATZEBURG. 1693.

Siwa seu potius, ut *Schedii* conjectura est, Syeba Polaborum Dea fuit (i. e. Ratzeburgensium) *Helmold.* lib. 3. c. 53. *Stabat illa*, inquit *Bangertus* in notis ad hunc locum, *utrâq; manu in tergum rejecta, alterâ uvam cum folio viridi, pomum aureum alterâ tenens, capilli per tergum ad poplites usq; fluebant: Quibus D. H. G. Masius de Diis Obotr. cap. 2. addit: Caput sero ornata, de cætero nuda fuit. Fuit & Venus Polaborum dicta, Ratzeburgi eodem in monte culta, in quo postea Henricus Leo templum cathedrale condidit. Hodie locum istum incolæ Montem Palmarum vocant, ubi lucum Deæ huic consecratum perhibent, quæ jam suâ sorte non contenta armisq; inde induta, meritò terrarum Diis suspecta videbatur. Hinc ignium vi à Rege Potentissimo Christiano Quinto, Monarchâ nostro Septentrionali, eò redacta, ut propugnacula & arma sua ipso Michaelis die anno 1693. dejiceret.*

61. PROVIDENTIÆ CHR. V. P. F. A. P. P. OB. SECURIT. CIRC. INF. SAX. RESTIT. *Effigies Regis, sub quâ: DN. XV. APR. M. DC. XCIV.*

In latere adverso:

Ratzeburgi oppugnatio. Ex utroq; stagni littore:

PIETATE COMMOTUS. JUSTITIA ADACTUS.

Providentiæ Regis Christiani V. Pii, Felicis, Augusti, Patriæ Patris Celsitudo Regia Princeps Fridericus, Filius Regis prudentissimus, in natali Patris anno 1694 sic litare voluit ob securitatem Circulo inferiori Saxoniae expeditione Ratzeburgicâ restitutam.

TAB.

XXXV.

No. 62. M. DC. XCIV. XV. APRIL. R. D. N. P. P. INCIPIT ANNUM
ETAT. XLIX. REGNI XXV.

Ab alterâ parte:

Votum vernaculum literis Runicis incisum:

Gif Gud Kongen mange Aar /

Aldrig vi een bedre saar / i. e. *Annos plurimos Deus Regi Optimo indulgeat.*

63. DAN. NORV. VAN. GO. QVE REGINÆ CHARLOTTÆ AMALIÆ
M. P. NATALITIO SACRUM.

In postico latere:

AUGUSTISS. VIVAT.

TAB: Duo sacrificantes ad altare, cui insculptum: XXVII APRIL. M. DC. XXXV. XCIV. sub quo: LÆTIT. PUBLI.

No. 64. CHRISTIANUS V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis icon Ordinis Elephantini toga & torque induti. Infra: Ant. Meibus f.*

In postico:

MAGNANIMI PRETIUM. *Ornamenta Ordinis Elephantini à cælo irradiata.*

Ut non solum consveta antiquissimo & nobilissimo Ordini Elephantino reverentia servetur, quam inde à Rege Daniæ Canuto VI obtinuisse fertur, sed & major illi indies accrescat fulgor, Monarchæ nostro clementissimè placuit Ordinis hujus majorem suscipere curam, Leges & statuta ejus summâ cum diligentia revisa & aucta promulgando, quorum vi Festum Congregationis in Dei Ordinisq; gloriam in facello, quod Fridericiburgi est, quovis anno, tertio post hac Pentecostes die, celebrandum voluit, quod anno 1694 die 5 Julii magnâ gloriâ peractum est. In Ordinem hunc adsciti fuerunt postridie Principes Germaniæ Serenissimi & Celsissimi, Dn: *Fridericus Gothâ-Saxonicus*, Dn: *Everhardus Ludovicus Wirtembergâ-Stuttgartus*, Dn: *Ernestus Ludovicus Hasfiâ - Darmstadtensis*, Dn: *Philippus Hasfiâ-Cassellanus*, Dn: *Fridericus Ludovicus Holsato-Beckensis* & Dn: *Leopoldus Everhardus Wirtembergâ-Mumpelgartensis*, quorum Legati, ritu solenni Ordinis ornamenta splendidissima ante solium ad pedes Regis provoluti summâ cum reverentiâ accepere. Ordo certè est, quo Principes coronisq; fulgentia capita ad fiduciam concordem, amicitiamq; sinceram mutuò inter sese obligantur, in quorum sodalitium Ordinis Dominus non nisi viros illustrissimos, quorum ingentia gloriosaq; facta honorem hunc provocarunt, admittit. In cujus rei susceptam curam memoriamq; numus hic ita percussus Nobilissimi hujus Ordinis Sodalibus à Rege munificentissimo, Ordinis Domino, distributus est.

65. CHRISTIANUS V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies Regis togam & torque Ordinis Elephantini induti.*

In adversâ:

TESSERA FIDELIUM. *Manus nube exerta ornamenta Ordinis Dannebrogici tenet, super globum terrestrem.*

Percussum itidem Numisma in Ordinis Dannebrogici instaurationem & celebrationem, quæ diem natalem Augusti nostri illustrat. Ordo est celeberrimus, qui à gloriosæ memoriæ Rege Daniæ *Waldemaro II* institutus censetur, ad virtutem eorum compensandam, qui expeditione Livonica hostilem impetum impigrè exceperant, victoriamq; Regi & sibi asseruerant, occasione de cælo lapsi vexilli, postea Dannebrog vocati (i. e. *Danorum Palladii*, ut *P. Resen sentit in præf. Legg. Waldemari II*) Temporum verò vetustate oblivioni penitus traditum pristinae dignitati & gloriæ restituere, atque in uberius ornamentum certos eidem addere articulos Monarchæ nostro invictissimo placuit. Unde anno 1671. d. 12. Octobris (postquam Divinum Numen Regem primogenito pridie beasset) ejus rei initia publica clementissimè fieri

TAB: fieri curavit, cum Hafniæ in arce Rosenburgi 18 viros nobiles tesserâ
XXXV. hac fidelium dignaretur.

Nº. 66. DIE EDLE BLUME LENCKT SICH NACH DEM HIMMEL
 HIN.

Sol super solis equam splendens, apud quam cor alatum cum nomine Serenissimæ Reginæ Charlottæ Amaliæ.

DEM LANDE WIRD GESCHENCKT DER SEEGEN ZUM GEWIN. *Exerta è nube manus flores aliâq; è cornucopiæ effundens.*

67. DES HIMMELS KRAFT DEN WACHSTHUM SCHAFT FRIEDENREICH. *Palma ad mare sive flumen navigabile.*

UND LOCKT DIE FAHRT; RECHT NACH DER ART, DOCH HELDEN GLEICH. *Evolantes ad solem duæ aquilæ.*

TAB:
XXXVI.

SIGILLA REGIS AUREA.

Nº. 1. SIGILLUM REGIS MAGNUM.

Antica facies Regem CHRISTIANUM QUINTUM Regis ornamentis instructum & solio Regio insidentem repræsentat, cujus frontispicio inscriptum Symbolum Regium PIETATE ET JUSTITIA.

TAB: *XXXVII.* *Postica verò sigilli facies integra regnorum & quæ eò pertinent Provinciarum insignia, torquibus utriusq; Ordinis Regi cincta, exhibet.*

Nº. 2. *Insignia Regnorum integra, fasciâ & torque elephantino cincta.*

Ab alterâ parte :

MAGNUM SIGILLUM NOBILISS. ORDINIS ELEPHANTINI.

Elephas turratus gemmisq; distinctus, cui Æthiops manu sagittam tenens insidet, cum symbolo Ordinis superscripto :

MAGNANIMI PRETIUM.

3. *Insignia regnorum plena, fasciâ & torque Dannebrogicâ circumdata.*

Ex alterâ parte :

Character Nominis Regii coronatus inter ramos lauri & palma. Ad oram sigilli: RESTITUTOR ORDINIS DANNEBROGICI. In medio Crux gemmis distincta & stellata cum symbolo Ordinis FIDELIUM TESSERA.

Sigillum est Ordinis Dannebrogici.

4. CHRISTIANUS V. D. G. REX DANIÆ NORV. V. G. D. SL. H. ST. D. C. OLD. & DEL.

Insignia regnorum, trinis tormentis bellicis & Ordine Elephantino exornata.

Est sigillum Regis militare.

DANIÆ

DANIÆ NORVEGIÆQVE REGUM

Et

EPISCOPORUM,

Qui sub iis federunt,

NUMISMATA

Ex argento & viliori materiâ, ante Familiam
Oldenburgicam.

CLASSIS I,

In cujus numis figuræ quædam rudes, vel absq; ullâ inscriptione,
vel cum literâ unâ aut paucis exstant.

No. 1. *Moneta tenuis ærea, â parte alterâ habens* ROTULAM;

Ab alterâ figuram talem: .

2. COLUMNA *inter duo puncta*.
ANCHORA.

3. STELLA.

A posticâ facie CRUX.

4. COLUMNA *inter punctum & lunulam*.
ANCHORA.

5. ROTULA *cum variis circellis in circumferentiâ*.

Cruis talis: .

6. *Nummus cum figura tali ab antica parte:* .

A postica cum cruce gemina: .

7. PEDUM seu lituus *Episcopalis inter duas cruces.*

In postico Latere figura talis: .

8. CRUX.

LILIUM cum punctis in circumferentiâ.

9. CALIX *inter duo puncta.*

Figura talis in postico: .

10. CRUX *cum quatuor punctis.*

STELLA cum punctis.

11. *Figura* FIBULAM *referens.*

Due LUNULÆ & duo SOLES invicem sibi oppositi.

12. COR *cum stella in medio:*

Figura talis: .

13. Pe-

13. PEDUM *Episcopale geminum transversim positum.*

Figura talis: .

14. CAPUT *mitra Episcopali ornatum, pedum Episcopale & scala.*

Segmenta lignorum in postico.

15. GLADIUS *inter duas Lunulas & 4 soles.*

Figura craticulae similis: .

16. GLADIUS *inter duas Literas R. & X.*

CALCAR inter duas turres.

17. CRUX *cum quatuor Lunulis.*

Dua STELLÆ, inter quas Litera REX.

Numos hos similesq; *Mulenius* nostras, vir in re numaria versatissimus, inter vernaculos & à Christianis cusos enumerat, utpote stellâ cruceq; incisos, et quò pauciores eorum existunt, eò antiquiores eos censet.

18. REX *ad umbilicum usq; exstans cum sceptro crucigero, & à latere litera W, quæ Waldemarum I. indigitat.*

In adversa numi facie:

Icon mitrata cum lituo & clave, quæ Absalonem Hvide indigitat, Episcopum Røeskildensem sub Waldemaro I. Anno 1157. & Archiepiscopum Lundensem Anno 1178 in expeditionibus Vandalicis Heroem fortissimum.

19. Numus literâ S. insignitus.

In postico:

CRUX.

Numus Simonis qui erat Episcopus Othinienfis sextus sub Valdemaro I & Canuto V, mortuus Anno 1189, Patronus fratrum S. *Canuti*.

20. Quatuor enses in figura crucis cum Literis: O REX.

In postico Lituus & clavis inter literas. I. A.

Johan. Mulenius numis. Dan. Class. 2. Literis O REX putat Olavum Regem *Margaretæ* Reginae Regnatricis Daniæ filium significari & literis I A, ut ille in postico legit, *Janum Andreæ*, qui 29 Episcopus Røeskildensis anno 1417 electus sub Rege *Erico Pomerano* sedit. Alii in adversa numi facie I. M. exstare rectius putant: Nomen enim erit *Johannis Michælis* 22 Episcopi Ripensis, qui sub Rege *Olao* & *Margaretâ* ejus matre anno 1377 sedit. Vir dives, qui 3000 selibras puri argenti regno mutuo dare valuit. *Chron. Episco. Huitfeld. p. 27.* Inde quoq; potestate cudendi monetam forte donatus.

21. Lituus inter duas Literas. N. I.

Corona cum quadrangulo.

Monetam *Nicolai Jacobi*, qui 27 Episcopus Røeskildensis, sedens sub *Margaretâ* Regina, mortuus est anno 1395, *Mulenius* quoq; esse existimat. *Numism. Dan. Class. eadem.*

CLASSIS II,

Cujus numi nominum propriorum integras habent inscriptiones & figuras.

†. CNU T

No. 1. †. CNVT REX. *Icon Regis diademati sceptrum dextrâ tenentis.*

In posticò :

† I. AND. FER. † MONET. O. *Erit fortè monetarii nomen. Crux in medio numi..*

2. †. CNVT RECX. *Icon Regis diademati & sceptro exornati.*

† BL. ACANANON SI. *Sunt literæ vetustate ferè exesæ. Crux in medio.*

3. † CNVT. REX ANG. *Effigies Regis diademate fulgentis, & dextrâ sceptrum tenentis.*

†. ASVA. MOLINCOLN. *Crux.*

Est Cnutus II seu Magnus, filius Regis Svenonis admorsæ seu furcatae barbæ, in Daniâ, Angliâ, Norvegiâ & Esthoniâ, initio seculi undecimi regnans, quem *Scholion Sorense* in margine historiæ Ecclesiasticæ *Adami Bremensis* edit : *Andr. Velleji cap. 36. lib. 2.* abjecto nomine gentilitatis Cnut, in baptismo Lambrikti nomen accepisse refert ex Libro Fraternitatis suæ. Ex officinâ monetariâ Angliæ numi hipurè argentei esse creduntur, cum & Cnutus in numo tertio Anglorum Rex inscribatur. Cœtera verò regna tum suos habuisse monetarios nulli dubitamus, quamvis tempore *Canuti III* seu Sancti, qui anno 1080 regnavit, numismatis Regii mentionem *Saxo Grammat. hist. Dan. lib. 12. pag. 216* primùm iniecerit. *Quartam* enim Regii numismatis portionem *Antistiti adis Laurentianæ*, quæ Lundini Scaniae est, perpetuo jure concessisse Rex ille pius dicitur. *Sunt quoq;*, inquit *Saxo lib. 2. pag. 30. qui asserant, Yrsam* (Atisli Regis Sveciæ tunc Reginam) *retentis pecuniis as auro oblitum fugæ suæ vestigiis instravisse*, quod annales Norvegici & Islandici 500 ferè Annis post Christum natum sub Rege Daniæ *Rolvone Kraka* accidisce computant.

4. KETIL. *Episcopus mitrâ insignitus cum pedo crucifero.*

† VVIBERGA. *Crux.*

S. Ketilli, Wiburgensis Episcopi, numus est, qui in annalibus nostris Kilianus appellatur. Sedit Wiburgi Cimbriæ, vel, ut vocabatur olim, Wibergæ, sub Regibus Daniæ, Erico Emundo, Erico Agno, Canuto V & Suenone Graatehede. Hujus dioecesis Episcopus quartus numeratur, quem *Joh. Adolph. Cypraus* tantum Sacerdotem, Confeslorem & Martyrem ex *Breviario Slesvicensi* nominat in *hist. Eccle. Slesv. pag. 182. 183. M. S. Legenda Sanct. Regn. Daciæ* Præpositum eum vocant. Natus apud Cimbros in confinio Randershusii & villâ Wynghe è prosapia nobilium, qui *Rander* i. e. Canthari postea nuncupabantur. Pater ejus Olaus, & frater Ericus interfector Regis Svenonis *Graatehede*, qui cæsus est anno 1157 in campo Graatehede, inter pontem Weirumbensem & Wiburgum sito. Exinde & ipsi Suenoni agnomen inditum. Ketillus hic per martyrium occubuit anno 1151. Kal. Octobris; Ob miracula edita, de quibus liber conscriptus est, à Clemente III Pontifice Romano in Divos apotheosi nova relatus. Ejus quoq; memor est *Joh. Isac. Pontani. Rer. Dan. hist. lib. 6. pag. 281.*

5. VALDEMARUS. I. I.

REX DANORUM. *Crux talis.*

P

No. 6. †. VAL-

No. 6. VALDEMAR. RE. † *Medium numi habet DAN.*

†. NICHOLA⁹ EPC. *In mediò R.*

Numi sunt, qui ex terra propè firmissimum munimentum Rendesburgum, Romani Imperii terminum, eruti sunt, & cum amplius extenderetur, ac à Rege nostro Potentissimo, **Christiano Quinto**, lustraretur, anno 1694 oblati. Sunt argentei & eximiæ raritatis, quos *Nicolaus Stygoti* Episcopus Roeskildensis sub *Valdemaro II* anno 1226 electus cudi fecit, quod EPC. & R. in numis his indicant. Alterius ejusdem *Valdemari* hos non esse, ex eo patet, quòd Episcopus nullus nominis ejusdem sub quoquam Rege *Valdemaro Róeskildia* federit, nisi sub *Valdemaro II*, qui ab anno 1203 usq; ad an. 1241 regnavit.

7. SVERUS MAGNUS REX. *Regis icon, eam præ se ferens gravitatem, quam chronica Norvegica deprecant.*

In adversâ:

NI.NI.NI.NI. *Inter extremæ crucis exstant hæ syllabæ.*

Regis Norvegiæ Sueri sive Suereris, qui Sigurdi filius dicitur, numus est argenteus, oppidò singularis. Magni nomen assumfisse inscriptio hujus numi tradit, an verò à proavo aut aliunde præter *Saxonem Grammaticum lib. 12. pag. m. 348.* nemo prodidit. Constat tamen ex *Knytlingasaga* M. S. Svenonem Daniæ Regem, qui Estrithæ filius fuit, Magni nomen in baptismo quoq; consecutum, nomenq; idem imitatores ejus alios retinuisse. Decesit Rex Suerus annos natus 51, anno Christi 1202. NI. verò in posticâ numi facie, quater repetitum, Nidrosiam seu potius Nidrosienses indigitare plurimi censent, quorum constans in Regem Suerum fides extitit. Quater enim ope illorum de Anti-Rege Magno Erlingi filio ad urbem Nidrosiam victorias reportavit, quemadmodum & *Snorro Sturlesonius* victorias has *Chron. Norveg. 504, 507, 509 & 510.* enarrat. Rex certè magnus quoq; ob virtutes victoriasq; ingentes fuit. *Gulielmus Neubrigensis lib. 3. cap. 6. de rebus Angl.* titulum sigilli ejus hunc fuisse asserit:

Suerus Rex Magnus, ferus ut leo, mitis ut agnus.

8. ERICUS REX. *Caput coronâ insignitum.*

NICOLAUS *Caput mitrâ Episcopali exornatum.*

Numisma ex argento puro, tempore Regis Erici V cusum esse videtur, cujus agnomen *Plougpenning* i. e. Denarii rhedalis vel aratri, eò quòd ex quovis aratro censum exigèret. Regnare cœpit anno 1242. In trajectu brevissimo fluminis *Sliæ*, **Sum Sunde** dicto, à Lagone Gudmundo Anno 1250 quinto Idus Augusti, vespérâ Sti. Laurentii interempus, & deinde Apotheosi in Divos relatus ac tali honoratus est epicedio: *Hic jacet Ericus Rex, magni Regis amicus.* Sub ejus regimine dictus *Nicolaus Stygoti* sedit, qui decimus sextus fuit Episcopus Roeskildensis, ab alterâ numi facie exstans, Exul mortuus est *Clarævalli* anno 1239, *Huitfeldio* in *Chron. part. 2. fol. m. 213.* memorante.

9. ABEL REX. *Rosa.*

DANORUM. *Stella cum tribus lunulis.*

Frater est *Erici Plougpenning* et filius *Valdemari II*, qui regnavit anno 1250 usq; ad annum 1252.

10. ABEL REX.

In

In postico:

Stella ☿ crux inter duo peda episcopalia.

11. ABEL REX *cum trigono, in quo D.*

Ex alterâ parte:

Crux cum quatuor lunulis inter extrema crucis.

12. CHRISTOFORUS.

In altero latere quatuor cruces. ++.

13. CHRISTOFORUS. *Corona.*

REX DANORUM. *Crux.*

Quisquis inter hos prædictos Christoforus I. fuerit, filius *Waldemari II*, qui regnavit anno 1253 nec Mullenio nostro in re numaria patria sagacissimo nec aliis divinare hæcenus licuit.

14. ERICUS REX. *Lilium.*

†. DANORUM. *Corona.*

Elegans ejus temporis numus est *Petri Pagh*, qui Episcopus Otthoniensis decimus sextus anno 1301 sub Rege *Erico Menvedio* electus fuit, cui carus admodum extitit. Lilium in anticâ numi parte testimonium rei luculentum præbet, quod lilium insignibus propriis insertum gestasse *Chronica Arnoldi Huitfeld. pag. 40.* referant. Primus quoque is fuit, qui imaginem Regis *St. Canuti* sigillo officii insculpi curavit cum voto hoc:

Rex Canute Dei, quæso memento mei.

15. VALDEMARUS. *In medio numi I.*

REX DANORUM. *Crux.*

Sunt qui numum hunc *Valdemari* esse existimant, filii Regis *Valdemari II*, cum chronologia *Sueningii pag. 81. &c:* eum *Valdemarum III* nuncupet, qui memorante *Job. Meursio hist. Valdemar. II pag. 16. 21.* regno pridem inauguratus, insuper coronâ à patre solennitate summâ *Slesvici* anno 1218. d. 24. Junii ornatus est, & cum patre regnans, vulnere ad silvam *Rödsnesam Sælandiæ* inflictio 4. Kalend. Decembris anno 1231 exspirasse fertur. Quoniam verò in fata concesserat *Valdemarus* hic ante patrem ad gubernacula sedentem, numos illius in usu vix fuisse credimus.

Numus itaque, erit Patris Reginae Regnatricis *Margaretæ, Waldemari IV*, quæ aliàs Tertius numeratur. Quamvis numerus, quem in anticâ numi parte exstare quidam sentiunt, id non tam evincat quam typi elegantia. Ex numo enim Regis *Olai, Margaretæ filii*, sequente satis clare id quoque dispalescit.

16. †. VALDEMARUS. *In medio numi: II.*

†. REX DANORUM. *Crux talis.*

17. VALDEMARUS. *Numi medium habet. II.*

†. REX DANORUM. *Crux eadem.*

Numus uterque *Valdemari III.* esse censetur. Typorum quippe artificium antiquius temporibus illis non admittitur nec duæ istæ columnæ sive numerus binarius I. I. aliud demonstrant, cum Reges suis olim non addiderint nominibus numerale illud ordinale (ut Grammatici loquuntur) in numis aut diplomatibus.

18. †. VALDEMARUS. *In medio exstare videtur litera O, forsan Valdemari hujus successorem Olavum Margareta filium indicans, quippe O in numis Regis Olai nomen ejusdem indicat.*

In postico :

REX DANORUM. *Crux eadem. Numus ex fossâ Rendesburgi itidem erutus.*

19. O. REX. *Circa crucem, ex quatuor gladiis confectam, litera ista separatim exstant.*

In postico :

DANORUM. *Medium numi I. I. representat.*

Licet numerum binarium numus exhibeat, Rex tamen Daniæ ejus nominis quintus extitit. Regnavit cum Matre Margareta undecim ferè annos, & mortuus est anno 1387. Potius ergò numerus binarius in adversa parte pretium numi esse videtur, quemadmodum in numis Regis Valdemari jam memorati. Multam duarum Orarum, quæ denarii dicuntur, leges Siælandicas *Valdemari I.* & Cimbricas *Valdemari II.* habere *Christ. Osterfonijs Glossar. Juridico-Dan. pag. 605* refert, quarum duæ quinque solidos jam nostrates æquant.

Per literas verò. I. A. ad pedum episcopale & clavem in numo Regis Olai ejusdem sub num. 19. clasfis prioris posito rectius intelligi Jonam Asloensem Episcopum existimamus, qui anno 1378 electus fuit, secundo nempe postquam Olaus Regno Danico inauguratus fuit, antequam Olaus Patri Haqvino in regnum Norvegiæ succederet.

20. ERICUS REX. D. S. N. *Corona.*

MONETA LUNDENS. *Crux.*

Numus Lundini Scaniæ cufus.

21. ERICUS REX. D. S. N. *Corona.*

MONETA NESTWED. *Crux.*

Utrumque numisma *Erici X. Pomerani* esse censetur, qui anno 1413 Daniæ, Sueciæ & Norvegiæ Rex fuit, quemadmodum literæ D. S. N. indicant, Pronepos *Valdemari III.* ex filiâ *Ingeburge*, Reginæ Daniæ *Margareta* sorore.

22. CHRISTOP. REX. D. S. N. *Litera R cum corona, fortè Rex coronatus.*

MONETA MALMOIENS. *Crux.*

CHRISTOFER REX. D. S. N. *Crux.*

MONETA MALMOIENS.

Hic *Christophorus* est Dux Bavarus Palatinus Rheni, qui regnavit anno 1439, *Valdemari III* itidem ex filiâ *Ingeburge* abnepos, prognatus ex *Sophia* Regis *Erici Pomerani* sorore germanâ, nepte Reginæ *Margareta*. Rex quoque Daniæ, Sueciæ & Norvegiæ secundum literas initiales. D. S. N. hic inscribitur.

Hæc sunt numismata patria, quotquot ex antiquissimis typis in Museo Regio exstant. Paucitatis & exilitatis causam *Joh: Møhlenius* in præfatione numism. Dan. hanc affert: *Sub primis Danorum Regibus nullus aut exiguus numorum usus fuit, nam merces cum mercibus commutabant* (quemadmodum apud Islandos adhuc in more positum est) *ideo*

numos

numos non cuderunt, nisi minutulos & usuales ex ære ad res minoris pretii comparandos, aut ad summam pretii in rebus permutatis supplendam & coæqvandam utiles; de aureâ & argenteâ moneta non multum solliciti. Quibus addimus, Septentrionales aurum argentumq; suum, quorum copiam stupendam Regibus Danorum semper existisse historiæ nostræ passim tradunt, tantum ad certum pondus examinasse. Inter populos Sclavinos morem hunc adhuc anno 1110 viguisse *Helmoldus* iube indicat *I. 1. cap. 38. Chron. Sclavor. De Rugianis* Ethnicis enim ab Henrico Sclavorum Duce subactis, qui pacem 4400 marcis vel scilicet adepti sunt, sequentia refert. *Apud Rános non habetur moneta, nec est in comparandis rebus consuetudo numorum, sed quicquid in foro mercari volueris, panno lineo comparabis. Aurum & argentum, quod forte per rapinas & captiones hominum vel undecunq; adepti sunt aut uxorum suarum cultibus impendunt aut in ararium Dei sui conferunt. Posuit ergo ius Henricus in appensione stateram gravissimi ponderis, & quicquid in privatis suis auri vel argenti habuerant, vix medietatem pecuniæ persolverunt, puta staterâ delusi.* Et quamvis *Spelmannus in Archaeolog. pag. 242* Denarium Sterlingum Germanis Daniæ vicinis (quos ab Orientali situ *Esterlings* appellatos narrat) deduxerit, rectius denarium illum libramq; Sterlingorum ab ipsis Danis derivamus, quos unâ cum Norvegis verè *Esterlingos* sive *Ostmannos* *Wærens in antiquitat. Hybernica* sæpius appellat & disertis verbis cap. 25. asserit, *Ostmannos* numos argenteos, Hyberniam anno 937 occupantes, cudisse, quorum ectypon ibidem monstrat. Imò Cambdenus quoq; populos eosdem *Austmannos* appellatos vult. Librà hac Anglos Danis deinde anno 991. tributum suum *Danegeldum* solvisse *Spelmannus* ipse pag. 200 & annales utriusq; gentis abundè ulterius evincunt. Ejusdem verò ponderis monetâ antea nullibi existente, quemadmodum nec hodie, temporum tractu libra hæc suis æstimari cepit solidis & denariis Sterlingis. Unde numi sunt minutuli, quibus *Esterlingos* sive *Ostmannos*, Angliam quoq; occupantes, artem purgandi argenti, etiam flandi & feriendi, celebrem reddidisse nomenq; ipsorum facto deinceps reliquisse ex eodem *Spelmanno* pag. 242. manifestum est. Vix ergo majores numos patrios in usu olim fuisse statuimus. Seculis istis tandem ita exactis sub Regibus nostris è Domo Oldenburgicâ eximie adeò res monetaria crevit & numi majoris accuratiorisq; typi exstiterunt, ut monetas vicinorum admodum superent, quod ex præcedentibus aureis & sequentibus argenteis clare evidentèq; dignoscitur.

NUMI REGUM FAMILIÆ OLDENBURGICÆ

Ex argento aliaq; materiâ.

CHRISTIANI PRIMI.

Numulus truncatus, in latere utroq; insignia Domûs Oldenburgicæ cum impositâ coronâ habens, quem *Mulenius* *ser. 1. numif. Dan. Class. 3.* inter numulos Regis *Christierni I.* recenset,

JOHANNIS REGIS.

1. JOHS. DEI. GRA. REX. DACIE. *Insignia Oldenburgica*.
MONETA NOVA MALMOJENSIS. *Tres Leones.*
2. JOHS. DEI. GRA. REX. DACIE. *Insignia Oldenburgica*.
MONETA NOVA HAFNIENSIS. *Tres Leones.*
3. JOHS. DEI. G. REX. DACIE. *Insignia Oldenburgica*.
MONETA NOVA ALBORGEN. *Tres Leones.*
4. JOHANES. D. G. REX NOR. *Insignia Norveg.*
MON. NOV. BERGEN. *Leo cum bipenni.*

CHRISTIANI SECUNDI.

1. *Numus truncatus, Danicè Klipping / cujus ab antiqâ parte Regis effigies apparet.*
A posticâ: Tres Leones.
2. CHRISTIERN. DE. GR. REX. DACIE. *Effigies Regis cum insignibus Oldenburg.*
MONETA NO. MALMOG. 1515. *Tres Leones.*
3. CHRISTIERN. DE. GR. REX DACIE. *Effigies Regis integra.*
MONETA NOVA MALMOE. *Insignia Danicæ.*
4. CHRISTIERNUS DEI. GRA. REX DACIE SUECIE. NORVE.
Imago Regis folio insidentis.
XPS. IHS. ELEGIT ME REGEM POPULO SUO 1523. *Integra regnorum insignia*.
5. CHRISTIERNUS DEI GRA. REX DACIE.
MONETA NOVA MALMOE 1525.
6. CHRISTIEN. D. GR. REX DACI. *Effigies Regis.*
MONETA NOVA MALMOE. *Tres Leones.*
Numus est valdè singularis, quem 24 Annos Møhlenius, vir in conquirendis numis patriis studiosissimus, se ambivisse fatetur. Class. 3. ser. 2. num. 15. Numism. Dan.
7. CHRIST. D. GR. REX NORVEG. *Insignia Oldenb.*
MONETA NO. ARGENT. ASLOENS. 31. *Leo cum bipenni.*
8. *Numus argenteus cum C. coronato.*

Ex alterâ parte :

Insignia Norvegiæ & æra Christiana. 31.

Numi videntur ultimi, quos Rex Christianus II. ex Hollandiâ ad occupandum Norvegiæ Regnum classe bellicâ Asloæ anno 1531 mense Novembris advectus ante captivitatem suam cudi jusserat, fortè ex argen-

argento censuali, quod tunc temporis Norvegos sponte Regi dedisse annalium monumenta tradunt.

- Nº. 9. CHRISTIERNUS D. G. REX. DA. SVE. Z. NO. *Rex solio insidens.*
CHRISTOPHORUS COMES OLDENB. *Insignia Domûs Oldenburg.*

Comitis Christophori Oldenburgici numus est, cusus in memoriam homagii Malmogiæ anno 1534 nomine Regis *Christiani II* ei præstiti, de quo vide pag. 71. & 72.

10. MO. CHRISTIERNI DAN. SUE. NOR. REGIS. *Tres Leones. 35.*

IMMERITI CARCERIS APUD HOLSA. *Effigies Regis.*

Numus quoque Comitis ejusdem Christophori esse censetur, qui propugnator strenuus Regis Captivi Christierni II extitit, ob immeritam Regis in carcere Synderburgerfi Alsiæ detentionem anno 1535 ita percussus, fortassis ex argento censuali, quod anno eodem, die Fabiani & Sebastiani, Ringstadii in communi foro à subditis Selandiæ exegit, militique suo in mercedem distribuit.

11. CHRISTIERNUS HERES NORVEG.

MONETA NOVA ASLOENS. 1535.

Est numus, quo subditi Aslœenses confessi sunt, Regnum Norvegicum esse hæreditarium *Christierni II.*

12. S. OLAUS R. NORVEGIÆ. *Effigies Regis cum bipenni.*

In postico :

ERICUS DEI GRA. ARCEPS. NIDSEN. *Insignia familiæ Valkendorffianæ, tres alæ scilicet cum rosâ.*

Numus est Magistri Erici Valkendorffii, Apostolicæ sedis legati & Archiepiscopi Nidrosiensis, qui antea Præpositus Rôeskildensis & Cancellarius Principis, postea Regis, *Christierni II*, electus erat 1512. Numisma, quo cineres Sti. Olai, quem Nidrosienses Patronum venerati sunt, in memoriam revocari voluit. Sedit sub Regibus Daniæ *Iohanne I* & *Christiano II*, & exul Romæ mortuus est anno 1521.

13. SANCTUS OLAUS REX NORVEG. *Dux secures cum Cruce.*

Ab altera numi facie :

OLAUS DEI GRA. ARCEP. NIDSEN. *Insignia Archiepiscopi, tria nempe lilia, quæ Lungorum sunt.*

Nidrosiensis Archiepiscopi Olai Engelberti è Prosapiâ Lungorum, quorum Antesignanus à *Christierno I* nobilitatus est, numisma. Electus est anno 1523. Sed tempore religionis repurgatæ, ob fidem subleſtam in exilium actus Liræ in Frisiâ Orientali anno 1538 obiit.

FRIDERICI PRIMI.

1. FRIDERICUS. ELECTUS. REX. DAC. *Imago regia.*

DEO. DUC. MILITE. TRIUMPHANT. 23. *Tres Leones.*

Numus hic anno 1523. cusus est, quo Rex Fridericus I rerum in Daniâ potitus est; Hafniâ & Malmogiâ conditione æquâ potestati illius subjectis.

FRE-

No. 2. FREDERICUS REX DACI. *Insignia Oldenburgica*.Moneta Nova Malmoens. *Tres Leones. 24.*

Hic aliivē numi præcedentes, qvi *Malmoenses*, *Malmojenfes* & *Mal-mogienses* inscribuntur, ex officinâ monetariâ civitatis *Malmæ* five *Mal-mogiæ* existunt, anno 1319 extractu superiore in eum, qvo hodie in Scania ad mare sita est, locum translata & anno 1360 immunitati-bus amplioribus munitæ. Primi, qvos officinam hanc protulisse vidi-mus, tempore Christophori Bavari Regis Daniæ, Sueciæ & Nor-vegicæ cusi reperiuntur.

3. FREDERICUS D. G. REX DA. *Insignia Oldenb. 24.*Moneta Nova Kopenhagens. *Tres Leones.*

Numus est civitatis Hafniensis, quæ *Saxoni Grammatico* lib. 14. *Mer-catorum Portus* passim appellatur, quemadmodum in numo hoc Kop-hagen. Ob commerciorum itaq; opportunitatem immunitates pri-mas ab Episcopo Røeskildensi *Jacobo Orlando* 1254 obtinuit. Præfulum inde Røeskildensium jure clientelari exemptæ & privilegiis a Rege *Erico Glippingo* 1284 donatæ Rex *Ericus Menvedius* anno 1319 Præfectum constituit, qvi jura ibi regia curaret. Tandem Regi Christophoro Ba-varo urbs hæc, ut sedes regia, anno 1443 simul cum jurisdictione a-pud Episcopos remanente penitus cesit, & numisma regium, qvod *Valdemari I.* tempore Røeskildicæ administratum *Saxoni* nostro lib. 14. pag. 281 dicitur, sic forsan Hafniam quoq; translatum.

4. *Idem ejusdem typi, 1525 percussus.*5. FREDERICUS REX DACI. 1524. *Insignia Oldenburgica*.Moneta Nova Ripensis. *Tres Leones.*

Numus hic ex officinâ monetaria antiquissima prodiit, quæ *Ripis Cimbrorum Phundusiorum* fuit. Monetas ibidem sub Rege Christophoro II anno 1326 cufas fuisse, ex literis donativis *Valdemari Erici* filii patet, memorante *Huitfeldio*, *Chron. Dan. part. 3. fol. m. 434.* Imò officinam monetariam Ripis anno 1269 existisse, jura & decreta Regis *Erici Glippingi*, civibus Ripensibus concessa § 19. haud obscure subin-dicant.

6. FRIDERIC. D. G. REX. DACI. *Insignia Oldenburg.*Mone. Nova Rotenbi. 1525. *Tres Leones.*

Numus in urbe *Rothneby* Blekingicæ percussus, quæ proxima est Sca-niæ provincia, Danis à Svecis anno 1524 jure reddita, anno nem-pe præcedente anteqvam numus inibi signatus fuit.

7. FREDERIC. D. G. REX DACIE. *Insignia Oldenburgica*.Moneta No. Malm. 25. *Tres Leones.*8. FREDERIC. D. G. DUX. HOLSACIE. *Effgies Regis cum folio urticæ.*Moneta Nova Slesvicensis. *Duo Leones. Insignia Sles-vici. 26.*

Si fides annalibus Angliæ antiquis adhibenda esset, quòd à Germanis Daniæ vicinis ars purgandi, flandi & feriendi argenti in Angliam primum pervenerit, monetam sanè Slesvicensem septentrionalibus aliis antiquiorem assereremus: In confesso quippe est Slesvicum Anglo-Saxonum urbem, *Hetheby* olim dictam, Danis proximam fuisse & Danorum imperio subiectam.

Nº. 9. FREDRICUS. DEI. GRA. REX. NORV. *Insignia Oldenb.*

Moneta Nova Anslojenfis: 26. *Leo cum bipenni.*

Numus in urbe Norvegiæ, quæ olim *Asloa*, exteris *Ansloa*, nostratibus verò *Opflo* dicta, hodie Christiania, percussus, anno nempe 1526 quo urbs hæc coronationi Regis Friderici I. designata erat. Hic officina monetaria admodum antiqua, ex quâ prodiit numus Philippi, Jarli seu Ducis Norvegiæ, qui floruit anno 1204. Postica numi pars habet: E. Asloensis. Suis etiam tempore Regis *Johannis I.* anno 1483 privilegiis gavisa est officina hæc, in cujus usum argenti fodinæ in eodem tractu indagatæ & studio indefesso Gloriosissimi Regis *Christiani Quarti* feliciter anno 1623 inventæ sunt, quæ officinæ huic penu perquam fecundum adhuc subministrant.

10. AGNE DEI MISERERE MEI. *Agnus Amalonicus, insigne Gothlandiæ*

Moneta Wisbeensis. *Insignia Severini Norbye. 26.*

Moneta percussa in Insulæ Gothlandiæ civitate celeberrimâ Wisby, quæ, deletâ Vandalorum urbe Vinetâ, ita mercimoniis maris Balthici & confluxu variarum gentium crevit, ut anno 1158, septimo nempe Imperatoris Friderici Barbarossæ, jure municipali ab Henrico Leone Bavarorum & Saxonum Duce donata fuerit, iisdemq; immunitatibus, quas emporiis variis Avus Henrici, Lotharius Imperator, concesserat, à *Valdemaro III* Rege Daniæ anno 1361 uberius deinde stabilita, qui cudendæ monetæ jus, quemadmodum id temporibus priscis usurpaverat, clementissimè permisit, *Huitfeldio Chronic. Dan. part. 3. pag. 524 & 525, memorante.* Numus hic est singularis, anno 1526 cusus, postquam Severinus Norby Daniæ Regis exulis *Christiani II* vindex strenuus, Gothlandiam Regi *Friderico I* concesserat, cujus tamen insignia gentilitia numus exhibet. Reperiti quoque sunt ad urbem Wisby anno 1676 numismata variarum gentium, quibus Musæum Regium abundat, Quædam illorum cava sunt, numis Henrici Leonis haud absimilia, leone insignita: Indicia certa urbem hanc quondam omnium gentium commerciis celebratissimam & generale orientis totius emporium extitisse.

11. FREDERIC. D. G. DUX HOLSACIE. *Imago Regia cum folio urticæ.*

Moneta Nova Slesvicensis. *Insignia Holsatiæ. 27.*

12. FREDERICUS. D. G. REX DACI. *Insignia domus Oldenburg.*

Mo. Nov. Alborgem. 1528. *Tres Leones.*

Numus hic in oppido *Alburgo* signatus est, quod ad finem Lymicum Jutiæ Septentrionalis capturâ in primis halecum inclaruit. Urbem hanc *Adamus Bremensis* in descriptione regionum borealium inter civitates Jutlandiæ maximas agnovit, cum locum fortitur, ubi brachia maris sinusque occurrunt.

13. FREDERIC. D. G. REX DACIE. *Insignia Oldenb.*

Moneta No. Malm. 1528. *Tres Leones.*

14. FREDERICUS REX DACI. 1528. *Insignia Oldenb.*

Mon. Nov. Ripensis. *Tres Leones.*

15. FREDRIC. DEL. GRA. REX. NORVEG. *Leo cum bipenni.*

Mon. Nov. Bergen. *Tres Leones.*

Bergis numus hic cufus est, emporio Norvegiæ totius celeberrimo. Ejusdem typi, tempore Regis Erici Magni filii, qui anno 1264 regnavit, cufi reperiuntur numi, quorum parti adversæ incisum exstat † *Civitas Bergensis.*

16. FRIDERICUS. D. G. REX DANIE ET NOR. *Effigies coronati Regis.* 1532.

Mone. Nova Hafniensis. *Tres Leones.*

17. FRIDERICUS REX DACI. NOR. *Imago Regia.*

Moneta Nova Ripensis. *Insignia Regnorum.*

Numus argenteus magnitudinem Thaleri simplicis exæquans.

18. FREDERICUS. D. G. REX. DA. Z. *Solio insidentis Regis effigies.*

Moneta nova Malmogensis. *Tres Leones.*

19. FREDERIC. D. G. REX. DAC. *Insignia Oldenb.*

Monet. Nov. Aelborg. *Tres Leones.*

20. FREDRIC. DEL. GRA. REX NOR. *Insigne Norvegiæ, Leo cum bipenni.*

Mon. Nov. Bergen. *Insignia Oldenb.*

21. FRIDERICUS. I. CHRIS. I. FI. D. G. *Regis mitrati & paludati Icon.*

DANNIÆ. NOR. VAN. GOT. &c. REX. DUX. S. H. S. D. CO. OLD. ET. DEL. *In medio:* Ao. COR. 1523. REGN. 10. OBIIT. 1533. ÆT. S. 73.

Numus valde elegans, singularis magnitudinis & summæ raritatis est, cineribus Regis piissimi consecratus.

CHRISTIANI TERTII.

THALERI IMPERIALES.

1. CHRISTIANUS. D. G. REX. DANIE. ET. NORWE. *Imago Regia.*

Moneta. Nova. Regni. Danie. *Integra Regnorum Insignia 37.*

2. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. NORVEGIE. *Effigies Regis.*

Vandalorum. Gothorumque Rex. 1546. *Leo cum bipenni.*

3. CHRISTIA. 3. D. G. REX. DANI. NOR. DUX. SL. *Imago Regia.* 1547.

Mo. Ducatu. Slesvice. Z. Holsa. *Integra Regnorum Insignia.* MINO-

MINORES NUMI.

4. *Nummus truncatus, Danice Klipping. 35.*
5. CHRISTIAN. D. G. REX. DACI. *Effigies Regis.*
 Moneta Nova Regni Dacie. *Tres Leones. 1535.*
Nummus inauratus
6. *Idem minoris typi non inauratus. 1535.*
7. CHRISTIANUS. D. G. ELECT. REX. DA. *Imago Regia.*
 Moneta Nova Arhusiensi. *Tres Leones. 35.*
 Prodiit numisma hoc ex civitate Harudum, quæ hodie Arhusium dicta. Hoc quippe circiter loco in Cimbricâ suâ Chersonefo Charudes seu Harudes Phundusiis conterminos agnovit quondam Ptolomæus. Civitas est maritima, quæ anno 1102 ex tractu superiori Lysbergico ad littus proximum translata fuit.
8. CHRISTIANUS D. G. ELECT. REX. D. *Imago Regia.*
 Moneta Nova Roskildensi. *Tres Leones. 35.*
 Moneta nova quæ anno 1535 prodiit ex officinâ Rœskildia perquam antiquâ, cujus monetarius primus, qui in annalibus nostris nominatur, fuit Magister Johannes, tempore Regis Christophori I. anno 1245 vivens.
9. CHRIST. D. G. ELECT. REX. DAC. *Effigies Regis.*
 Moneta Nova Hafniensis. *Insignia Dania. 35.*
10. CHRISTIAN. D. G. REX. DANIE. ET. NO. *Imago Regia.*
 Moneta Nova. Hafniensis. 36. *Insignia Dania & Norvegia cum cruce & literis. C. R. D.*
11. CHRISTIAN. D. G. REX. DANIE. ET. N. *Facies Regia.*
 Moneta. Nova. Hafniensi. *Tres Leones. 36.*
12. CHRISTIAN. D. G. REX DANIE. ET. N. *Effigies Regis.*
 Moneta Nova Ripensis. 36. *Insignia Dania & Norveg. cum literis. C. R. D.*
13. CHRISTIAN. DEI. GRA. REX. DANIE. ET. N. *Facies Regis.*
 Moneta Nova Ripensis. *Tres Leones. 36.*
14. CHRISTIAN. DEI. GRA. REX. NORVE. *Leo cum bipenni. 37.*
 Mone. Nova. Bergensis. *C. Coronatum.*
15. CHRISTIANUS. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Norve. Slavo. Gotorq; Rex. 8. *Skillinck Danske 1541.*
16. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex, 1 *Skillinck Danske. 42.*
17. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres. Leones.*
 Norve. Slavo. Gotor. Q. Rex. 8. *Skillinck. Danske. 1544.*
18. CHRISTIANUS. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Norv. Slavo. Gotor. Q. Rex, 4. *Skillinck Danske. 1544.*

19. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 1. *Skilling. Danske. 44.*
20. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE NOR. *Leo coronatus cum bipenni.*
Vegie. Vanda. Gotorum Q. Rex. 1. *Marck. Danske. 1544.*
21. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. ET NORVEGIE *Insignia.*
Danie. Nor. Vanda. Go. Q. Rex. 2. *Skilling Danske 45.*
22. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 1. *Skillinck Danske. 45.*
23. CHRISTIANUS. D. G. DANIE *Tres Leones.*
Norvegie. Slavo. Gothor. Q. Rex. 1. *Marck. Danske. 1546.*
24. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. NOR. *Leo cum bipenni.*
Wegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 1. *Skillinck Danske. 46.*
25. 1. PENNING. 46. *Tres Leones.*
26. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 1. *Skillinck. Danske. 48.*
27. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres Leones,*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 1. *Skillinck Danske. 49*
28. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 1. *Skillinck. Danske. 52.*
29. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Insignia Dania.*
Norvegie. Slavo. Gotor. Q. Rex. 1. *Marck Danske. 1554.*
30. CHRISTIANUS. D. G. DANOR. REX. *Tres Leones. 54.*
Monet. No. Infulæ Gotlandt. *Agnus cum vexillo.*
Idem ejusdem, sed minoris paulò, typi.
31. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 2. *Skillinck Danske.*
32. CHRISTIANUS. 3. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 2. *Skillinck Danske 58.*
33. CHRISTIANUS. D. G. DAN. REX. *Tres Leones.*
Mon. Infulæ. Gothl. *Agnus cum vexillo.*

FRIDERICI SECUNDI.

Unciales.

1. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Slavo. Gotor. Q. Rex. 3. *Marck Danske. 1560.*
2. FRI-

2. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Norvegie. Slavo. Gotor. Q. Rex. 3. *Marck Danske LXIII.*
Qui numeri designant æram Christianam 1563.
Alius ejusdem pretii.
3. FRIDERICUS. 2. D. G. DA. NOR. SLA. GOT. Q. REX. *Imago Regia. 1572.*
 Deus Refugium Et fiducia Mea. *Integra Regnorum*
Insignia.
4. III. MARCK 1564.
 F. Coronatum. *Nummus quadratus.*
 NUMI MINORIS PRETII.
1. II. MARCK. 1563.
 F. Coronatum. *Est nummus quadratus.*
2. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Norvegie. Slavo. Gotor. Q. Rex. 1. *Marck Danske. 1560.*
3. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Norvegie. Slavo. Gotor. Q. Rex. 1. *Marck Danske. 1561.*
4. FRIDERICUS. 2. D. G. DAN. *Insignia Dania.*
 Norwegie. Slavo. Goto. Q. Rex. 1. *Marck Danske. 1562.*
5. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Nor. Slavo. Got. Q. Rex. 1. *Marck Danske. 1563.*
6. *Nummus quadratus.*
 1. MARCK. 1563.
 F. Coronatum.
Idem ejusdem typi. 1564.
7. 4. *Skillinck 63.*
 F. Coronatum.
Est nummus quadratus.
8. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
 Nor. Slavo. Gotor. Q. Rex. 8. *Skillinck Danske 1563.*
9. FRIDERICUS. 2. D. G. DAN. F. Coronatum,
 Nor. Slavo. Gotor. Q. Rex. 8. *Skillinck Danske. 1578.*
10. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. F. Coronatum.
 Nor. Slavo. Goto. Q. Rex. 8. *Skillinck Danske. 1579.*
11. FRIDERICUS. 2. D. G. DAN. *Tres Leones.*
 Norwegi. Slavo. Goto. Q. Rex. 8. *Skillinck Danske. 1582.*
Idem ejusdem typi. 1584.

12. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norwegie. Slavo. Gotor. Q. Rex. 1. *Marck Danske. 1583.*
13. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Slavo. Gotor. Q. Rex. 11. *Skillinck. Danske. 1575*
14. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 11. *Skillinck. Danske. 60.*
Idem ejusdem typi 1562 & 1563 cufus.
15. II Skilli. 65. *Tres Leones. Numus truncatus*
16. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norwegie. Vand. Goto. Q. Rex. 11. *Skillinck. Danske. 82.*
17. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Folium urticae, quod Holsatiae insignia representat.*
Mo. Ducatu. Sles. Z. Holsa. *Duo Leones, Schlesvici Ducatus insignia.*
18. FRIDERICUS. D. G. DAN. NORV. REX. F. *Coronatum, sub quo insignia Familiae Bildorum, in medio scuti: B.*
Monet. Nova Insulae Gotl. *Agnus Amalonicus.*
Facile colligitur ex anticâ & posticâ numifacie, cum curâ *Jani Bilde*, qui Gothlandiae praefectus fuit tempore belli septennalis, quod Fridericus II contra Suecos gesit, cufum fuisse, id quod Literæ B satis clarè in scuto praedicto indicant. Vir fuit eximius, quem Chronica Gothlandica laude extollunt pag. 271.
19. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIE. *Tres Leones.*
Norvegie. Vanda. Goto. Q. Rex. 1. *Skillinck Danske. 63.*
Alii ejusdem typi Ao. 1579. & 1582. percussî.
20. FRIDERICUS. 2. D. G. DANIAE. ET NORVEGIAE Z. REX. *Effigies Regis.*
Sophia Kinnigin zu Dennemarck Z. *Effigies Reginae.*
21. FRIDERICUS. II. D. G. R. DA. *Effigies Regis.*
Sophia. D. G. Regina. Dani. *Effigies Reginae.*

CHRISTIANI QVARTI.

1. Triplex uncialis, à cujus alterâ parte
Regis coronati effigies conspicitur, sub qua titulus Regius:
CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NO. V. G. REX. D. S. H. S. D.
C. OL. & D. 1642. *Circa Effigiem verò Symbolum Regium, Regna Firmat Pietas,*

A parte alterâ :

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Integra Regnorum Danicæ Insignia.*

Extat quidem argenti fodina in Norvegia, ex quâ magna argenti copia cruta est, quæ Benedictio Domini, Germanicè *Gottes Gengen* ideò vocata est; sed absit, Regem Piissimum sententiâ hac aureâ huc respexisse, quin potius eâ professus sit, meram Benedictionem Domini divites facere, quamvis ex argento tali huncaliosq; numos percussos esse notissimum sit.

DUPLICES IMPERIALES.

2. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DANICÆ. *Effigies Regis.*

Norvegi. Van. Got. Rex. 1597. *Plena Regnorum Insignia.*

3. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NORV. REX. *Imago Regia, circa quam: Regna Firmat Pietas.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Insign. Norvag. 1631.*

4. *Effigies Regia, sub qua titulus:* CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. N. V. G. REX. D. S. H. S. D. C. OL. Et. D. 1632. *circa caput Regium: Regna Firmat Pietas.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Integra Regnorum Insignia.*

5. CHRISTIANUS. 4. D. G. DAN. N. V. G. Q. REX. *Effigies Regia, sub qua Danicæ Insignia, 3. Leones, circa caput autem: Regna Firmat Pietas.*

Mon. Nov. Gluckstadenfis. 1641. *Typus Fortunæ insidentis globo.*

6. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NOR. etc. REX. *Imago Regis cum symbolo: Regna Firmat Pietas.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Leo cum bipenni. 1646.*

UNCIALES SIMPLICES.

7. CHRISTIANUS. 4. D. G. PRI. ET. ELECT. REX. DAN. NO. Z. *Effigies Regis cum catenâ aureâ circa collum.*

Regna Firmat Pietas. 1590. *Regnorum tota Insignia.*

8. CHRISTIANUS IIII. D. G. DAN. *Imago Regia, sub qua 1596.*

Norve. Vandal. Gotho. Q. Rex. *Insignia Danicæ, Tres Leones cum 9. cordibus.*

9. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DANICÆ. *Tres Leones.*

Norwegiæ. Slavo. Gottorum. Q. Rex. IIII. *Marck Danske. 1596.*

Tradunt Chronica Gothlandica ab anno 1582. *Uncialem simplicem*

cem valuisse 4. Marcas Danicas, qui antea trium saltem marcarum pretium æqvaverat, pag. 283.

No. 10. CHRISTIANUS. III. D. G. DANÆ. *Effigies Regis coronati.*

Norvegi. Van. Got. Rex. 1597. *Regnorum plena Insignia.*

11. CHRISTIANUS III. D. G. DA. N. V. G. REX. *Effigies Regis insidentis solio, supra quem votivum hoc:*

VIVAT ET VALEAT. 1603.

Moneta. No. Regni. Daniæ. *Insignia Regnorum.*

12. CHRISTIANUS. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regis erecto corpore.*

Dux. Slesvi. Holf. Storm. Et. Ditm. Comes. In. Olde. Et. De. *Insignia Regnorum, intra quæ: Regna Firmat Pietas.*

13. CHRISTIANUS. D. G. D. NO. VA. GO. REX. *Rex erecto Corpore* 1618.

Dux. Schle. Hol. Storm. Et. Dit. Co. In. Ol. Et. De. *Regnorum Insignia cum symbolo: Regna Firmat Pietas.*
Idem ejusdem planè typi. 1619 & 1620.

14. *Imago Regia, sub quâ:* CHRISTIANUS III. D. G. DAN. NO. V. G. REX. D. S. H. S. D. C. OL. ET. D. 1624. *supra Caput Regis. Regna Firmat Pietas.*

Benedictio Domini Divites Facit. Integra Regum Daniæ Insignia.

15. CHRISTIANUS. 4. D. G. DAN. NO. V. G. R. *Effigies Regis integra cum Insign: Daniæ.*

Mo. No. Civi. Gluckstadens. 623 *Typus fortune insistentis globo.*

16. *Idem ejusdem typi* 1624. & 1625.

17. 1627. *Cum adjecto hoc: QUID. NON. PRO. RELIGIONE.*

Monet. R. D. N. Vic. Phil. Reinh. C. S. *Insignia Comitatus Rheni.*

Ejusdem Monetæ trini sunt typi, anno eodem incisi, qui ex C. coronato dignoscuntur.

18. *Imago Regia, sub quâ:* CHRISTIANUS. III. D. G. DAN. NORV. V. G. REX. D. S. H. S. D. C. OLD. ET. D. 1628. *Circa caput Regium. Regna Firmat Pietas.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. Integra Regnorum Insignia.

19. CHRISTIANUS. III. D. G. DAN. NOR. REX. *Effigies coronati Regis.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. Leo cum bipenni. 1628.
Alius ejusdem typi 1629.

20. CHRI-

20. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NO. V. GO. Q. REX. *Imago Regia cum Insignibus Daniæ.*

Mo. No. Civi. Glückstade. 1629. *Typus fortune insistentis globo.*

21. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NOR. REX. *Effigies Regis cum Symbolo: Regna Firmat Pietas.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Leo Norvagicus.* 1630.

22. *Alii ejusdem typi.* 1631. & 1632.

23. *Idem* 1633. *cusus.*

24. *Effigies Regis, sub qua Titulus: CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. N. V. G. REX. D. S. H. S. D. C. OL. ET. D. 1634. Circa faciem Regis Symbolum: Regna Firmat Pietas.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Regnorum tota Insignia.*

25. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NOR. ET. REX. *Facies Regis cum symbolo.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Leo Norvagicus.* 1635.

26. *Idem ejusdem typi.* 1636. 1637. & 1638.

27. *Alii ejusdem plane typi.* 1639. & 1640.

28. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. N. V. G. Q. REX. *Effigies Regis cum symbolo: sub qua Daniæ Insignia.*

Monet. Nov. Glückstadensis. 1640. *Fortuna globo insistentis.*

29. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NOR. REX. *Effigies Regis cum Symbolo.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Leo cum bipenni.* 1641.

30. *Alii ejusdem typi anno* 1642. 1643. 1644. 1645. & 1646. *cusi.*

31. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. D. V. G. Q. REX. *Symbolum Regis circa effigiem ipsius, sub qua Daniæ Insignia.*

Mon. Nov. Glückstadensis. 1646. *Typus fortuna.*

32. *Facies Regis, sub qua: CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NO. V. G. REX. D. S. H. S. D. C. OL. Et. D. 1646.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Integra Regum Daniæ Insignia.*

33. *Alius ejusdem typi.* 1647.

34. CHRISTIANUS. IIII. D. DAN. NOR. REX. *Imago Regia cum symbolo.*

Benedictio. Domini. divites, Facit. *Leo Norvagicus* 1637.

35. *Idem anno* 1658 *percusus.*

36. CHRISTIANUS. 3. D. G. DAN. NO. VA. G. REX. *Rex equo insi-*
dens, sub quo: Regna Firmat Pietas.

Dux. Sch. Holf. St. Dit. Com. In. Old. E. D. *Regno-*
tum tota Insignia.

THALERI DUPLICES.

37. CHRISTIANUS III. D. G. DANÆ. *Effigies Regis juvenis cum co-*
rona.

NORVEGI. VAN. GOT. REX. 1597. *Regnorum plena insignia.*

38. CHRISTIANUS. III. D. G. DANÆ. *Effigies Regis erecto corpore.*

Norvegi. Vandalo. Gothorum. Q. Rex. 1618. *Coro-*
na cum symbolo Regio, & sub eâ: Corona Danica.

Idem ejusdem typi. 1619.

Idem sed crasior. 1624.

Idem. 1628.

39. *Idem Norvegicus. 1631.*

40. *Idem Danicus. 1632.*

41. *Gluckstadenfis. 1641.*

42. *Norvegicus. 1648.*

THALERI SIMPLICES.

43. CHRISTIANUS. III. D. G. DANÆ. *Rex erecto corpore cum sceptro.*

Norvegi. Vandal. Gotorv. Q. Rex. *Corona R. F. P. 1618.*
Idem. 1619.

44. CHRISTIANUS. III. D. G. DANÆ. *Effigies Regis.*

Norveg. Wandal. Gotor. Q. Rex. *Corona. 1620.*

Alii ejusdem typi. 1621 & 1624.

45. CHRISTIANUS. III. D. G. DAN. *Imago Regia erecto corpore.*

Norveg. Vandalo. Gotorv. Q. Rex. 1624 *Corona. R. F. P.*

Numus est crasior.

Idem anno 1625. cusus.

IMPERIALES DIMIDII.

46. CHRISTIANUS. D. G. DAN. N. V. G. R. *Imago Regia cum Insigni-*
bus Dania.

Mo. No. Civi. Glucksta. 1623. *Typus fortuna*

47. *Facies Regis sub quâ: CHRISTIANUS. III. D. G. D. N. V. G. REX.*
1624.

Circa

Circa caput: Regna Firmat Pietas.

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Integra Regnorum Insignia*.

48. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NOR. REX. *Effigies Regis.*

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Leo Norvagicus.* 1628.

49. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NOR. REX. *Imago Regia cum Symbolo*: Regna Firmat Pietas.

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Leo cum bipenni* 1629.

50. *Alius ejusdem typi.* 1631.

51. *Effigies Regis, sub qua titulus*: CHRISTIANUS. IIII. D. G. D. N. V. G. REX. 1632.

Ad superiorem numi oram: Regna Firmat Pietas.

Benedictio. Domini. Divites. Facit. *Integra Regnorum Insignia*.

52. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. NOR. REX. *Imago Regia cum Symbolo.*

Benedictio. Domini. divites. Facit. *Insignia Norvegia.* 1633.

Alii ejusdem typi anno. 1637. 1638. 1640. 1642. 1644. 1647. & 1648. *perculsi.*

53. CHRISTIANUS. IIII. D. G. DAN. *Insignia Danica.*

Norvegi. Vanda. Gothorum. Q. Rex.

II. *Marck Danske.* 1604.

NUMI SYMBOLICI.

54. In. No. Domi. Sereniss. Princi. Et. Domino. D. CHRISTIANO. D. G. V. Regi Electo. Dani. Nor. Van. Got. Q. Ec. Solenn. Ordin. Omnium. Homagium. *Liber cum ornamentis Regiis, sub quibus*: Anno cIo. Io. CX. VE. NOINE.

A posticâ parte:

Typus Pietatis & Justitiæ manus jungentium, inter quas:

Deus. Judicium. Tuum. Regi. Da. Et. Justitiam. Tuam. Filio. Regis. Psalm. LXXII. *Supra hæc Corona laurea cum literis*: D. N. S. *Ad infimam Numi oram*: Providebit AN. ÆT. VII.

Percussus hic Numus est in Homagium Serenissimo Principi Christiano, Regis Christiani Quarti filio, ab Ordinibus Regni Daniæ, Anno 1610. die 14. Martij, Vere Novo Ineunte, præstitum, quemadmodum literæ VE. NO. INE. indicare videntur. Princeps fuit fortissimus, qui in itinere ad thermas Carolinas in arce Corbitz non procul Dresdâ d. 2 Junii Anno 1647 obiit.

55. CHRISTIANUS. III. D. G. DANO. VA. GO. Q. REX. DUX. SCHLEHOL. STOR. *Imago laureati Regis.*

Anna. Caterina. D. N. V. G. R. M. B. A. S. D. C. O
D. Co. I. OL. Et. De. *Effigies Regina. Numus est inauratus.*

FRIDERICI TERTII.

IMPERIALES TRIPLICES.

1. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VA. GO. REX. *Effigies coronati Regis.*

Dominus. Providebit. *Leo Norvagicus.*

2. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOTO. REX. *Imago Regia.*

Dominus. Providebit. 1658. *Leo Norvagicus.*

3. FRIDERIC. 3. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies laureati Regis.*

Dominus. Providebit. *Insignia Regnorum.* 1665.

IMPERIALES DUPLICES.

4. FRIDERICUS. 3. D. G. DAN. NOR. VA. GO. REX. *Imago Regia.*

Dominus Providebit. 1650. *Leo Norvagicus.*

5. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies Regis.*

Dominus Providebit. 1656. *Integra Regnorum Insignia.*

6. FRIDERICUS. 3. D. G. DAN. NOR. VA. GOTHOR. REX. *Facies Regis.*

Dominus Providebit. 1657. *Leo cum bipenni.*

7. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VA. GOTHOR. REX. *Imago Regia.*

Dominus. Providebit. 1658. *Insigne Norvegia.*

8. FRIDERIC. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies Regis.*

Dominus Providebit. *Regnorum Integra Insignia.*

9. FRIDER. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regis.*

Dux

Dux. Sles. Hol. Stor. Ditm. Com. Old. Et. Delm.

Insignia Regnorum integra. Circa extimam numi oram.

Dominus Providebit. Anno. M. DC. LXI.

IMPERIALES. SIMPLICES.

10. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VA. GO. REX. *Effigies coronati Regis.*

Dominus Providebit. 1649. *Leo Norvagicus.*

11. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regia.*

Dominus Providebit. 1649. *Insignia Regnorum integra.*

Idem ejusdem typi. 1650.

12. FRIDERICUS. III. D. G. DA. NOR. VAN. GO. REX. *Effigies Regis.*

Dominus Providebit. 1651. *Insigne Norvegia.*

13. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regia.*

Dominus Providebit. 1653. *Integra Regnorum Insignia.*

14. FRIDERICUS. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regia.*

Dominus Providebit. 1653. *Leo cum bipenni.*

Alii ejusdem typi. 1654. 1655. & 1656. signati.

15. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Facies Regis.*

Dominus Providebit. *Regnorum plena Insignia.*

Alius ejusdem typi. 1657.

16. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VA. GOT. REX. *Imago Regia.*

Dominus Providebit. 1657. *Leo Norvagicus.*

Idem ejusdem typi. 1659. 1661. 1662.

17. FRIDERIC. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies Regis.*

Dominus Providebit. 1662. *Insignia Regnorum.*

Idem dissimilis nonnihil typi. 1662.

18. FRIDERICUS. 3. D. G. DAN. NOR. VA. GOT. REX. *Facies Regis.*

Dominus Providebit. 1663. *Leo Norvagicus.*

Alius ejusdem typi. 1664.

19. FRIDERIC. 3. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies laureati Regis.*

Dominus Providebit. *Insignia Regnorum Danica & Norvegia. 1664.*

Alius diversi paululum typi. 1664.

20. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NOR. VA. GOT. REX. *Imago Regis.*

Dominus Providebit. *Typus fortunæ insistentis globo. 1664.*

21. FRIDERIC. 3. D. G. DAN. NOR. VAN. GO. REX. *Effigies laureati Regis.*

Dominus Providebit. 1665. *Insigne Norvegiæ.*

22. FRIDER. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regiæ.*

Dominus Providebit. *Integra Regnorum Insignia. 1666.*

23. FRIDERIC. 3. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies Regis.*

Dominus Providebit. 1666. *Leo Norvagicus.*

Alius ejusdem typi. 1667.

24. FRID. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regiæ.*

Dominus Providebit. *Insignia Regnorum Daniæ & Norvegiæ. 1668.*

25. FRID. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Effigies Regis.*

Dux. Sles. Hol. Storm. Ditm. Com. Old. Et. Delm.

Insignia Regnorum integra. Circa extimam numi oram.

Dominus Providebit. Anno. M. DC. LXIX.

• THALERI SIMPLICES.

26. FRIDERICUS. III. D. G. DANIÆ. 1651. *Imago Regiæ.*

Norvegi. Vandal. Gotorv. Q. Rex. Corona cum Symbolo:
Domin⁹. Provid.

Alius ejusdem typi. 1652.

27. IIII. Marck Danske. 1652. *Nomen regium cum Corona.*

Dominus. Providebit. *Tres Leones.*

Alius ejusdem typi. 1653.

28. **Dominus Providebit.** *Nomen Regium eodem, quod supra, modo expressum, cum adscriptione.* EBEN EZER.

SOLI DEO GLORIA. *Exserta è nube manus aliam manum amputans, quæ coronam quandam appetit. II. Febr.*

29. FRIDERICUS. III. D. G. DANIÆ. *Rex erecto corpore.*

Vandalorum. Gothorumque. Rex. Corona cum Symbolo:
Dominus Providebit.

Numus crassior.

30. FRID. III. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Imago Regiæ.*

Dux. Slesv. Hols. Storm. Ditm. Com. In. Old. Del.
Corona

Corona cum Symbolo. 1666.

31. Dominus Providebit. . *Nomen Regium cum Corona.*

III. Marck Danske. 1666. Tres Leones.

IMPERIALES DIMIDI.

32. FRIDERICUS. III. D. G. DA. NO. VA. GO. REX. *Effigies Regia.*

Dominus Providebit. 1649. Leo Norvagicus.

33. FRIDERIC. III. D. G. DAN. NO. VA. GO. REX. *Facies Regis.*

Dominus. Providebit. 1656. Leo cum bipenni.

34. FRIDERICUS. III. D. G. DAN. NORV. *Imago Regia.*

Vandal. Gothor. Rex. 1665. Regnorum plena Insignia.

35. FRIDERIC. 3. D. G. DAN. NOR. *Effigies laureati Regis.*

Vandal. Gotor. Rex. 1665. Insigne Norvegia.

NUMI SYMBOLICI.

36. FRIDERICUS. III. DEI. GRATIA. DANIAE. NORVEGIAE.

Vandalorum Gottorum Rex. Effigies Regis.

Aversa numi facie nulla est inscriptio, Rex autem Eques ibi aspicitur.

37. FRIDERICUS. 3. D. G. DAN. NOR. VAN. G. REX. *Effigies Regis.*

Sophia Amalia Regn. Dan. Imago Regina.

Numus est oblongus.

38. Dominus Providebit. *Imago Regia.*

A Domino Regnum venit: Nomen Regium . cum ornamentis Regis.

39. Dominus Providebit. *Effigies Regis.*

FRIDERICUS. 3. D. G. DANIAE. NORWEG.

Vandalor. Gotorv. Q. Rex. integra Regnorum Insignia.

40. FRIDERIC. III. D. G. DAN. NOR. VAN. G. REX. *Imago Regia.*

*1659. Den XI Febr. Seint. die. Sved. zu. Nacht. umb
2. vor. Copenh. Mit. Ein. General. Sturm. Angefaln
und Sie Geendet. Morgens. umb. 5.*

*Intra hac, ad superiorem numi partem: Manus cum gladio brachium am-
putans, quod coronam appetit: amputanti vero manui adscriptum est:
DAN Brachio amputato. SVED. Corona vero: COPENHAFEN. Ad in-
feriorem partem. EBEN EZER: SOLI DEO GLORIA. FRID. 1660.
Den 27. Maij. Annus & Dies est pacis cum Suecia inita.*

Numus oblongus.

Idem cum novis Hafnia Insignibus.

CHRI-

CHRISTIANI QVINTI.

IMPERIALES.

1. CHRISTIAN. 5. D. G. DAN. NOR. VA. ET. GO. *Effigies Regis.*
Pietate. Et. Justitia. 1670. *Leo Norvagicus.*
2. CHRISTIAN. 5. D. G. REX. DAN. NOR. VA. ET. GO. *Effigies Regis.*
Dux. Sles. Hol. Stor. Ditm. Com. Old. Et. Del.
Pietate. Et. Justitia. 1671. *Leo Norvagicus.*
Alius ejusdem typi.
3. CHRISTIAN. V. D. G. REX. DAN. NOR. VAN. GOT. *Effigies Regis.*
Nomen Regium. . 1671. .
Est numus, quem consortium Danicum Orientalis India commerciorum
cudi fecit, id quod D. O. C. indicant.
4. CHRISTIAN. 5. D. G. REX. DAN. NOR. VAN. & GOT. *Effigies Regis.*
Dux. Sles. Hol. Stor. Ditm. Com. Old. Et. Del.
Pietate. Et. Justitia. 1672. *Leo Norvagicus.*
Alius ejusdem typi. 1674.
5. CHRIST. D. G. REX. DAN. NOR. VA. GO. *Effigies Regis. 1674.*
Dux. Sles. Hol. Stor. Ditm. Com. Old. Et. Delm.
Integra Regnorum Insignia.
6. CHRISTIAN. 5. D. G. REX. DA. NOR. VA. & GOT. *Effigies Regis.*
Dux. Sles. Hol. Stor. Ditm. Com. Old. Et. Delm.
Pietate Et Justitia. 1675. *Leo Norvagicus.*
7. CHRIST. V. D. G. REX. DANIAE. *Effigies Regis, dextra sceptrum,*
sinistra globum tenentis.
Norveg. Vandal. Gotq; 1675. *Nomen Regium triplex cum*
tribus coronis.
8. CHRISTIAN. 5. D. G. REX. DAN. NOR. VA. & GOT. *Effigies Regis.*
Dux. Sles. Hol. Stor. Ditm. Com. Old. Et. Del.
Pietate Et Justitia. 1679, *Leo Norvagicus.*
Alius ejusdem typi. 1680.
9. CHRISTIANUS. V. D. G. REX. DAN. NOR. VAN. GOT. *Effigies Regis*
Dux. Sles. Hol. Stor. Ditm. Com. Old. Et. Delm.
Regnorum plena Insignia.
10. CHRISTIAN. V. D. G. REX. DAN. NOR. V. G. *Effigies Regis.*
Pietate Et Justitia. *Regnorum Integra Insignia. 1688.*
Circa extimam nuni oram: Hæc Boreas Cymbro fert Or-
namenta Laborum. *Alii*

Alii ejusdem planè typi anno 1692 & 1694. cusi.

Nº. 11. CHRISTIAN. V. D. G. REX. DAN. NOR. V. G. *Regis icon.*

Pietate & Justitia. *Integra Regnorum insignia 1692.*

Ad extremam numi oram: Danner Kongis Norske Fielde
Slige Frugter har i Vælde.

12. *Alius ejusdem typi, ad oram verò extimam:* Det Klipperneyder,
Vor Bergman udbryder, Hvad Hytten da gyder,
Af Mynten vi nyder.

Alius anno 1694 percussus ejusdem planè typi.

13. *Idem ejusdem typi 1693. signatus. Ad oram extremam:*

Saadan Nordens Skat GUD giemte
Til Kong CHRISTIAN den Femte.

THALERI SIMPLICES.

14. Pietate & Justitia. *Effigies Regis in formam marmorum antiquo-
rum basi cuidam velut innixa.*

III. Marck Danske. 1680. Integra Regnorum insignia.

15. DAN. NORV. REX. *Leo cum bipenni. 1683.*

16. Laborantem. Corroborat. *Cruce.*

A parte alterâ Nomen Regium bifariam.

Ab alterâ:

Pietate & Justitia. *III. Marck Danske. 1684.*

17. Pietate & Justitia. *Nomen Regium.*

III. Marck Danske. 1686. Insignia Regnorum.

18. Pietate & Justitia. *Nomen Regium.*

III. Marck Danske. 1688. Leo Norvagicus cum bipenni.

NUMI SYMBOLICI.

19. CHRISTIANUS. *Effigies Regis ante aram fumigantem fundentis pre-
ces, cum subscript: PIETATE.*

REX. *Imago Regis insidentis folio, dirimentisq; causam inter duas Fœminas
de puero litigantes, exemplo Salomonis 1 Reg. 3. cum subscript: JUSTITIA.*

20. *Effigies Regis.*

*Alterum latus nihil aliud exhibet, qvam Instrumenta bellica & mili-
tiæ terrestres arma.*

21. CHRISTIAN. V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis icon.*

MONUMENTUM PIETATIS. *Templum Christianohafniense Anno
1682 à Monarcha nostro Augustissimo fundatum: infrà CHRISTIANS-
HAVN.*

22. POST DOMITOS HOSTES TERRAQVE MARIQVE TRIUM-
FOS. *Statua Regia 1688.*

Arctoos Fasces cum Jove Solus habet. *Effigies Regis.*

23. CHRISTIANA DE GULDENLEV COMITIS DE AHLEFELD UXOR. INCOMPARABILIS. *Figura muliebris, sub qua: Post Fata Coruscat.*

Nat: 7. Jul. 1672. Mor: 12. Sept. 1689.

24. RATZEBORGS BOMBARDERING. *Ratzeburgum oppugnatum.*

In posticâ numi parte:

Saa Maa Det Stolte Dyr, Skiönt Mange Fnös
Der Mod:

Nedslaa Sin Faste Værn Til Danske Lövens
Foed:

Equus munimentum Ratzeburgi calcando dejiciens.

Infra:

AT SLEFVE GIÖR FRED. St. MIKKELS DAG. 1693. *Ant. Meibus.*

25. *Ordo Equestris Elephantinus.*

In numi averfâ:

Ordo Equestris Dannebrogicus.

Ad extimam numi oram:

SECVLI DESIDERIA.

26. CHRIST. V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Icon Regis A. Meibus. f.*

Ab alterâ parte:

Corona Regia REGNORUM MONETAM IN MELIUS RESTITUIT. 1693.

27. CHRIST. V. REX. DAN. NORV. V. E. G. *Regis Effigies.*

In postico:

ET TEGIT & PROTEGIT & TUETUR. *Leo unguibus anterioribus tria tenens scuta, quibus insignia Regni Daniae, Norvegiae & Ducatus Slesvicensis insculpta sunt.*

HILARITAS TEMPORUM. d. 16. Febr. 93.

In postico:

SIC ORBIS VEHITUR. *Currus, cui quatuor Homines insident à totidem vermibus tractus.*

28. AUGUSTISS. TRIONUM. REGIS. CHRISTIANI. V. INTIMO. *Effigies Comitis de Griffenfeld.*

Illustrissimo Et Excellentissimo. Dno. Petro Comiti In Griffenfeld Dno De Samsöe, Brattingsborg Et Wisborg. R. Ord. Eleph. Eqviti. Ju. R. Magno. Regni Cancellario, Præsidi Coll. Præfect.

NUMIS-

NUMISMATA GRÆCA AUREA.

- No. 1. ΑΥΞΑΝΔΡΟΥ. ΔΑΚΩΝΟΣ. *Caput ipsius.*
 ΝΙΚΗ *Victoria in curru triumphali.*
2. ΑΘΗΝΑΙΟΥ. ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ. *Caput ipsius.*
 ΙΑΛΗΝΩΝ. *Figura muliebris cum puero.*
3. ΑΥΞΙΜΑΧ. ΒΑΣΙΛΕ. *Victoria.*
4. ΑΛΕΞΑΝΔΡ. ΒΑΣΙΛΕ. *Victoria stans.*
5. *Parvum quoddam cum capite ignoto.*

Numi sunt elegantiae insignis, quæ Romanos etiam exactissimos superant.

NUMISMATA ROMANA AUREA.

Primum monetæ auctorem Saturnum nonnulli existimant ideòq; ærarii Præsidem creditum fuisse, ut *Tertulianus in Apologet.* refert. Hinc Saturni domus cudendæ monetæ locus Romæ extitit, & ab ære primum cuso Ærarium appellata, cum assis libralis & dupondius signaretur, pensatus potius, quàm numeratus. *Servius* quippe *Tullius*, qui A. V. C. 175. Rex Romanorum VI. creatus est, primus post urbem conditam æs signasse à *Plinio* dicitur lib. 33. cap. 3. repetita vetere signandi consuetudine; à Jano gemino, Rege primo Italiæ, introductâ, qui unâ numi parte capitis sui effigiem, altera navem, quæ advectus in Italiam Saturnus fuerat, exprimi voluit. Anno autem V. C. 485. primum argentum signatum, post victoriam de Pyrrho Rege reportatam, aurum verò post deletas Carthaginem & Corinthum, seculo ante Christum natum Secundo, signari cæptum, *Fr. Mediobarb. Biragus in not. ad numism.* *Occonis pag. 42.* exactè computat.

1. J. FLAMEN. - - - -
2. JANUS BIFRONS. R.

ROMA CENT. *Prora navis.*

Sunt numi, quos raritas commendat. Posterior Romæ centuriatæ memoriam inculcat, in tribus à Romulo, Urbis illius potius divisore quam conditore, divisæ.

JULII CÆSARIS.

CÆSAR. DICT. PERPETUO. *Caput Iulii.*

L. BUCA. *Dux dextra invicem junctæ, globus, caduceus & securis.*

Aureus hic numus, inter præstantissimos collocandus est. In eo nexus manuum amicitiae fæderisq; signum denotat. *Tacit. annal. lib. 12*

Mos est inquit Regibus, quoties in societatem cõeant, implicare dextras.

AUGUSTI.

CÆSAR AUGUSTUS DIVI. F. PATER. PATRIÆ. *Caput Augusti laureatum.*

C. ET. L. CÆSARES AUGUSTI. F. COS. DESIG. PRINC. JUVENT. *Dux figura togata clypeis assistentes, cum hastis puris, capeduncula & lituo, signis nempe Pontificalibus & Auguralibus.*

Numushic aureus eximiæ est raritatis, quo Augustus anno U. C. 751. & ante Christ. nat. 2. Pater Patriæ primum salutatus censetur, & nepotes suos Cajum & Lucium in filios adoptavit, succesores Consulesq; designavit, ac necdum positâ prætextâ Principes Juventutis appellari voluit.

TIBERII.

TI. CÆSAR DIVI F. AUGUSTUS. - - -

Julia, quæ & Livia, mater Tiberii sedens, altera manu hastam, alterâ sertum tenens.

Primus omnium Augustus Julium Cæsarem, Tiberius verò Augustum jam mortuos inter Divos retulerunt. Hinc uterq; *Divi Filium* numis inscribi voluit. Romanis mos fuit, eos consecrare Imperatores, quorum filii vel succesores superstites erant.

CAJI CALIGULÆ.

C. CÆSAR AUG. GERM. P. M. TR. POT. *Caput laureatum.*

VICTORIA DE GERM. S. P. Q. R. *Pegasus, famæ typus & Gloria.*

NERONIS.

1. NERO CÆSAR AUGUSTUS.

VESTA. *Templum Vestæ.*

Vestæ templum restauratum fuisse numus hic aureus docet.

2. IMP. NERO. CÆSAR AUGUSTUS.

JUPITER CUSTOS. *Jupiter sedens, dextra fulmen, sinistra hastam tenens.*

Jovem sic Nero veneratus est, quòd cum à conjuratione Pisoniana custodierit.

FL. VESPASIANI.

1. IMP. CÆSAR VESPASIANUS AUG.

ÆTERNITAS. *Figura stans coram ara, de xtra solis caput tenens, sinistra caput lune, æternitatis typos Imperii Romani.*

2. IMP.

2. IMP. CÆSAR VESPASIANUS AUG. COS. VIII.

Victoria dextra lauream imponens Imperatori paludato stanti, dextrâ hastam, sinistrâ Parazonium gestans.

DOMITIANI.

IMP. CÆS. DOMIT. AUG. GERM. P. M. TR. P. VII.

IMP. XIII. COS. XIII. CENS P. P. P. *Pallas galeata stans, dextrâ fulmen, sinistrâ hastam ostentans.*

NERVÆ.

1. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. COS. II. P. P.

CONCORDIA EXERCITUUM. *Dux dextra Aquilam legionariam tenentes, infra quam prora navis.*

2. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. COS. II. P. P.

FORTUNA AUGUST. *Figura stans cum temone & cornucopia.*

Solebant Principes Romani *Fortunam* auream in cubiculo servare, cujus originem apud *Suetonium* in *Galbâ* deprehendimus. *Fortuna* verò *Augusta* dicebatur, quòd *Augusto* consecrata & ab *Augusto* hæc Dea coleretur. Hic aliive numi *Nervæ* ex auro rari censentur.

TRAJANI.

1. IMP. CÆS. NERVA. TRAIAN. AUG. GERM.

P. M. TR. POT. COS. III. P. P. *Figura sedens cum clypeo & corona*

2. IMP. CÆS. NERVA TRAIAN. AUG. GERM.

P. M. TR. POT. COS. III. P. P. *Hercules nudus dextra clavam, sinistra Leonis exuvias tenens & basi insistens.*

3. IMP. TRAIANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. VI. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura stans.*4. - - - TRAIANO OPT. IMP. AUG. DAC. P. M. TR. P. COS. *Figura basi insistens.*

MATIDIÆ.

MATIDIA. AUG. DIVÆ. MARCIANÆ. F.

PIETAS AUGUST. *Mulier stans, ad pueros duos infra stantes extendens manus.*

Matidiæ pietatem erga filias Sabinam & Matidiam juniorem numus hic denotat. Socrus fuit Hadriani, qui eam à Senatu inter Divas referri curavit.

HADRIANI.

1. HADRIANUS AUGUSTUS.

COS. III. *Lupa cum Romulo & Remo.*

2. HADRIANUS AUGUSTUS.

COS. III, *Quadrigæ, quas sol dirigit.*

3. HADRIANUS - - - - AUGUSTUS.

CLEMENTIA AUG. COS. III. P. P. *Figura stans, dextrâ pateram, sinistra hastile tenens.*

Numus, quo clementiæ Imperatoris litatur à P. R.

4. HADRIANUS AUGUSTUS.

FELICITER. AUG. COS. III. P. P. S. C. *Navis.***JULIÆ SABINÆ HADRIANI.**

SABINA AUGUSTA.

CONCORDIA. Aug. S. C. *Figura sedens dextrâ pateram tenens.***ANTONINI PII.**

1. ANTONINUS AUGUSTUS P. P. TR. P. COS. III.

SALUS AUG. *Figura sacrificans.*

2. ANTONINUS PIUS. AUG. P. P. TR. P. COS. III.

JOVI STATORI. *Jupiter seminudus stans, dextra fulmen sinistra hastam gerens.*

Jovem Statorem, cujus beneficio Imperium consistere Romani crediderant, Antoninus devotè hîc sollicitat.

3. ANTONINUS. AUG. PIUS. P. P.

TR. POT. COS. IIII. *Roma sedens dextrâ victoriolam, sinistra hastam ostentans.*

4. ANTONINUS AUG. PIUS. P. P. TR. P. XVII.

COS. IV. *Figura stolata stans, quæ dextra globum tenet.*

5. ANTONINUS. AUG. PIUS. P. P. IMP. II.

TR. POT. XIX. COS. IIII. *Figura stolata stans, dextra globum gestans.***ANNIÆ FAUSTINÆ PII.**

Pii esse dicebatur, quòd Antonini Pii uxor extiterit.

1. FAVSTINA AVGVSTA. *Caput Faustine.*FECVNDITATI AVGVSTÆ. *Mulier cum tribus Puerulis.*

2. DIVA FAVSTINA.

AVGVSTA. S. C. *Figura stans.*3. DIVA FAVSTINA. *Figura stans.*ÆTERNITAS. S. C. *Figura stans.***L. SEPTIMII SEVERI.**

IMP. SEVERVS.

VIRTVS AVGVSTA.

Imp. Severi numi ex auro alibi vix obvii sunt.

M. AU-

M. AUREL. ANTONINI ELAGABALI.

IMP. ANTONINUS PIUS AUG.

INVICTUS SACERDOS AUG. *Figura sacrificans.*

Ex Phœnicum lingvâ Antoninus hic Elagabalus dictus, à sacerdotio solis quem Syri Elagabalum vocant, teste Herodiano. Sacerdos solis erat, quem titulum, novo hoc Deo Romam allato, semper servavit, cuius & *invictus Sacerdos* dictus est & cultor fuit constans. Vide *Lamprid. in Eliogabalo.*

P. LICINII VALERIANI.

DN. P. LIC. VALERIANUS. P. MAX.

VICTORIA AUGUSTA, *Figura sedens cum cruce.*

Valeriani numi ex auro inter rariores censentur.

L. DOMITII AURELIANI.

IMP. C. AURELIANUS.

VIRTUS ILLYRICA. *Miles.***FLAVII VALENTINIANI.**

DN. VALENTINIANUS P. F. AUG.

RESTITUTOR REIPUBLICÆ * ANT Γ. *Imperator paludatus stans, dextrâ labarum sinistra globum cum victoriâ gestans.*

Numus, qui Antiochiæ cusus est anno tertio imperii Valentiniani, quemadmodum literæ Ant. Γ. indicant.

FL. ARCADII.

DN. ARCADIUS P. F. AUG.

VICTORIA AUGG. CON. OB. *Imperator stans dextra labarum, sinistrâ Victoriolam tenens, sinistro pedem captivum conculcans.*

Numus est, Con. Ob. i. e. Constantinopoli obsignatus post Scythas Grotungos devictos.

FL. HONORII.

DN. HONORIUS. P. F. AUG.

VICTORIA AUGG. CON. OB. *Figura militaris, ut in numismate Arcadii.*

FL. THEODOSII JUNIORIS.

DN. THEODOSIUS P. F. AUG.

VOT. XXX. MULT. XXXX. CON. OB. *Mulier galeata sedens dextra globum crucigerum, sinistra Rhabdum tenens & sinistrum pedem navis rostro imponens.*

FL.

FL. MARCIANI.

MARCIANUS P. F. AUG.

TERRARUM TESOR. *Imp. alterâ manu crucem, altera signum militare tenens.*

FL. ZENONIS ISAURICI.

DN. ZENO. PERP. AUG.

VICTORIA. AUGGG. I. CON. OB. *Victoria alata, coronâ radiatâ, dextrâ crucem gerens.*

FL. ANASTASII DICORI.

DN. ANASTASIUS P. F. AUG.

VICTORIA. AUGGG. CON. OB. *Victoria stans dextra crucem tenens, ad latus stella conspicitur.*

NUMISMATA ROMANA ARGENTEA.

C. JULII CÆSARIS.

1. CÆSAR.
- Caput Julii cum lituo, auguratûs signo.*

ÆGYPTO CAPTA. *Crocodilus, Ægypti typus.*

2. CÆSAR.
- Caput Cæsaris laureatum cum lituo.*

Figura stans; caput inclinans, dextrâ victoriolam, sinistra hastam gerens.

3. JULII
- Caput laureatum: S. C.*

SEMPRONIUS GRACCUS. *Aquila cum signis militaribus.*

AUGUSTI.

1. CÆSAR AUGUSTUS.

DIVUS JULIUS. *Stella Crinita.**Occiso Cæsare, 7 diebus continuis cometa fulsit, quem Cæsari jam consecrato sacrum dixit populus Romanus, ex quo Augustus statuam Cæsaris aream cum stellâ supra caput in Templo Veneris erexit.*

- 2.
- Augusti Caput sine inscriptione.*

IMP. CÆS. DIVI. F. *Clypeus in medio numo.*

3. IMP. CÆSAR DIVI JULI. F.
- Caput Augusti.*

M. AGRIPPA COS. DESIG. *In medio numo.**M. Agrippa an. V. C. 716. Consul anni sequentis designatus est. Numus hic argenteus inter rarissimos meritò refertur.*

4. IMP. CÆSAR DIVI F. IIIVIR ITER. R. P. C.
- Caput Aug.*

COS. ITER. ET TER. DESIG. Templum cum inscript: DIVO JUL. Et Ara accensa, ad quam figura stans, dextra lituum gestat.

4. AUGU-

5. AUGUSTI *Caput sine inscriptione.*

IMP. CÆSAR. *Columna rostrata, cui figura instat, dextra hastam, sinistra parazonium tenens. De columna hac, cui statua Augusti aurea imposita fuit, Appianus videatur lib. 5.*

6. AUGUSTI *Caput.*

Arcus triumphalis, supra quem Quadriga cum auriga. infra: IMP. CÆSAR.

7. CÆSAR. IMP. VII.

ASIA RECEPTA. *Victoria stans super aram duos serpentes ad latera habens, Asia typos.*

8. AUGUSTI *Caput cum inscriptione.*

OB CIVES SERVATOS.

Corona quæerna cum lemniscis.

S. P. Q. R. *Post restitutam ab Augusto urbem & cives servatos coronâ hâc civicâ gratisimum Augusto animum testatus est.*

9. CÆSAR AUGUSTUS. *Augusti Caput. Duo rami lauri erecti.*10. SALUS GENERIS HUMANI. *Figura dextrâ globum, sinistrâ lauream gerens.*

Corona Civica S. P. Q. R.

Salutem generi humano partam ac stabilitam pietate & imperio Augusti pars numi antica designat.

11. AUGUSTVS COS. XI.

M. AGRIP. COS. TER. COSSUS LENTULUS. *Caput Agrippæ turritum.*

12. CÆSAR AUGUSTUS. *Caput Aug.*

SIGNIS RECEPTIS. *Figura militaris dextra Aquilam, sinistra signum militare gerens.*

Numus est maximi typi, quem raritati juncta elegantia commendat.

13. CÆSAR AUGUSTUS. *Caput Aug.*

SIGNIS RECEPTIS. S. P. Q. R. *Aquila & signum militare, scutum rotundum in medio, in quo: C. L. V.*

Cum Augustus A. U. C. 734. Asiam adiisset, tantum Parthis terrorem incusfit, ut signa & Cives L. Canidio Crasso quondam ereptos ultrò restituerint. Hinc fortè in scuto numi C. L. V. Cæsarem Libertatis Vindicem indicant.

14. AUGUSTUS DIVI F. *Caput Aug.*

IMP. X. SICIL. *Figura stans dextra hastam, sinistra arcum tenens, cum cane ad pedes.*

15. - - - - AUGUSTUS. *Caput Augusti.*

IMP. X. *Taurus cornu petens.*

16. DIVI F. *Caput Aug. laureatum.*

IMP. XI. *Figura stolata stans.*

17. AUGUSTI. *Caput sine inscriptione.*

AUGUSTUS. *Signum Capricorni cum globo, temone & cornucopiæ.*

Tantam Fati fiduciam Augustus habuit, ut thema suum vulgaverit, numumq; argenteum capricorni notâ percusserit, sub quo signo cœlesti natus erat. *Sueton. in Aug.*

18. AUGUSTUS DIVI F. *Caput Aug. laureatum.*

IMP. XI. *Signum Capricorni cum globo.*

Iterum ob felices Augusti sub Capricorni signo natales.

19. CÆSAR AUGUSTUS DIVI F.

PONTIF. MAXIM. *Figura sedens dextrâ hastam puram, sinistrâ ramum tenens.*

20. CÆSAR AUGUSTVS DIVI F. PATER PATRIÆ. *Caput Aug. Laur.*

- - CÆSARES AUGUST. F. COS. DESIG. PRINC. JUVENT.

Dua figura Caji, & Lucii togati, clypeis assistentes cum hastis puris & signis Pontificalibus & Auguralibus.

21. AUGUSTVS. *Caput Aug. Laur.*

MART. ULTO. *Templum Martis cum aquila, & utrinq; signa militaria.*

Icon templi Martis Ultoris in Capitolio ab Augusto extructi. Causa fuit restitutio signorum militarium à Parthis anno V. C. 734. *Dio. lib. 54.*

22. AUGUSTVS DIVI F.

C. CÆSAR. AVG. F. *Figura Caji equestris cum tribus signis militari- bus.*

Numus Caji est, Agrippæ & Juliæ filii, qvi ab Augusto Avo adoptatus Cæsar & Augusti filius in facie numi posticâ dicitur A. V. C. 737.

23. AUGVSTI *Caput.*

Mausolæum Augusti.

24. DIVUS AUGUSTVS.

Figura equestris cum tribus signis militaribus.

Augustus Divus appellatur, postquam consecratus esset, Flaminesq; ei designati.

TIBERII.

I. TI. CÆSAR DIV. AVG. F. AUGUSTUS.

IMP.

IMP. VII. TR. POT. XVII. *Quadrige.*

2. TI. CLAUD. CÆSAR. AUG. GERM. P. M. TRI. POT. . . .
S. P. Q. R. P. P. OB. C. S. *Corona querna.*

3. TI. CÆSAR DIVI AUG. F. AUGUST.

PONTIF. MAXIM. *Figura sedens dextrâ hastam, sinistrâ ramum tenens.*

DRUSI, TIBERII EX AGRIPPINA F.

- - - DRUSUS. - - - - *Caput Drusi.*

Simpulum, Lituus. Libationis in sacrificiis & auguratus signa.

GERMANICI.

GERMAN IMP.

CONCORD. P. R. *Figura sedens.*

Germanicus Drusi filius, à Tiberio adoptatus, victis cum Batone Dalmatis IMP. dicitur.

CAJI CALIGULÆ.

Numi Caligulæ ex argento inter rariores censentur.

1. C. CÆSAR. AUG. GERM. P. M. TR. POT. COS.

Caput Augusti cum coronâ radiatâ & duabus stellis.

Memoriam Proavi numo hoc Caligula inculcat, cum templum ejus à Tiberio inchoatum dicasset. Augustum itaq; coronâ coruscantem ponit inter Divos relatum. Sidera avum Drusum & Germanicum patrem denotare nonnulli volunt, tanquam stirpe divinâ ortos.

2 C. CÆS. AUG. GERM. P. M. TR. P. *Caput Caligulæ.*

GERMANICUS CÆS. P. C. CÆS. AUG. GERM. *Caput Germanici.*

Caligulæ quoq; pietatem erga patrem numushic, qui eximiæ raritatis & elegantiae est, commendat.

3. C. CÆSAR. AUG. PONT. M. TR. POT.

Corona Civica, in qua S. P. Q. R. P. P. OB. C. S.

Numo hoc S. P. Q. R. Caligulæ adulatur, cum nullum bellum gesserit, quo cives servasse dicitur, aut tanquam pater patriæ curam paternam impendit.

JULIÆ AGRIPPINÆ GERMANICI.

AGRIPPINA MAT. C. CÆS. AUG. GERM. *Caput Agrippinæ.*

C. CÆS. AUG. PON. M. TR. POT. III. COS. III. *Cajæ facies.*

Caligula, collectis ex insulâ Pandataria Agrippinæ Matris cineribus & in urnam conditis, ludos ipsi Circenses instituit & in carpento imaginem ipsius inter divos relatæ à mulis trahi mandavit. Hinc & memoriam ejus per numum hunc restituit.

CLAUDII.

TI. CLAUDIUS CÆS. AUG. GERM. *Caput Claudij.*

AGRIPPINÆ AUGUSTÆ. *Caput Agrippinæ.*

Agrippina secunda Claudii uxor, Augustæ nomen impetravit. Sic enim à Claudio appellata est quæ iconem ejus primus inter Imperatores in numis aureis argenteisque cælavit absque S. C. Senatus quippe juris sui admodum tenax foeminis principibus sub Domitiano tantum numos cudere incepit. *Vaillant Tom. 2. Numism. Rom. pag. 57 & 63.*

NERONIS.

1. NERO CÆSAR AUG.

VESTA. *Templum Vestæ rotundum.*

Numus hic Vestæ templum, quod igne consumptum fuerat, iterum restauratum indicat.

2. SALUS. *Dea salus insidens subsellio, in dextra pateram habens, quæ Numinis argumentum est.*

3. JUPITER CUSTOS. *Jupiter insidens subsellio cum fulmine in dextra.*

Nero à conjurationis Pisonianæ periculo liberatus Jovi Custodi numum hunc consecrare voluit, quemadmodum in numo præcedente Deæ Saluti litavit.

4. NERO CLAUDIUS DIVI F. CÆS. AUG. GERM. IMP. TR. POT. COS. *Facies Neronis & Agrippinæ.*

AGRIPP. AUG. DIVI CLAUD. NERONIS CÆS. MATER. EX. S. C. *Quadrigæ Elephantorum, quibus Nero & Agrippina insident, signum militare tenentes.*

Numo huic lucem foeneratur Suetonius in Neron. Matri, inquit, summam omnium rerum publicarum privatarumque permisit, & ejusdem sæpe lectica per publicum simul vectus est.

5. IMP. NERO CLAUD. CÆS. AUG. GERM.

TR. P. III. P. P. D. CUR. *Figura equestris hominem supplantans.*

6. NERO CÆS. AUGUSTUS.

Duo signa militaria & Aquila.

7. NERO CÆS. AUG. IMP.

PONTIF. MAX. TR. P. VIII. COS. IV. P. P. EX. S. C. *Figura muliebris hastam tenens & papaver.*

SER-

SERVII SULPICII GALBÆ.

1. IMP. SER. GALBA CÆSAR AUG. P. M.

DIVA AUGUSTA. *Figura stolata stans, dextrâ pateram, sinistrâ hastam tenens.*

In honorem Liviæ, quæ & Julia Augusta vocabatur, in Juliam familiam adoptatæ testamento Augusti numus hic à Galba percussus est. Stola, patera & hasta numinis Liviæ typum repræsentant, cujus ope ad aulam imperatoriam Galba pervenit, quemadmodum de eo Suetonius refert.

2. IMP. GALBA AUG.

S. P. Q. R. OB. C. S. *In corona quercea.*

M. SALVII OTHONIS.

Numi ejus ex argento haud passim obvii sunt.

1. IMP. OTHO CÆSAR AUG. TR. P.

PONT. MAX. *Figura stans, sinistrâ cornucopiæ tenens, dextrâ sertum.*

2. SECURITAS. P. R. *Figura dextra sertum, sinistra hastam tenens.*

3. PAX ORBIS TERRARUM. *Figura stans dextrâ ramum, sinistra caduceum tenens.*

Sarmatis represfis, licet bellum civile contra Vitellianos instaret, numum signari voluit cum inscriptione: *Pax orbis terrarum*, qui munia imperii ut in multa pace, teste Tacito, obibat.

AULI VITELLII.

1. A. VITELLIUS GERMAN. IMP. TR. P.

XV. VIR. SAC. FAC. *Tripus cum Delphino & corvo.*

Vitellium Sacerdotiis amplissimis auctum, præter Suetonium, numus hic indicat. Unus ex XV viris fuit, qui Apollini sacra faciebant, Quemadmodum et Tripus, corvus & Delphinus Numini huic consecrati fuere, in numo exstantes.

2. CONCORDIA P. R. *Figura sedens dextra pateram, sinistra cornucopiæ tenens.*

Concordiam Populi Romani in designando Vitellio post mortem Othonis Senatus hoc numo deprædicat.

3. A. VITELLIUS IMP. GERMAN.

FIDES EXERCITUUM. *Dux dextræ junctæ.*

Nexus manuum fidem foedusque denotat, utriusque exercitus Germanici, quem contra Othonem Vitellius duxit. Germanicus exinde dictus est Imperator, Augusti nomine nondum assumpto. Sueton. in Vitell. c. 7. & 8.

4. A. VITELLIUS GERM. IMP. TR. P.

Figura alata sedens, dextra pateram, sinistrâ hastam gerens.

FL. VESPASIANI.

1. IMP. CÆS. VESP. AUG. P. M.

TR. POT. *Vesta sedens, dextra tenens capedunculam.*

Vestæ delubro à Vespasiano quoque instaurato, sacra huic Numini peracta fuisse, Vesta in numo hoc sedens cum capeduncula fortè indicat.

2. VICTORIA AUGUSTI. *Victoriola*.

Victoria est, qua, protritit ac debellatis Iudæis, Vespasianus potitus est.

3. TR. P. II. COS. III. *Figura stans dextra lancem, sinistra hastam gerens.*

4. TR. P. COSS. TER. *Figura sedens dextra ramum, sinistra Caduceum tenens.*

5. *Figura militaris trophæum gestans.*

6. IMP. CÆSAR. VESPASIANUS. AUG.

JUDÆA. *Judæa capta ad trophæum sedens.*

Numus est, qui Judæam sub Nerone rebellem jam à Vespasiano captam fuisse indicat.

7. IMP. CÆS. VESP. AUG. P. M. COS. III.

Figura stans dextra rostrum navis, sinistra cornucopiæ apprehendens.

8. IMP. CÆS. VESP. AUG.

PACI ORBIS TERRARUM. *Caput cum corona*.

Caput coronatum Deæ Pacis effigiem esse, Antiquarii censent, cujus templum a Claudio inchoatum Vespasianus absolvit. In delubro hoc recondita fuere spolia templi Hierosolymitani, à Tito F. Romam allata, teste Hieronymo.

9. IMP. CÆS. VESP. AUG. P. M. COS. IV.

CONCORDIA AUG. *Figura sedens dextra pateram, sinistra cornucopiæ gestans.*

10. IMP. CÆS. VESP. AUG. P. M. COS. IV. CENS.

SALUS AUG. *Figura sedens dextra pateram tenens.*

11. IMP. CÆS. VESP. AUG. P. M. COSS. IIII.

VICTORIA AUGUSTA. *Victoria stans, dextra signa militaria tenens.*

Numi diversi de victoriis & triumphis, quos Vespasianus uterque in Judæa obtinuit, percussi sunt.

12. IMP. CÆS. VESP. AUG. P. M. COS. IV.

AUGUR. TRI. POT *Lituis, Simpulum, Capeduncula, Aspergillum, quæ signa sunt Pontificatus & auguratus.*

13. IMP. CÆSAR. VESPASIANUS AUGUSTUS.

PONT. MAX. TR. P. COS. V. *Caduceus alatus, Felicitatis & pacis insigne.*

14. IMP. CÆS. VESPASIAN. AUG.

PON. MAX. TR. P. COS. VI. *Figura sedens.*

15. IMP. CÆSAR. VESPASIANUS AUG.

COS. VII. *Aquila insistentis cippo, alas expansas habens.*

Aquila,

Aquila, Imperii Romani insigne in variis provinciarum urbibus hinc inde obvium.

16. COS. VIII. *Bos ☉ vacca sub iugo.*

Boves jugati, coloniarum Mancipiorumq; typi, fertilitatem terræ pacemq; Principis beneficiò partam innuere videntur.

17. CÆS. VESPASIANUS. AVG.

IMP. XIX. *Scrofa cum fuculis.*

In contumeliam Judaicæ gentis Scrofa hæc cum fuculis efficta est, à qua Judæi abhorrent. Effigiem ejus Hadrianus in portâ Hierosolymæ sculpi curavit.

18. IMP. CÆS. VESP. AVG. P. M.

TR. P. X. *Figura stans dextra temonem, sinistra cornucopiæ gestans.*

Temone navem regente & cornucopiæ abundante numus Principem designat, utilitati publicæ intentum populisq; imperantem.

19. DIVUS VESPASIANUS AUGVSTUS. *Duo Capricorni cum globo in medio.*

Aut ad consecrationem Vespasiani, aut ad dictum ejusdem paulò ante mortem referendum hunc numum esse antiquarii censent: Ipse quippe moriturus dixit *Ego DEVS efficiar.* Numum verò cum capricorno & globo paulò ante mortem ipsius cūsum inspicere adhuc licet.

TITI.

1. IMP. TITUS. CÆS. VESPASIAN. AVG. P. M.

T. R. P. VIII. IMP. XIV. COS. VII. P. P. *Quadriga ducentes currum, in quo flos quidam conspicitur.*

Pro Tito in curru hic flosculus ponitur, quem Dea Spes solita est gerere. Spem quippe omnem Respublica in Titi victricibus armis hic collocavit, ob victoriam de Judæis reportatam.

2. IMP. CÆS. VESP. AVG. CENS.

PONTIF. MAXIM. *Figura sedens dextra hastam, sinistra ramum tenens.*

Mortuo Vespasiano, Pontificatus Maximi dignitas Imperatoribus perpetua in Titum quoq; transfertur.

3. IMP. TITUS CÆS. VESPASIAN. AVG. P. M.

TR. P. IX. IMP. XV. COS. VIII. P. P. *Tripus, supra quem Delphinus.*

4. JUDÆ - - - *Judæa sedens ad trophæum.*

Judæorum urbes F. Vespasianus expugnasse dicitur, exceptâ Hierosolymâ, quam Titus hic cepit & incendit, qui & Vespasianus dictus. *Sueton. C. 5.*

5. IMP. TITUS CÆSAR VESPASIANUS AVG. P. M.

TR. POT. IMP. XV. COS. VIII P. P. *Elephas.*

6. IMP.

6. IMP. TIT. CÆS. VESPASIANUS AUG. P. M.

TR. P. IX. I. M. P. XV. COS. VIII. P. P. *Sella curulis cum corona.*

7. IMP. TITUS. CÆS. VESPASIAN. AUG. P. M.

TR. P. IX IMP. XV. COS. VIII. P. P. *Dua sella curules, laurea ornata.*

8. IMP. TITUS. CÆS. VESP. AVG. *Ara supra quam fulmen.*

Ara fulmen, imperii symbolum, impositum esse in memoriam Fl. Vespasiani numus denotat. In signum enim reverentiæ summæ, erga Divum Vespasianum in templo ara hæc ponebatur.

9. T. CÆSAR. IMP. VESPASIANUS.

MARS VICTOR S. C. *Miles gradiens, dextra victoriolam, sinistra trophæum gerens.*

Ad victoriam de Germanis à Tito reportatam antiquarii numum hunc referunt. Victoriæ hujus vestigia plura in Syetonio occurrunt.

10. T. CÆSAR VESPASIANUS.

ANNOA AUG. *Figura sedens dextra Victoriolam tenens.*

Curam Imperatoris hujus circa Annonam numus hic post victoriam partam laudibus extollit.

11. CÆSAR VESPASIANUS AUG.

CÆSAR AUG. F. COS. CÆSAR. AUG. F. P. R. *Duo capita.*

JULIÆ.

1. JULIA TITI IMP. FL.

Quinque figura.

Filia Titi Vespasiani quam Martia genuit marito Sabino, à patruo Domitiano abducta, ut matrimonio ejus potiretur.

DOMITIANI.

1. CÆS. AUG. F. DOMIT. COS. II.

Figura Equestris habitu pacificatoris.

2. CÆS. AUG. F. DOMITIANVS. AUGUR. PONT.

COS. IIII. *Pegasus.*

3. DOMITIANVS AVG. F.

Pegasus.

4. DOMITIANVS COS. VII. CÆSAR DIVI F.

PRINCIPI JUVENTUTIS. *Ara lemniscata cum spicis.*

Princeps Juventutis factus, spem imperii Domitianus nactus est. Principis quippe Juventutis dignitas in eos, quos Imperatores sibi successores destinabant, primùm ab Augusto translata est.

5. IMP.

5. IMP. CÆSAR DOMITIANUS AUG.

TR. P. CÆS. VII. *Templum.**Ædes Jovi conservatori in Capitolio á Domitiano excitatæ. Vid. Sueton. in Domitiano.*

6. IMP. CÆS DOMITIANUS AUG. P. M.

TR. P. COS, VII. DESIGN. VIII. *Anchora cum delphino.*

7. IMP. CÆSAR DOMITIANUS AUG. P. M.

Jupiter Conservator. *Aquila insistens fulmini.**Aquila, Jovis ales, fulguri innixa Jovem designat, cui Domitianum Romani quoq; comparabant.*

8. IMP. CÆS. DOMITIAN. AUG. GERMANICUS.

P. M. TR. P. IV. IMP. VIII. COS. XI P. P. *Victoria sedens, dextrâ lauream, sinistrâ palmam tenens.**Domitianus de Germanis triumphans cognomen Germanici hîc assumpsisse videtur, quemadmodum & in numis sequentibus.*

9. IMP. CÆS. DOMIT. AUG. GERM. P. M. TR. P. VII.

IMP. XIV. COS. XIII. CENS. P. P. P. *Pallas armata stans, dextrâ fulmen gerens, sinistra pileum cum clypeo ad pedes.*

10. IMP. CÆSAR. DOMIT. AUG. GERM. P. M. TR. P. XII.

IMP. XXII. COS. XVI. CENS. P. P. P. *Pallas dextra elata cum jaculo, sinistra scutum gestans.*

11. IMP. CÆSAR. DOMIT. AUG. GERM. P. M. TR. P. XIII.

IMP. XXII. COS. XVII. CENS. P. P. P. *Figura stans in prorâ navis, sinistrâ clypeum tenens, dextra elatâ cum jaculo.*

12. IMP. CÆS. DOMIT. AUG. GERM. P. M. TR. P. XIII.

IMP. XXII. COS. XVII. CENS. P. P. P.

N E R V Æ.

1. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. TR. P. COS. II. P. P.

Libertas Publica. *Figura stolata stans, dextra pileum, sinistra hastam tenens.**Pileum Libertatis signum seu potius Libertatem ipsam in numo hoc apponi curavit S. P. Q. R. occiso Domitiano, in Libertatem sub optimo Principe Nerva vindicatus.*2. **Concordia Exercituum.** *Manus junctæ cum vexillo & prorâ navis.*3. **Fortuna Aug.** *Figura stolata stans, dextra temonem, sinistra cornucopiæ gerens.*

4. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. TR. POT.

COS. III. PATER PATRIÆ P. P. *Simpulum, Capeduncula, Lituus, Aspergillum.**Victoriâ Pannonicâ reportatâ, Trajanus â Nervâ adoptatus, & Nerva Pater Patriæ dictus est.*

5. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. TR. P. COS. III.

Æqvitas August. Iustitia cum bilance & cornucopia.

Concordia exercituum, fortuna & æqvitas, Romanorum felicitatem sub Imperatore hoc testantur.

TRAJANI.

1. IMP. CÆS. NERVA TRAJAN. AUG. GERM.

P. M. TR. P. COS. II. P. P. *Figura sedens, dextrâ pateram, sinistrâ cornucopiâ tenens.*

Ob bellum feliciter quoq; in Germaniâ gestum Germanici nomen tulit primûmq; optimus Princeps appellatus est.

2. IMP. CÆS. NERVA TRAJAN. AUG. GERM.

PONT. MAX. TR. POT. COS. II. *Figura stans, sinistrâ cornucopiâ tenens & dextram elevans.*

3. IMP. CÆS. NERVA TRAJAN. AUG. GER.

PONT. MAX. TR. P. COS. II. *Figura sedens cum cornucopiâ in sinu, dextrâ pilum elevans.*

4. IMP. CÆS. NERVA TRAJAN. AUG. GERM.

P. M. TR. P. - - COS. IV. P. P. *Victoria gradiens, dextrâ lauream tenens.*

Decebalus, Dacorum Rex, victus à Trajano.

5. IMP. CÆS. NERVA TRAJAN. AUG. GERM.

P. M. TR. P. COS. III. P. P. *Figura nuda stans cum laciniâ supra sinistrum brachium. videtur figura Herculis.*

6. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P.

COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura sedens, dextra victoriolam sinistra hastam tenens.*

Pace cum Decebali Legatis Romæ à Senatu firmatâ, Trajanus primûm de Dacis triumphans Dacicus dictus est. COS. IV.

7. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. V. P. P.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura stans dextrâ ramum, sinistrâ baculum tenens, ad pedes Struthio.*

8. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P.

COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINC. *Trophæum de Dacis.*

In honorem ejus, quem optimum Principem S. P. Q. R. judicavit, trophæa omnisq; generis signa in numis his exstant, bonorum omnium proventum indicantia.

9. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. TR. P.

COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura seminuda, dextrâ lauream, Sinistrâ palmam tenens.*

10. *Victoria gradiens, dextrâ lauream, sinistrâ palmam gerens cum globo ad pedes.*
11. COS - - - P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINC.
Victoria dextrâ lauream, sinistrâ palmam gerens.
12. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P.
COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura sedens dextrâ bilanci, sinistrâ cornucopiæ tenens.*
13. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P.
COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINC. *Figura sedens dextrâ bacillum, sinistrâ cornucopiæ tenens.*
14. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. TR. P.
COS. V. P. P. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Trophæum, ante quod figura quadam conspicitur.*
15. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. V. P. P.
S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. *Figura stans dextrâ spicas, sinistrâ cornucopiæ tenens.*
16. IMP. CÆS. NER. TRAJANO OPTIMO AUG. GERM. DAC.
P. M. TR. P. COS. VI. P. P. S. P. Q. R. FORT. RED. *Fortuna sedens, dextrâ temonem, sinistra cornucopiæ tenens:*
Cognomen Optimi à Senatu sibi decretum anno præcedente V. C. 863. Trajanum admisisse *Mediobarbus* tradit. *Patinus* verò & *Vaillant* post *Armenios* & *Parthos* devictos A. U. C. 868.
17. M. TR. P. COS. VI. P. P. S. P. Q. R. P.
Columna cochlidis Trajani.
Columnam superbissimam numus hic repræsentat, quæ Romæ adhuc extans ab Autore Trajana dicitur. Opus mirabile est & omnium totius antiquitatis integerrimum. *Patinus. Imp. Rom. numism. p. 169* singularem sub omni cœlo structuram & vel numinum consensum mirabilem appellat. Trajani hîc sepulta quoque ossa narrantur.
18. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. VI. P. P.
S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. ALIM. ITAL. *Figura stans sinistrâ cornucopiæ tenens, alia minor ad dextram.*
Alimenta V millibus pueris ingenuis in Italiâ assignata *Plinius* in *Panegyrico* laudibus extollit.
19. IMP. TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. VI. P. P.
S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI VIA TRAJANA. *Figura sedens, dextrâ rotam tenens.*

Trajanus viam Appiam refecit, omnium maximam & celeberrimam & de suo nomine Trajanam appellavit, Reginam viarum aliàs dictam. Propter flexus & ambages, rotæ in numo fortè comparatur.

34. IMP. TRAJANUS AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. VI. P. P.
 DIVUS PATER TRAJANUS. *Figura sedens dextrâ fertum tenens, sinistrâ hastam.*
 Memor parentis eximii Trajanus inter Divos à S. C. illum collocari curavit.
35. IMP. CÆS. NER. TRAJAN. OPTIMO AUG. GER. DAC.
 PARTICO P. M. TR. COS. P. VI. P. P. S. P. Q. R. PROVID.
Providentiæ typus.
 Armeniâ & Mesopotamiâ Provinciis factis, Parthicus Trajanus A. V. C. 868 dicitur, ut Mediobarbus computat.
36. IMP. CÆS. NER. TRAJAN. OPT. AUG. GER. DAC.
 TR. P. COS. VII. P. P. PARTHICO. *Mars Gradivus dextrâ hastam, sinistrâ spolia gerens.*
37. IMP. CÆ. NER. TRAJANO PONT. M. AUG. GERM. DAC. *Figura sedens dextra pateram, sinistra cornucopiæ tenens.*

HADRIANI.

1. IMP. CÆS. TRAJAN. HADRIANO AUG. DIVI TRA.
 PARTH. F. DIVI. NER. NEP. P. M. TR. POT. COS. FORT. RED.
Figura sedens dextra pateram, sinistra hastam gerens.
 Numo hoc adoptivorum Patris & Avi nomina Hadrianus assumpsit, Filium Trajani & Nervæ nepotem se inscribens. Numus itidem divinos honores indicat, quos Hadrianus in Urbem veniens per S. C. patri constituit.
2. IMP. CÆSAR. TRAJAN HADRIANUS AUG.
 P. M. TR. P. COS. II. FORT. RED. *Figura sedens dextra temonem, sinistra cornucopiæ tenens.*
 Fortunæ Reduci numo hoc, quemadmodum & præcedenti, litatur, ob felicem Hadriani in urbem adventum.
3. HADRIANUS AUG. COS. II. P. P.
 Felicitas. *Figura sedens.*
4. HADRIANUS AUGUSTUS. COS. III.
Figura stans ad aram, dextra pateram, sinistra cornucopiæ tenens.
5. HADRIANUS AUGUSTUS P. P.
 COS. III. *Instrumenta pro Sacrificiis.*
6. HADRIANUS AUGUSTUS. P. P.
 COS. III.
7. IMP. CÆSAR. TRAJAN. HADRIANUS AUG.
 P. M. TR. P. COS. III. *Figura stans dextrâ temonem, sinistrâ hastam tenens.*
8. IMP.

8. HADRIANUS AUG. COS. III. P. P.

Ægyptus. *Figura sedens, dextra sistrum tenens, levâ calatho floribus pleno innixâ, ad cujus pedes Ibis.*

Ægyptus sistrum, quo Isis colebatur, tenet, innixa calatho, abundantiae symbolo. Ibis sacra ejus avis extitit, quam ob serpentum adventum Ægyptii invocant. Numus ideò cufus videtur, quòd Hadrianus Ægyptum lustraverit, ex Judæâ veniens.

9. HADRIANUS AUGUSTUS COS. III. P. P.

Hispania. *Figura sedens dextrâ ramum olivæ tenens, sinistrâ rupibus innixa.*

Memoriam peregrinationis Hispanicæ Hadriani numus inculcat. Nullus unquam Imperator felicius peregrinatus est. Hi quippe numi, provinciarum, quas peragrabat, amoris in Principem tenerrimi indices existunt.

10. HADRIANUS AUG. COS. III. P. P.

Restitutori Hispaniæ. *Figura in genua procumbens cum Cuniculo ab Imp. sublevatur.*

Quod de nullo antea Principe dictum est, de Hadriano in numo hoc aliisq; incisum legitur. Singulas ferè Romani Imperii provincias, imò Orbem universum, restituisse in numis dicitur.

11. HADRIANUS AUG. COS. III. P. P.

Pietas Aug. *Figura stans ante aram expansis manibus.*

Romam reversus in Orientem proficiscitur, Athenis Jovi Olympico ædem, sibi verò aram dicans, manibus in numo hoc expansis.

12. HADRIANUS AUG. COS.

Providentia Aug. S. C. *Figura stans, sinistrum brachium ad columnam inclinans cum globo ad pedes.*

Prudentis Imperii Romani Patrisfamilias providentia à S. C. hinc colitur.

13. HADRIANUS AUG. COS. III. P. P.

Moneta Aug. *Figura stans, dextrâ bilancem, sinistrâ cornucopiæ tenens.*

14. **Salus Aug.** *Figura stans ante aram, sinistrâ sceptrum tenens.*

15. **Fortunæ Reduci.** *Figura sedens, dextra temonem, sinistra cornucopiæ tenens.*

16. **Vota Publica.** *Genius stans ante aram, dextrâ pateram tenens.*

Pro Hadriano de R. P. bene merito à S. C. vota publica suscipiuntur.

17. **Tellus Stabil.** *Figura stans dextrâ temonem tenens, ad pedes spicæ.*

Ad Lacum Fucinum ab Hadriano per antlias exsiccatum antiquarii numum hunc referunt, & spicæ exsurgentes terræ fœcunditatem portendunt.

18. **Victoria Aug.** *Victoria stans dextrâ ramum tenens.*
 Princeps pacificus fuit, qui bellum haud movit, sed mota compescuit. Bello itaque Judaico in Palæstinâ sedato, Victoriatus hic cufus videtur.
19. **HADRIANUS AUGUSTUS COS. III.** *Figura stans, dextra bacillum tenens, sinistra togam colligans. Videtur Hercules cum clave & exuviiis.*
20. **HADRIANUS AUGUSTUS.**
COS. III. *Figura stans, dextrâ aliquid tenens, sinistra vestem elevans.*

JULIÆ SABINÆ HADRIANI.

1. SABINA AUGUSTA.

Concordia Aug. *Figura stans, dextrâ pateram, sinistra cornucopia gerens,*

2. **Veneri Genetrici.** *Fœmina stans, sinistra globum tenens & dextram elevans.*

Ob fœcunditatem Sabinæ impetrandam Veneri Genetrici litatur. Fœmina quippe morosa & sterilis exitit, quam dimisurum se Hadrianus dixit, si privatus fuisset.

3. SABINA AUGUSTA HADRIANI AUGUSTI.

Concordia Aug. *Figura sedens.*

L. ÆLII.

L. Ceconius Commodus Verus appellatus, sed ab Hadriano adoptatus *L. Ælius Verus*, ex cujus genitura Hadrianus verè prædixit: Ostendent terris hunc tantum fata, neque ultra esse finent. Artibus Mathematicis illum inclaruisse Scriptores referunt.

1. L. ÆLIUS CÆSAR.

TA. P. COS. II. PIETAS. *Pietatis typus dextram elevantis inter aram.*

TITI ÆLII HADRIANI ANTONINI PII.

Sic ab Hadriano adoptatus vocatur, antea *T. Aurelius Fulvus*.

1. ANTONINUS AUG. PIUS. P. P.

TRIB. POT. COS. *Figura sinistra cornucopia tenens.*

Augustus & Pius à Senatu appellatus est, quod initio Principatus neminem supplicio affecerit. A rebus quippe talibus Principatus exordium fieri indecorum existimavit.

2. ANTONINUS AUG. PIUS. P. P. TR. P. COS. II. Caput Antonini laureatum.

AURELIUS CÆSAR AUG. PII. F. COS. *Caput Aurelii sine Laureâ.*

In Consulatu secundo Antonini pro Annio Aurelius vocari cœpit, qvo anno adoptatus ab Antonino Pio, iussu Hadriani, Cæsar pronuntiatus est. Ideo in averſâ numi parte ſine laureâ exhibetur.

3. ANTONINUS AUG. PIUS P. P. TR. P. COS. III.

Æquitas Aug. Figura ſtans dextrâ bilanci, ſiniſtrâ haſtam tenens.

Numus, qvi Principis æquitatem extollit. Suo quippe contentus, re alienâ abſtinens vixiſſe dicitur & unicuiq; jus publicè qvoq; reddere allaboraffe.

4. AURELIUS CÆSAR AUG. PII F. COS. *Caput Aurelii.*

ANTONINUS AUG. PIUS P. P. TR. P. COS. III. *Caput Antonini Pii.*

5. ANTONINUS AUGUSTUS.

Virt. Aug. Figura militaris ſtans, ſiniſtrâ haſtam, dextrâ victoriam tenens.

Virtus bellica Antonini his numis laudatur, victoriâ Britannicâ per Lollium Urbicum Legatum partâ, teſte Capitolinò.

6. COS. III. *Quadriga cum inſidente Imperatore, dextrâ aquilam conſularem tenente. Ante Imperatorem duo pueruli ſtantes.*

Occoni quadriga triumphalis eſt, aliis verò conſularis rectiùs dicitur.

7. COS. III. *Manus junctæ cum caduceo & duabus ſpicis.*

8. ANTONINUS AUG. PIUS P. P.

COS. III. *Figura ſtans, ſiniſtrâ cornucopia, dextrâ ligonem gerens.*

Antoninum, qvi diligens fuit agrorum cultor, numus hic designat.

9. ANTONINUS AUG. PIUS. P. P. TR. P. XXII.

TEMPLUM DIVI AUG. REST. COS. III. *Templum octo columnarum cum binis idolis.*

De reſtitutione hâc non niſi per numos notitia affertur, qvi hiftoriæ magnam hîc affundunt lucem. Reſtitutiq; autem templi illius eſſe cênſetur, qvod Auguſto ſimul & Romæ dicatum erat, ob idola bina memorata, qvæ in numo ſignantur.

10. ANTONINUS AUG. PIUS P. P. TR. P. XXII.

COS. III. *Figura ſtans dextrâ capedunculam, ſiniſtrâ ſecurem tenens.*

11. DIVUS ANTONINUS.

Divo Pio. Ara.

12. Conſecratio. *Mauſoleum.*

Duo præcedentes Antonini Pii conſecrationem denotant, qvi, teſte Capitolinò, cum jucunditate Divus eſt appellatus, cunctis certatim adnitentibus.

13. ANTONINUS.

TR. PO. *Figura ſtans dextrâ vexillum, ſiniſtra cornucopia tenens.*

ANNIÆ FAUSTINÆ MATRIS.

Uxor Antonini tertio ipsius imperii anno moritur. Mater dicitur, Faustina qvoq; habens filiam, M. Antonini Philosophi uxorem.

1. DIVA FAUSTINA.

Æternitas. Figura stans dextrâ globum tenens, sinistrâ velum super caput expandens.

Velum divinitatis indicium, Augustæ capiti, jam consecratæ, appositum.

2. AUGUSTA. *Figura stans dextrâ hastam, sinistrâ spicas tenens.*

3. ÆTERNITAS. *Figura stans dextrâ globum, sinistrâ temonem habens.* Faustina, cum inter DEos relata esset, æterna habita est.

4. AUGUSTA. *Figura tenens hastam geniculatam.*

5. *Figura dextrâ facem, sinistrâ bacillum tenens.*

6. *Figura assistens aræ sacrificantis ritu.*

7. FAUSTINA AUGUSTA.

JUNONI SACER. *Pavo.*

Augustarum animasa Pavone, Junonis alite, in cælum translatas esse antiquitas Romana credidit. Unde in numo hoc Pavo consecrationem Augustæ designat.

8. DIVA FAUSTINA.

AUGUSTA. *Figura stans dextrâ spicas, sinistrâ hastam tenens.*

Faustina Cereris habitu hic exprimitur. Ceres enim frugifera à S. C. in numis quibusdam dicitur.

9. *Figura stans dextrâ hastam, sinistrâ spicas tenens.*

10. DIVA FAUSTINA PIA.

Consecratio. Templum, in quo Faustina sedens.

Templum Faustinae, ab Antonino Pio exstructum, in regionis quartæ viâ sacrâ Romæ etiamnum visitur.

M. AURELII VERI ANTONINI PHILOSOPHI.

1. AURELIUS CÆSAR PII. F. COS.

Pietas Aug. Signa Pontificalia.

Pietas Augusti etiam in numis aliis à S. C. deprædicatur.

2. AURELIUS CÆSAR AUG.

COS. II. *Figura stans dextrâ spicas, sinistrâ cornucopiæ tenens.*

Omnium rerum abundantiam & pacem exoptatam Aurelii COS II numi hieroglyphica indicant.

3. IMP. M. ANTONINUS AUG.

PROV.

PROV. DEOR. TR. P. XVII. COS. III. *Figura stans dextra globum, sinistra cornucopia tenens.*

Anno U. C 914, Christi 161, in Aurelii consulatu Antoninus Pius mortuus est. Hinc numus providentiâ Deorum Aurelio soli imperium delatum fuisse indicat. Numus talis Romæ etiam percussus invenitur, urbem Tiberi inundante, TR. P. XVI. COS. III.

4. CONCORD. AUG. TR. P. XVII. COS. III. *Figura sedens dextrâ patenam, sinistra sella incumbens, cum cornucopia.*

Adscito L Annio Vero ad imperii partem Augustorum & Augusti Concordia in hoc aliisque numis à S. C. prædicatur.

5. ANTONINUS AUG. ARMENIACUS.

IMP. II. COS. III. ARMEN. *Armenia captiva sedens.*

Vologese Parthorum Rege per Cassium devicto M. Aurelius Armeniacus dicitur.

6. ANTONINUS AUG. ARMENIACUS.

IMP. II. COS. III. *Figura stolata stans, dextrâ caduceum, sinistra cornucopia tenens.*

7. M. ANTONINUS AUG. TR. P. XXIII.

FORT. RED. COS. III. *Figura sedens dextrâ temonem, sinistra cornucopia tenens.*

Senatus Fortunæ Reduci votum suscipere solebat, Imperatore proficiscente ac in Urbem redeunte. Et quemadmodum hic ob Aurelii cum L. Vero in Germaniam abitum, sic & ob Hadriani in Urbem adventum Fortunæ Reduci votum susceptum & numi sculpti reperiuntur.

8. DIVUS ANTONINUS PIUS.

Consecratio. *Aquila.*

Imperatorum animas ab Aquilâ, Jovis alite, in cœlum delatas esse Romani olim credidere.

ANNIÆ FAUSTINÆ JUNIORIS.

Antonini Pii ex Faustina filia fuit, Aurelii Antonini Philosophi uxor.

1. FAUSTINA AUGUSTA.

Sæculi Felicit. *Duo infantes in pulvinari.*

2. FECUND AUGUSTÆ. *Mulier cum quatuor liberis.*

Duo numi priores fecunditatem Augustæ indicant, à qua Sæculi quoque felicitatem effici, prior declarat. Quot enim pueros enixa est Faustina, tot victorias Romanis futuras crediderant.

3. FAUSTINA AUG. PII. AUG. FIL.

Concordia. *Figura sedens.*

Ob concordiam cum M. Aurelio servatam.

4. DIVA. FAUSTINA.

Juno. *Figura stans dextrâ pateram, sinistrâ hastam tenens.*

Faustina in averlâ numi parte Junoni comparatur, Jovis sorori & conjugî.

5. FAUSTINA AUGUSTA.

Veneri Augustæ. *Figura sedens dextrâ victoriolam, sinistrâ hastam tenens.*

Faustinae hic numus adulatur, quæ sub Veneris victricis effigie hic signata est, dextrâ victoriolam tenens, quasi sub ejus auspiciis M. Aurelius & L. Verus victoriam reportassent.

L. AURELII VERI.

1. L. VERUS AUG. ARMENIACUS.

TR. P. IIII. IMP. II. COS. II. *Figura stans dextrâ hastam tenens, sinistrâ scutum ad pedes.*

Armeniâ captâ per Priscum Legatum & Rege Armenis dato L. Verus Armeniacus dicitur. Conjecturam autorestradunt, Regem istum Soæmum fuisse, qui à Vologeso Parthorum Rege expulsus demum post Veri victoriam Armeniæ Rex denuntiatus est.

2. L. VERUS AUG.

TR. P. V. *Figura stans dextram extendens, sinistra cornucopiæ tenens.*

3. L. VERUS AUG. ARM. PART. MAX.

TR. P. VII. IMP. IIII. COS. III. *Figura stans dextrâ bilancem, sinistrâ cornucopiæ tenens.*

Mesopotamiâ & Asfyriâ à Casio subactis L. Verus PARTH. MAX. quoq; cognominatur.

LUCILLÆ L. VERI.

LUCILLA AUGUSTA.

Pudicitia. *Figura sedens dextrâ pectori admotâ.*

Ad castitatem Lucillæ indicandam numus hic percussus est, Deâ Pudicitia signatus.

L. ÆLII AURELII COMMODI.

1. COMM. ANT. FIL. AUG. GERM. *Figura stans.*

- - - - -

2. COMMODUS ANTONINUS AUG.

- - TR. P. VII. IMP. IV. COS. III. P. P. *Figura stans dextrâ tesseram frumentariam, sinistrâ cornucopiæ tenens.*

3. M. COMMODUS.

COS.

- - - COS. IIII. P. P. *Victoria gradiens dextrâ lauream, sinistrâ palmam tenens.*

4. M. COMM. ANT. P. FEL. AUG. BRIT.

P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P. P. *Figura sedens dextrâ hastam, sinistrâ pateram tenens.*

5. M. COMM. AN. FEL. AUG. BRIT.

P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P. P.

Victoria alata stans dextram imponens clypeo, qui trunco innititur.

Britannis rebellibus per Legatos victis, Commodus hic Imp. VII & Brit. inscribitur.

6. L. ÆL. AUREL. COMMODUS.

MARTI ULTORI AUG. *Mars.*

Mars à Romanis maximè cultus est. Parens enim Romuli ab illis exstimatus, instar ultoris hinc depingitur.

P. HELVII PERTINACIS.

IMP. CÆS. P. HELV. PERTINAX.

VOT. DECEN. TR. P. COS. II. *Figura velata stans ante aram habitu sacrificantis.*

Vota decennalia inde ab Augusto manarunt, qui primò imperium decennale in se suscepit. Hinc sub Imperatoribus sequentibus mos hic observatus est & vota decennalia pro salute Principis nuncupata, quemadmodum hinc primis Pertinacis Imperii temporibus.

M. DIDII SEVERI JULIANI.

M. DID. JULIANUS AUG. IMP. CÆS.

CONCORD. MILIT. *Figura stans inter duo signa militaria, quæ manibus tenet.*

Numus hic Concordiam militum meritò deprædicat. Julianus enim, quamprimum Pertinacis cœdem intellexit, ad exercitum properè pervenit, petens à militibus Rom. Imperium, & promissis factis Imperator designatus est. Venale tunc imperium erat.

C. PESCENNII NIGRI.

CÆS. C. PESC. NIGER. *Aug.*

VICTORIÆ AUG. *Victoria gradiens dextrâ lauream, sinistrâ palmam gestans.*

Numus inter Romanos rarissimus, quo S. C. Pescennio, rerum quidem bellicarum gnaro, sed infelici, adulatur.

L. SEPTIMI SEVERI.

1. L. SEPT. SEV. PERT. AUG. IMP.

FORTUNA REDUX. *Figura sedens dextrâ temonem, sinistrâ cornu-
copia tenens.*

2. P. M. TR. P. III. COS. *Figura gradiens sinistrâ hastam, dextrâ ignotum quid tenens.*

3. L. SEPT. SEV. AUG. IMP. III. PART. MAX.

- - COS. II. P. P. *Victoria alata gradiens, dextrâ lauream,
sinistrâ palmam tenens.*

Babyloniâ, Parthiâ &c: captis, prædisq; militi concessis á S. C. Se-
verus Aug. Part. Max. cognominatus est.

4. VICT. PARTH. MAX. *Victoria gradiens, dextrâ sertum tenens, sinistrâ palmam.*

Eandem Victoriam Parthicam numus hic extollit.

5. SEVERUS PIUS AUG.

Restitutor Urbis. *Roma sedens dextrâ victoriolam, sinistrâ ha-
stam tenens.*

Nova enim ædificia exstruxit, vetera restituit, inquit *Xiphilinus*, in-
ter quæ Septizonium & thermæ Severianæ fuerunt.

6. L. SEPT. SEV. PERT. - - - - -

Securitas Publica. *Figura sedens dextrâ globum tenens.*

Securitas formâ matronæ sedentis depingitur, globum dextrâ te-
nens, quasi totus orbis Romanus, extinctis Parthorum armis, jam secu-
rus existat.

7. L. SEPT. SEV. PERT. AUG. IMP. - - P. P.

P. M. TR. P. - - COS. II. P. P. *Figura stans ad aram, dextrâ pa-
teram tenens, sinistra palmam.*

8. Pacis Fundator. *Figura stans, dextrâ ramum palmæ tenens.*

Severus triumphum Parthicum, à S. C. ei decretum, recusans,
Fundator pacis salutatur.

9. Vota Suscepta XX. *Figura stans ante aram.*

Decennali Augusti imperio peracto vota iterum decennalia ei de-
creta sunt. Sic & pro Severo, imperii decennio exacto, vicennalia vota
suscepta sunt.

10. Indulgentia Augg. in Carth. *Cybele leone vecta, dextra ful- men, sinistra hastam gerens.*

Multa in Carthaginenses Severum contulisse beneficia testis est *Spar-
tianus*. Indulgentia hæc remissio tributorum ex annonis erat.

11. - - PARTH. MAX.

P. M. TR. P. XIII. - - *Trophæum cum duobus captivis.*

12. P. M.

12. P. M. TR. P. XVII. COS. III. *Figura sedens, quæ dextram extendit, sinistrâ sellam amplectitur.*

13. DIVO SEVERO PIO.

Confecratio. *Aquila stans super globum.*

Severus, Eboraci in Britannia mortuus, Romæ à filiis consecratur, cadavere ipsius huc ab illis perlato, ut *Spartianus* ait.

JULIÆ SEVERI.

1. JULIA AUGUSTA.

Pietas Augg. *Figura muliebris stans ante aram.*

Pietatem & cultum divinum Juliæ Augustæ numus hic exprimit: Pia enim Augusta dicebatur.

2. Seculi Felicitas. *Figura stans cum puerulo in brachio.*

Ob ejus fecunditatem Seculi, felicitas Julia hic inscribitur, aliis in numis pia & felix.

3. Juno. *Figura stans dextrâ pateram, sinistrâ hastam tenens.*

4. JULIA DOMINA AUG.

Veneri Victr. *Venus seminuda stans, sinistrâ innixa columnæ.*

Veneri Victrici hoc numo litatur, Juliæ nempe Augustæ, quæ non minus Severo, quam Berenice Pompeio M. in numis Titi Venus victrix a vincendo dicta est. Foeminam quippe formæ venustas commendavit.

5. Pudicitia. *Mulier velata sedens, sinistrâ hastam tenens.*

Juliæ Augustæ, aliàs adulteriis famosæ, numus hic adulatur. Pudicitia enim velata ad eximiam Juliæ castitatem exprimendam hic depingitur.

M. AURELI ANTONINI CARACALLÆ.

1. MAUR. ANTONINUS DIVI AUG.

Principi Juvent. *Figura stans cum trophæo ad sinistram.*

Albino in Galliis victo à Severo, Caracalla Princeps Juventutis salutatur & Ludis Trojæ præficitur.

2. ANTONINUS PIUS AUG.

PARTH. MAX. PONT. TR. P. V. COS. *Trophæum cum duobus captivis ad pedes.*

Post victoriam maximam de Parthis reportatam Antoninus Caracalla ex Oriente cum Patre rediens, ovans Romam ingreditur, & PARTH. MAX. cognominatur.

3. IMP. CÆS. ANTONINUS AUG.

INDULGENTIA AUG. IN. PARTH. *Figura equestris decurrens.*

Indulgentiam hanc in Carthaginenses numus Severi, qui nobis deci-

decimus est, explicabit. Caracalla hic gloriæ paternæ particeps factus est, qui alias marmori antiquo inscribitur Princeps indulgentissimus.

4. ANTONINUS PIUS FEL. AUG.

CONCORDIA MILIT. *Duo signa militaria & Aquila duæ.*

5. ANTONINUS PIUS AUG.

PONTIF. M. TR. P. X. - - - *Figura militaris gradiens cum tribus figuris ad pedes.*

Aut numos hos fictitios esse aut incisoris incuriam subesse *Mediobarbus* animadvertit: Annis quippe his Caracalla PONTIF. M. non exstitit, Patre saltem adhuc vivo, penes quem sacra omnia erant & Pontificatus Maximus.

6. ANTONINUS PIUS AUG.

PONTIF. MAX. TR. P. XI. COS. III. PROF. - - - *Figura Equestris cum hastâ in manu.*

7. IMP. CÆS. ANTONINUS AUG.

FIDEI EXERCITUS. *Figura sedens inter duo signa militaria.*

Romam cum Patris cineribus Caracallâ redeunte & pace cum Barbaris factâ, numus *Fidem Exercitus* celebrat, quod Caracallam Imperatorem solum, Getâ haud excluso, non declaraverit.

8. ANTONINUS PIUS AUG. GERM.

P. M. TR. P. XVIII. COS. III. P. P. *Jupiter stans dextrâ fulmen, sinistrâ hastam tenens.*

PLAUTILLÆ.

1. PLAUTILLA AUGUSTA.

Pietas Augg. *Figura dextrâ hastam, sinistrâ infantem tenens.*

Romani hinc Plautillam, Caracallæ uxorem, DEam *Pietatem* venerantur, quæ suum sic fovens infantem depingitur.

Venus Victrix. *Figura sedens dextrâ pomum, sinistrâ palmam tenens, orbis & victoriae indicia, cum Cupidine & scuto ad pedes utrinque assistentibus.*

Scutum ad pedes Veneris positum, in quo Leo sculptus est, Caracallam, qui Leonis symbolum in clypeo gesit, amore victum demonstrat. Hinc *Venus Victrix* Plautilla celebratur.

P. SEPTIMII GETÆ.

1. P. SEPT. GETA CÆS. PON.

Nobilitas. *Figura stans dextrâ hastam tenens, sinistrâ imaginem alatam.*

Nobilitatem numus hic exhibet. Referunt Antiquarii, eos tum demum nobiles Romæ extitisse & jus imaginis ponendæ monstrasse, qui Magistratum Curulem gesserant. Imaginem hanc Nobilitas in numo tenere videtur.

2. GETA CÆS. PONT. COS.

Vota Publica. *Figura sacrificans ante aram.*

Geta tanquam Pontifex sacra facit, susceptis pro Patre vicennialibus votis. In numo quippe Cæsar inscribitur.

3. P. SEPTIMIUS GETA CÆS.

Pontif. cos. II. *Figura stans.*

Pontifex hîc dicitur Geta, quasi imperii candidatus. Cæsares enim in collegia Pontificum adscripti fuere.

4. P. SEPTIMIUS GETA CÆS.

Tempor. Felicitas. *Figura stans sinistrâ cornucopia, dextrâ papaver tenens.*

Inscriptio hæc in numis Augustorum satis frequens, quâ Imperatores populum, ut felicitate suorum temporum gloriaretur, stimulare soliti.

M. OPEL. AURILLII SEV MACRINI.

IMP. C. M. OPEL. SEV. MACRINUS AUG.

Securitas Temporum. *Figura sedens dextrâ hastam tenens, sinistra innixa sella.*

Securitas Temporum matronæ sedentis formâ hîc exprimitur, sinistrâ caput sustentans, ab omnibus curis liberata. Quâsi Orbis Romanus nullis jam amplius curis vexaretur.

DIADUMENIANI.

1. M. OPEL. ANT. DIADUMENIA. CÆS.

Spes Publica. *Figura muliebris stans, dextrâ florem, levâ vestem sublevans.*

Diadumeniano Cæsare, numus hic cusus est. Spes enim, tanquam juvenum DEA, in numis Cæsarum cœlabatur cum epigraphe, quæ spem publicam in iis florere indicat. Eam ob causam, Spes dextrâ florem, seu primum germen feminis jactigerit, fructus futuri indicem.

2. Princ. Juventutis. *Figura stans cum signis militaribus.*

Princeps Juventutis dictus, quemadmodum cœteri Augustorum pueri, cum ludis Trojæ præesse possent. Cæsaribus quippe ætate provecti titulus hic vix conveniens extitit. Numus uterque ex argento rarus.

M. AUREL ANTONINI ELAGABALI.

1. IMP. CÆSAR ANTONINUS. AUG.

Mars Victor. *Mars gradiens, dextrâ hastam sinistra spolia tenens.*

Sicut Jovi Victori festum Romani in Syriâ celebrarunt, Elagabalo Imperatore electo, ita & Marti Victori hic litatur ob Victoriâ à Macrino reportatam.

2. IMP.

2. IMP. ANTONINUS AUG.

SACERDOS DEI SOLIS ELAGAB. *Sacerdos stans ante aram cum stella.*

Titulus Imperatoris in parte numi averſa ex argento frequens eſt. Stella procul dubio ſolem repræſentat, Elagabali numen præcipuum, cui è Syria ſecum adducto templum Romæ conſtituit, ſeq; Sacerdotem ejus fieri ex S. C. juſſit, teſte *Xiphil. lib. 24.*

3. IMP. ANTONINUS PIUS AUG.

Libertas Aug. *Figura ſtans dextrâ pileum, ſupra quem ſtella, ſiniſtrâ cornucopiæ tenens.*

Libertas in numo Elagabali denotat, exſtincto Macrino, Libertatem Populo reſtitutam eſſe.

4. M. AR. ANTON. - - CÆS.

PONT. M. *Instrumenta ad Sacrificium.*

Pontificis Maximi dignitatem Imperatores inde ab Auguſto in ſe perpetuam tranſtulerunt, quæ permanſit ita ad Gratianum uſq; , qvi titulum hunc tandem ultrò omiſit, teſte *Zofimo lib. 4. hiſt.*

JULIÆ AQVILIAE

JULIA AQVILIA SEVERA AUG.

Concordia. *Figura ſtans dextrâ pateram, ſiniſtrâ cornucopiæ tenens cum ſtellâ ad latus.*

Virgo fuit Veſtalis, quam Elagabalus legibus invitis duxit, ſe ex ipſa liberos divinos procreaturum eſſe aſſerens. Sub habitu *Deæ Concordiæ* ſæcunditas parturientis in parte numi averſa exhibetur.

JULIÆ MÆSÆ.

JULIA MÆSA. AUG.

Pietas Aug. *Figura ſtolata ſtans ad aram expansis utrinq; manibus.*

Numus, qvi *Pietatem* Juliæ Mæſæ, aviæ Elagabali, celebrat.

JULIÆ SOÆMIADIS.

JULIA SOÆMIAS AUGUSTA.

Juno Regina. *Figura ſtolata ſtans dextrâ victoriolam, ſiniſtrâ haſtam tenens.*

Julia Soæmias *Juno Regina* meritò hîc inſcribitur in parte averſa. Curiam enim cum filio Elagabalo ingreſſa, Conſulum iuſſellia occupavit totumq; ferè imperium geſſit.

M. AURELI ALEXANDRI SEVERI.

1. IMP. C. M. AUR. SEV. ALEXANDER.

Virtus Aug. *Figura militaris dextrâ haſtam, ſiniſtrâ clypeum tenens.*

2. ANNO-

Primam ferè imperii curam *Annona* Alexander impendit ut imperium stabiliret. *Frumenti* enim ab *Elagabalo* *eversi* vicem de propria *pecunia* reposuit, referente *Lampridio*.

3. VICTORIA AUG. *Victori* *gradiens* *dextrâ lauream*, *sinistrâ palmam* gerens.

4. IMP. C. M. ALEXAND. AUG.

Fortun. Reduc.

5. IMP. ALEXANDER PIUS AUG.

Providentia Aug. *Figura stolata stans dextrâ tenens spicas cum panario repleto spicis*, *sinistrâ cornucopiæ*.

6. IMP. ALEXANDER PIUS AUG.

Spes Publica. *Spei typus*.

7. IMP. C. M. AUR. SEV. ALEXAND. AUG.

P. M. TR. P. VI. COS. II. P. P. *Figura stolata gradiens, dextrâ ramum, sinistrâ hastam* gestans.

8. IMP. C. M. AUR. SEV. ALEXANDER AUG.

P. M. TR. P. V. COS. II. P. P. *Figura militaris gradiens, dextrâ pileum cum trophæo super humeros* gerens.

9. IMP. C. M. AUR. SEV. ALEXAND. AUG.

Perpetuitati Aug. *Figura stans dextrâ globum tenens, sinistro brachiô columnæ innixa cum hasta*.

Inscriptio numi averfa Alexandro est peculiaris. Acclamatio senatus huic insculpta videtur, quam *Lampridius* enarrat: *Dii te perpetuent*.

10. IMP. SEV. ALEXANDER AUG.

Jovi Conservatori S. C. *Jupiter stans dextrâ fulmen tenens cum puero ad pedes*.

Post occisum *Elagabalum* *Jovi Conservatori* salutem se debere *Alexander* hoc numo testatus est.

11. IMP. ALEXANDER PIUS AUG.

P. M. TR. P. XII. COS. III. *Figura gradiens cum coronâ radiatâ dextram protendens. Vel Jupiter radiatus nudus*.

JULIÆ MAMMÆÆ.

1. JULIA MAMMÆA AUG.

Felicitas Publica. *Figura stans dextrâ caduceum tenens, sinistra columnæ innixa*.

Fœmina pia & modesta, quæ *Felicitas Publica* à Romanis existimabatur.

2. JUNO CONSERVATRIX. *Juno stans dextrâ pateram, sinistrâ hastam tenens cum Parvone*.

Sub *Janonis Conservatricis* figura depingitur, quæ filium *Alexandrum Severum* ab infidiis *Elagabali* liberavit.

C. JULIUS VERUS MAXIMINUS.

1. IMP. MAXIMINUS PIUS AUG.

Fides Militum. *Figura inter duo signa militaria.*

2. IMP. MAXIMINUS PIUS AUG.

Victoria Aug. *Victoria gradiens, dextrâ lauream tenens.*

Germaniâ 400 milliarium spatio vastatâ, *Germanicus* dicitur. Quòd Barbaros vicerit, Victoria & pax Augusti numis inscriptæ sunt cum pacis Victoriæq; typis.

3. MAXIMINUS PIUS AUG.

Pax Augusti. *Fœmina dextrâ ramum, sinistrâ hastam tenens.*

C. JUL. VERI MAXIMI.

Maximi numismata ex argento rara admodum sunt & vix pretio ullo comparanda.

1. JUL. VERUS MAXIMUS CÆS.

Pietas Aug. *Signa Pontificalia.*

2. MAXIMUS CÆS. GERM.

Princ. Juventutis. *Figura nuda stans, sinistrâ hastam tenens & dextram protendens, ad latus duo signa militaria.*

M. ANTON. GORDIANI AFR.
SENIORIS.

IMP. M. ANT. GORDIANUS AFR. AUG.

P. M. TR. P. COS. P. P. *Figura dextrâ ramum oleæ attollens, sinistrâ baculum tenens.*

M. ANTON. GORDIAN AFR.
JUNIORIS.

IMP. M. ANT. GORDIANUS AFR. AUG.

Virtus Augg. *Figura militaris stans dextrâ clypeum, sinistrâ hastam tenens.*

Augustorum Gordiani senioris & junioris virtutem numo hoc celebrari, literæ AUGG in numi averſa parte indicant. Gordiani tamen junioris typus peculiaris esse censetur. Virtus enim bellica in juvene hoc magis emicuit.

D. CÆLII BALBINI.

IMP. C. D. CÆ, L. BALBINUS AUG.

Providentia Deorum. *Providentiæ typus.*

Providentiâ Deorum Balbinum imperio admotum fuisse, S. P. Q. R. numo hoc confesus est.

M. CLODII PUPIENI MAXIMI.

1. IMP.

1. IMP. CÆS. M. CLOD. PAPIENUS AUG.

Amor Mutuus Augg. *Dux dextra junctæ.*

2. PAX. PUBLICA. *Figura sedens dextra ramum oleæ, sinistra hastam tenens.*

M. ANT. GORDIANI PII.

1. IMP. GORDIANUS PIUS FEL. AUG.

Jovi Statori. *Jupiter stans dextrâ fulmen, sinistra hastam tenens.*

Jovi Statori numo hoc litatur, quod beneficio ejus Resp. Romana feliciter vigeat, Balbino & Pupieno deletis.

2. DIANA LUCIFERA. *Figura stolata stans.*

Numus est, qui in gratiam conjugii Gordiani cum Tranquillinâ sculptus est. *Diana Lucifera hæc vocabatur, Augustarum superiorum exemplo.*

3. VIRTUTI AUGUSTI. *Hercules cum exuviiis leonis, sinistra clavæ immixtus.*

Virtuti bellicæ Augusti numus hic signatus est, quæ Herculeæ ex aversa numi parte censetur.

4. CONCORDIA MILIT. *Figura sedens dextrâ pateram, sinistra cornucopiæ tenens.*

Concordiam militum numus hic celebrat, qui extinctis Pupieno & Balbino eorumque relictis in viâ cadaveribus, tollentes in altum manibus Gordianum Cæsarem Imperatorem salutarunt, teste Herodiano.

5. IMP. CÆS. ANT. GORDIANUS AUG.

Concordia Aug. *Figura sedens dextrâ pateram, sinistra duplex cornucopiæ tenens.*

Concordiam Augusti numus deprædicat, bellum Persicum, in quo occubuit, suscepturi.

6. VIRTUS AUG. *Figura stans dextrâ ramum sinistra hastam tenens.*

7. IMP. GORDIANUS C. AUG.

Spes Publica. *Spei typus.*

8. IMP. CÆS. M. ANT. GORDIANUS AUG.

Romæ Æternæ. *Roma sedens dextrâ victoriolam tenens.*

Roma pro DEa culta fuit, cui templum ab Hadriano exstructum est. Victoriolam hic gerit, quasi victrix totius terrarum orbis, & æterna in dominationis perpetuæ omen dicitur.

9. IMP. GORDIANUS PIUS FEL. AUG.

P. M. TR. P. V. COS. II. P. P. *Figura sedens dextrâ ramum tenens, sinistro brachio sella imposito.*

M. JULII PHILIPPI PATRIS.

1. IMP. PHILIPPUS AUG.

FIDES EXERCITUS. *Quatuor signa militaria.*

Occiso Gordiano, Philippus Augustus salutatur ab exercitu Persico, cujus fides hic inprimis extollitur.

2. IMP. M. JUL. PHILIPPUS AUG.

ADVENTUS AUGG. *Figura Equestris habitu pacificatoris.*

Numus Philippi *Adventum* in Urbem denotat. Nam arte Philippi, Gordiano à militibus in Mesopotamia deleta, Romam venit & Senatum oratione benigna sibi conciliavit, ut *Zosimus* refert.

3. IMP. M. JUL. PHILIPPUS AUG.

LIBERALITAS AUGG. II. *Figura dextrâ tesseram frumentariam sinistrâ cornucopia tenens.*

Liberalitate Imperatores suum quoque auspicati sunt imperium. Sic Philippus Romam ex bello Persico rediens Imperator factus primum congiarium populo distribuit. Secundum verò hic A. U. C. 1000 cum ludis secularibus.

4. ANNONA AUGG. *Figura dextrâ tenens duas spicas, sinistrâ cornucopia.*

Sub auspicio Imperii curam annonæ gerere Imperatores solebant, quam Philippus hic protinus procurasse videtur.

5. ÆQVITAS AUGG. *Figura stans dextrâ bilanci, sinistrâ cornucopia tenens,*

Æquitatem Augusti in monetis cudentis numi celebrant: Mulier stateram tenet ad materiam metalli pendendam, ut justam unicuique illam rependat.

6. IMP. PHILIPPUS AUG.

Seculum Novum. *Templum, in cujus medio statua Iovis.*

Numus hic *Seculum novum* urbis conditæ exhibet, ludis sæcularibus à Philippo celebratis, quibus animalia varia dicata sunt & mactata, quæ *Capitolinus* in *Gordiano jun.* fusè enumerat. Ludi quippe sunt, qui plerumque singulis 100 annis exactis, vel semel hominis ætate Romæ instituebantur, assignato singulæ diei ferarum peculiari genere. Ludos hos paulatim Romæ abolitos Augustus primum restituit, quos Constantinus Magnus piè demum abrogavit. *Kipping. Antiq. Rom. lib. 2. Cap. 6.*

7. IMP. PHILIPPUS AUG.

Sæculares Augg. *Cippus in quo COS. III.*

8. SÆCULARES AUG. *Cervus.*

9. IMP. PHILIPPUS AUG.

Sæculares Augg. I. *Cum Leone.*

10. ÆTERNITAS AUGG. P. *Elephas cum sesfore.*

Solenne

Solenne *æternitatis* symbolum numus hic per elephantem in parte adversâ exprimit, longævitatē Imperatoris exoptans.

M. JULII PHILIPPI JUNIORIS SEV F.

1. M. JUL. PHILIPPUS CÆSAR.

Principi Juvent. Statua militaris dextrâ globum, sinistrâ pilum tenens, ad pedes captivus.

2. PRINC. JUVENT. *Figura militaris dextra hastam, sinistrâ globum tenens.*

3. IMP. PHILIPPUS AUG.

Liberalitas Augg. III. Duæ figuræ sedentes, alterâ manu porrigentes pateram, alterâ bacillum tenentes.

Liberalitas Aug. III Populo præstita hîc elucescit, ludis sæcularibus IX à S. C. celebratis.

CN. MESSII QVINTI TRAJANI DECII.

1. IMP. TRAJANUS DECIUS AUG.

Adventus Aug. Figura Equestris.

Marinus, cujus ope Carpi à Philippo seniore represşi sunt, ab exercitu Pannoniarum contra Philippum Imperator eligitur. Trajano inde, qvî Marinum delevit, licet invito imperium defertur, contra qvem Philippus bella movens apud Veronam in prælio interfectus est. Trajanus inde Romam cum omnium applausu ovans ingreditur, cuius *adventum* numus illustrat.

2. IMP. C. M. Q. TRAJANUS DECIUS AUG.

Pannoniæ. Duæ statuæ stolatæ cum signo militari.

Pannoniarum mentio in numis Trajani facta est, qvòd ab exercitu Pannoniæ tam superioris qvàm inferioris Imperator electus fuerit.

Q. HERENNII ETRUSC MESSII DECII.

1. HER. ETR. MES. DECIUS NOB. C.

Spes Publica. Spei Simulacrum.

2. HER. ETR. MES. DECIUS NOB. C.

Pietas Augustorum. Vasa Pontificalia.

Vasa hæc sacerdotium, secundum nempe fastigii symbolum, Herennio Imperii hæredi à patre Trajano Decio collatum indigitant. Unde Pietas Augustorum ergâ DEUM in sacris faciendis, in Numo hoc aliisq; passim denotatur.

3. PRINCIPI JUVENTUTIS. *Figura sedens sinistrâ sella innixa, dextrâ ramum tenens.*

C. VAL. HOSTILIANUS.

1. C. VALENS HOSTILIANUS MES Q. AUG.

Marti Propugnatori. Mars gradiens dextrâ hastam, sinistrâ peltam tenens.

2. PRINCIPI JUVENTUTIS. *Figura stans dextrâ signum militare tenens, sinistrâ hastam.*

C. VIBII TREBONIANI GALLI.

1. IMP. CÆS. C. VIB. TREB. GALLUS. AUG.

Libertas Augg. Figura stans dextrâ pileum, sinistrâ hastam tenens.

2. APOLL. SALUTARI. *Figura stans dextrâ pileum, sinistra hastam tenens.*

Numum Tristanus refert ad fervens Treboniani in pestilentia restringendâ studium. Et velut Apollo malis mederi credebatur, sic pestilentia sub Treboniano læviente Imperator hîc sub effigie Apollinis salutaris depictus est.

VOLUSIANI.

1. IMP. C. VIB. VOLUSIANO AUG.

Concordia Augg. Figura sedens dextrâ pateram tenens, sinistra cornucopia.

2. FELICITAS PUBLICA, *Figura stans sinistrâ cornucopia, dextrâ caduceum tenens.*

ETRUSCILLÆ.

1. HER. ETRUSCILLA AUG.

Fæcunditas Aug. Mulier stans sinistrâ cornucopia tenens cum puerulo ad pedes.

2. PUDICITIA AVG. *Mulier sedens sinistra hastam tenens.*

De Etruscillæ moribus auctores silent. Pudicam autem & fæcundam fuisse, numus uterq; indicat.

C. JULIUS ÆMILIANUS.

1. IMP. ÆMILIANUS PIUS FEL. AVG.

Spes Publica. Spei typus.

2. HÆRCULI VICTORI. *Hercules, clava dextrâ manu innixus, sinistra arcum tenens, dependentibus leonis exuviis.*

Treboniano & filio Volusiano propè Interamnam victis, Ælianus, jam Imperator ab exercitu Moesiaco electus, ob egregia facinora Herculi comparatur, sub cujus effigie cum elogio Victoris hîc exhibetur.

MARI-

MARINIANÆ VALERIANI UXORIS.

DIVA MARINIANA.

Consecratio. *Parvo.*

Existimat *Patinus*, Marianam hanc Marini fuisse filiam, qv̄i Philip-
porum temporibus imperio brevi potitus erat.

P. LICINII GALLIENI.

1. GALLIENUS P. F. AUG,

Germanicus Maxu. *Trophaeum cum duobus captivis.*

Duplicem de Germanis victoriam Gallienum reportasse, numi in-
dicant, tam ante Captivitatem Valeriani nomine Augg. qv̄am post
eandem cusi, in qv̄ibus Gallienus solus Aug. *Germanicus* verò *Ma-*
ximus nominatur.

2. GALLIENUS AUG.

Aeqvitas Aug. N. *Mulier stans dextrâ balancem, sinistrâ cor-*
nucopia tenens.

3. GALLIENUS AUG.

LEG. III. ITAL. VI. P. VI. F. *Avis rostro acuto & oblongo, seu I-*
bis.

Legio III Italica à M. Aurelio ex *Dione* constituta legitur. VI
Imperii anno numum hunc cusum esse notæ VI P. VIF. denotant, cum
legiones Sacramentum qv̄otannis renovarent, Sic qv̄aelibet *sextum*
pia & *sextum fidelis* dicitur, velut in numis aliis VII *pia* & *fidelis* legio,
qv̄od numi ejus anno septimo signati sint. Ibis seu Ciconia militum pie-
tatem erga Imperatorem seu fundatorem suum ob collata beneficia
exprimit.

4. - GALLIENUS AUG.

SALUS - - M. B. *Æsculapius stans.*

Ob sacrificium *Jovi salutaris* Romæ factum, pestilentia per totum
Imperium Romanum sæviens extincta est. Gallienus igitur in numo
hoc tam *Salutaris* qv̄am *Æsculapius* dici voluit.

CORNELIÆ SALONINÆ GALLIENI UXORIS.

1. SALONINA AUG.

Juno Regina. *Figura stans dextrâ pateram, sinistrâ hastam te-*
nens.

Mulier Græca fuit, formâ egregiâ, moribus sanctis. Jure itaq; *Ju-*
no Regina hic inscribitur.

2 VENUS GENETRIX VI. *Figura stans dextrâ puerulum, sinistrâ hastam* *tenens.*

Arguitur ex numo hoc, filium Saloninam habuisse, qv̄em in parte
numi averſa gestat, *Veneriâ*, Genetrici gratias egisse, qv̄od hunc eni-
xa fuerit.

C. LICI-

C. LICINII CORNELII SALONINI VALERIANI.

1. C. P. L. - - VALERIANUS.

Principi Juvent. *Figura militaris stans dextrâ globum, sinistra signum militare tenens.*

Succesores Imperii designati, si pueritiam tantum adepti essent, Principes Juventutis dicebantur. Ætate quippe provectiores titulum hunc ignorarunt.

2. PIETAS AUGG. *Signa Pontificalia*.

Vasa pontificalia, Saloninum, jam Cæsarem, Pontificum collegio associatum demonstrant.

3. VALERIANUS CÆS.

Jovi Crescenti. *Figura insidens capræ Amaltheæ.*

Jovi in Insula Cretâ à caprâ, ut fingitur, educato numus hic alludit, qui capræ Amaltheæ, cui insidet, cornu dirigit.

4. DIVO CÆS. VALERIANO.

Confecratio. *Aquila, cui insidet Imperator.*

5. DIVO CÆSARI VALERIANO.

Confecratio. *Templum.*

Saloninus in Gallias sub Postumo militiæ causâ à patre missus, artibus Postumi occiditur, quem mærens pater ex S. C. in Divos retulit. In rei hujus memoriam numi plures percussi exstant.

P. A. LICINII VALERII VALERIANI.

IMP. VALERIANUS AUG.

Oriens Augg. *Figura nuda gradiens, dextram attollens, sinistra flagrum tenens.*

Oriens Imperator in numis hîc dicitur, quasi sol novus imperii exoriretur, cum particeps ejus à fratre Gallieno factus esset. Orientis quoque domitor creditus est, cum Odenathus captos Persarum duces ad eum fratremque misisset, de quibus Romæ triumphus agebatur.

POSTUMI.

1. IMP. C. POSTUMUS P. F. AUG.

Herc. Pacifero. *Hercules dextrâ ramum olæ, sinistra clavam gestans.*

Postumi fortitudinem numus hic explicat, quâ Pacem Imperio Romano acquisivit. Inde *Hercules Pacificator* dictus est, quemadmodum in numis aliis pacator Orbis.

2. Lætitia Aug. *Navis Prætoria in mediis fluctibus.*

3. IMP. C. POSTUMUS P. F. AUG.

Moneta Aug. *Figura stolata sinistrâ bilanci, dextrâ cornucopiæ tenens.*

4. Neptuno

5. **Neptuno Reduci.** *Figura stans dextrâ delphinum, sinistrâ tridentem tenens.*

Postumus, Transrhenani limitis Dux & Galliæ Præses à Valeriano constitutus, Francos sibi adscivit, qui ad eum confederant locum, quo Fluvius Rhenus in mare exoneratur & imperio apud eosdem per decennium potitus est. *Neptuno* itaq; *Reduci*, cum Postumus ex locis his maritimis rediret, numus dicatur.

6. **Pax. Aug.** *Figura stans dextrâ ramum, sinistrâ hastam tenens.*

7. **Salus Provinciarum.** *Rheni bicornis simulacrum humi sedens.*

Salus demum *Provinciarum* Postumus meritò inscribitur quem Valerianus in Epistola sua ad Gallos *virum esse severitate Gallorum dignissimum scripsit, quo presente non miles in Castris, non iura in foro, non in tribunalibus lites, non in curia dignitas pereat, qui unicuiq; proprium & suum servet.*

8. **Victoria Aug.** *Victoria gradiens, dextrâ sertum, sinistrâ palmam tenens, ad pedes captivus.*

9. **IMP. C. POSTUMUS. P. F. AUG.**

P. M. TR. P. COS. II. P. P: *Figura militaris stans, dextrâ globum, sinistra hastam tenens.*

M. AURELII VICTORINI.

IMP. C. VICTORINUS P. F. AUG.

Pietas Aug. *Figura stans.*

P. PIVSI TETRICI.

TETRICUS. *Figura stans, dextrâ hastam tenens.*

NUMISMATA ROMANA ÆREA.

C. JULII CÆSARIS.

1. **CÆSAR DICT. PERPETUO.** *Caput Cæsaris.*

L. BUCA. *Globus, Securis, dextræ junctæ, Caduceum, fasces.*

Dictaturam, quæ Romæ quondam potestas semestris & absoluta erat, Julius Cæsar quater gessit, eandemque hinc in consulatu quinto perpetuam. *Dictatori* itaq; *perpetuo* Aelius ille Lucius Buca III hinc gratulatur & delatum Cæsari imperium significans, per securim religionis cultum, per manus nexas concordiam, per caduceum pacem, per fasces justitiam imperio exoptat.

2. **DIVI. JULI CÆSAR. DIVI F.** *Imp. Caput Julii & Augusti.*

DIVUS JULIVS. *In coronâ laurea.*

AUGUSTI.

1. IMP. CÆSAR DIVI JULII. *Duo Capita aversa*.
Prora navis.
2. M. AGRIPPA L. F. COS. III. *Caput Agrippa. S. C.*
Neptunus Delphinum dextrâ, tridentem sinistrâ tenens.
Agrippa ille est, qui bello Actiaco strenuus Classis Præfectus ob victoriam navalem de Siculis & Sexto Pompejo reportatam rostratâ eâq; aureâ donatus est coronâ & vexillô cæruleo. Numus Neptuno signatus ad victoriam hanc meritò referendus est.
3. DIVUS AUGUSTUS PATER. *Caput Augusti.*
Provident. Templum S. C.
4. DIVUS AUGUSTVS. S. C. *Caput Augusti.*
Diva Augusta. Figura sedens dextrâ frumenti spicas tenens, sinistrâ facem ardentem.
5. DIVUS AUGUSTUS PATER. *Caput Augusti.*
Fulmen S. C.
6. DIVUS AUGUSTUS PATER. *Caput Augusti.*
Victoria alata cum globo, cui inscriptum. S. P. Q. R. S. C.
7. GENIUS. P. R.
Int. Urbs. S. C. In Corona Civica.
8. DIVUS AUGUSTUS PATER. *Caput Augusti.*
Aquila globo insistent. S. C.
Jovis ales orbi toti, quasi prædæ, incubat, quâ animas heroum in cœlum rapi, Romani existimarunt.
9. DIVUS AUGUSTUS IMP. S. C. *Caput Augusti.*
Consensu Senat. & Eq. Ordin. S. P. Q. R. Statua consularis togata subsellio insidens, dextrâ ramum oleæ tenens, orbem sinistrâ, quasi Orbis pacatori à S. C. signum hoc positum fuerit.
Honorum & Divinitatis monumenta Augusto post excessum ex consensu Senatus & Eqvest. Ordin. P. Q. R. decreta numis præcedentibus illustantur. Quæ omnia providentiâ Augustorum in numis Titi, Domitiani Nervæq; pie restituta inveniuntur, ne memoria horum exstingveretur.

TIBERII.

1. TIB. CÆSAR. DIVI AUG. FIL. AUGUST. IMP. VIII. *Caput Cæsaris.*
PONTIF. MAX. TRIBUN. POTEST. XXIV. S. C.
2. TI. CÆSAR DIVI. AUG. F. AUGUST. P. M. TR. POT. XXXIII. S. C.
P. Q. R. Juliæ August. Carpentum cum duobus mulis.
Sic in pompâ Circensi Deorum & Semi-Deorum, i. e. quorum animæ in Divos relatæ, Imagines, a mulis trahébantur. Julia hæc Livia uxor Augusti fuit, quæ simul cum Tiberio regnare voluit, cujus quoq; memoriam S. P. Q. R. numo hoc restituere allaboravit.

PON-

PONTIF. MAXIM TRIBUN. POTEST. XXIV. S. C.

3. TI. CÆSAR DIVI AUG. F. AUGUST. P. M. TR. POT. XXXIIX.
S. C. *Quadrigæ Triumphales.*

4. DIVO AUGUSTO S. P. Q. R. *Quadrigæ Elephantorum.*

Elephantes solennia æternitatis symbola. Hinc Divo Augusto quadrigæ elephantorum à S. C. dicantur.

DRUSI TIBERII EX AGRIPPINA F.

1. DRUSUS CÆSAR TI. AUG. F. DIVI AVG. N.

S. C. Pontif. Tribun. Potest. Iter.

2. DRUSUS CÆSAR T. AUGUSTI F. TR. POT. ITER. S. C.

Pietas.

Pietatis simulachrum in numis impii Drusi omnes admirantur, sed quantam adulationem ejus ævi luxuria non peperit?

3. DRUSUS CÆSAR TI. AUG. F. DIVI AVG. N.

Pont. Trib. Pot. II. S. C. *Capita Tyberii & Drusi, Caduceum in medio.*

GERMANICI.

1. GERMANICUS CÆSAR. *Triumphans in Quadrigis.*

Signis Receptis, Devictis Germanis S. C.

Germanicus hic Tiberii filius est, qui triumphans in Varriana Clade signa amisit mox iterum recepta ostendit, Germanis divictis.

ANTONIÆ.

ANTONIA AUGUSTA.

TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. P. M. TR. P. IMP. P. P. S. C. *Claudius togatus operto Capite, dextrâ simpulum tenens.*

AGRIPPINÆ.

1. AGRIPPINA M. F. MAT. G. CÆSARIS AUGUSTI. *Caput Agrippinæ.*

S. P. Q. R. MEMORIÆ AGRIPPINÆ. *Carpentum cum duobus mulis.*

2. AGRIPPINA M. F. GERMANICI CÆSARIS.

TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG GERM P. M. TR. P. IMP. P. P. S. C.

CAJI CALIGULÆ.

1. C. CÆSAR DIVI AUG. PRON. AUG. P. M. TR. P. III. P. P. *Caput Caligulæ.*

Adlocut. Coh. Imperator stans qui milites alloquitur.

2. C. CÆSAR DIVI AUG. PRON. AUG. P. M. TR. P. III.

Pietas. *Figura sedens, pateram dextrâ tenens.*

3. C. CÆSAR AUG. GERMANICUS PONT. M. TR. POT. - -
 Agrippina, Drusilla, Julia. S. C. *Tres Cæj sorores.*

CLAUDII.

1. TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. P. M. TR. P. IMP. P. P.

Nero Claudius Drusus German. Imp. *Figura equestris inter duo trophæa supra arcum.*

Numus est, qui ante mortem Claudii cusus esse videtur, cum in eo Nero absq; ullâ consecrationis paternæ notâ necdum Augustus appelletur.

2. TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. P. M. TR. P. IMP.

Ex S. C. Ob Cives Servatos. *In Coronâ quernâ.*

3. TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. P. M. TR. P. IMP. P. P.

Spes Augusta. S. C. *Spei typus.*

4. TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. P. M. TR. P. IMP. P. P. S. C.

Nero Claudius Drusus Germanicus Imp. *Figura insidens subsellio, dextrâ tenens ramum oleæ aut lauri.*

5. TI. CLAUDIUS CÆSAR AUG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P. S. C.

Germanicus Cæsar Ti. Aug. F. Divi Aug. N. *Caput Germanici.*

NERONIS.

1. NERO CLAUD. CÆSAR. AUG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P.

Augusti Port. Ost. *Portus Ostiensis cum septem navigiis & fluvio ac scapha.*

Portui Ostiensi à Tiberio Claudio incæpto Neronem lapidem ultimum apposuisse; numus hic indicat.

2. Annona Augusti Ceres. *Mulier stans sinistrâ cornucopia tenens, Ceres Dea sedens cum anchorâ & temone.*

3. - - NERO CÆSAR AUG. P. MAX. TR. P. P. P. *Caput Neronis, Victoria alata cum globo S. P. Q. R.*

4. NERO CLAUD. CÆSAR AUG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P. *Caput Neronis.*

Victoria Augusti. S. C. *Victoria stans dextrâ fertum tenens, sinistrâ palmam.*

5. NERO CLAUD. CÆSAR AUG. GER. P. M. TR. P. IMP. P. P.

Pace. P. R. Terrâ Mariqve Partâ, Janum Clusit. S. C. *Templum Jani.*

Janus occlusus est, Vologese Parthorum Rege victo & Armeniâ tandem

tandem subactâ a Corbulone. Jani Templum Romanos ad bellum ituros aperuisse, & pace ubiq; partâ iterum clausisse constat.

6. NERO CLAUD. CÆSAR. AUG. GERM. P. M. TR. P. IMP. P. P.
Arcus triumphalis.

SERVII SULPICII GALBÆ.

1. IMP. SER. SULP. GALBA CÆS AUG. TR. POT.

Adlocutio S. C.

Sunt, qui *allocutionem* hanc ad Pisonis adoptionem referant, in quâ Galba concione imperatoriâ adoptari à se Pisonem dixit, more Divi Augusti & exemplo militari, quo vir virum legeret.

2. IMP. SER. GALBA CÆS. AUG. TR. P.

Concord. Aug. S. C. *Figura sedens, dextrâ ramum oleæ, sinistrâ hastam tenens.*

3. SERV. GALBA IMP. CÆSAR. AUGUSTUS.

Roma S. C. *Roma insidens spoliis.*

Roma victoriis potita spoliis infidet, Republicâ à Tyrannide Neronis liberatâ.

M. SALVII OTHONIS.

1. IMP. OTHO. CÆSAR AUG. TRI. POT.

Securitas P. R. S. C. *Imperator dextram porrigens militi super aram, & alii milites cum signis militiæ.*

2. IMP. OTHO CÆSAR AUG. TR. P.

S. C. *Figura sedens victoriolam dextrâ gerens.*

Existimant doctiorum plurimi nullos omninò superesse, imò ne cufos quidem unquam fuisse *numos areos* Otthonis, nisi falsos fictosq;. Ambigui verò *Carolus Patinum* & antiquarios sagacissimos ab eo laudatos adeant pag. 130. 131 & 132 *Numism. Imp. Rom.* & concedent ultrò, Othoni Principum honores omnes à Senatu decretos numosq; æneos à S. C. cufos fuisse.

AULI VITELII.

1. A. VITELLIUS GERMAN. IMP. AUG. P. M. TR. P.

S. C. *Figura armata cum spoliis & hastâ.*

2. A. VITELLIUS GERMANICUS IMP. AUG. P. M. TR. P.

Honos & virtus S. C. *Signa honoris & virtutis.*

Numus est adulatorius à S. C. percussus. Ergò per antiphrasin potius *honor virtusq;* Vitellii hîc celebrantur, in quo torpor tantus, ut si Principem eum esse cœteri non meminissent, ipse, *Tacito* referente, oblitus fuisset.

3. A. VITELLIUS GERMAN. IMP. AUG. P. M. TR. P.

Mars Victor S. C. *Figura galeata stans, dextrâ victoriolam tenens, sinistrâ spolia.*

Sub Martis Victoris effigie Vitellium exhiberi liquet, ob Victoriâ quâ ad Bebriacum per legatos potitus est, teste Suetonio in Othone Cap. 9.

FL. VESPASIANI.

1. IMP. CÆS. VESPAS. AUG. COS II. TR. P. P. P.

IMP. AUG. F. COS. DESI. TER, CÆS. AUG. F. DES. S. C. *Titus & Domitianus stantes cum hastis.*

In numo averso Flaviæ, quæ gentis gloria dicitur, Titus & Domitianus Principes proVectiores ætatis exhibentur, velut consules designati, scipionem vel hastam tenentes, quasi imperio maturi.

2. IMP. CÆS. VESPASIAN. AUG. P. M. TR. P. II. COS. III.

Pax Augusti S. C. *Mulier stans dextrâ pateram, sinistrâ cornucopiæ gestans.*

3. IMP. CÆS. VESPASIAN. AUG. P. M. TR. P. P. P. COS. III.

Libertas Publica S. C. *Libertatis typus.*

4. Judæa Capta S. C. *Figura captiva sub palmâ.*

Judæa sub Palma hîc devicta jacet, feracissima palmarum regio. Numus in amplissimum Vespasiani & Titi triumphum, de Judæâ devictâ, signatus existimatur.

5. Roma Refurgens S. C. *Imperator stans dextram porrigens figurâ procumbenti in genua, cui assistit figura militaris.*

Libertate publicâ restitutâ & triumpho de Judæis acto, Fl. Vespasianus, qui nutantem ferè Rempublicam stabilivit, Romam resurgere jubet, adjuvante Tito sub figura militari.

TITI.

1. IMP. T. CÆS. VESP. AUG. P. M. TR. P. P. P. COS. VIII.

Judæa Capta S. C. *Figura alia stans, alia sedens ad palmam.*

Urbibus Judæorum à Fl. Vespasiano expugnatis, Hierosolyma exceptâ, Titus in Judæâ relictus Provinciam totam vastavit & Hierosolymam cepit. In Vespasiani utriusq; gloriam numi typo simili cusi reperiuntur, ubi Titus quoque Imperator, salutatus est.

2. PROVIDENTIA AUGUSTI. S. C. *Duæ figuræ stantes globum manibus tenentes.*

DOMITIANI.

1. CÆS. AUG. VESP. F. DOMITIANUS COS. II. *Pax dextrâ ramum, sinistrâ cornucopiæ gerens.*

2. IMP. CÆS. DOMIT. AUG. GERM. COS. XI. CENS. PER. P. P.

Figura equestris militem, qui clypeum gerit, conculcans.

3. IMP. CÆS. DOMITIAN. AUG. GERM. COS. XI.

Figura

Figura stans habitu Sacerdotali, sacrificans ad aram appositam, cui adjunctum est Templum, in quo figura Numinis peculiaris S. C. Hæc figura, quæ sacris operatur, est Domitianus habitu sacrificantis.

Acto De Parthis Dacisque post prælia varia triumpho, Domitianus hic sacrificari ab Ocone dicitur super Galeatæ Minervæ aram.

4. IMP. CÆS. DOMIT. AUG. GERM. COS. XII. CENS. PER. P. P.

Fortunæ Augustæ. Figura stans dextrâ temonem, sinistrâ cornucopiæ tenens.

5. IMP. CÆS. DOMIT. AVG. TERM. COS. XIV. CENS. PER. P. P.

PONT. MAX. TR. P. VIII. LUD. SÆC. S. P. Q. R. SV. P. D. S. C. *Figura sedens in curuli, manum porrigens stanti togato.*

De temporum intervallis circa ludos seculares fides scriptorum ambigua est. *Politianus in Val Max. lib 25 § 5. seculares hos dictos autumat, non quod post centum annos, sed quod plerumq; semel hominis ætate fierent, ut multa alia, quæ rara sunt, post seculum evenire loquentium consuetudo usurpat. Eadem sententia C. Patino quoque placet. Domitianum verò ludos hos instituisse, computatâ ratione temporum ab anno, quo eosdem olim Augustus ediderat, Suetonius in Domitiano refert.*

6. IMP. CÆS. DOMITIAN. AUG. GER. COS. XV. CENS. PER. P. P.

Virtuti August. S. C. Signum virtutis.

Domitianus sub Jovis custodis habitu exhibetur post victoriam de Dacis Germanisque iterum partam. Cultor Jovis assiduus fuit, cui inter publica alia Romæ opera novam illum excitasse ædem in Capitolio, Suetonius refert.

7. IMP. CÆS. DOMIT. AUG. GERM. COS. XVI. CENS. PER. P. P.

Jovi Custodi. S. C. Figura sedens dextrâ victoriolam, sinistra hastam gerens.

NERVÆ.

1. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. TR. P. COS. II. P. P.

Fisci Judaici Calumniâ Sublatâ S. C. Palma cum fructu.

Ex S. C. in parte numi adversâ legimus *Fisci Judaici calumniam sublatam. Ne quis Majestatis aut Judaicæ sectæ quemquam accusaret, edicto Nerva cavet, ut, præter Dionem, annales Romani memorant.*

2. IMP. NERVA CÆS. AVG. P. M. TR. P. COS. II. P. P.

Vehiculatione Italiæ Remisâ S. C. Duæ mulæ pascentes.

Numus hic singulare quoque indulgentiæ Nervianæ monumentum est, *Italia vehiculationis servitute pressâ. Ea clementiæ & liberalitatis indicia Nerva protulit, ut initia imperii illius beatissimi seculi exortum Tacitus appellaverit.*

3. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. TR. P. COS. III. DESIGN. III. P. P.

Concordia Exercituum. S. C. Duæ dextræ junctæ, tenentes signum militare, infra prora navis.

4. IMP.

4. IMP. NERVA CÆS. AUG. P. M. - - COS. III. P. P.

Libertas Publica. *Libertatis typus cum pileo S. C.*

S. P. Q. R. in *libertatem* post mortem Domitiani sub bono Principe Nervâ vindicatum, numus hic exhibet.

5. IMP. NERVA CÆS. AUG. M. TR. P. COS. III. P. P.

Fortuna Augusti. S. C. *Figura stans, dextra ramum, sinistra cornucopiâ gerens.*

TRAJANI.

1. IMP. CÆS. NERVA TRAJAN. AUG. GER. P. M.

TR. POT. COS. II. P. P. S. C. *Mulier sedens, dextra pateram sinistra cornucopiâ tenens.*

2. IMP. CÆS. NERVÆ TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. V. P. P.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. S. C. *Templum, in quo figura Palladis in columna stantis.*

Numus hic Templum sumptuosissimum repræsentat, sed quodnam inter tot à Trajano ædificata fuerit vix liquet, Templum Palladis esse à nonnullis existimatur.

3. IMP. CÆS. NERVÆ TRAJANO AUG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. V. P. P.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI S. C. *Pons supra fluvium, ponti adjecta fabrica ædis cujusdam.*

Monumentum inter magnificentissima Trajani opera numus hic exprimit. *Occo* pontem hunc Danubio impositum interpretatur. Antiquarii verò plerique ad pontem Anconæ civitatis primariæ hoc revocandum esse, ex fabricâ adjectâ colligunt, conjecturam ab arcu Traiani adhuc in portu Anconæ integro firmari asserentes.

4. *Mulier stans dextra bilancem tenens, sinistra cornucopiâ. Moneta vel æquitatis typus.*

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI.

5. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI S. C. *Victoria alata stans cum duobus captivis.*

Hic aliive numi, innumera victoriarum monumenta post Dacos devictos ubiq; exstructa exhibent, præsertim in honorem Trajani, quem S. P. Q. R. optimum semper judicavit.

6. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI S. C. *Tria signa militaria.*

7. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Arcus cum fluvio. Aqua Trajana.*

Aqua Trajana, quam numus repræsentat, ea esse videtur, quam P. Victor in topograph. Romæ inter viginti Urbis aquas enumerat: *Aqua Martia* partem Trajanus in Aventinum deduxit, unde Trajana dicta est.

8. S. P.

8. S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI S. C. *Victoria simulachrum cum scuto in quo: Vic. Dac.*
9. *Figura sedens dextrâ temonem, sinistrâ cornucopiæ tenens, sub qua: Fort. Red. & circum Senatus Populusque Romanus.*
10. ARMENIA ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM
Redactæ. *Figura armata uno pede conculcans aliam figuram & ab utraq; parte duo fluvii.*
Armeniam & Mesopotamiam Provincias factas esse numus hic indicat. Hinc Trajanus Parthicus dictus est.
11. *Hilaritatis simulachrum. Mulier stans sinistrâ cornucopiæ tenens, dextrâ ramum oleæ, quam puerulus manibus tenet: S. C. Limit.*
Limites Romani Imperii numus hic fortè designat. Nunquam latius quàm temporibus his Romæ imperatum est. Limites, quippe in oriente tigris constituebat, in occidente Danubius.
12. IMP. CÆS. NERVÆ TRAJANO OPTIMO AUG. GER. DAC. PARTHICO P. M.
Figura armata uno pede conculcans aliam figuram, & ab utraq; parte duorum fulminum simulachra, cum hac inscriptione: Armenia & Mesopotamia in potestatem P. R. Redactæ S. C.

HADRIANI.

1. IMP. CÆS. TRAJANUS HADRIANUS AUG.
PONT. MAX. TR. POT. COS - FORT. RED. S. C. *Fortuna sedens dextrâ temonem, sinistrâ cornucopiæ gestans.*
2. IMP. CÆSAR TRAJANUS HADRIANUS AUG.
PONT. MAX. TR. POT. COS. S. C.
Adventus Aug. S. C. *Figura armata spoliis quibusdam insidens, & alia stans sedenti manum porrigens.*
Hadriano Syriæ præfecto Imperium Senatus confirmavit, Romamque post mortem Trajani, quæ Selinunte contigerat, è Syria per Illyricum venientinum hos ob adventum prosperum cudi voluit.
3. HADRIANUS AUGUSTUS.
COS. III. *Hadrianus eqvo insidens: Intr. Aug.*
4. IMP. CÆSAR TRAJANUS HADRIANUS AUG. P. M. TR. P. COS. III.
Restitutori Orbis Terrarum. *Figura genibus insidens cum coronâ, sinistrâ globum tenens, dextramq; stanti porrigens.*
Magnum illum Romæ Provinciarumque, tanquam orbis terrarum, Restitutorem Senatus hic veneratur.
5. HADRIANUS AUGUSTUS.
COS. III. S. C. NEP. RED. *Neptunus cum tridente in dextrâ, sinistrâ delphinum tenens, pedem rostro navis imponens.*
6. HADRIANUS AUGUSTUS.
Felicitati Aug. *Triremis.*
7. HADRIANUS AUG. COS. III. P. P.

Felicitas Augusti S. C. *Due figura stantes, quarum una sinistra manu caduceum tenet, dextramq; alteri porrigit.*

Felicitas Hadriani in hoc aliisve numis sæpius à Senatu extollitur, ævumq; , qvo principatum Imperator hic tenuit, seculum aureum à S. C. deprædicatur.

8. IMP. CÆSAR TRAJANUS HADRIANUS P.M. TR. P. COS.

Providentia Deorum S. C. *Figura stans sinistra tenens bacillum, dextramq; porrigens aviculæ, insidenti ramo arboris.*

Providentiâ Deorum tantum felicitatis Imperio Romano sub Hadriano contigisse numus profitetur.

9. HADRIANUS AUG. COS. III. P. P.

Salus Aug. S. C. *Figura muliebris stans, sinistra pateram tenens dextramq; porrigens serpenti, ex ara se proripienti.*

10. **Fortunæ Aug. S. C.** *Mulier stans dextrâ temonem tenens, sinistra cornucopiæ.*

11. **Libertas Restituta S. C.** *Figura sedens loco eminentiori, ante eam alia quædam figura stans, ad cujus latus parva quædam icuncula cum literis.*

JULIÆ SABINÆ HADRIANI.

1. SABINA AUGUSTA HADRIANI AUG. P. P.

Concordia Aug. *Concordia stans, dextrâ pateram, sinistra cornucopiæ tenens S. C.*

2. **Pietas S. C.** *Figura sedens dextrâ pateram tenens, sinistra sellæ incumbens cum hasta.*

3. **Vesta S. C.** *Vesta sedens cum palladio dextrâ manu.*

Frequentes sunt numi Sabinæ, Pudicitiam, pietatem & Concordiam ejus cum marito adorantes, quamvis foemina fuerit virtutum laudibus destituta.

4. **Veneri Genetrici S. C.** *Venus stans cum pomo.*

TITI ÆLII HADRIANI ANTONINI PII.

1. ANTONINUS IMP. T. ÆLIUS CÆSAR.

TRIB. POT. COS. S. C. *Figura stans ad aram sacrificans cum literis: Pietas.*

Piè adeò sancteq; rempublicam gubernavit, ut Pius & P. P. merito nominatus sit. Numus primitias pietatis ejus exprimit, qui à Paulsanîâ omnium Religionum studiosissimus dicitur.

2. ANTONINUS AUGUSTUS P. P.

TR. POT. COS. II. S. C. ITALIA. *Figura coronata sedens in globo stellato, dextrâ cornucopiæ, sinistra hastam tenens.*

3. ANTONINUS AUGUSTUS PIUS P. P. TR. P. COS. III.

AURE-

AURELIUS CÆSAR AUG. PII. F. COS. S. C. M. *Aurelii caput.*

In Memoriam utriusq; , Antonini nempe & Aurelii, qvi consula-
tum unâ gesferunt , numus signatus est.

4. ANTONINUS AUG. PIUS P. P. TR. P. VII.

Temporum Felicitas. S. C. COS. IIII. *Cornucopia cum
capitibus liberorum Antonini.*

*Temporum felicitas ex progenie Augustæ domûs averfâ numi parte
impresfa existimatur.*

5. ANTONINUS AUG. PIUS. P. P.

Victoria Aug. COS. IIII. *Quadrigæ Triumphales.*

6. Apollini Augusto. S. C. *Figura muliebris stans dextrâ pate-
ram tenens, sinistrâ lyram.*

*Apollo cum Lyrâ Actiacum illum seu Palatinum designat, cui Au-
gustus templum in monte Palatino Romæ dicasse fertur, idemq; hic re-
stituisse Antoninus Pius videtur.*

7. ANTONINUS AUGUSTUS PIUS P. P. IMP. II.

Indulgentia Aug. COS. IV. S. C. *Figura sedens dextram por-
rigens, sinistrâ hastam puram tenens.*

8. ANTONINUS AUG. PIUS P. P. TR. P. XIII.

Pietati Aug. S. C. *Faustina cum duobus liberis.*

Sunt, qvi Faustinam hanc Marci Aurelii esse asserunt: Mortua qvippe
Faustina in tertio Antonini Pii consulatu à Scriptoribus memoratur.

9. ANTONINUS AUG. PIUS P. P.

Templum Div. Aug. Rest. S. C. COS. IIII. *Templum in
cujus superficie & medio figura duæ sedentes.*

*Templum Divi Augusti ab Antonino Pio restitutum fuisse, præter nu-
mos, Historiæ haud indicant.*

10. DIVUS ANTONINUS.

Consecratio. S. C. *Aquila globo insistens.*

11. DIVUS ANTONINUS.

Divo Pio S. C. *Columna Antonini.*

Adviam Flaminiam in foro Antonini columnam hanc Antonino
Pio post mortem ejus Senatus erexit. De hac ita P. Victor : *Templum,
inquit, D. Antonini est cum cochlide columna, quæ alta pedes CLXXV. Ha-
bet intus gradus CCVI. & fenestellas LVI. Quam vetustate exclam Pa-
pa Sixtus restitui curavit, positâ in summo D. Pauli statuâ ex ære in-
auratâ, quæ Romæ etiamnum exstat.*

ANNIÆ FAUSTINÆ PII.

I. DIVA FAUSTINA PIA.

S. C. *Figura stolata stans dextrâ spicas, sinistrâ facem tenens.*

2. DIVA FAUSTINA.

Æternitas S. C. Bigæ Elephantorum, in quorum dorsis bini pueri, & in curru figura quædam.

Æternitas, quæ in numis hic occurrit, Faustina per consecrationem æternitate donatam esse indicat. Bigis quoque adjuncti sunt elephanti, æternitatis apud antiquos symbola.

3. DIVA FAUSTINA.

Æternitas. S. C. Cybele curru duobus leonibus tracta cum tympano in manu.

Verisimile est, Faustina pro Alterâ *Cybele*, Deorum matre, à Romanis habitam fuisse, jam inter Divos relata. Currui ipsius juncti sunt leones, victricem Augustæ matris pietatem & amorem indicantes.

4. DIVA FAUSTINA PIA.

Sideribus Recepta. S. C. Figura stolata stans, lunam habens circa humeros, utrâq; manu gestans facem, fortè Diana.

Singulare est honoris monumentum, Faustinae post excessum delati. Sidera enim æterna existere cum Ægyptiis Romani credebant. *Sideribus* ergò *recepta* Diva Faustina celebratur & sub Dianæ seu lunæ luciferæ figurâ ob fecunditatem exhibetur.

5. DIVA FAUSTINA PIA.

Consecratio S. C. Figura Pavoni insidens.

Augustam numus repræsentat a Pavone Junonis alite in cœlos delatam.

6. FAUSTINA AUGUSTA.

Junoni Reginae S. C. Mulier stolata stans, dextrâ pateram tenens, sinistrâ hastam, ad pedes Pavo.

Faustina post excessum pro nova *Junone* existimabatur, imò vivens pro eâ habitata fuit, pavone, junonis alite, pedibus ejus appposito.

7. DIVA FAUSTINA AUG. S. C. Templum quoddam.

Ita Numum hunc Capitolinus illustrat: *Tertio anno imperii sui Faustina uxorem perdidit Antoninus Pius, quæ à Senatu consecrata est, delatis Circensibus atq; templo, nempe in viâ sacrâ regionis quartæ.*

M. AURELII VERI ANTONINI PHILOSOPHI.

1. AURELIUS CÆSAR AUG. PII. F. COS.

Juventus S. C. Virgo stans & odorem spargens paterâ super aram.

2. M. AUREL. CÆSAR. AUG. F. PII. F.

TR. P. COS. II. *Quadrigæ cum curru, aurigante Cæsare.*

Nullum Aurelio adhuc Cæsare peractum triumphum annales Romani memorant. Quadrigæ ergò consulares existimantur, ob confusum secundò susceptum.

3. IMP.

3. IMP. CÆS M. AUREL. ANTONINUS AUG. P. M.

CONCORD. AUGUSTOR. TR. P. XVI. COS. III. S. C. *Dua figura jungentes dextras, nimirum M. Aurelii & L. Veri.*

L. Verus ad imperii partem ab Aurelio adscitus, Vologese Parthorum Rege Syriam Armeniamq; vastante, ad bellum Parthicum proficiscitur. Manuum nexus Concordiam Augustorum in numo exprimit.

4. M. AUREL. ANTONINUS AUG. ARMENIACUS. P. M.

TR. POT. XIX. COS. III. S. C. *Figura stans inter signa militaria.*

Vologese à Casio victo, M. Aurelius Armeniacus dicitur.

5. M. AUREL. ANTONINVS AUG. ARM. PARTH. MAX.

TR. POT. XX. IMP. V. COS. III. S. C. *Victoria alata, dextrâ tenens palmam, sinistram imponens trophæo cum scuto, cui inscriptum: Vic. Par.*

L. Verus ad Euphratem iterum profectus contra Barbaros res prosperè gerit, unde Victoria hæc Parthica scuto incisa est in perpetuam rei memoriam, Aureliusqve Parthicus Maximus in numo hoc dictus est.

6. M. ANTONINUS AUG. TR. XXIV.

SALUTI. AUG. COS. III. S. C. *Figura stans ante aram, è quâ serpens erumpit*

Saluti Deæ litabant antiqui pro salute Augustorum, quod frequenter in numis Aurelii deprehenditur, qui toto ferè Principatûs tempore cum valetudine adversâ conflictatus est.

7. M. ANTONINUS AUG. GERM. SARM. TR. XXV.

VOTA SUSC. DECENN. COS. III. S. C. *Figura stolata stans cum paterâ ad aram & sacrificans.*

8. M. ANTONINUS AUG. Corona civica, cui inscriptum est Primi Decennales COS. III. S. C. in laureâ.

Vota decennialia prima soluta esse, ex numo hoc liquet. Finitum jam erat primum Imperii Aureliani decennium, propter quod Sacra fiebant & ludi peragebantur, quos numus primos decennales vocat. Vicennialia deinde à. S. P. Q. R. nuncupata esse, patet ex numo sequenti, cui inscribitur: Vota susc. Decenn. in aliis Decenn. II.

9. M. ANTONINUS AUG. TR. P. XXVII.

IMP. VI. COS. III. RELIG. AUG. *Elegans Templum cum quatuor columnis, in cujus medio figura quædam stans, in superiori parte animalia nonnulla.*

Numus Religionem Augusti celebrat, qui sanctitate vitæ omnibus superior Principibus memoratur.

10. M. ANTONINUS AUG. TR. P. XXVII.

GERMANICO AUG. IMP. VI. COS. III. S. C. *Trophæum cum spoliis hostium, cui asidet figura cum captiva.*

Monumentum est *Victoria* de Germanis reportatæ. Contra Germanos quippe res feliciter gesit Aurelius, Teste Capitolino, bellumq; imprimis *Marcomanicum* feliciter absolvit. Germanicus inde in numo salutatur.

II. M. ANTONINUS AUG. TR. P. XXVI.

RESTITUTORI ITALIÆ IMP. VI. COS. III. S. C. *Figura stans sinistra hastam tenens, dextramq; porrigens figuræ seu provinciæ, quæ genibus inimitur & sinistra manu Orbem tenet.*

Subacta Germania & provinciis reliquis restitutis, *Italiæ* Romaniqve Imperii *Restitutori* Aurelio numus hic cusus videtur.

12. M. ANTONINUS AUG. SARM. TR. P. XXXI.

IMP. VIII. COS. III. P. P. S. C. *Acervus Spoliorum* De Sarmatis.

M. Aurelius cum Commodus in imperium adscito Romam venit, ubi de Germanis & Sarmatis triumphat, cui trophæum hoc de Sarmatis erectum est. Plurimas Barbarorum in Europâ & in his *Sarmatarum* gentem armis domuit, inquit Pausanias in *Arcad* lib. 8.

13. M. ANTONINUS AUG. GERM. SARM. TR. P. XXXII.

VOTA PUBLICA IMP. VIII. COS. III. P. P. S. C. *Figura laureata stans & sacrificans.*

Victoriâ Germanicâ de Qvadis & Hermanduris reportatâ, vota publica suscepta sunt.

14. DIVUS M. ANTONINUS PIUS.

Confecratio. S. C. *Rogus funereus cum quadrigis in summo,*

Rogum lignorum struem esse ad eorum cremanda cadavera qui consecrabantur, & ita quidem dictum quod in eo Dii Manes rogentur, *Joh. Vaillant* existimat tom. 2. pag. 182. *Numism. Imp. Rom.* Mortuus Sirmii in Pannoniâ Aurelius fertur.

15. DIVUS M. ANTONINUS PIUS.

Confecratio. S. C. *Aquila cum fulmine.*

ANNIÆ FAUSTINÆ ANTONINI.

I. FAUSTINA AUGUSTA.

Matri Magnæ. S. C. *Cybele leonina insidens sellæ, Sphæram inter manus atq; genu tenens, terrarum orbem designat.*

Quod Divam Faustina in æstivis secum habuerit M. Aurelius, quam *Matrem Castrorum* appellavit, Capitolinus narrat & *Matrem Magnam* sub Cybeles effigie Romanos veneratos esse, numus indicat: Dea enim magna Cybele à *Strabone* quoque vocabatur.

2. Fecund. Augustæ. S. C. *Mulier stans cum quatuor puerulis.*

3. Diana Lucifera. S. C. *Mulier stans, fortè Diana, utraq; manu tedam ardentem gestans.*

Fausti-

Faustina hîc *Diana Lucifera* inscribitur ob prolis masculæ fœcunditatem : Diana enim lucifera pariendo invocabatur, ut præter alios *Cicero l. 2. de nat. Deor.* refert.

4. *Juno S. C.* *Juno stans dextra pateram, sinistra hastam tenens, ad cujus pedes Parvo.*

5 *Saluti Augustæ.* *Figura sedens ante quam serpens.*

L. AURELII VERI.

1. IMP. CÆS. L. VERUS AUREL. AUG.

TR. P. COS. II. PROV. DEOR. S. C. *Figura stans, dextra globum, sinistra cornucopia tenens.*

2. L. VERUS AUG. ARM. PARTH. MAX.

TR. P. VI. IMP. IV. COS. II. S. C. *Victoria stans ad truncum arboris, cui impositus est clypeus cum inscriptione : Vic. Par.*

3. L. VERUS AUG. ARM. PARTH. MAX.

TR. P. VIII. IMP. V. COS. III. S. C. *Figura sedens dextrâ balancem, sinistra cornucopia tenens.*

Quamvis Lucius Verus bellum Parthicum per legatos in primis confecerit, devicto tamen Vologese Parthorum Rege, *Armeniæ, Parthici Maximi* cognomen meruit, cui & Victoria eadem simul cum M. Aurelio attributa est.

4. L. VERUS AUG. ARM. PARTH. MAX.

TR. POT. VI. IMP. COS. II. S. C. *Armenia sive figura sedens habitu Armeniaco ad trophæum.*

5. DIVUS VERUS

Consecratio S. C. *Aquila globo insistens.*

Cum Patre M. Aurelio contra Germanos profecturus in vehiculo, cum fratre Marco sedens, apoplexiâ correptus interiit *Divusq;* appellatus est.

LUCILLÆ L. VERI.

1. LUCILLÆ AUG. ANTONINI AUG. F.

Venus S. C. *Figura stans dextrâ pomum seu globum tenens, sinistra hastam.*

2. *Fœcunditas S. C.* *Fœmina sedens cum puerulis.*

3. *Pietas S. C.* *Figura stans, ad aram sacrificans.*

4. *Junoni Lucinæ S. C.* *Figura stolata stans, dextram porrigens.*

Aut *Junoni Lucinæ* Lucilla comparatur aut Junoni hic litatur, ob fœcunditatem Lucillæ. Lucina Juno vocabatur, quod partum adjuvaret & in lucis aspectum feliciter educeret : Ei sacrificabant puerperæ partum feliciter enixæ.

5. LUCILLA AUGUSTA.

Ceres S. C. *Figura sedens dextrâ spicas sinistra hastam tenens.*

6. Juno

6. Juno Regina S. C. *Figura stans dextrâ pateram, sinistrâ hastam tenens cum pavone ad pedes.*

L. ÆLII AURELII COMMODI.

1. IMP. L. AUREL. COMMODUS AUG. GERM. SARM.

S. C. *Spolia & trophæum: De Sarmat.*

M. Aurelius contra Germanos Sarmatasq; bellum gerens, filium Commodum castra sequi voluit, togâ virili jam indutum, qui ad partem imperii adscitus Victoriarum Patris particeps factus est. Trophæa de populis illis in Commodi numis signata quoque extiterunt.

2. M. COMMODUS ANTONINUS AUG.

TR. P. VII. IMP. IV. COS. III. P. P. S. C.

Jupiter Conservator. Figura stans dextrâ fulmen, sinistrâ hastam tenens cum puerulo ad pedes.

Commodus numum hunc, cui *Jupiter Conservator* inscribitur, ideò cudi jusfit, quòd Conjunctio Perenniana Romæ detecta fuerit, cum Jovi Capitolino Ludi peragerentur, & Commodus è periculo tanto sospes evaserit.

3. - - COMMODVS ANTONINI FIL. AUG. *Figura stans dextra bacillum tenens, sinistra hastam S. C.*

Perenni occiso Commodus felix dicitur.

4. COMMODUS ANTONINVS BRIT. S. C.

Figura stans ante aram.

Britannis rebellibus per legatos victis, Commodus Imp. VII & Britannicus salutatur.

5. M. COMMODUS ANT. P. FELIX. AUG. BRIT.

P. M. TR. P. XL IMP. VII. COS. P. P. FORT. RED. *Figura sedens dextrâ temonem sinistrâ cornucopiæ tenens. S. C.*

Quamvis *Fortuna manenti* votum Romæ hoc anno susceptum fuerit, quòd Commodus forsan ab expeditione à senatu retentus fuerit, *Fortuna tamen Reduci* litatum quoque fuisse hic deprehendimus, ob protectionem Imperatoris contra Mauros five Pannonos & reditum felicem.

6. M. COMMODUS ANT. P. FELIX. AUG. GERM.

Jovi Juveni S. C. Figura stans dextrâ fulmen, sinistra hastam tenens cum aquilâ ad pedes.

Inter alia nomina, quæ superbus ille Imperator expetiit, *Jovem Juvenem* se appellavit, quemadmodum numus indicat, quasi Jupiter juvenescens jam existeret.

7. - - COMMOD. ANTONIN. S. C.

Figura stans, dextra lyram tenens supracolumnam.

Apollinem Palatinum, custodem domus Augustæ, numus refert. A Palatio Palatinus dictus fuit, quod templum ejus in Palatio post pugnam Actiacam Augustus struxerit, memorante Suetonio.

8. L. ÆL.

8. L. ÆL. AUREL. COMM. AUG. P. FEL.

Herculi Romano Aug cos. VI, S. C. *Figura Commodi nudī stantis, sinistrā clavā & pellem leoninā gestantis, dextra trophæum adornantis.*

Commodus quoque *Hercules Romanus* appellari voluit, quod feras Lanuvii in amphitheatro occidisset, teste Lampridio, & tanquam victorias suas longè extendisset trophæum hīc coronare dicitur.

9. L. ÆL. AUREL. COMM. AUG. P. FEL.

Providentiæ Aug. S. C. *Dua figura stantes, quarum una alteri porrigit caduceum, altera nuda dextro pede innititur prora navis.*

Ad classem Africanam numus ab antiquariis refertur, quam Commodianam & Herculeam Commodus quoque appellavit. *Providentia* enim Imperatoris instituta fuit, ut esset subsidiosi forte Alexandrina frumenta cessassent, inquit Lampridius in Commodō.

10. M. COMMOD. ANT. P. FEL. AUG. BRIT. P. P.

Liberal. Aug. VIII. P. M. TR. P. XVI COS. VI, S. C. *Figura stans, dextra congiarium, sinistra cornucopia tenens.*

Liberalitates sub Commodō frequentes fuisse, testis est Xiphilinus, quemadmodum & numus hic Liberalitatem Augusti VIII enumerat.

CRISPINÆ COMMODI.

1. CRISPINA AUGUSTA.

Lætitia S. C. *Figura stans dextra pateram, sinistra temonem cum globo gestans.*

2. *Figura sedens dextra pateram sinistra cornucopia tenens* S. C.3. *Figura sedens, sinistram supra sellam inclinans, dextra pateram porrigens serpenti, ex ara erumpenti.*

4. CRISPINA AUGUST.

Hilaritas S. C. *Figura stans dextrā spicam, sinistrā cornucopia gerens.*

P. HELVII PERTINACIS.

DIVUS PERT. PIVS PATER.

Consecratio S. C. *Aquila globo insistens.*

M. DIDII SEVERI JULIANI.

IMP. CÆS. M. DID. SEV. JULIAN AUG.

P. M. TR. P. COS. S. C. *Fortuna dextrā temonem, sinistrā cornucopia tenens.*

DECIMI CLODII SEPTIMI ALBINI.

1. D. CLOD. SEPA. ALBIN. CÆS.

Miner Pacif. COS. II. S. C. Minerva stans dextrâ ramum oleæ tenens, sinistrâ hastam cum scuto.

Albino, cui Senatus Rom. plus quàm Severo favit, numus hic adulatur, postquam Cæsar à Severo factus esset, & eam quidem ob causam, nè Romam cum exercitu Britannico veniret, cum Severus copias contra Pescennium duceret.

2. Fort. Reduci. COS. II. *Figura sedens dextrâ temonem, sinistrâ cornucopia cum rota sub sella gestans.*

Votum est ad Albinum pertinens, *Fortuna* nuncupatum, si spes Romam ex Galliis perveniret, sed ad Lugdunum postea per Severum cæsus.

L. SEPTIMII SEVERI.

1. IMP. CÆS. L. SEPT. SEV. PERT. AUG.

Vict. Aug. Tr. P. COS. S. C. Victoria dextrâ lauream, sinistrâ palmam super humerum gestans.

Victoria hæc à S. C. illi attributa est ob Julianum occisum & Prætorianos, qui Pertinacem occiderant, Urbe ejectos.

2. L. SEPTIMIUS SEVERUS PERTINAX AUG. IMP. VII.

DIVI. M. PII F. P. M. TR. P. III. COS. II. P. P. Mars stans cum hasta, scuto & thorace.

3. *Imperator stans dextrâ victoriolam tenens, cui victoria lauream imponit.* *Pertinacis nomen usq; ad VIII Tr. potestatem Severus retinuit, quod querimoniâ amicorum tunc abolevit, teste Capitolino.*

JULIÆ PIÆ SEPT. UXORIS.

1. JULIA PIA FELIX AUG

Juno S. C. Figura stans dextrâ pateram, sinistrâ hastam tenens cum parvone ad pedes.

2. Julia Augusta S. C. *Figura stans ante aram, sinistrâ hastile, dextrâ ignotum quid tenens.*

3. JULIA DOMINA AUG.

Veneri Vict. S. C. Figura dextrâ pomum tenens, sinistro brachio columnæ innixæ S. C.

4. JULIA PIA FELIX AUG.

Sæculi Felicitas S. C. Figura stans, sinistrâ caduceum, dextrâ pateram coram arâ gestans.

Julia huic omnia deberi adulescentes Romani existimarunt. Ideò piam nominarunt eiq; honores omnes, quos Matri, detulerunt. Ergò præter expressa in numis præcedentibus encomia Mater quoq; *Castorum* salutabatur.

M. AU-

M. AURELII ANTONINI CARACALLÆ.

1. M. AURELIUS ANTONINUS PIUS AUG.

Libertas Augusti S. C. *Figura dextrâ pileum, sinistrâ hastam tenens.*

2. M. AUREL. ANTONINUS AUG. BRIT.

Securitati Perpetuæ S. C. *Figura sedens, dextro brachio sella innixâ, sinistrâ hastam tenens.*

Securitas perpetua Deâ fellæ innixâ repræsentatur, cum Barbaris facta. Securitas Romani Imperii perpetua meritò hic instar Deæ colitur.

L. SEPTIMII GETÆ.

1. IMP. CÆS. P. SEPT. GETA PIUS AUG.

Concordia Augg. S. C. *Quatuor figura ad aram stantes. Geta sc: ☿ Caracalla. Hinc Hercules, illi figura muliebris lauream imponit.*

Concordiam Caracallæ & Getæ, imperium simul administrantium, numus indicat, quibus Hercules & figura muliebris ob parta de Britannus trophæa lauream imponunt.

2. - - - P. SEPT. GETA.

Duæ figura stantes, quarum altera Hercules videtur.

DIADUMENIANI.

M. OPEL. ANT. DIADUMENIAN. CÆS.

Princ. Juventutis S. C. *Figura stans juxta tria signa militaria.*

M. AUREL. ANTONINI ELAGABALI.

1. AUR. ANTONINUS CÆS.

Spei Perpetuæ S. C. *Figura stans, dextrâ victoriolam tenens.*

2. M. AUR. ANTONINUS CÆS. S. C.

Figura stans ☿ trophæum.

JULIÆ MÆSÆ AVIÆ.

JULIA MÆSA AUG.

Seculi Felicitas S. C. *Figura stolata assistens aræ, dextrâ pateram, sinistrâ caduceum tenens cum stella.*

JULIÆ MAMÆÆ MATRIS.

1. JULIA MAMÆA AUGUSTA.

Felicitas Publica S. C. *Figura stans dextrâ caduceum tenens, sinistrum brachium columnæ inclinans.*

Julia Mamæa, mater Alexandri felicitas publica, à Romanis æstimata est, filio fortitudine & matre consilio maturo imperium feliciter dirigentibus.

2. Fecund. Augustæ S. C. *Figura stans cum puerulo, cui dextram videtur porrigere, sinistrâ cornucopiæ.*
3. Veste S. C. *Figura velata stans, dextrâ Palladium, sinistrâ hastam puram tenens.*

Pudicitiam Mamææ numus celebrat, qvi Augustam sub effigie *Vestæ* repræsentat, quæ symbolum pudicitiae Romanis erat.

M. AURELII SEVERI ALEXANDRI.

Nomen *Alexandri* adeptus est, quod die eadem editus sit, quâ obiit Alexander magnus, scilicet XXVIII Junii.

1. IMP. CÆS. M. AUR: SEV. ALEXANDER AUG.

Securitas Perpetua S. C. Figura sedens dextrâ baculum tenens, sinistrâ caput tangens, brachio sella imposito.

2. Pax Augusti. S. C. *Figura stans, dextrâ ramum oleæ protendens.*

Occiso Elagabalo, & Alexandro ad Imperium adscito, Senatus sibi securitatem pacemq; perpetuam promittit.

3. Æquitas Augusti S. C. *Figura stans dextrâ bilancem, sinistrâ cornucopiæ gestans.*

Numus hic ad æquitatem rei numariæ refertur. Restitutor enim monetæ multis in numis Alexander inscribitur, ejusq; rei testis quoque est Lampridius.

4. IMP. ALEXANDER PIUS AUG.

Mars Ultor S. C. Mars gradivus.

Gradivus Mars apud Romanos appellabatur, dum bella suscepturi sacra ipsi fecerunt.

5. Providentia Aug. S. C. *Figura stolata stans dextra spicas tenens super panarium spicis repletum, sinistra cornucopiæ.*

Cum frumentum Elagabalus evertisset, vicem de pecuniâ propriâ reposuit Alexander, cujus providentia hîc inprimis celebratur.

6. Spes Publica S. C. *Figura stans florem manu tenens.*

Spes publica Alexander meritò vocabatur, publica veterum Principum instauravit opera, & nova plurima addidit & instituit.

7. IMP. SEV. ALEXANDER AUG.

Victoria Augusti S. C. Victoria alata stans.

Post res in Illyrico bene gestas à Vario Macrino, numus hic *Victoriam Augusti* laudat.

8. Virtus Augusti S. C. *Figura stans, dextrâ globum, sinistrâ hastam gerens dextro pede globo imposito.*

Prin-

Princeps certè virtutum ingentium Alexander fuit, à teneris unguiculis tantæ assiduitatis, ut nullum diem absqve exercitio aliquo transire passus sit.

9. **Annona Augusti S. C.** *Figura stans, dextrâ spicas, sinistrâ hastam tenens.*

10. **IMP. ALEXANDER PIUS AUG.**

P. M. TR. P. XIII. COS. III. P. P. S. C. *Figura nuda radiata dextram in altum protendens, sinistra flagrum tenens.*

Solis cursum suum peragentis typus esse videtur. Sic Alexander in numis exhibetur ad bellum Germanicum continuandum perficiendumq; profectus.

C. JULII VERI MAXIMINI.

1. **MAXIMINUS PIUS AUG. GERM.**

Victoria Germanica S. C. *Victoria dextrâ manu sertum, sinistrâ palmam tenens cum Provincia capta humi sedente.*

Numus hic monumentum *Victoria* existit, quæ *Germanica* denominatur. Maximinus quippe in Germaniâ Imperator, Alexandro à militibus occiso, electus, ad bellum contra Germanos animum protinus applicuit, de quibus partâ gloriose victoriâ triumphavit.

2. **Fides Militum S. C.** *Figura stans utrâq; manu tenens signa militaria.*

Augustis imperium auspicantibus, *militum* sacramenta præstantium *fides* sic in numis expressa fuit.

3. **Salus Augusti S. C.** *Dea salus sedens, dextrâ tenens pateram cum serpente.*

Salus seu *Hygia*, salutis Dea, tanquam conservatrix Imperatoris in numo Maximini hic repræsentatur.

4. **Virtus Militum S. C.** *Figura stans, dextrâ aliquid ignotum tenens, sinistra cornucopia.*

C. JUL. VERI MAXIMI.

1. **MAXIMUS CÆS. GERM.**

Principi Juventutis S. C. *Figura stans, dextrâ bacillum deorsum tenet, sinistra pilum, à tergo duo signa militaria.*

D. CÆLII BALBINI.

1. **IMP. CÆS. D. CÆL. BALBINVS AUG.**

Liberalitas Augustorum S. C. *Figura stans dextrâ tesseram frumentariam, sinistra cornucopia tenet.*

Licet Historiæ liberalitatem Balbini taceant, numus tamen Congi-
arium Populo Romano ab Imperatore hoc distributum fuisse arguit.

M. ANT. GORDIAN. III.

1. IMP. CÆS. M. ANT. GORDIANVS AUG.

Jovi Conservatori S. C. *Jupiter stans, dextrâ fulmen, sinistrâ hastam tenens.*

Acclamationem publicam potius quàm peculiarem eventum numo hoc contineri Capitolinus suadet, quoniam in Balbini & Pupieni electione acclamatum esse ait: *Dij vos conservent.*

2. Æternitati Aug. S. C. *Figura dextram elevans, sinistrâ globum tenens.*

3. Providentia Aug. S. C. *Figura stans dextrâ globum, sinistrâ hastam tenens.*

4. Salus Aug. S. C. *Dea salus sedens.*

5. IMP. GORDIANUS PIUS FEL. AUG.

Jovis Stator S. C. *Jupiter stans dextrâ hastam, sinistrâ fulmen tenens.*

Occisis Balbino & Pupieno, solus Imperii Romani habenas Gordianus moderatus, *Jovis Stator* hic inscribitur, quasi beneficio ejus imperium consisteret.

6. Lætitiæ Aug. S. C. *Figura stans dextra lauream, sinistra scipionem tenens.*

7. Romæ Æternæ S. C. *Roma globo insidens, dextra victoriam, sinistra hastam tenens.*

8. Felicitas Aug. S. C. *Figura stans dextrâ caduceum, sinistra cornucopiæ tenens.*

9. Martem Propugnatorem S. C. *Mars gradiens, sinistra parmam tenens, dextra hastam.*

10. IMP. CÆS. GORDIANUS PIUS FEL. AUG.

Liberalitas Aug. II. S. C. *Figura stans dextrâ tenens testam frumentariam, sinistrâ duplex cornucopiæ.*

Liberalitas hæc, quæ II. numeratur, oppresso rebeli Sabiniano Populo eluxit.

11. Romæ Æternæ S. C. *Roma cum victoriola & pilo.*

Roma pro Dea culta est, cui delubra crexerunt.

12. Victoria Aug. S. C. *Victoria gradiens dextra lauream, sinistra palmam tenens.*

Victoria hæc Gordiani contra Sabinianum Carthagine Imperatorem dictum, per Mauritaniam præfectum parta creditur.

13. *Templum seu arcus cum figura sedente, cujus inscriptio oblitterata est.*

14. IMP. CÆS. M. ANT. GORDIANUS AUG.

P. M. S. COL. VIM. AN. II. *Figura muliebris stans expansis brachiis, monstrans duo animalia pedibus adstantia, taurum videlicet & leonem.*

Literæ P. M. S. Col. Vim. in averſâ numi parte *Provincia Mysia Superioris coloniam Viminacium*, quæ in Dacia sita est, indigitant. Obscuro characteres in imâ numi parte *An. II. ad Annonam secundam Tristanus* refert. *Taurus* itidem & *Leo* coloniae fortitudinisq; symbola censentur.

M. JULII PHILIPPI PATRIS.

1. IMP. M. JUL. PHILIPPUS AUG.

Fides Militum S. C. Figura utrâq; manu gestans signum militare.

2. *Votis Decennialibus S. C. In coronâ quernâ.*

Nova Imperii auspicia à decennialibus votis petita sunt, quæ pro salute Imperatoris post decennium soluta. Alia deinde pro altero decennio suscipiebantur.

3. *Pax æterna, S. C. Figura stans dextra ferens ramum oleæ, sinistra bastam.*

4. *Fides Exercitus. S. C. Quatuor signa militaria.*

5. *Læt. Fundata S. C. Figura stans dextra pateram vel sertum, sinistra temonem tenens.*

6. *Salus Aug. S. C. Figura stans dextram extendens, sinistra cornucopiæ tenens.*

7. P. M. TR. P. - - COS. II. P. P. S. C. *Figura stans, dextra caduceum, sinistra cornucopiæ tenens.*

8. *Liberalitas Augg. III. S. C. Duo Imperatores sedentes in subsellis.*

9. *Sæculares Augg. S. C. Columna cum inscriptione COS. III.*

10. *Sæculares Augg. S. C. Lupa cum Romulo & Remo.*

11. *Sæculares Augg. S. C. Cum Ibice.*

12. *Sæculares Augg. S. C. Cervus.*

Ludos hos sæculares pluribus diebus perdurasse, assignato singulis ferarum peculiari genere, numi præcedentes docent.

13. *Æternitas Aug. S. C. Puer insidens Elephanto cum baculo in manu.*

14. IMP.

11. IMP. M. JUL. PHILIPPVS AUG.

12. Æqvitas Aug. S. C. *Figura stans dextrâ bilanci gestans, sinistrâ cornucopiæ.*

13. Annona Augg. S. C. *Figura stans tenens fasciculum spicarum, sinistra cornucopiæ.*

MARCIAE OTACILLÆ SEVERÆ. UXORIS PHILIPPI.

1. MARCIA OTACILLA SEVERA AUG.

Pudicitia Aug. S. C. *Figura sedens.*

Pudicitiam in numis Augustarum toties cælatam esse antiquarii existimant, quòd nihil Augustis eâ carius fuerit, unde pro Deâ à foeminis Romæ culta fuit.

2. Concordia Augg. S. C. *Dea concordia sedens dextrâ pateram, sinistrâ duplex cornucopiæ gerens.*

3. Pietas Augustæ S. C. *Figura stolata stans dextram elevans.*

4. Sæculares Augg. S. C. *Hippopotamus.*

M. JULII PHILIPPI. FILII.

1. IMP. M. JUL. PHILIPPVS AUG.

Principi Juvent S. C. *Figura militaris stans, sinistrâ globum, dextrâ pileum tenens.*

2. Liberalitas Aug. III S. C. *Pater & Filius sedentes.*

3. Sæculares Augg S. C. *Capra.*

CN. MESSII QVINTI TRAJANI. DECII.

1. IMP. CÆS. C. MESS. Q. DECIO. TRAI. AUG.

Victoria Aug. S. C. *Victoria gradiens dextrâ sertum, sinistrâ palmam gestans.*

In memoriam Victoriæ cufus est numus, de Scythis reportatæ.

2. IMP. C. M. Q. TRAJANVS DECIVS AUG.

Pannoniæ S. C. *Dux statua stolata cum signis militaribus.*

Pannoniarum exercitum numus hic exprimit, à quo Trajanus Decius electus imperioque admotus fuit.

HERENNIAE ETRUSCILLÆ.

1. HERENNIA ETRUSCILLA AUG.

Fecunditas Aug. S. C. *Figura stolata stans dextrâ pateram tenens, sinistrâ cornucopiæ cum puerulo ad pedes stante.*

2. Pudici-

2. Pudicitia Augg. S.C. *Figura sedens dextram admoventis capillatio, sinistrâ hastam tenens.*

Q. HERENNII ETRUSCI MESS. DECII.

Q. HER. ETR. MES. DECIUS NOB. CÆS.

Principi Juventutis S.C. *Figura stans, dextrâ militaria signa tenens, sinistrâ pilum.*

C. VIBII TREBONIANI GALLI.

1 IMP. CÆS. C. VIB. TREBONIANUS GALLUS AUG.

Junoni Martiali S. C. *Junio sedens in templo rotundo ante cujus pedes pavo conspicitur, & Tauri decumbentis signum.*

Flaminium in bello adversus Ligures occupatum Junoni templum struxisse *Livius lib. 9.* refert. Sic Gallus factâ cum Barbaris pace Junoni Martiali hoc numo litari voluit.

- 2 ROMÆ ÆTERNÆ S.C. *Figura insidens globo galeata, dextrâ victoriolam tenens, sinistrâ hastam.*

C. VIBII VOLUSIANI.

1 IMP. C. C. VIB. VOLUSIANUS AUG.

Felicitas Publica S. C. *Figura columnæ innixa, dextrâ caduceum, sinistrâ hastam tenens.*

2 IMP. CÆS. C. VIB. VOLUSIANO AUG.

Pax Augg. S. C. *Dea stolata, dextrâ ramum oleæ tenens, sinistrâ hastam.*

Numus hic ad pacem cum Barbaris à Patre factam referendus est.

P. LICIN. VALERIANI.

IMP. C. P. LIC. VALERIANUS P. F. AUG.

Liberalitas Aug. S. C. *Figura stans dextra congiarium tenens, sinistra cornucopia.*

Ad Congiarium à Valeriano & Gallieno divisum, cum Augusti titulo à Patre Gallienus ornaretur, referri potest.

P. LICINII GALLIENI.

1 IMP. C. P. LIC. GALLIENUS AUG.

Virtus Augg. S. C. *Figura militaris stans, dextra clypeum, sinistra hastam tenens.*

2 IMP. GALLIENUS AUG.

Dianæ Cons. Aug. S. C. *Cerva.*

Numen fuit, quod pro Conservatore suo Gallienus, more Valeriani pa-

ni patris præcipuè invocavit. Hinc Templum, quod Numini huic in regione VI Urbis exstrui curavit, *Diana Valeriana* dictum est.

M. CASSI LATIENI POSTUMI PATRIS

1 IMP. C. M. CÆS. LAT. POSTUMUS P. F. AUG.

Lætitia Aug. S. C. Navis Prætoria.

2 *Mars Gradivus captivum conculcans.*

POSTUMI FILII

1 IMP. C. POSTUMUS P. F. AUG.

Victoria Aug. S. C. Victoria alata dextrâ sertum, sinistrâ palmam tenens, captivum proterens.

L. DOMITII AURELIANI

IMP. AURELIANUS AUG.

Concordia Aug. Δ. Duæ figuræ dextras jungentes.

C. VALER. DIOCLETIANI.

1 IMP. C. DIOCLETIANUS P. F. AUG. Γ.

Genio Populi Romani. B. Γ. T. K: DEus Genius stans dextrâ pateram, sinistrâ cornucopiæ gestans.

Romani civitatibus singulis Geniostanquam Præfectos constituerunt, adeoque Diocletianum velut Genium venerati sunt.

2 DIOCLETIANUS AUG.

Moneta Augg. Tres figuræ stantes cum bilancibus.

Trium-viros Monetales pars numi averfa exhibet, qui trium Metallorum, Æris nempe, Argenti & Auri, curam habuere.

3 IMP. DIOCLETIANUS P. F. AUG.

Sacra Monet. Augg. & Cæss. Nostr. A. Q. P. Dea moneta stans cum bilance dextrâ manu, sinistra cornucopiæ gerens.

Sacra Monetaria res meritò dicitur, tanquam Regale quoddam & res oppidò sacra, quemadmodum stante Rep. Tribuni Plebis sacri & sacrosancti dicebantur, & Moneta pro Dea hic colebatur.

M. AURELII VALERII MAXIMIANI.

D. N. MAXIMIANO BEATISSIMO SEN. AUG.

Providentia DEorum Qvies Augg. P. L. C. Duæ figuræ stantes, quarum una sinistrâ hastam, dextrâ spicas tenet.

Maximiano Mediolani Purpuram deponenti, sicut Diocletianus Nicomediæ eodem die fasces deposuit, numus hic gratulatur, unde

Beatis-

Beatisimus quoque inscribitur. Providentia enim DEorum vitam quietam spondet. Sic Diocletianus quoque in numis *Quietator* salutatur.

FL: VALER: CONSTANTII

CONSTANTIUS NOB. CÆS.

Genio Populi Romani * P. T. *DEus Genius stans.*

C. GALER. VALER. MAXIMIANI.

1 MAXIMIANUS NOBIL. C.

Genio Populi Romani: *DEus Genius stans, dextra pateram, sinistra cornucopia gerens.*

2 IMP. C. GAL. VAL. MAXIMIANUS P. F. AUG.

Genio Imperatoris H. T. E. *DEus Genius.*

C. GALER. VALER. MAXIMINI.

MAXIMINUS NOB. CÆS.

Virtus Augg. & Cæss. N. N. P. T. *Miles gradiens, dextrâ hastam, sinistrâ spolia humeris imposita gestans.*

FL. VALER. CONSTANTINI M.

IMP. C. CONSTANTINUS. P. F. AUG.

Genio Pop. Rom. *DEus Genius, stans cum literis P. L. C.*

FL. CLAUDII CONSTANTINI JUN.

FL. CL. CONSTANTINUS JUN. N. C.

Principi juventutis F. T. R. T. Q. *Figura paludata stans, dextra hastam, sinistra globum tenens.*

JULIANI.

DN. FL. CL. JULIANUS P. F. AUG.

Securitas Reipub. Const. Γ. *Taurus cum duabus stellis.*

VIRO

Excellentissimo,

MUSEI REGII MYSTAGOGO
SAGACISSIMO,

Doct. OLIGERO
JACOBÆO,

S.R.M. IN SUMMO TRIBUNALI ET CONSISTORIO
ASSESSORI, MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ
PROFESSORI REGIO.

Cùm per Te cellas AUGUSTI lætior ORBIS
Intrat MUSEI, MAGNE OLIGERE, fores,
Lumina circumfert, & Majestate coruscâ
Cuncta stupens tantas pronus adorat opes,
Suspiciensqve alio fœtus jam sole calentes
Jamqve suo, rari quicquid & ipse foveat;
PARVUS hic ORBIS, ait, MAGNO à JOVE conditus, HERME
Propatulus, gemino NUMINE MAGNUS erit.

JOH: LAUARENTII.

In
Museum Regium

Sequentia annectit
 Operis hujus Autor.

Augustam mirare domum. Jovis
 omnia plena
 Monstrat, & arcanas Urbis &
 Orbis opes

Mutua naturæ pugna increbrescit & Artis
 Materiamq; sibi cedere forma cupit.
 Quæ dispersa prius, quæ dissita sedibus olim,
 Augusto hîc junctim sunt cumulata loco.
 Hîc ramis avulsa suis miratur Idume
 Balsama, & assiduo sole perustus Arabs
 Hîc Crocodilorum tellus Memphitica turmas
 Totq; in Niliaco monstra stupenda lacu
 Et pretio ingenti ficcata cadavera Regum
 Et myrrhæ lacrimis roscida membra videt,
 Hîc Scythæ villosum Boramez, hîc Turca pha-
 retras
 Scutaq;, quæ is notus Bassa Ibrahimus erat,
 Quæq; illi pugnax Adelerius abstulit arma,
 Hellepontiaci quæ fuit unda freti.

India misit ebur, gemmas, animalia, plantas
 Et Porcellanam China opulenta suam,
 Persa nec invidit quæsitæ æquore conchas,
 Nec grana ex fulvis torridus Afer aquis,
 Transtulit huc Gallus, Teuto, Romanus,
 Iberus,
 Pannonius, Russus, Belga, Britannus opes.
 Hic sculptum aspiceret Pyrrhus redivivus
 Achatem
 Et gemmæ incisos Roma videret avos,
 Ac serie ingenti veteris numismata secli.
 Æraq; Cæsaribus prisca notata suis.
 Quid memorem in muto strepitantia bella
 metallo,
 Exeqvias, thalamos, foedera, castra, Duces,
 Et solido quondam gravidas dodrante bilances
 Et quos admordet fibula curva sinus.
 Se pictum Æneas post tot jam secla videret
 Et pater Anchises, Ascaniusq; puer,
 Peniculumq; ævi nostri laudaret Apelles
 Ac victà Zeuxis Parrhasiusq; manu.
 Argenti hinc vilescit honos, dum singula gemmis
 Obsita, & Eoô plena adamante micant,
 Hinc Arabum transtris vectus spectatur Achates
 Et viridi passim luce smaragdus adest,
 Illic Chrysolithus nativo interlitus auro
 Fulgurat, hinc Onyches Sardonicheq;
 simul,
 Jaspis, Beryllus, genio ignescente Pyropus,
 Atq; oculis vernans lux, Amethyste, tua,
 Hic

Hic quoque stelliferum designat machina cœ-
lum,

Ingenii & dextræ nobilioris opus,
Demonstrat, solem quoties Eclipsis obum-
brat

Atque obscuratis Luna laborat equis,
Demonstrat septena vagos ducentia gyros
Lumina, & in cœlo qualiter astra meant,
Quid memorem innumeris implexos orbibus
orbes

Et tot Brachmanum Cecropidumque rotas?
Quid specula effectum validas superantia flam-
mas,

In quorum mediis fusa metalla focis,
Atque Mathematici tot instrumenta laboris
Quot Belo quondam vel celebrata Pharo.

Pars subjecta ædis docti monumenta laboris
Exhibet, & quicquid Bibliotheca fovet,
Hic Vaticani spectas miracula collis,

Et Philadelphæi scripta vetusta Ducis,
Hic Cyrrham & Tenedon cinctumque Heliconæ
Camœnis

Et quicquid latices Bellerophontis habent.
Infima pars Martis mortisque hic arma recondit,

Et sociat telis tela minisque minas,
Et clypeis clypeos & acutos ensibus enses,
Loricæ, galeas, pila, veruta, globos.

Hic catapultarum streperum genus undique
cernis,

Maxima quod nitri pondera ventre capit,
Et

Et Phlegetontéos diductà fauce lebetes
 Fulmineo quorum è gutture flamma volat,
 Hic Brontes Steropesq; habitant, hâc sede Py-
 racmon,

Hic nitrum & sulphur Mulciber ore vomit.
 Sic Martem haud refugit Musis stipata Minerva
 Et chartis enses jungit Apollo suis.

Frustra igitur tentas terras calcare repostas,
 Ut se naturæ pandat & artis opus.

Frustra Alpes rigidas atq; acroceraunia scandis,
 Et ratis Indorum fluctuat inter aquas.

Hic junctam Natura sibi complectitur Artem,
 Hic patet, immenso quicquid in Orbe
 patet.

Fig. I.

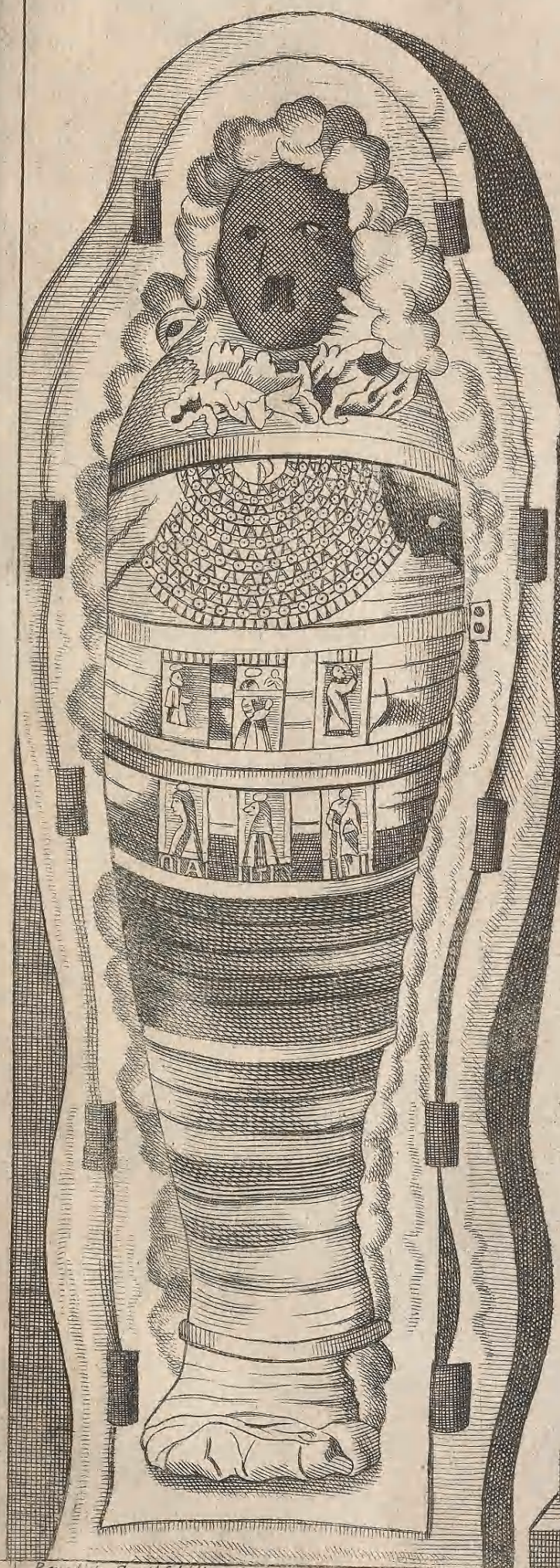

Fig. II.

FIG. VI.

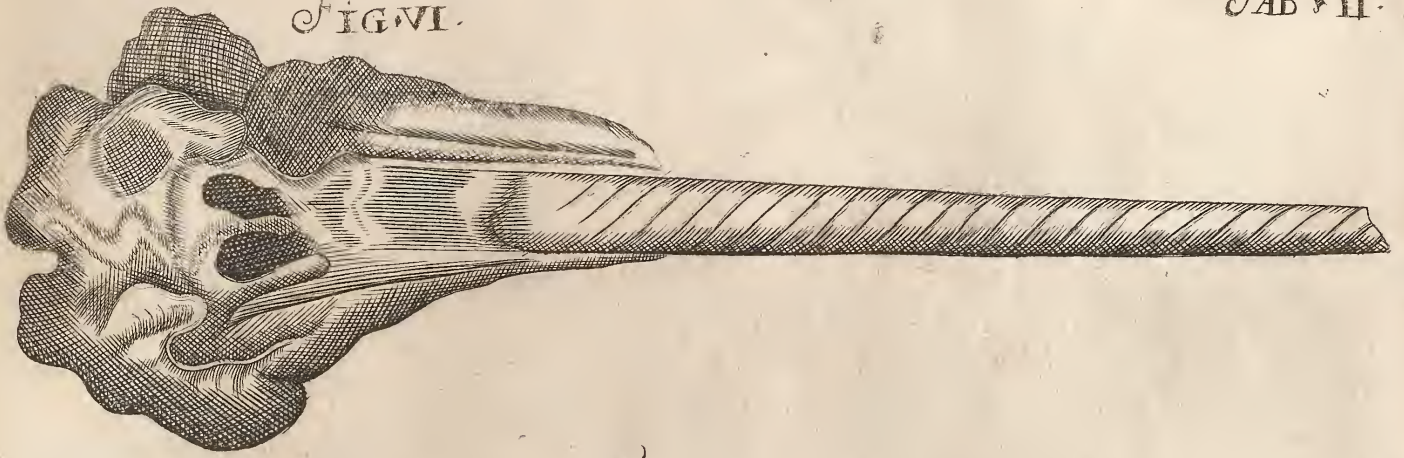

FIG. I.

FIG. III.

FIG. II.

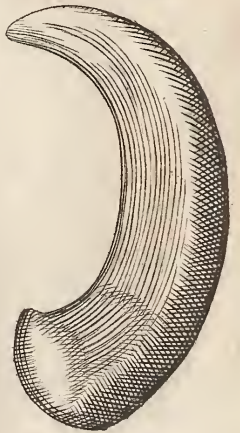

FIG. IV.

FIG. V.

Fig. I.

Fig. II.

Fig. IV.

Fig. V.

Fig. VI.

Fig. VIII.

Fig. VII.

Fig. III.

FIG. II.

FIG. I.

FIG. III.

FIG. IV.

FIG. I.

FIG. II.

FIG. V.

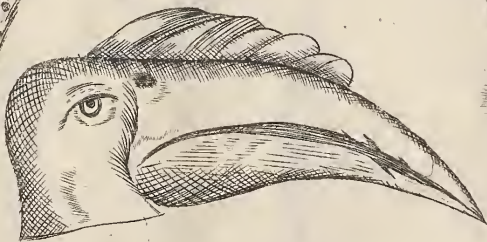

FIG. IV.

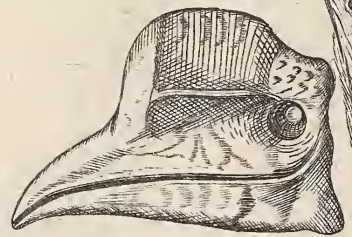

FIG. III.

FIG. VIII.

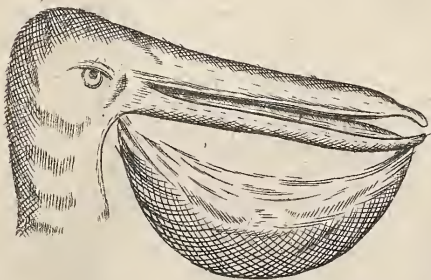

FIG. VII.

FIG. VI.

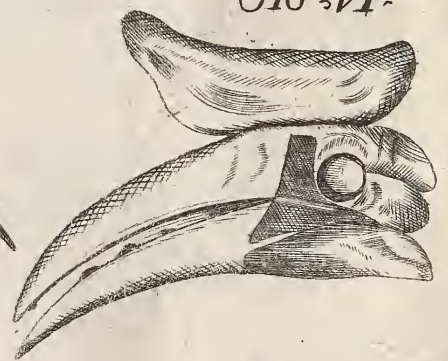

FIG. I.

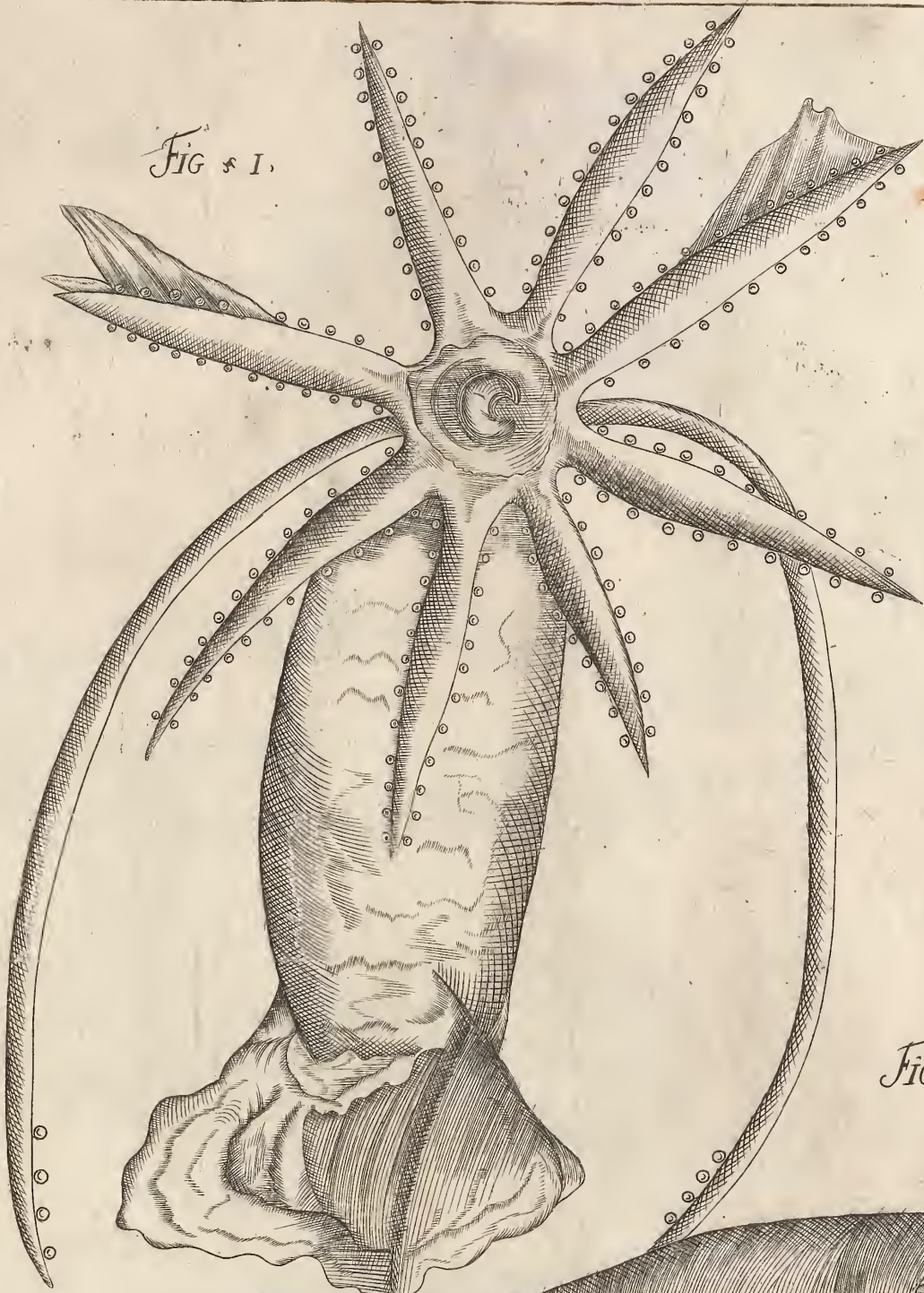

FIG. II.

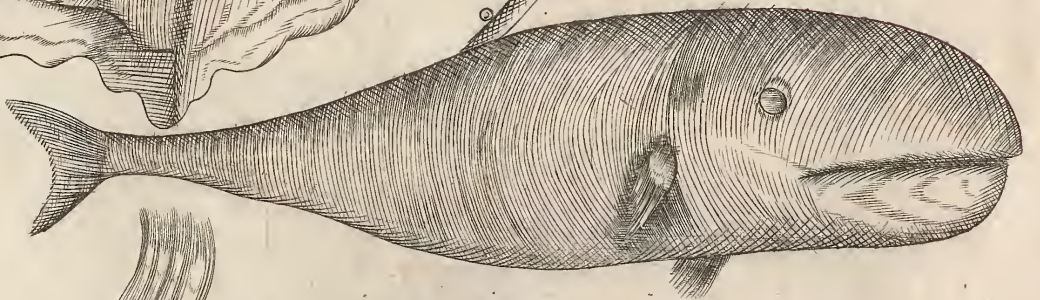

FIG. III.

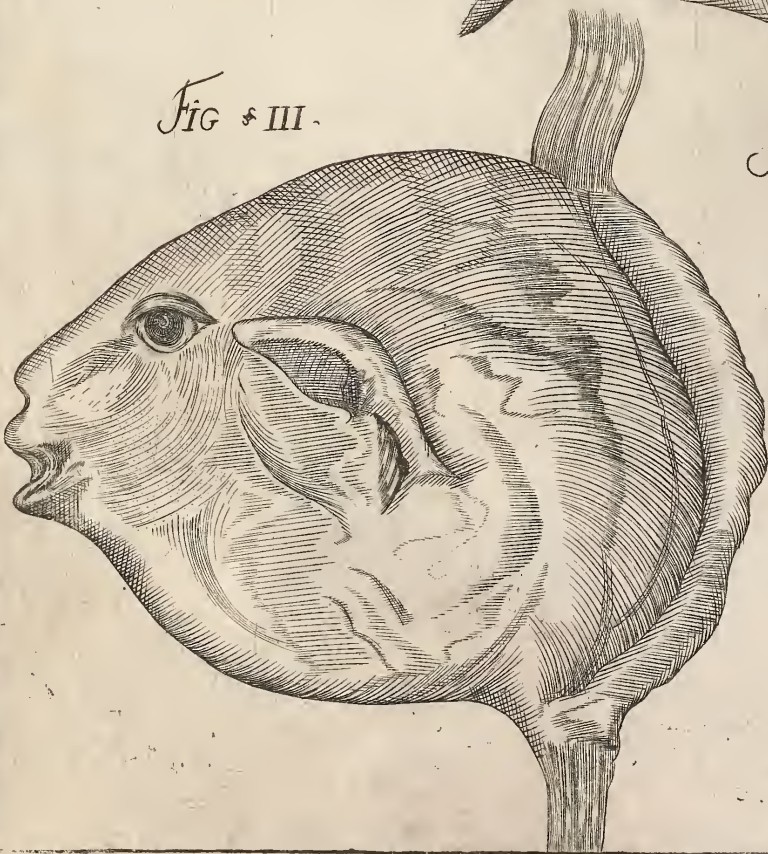

FIG. IV.

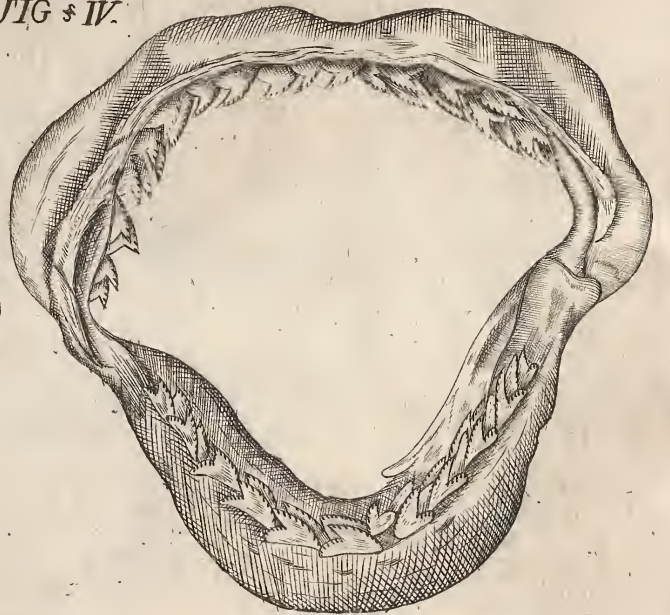

FIG. I.

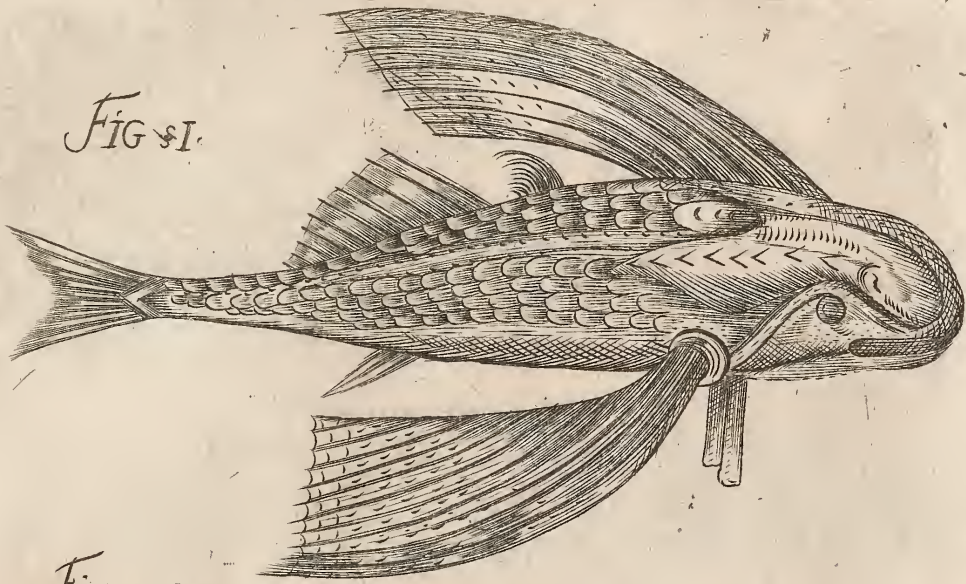

FIG. II.

FIG. III.

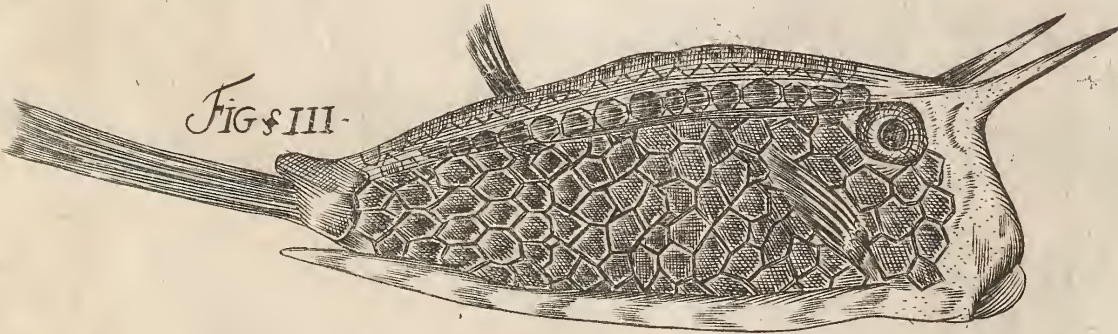

FIG. IV.

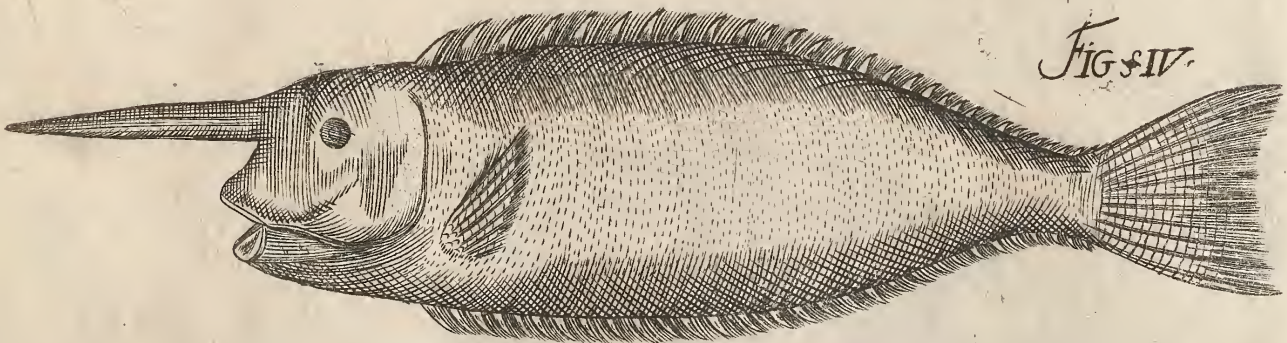

FIG. V.

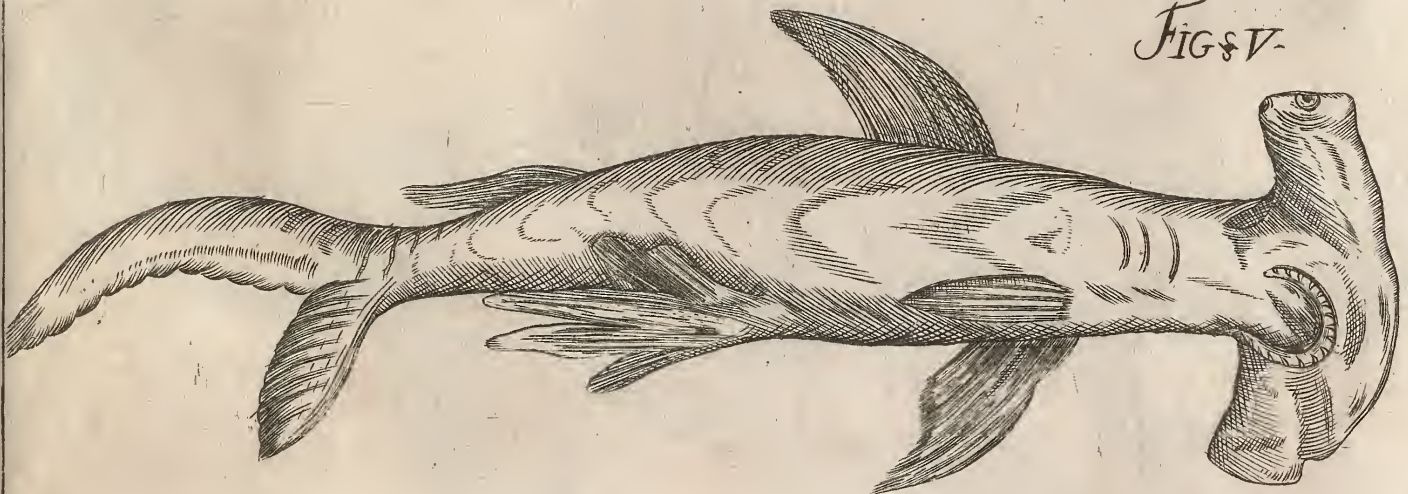

Fig. I.

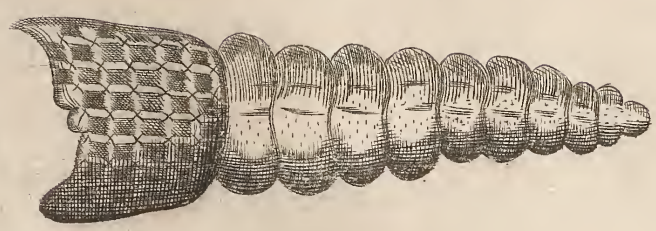

Fig. II.

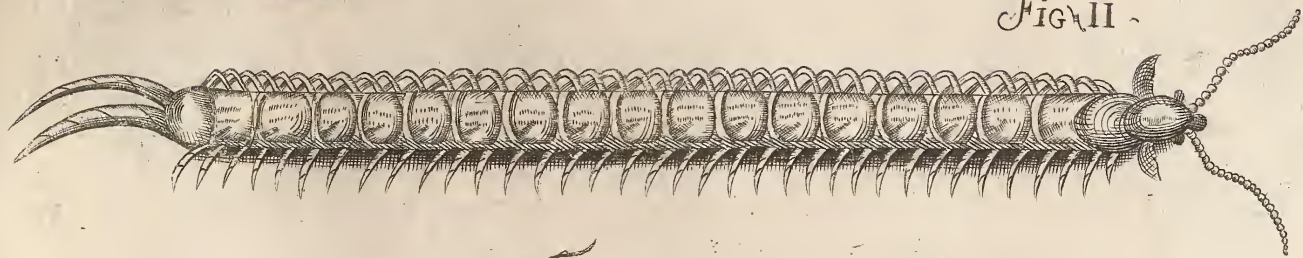

Fig. III.

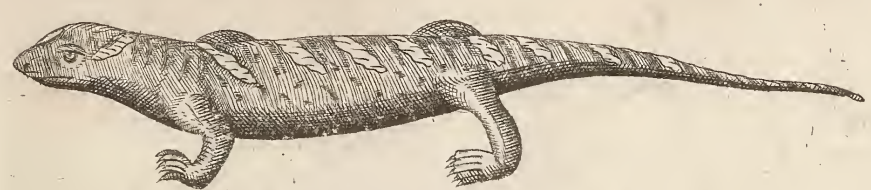

Fig. IV.

Fig. V.

Fig. VI.

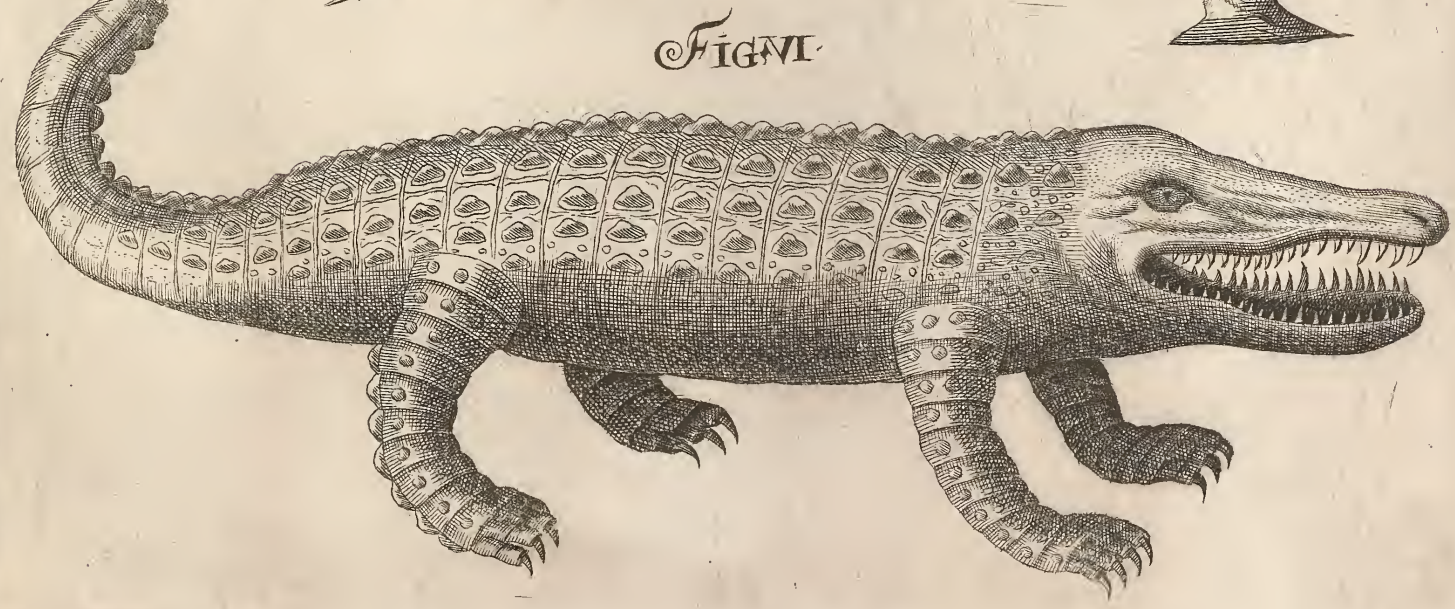

FIG. I.

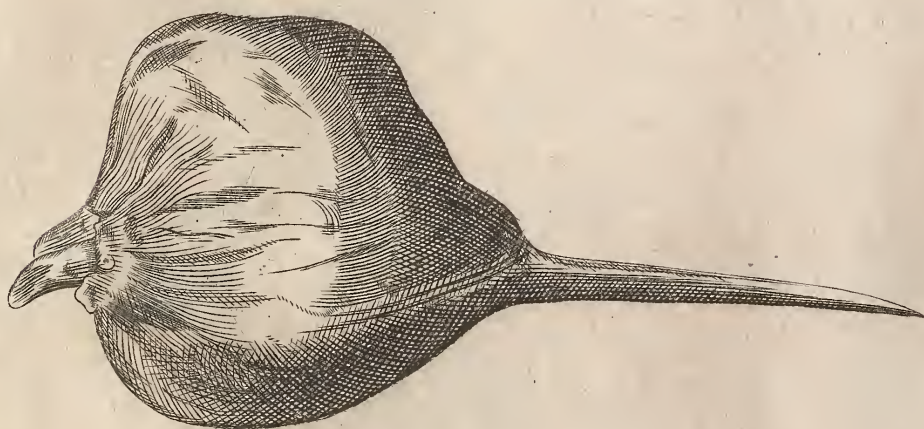

FIG. III.

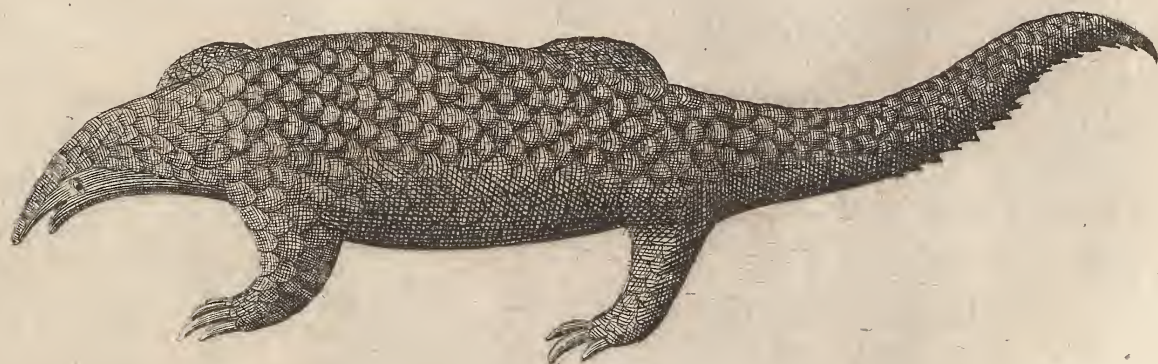

FIG. IV.

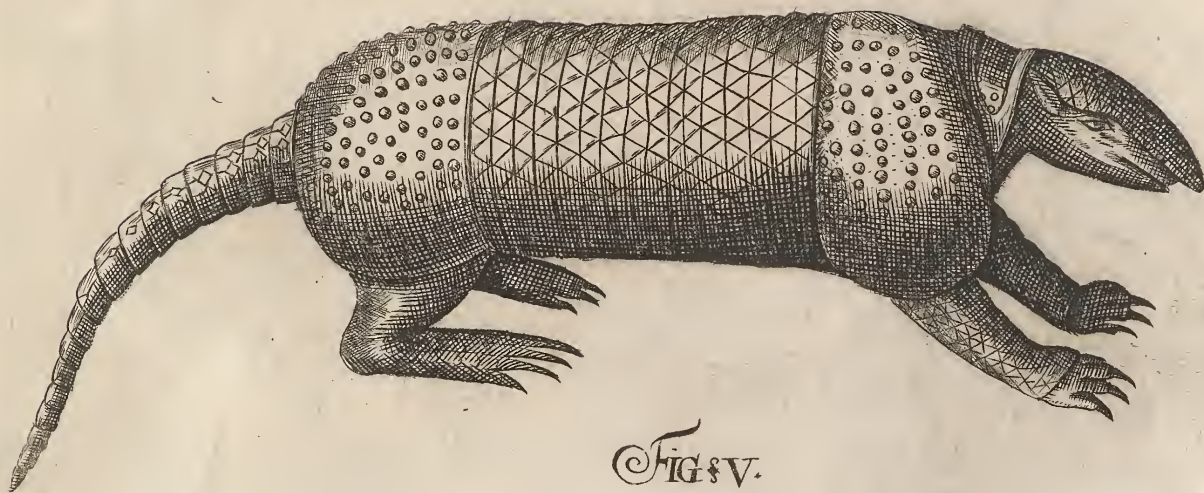

FIG. V.

FIG. II.

FIG. I.

LENS
HAMER
HOLT
IFHONGEN
AABEDTFL
ENTH

FIG. I.

FIG. II.

ORNAMENTA
ABSOLONIS HVID E.

FIG. I.

FIG. II.

FIG. III.

FIG. VI.

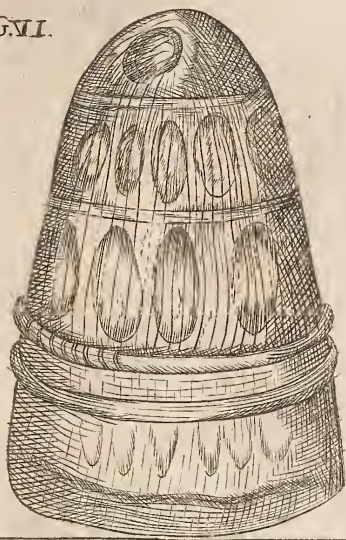

FIG. VII.

FIG. IV.

FIG. V.

FIG. VIII.

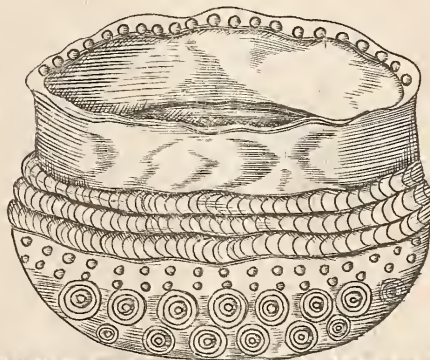

FIG. IX.

FIG.

X.

FIG. XI.

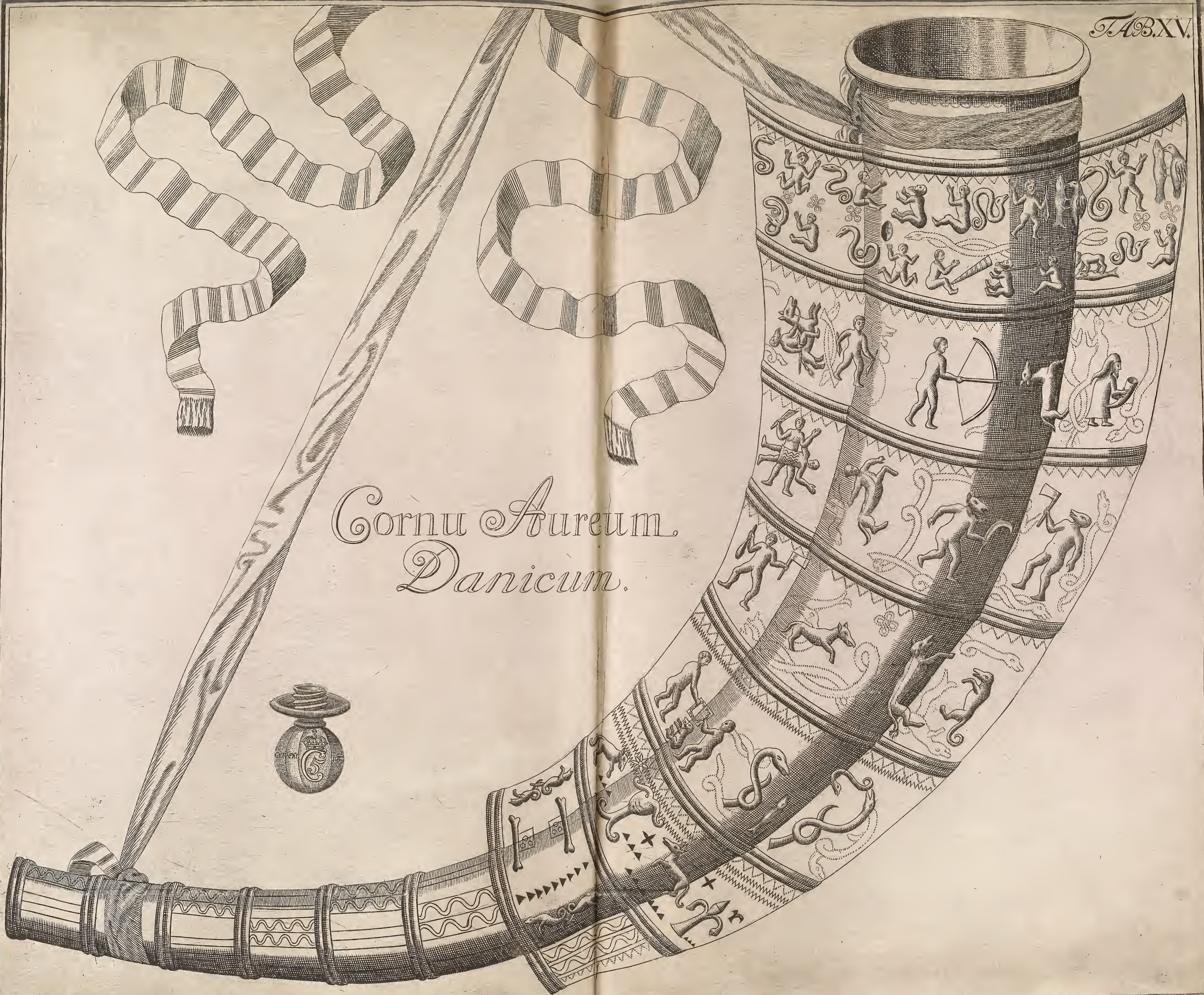
FIG. XII.

FIG. XIII.

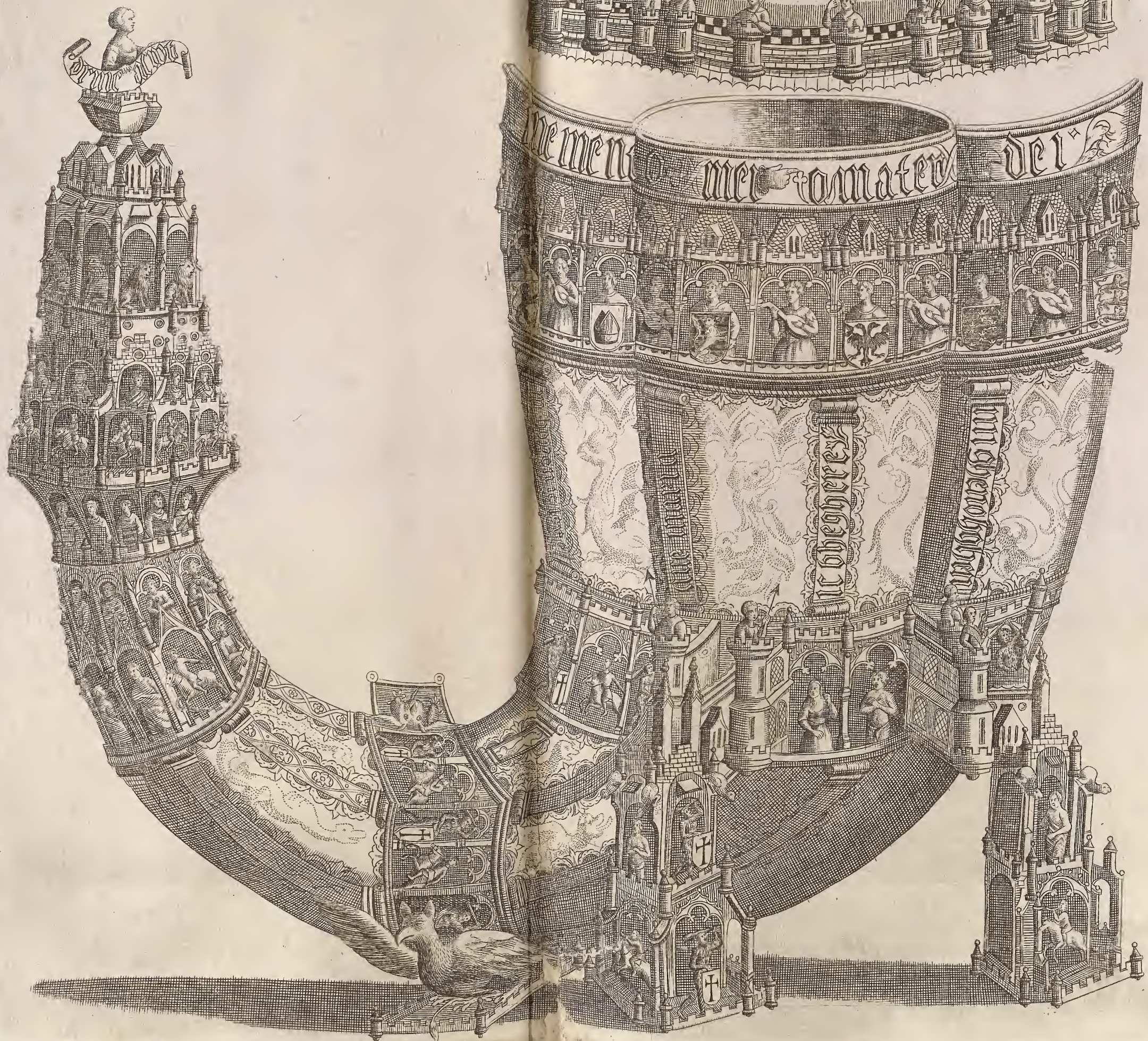

Cornu Aureum.
Danicum.

Cornu Oldenburgicum.

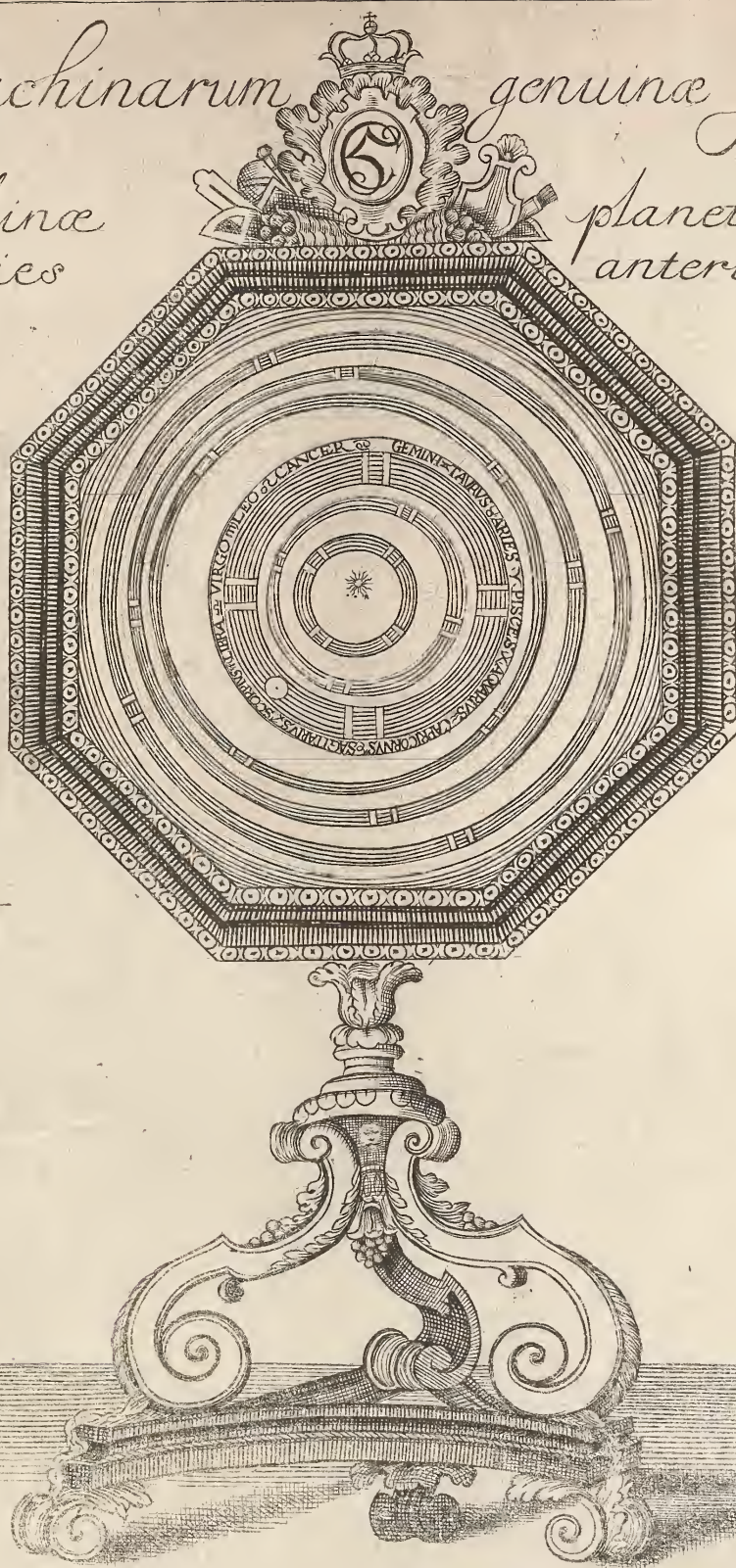
TAB XVI.

Machinarum genuinae formae. TAB. XVII.

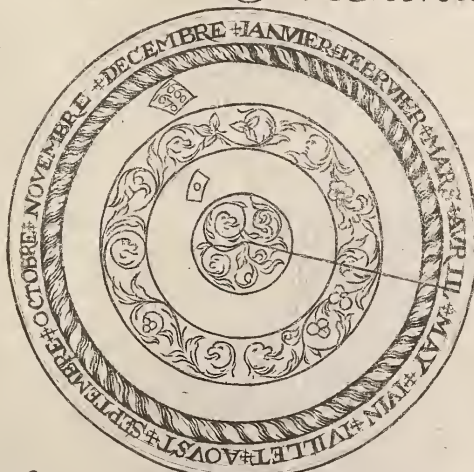
*machinae
facies*

*planetarum
anterior.*

Mach: planet:

Machinae eclipsium.

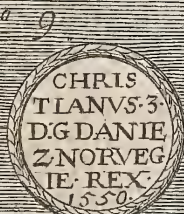
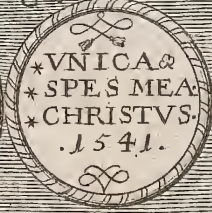

facies posterior.

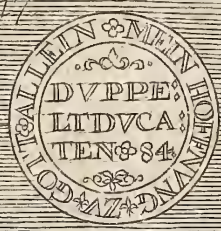
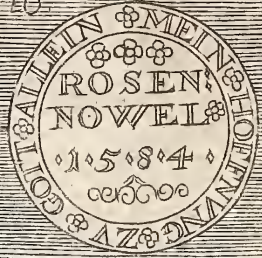
facies posterior.

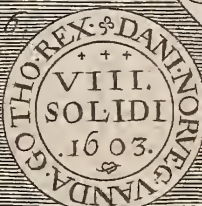
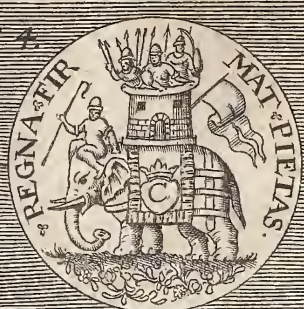
facies anterior.

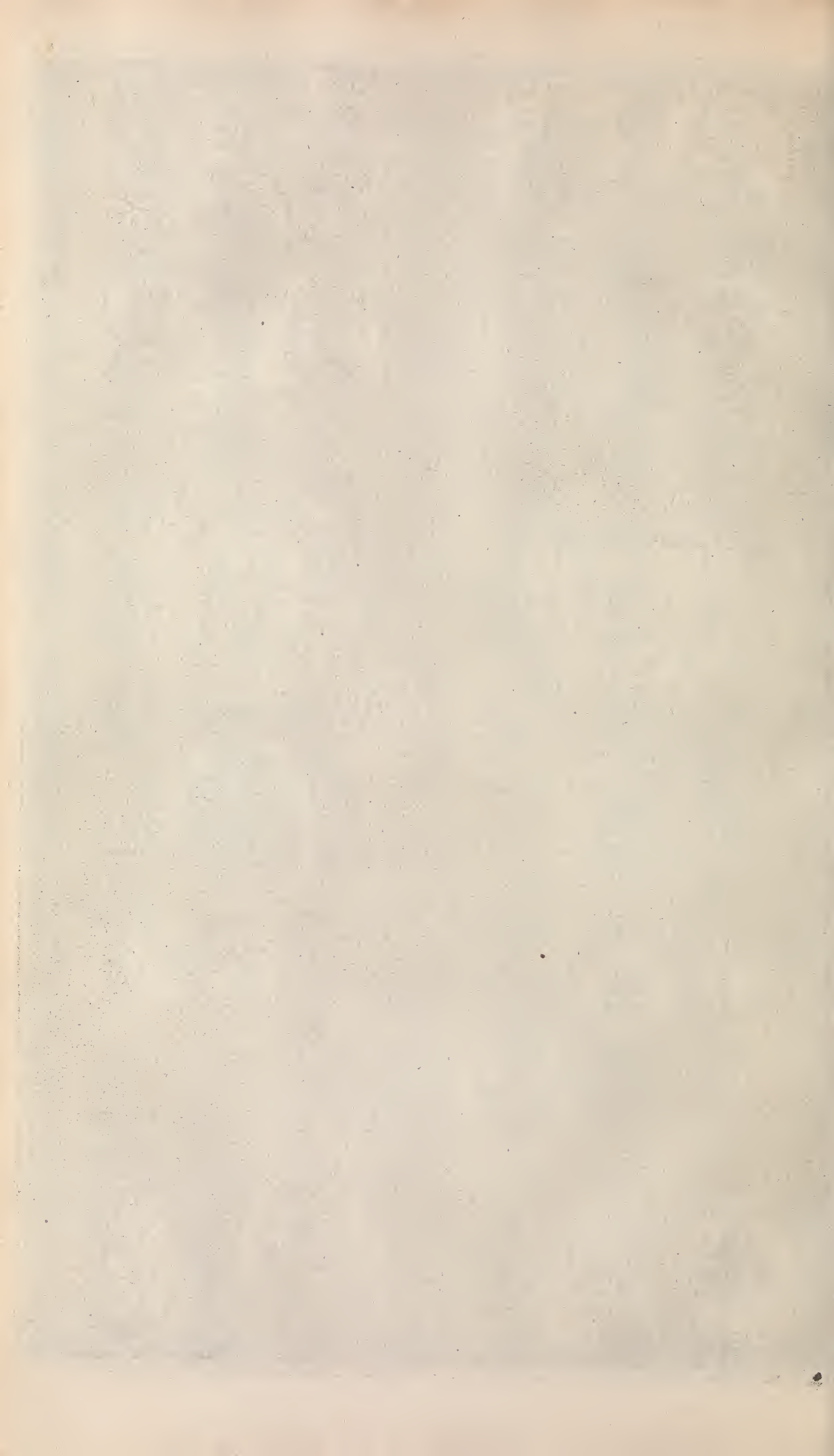

Nº 12

Nº 14

Nº 15

Nº 16

Nº 17

Nº 18

Nº 19

Nº 20

Nº 21

Nº 22

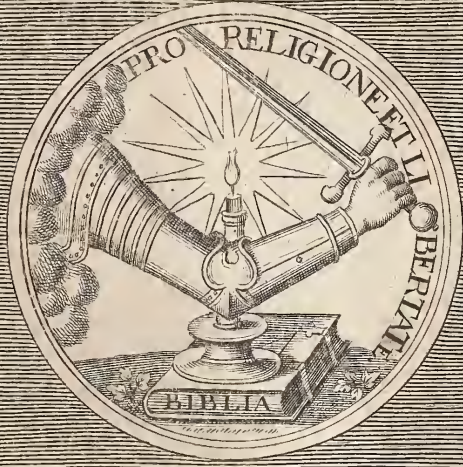

Nº 2. 1.

Nº 2. 2.

Nº 2. 3.

TAB. XXIII.

FRUSTRATE
OPPONIS, FRÆNANDE
CABALLE, LEONI,
ALBUS ERAS, RUBEUS
SIMODO PERGIS, ERIS.

Nº 2. 4.

Nº 2. 5.

Nº 2. 6.

Nº 2. 7.

Nº 29.

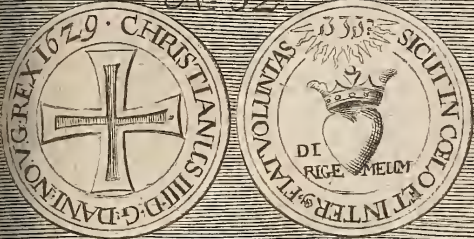
Nº 30.

Nº 31.

Nº 32.

Nº 33.

Nº 34.

Nº 35.

Nº 36.

Nº 37.

Nº 38.

Nº 39.

Nº 40.

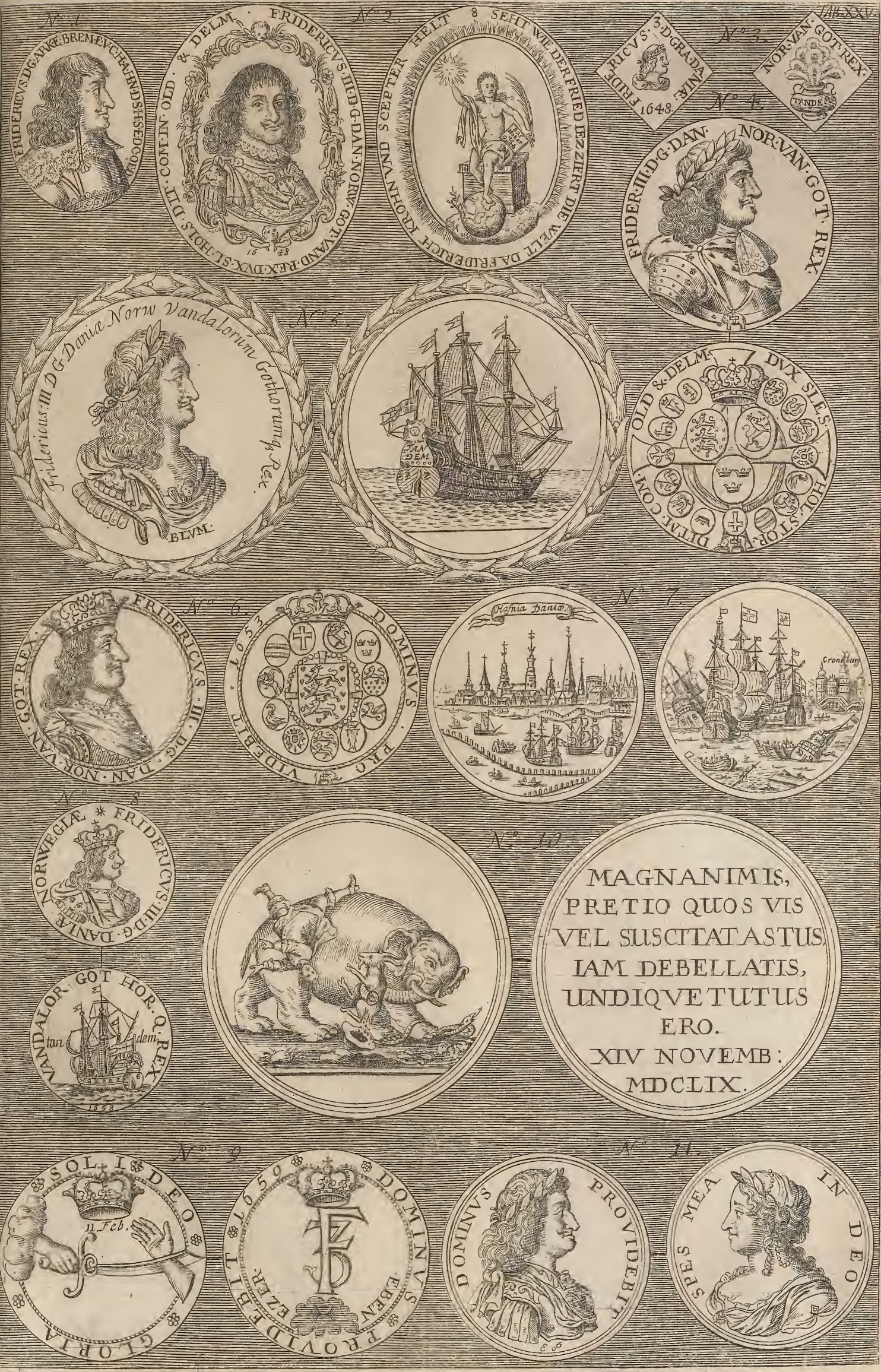

Nº 41.

Nº 42.

MAGNANIMIS,
PRETIO QUOS VIS
VEL SUSCITATASTUS
IAM DEBELLATIS,
UNDIQVE TUTUS
ERO.
XIV NOVEMB:
MDCLIX.

Nº 12.

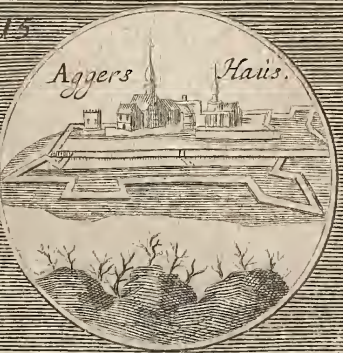
Nº 13.

Nº 14.

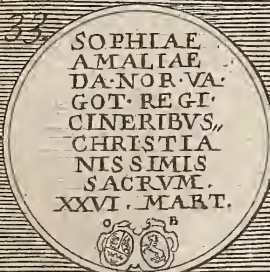
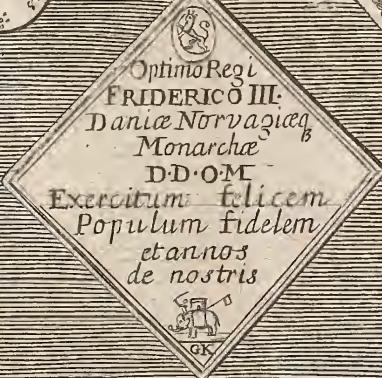

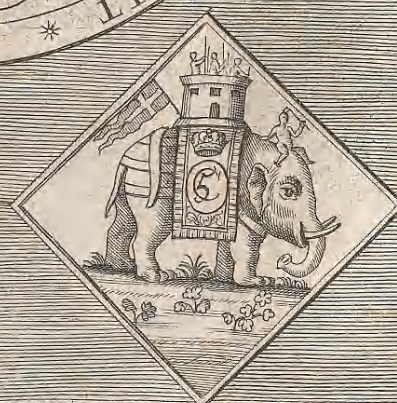
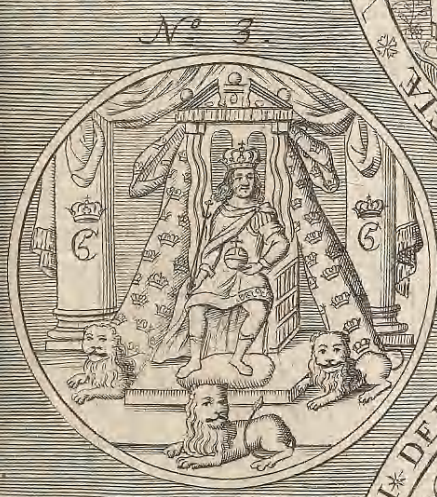
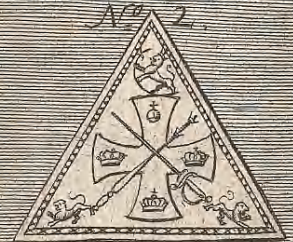
Nº 15.

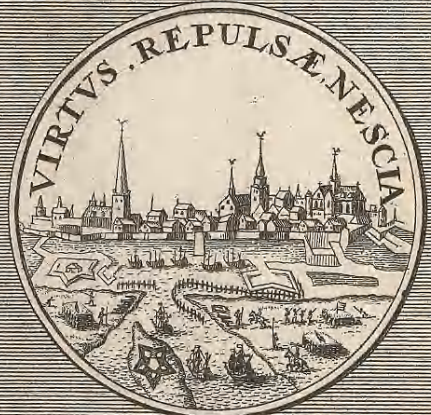
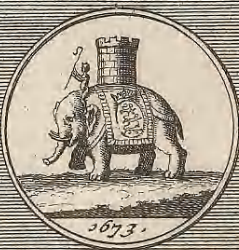

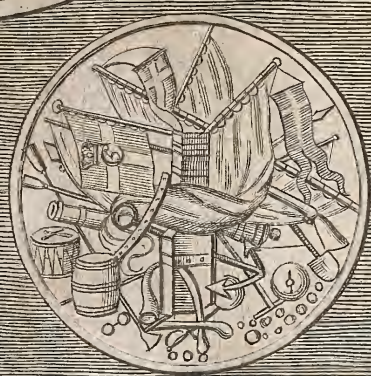
Nº 16.

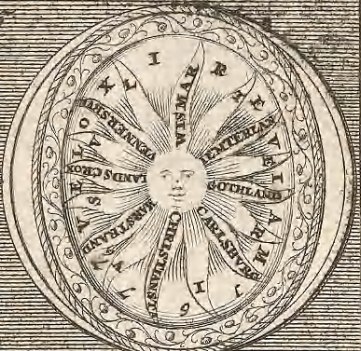
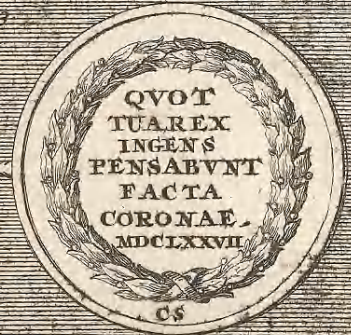
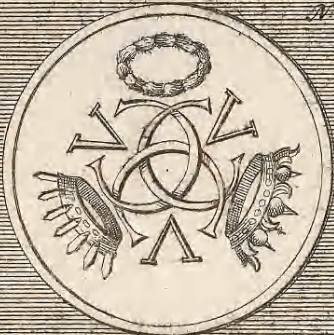

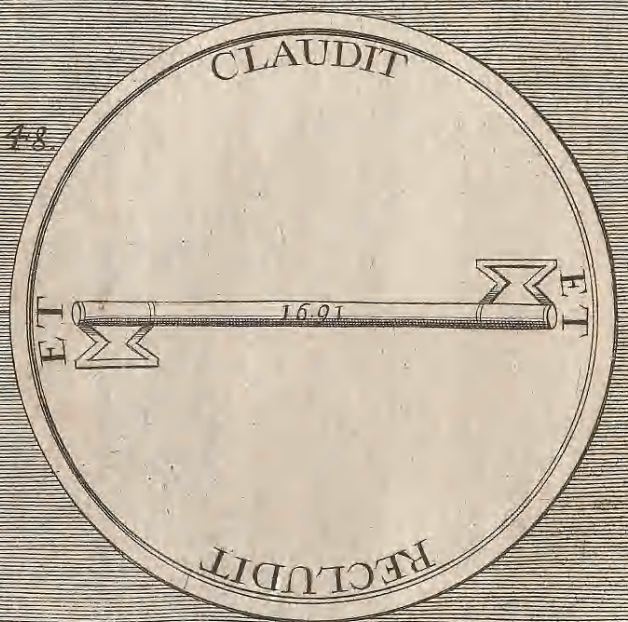
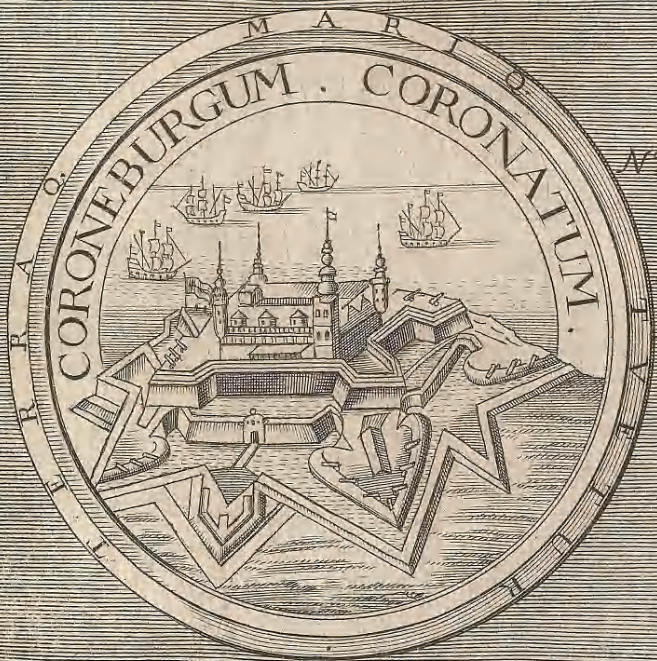
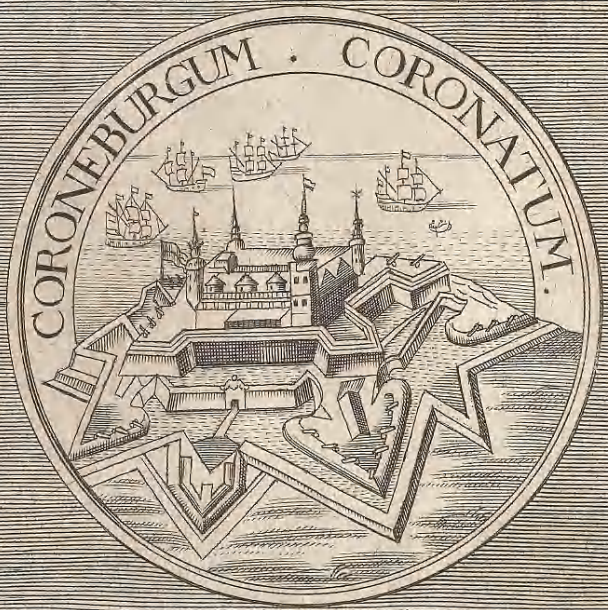

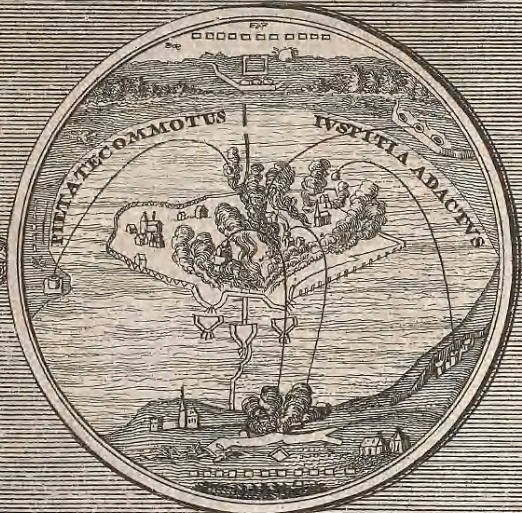
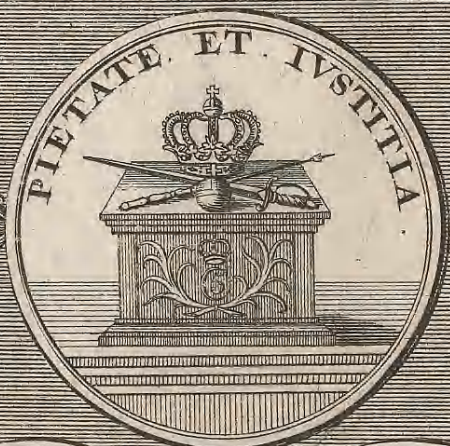
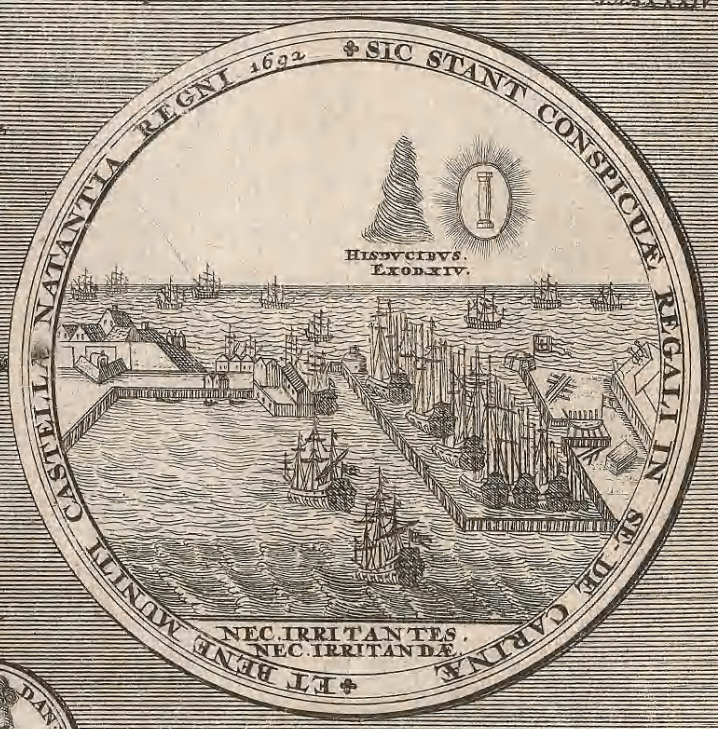

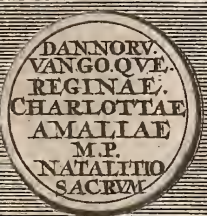
ERTHOLMIA
*ante piscatorum famula
 nunc arbitra Codani maris
 ante in hospita scopulis abrupta cautibus
 nunc*
Anno MDC LXXXIV ausu plus quam Herculeo
CHRISTIANI QVINTI
*August. Daniae Norvegiae Monarchae
 tutela. Balthis. asylum negotiantium
 regnorum gloria
 ex castello saxeo arcet hostilia
 amicos placi de receptat
 posthac*
CHRISTIANSOE

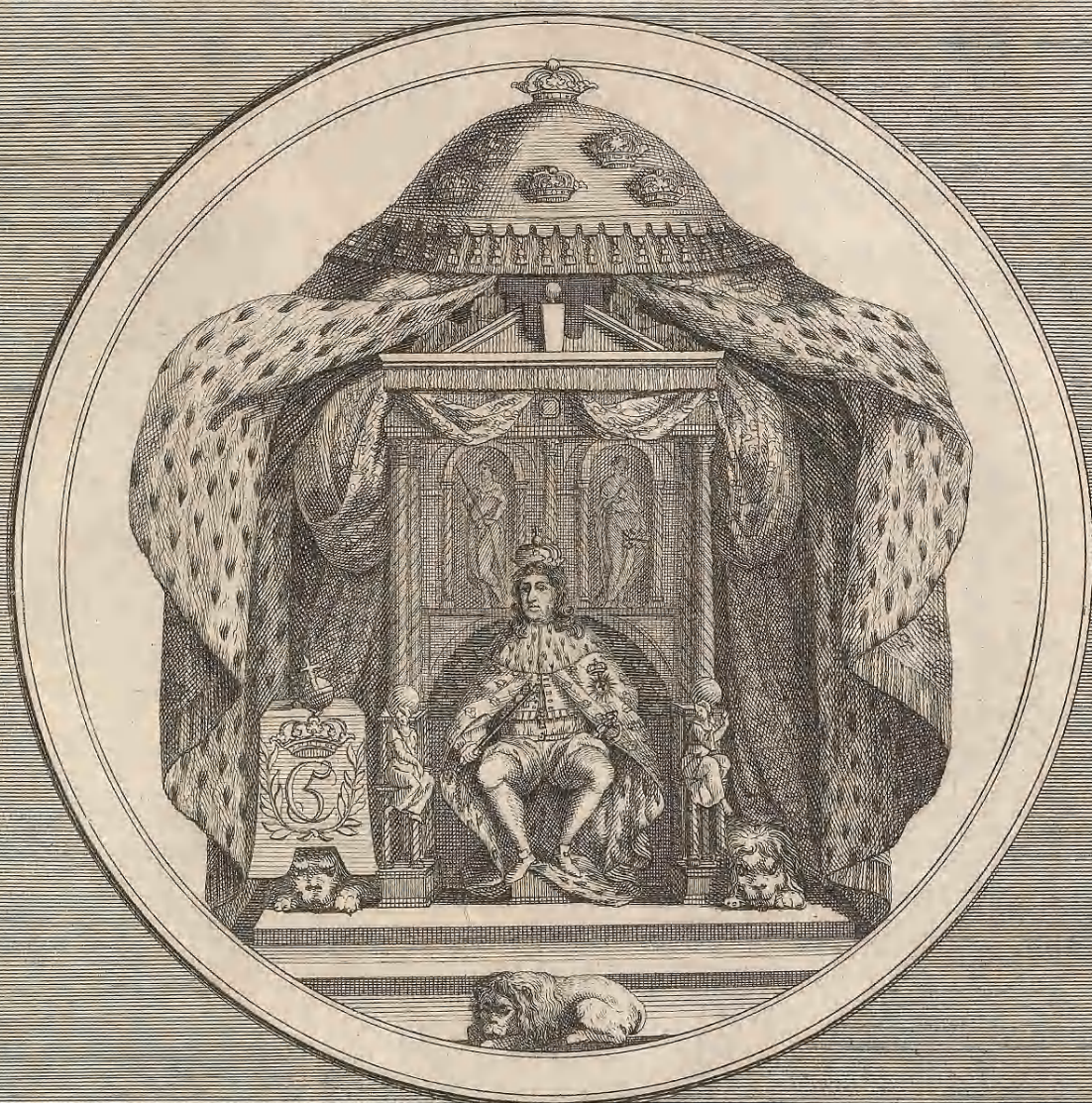

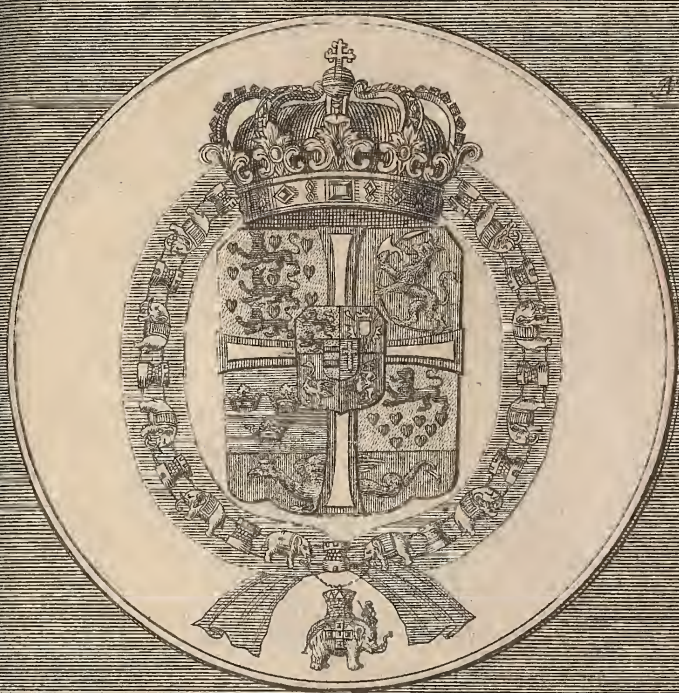

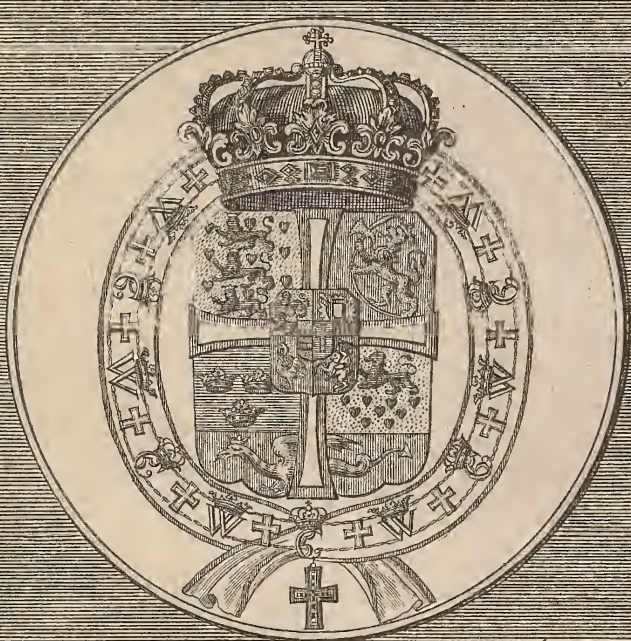

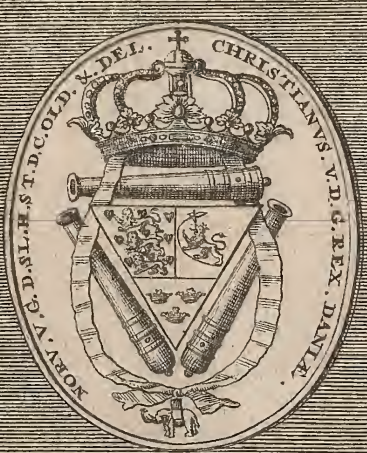
45

46

47

AUCTARIUM RARIORUM,

QVÆ

MUSEO REGIO PER TRIENNIUM
HAUNIÆ ACCESSERUNT, UBERIORIBUS IL-
LUSTRATA COMMENTARIIS, PRÆCIPUE
NUMISMATA ET ALIÆ ANTIQVITATES PARTI SECUNDÆ
AUT INSERTÆ AUT INSERENDÆ.

Anno MDCXCIX.

Jacob v. Saller.
Bernt v. Armin.
Baltzar v. Tussel.

Columnæ lævæ incisa
 sunt eodem modo nomina,
 in primâ serie:

Steen Brahe.
Peter Muncke.
Brede Rantzow.
Gert Rantzow.
Preben Gyldenstern.

In secundâ.

Wulmar Parsberg.
Achfel Brahe.
Oluf Rosenfpar.
Stheen Maltzen.
Henrich Lucken.

In tertiâ.

Frantz Rantzow.
Knut Brahe.
Henrig Gøie.
Eske Brock.
Friderich Rosenkrantz.

In quartâ.

Erich Lucken.
Detlev Holck.
Clavis Podebusch.
Preben Bilde.
Tagge Krabbe.

In quintâ.

Otto Christoffer Rosencrantz.
Christian Barnekaw.
Niles Schram.
Ulrich Santberg.
Christof Parsberg.

In sextâ.

Jacob Lucken.
Ove Lunge.
Christian Muncke.
Matz Santbergh.
Peter Base.

In septimâ.

Laurentz Brockenhuus.
Knut Rudt.
Ebbe Munck.
Steen Maltzen.
Andreas Sencklar.

In Octavâ.

Essche Bilde.
Henrig Walckendrup.
Birge Trolle.
Jacob Beck.
Georg Krab.

In nonâ.

Georg Uhrn.
Erich Uhrn.
Magnus Gøie.
Marten Wenstlerman.
Hannibal Gyldenstern.

In decimâ.

Christian Hardenbeck.
Jacob Rosencrantz.
Otto Lindenow.
Knut Guldensfern.
Albert Schele.

In undecimâ.

Peter Brahe.
Knut Grube.

Ipsè enim Rex biduo eodem tam certo ictu & promicante intra oculi flexum solertiâ pendentem è chordâ annulum excepit, ut nunquam falleret; Eundem quippe obstupescens singulis, bis centies & sexies, continuâ verò serie decies & septies, summâ cum laude lanceâ exceptum reportavit, decursionibus trecentis & quadraginta ab eo peractis. Quem admodum in descripto coronationis actu dignum hoc, Majestate invictâ, spectaculum *Augustus Erich* prolixius enarrat, Hauniæ anno 1597. impresso. Memoratur, devotum esse subjectionis honorarium urbis Hamburgi in Stormariâ sitæ, cujus legati coronationi huic interfuere, Stormariæ Principi ac Domino suo submisit postea oblatum. Similes decursiones post Homagium
 a Se

à Senatu populoq; Hamburgi anno 1603. d. 30 Octobris Regi eidem præstitum, in foris urbis ejusdem, vulgò *Wferde-Marcst* & *Sopsen-Marcst* dictis, diebus scilicet 31 Octobris 1. 2 & 3 Novembris, institutas nobis *Martinus Binde-man* rythmis Germanicis describit, in quibus fortissimus Princeps appensum ad chordam annulum una die nonagies & quinqvies hastâ correptum laudabiliter abduxit. Fusiùs harum meminit quoq; *Johannes Heusnerus* in narratione suâ historicâ homagii ejusdem.

— *ad pag. 44.*

PHIALA ex CORNU RHINOCEROTIS. Docet inscriptio, phialam hanc Imperatoris RUDOLPHI II. fuisse ejusdemq; manu exquisitissimâ efformatam. Circa operculi quippe limbos aureos hæc leguntur: *Poculum deleteriorum* *πεςφύλακτον* *Divi Rudolphi II. Rom. Imperat.* In orâ basis POLYDÆDALA MANUS INVICT. IMPERAT. TOREUMA HOC FINXIT. Felicissimus fuit Imperatorum, qui intra 300 annos ante ejus imperium regni Romani habenas moderabatur. *Invictus* quippe contra Mahumetem per annos 14. bellum gessit & ubiq; eum tam fortiter repressit, ut ne pedem quidem in Germaniam inferre valuerit. Literis interim artibusq; variis adeò effloruit aula ejus, ut velut theatrum extiterit, in quo Sapientiæ Bellonæq; officinæ felici consortio jungebantur. Fovit præterea *Tychonem Braheum* Equitem Danum & Astronomum summum, ut literatos alios & artifices silentio involvam.

TABULA ex Orichalco quæ Electricis Saxoniae *Annae Sophiae* introitum Dresdensẽ exhibet. Introitus hic anno 1666. d. 31 Decembris inter applausum omnium & gratulationes Dresdæ celebratus est, cùm Princeps hæc, filia natu maxima Potentissimi Danorum Monarchæ, *Divi Friderici III.*, thalamo *Johannis Georgii* Celsissimi Electoratus Saxonici Principis jungeretur. Tabula, fermè quadrata & valvis munita, est artificii insignis, quo sculptor pompam hanc solennem cælo suo punctatim expressit.

TABULA EBURNEA, duorum est pedum longitudine, unius verò & dimidii latitudine, actum primum sepulturæ Christi repræsentans. Dædalum hoc opus solertiâ artificis summi, *Bettelii*, natione Bavari, affabrè adeò effectum est, ut muscoli, venæ partesq; aliæ in personis, quæ longitudinis plusquam sesquipedalis hinc repræsentantur, elegantissimè expressæ.

— *ad pag. 45.*

TABULA LIGNEA longitudinis ferè sesquipedalis, colore rubro obducta, quæ Christum crucifixum tunicamq; ejus inter milites alcâ divisam, artificio vix imitando, exhibet.

PECTEN ISLANDICUS OSSEUS, cui figuræ variæ insculptæ. Tylen-sium five Islandorum industria nec silentio hinc oblitteranda, qui in artes mechanicas adeò sunt proclives, ut quilibet in arte quavis suum absolvere pensum sciat. Hanc sculpendi artem aliasq; mechanicas, quas Islandi promiscuè cal-lent, sub conceptu communi *Smid* appellant, de quibus fusiùs *Histor. rerum Orcadensium Torssæi lib. I. cap. XXI.* Præter pectines elegantissimos, nostrates crinali spico etiam olim usi fuere, quo pilorum perplexionem discreverunt, utpote capitis cultui maximè intenti, quemadmodum de Daniae Rege *Haddingo Saxo Grammaticus* narrat *hist. Dan. lib. I. fol. m. ii.* & ex *Jomsburgensium five Julinensium hist. M. S.*, quæ *Jomsvikinga Saga* nobis dicitur, luculentius constat. Simplicissima verò majorum cura alendi comos fuit ex fonte la-

are & sole ficcare capillos, quod vocabant *at sittia at hadbleike* i. e. ledere ad solem pro capillis colorandis & ad nitorem summum perducendis

OLLA ex LAPIDE TALCOSO Norvagiæ, crassa & ponderosa, coloris cinerei, quatuor ferè librarum capax est, ansam habens ferream. In ollis talibus cibos Novagi coqvunt. Ignis quippe violentiam lapis hic sustinet, & cum mollis sit, facile excavatur variasq; pro lubitu artificis figuras recipit. Quemadmodum ex laminis ejusdem lapidis invicem compactis Norvagi fornaces exstruunt. Talis ex lapide eodem, magnitudinis insignis, in arce Rosenburgi, Hauniæ conspicitur.

MENSA ex MARMORE Norvagico, propè Christianiam eruto, quod studio summo ita est perpolitum, ut præstantiâ suâ Italico vix cedat. Mensæ lamina sive tabula est longitudine quatuor ferè pedum, duorum verò latitudine, nomine Regis *Christiani V.* in quolibet angulo insignita.

— ad pag. 46.

CALCEUS ingens piscatoris cujusdam Belgæ, *van Leckerkercken* dicti. Pedis est unius & trium pollicum longitudine. Ante annos aliquot piscator hic spectandum se Hauniæ præbuit, septem pedes & dimidiam staturâ superans. Conterraneum olim habuit, *Nicolaum Kithenium Spernerwoudâ* pede integro adhuc majorem. *Martinum Wierwskium* pedum octo longitudine non ita pridem quoq; Polonia nobis obtulit, ex giganteo ferè genere oriundum. Nec minoris staturæ Norvagiæ Rex *Haraldus Haardraade*, qui adultæ ætatis decem pedes Norvagicos longitudine suâ æqvavit, anno 1016 natus. In annalibus Norvagiæ anno ætatis decimo quinto castra intrepidè idem sequutus est, quemadmodum *Snorrius Sturlesonius* refert. Ex hoc genere Septentrionalium originem duxerat jam ante multa secula *Maximinus* Imperator, cujus caliga quoq; in memoriam tam vasti corporis diu servata fuit. De ejus origine & staturâ procerâ *historia Augusta* ejusq; commentatores plura adferunt.

— ad pag. 47.

EFFIGIES Parochi cujusdam perquam eleganter picta, cui à tergo inscriptum exstat: *FRIDERICUS Tertius hat diß Contrasaj gemachet / als er Erß-Bischopff gewesen im Stifft Bremen / dieser Pastor ist Prediger gewest zum Jorck im Stifft.* i. e. Rex Daniæ *Fridericus III.* hanc delineavit effigiem, cum Archiepiscopus esset Bremensis, Pastor autem hic ecclesiæ Jorkensi præfuit in Bremensi Diœcesi.

CAPSA, à cœco quodam Capfario *Johanne Bielfeldt* Oldenburgensi Hauniæ anno 1673 efformata. Opus est affabrè vermiculatum, tessellis varii coloris hinc inde insertis, adeò ut de coloribus hic quoq; cœcum judicasse sentias. Cœcus fuit hic Capfarius ab anno ætatis suæ decimo, qui abhinc annos quatuor Hamburgi suam didicit artem mechanicam, quemadmodum inscriptio capse huic affixa evincit.

STATUA ICONICA Magni Daniæ Regis *Christiani Quarti* ex marmore pretiosissimo exsculpta, spectatæ admodum magnitudinis, more Romano basi marmoris punicei insistens. Publicæ quondam pietatis monumentum fuit, quod in cœmento parietis portæ Hauniensis occidentem versùs in obsidione Hauniensi anno 1658. eminuit, cui, quod prodigiis proximum est, nil noxæ hostilia intulère tormenta, proprius licet percussis globorum illisu muris.

Coru-

Coruscat tandem hic inter picturas primarias Regina MARGARETA, Semiramis illa Danorum & septentrionis Amazon; conspicitur Rex Trionum fortunatissimus CHRISTIANUS I. *Prudentia divitiisq; clarus*: Effulget JOHANNES I. *virtute, quam fecit dextra Dei*; In solio Regio firmatus CHRISTIANUS II. *virtute & animo excellens*: FRIDERICUS I. *Consilio & dexteritate*: CHRISTIANUS III. *Religione & fortitudine*, FRIDERICUS II. *Pietate & munificentia*, CHRISTIANUS IV. *magnanimitate & solertia*, FRIDERICUS III. *Sapientia & fortitudine*, CHRISTIANUS V. qui majorum omnium virtutes fortunamq; supergressus, fulcris duobus firmissimis *Pietate & justitia*, regna sua firmavit inventurus posthac in annalibus æternitatem.

AD SECTIONEM II.

Part. II. pag. 49.

MANUBRIUM PUGIONIS ex jaspide viridi, cui maculæ purpureæ hinc inde interspersæ. Possessor hujus olim fuit D. Paulus Lutherus, Augusti Electoris Saxoniae Medicus. D. Martini Lutheri filius fuit, qui felices adeo in cognitione & usu artis medicæ progressus fecit, ut præcipuis Germaniæ Principibus aliisque ordinum omnium hominibus suâ medendi operâ profuerit.

JACULUM ad balænas capiendas. Totum ex ferro constat cuspidē grandi utrinque hamatum. Fistulam in unâ extremitate habet, cui lignum teres & oblongum inferitur. Usus ejus *Rondeletius* describit.

PALLIUM REGALE INDICUM. Fuit inter cœtera munera, quæ Monarchæ nostro Augustissimo Christiano V. Anno 1671. missa sunt à Sultano Agoum Rege regni Bantam in Insulâ Javâ.

— *ad pag. 50.*

VAS LIGUSTICUM. Ex Liguriâ, regione Italiæ nomen obtinuit. Figuræ est ovalis, ex argilla confectum & incrustatione nivæ elegantissimâ obductum. In extremitate unâ effigies mulieris conspicitur.

POCULUM REGALE INDICUM ex terrâ Melitensi septem unciarum capax, quod in superficie exteriori figuras viperarum scorpionum aliorumque animalium sibi impressas habet. In labro ejus sequens legitur inscriptio: DIVINO HOC PAULI ANTIDOTO ATRA VENENA FUGABIS.

PYXIS EBURNEA, quæ aurum Guineense recondit. In operculo ejus calendula conspicitur, supra quam sol, cum inscriptione sequente: *Vott rab-sang mephet moux ang, e' votre præsans mephet Bibang.*

STOREA INDICA, in qua discumbere solent Reges Indorum, dum vel conviviis indulgent, vel Legatos peregrinos admittunt. Longitudinem habet pedum quinque; cum dimidio latitudinem trium. Operis tessellati est, coloribus diversis elegantissimis variegata.

— *ad pag. 51.*

LAMINÆ ARGENTEÆ, quibus characteres Indici insculpti. Nec in palmæ foliis scriptitando substituerunt Indi, sed & in auro hodie & argento ad Reges & Principes stylo acutissimo literas exarare didicerunt, quæ tamen more,

re veteri palmæ foliis similes relinqvuntur & complicantur. *Guld-Breve & Solv-Breve* nobis propterea dictæ, quæ ad Reges nostros Gloriosissimos ab Indiæ Principibus scriptæ hic asservantur.

IDOLUM INDICUM, magnitudine quinque pollicum, ductu naturæ artisque simul beneficio ex marmore ita variegatum, ut colore diverso membra & vestes simiamque assistentem repræsentet. Indicat verò haud obscure simia prædicta idolum hoc pro numine illo censendum esse, quod SCYTÆ nomine Indi invocant, quæ Legislatoris RAM uxor fuit. Meminit utriusque de *la Boullaye le Gouz*, itinerarii part 2. cap. II. Simiam verò tanquam servum numinum Rami & Scytæ sub nomine *Herman* ab Indis regni *Guserata* coli scriptores alii inculcant, Convenit autem Scyta cum nomine Dei Lapponum fictitii Seitæ, quem ex trunco betulæ effingi *Scefferus* refert, *descript. Lappon.* cap. IO.

Quatuor SCRIPTA MALABARICA in foliis palmæ, quæ Lusitanis *Coqvo* dicitur, adeò artificiosè exarata, ut vel elegantissimum scriptorem è nostratibus intervallo quodam post se relinquant. Indi enim tam emendatè characteres suos foliis his imprimunt, ut miremur meritò gentes has barbaras tam circumcisè animi sensa exprimere posse.

— ad pag. 52.

SAGITTA ex lapide nigro in lardo vituli marini in Islandia reperta. Conspicitur in parte ejus latiore foramen exiguum, quod forsan filum ex subtilioribus balænarum cirrhis à Grönlandis infixum habuit, cujus ope vulnerata bestia eò aptius attraheretur. Ferreis enim organis destituti, ea ex lapide & unicornu Grönlandi efformant. *Ludovicus Hennepin*, qui haud ita pridem Americanorum Septentrionalium Provinciam *Louisianam* detexit, utensilia eorum ad quos ars Europæorum & ferri usus non pervenit, lapidea esse refert, & locò securis cultri; lapides acutos adhuc adhiberi, quos animalium dentibus dolant & exacuunt.

CLYPEUS antiquorum Septentrionalium, qui ex Norvagiâ transmissus est, ubi in templo Røldal propè Hardangriam Diœcesis Stavangriensis diu delituit, ad mausoleum cujusdam viri fortis quondam ibidem suspensus; Christiani morem gentilium sequuti arma ad monumenta sepulchralia olim suspenderunt. Fabrica ejus fermè quadrata talis est: Lamina lignea incurva, quæ quatuor pedum longitudinem, duorum verò latitudinem habet. Parte concavâ corio firmiter agglutinato obducitur, hanc alia lignea ambit, quæ firmiter quoque adhæret, fibras transversas habens, corioque concinnè admodum depicto parte convexâ tecta. Figurâ est oblongâ & pars ejus superior, capiti tutando apta, angustior est inferiore. Antæ duæ, quibus brachio sinistro aptari potest, ex corio firmissimo constant, quod clavis ferreis, quorum capita in superficie extima sunt latiora, densè munitur. Alius quoque non adeò dissimilis, qui ex Islandiâ missus, hic quoque asservatur, sed ab injuria temporis ferè detritus. Antiqua sunt clypeorum genera ad formam ejus accedentium, quo *Norvagus* ille Dux *Skule* circa annum 1239 armatus legitur in Chron. Norvag: *Snorronis Sturlesonii* pag: 722. Tegumentum hoc Norvagis ibidem *Buklara* dicitur origine, ni fallor, Gallicâ. Gallis enim *Bouclier* idem esse legimus & ex Galliâ seu Normanniâ subactâ hoc scuti genus Norvagos inter tro-

pæa in usum suum deportasse, haud est quod dubitemus: Ejusmodi scutum puniceum *Nicolaum Sigurdi Raani filium*, clavis aureis munitum Anno 1175. gestasse *Sturlesonius chron. Norvag. pag. 497.* narrat. Antiquissima verò scuta admodum oblonga ad justam hominis staturam aptata fuerunt, ut dimicans nulla corporis parte lædi ab hostibus potuerit. Ejusdem formæ scuta septentrionalibus nostris olim in usu fuisse & eâ quidem magnitudine, ut loco feretri mortuis inservierint, *Sturlesonius chron. Norv. pag. 722.* quoque auctor est. Scuta quadrata, quæ hîc ferè describitur, in nummis quoque sculpta reperiuntur, sed rarius. In Germaniâ veteri *Cluverius* fermè scuta omnia quadrata expressit, sed non ita concava; respexit enim in illis effigendis *Cluverius* ad *Taciti* locum, qui *tabûlas pictas* hæc scuta vocavit, unde concavitatem illam omisit. Suspensâ illa scuta ad sepulchra memorantur, quod hæredes defuncti illa ad ornandum bustum attulerint, ac deinde abstulerint, sibi ea servantes cum aliis defuncti armis. At si hæredes nulli superessent, arma illa & scuta rogo cremanda injiciebantur, vel etiam cum defunctis, si humo mandarentur, simul sepeliebantur unde mansit nobis mos cum ultimo ex familia scutum cum insignibus ejus frangere & tumulis inferre. Pertinet huc, quod parietes domuum Septentrionales scutis adornatos sæpius habuerint, seu donatis seu captis, quemadmodum *Saxo libr. 8.* de Jarmerico Rege ab Esthiis obsessio tradidit, *Clypeos circum-pensos supremum adis ambitum adornasse*: quod & *Matthæus Parisiensis*, pag. m. 899. de Regibus Franciæ observavit, more, nî fallor, à Septentrionalibus hausto & retento.

— ad pag. 53.

BARDUS NORVAGICUS species est securis, quæ ferro lato & acuto, figuræ semilunaris, munitur. Lignum seu manubrium, 7 pedum longitudinem æquat, corio rubro maxima ex parte obductum, & ligulis ferreis hinc inde stipatum. Annales nostri evincunt, bipennes securesque tales majoribus nostris summo in pretio extitisse, quorum usum gentes extræ à nostratibus, quorum imperio subactæ, acceperunt: *Franci enim Danicæ securi non valentes amplius resistere Gallico ense*, teste *Guillelmo Pictavensi*, *ascias*, quas *Haches Danoises* appellarunt, sibi deinde fabricari fecerunt, referente *Richerio Monacho*, *chron. Senoniens. libr. 5. c. 15.* Securi quoque Norvagicâ insignem stragem *Stephanum Angliæ Regem Anno 1142.* edidisse produnt *Johan. Prior Hagustaldensis* & *Ordericus Vitalis*, quæ Anglis etiamnum BARD vocatur, cujus usum Norvagos ad terram Hiberniæ unâ cum nomine primum deportasse, *Bromtonus* ait.

MALLEUS LAPIDEUS nigricante constans minerâ filiceâ, quæ ferè lapidem Lydium refert, figurâ cuneo acuto haud dissimilis. Rotundo ejus foramini transversò manubrium ligneum inseritur. Anno 1692. in Fionia ad oppidum Asnæsiæ ejusdem figuræ malleus & gladiolus filiceus cum sceletto capitis humani sub duobus saxis majoribus, quibus tertius impositus, eruti sunt. Malleus hic antiquissimum armorum genus fuit, quæ hinc inde in sepulchris gentilibus septentrionis nostri adhuc eruitur. Priscus certè mos nostratibus erat tempore eo, quod *Haugs-Auld*, id est, tumulorum ætas vocabatur, funera sua vestibus & armis pretiosissimis induta in collibus tumulisque ingentibus condere. Ita quippe in *Chron. M. S. Snorra Sturlesonius* de Re-

ge Norvagiæ *Haquino* ait: *Logdo þar i Konong med al Bæpni sit of þinn bejta bunad sinn* / id est. *Sepeliverunt Regem cum armaturâ plenâ & optimis suis vestibus.* Idem ferè mos viguit seculo combustionis, *Brunna-Auld* dicto, qvi in *Svecia* & *Norvagia* diutissimè duravit. Jussisse *Odinum Sturlesonius* prædictus memorat, ut mortui omnes cremarentur, pyræ cum possessionibus suis impositi. Præter malleum hunc, lapideus alius, itidem antiquus hic asservatur, qvi velut uncinatus est & manubrio ligneo instructus.

CALCEI FINNORUM ex asserculis ligneis coagmentati. Borealibus antiquis *Rani* & *Skydi* dicti sunt, *Norvagi* & *Finnis* *Skier*. Genus calceamenti est antiquissimum, qvo populi septentrionales usi sunt, ubi obsitos nive montes baculo in extremitate acuto suffulti permeabant eqvoq; perniciores superabant. *Finnis* hinc nomen *Scritofinnorum* fluxisse apud *Paul. Diaconum* & *Adamum Bremensem* censemus. Asserculi sunt oblongi ex ligno qverno, pollicum trium latitudine, sed angustiores in medio & ansati, ubi pedes inferendi lorisq; alligandi. Modus hic, proficiscendi, nives scilicet soleis ligneis calcandi, inter novem artes pretiosissimas à Borealibus nostris olim habitus est, testante *Ola Wormio Literatur. Runic. c. 23. pag. 118.* Magna certè fuit & stupenda *Arnlioti* *Norvagi* promptitudo, qvi iisdem soleis binos præter se insistentes sustinere potuit, nec minùs velocitate immensa ferebatur, sic de eo narrante *Olafs Sagu Helga M. S.*

TYMPANUM FINLAPPONICUM Longitudine est plusquam pedali, latitudine decem pollicum, ex ligno ovali excavato constat, cui nervorum ope membrana annectitur, depictis Deorum fictitiorum, animalium, aliarumq; rerum figuris per certas regiones exornata. E cornu rangiferi adest qvoq; instrumentum osseum, qvod malleolus vulgò appellatur, qvo genios familiares, tympanum pulsando strenuèq; cantando, *Lappones* sollicitare solent. Huic additur æneum corpus, paululum convexum, in diametro duorum circiter pollicum, in singulis angulis & in medio catenulâ æneâ onustum. Ipsi *Lappones* hoc appellant *Arpa*, teste *Tornæo*, qvod *Scefferus* descript. *Lappon. cap. II. Indicem* nominat, cum rem in picturis istis tympani desideratam indicet, dum membranæ tympani pulsatæ impositus versùs aliquam in ea depictam imaginem fixus & immobilis se sistat.

— ad pag. 54.

CYMBA GRÖNLANDICA. (TAB. XII.) Longitudine pedum novendecim, latitudine duorum & ferè dimidii, altitudine sequipedali, ex ossibus balænæ constructa corioq; obducta, excepto foramine seu spatio rotundo, cui *Grönlandus* fæctus cum remo suo insidet. Cymbam hanc *Grönlandi* *Rajakka* five *Kajakka* appellant. Priscum genus naviculæ, quam vir qvocunq; demum voluerit commodè secum portat. Constat enim ex relatione de septentrionalibus, quam seculo nono *Hoththerus Halogelandus* *Westfaxonum* Regi *Ælfredo* obtulit in vitæ ejusdem appendice VI. edit: *Joh. Spelman.* naviculas has *Qvenlandis* tum in usu fuisse. Ita quippe ex sequentibus constat: *And to gemnes than Land Nordeveardum Cvenaland, and ther sint suide micle meras fersce and berad tha Cvenus hyra scyppu ofer Land on tha meras & thanon hergiad on tha Northmen, hy habbad suide lytle scyppa and suide leohte*, id est: Ex adverso regioni ad septentrionem est *Qvenlandia*, sunt ibi lacus quidam ingentes, falsedinis ex-

per-

pertes, in quos lembos terrâ transportant Qveni, atq; hac ratione despoliant Normannos. Habent exiguos lembos & leves. Eorum etiam meminit *Thorfinns Kallsæfnis Saga* c. XI. in Sveciâ impressa, hoc modo: *Stundum kallaft hier Skrellingia bata Hudkeyper, en stundum Skip theira, stundum eynasta Keypar*, hoc est, nonnunquam cymbæ Skrælingorum (ita enim ab advenis nominatos putamus populos, qui ante Islandorum colonias Grönlandiam inhabitaverunt) *Hudkeypar*, interdum *Skip*, aliquando tantum *keypar* dicuntur. *Hudkeypar* verò, quia pellibus obductæ sunt naviculæ. Americanos septentrionales admodum leves, sed latiores, ex libro betulæ effingere cymbas 50 libras tantum pendentes, *Ludovicus Hennepin* in descriptione regionis *Louisianæ* auctor est. Quælibet enim cymba 4 personarum capax, nullo munita ferro.

HASTÆ & VENABULA GRÖNLANDORUM sunt ex ligno abietino, cuspidem osseam habentia, quæ partis extremæ foramini inferitur. Illis *Karkusa* est dicta, & lora, quibus venabulo alligatur, *Agla* appellantur. Intimæ verò parti in quibusdam conspicitur inflata vesica ex corio phocæ tenuiore annexa, quæ Grönlandis *Awata* dicitur, hæc aquæ supernatans balænas licet longius divagantes protinus prodere memoratur.

FRONTALE GRÖNLANDICUM. Antiquis nostratibus *Ernesspaung* seu lamina frontalis dictum est. Vestitus Grönlandorum utriusq; sexus eodem ferè modo formatus est, nisi quòd foeminae præcinctorium quoddam pyramidale gestent, quemadmodum Tab: XII. exhibet, prisco Germanorum more, de quibus Tacitus: *Nec alius foeminis quàm viris habitus*. Foeminarum altera, quæ 25 annorum nomine *Kabelau* Hauniam advecta victus & subalbican- tis faciei causâ ex antiqua Christianorum in Grönlandiâ progenie censebatur. Commemorant enim Annales Norvagici manuscripti Grönlandos circa annum millesimum, procurante *Olae Tryggvæsonis* Rege Norvagiæ, ad religionem Christianam primò conversos fuisse, ædesq; sacras in Grönlandia postea constitutas & in plaga quidem Orientali parochias XII, in Occidentali IV. nominibus certis insignitas, quæ adhuc à Scriptoribus enumerantur. Primus, qui iis præfuit, Episcopus ad annum 1124. sedisse fertur, ultimus verò ad annum 1461. qui Episcopatum Scaltholensem in Islandia simul gessit. Diutius quoq; foemina prædicta *Kabelau* apud nos vixit, propemodum conversa, supra cuius nasum in confinio superciliorum, sub oculis labiisq; & in brachiis incisuræ quædam numero 13 aut 15 nigrae, profundæ & sibi invicem parallelæ, quas traducto per acum filo pingvedine balænarum imbuto in cute sulcaverant, ut nobiles nuptæq; à puellis impuberibus notâ aliquâ distingverentur.

AD SECTIONEM III.

Part. II. pag. 55.

MITRA ingens & pretiosa *EPISCOPALIS*, quæ bicornis ferè est cum duabus à tergo appendiculis seu flagellis. Usus mitræ talis in ecclesia primitiva præclarum *Andreas du Saussey* in *Panoplia Episcopali* ad tempora Imperatoris *Constantini Magni* cap: 3. lib: X. extendit.

GALEA ponderosa artificio summo elaborata, in acumen definens ex argento inaurato, quæ parte anticâ sapphiro ingente & pretioso fulget, & circa latera duabus margaritis septemq; gemmis insignibus, coloris fusci, distincta est. Insigne dignitatis Archiepiscopalis est, quod Romæ Sacerdotis summi olim extiterat. Galerius quippe acuminatus Flaminis Dialis tegmen quoddam capitis fuit in apicem seu conum assurgens. Hinc Episcopi urbium in Ecclesia primitiva, qui supra Præsbyteros capita extulerunt, vestitu quoq; præcellere, more Romano antiquo, allaborarunt. Ex Epistola Leonis I. ad Episcopos Galliae & Germaniae luculentius id patet. Licet enim una eademq; iis cum Presbyteris fuerit ordinatio in hoc tamen differre existimabantur, quod Chorepiscopi & Presbyteri Pontificatus apicem non haberent. Verba Leonis sic scripta exstant: *Hæc omnia illicita sunt Chorepiscopis, qui ad exemplum LXXII. Discipulorum esse noscuntur vel Presbyteris, qui eandem gestant figuram, quoniam etsi consecrationem habeant, Pontificatus apicem non habent.* Coruscavit hac galeâ Dominus Absalon, tunc Archiepiscopus Lundensis, Apostolicæ sedis Legatus & Primas Sveciæ, qui scientiis sacris res bellicas jungens, in exercitu Regum Daniæ *Valdemari I. & Canuti VI.* contra Vandalos toties invictum se præstitit.

PEDUM EPISCOPALE ex UNICORNU. Si quid olim auro carius, certe hoc ex unicornu fuit pedum Episcopale, ut nihil dicam de hujus in ecclesia præcellenti usu, quem Scriptores Ecclesiastici in tempora Apostoli Petri protrudunt. Ex Roëskildiae templi Cathedralis facello huc olim allatum pro Lucii Papæ seu Episcopi Romani baculo antiquitas credula venditavit. Sufficit verò quod Episcopi in Daniâ, imò toto ferè Septentrione, nobiliores multis retrò seculis baculos suos Episcopales ex unicornu, Romanis tempore Lucii, qui anno Christi 253 sedit, vix noto, gestaverint, iisque potestatem ecclesiasticam exercuerint. Quippe Lucii Papæ etiam tempore & longè ferius, non nisi pedis & baculis Episcopi utebantur ligneis, quod & ex Chronico patet Anglo-Saxonico, quod edidit & illustravit *Edmundus Gibson*, ad Ann. 1047. p. m. 161. quando *Ulfum* Episcopum Angliæ, qui ab *Edwardo* Rege ad Synodum Vercellensem missus erat, eò penè redactum indicat, ut pedum Episcopale ipsi confringeretur, quod officium suum præstare non posset. Nam si æreum vel argenteum vel ex unicornu fuisset, confringi facile non potuisset.

PEDUM EPISCOPALE ex CUPRO INAURATO. In fastigio ejus incurvato agnus inauratus conspicitur, cum Inscriptione: AGNUS DEI, QUI TOLLIT PECCATA MUNDI. MISERERE. DA NOBIS PACEM. Ex parte averſa: NON DOMINANTES IN CLEROS — ET FORMA FACTI GREGIS — EX ANIMO.

— ad pag. 56.

SOCCULI five SOLEÆ Archiepiscopi Absalonis' ex SERICO confectæ, seculis antiquissimis usitatæ. Loris seu corrigiis adstringebantur, quibus incessisse in his terris Christum in Evangelio, corrigias calceorum Domini commemorante, *Clemens Alexandrinus* confirmat. Sacra Scriptura id genus calceorum alibi *συνδάλια* vocat. Postea verò *ζυγώματα*, quæ totum obtigebant pedem, seculi luxuria introduxit, quemadmodum soleæ seu socculi Episcopali-

iscopales Absalonis confecti hic videntur. Decus enim hoc Episcopale summis solum Ecclesiæ Præsidibus jure primario competebat, maximè cum munus Episcopale actu illis obeundum incumberet. Plura de his *Durantes Mimatensis Rationalis* Div. offic. lib. 3. cap. 8. prolixè adfert.

ZONA SACERDOTALIS è CORIO parata. Latitudinem pollicis vix excedit, fibulâ ex unicornu præmunita. Pro baltheo seu cinctu tam militari quam clerico apud scriptores accipi solet. Zonâ tali donatus privilegium olim militare habuit, quâ depositâ, idem cessavit. Exauctorati Episcopi apud *Gregor. Turonensem* lib. 5. cap. 27. discincti seu cingulo præfecturæ militiæ sacræ exuti dicuntur.

NUMISMATIS quinque AUREIS, quæ bracteata & cava sunt, jam accedit sextum ferè ejusdem inscriptionis, typi & ponderis, ansâ instructum, quod à rustico quodam, cum in Cimbriæ insulâ Mols araret, Anno 1698. inventum est: In numismate bos cornu feriens se sistit, pedibus velut fessis & subrutis, penes quem mitrâ quidam refulgens incedit, taurum ducens, præter crucem corvo & pumilione in quibusdam à gente superstitiosa in bonum omen additis. Numismata hæc West-Gothico-Hispanica esse arbitramur, quod crux illa singularis ante faciem Regis seu Principis in numis inveniatur, quæ Gothica procul dubio est, cum in solis Gothorum monumentis reperitur. Verisimile itaque est, numos hos in Hispaniâ cusos esse à natione Gothica, partim quidem, quod, Colonia Romanis expulsis, federint illic Gothi, quorum origine nobiles Hispani in hunc usque diem sibi gloriam assumunt ac *Hildalgodos*, id est Filios Gothorum se denominant, partim quod *Taurilia* seu taurorum ludi ibidem frequenter instituti fuerint, quos per taurum, (cujus cornua in plerisque numis globulis seu pilis sunt præmunita, ne iis in ludis nocerent) in numis his expressum & ambulanti simul victorem ejus significari existimamus. Inscriptiones habent merè Runicas, Oedipo certè legendas. Sunt qui ex inscriptionibus nomen Regis West-Gothorum DNI. LIVVÆ aut LIWIGILDI eruere conantur. At ferè antiquiores eos censemus, utriusque Westgothorum Regis numis, quorum aliquem minoris moduli M. le Blanc in *Traité historique des monnoyes* pag. m. 59. depromit, sub cujus inscriptione literis his Romanis LIWIGILDUS VALENTIÆ REX Regis quidem caput mitrâ Regali Gothica eodem ferè modo redimitu apparet, quo victor gloriosus in numis nostris incedit, cum tempore eo monetam more Romano procudi curaverint Westgothi, de quibus *Covarruvias* sic refert: *Ellos mesmos mandaron labrar sueldos de oro à imitacion de los sueldos de los Emperadores, de mesmo peso, i. e. Ipsimet jusserunt cudi solidos aureos ad imitationem solidorum Imperatorum & ponderis ejusdem.* Numismata sunt rarò in terris nostris inventa: & quemadmodum inter gemmas & res sacras numismata præstantiora Romani olim collocabant, quibus pileos suos & galeros milites exornare soliti, illustrante uberius rem eandem *Pompenio* cap. 28. de *usû fructu*, ita ritu eodem numi nostri ansati velut brabæa in tauromachiis Hispaniæ distributa censentur, cum Schefferus aliique statuant, *numos hos extra regiones nostras cusos, innuere Regem seu Principem munificum erga suos & liberalem.* Nostrates itaque heroes tanquam ex Colchide reversos numis his ansatis, ceu brabæis, de collo suspensis olim superbiisse suspicamur. De numis his sagacissimus Dr. *Ottho Sperlingius*, in antiquitatibus patriis versatissimus, integrum

promittit Commentarium. Præter hæc moduli minoris numismata, exstant etiam majora aurea ejusdem generis, quæ quinque vel sex aureos Hungaricos pondere excedunt, similibus circulis crispatis inclusa & ansis prædita, quorum tria in Scaniâ reperta prædictus Scefferus *de tribus orbibus aureis* descripsit. Quartum tale sex ducatorum Hungaricorum pondere anno 1695. in Gothiâ occidentali non procul Alingsofiâ repertum est, quod à Suecis in Collegio antiquitatum Holmiæ asservatur.

URNA SEPULCHRALIS CRYSTALLINA. Urna hæc reperta est anno 1673 in Diæcesi Norvegiæ Nidrosiensi & præturâ Normoriæ prope templum *Bræmsnes*, quo nomine totus ille tractus insignitur. Circulo duplici ex auro purissimo, qui uncias octo pendet, superius cinctâ est, eo ferè modo, quo urnam Marcelli argenteam coronâ aureâ circumdatam fuisse Plutarchus scribit. Lapidarius eam in repositorio quodam, quatuor lapidibus suffulto, repositam & vasculo æneo, ut ab injuriâ temporis tutior esset, desuper coopertam clam surripuit, cum in usum sepimenti fabrilis seu maceriæ ejusdem templi ex montis proximi monumento gentili saxa frangeret. Postea verò manibus ipsius extorta est & simul cum vasculo, ab acrimonia terræ ferè exeso, huc demum allata. In urna hac cineres Magnatis seu Reguli cujusdam nomine *Bræms* conditos fuisse plurimi inter tractus ejusdem incolæ sagaciores referunt, cum & Saxo Grammat. ejusdem regionis, quæ & Normoria dicitur, Regis mentionem injiciat *lib. 5. hist. Dan.* Ab illis enim nasus seu promontoriis terrarum Reges illi *Næse-Ronger* veteribus sunt appellati. Sepulchri ejusmodi structuram elegantem urnæque in ea situm illustrant Steph. Stephani notæ uberiores in *hist. Dan. Sax. Gram. pag. 90. 91.* & Saxo ipse in *exsequiis Fengonis lib. IV.* rem totam non minus graphicè describit. Urnas vitreas, crystallinas verò rarissimè, in usu olim fuisse tam ex nostris, quàm Ciceronianâ illa, quæ anno 1514 in insula Zacyntho inventa est, & à *Desiderio Lignamineo* descripta, abundè liquet. In Italiâ & Græcia urnæ vitreæ sæpius effossæ sunt, in Germaniâ verò & Septentrionalibus reliquis regionibus sunt rarissimæ, & nescio, an præter hanc ulla hæcenus illis in locis visa sit. Unde Geor. Agricola *l. 7. de natura fossil. c. 23.* ubi de urnis Thuringicis, Lusaticis, Saxonis agit, nullas nisi fictiles occurrisse memoravit: additque in Italiâ præter fictiles & lapideas reperiri etiam vitreas, quarum Neapoli quatuor habere Cæsarem Carduinum indicat in agro Neapolitano repertas. Urna Alexandri M. primò vitrea, deinde aurea facta. Urnæ præterea Clivenses, quas in *Chron. Wolfgangi Justi Beckmannus* memorat, idem haud obscure evincunt.

— ad pag: 57.

SICA ÆNEA, propè pagum Selandiæ *Egerup* effossa, ubi collis est, in quo urnæ & plura alia, quæ antiquitatem præ se ferunt, olim reperta. Tota ex ære inaurato constat, fabricæ admodum concinnæ. Iconem hujus in monumentis Danicis *lib. I. c. 7. Ol. Wormius* exhibet. Summam antiquitatem ostentant ænei isti gladii, cum hodie vix reperiantur, nisi ferrei & chalybei; Homerî autem temporibus frequentia erant hæc ænea arma, unde toties ipsi reperitur *χαλκείον ἔγχος* &c.

URNÆ sex AUREÆ bracteatae (quarum tabula XIV. unam instar omnium exhibet) 8 unciarum capaces inventæ sunt à rustico in insulâ prædictâ arante, qua-

quarum superiores tres inferioribus desuper coopertæ filo aureo erant annexæ, inferiores verò terrâ cineritiâ plenæ. Magnatum hîc conditos fuisse cineres non dubitamus: Heroum quippe cineres in urnis pretiosis ex alabastro, argento, quandoq; etiam auro asservatos ubiq; gentium fuisse legimus. Ita urnæ aureæ *Demetrii Policratis* scriptores meminerunt, argenteæ verò *Marcelli* coronâ aureâ cinctæ, *Plutarchus*. Urnam *Alexandri M.* vitream *Ptolomæus Lagi* auream fieri curavit, ut *Strabo* refert l. 17. p. m. 794. *Septimii Severi* cineres in urna aurea collectos & Antoninorum sepulchro Romæ illatos esse *Spartianus* in vita ejus testatur. Et quamvis *Dio*, qui tempore illo vixit, urna ex porphyretico marmore translato esse à Britannia cineres moneat, haud tamen hoc impedit, quin postea à filiis Romæ aut ab aliis urnâ aureâ condi potuerint. Quidam Rex Ægypti filia cadaver in vacca inaurata condidit. Fuit scilicet hoc vaccæ figmentum loco urnæ vel arcæ sepulchralis svadente religione Ægyptiorum, qui vaccas illarumq; effigies sacras ac divinas semper crediderunt. In regno Siam opulentorum saltem cineres aureis vel argenteis urnis condi *Tavernier* in peregrinationibus suis refert pag. m. 514, pauperum verò cineres ventis committi & flagitiosis flammarum honorem denegari.

CRUX ex DENTE ROSMARI. Inde à paganismo Majores nostri, cum Doctrina Christiana in oris his nondum altis suffulta esset radicibus, constanter inter se retinuerunt gentilitatis nomina, parcius Christiana usurpantes. Maluerunt ergo Norvagi, Regis *Olai Digre*, id est, Crassi filium Jacobum Regem constituentes, eum nomine gentili *Anundum*, quam gratiæ & fidei nomine *Jacobum* vocare, quemadmodum *Snorro Sturlesonius hist. Norv.* refert, ut potius pro cognomine habuerint, quemadmodum Rex Daniæ *Sveno*, alias furcatæ barbæ, cognomen *Otthonis* in baptismo suscepisse legitur, *Sven Ottho* postea dictus, teste *Pontano Rer. Dan. hist. lib. V. pag. 131*. Memorat quoq; *Adamus Bremensis hist. Eccl. lib. 2. c. 41*. *Olaum Sveciæ Regem* duos habuisse filios, quos unâ cum uxore jussit baptizari, eorum alterum *Anund*, quem è legitima genuit cognomento fidei & gratiæ dictum esse *Jacobum*. Quid ergò mirum, quòd *Helena* nostra, filia Regis Daniæ *Svenonis*, qui à matre, utpote filia Regia, *Eltrithæ* filius nuncupatur & cognomentum *Magni* in baptismo accepisse dicitur, in inscriptione crucis, quam in memoriam Dominicæ passionis (seculo undecimo) pie parari fecerat, tam *Gunilda* quam *Helena* vocetur, nominibus scilicet & gentilitatis & gratiæ. Crux itaq; est eximie antiquitatis olim inter cimelia Nobilissimæ Dominiæ *Sophiæ Brahe*, Illustris *Holigeri Rosencrantzii* conjugis asservata; teste *Svaningio Chronolog. Dan. pag. 73*. Hæc nomina gratiæ adeò Ecclesiasticis placuerunt, ut Canutum M. Regem Daniæ *Lambrikt* vocaverint, ut *Adamus Bremensis* testatur, & *Svenonem Grathede* Daniæ Regem *Petrum* appellarint, cujus nummus rarus hoc etiam nomine PETRUS REX insignitus conspicitur.

CRUX parvula ex AURO purissimo, in cujus latere legitur SALVATOR MUNDI. In quatuor crucis extremitatibus Evangelistæ exhibentur. Possidebat olim hanc crucem *Margareta*, pulcritudinis gratiâ *Dagmar* cognominata, Regina Regis Daniæ *Valdemari Secundi* & filia *Primislai* Regis Bohemiæ, quæ anno 1213. d. 24 Maji Ripis mortua est.

— ad pag. 57.

TABULA ALTARIS five ALTARE EBURNEUM, insignis est sculptu-

ræ & operis quasi vermiculati, capsulæ lignæ inclusum longitudinem habet sesquipedalem, in partes binas figuræ quadratæ & latitudinis ferè pedis unius divisum, quæ in parte media sibi invicem junguntur. Tabella prima Christi & ecclesiæ Pontificiæ Sanctorum historias exhibet, quæ in novem rediguntur classes: Secunda *Sancti Olai*, Regis quondam Norvagiæ miracula, olim credita, repræsentat in novem itidem distincta scenas. Primò Rex *Olans* conspicitur segmenta virgulæ in manu, quæ tamen illæsa mansit, per candelam accensam cremans. Hinc segetem agri destruetam obequitat, quam benedictione suâ in integrum restituit. Postea solo tactu, more Regum Galliæ & Angliæ, viduæ cujusdam in Russia filium, strumâ laborantem sanat. Jam deniq; post obitum suum suppetias implorantibus apparet, vel faucios blanda manu pertractans vel prælio succumbentes juvans: Tandem in scenâ ultimâ martyrium ejus in loco pugnæ prope *Stiklestadam* Norvagiæ exsculptum visitur. Plura de vitæ ipsius miraculis hic itidem sculptis *Chronica Islandica Snorrii Sturlæi* afferunt pag. m. 291. 296. 330. Usus hujus tabulæ sive altaris fuit, cum pontificia religio in oris his vigeret, quòd privatim quivis ad id, sive domi sive peregrè erat, preces funderet, quemadmodum adhuc fit ubi religio eadem manet, hinc & valvis adeò munitum hoc altare viaticum & itinerarium vocabatur differtq; ab altaribus portatilibus sacerdotum, ad quæ concessu Pontificis Summi mysteria sacre Cœnæ missasq; celebrant. In collectaneis quippe *Cornelii Hamsfordii* annal. Dan. M. S. in Bibliothecâ publicâ Hauniensi sequentia leguntur; *Johannes XXXIII. Papa IIX. Kalendarum Septembris Bononiæ* non tantum *Monasterio & ecclesiæ Dalumensi* (in Fioniâ) *indulgentias concessit*, sed & ibidem *XIIX. Kalend. Octobris Johanni Ryncohy parochiali Rectori ecclesiæ Scagenensis in Burglanensi Diœcesi (Cimbriæ) tribuit potestatem habendi & circumferendi altare portatile*. Anno sequenti mentio quoq; ipsius ibidem injicitur, *Prioris tunc Dalumensis cum sua portatili arâ florentis*. A quo verò altare Musei hujus portatile initiatum fuerit, ex inscriptione sequenti in dorso capsulæ abundè liquet: Denne Altar-Tasle hafver Pafven foræret Salig og Højloflig Thufommelse Konning Christiern den Første Aar 1474. der Hans Kongel. Majest. foer til Rom at besøge St. Povelis og Peders Kirker / som var Brug i de Dage. i. e. Altare hoc dono dedit Papa (scilicet Sixtus IV) Regi gloriosæ memoriæ Christierno Primo, anno 1474, cum sacra ejus Majestas Romam veniret ad templa S. Pauli & Petri visitanda, more istorum temporum. Inter cimelia Nobilissimæ Dominæ *Annæ Krabbe Domini Jacobi Biornonis de Steenalt* initio seculi XVII. asservatum hoc altare fuisse chronica ipsius Rythmica Regum Daniæ M. S. perhibent, quæ in Bibliothecâ *Resenianâ* Hauniæ exstant. Manu sua sic exaratum ibidem legimus. Anno 1474. blef Kong Christiern den Første paa sin Romerske Rejse en Been-Tasle foræret af Pafven / og siges / at de Cardinaler / som hannem til Rom undfangede / skulde have givet hver sit Stykke derudi. Efter at den gode Salig Herre var død / siges at samme Tasle blef sat til Side / og ingen gaf Ugst paa den / indtil i den Sal: Konge Friderich den Andens Tid / da skulde der en af hans Lensmænd den til en Præst have hengisvet / siden efter fornæfnde Præstes Død er denne Tasle hans Broder i Arf tilfalden / og jeg Anna Krabbe Sal: Jacob Biørns til Steenalt den siden af hannem hafver bekommet / som og nu her paa Steenalt findes udi mit Smykke-Stab staaendes: i. e. Anno 1474. Tabulam eburneam Regi Christierno Primo in itinere ejus Romano

Papa dedit, & fertur Cardinales singulos, qui illum exceperunt, peculiarem in eadem obtulisse partem; Post obitum verò Regis optimi, tabulam hanc neglectam fuisse & sepositam, donec tempore Regis Friderici Secundi præfectus cujusdam territorii illam Sacerdoti cuidam obtulerit, post cujus mortem fratri ejus in hæreditatem cesit. Eandem ego Anna Krabbe B: Jacobi Biornonis de Steenalt ab illo postea accepi, quæ etiamnum in conclavi, cimeliis meis destinato hîc in Steenalt reperitur. Illinc in Musæum hoc Monarchæ nostri potentissimi ob antiquitatem summam translatum est, curiosorum omnium oculos fatigans. Ejusmodi quoq; sed pretii minoris altare, figuras septendecim à celebri Alberto Durer effictas exhibens David Schelhammer Bibliothecarius Hamburgensis in literis suis inter rariora alia recenset.

LAMINA EBURNEA. Rotunda est, & inter antiquissima in Daniâ sigilla meritò reponenda, quod materia, ex quâ confecta est, uberius monstrat, alias vel ex ære vel argento majores illam efformassent. Lucius Papa in medio ante valvas Templi inter duas turres hîc positus apparet, quas templum Roëskildie cathedrale adhuc ostendit, sed pyramidibus excelsis sibi impositis jam superbas. Turres verò olim aut rotundæ aut quadratæ erant, quemadmodum in sigillo binæ istæ turres sine pyramidibus apparent. Ante seculum 14. sigillum hoc Canonicis Roëskildensibus in usu fuit; Illo verò seculo in regionibus his pyramides plumbo vel ære tectæ turribus quadratis primò impositæ sunt. Sigilli præterea hujus antiquitas inde elicitur, quòd *Lucii* Papæ caput, vel margaritis vel rosis minoribus, redimitum conspiciatur.

FIBULA ARGENTEA deaurata. Prisco Germanorum more sagati incedebant majores nostri tegumento fibulâ confixo: Scribit enim de Germanis Tacitus: *Tegumen omnibus sagum fibulâ, aut si desit, spinâ confertum.* Luxuriante verò seculo fibulis utebantur aureis, de quibus Virgilius: *Aurea purpuream subnectit fibula vestem.* Seculo septentrionis velut argenteo fibula nostras admodum affabrè ex argento confecta auroq; obducta in circuitu suo sex vultus Jesu Christi & totidem Reges coronatos ostendit, qui post *Olaum* Sanctum fidem ac religionem Christianam professi. Solus *Olaus* in medio spinæ cum barba sculptus, cæteri imberbes conspiciuntur. Omnes coronis apertis repræsentantur, quòd clausæ nondum in usu essent. Sex verò Reges, qui *Olaum* secuti, fuere sequentes: Magnus *Olai* filius, *Haraldus Haarderaade*, Magnus *Kyrre Haraldi filius*, *Olaus Magni* frater, *Magnus Barfood* & *Sigurdus Magni* filius, cujus tempore fibulam hanc efformatam judicamus, qui ad annum usq; 1130 imperium in Norvagiâ extendit.

TURRICULÆ variæ INAURATÆ, in quibus Eucharistia sacra olim reponebatur, pontificiâ doctrinâ in oris his adhuc vigente. De *Laudone* Archiepiscopo *Brisoni*us refert lib. 2. c. 6. *Quòd turrin auream, quam ad votum suum fabricari fecerat, super altare S. Mariæ Rhemensis Ecclesiæ posuerit: Et Felicem Archiepiscopum Bituricensi Fortunatus* laudat lib. 3. carm. 25. quod corpori Domini hierothecam seu turrin sacram paraverit.

— ad pag. 59.

CALIX AUREUS cum **PATELLA** gemmis interstinctus. Tales in Ecclesiâ olim fulserunt. Hinc de Pontifice *Johanne I. Anastasius*: *Hujus, inquit temporibus Justinus Imperator obtulit patellam auream cum gemmis, pensantem libras*

20. &c. Calix hic simul cum patellâ ex auro purissimo uncias 24 pendet. Gemmis per circuitum in globo distinctus est. In basi ejus munificentiam pi-
am Nobilissimæ cujusdam Dominae de *Arvaslef*, literis, ut appellantur vulgò,
monasticis incisam legimus:

*dm cristina de arvasleff ad hõem dei pro refrigerio aiar-
um carorum suorum hunc calicem aureum fieri fecit
orate dm pro eis.*

quod explicitè sic exaratur: *Domina Cristina de Arvaslef ad honorem Dei pro re-
frigerio animarum carorum suorum hunc calicem aureum fieri fecit. Orate Domi-
num pro eis.* In Dominae clypeo, qui in basi calicis exsculptus absq; galeâ extat,
trabes seu asseres tres nigri arte Heraldica campo argenteo incisi conspiciuntur.

CALIX LIGNEUS cum **PATELLA** ex **orichalco**. Vasculum hoc pro
Grönlandico venditatur: Seculo quippe undecimo Ecclesias in Grönlandiâ fun-
datas fuisse, Annales Norvagici ajunt. Quin antiqva admodum sint generis
ejusdem vascula haud, ambigitur. Refert *Isidorus Origin: lib. 20.* calices primos
ex ligno elaboratos fuisse. *Platina* quoq; in vitis Pontificum calices ligneos
ante tertium penè seculum in usu sacro extitisse scribit. Calix hic noster ex
acere effectus est, ligno in Norvagiâ frequentissimo. Moduli est minoris,
nam calices quidam in ecclesiâ Pontificiâ fuere parvi, quibus soli Sacerdotes ute-
bantur in sacrificio, alii ministeriales dicebantur, quibus salutis poculum com-
municabatur fidelibus.

ANNULUS GIGANTÆUS argenteus, auro obductus, uncias quatuor
& drachmam unam pendens, cujus diameter est trium pollicum & dimi-
dii, palæ suæ, ubi annulus crassitudinis est digitalis, inclusum habet granatum,
magnitudinis haud mediocris. Exteriùs variis ornatus est incisuris seu scul-
pturis. In annuli ambitu interiori hanc legis inscriptionem Danicam: **ANO**
1585 ER DENE RING FUNDEN PAA EN BONDIS AGER D. 8 MAJ. i. e.
Anno 1585 annulus hic in agro cujusdam rustici inventus est d. 8. Maji. Annulus pol-
licaris creditur fuisse gigantæus. Extitisse quippe tam in his oris quàm alibi gigan-
tes, Historici plures affirmant, ex quorum progenie Maximinus Imperator fuit,
qui anno 235. summâ rerum potitus Romæ erat, de quo *Symmachus quinto sua histo-
ria libro* testatur, eum à Gotho patre natum mirandæ fuisse magnitudinis, quam
Salmasius ad historiam Augustam pag. m. 606 ad octo pedes & semissem ferè ex-
tendit. *Capitolini* de eo verba ibidem hæc sunt: *Erat praterea (ut refert Cordus)*
magnitudine tantâ, ut octo pedes digito videretur egressus. Pedem verò heic in-
telligit Italicum tredecim digitos cum triente habentem, pollice ita va-
sto, ut uxoris dextrocherio (i. e. ut *Casaubonus* ibi commentatur, armillâ in dextro
brachio gestatâ) uteretur pro annulo. Et paulò post: *Equo si pugnum dedisset, den-
tes solveret: si calcem, crura frangeret: Lapides tophicios friaret, arbores teneriores*
scinderet. Proinde Annulus hic est, qui tempore eo, quod vel *Brunna-Auld*,
i. e. ætas combustionis vel *Haugs-Auld* h. e. ætas tumulorum gentili septentrio-
ni vocabatur, simul cum funere reconditus est. Constat enim utroq; tempore,
quodcunq; opimum & magnificentia cultuiq; inserviens simul cum funeribus
sepultum fuisse, quo & funera tempore *Haugs-Auld* exornabantur. Luculen-
tum *Egils Saga* M. S. in hanc rem affert testimonium de *Egillo* fratrem sepelien-
te

te: *Síðan spenti Egill Gullbring a þvára hönd honum, aðr hann skildir, víð. h. e.* Egillus prius quàm discederet utramq; manum fratris circulis aureis circumdedit. Nec minus illustre suppeditat exemplum *Halfredar Saga Vandræðaskalldz*, ubi *Olaus* Norvagiæ Rex *Halfredo* abeunti dixit: *Þessa gripi skaltu þiggja af mér. Þellz-skickin bring oc hialm. Loga eigi gripunum segir Konungr þviat með þer skulu þeir til kirkju fara enn i kistu leggja hia þer.* h. e. Hæc cimelia tibi à me donata accipies, trabeam è panno pretioso, annulum & galeam. His te unquam privari non patere: tecum enim in ecclesiam inferentur, cum te mortuo includentur capulo. Ad eò ut septentrionales, Christianos jam factos, ritus ille non offenderit. Et *Edda* Islandorum gentilium, *Dæmesaga* XL. hoc memorat: *Odinn Lagði á balid Gullbring þann er draupnir heitir.* h. e. *Odinus annulum aureum, qui Dröpnir dicitur rogo Balderi imposuit.*

ANNULUS INGENS priori similis, ex argento purissimo. Pendet uncias duas & drachmam unam. Diametrum fermè trium pollicum habet, nullâ efformatus palâ, cujus loco lamella tenuis transit annuli præcipuam crassitudinem, quæ digitalis est. Huc allatus est à Procenturione Generali Dno. *Johanne Wibe*, patriarum antiquitatum amatore insigni. Inventus fuit hic annulus anno superiori in Norvagiæ Diocesi Nidrosiensi ad *Klungervigen* in Paræcia *Nærøen*, cum Lapidarius quidam propè littus arenosum ex vicini colli gentili monumento saxa frangeret in usum cellæ, quam Symmysta ejusdem paræciæ sibi extrui curavit. Spissè tectus erat totus ille monticulus saxis promiscuè tripedalibus, sub quibus terra nigra, palmam, & quod excedit, alta totum contegebat collem arenosum, in quo sequentes inventæ sunt reliquæ: *Annulus* scilicet prædictus, *ossum* quædam particula, quibus adjecta deprehendebantur *frustula laminae ossæ*, quæ ab ærugine ferè exesa, *claviculâ* quædam ex *orichalco* affabrè fabricatâ & *globulis succineis*, qui terni in serie qualibet confiti erant, illæse interim ibi extractis, quibus hinc inde immixta jacebat ex ferro quædam congeries clavorum, qui navicularum construendarum tabulis vulgò idonei, quemadmodum verba Symmystæ ejusdem manuscripta memorant. Ex officulis his, clavisq; quibus pretiosiora magnificentia & cultui inservientia adjecta fuere, certò colligere licet, tempore eo, quod genti nostrati *Brunna-Auld* i. e. ætas combustionis vocabatur, in monumento hoc, quod mari proximum, heroem seu Regem maritimum, olim *Siakonungr* dictum, sepultum fuisse, eo more, quo *Saxo Gramm. lib. 8.* describit *Haraldum Hyldeetan* combustum, in cujus rogi inaurata Regis puppis conjecta, ejusdemq; herois conjugem more gentili unâ crematum fuisse, cineribus ipsorum, ob hostis fortè imminentem impetum, in urnas vix illatis. Credibile forsan etiâ est, Nauclerum sive navium architectum sic inibi tumulatum fuisse, cum annulus etiam hic sit argenteus, Regibus non adeò usitatus, qui aureo sese potius ornabant. Tales quippe homines apud veteres septentrionales in honore magno extiterunt, quemadmodum ex *Landnamâ-Saga* patet. Multa præterea habemus in locis his sepulchra, in quibus clavi ferrei reperiuntur. De his vide fusiùs *Joh. Dan. Majoris Bevölserte Cimbriam*. Rem ita se habere clavicula & lamellæ ossæ, ex quibus arcula quædam, quâ pretiosa quævis asservabantur, ac monile succineum suadent. Crematis enim hoc tempore etiam consépulta fuisse scrinia, argento aliisque pretiosis cultui inservientibus plena suspicamur, quemadmodum in tumulo *Kari ex Grettis-Saga* M. S. liquet ubi inde à tempore *Hangs*

Auld, qvo cadavera collibus integra inferebantur, inventa fuit *einn Kistel fullr af Silfri*, h. e. arcula argento repleta. Antiquissimus præterea mulierum mundus monile succineum fuit, cujus meminit *Edda Islandorum Dænasag. 44. Em Nanna sendi Frigg ripti.* h. e. Et Nanna mittebat Friggæ monile succineum. Ripti enim, qvod hîc exstat, dicitur à *Rasur*, i. e. succinum, unde *Rassrölur*, sunt globuli, ex quibus monilia succinea constabant, quæ multis in monumentis sepulchralibus inveniuntur, tam apud nostrates quàm exteros, qui succineos hos globulos inter pretiosissima numerabant, utpote quorum libram auri librâ commutare & vendere solebant, auroq; cariores apud Indos gentiles adhuc hujusmodi globuli succinei censentur.

CORNU ingens ex AURO puro & obryzo. Punctula novem triangularia in ultimo cornu hujus circulo extant, quæ pro cordibus novem Cimbricis, quæ in insignibus Regum Daniæ ponuntur, vulgò, sed perperam, à nonnullis venditantur, cum eandem, quam cornu ipsum, antiquitatem corda hæc haud attingant. Cornu quippe vel ad tempora *Frothonis Magni*, qui nato Christo Danis imperavit, vel accuratiùs ad sæculum quintum aut sextum à sagacioribus refertur, qvo tempore nec corda insignibus Daniæ immissa fuerunt, ut potius vix Regis *Valdemari II.* tempora, incerto tamen numero disseminata, superarint, prout sigilla Regum Daniæ *Chronicis Reg. Friderici II.* à *Resenio* addita evincunt, ex archivis Hauniensibus protracta. Mera ergò sunt punctula, at in cujus gratiam apposita sint, haud liquet. Plures deniq; cornu hujus figuræ profanæ videntur, equites scilicet, venationes & arcus tensi, varia animalia, ut canes, ursi, pisces & innumera alia velut ad pugnam Lapitharum & Centaurorum spectantia, quæ dubios nos reddunt, an incomparabile hoc antiquitatis cimelium vel potorium cornu exstiterit, vel venatorum Regum.

CORNU OLDENBUGICUM. Præter allata, cornu hujus antiquitatem ab *Hamelmanno* ad annum Christi 989. extensam planè destruit æquila nigra biceps, quæ scutum imperiale hîc exornatur, sæculo XIII. imperante *Friderico II.* vix antiquior. Præterea clypeus Burgundicus cornu huic quoq; affixum nec eam arguit antiquitatem: *Menestrierius* enim ex figuris antiquis in tabula aulæ Gallicæ *Caroli V.* scutum Burgundicum *Philippi II.* Ducis Burgundiæ & Regis ejusdem fratris liliis conspersum cum limbo argenteo producit, sæculo decimo quarto haud antiquius, illustrantibus rem eandem uberius *Actis Eruditorum Lipsiensium* anno 1683. pag. 261. & 262.

— ad pag. 62.

STATUA ANTIQVA EX DENTE ROSMARI, quæ priscam Regis Norvagiæ pompam refert: Rex enim ipse coronatus equo insidet scutum tenens, quem à latere altero signifer præcedit, dextrâ arcum, sinistrâ hastam præpilatam gerens. Hunc tubicen sequitur, gladio oblongo instructus, & cornu incurvum ore inflans. Quidam ab altero latere stapedem Regis tenet, quem armiger comitatur, gladium dextrâ, scutum Regis, qvod ovalis est figuræ, sinistrâ gestans. Tales statuæ ex dente Rosmari frequentes sunt in Patria nostra ingeniosissimè sculptæ. Ebori enim dens animalis hujus vix cedit.

SUS ÆNEUS, ad magica simulachra Septentrionalium meritò referendus, quæ in ostiis fluminum, imprimis in Norvagia, sub aquis ponere incolæ olim solebant, superstitioni addicti, ut piscium copiam allicerent. Adest hîc quoque EQVUS ÆNEUS ex fluviis eorumque ostiis hoc pacto depromptus. Spectantur etiam in eundem usum BOVES ÆNEI cum serpente in tergo. De simulachris his magicis plura adfert *Musæum Wormianum* pag. 352.

— ad pag. 63.

URNA ingens SEPULCHRALIS, quæ prope Weirum Jutiæ pagum reperta est, cineribus officulisque propemodum adhuc plena, ex basi tenui assurgens in ventrem angularem, qui paulatim in collum quodammodo angustum terminatur. Altitudine est pedis unius cum dimidio, amplitudine, quâ venter maximè turgescit, pedum trium & pollicum quatuor, coloris ex cinereo rubicundi. Ex argillâ nostrate excocta est. Donatione Generosi Domini *Magne Høeg*, ut ex inscriptione ei affixâ patet, cessit in Musæum *Stephani Stephani* Historici Regii in Academia Sorana, inde verò in Musæum Wormianum, ex quo huc allata antiquarios omnes magna afficit voluptate. Magno certè in pretio hæc urna habenda est, quod integra sit & ampla. Neque enim horum locorum urnæ ollas vulgares excedunt & ita fragiles sunt terræque falsugine exesæ, ut rarò una aut altera extrahi potuerit integra, sed plurimæ illarum inter manus effodientium collapsæ sunt & collabuntur quotidiè.

URNA FERALIS minor. Ex basi arctiore in ventrem capacioremsim protuberat, & in collum inde angustius exsurgit, urnæ labro paulatim exporrecto. Efficta videtur ex argilla nostrate, coloris ex cinereo subflavi. Altitudine est pollicum octo, in circumferentiâ, quâ venter maximè turget, pedis unius cum dimidio. Cimbrica à *Wormio* appellatur *Musæi lib. 4. cap. 1.* Urnarum sepulchralium parcè admodum Historiographi nostrates meminere, partim quòd tantum Regum ac Ducum cineres, regnante in Dania *Frothone Magno*, in urnis cum eqvo & armis tumulis immitterentur, secundum ejusdem *Frothonis* cremandi leges, quas *Saxo Grammat.* memorat *Hist. Dan. lib. 5.* partim quòd mos hic comburendi funera non multis seculis à primordio regni Daniæ, regnante scilicet *Dano Mikillati*, i. e. Magnanimo, tantum non exoleverit, teste *Snorrone Sturlesonio*, in præf. chron. *Norvag.* Mentio illarum à *Saxone Grammatico* bis tantum, quantum hactenus mihi innotuit, facta est libro nempe 4. in *Fengonis* historia & lib. 8. in exsequiis *Haraldi*, quarum elegantem in sepulchris situm *Stephanus* notis in *hist. Saxonis Grammat. lib. 3. pag. 90 & 91.* describit. Urnarum harum figuras elegantes capiti auctarii hujus impressas quasi per transennam videbis.

FIGURA LIGNEA, quæ sepulchrum Christi, quemadmodum Hierosolymis hodie adhuc visitur, affabrè admodum repræsentat. Allatâ hîc fertur à peregrinatore indefesso Dn. *Henrico Rantzovio*, qui iter suum Hierosolymitanum conscripsit, inque eo delineationem sepulchri hujus exactissimam exhibuit.

CALCARIA ex ORICHALCO, crassa admodum & ponderosa, quorum possessor *Börgerus* Archiepiscopus Lundensis, in historiis patriis notissimus, olim extitit.

CALCARIA REGUM DANIAE. Collum ipsius est spithamæ longitudine. Rotis majoribus, quæ sex radiis plerumque præditæ, ex ære vel ferro inaurato constant. Calcaria hujusmodi à Regibus donata iis censemus, quos equites auratos creabant, ut hujus dignitatis equestris quasi signum essent, non verò ut gestarentur quotidie, sed solo die solenni, quo Equites creabantur. In exsequiis quoque eorum prælata sunt cum insignibus aliis ad equestrem ordinem spectantibus & in ecclesiis ad sepulchra eorum suspensâ. Asservatur unum ex talibus ferreum, cujus collum quinque literis monasticis *M.* coronatis spectatur. A Rege *Magno* Norvagiæ Equitem auratum hoc accepisse haud ambigo. Et Alterum quoque hic est similitudinis ejusdem, in cujus rota *E.* coronatum monasticum exstat, quod ad Regem *Ericum* referri debet vel *Menvedium* aut *Pomeranum*, Equiti, quem creaverant, donatum. Calcar ejusmodi inter *καμήλια* regia etiamnum, longitudine pedis unius & unciarum trium exstat. Arcus, qui calcaneum cinxit, unciarum trium cum dimidia, calcaneo mediocris staturæ hominis est aptus. Axis seu spina, quæ stellam continet, decem pedes, stella radiis acutis duodecim constans in circumferentia sesquipedem cum dimidia uncia æquat. Partem exteriorē tam arcus, quam spinæ exornat litera, ut vulgò dicitur, Monastica *H.* coronâ regiâ insignita, novies, secundum tesseram Danicam, repetita. Centrum stellæ una reliquis grandior ejusdem figuræ occupat. Sunt qui volunt Regis *Haraldi* fuisse calcar & ab eo equiti donatum, qui in ordinem adscitus, sed litera monastica eam non sapit nec svadet antiquitatem, Regis *Daniæ Johannis* fuisse probabiliter statuimus, qui in coronatione suâ Regiâ *Holmiæ* die *S. Catharinæ* anno 1497. paractâ 50 viros fortissimos, quorum inclyta virtus ob recuperatam Sveciam emicuit, equites auratos creavit, quemadmodum *Arnold. Hvitfeld. chron. Dan. fol. 1919.* festivitatem hanc descripsit. Nullius enim Regis *Daniæ* nomen ab *Haraldo* usque ad *Johannem* prætulisse literam capitalem *H* deprehendimus, qui & idem *H* coronatum suis in numis cudi jussit, nomen ipsius Danicum *Hannß* indicans. Quemadmodum & illustrissimum Equitem *Philibertum de Chantemerle* in choro templi urbis *Divionensis B. Mariæ Virginæ* dicati calcaribus ejusdem formæ, nullâ tamen literâ signatis, depictum conspiciamus.

— ad pag. 64.

IDOLUM ISIDIS ÆGYPTIACUM. Idem est, quod *Thomas Bangius Exercitatione Literariâ quartâ quæst. 2.* luci exposuit. Statua est ex argillâ albâ, longitudine quinque pollicum, obducta incrustatione cæruleâ. Caput pendulo in pectus usque velamine muliebri tectum cernitur, facie tamen nudâ & conspicuâ. Appendix barbæ instar in spiras ductæ mento adhæret. Binæ manuse stolâ exsertæ circa pectus complicantur, suum quæque hieroglyphicum tenentes. Sinistrâ absinthii marini ramum teneri, doctiores nonnulli autumant, quod herba *Isidi* sacra extiterit. Inferior corporis pars fasciis involuta est, in cujus parte, tam antiqva, quam postica characteres Ægyptiaci colore Indico inducti conspiciuntur. *Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromat.* characteres *ιεραλικάς* vocat, i. e. sacerdotales, sacros & mysticos, qui non more solito & literali, sed symbolico prorsus leguntur, de quibus *Athanasii Kercheri Sphinx*

Sphinx Mystagoga uberiùs differit. Basi insistit quadratæ, quæ ejusdem cum idolo toto est coloris. Idola hæc sub sanctitatis cujusdam titulo funeribus medicatis seu mumiis indita reperiuntur. Horum quoque meminit *de la Boulaye le Gouz* part. 3. cap. 9. in itinerario ipsius: Ces *mumies*, inquit, ont d'ordinaire dans l'estomac une figure d'or, d'argent ou de terre verte & sont ceintes d'une ceinture de Laurier ou de quelque autre matiere, suivant le rit de la religion ancienne de l'Egypte, sur lesquelles ceintures il y avoit des lettres Hieroglyphiques escrites. Le Sieur Anthoine Consul de France en Egypte me fit present de deux figures de terre verte, trouvees dans le corps de deux Mumies, dont l'une a la teste d'oyseau & le corps d'homme, l'autre de bœuf & le corps de femme. Et eamquidem ob causam mumiarum repositoria ad numinis Isi similitudinem accedunt, cujus custodiæ traditæ fuerunt, quemadmodum mumie nostræ *loculus* Sect. I. part. I. eandem exhibet figuram.

IDOLUM ISIDIS aliud, prædicto majus. Formam ferè eandem habet, sed à parte tantum anteriore characteribus *iegarinõis* seu sacerdotilibus & mysticis insignitum, quod mumie quoque inclusum fuit. Ægyptii quippe & Arabes non tantum Idola, sed & supelleciles pretiosas & paginas scriptas intra cavitatem cadaverum clausurunt. Boreales nostri in rogum quoque, quo *Haraldus Hyldetand* Rex Daniæ crematus, aurum & pretiosa alia, teste *Saxone Grammatico*, conjecerunt. Cum integra verò cadavera sepelirentur, sub humeris præsertim & genibus thesauros posuerunt. De *Grettero* tumulum *Kari* intrante *Grettis Saga* idiomate nostro antiquo M. S. sequentia narrat: *Ein Kistil fann hann undir fotum haugbauns, ok var hann fullr af silfr, 3: arculam invenit sub pedibus terricolæ argento plenam, ut in Valhalla, cæsum palatio, auri argentiq; vis usui esset. Cum mortuis quoque eorum equi simul sepulti sunt & quandoque, si iis destituerentur, calcei lethales sepulchro illati, quibus in Valhalla uterentur.*

CINGULUM CORIACEUM. Pertinet ad diademata veterum, quibus se Reges olim ornabant, quod & Judæi suis ceremoniis applicarunt, in quibus Regibus minores esse aut videri haud voluerunt. Reges enim se credebant omnes, qui sacris illorum operabantur.

MONUMENTUM MARMOREUM. Spectare illud videtur ad superstitionem illam, quibus etiam Christiani se munierunt. Ex Basilidianorum schola ortum est, qui talibus nominibus & febres & morbos alios averruncari docuerunt, si collo appenderentur aut sancto quodam cultu servarentur.

SIGILLUM FRATERNITATIS S. CANUTI. Sigillum est æneum magnitudinis insignis, ponderosum ac rotundum, quatuor fermè pollicum diametrum excedens, in cuius medio *S. Canutus* Rex, coronâ apertâ fulgens, orbem dextrâ, sceptrum in apice liligerum sinistrâ gerens, inter coronas in sigillo dispersas throno suo insidet. Ambit illud sequens inscriptio monasticis, ut dicitur, literis exarata:

SIGILLUM FRATERNITATIS. SANCTI CANUTI. LANDESCRONE IN SCANIA.

In Sanctorum septentrionis nostri memoriam piam & sodalium adiutorium mutuum plurima in his oris olim sancita fuere sodalitia. Hæc lingua vernacula *Gilde* vocabantur. Id conviviorum vel sodalitorum leges & statuta, nostratibus *Sfraga* dicta, quod fuerint scripta, quemadmodum & sigilla

gilla asservata luculenter evincunt. Hinc & cuiusq; sodalis literæ fraternitatis, quod in societatem adscitus fuerit, conviviorum his sigillis munitæ erant. Inter celebriora statuta, quæ antiquitatum nostrarum monumentis memorantur, sequentia hæc fuere: Scanoræ in Scaniâ Sancti Canuti, sive Ducis sive Ringstadiensis vocati, cuius convivii statuta anno 1256 scripta leguntur, annis nempe 126 post martyris hujus cœdem. Sic *Jesse Griis* in *Heddingemakele*, hodie *Store-Heddinge* / in Selandia nostra leges convivii S. Olai illic promulgatas conscribi curavit, quæ in membranâ priscâ adhuc exstant. Meminit quoq; Antiquitatis patriæ assertor *Ol. Wormius* in *Museo suo* pag. 384. alterius convivii S. *Johannis* ejusq; legum, quæ in membranâ scriptæ cylindro ligneo involutæ erant. Nec minus celebres sunt leges convivii Otthinie in Fionia in memoriam & honorem S. *Canuti* Regis & Protomartyris Danorum sanciti, cuius focii ac defensores fuere Potentissimus Daniæ Rex *Johannes I.* & conjux ejus Christina simul cum filio Principe Francisco. Constat etiam in Siöburgo, Selandiæ nostræ sede olim regiâ, quemadmodum & Ripis Phundusiorum S. *Canuti* viguisse convivium. Sigillum prius *Wormius* in *Museo rariorum* pag. 355. promit, posterius in penu suo asservat *Mag. Pet. Terpagrius* Theolog. Lector Ripensis. His accedit Sigillum illud spectatæ magnitudinis, quod penes sagacissimum nostratem *D. Sperlingium* est DE CONVIVIO SANCTI CANUTI DE ST:ECHEBURG, quod insulæ Moenæ, ni fallor, arx fuit, ubi urbs *Stege* sita est. Rex idem Canutus pius, ac strenuus ob decimarum pensionem populo suo indictam & sacerdotibus erogandam, Otthinie in æde sacra Albani Protomartyr Danorum occubuit, secundum calculum Hamsfordii in *ser. Episcoporum Otthin.* M. S. Anno 1086. Regis exinde hujus Protomartyris piam inculcare memoriam majores nostri voluerunt, unde & anno 1100 inter divos apothefi novâ relatus est.

SIGILLA FRATRUM & ABBATISSÆ in MARIEBOE. Ex sigillo utroq; liquet ordinis sacri fratres & sorores in monasterio hoc fuisse, quod in insulâ Laalandiæ in honorem *Virginis Mariæ* & *Sanctæ Birgittæ* Viduæ de ordine Sti. Salvatoris fundatum fuit, ubi sexus utriusq; homines vicibus alternis sacra fecerunt, quemadmodum & in Mariagriâ Arhusiensis in Cimbriâ Diœcesis fratres ac sorores ejusdem ordinis fuere. Refert quoq; Huitfeldius monasterium Mariæboe anno 1417 à Rege *Erico Pomerano*, indicto prius per regna ejus censu, exstructum esse. Fabulati antea fuerunt Monachi, regnante Regina Daniæ *Margaretâ*, ignitam illic ideò apparuisse statuem, quod placuerit Sanctæ Mariæ sibi in hoc loco erigi domicilium, unde potentissima Regina fundum eundem, qui fuit *Jani Grimii*, nomine *Stieringe* / usui huic dicandum emit adeoq; exædificatum ibidem monasterium *Mariæbo* vocabatur. Fusiùs de hac re *Arnoldus Hvitsfeld Chron. Dan. part. 4. pag. m. 670. 671.*

SIGILLUM METALLICUM ovale, quod duplicem aquilam sibi insculptam exhibet. Ante Annum 1198 neminem duplici aquilâ usum fuisse ex historia constat, quo *Theodorus Lascaus* ab Alexio Comneno Despota factus est, cum *Alexii* filiam *Annam Comnenam* matrimonio sibi junxisset. Is primus aquilam auream duplici tam capite, quàm corona in campo cæruleo prætulisse observatur, ut *Dn. du Cange in familiis Byzantinis p. m. 218.* commemoravit. Inde aquilæ hæ Imperatorum occidentalium scutis insertæ. Unde quoq; in hoc

hoc sigillo duplex aquila exprimitur, cujus inscriptio sic legenda: Ἀλέξανδρος
 ἑλεω Θεὸς ὁ Αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ὁ Μέγας Αὐθένης Τούρκων, Ἀλβανίας, Σερβίας, Βουλγαρίας Βασιλεὺς

h. e. *Alexander Misericordiâ Dei Imperator Romanorum: Magnus
 Monarcha Turcarum: Albania, Servia,
 Bulgaria Rex.*

AD
SECTIONEM V.

Pag. 69. in numisma Tab: XVIII. No: 1.

REGIS CHRISTIERNI I.

opiam haud exiguam aureorum numismatum tempore *Christierni I.* nec minorem argenteorum, eo diu regnante, exstitisse haud dubitamus, quamvis aureæ argenteæq; messes nullæ, nisi vectigales darentur, ex quibus in septentrione nostro, auri argentiq; fodinis tunc destituto, numi recudebantur, quippe in strenui Militis foemina, Domina *Elisæ*, thesauro *Hvitfeldius* noster 1400 aureos Rhenanos, 500 numos aureos, qui Nobiles vocantur, & 1800 marcas denariorum monetæ nostratis numeratas fuisse *chron. Dan. part. V. pag. m. 918 & 919.* memorat, etiam si alibi, veteres denarios sedulo conquisitos, meminerit, quoties novi cuderentur, & ad monetam ex vectigali, edictis severis propositis, redire debuisse, adeo ut non mirum videatur, tam paucos numos, præprimis præstantiores veterum Danorum & hujus Regis, superesse, utpote quos argentariorum quoque avaritia inhians uncis manibus traxit. Argentei numi itidem quadrati seu truncati hujus Regis mentionem injicit *Mulenius* sagacissimus, habentis in utroque latere insignia Domus Oldenburgicæ cum imposita Corona, *Classe III. ser. 1.* ideæ brevis, quam rei numariæ exhibuit illustris noster *Bartholinus*, aurei verò nullius, adeoque Regios hos numos ex auro rarissimos & ferè nusquam, nisi hic, obvios censemus.

— *In numisma Tab: XVIII. No. 3.*

REGIS JOHANNIS I.

Notatu certè digna occurrunt in aurei hujus numi posticâ parte regnorum, Ducatum & Comitatum integra insignia, cum ante eum nemo ea cumulare & conjungere conatus sit. In sigillis quidem jam antea conjunxerant Daniae Reges Dominii potentissimi insignia, à *Valdemari Quarto*, nî fallor, temporibus, at numis ante *Johannem* Regem nemo eadem inseruit. Tribus enim in numo scutis insignia sua, hic complexus est, exteriori scilicet & majori, inter crucis Danebrogicæ extrema, scutum transeuntis, leones tres regni Danici, tres coronas trium regnorum borealium unionem indicantes, Leo-

Leonem Norvagicum cum securi & Draconem Vandaliae seu Sclavorum regni vetus insigne: Scutum verò interius duos Leones pro Ducatu Slesvicensi, five Cimbria meridionali, urticae folium cum tribus clavis pro Holsatiae Ducatus utrâq; parte, & cygnum, collò coronatò, pro Stormariâ habet. Intimum deniq; & tertium scutum duas ostendit trabes transversas, insignia Comitatus Oldenburgici, ex quo Majores ejus prodierant. Numus est, magnitudinis insignis, pondere sesquiunciali & dimidia drachmæ. Reliqui duo, qui ejusdem typi hic asservantur, minoris sunt ponderis.

Gabrielis & Georgii Gyldenstiernorum, quorum in Numi hujus descriptione pag. 70. mentio fit, pater fuit *Henricus*, Episcopi Otthoniensis, *Canuti Gyldenstierni*, parens quoq; spectabilis, Dominus de Refstrup & Iversnæs, cujus pater *Canutus Gyldenstiern*, *Gabrielis* coeterorumq; avus, tantâ exstitit liberalis vultus ac corporis excelsi elegantia, ut à Regina *Dorotheâ*, Regis Daniae *Christophori Bavari* viduâ, in matrimonium expeteretur, sed senatu Regni dissuadente, duxit sibi dignitate parem, quemadmodum *Cornel. Hamsfort in serie M. S. Episc. Otthoniensium* testatur. Præter numismata hæc rarissima aurei quoq; numi in regno Daniae secundum bonitatem & pondus aurei Rhenani, regnante *Johanne I.* cusi sunt, quorum characteres Imperatoris *Ferdinandi Neue Münz-Ordnung* / five *Reichs-Abschied* / inter Recessus coeteros Anno 1660. Moguntiae impressus pag. 668 § 82 & 669 § 97. graphicè exprimit. Primus, cujus mentio ibidem injicitur, sub inscriptione IHES. DEI GRAT. REX. DACIÆ, primâ facie Regem stantem repræsentat capite coronato & nimbo circumdato, amictum pallio Regali ac sub illo cataphractum & ferratum, qui dextrâ sceptrum cum lilio præfixo, sinistrâ orbem cum cruce præfert. Inter pedes scutum cum trabibus Oldenburgicis positum est. Aversa verò pars, crucem habet, quæ scutum coronatum transit, super quam tres Leones à sinistra ad dextram currentes conspiciuntur. In circuitu numi legitur, MONET. AUR. REGNI DACIÆ. Secundus ejusdem ferè est typi, præterquam quòd in scuto ad pedes Regios stella seu potius urticae folium videtur effulgere.

— pag. Tab: XVIII. in numisma No: 4.

CHRISTIERNI II.

Videtur numus hic aureus, pondere fermè semiunciali, ex eadem matrice, quâ argenteus ille, rarò obvius, anno eodem percussus est, qui, licet uncialis sit, neutiquam tamen thalerus, ut dicitur, censendus est, cum thaleri nomen nondum Orbi, anno nempe 1518, quo cusus est, innotuerit. Anno quippe sequenti in valle Joachimica, unde nomen thaleri & Joachimici seu *Jochims Thaler* sortitus est, uncialis ex æde monetaria Comitum de Schlick primò prodiit. *Christiernus* itaq; II. hos numos aureos argenteosq; ad exemplum patris procudi jussit, sub nomine, ut puto, *Guld- & Solv-Stykker*. Ita quippe numi argentei, in Imperatoris *Ferdinandi Münz-Ordnung* five *Reichs-Abschied* de anno 1559, inter coeteros Imperii Romani Recessus anno 1660 Moguntiae impresso, §. 56 appellabantur: *Dännemærckische gangß Silbern Stück* / *den Thaleren an ihrer Grösse gleich*. Quorum vera nomina insequens thalerorum propago adeò obscuravit, ut cum vulgo eos sic appellare oportuerit. Numus hic aureus in eo tantum, quoad insignia à monetis Regis *Johannis* differt, quòd in scuto interiori partis adversæ bini illi

illi Leones Ducatus Slesvici seu Cimbriæ meridionalis bis exhibeantur, eadem forte de causa, quâ antea in Patris ipsius numo.

Pag. 71. Tab: XVIII. in numisma No: 7.

FRIDERICI PRIMI.

Notari ulterius numus hic meretur, tum quod ex auro sit, quam quod civitati Ripensi nomen suum addere licuerit, quod nulli alii Daniæ civitati contigit, aureos suo nomine numos procudere. Singulari itaque gratiâ Regem *Fridericum I.* civitatem hanc, complexum fuisse, quæ pacis belliq; tempore fida ipsi præstitit servitia, ex eo diversisq; ejusdem Regis diplomatis gratiosè urbi huic oblatis, manifestum est. Jura quoq; & decreta Regis *Erici Glippingii* civibus Riparum promulgata haud obscure perhibent circa annum 1269. in urbe hac existisse officinam monetariam, minutosq; exinde numos argenteos, æquè ac postea, in aliis Daniæ civitatibus procosos fuisse non dubitamus. Constat interim tempore hoc præ aliis civitatibus urbem hanc florescentem monetâ clariuisse.

Pag: 71. in numismata No: 8. 9. 10 & 11.

Tab: XVIII.

CHRISTIERNI TERTII.

Numi hic aurei primum ideò recensendi, quod Rex *Christianus Tertius*, primus inter Reges Daniæ, numerari se voluerat, quotus in ordine Regum ejusdem nominis extiterit: Nec enim aut in numis, aut in sigillis vel diplomatis antea injecta est unquam mentio, quotus Rex quispiam in Dania nominis ejusdem esset. Notatur præterea, quod primus quoq; Vandalorum Gothorumq; Regis titulum numis adjunxerit, quo legimus ab *Augusto Datho Orat. 65. libr. 4.* avum ejus Gloriosissimum *Christiernum I.* cum Romam ad sacra Apostoli *Petri ac Pauli* limina adoranda tenderet, in urbe Italiæ Senensi anno 1474. prius salutatum esse. Observandus etiamnum est in numis prioribus capitis Regii ornatus peculiaris. Pileum quippe, qui, more istorum temporum, ad aurem dextram reclinatur, plumis exornari ac barbatus ipse incedere amavit. In averfa demum numi parte, qui drachmæ pondere sub No: II. exstat, insignia regia alio ordine disposita conspiciuntur, quibus tres coronas à parente suo *Friderico I.* in numis omissas in memoriam unionis trium Regnorum Daniæ, Norvagiæ & Sveciæ restituit, iisdemq; Guthiæ seu Jutiæ Leonem corda novem transilientem adjunxit. In scuto præterea intimo insigne Ducatus Slesvicensis repræsentari jussit.

Tab: XIX. in numisma pag: 72. No: 1.

FRIDERICI SECUNDI.

Singularis est numus aureus, qui in parte postica suum spectatoribus exhibet pondus, tres scilicet marcas Danicas. Pondus Portugallicorum æquat, qui 20 sunt uncialium seu thalerorum ex argento, adeo ut marca aurea Danica septem ex argento uncialium thalerorum pretium attigerit. Adeoq; III. *marcarum* Inscriptionem, quæ pretium hoc indicat, numo huic aureo, quemadmodum & argenteis, incudi jussit.

Pag: 73. Tab: XIX. in numisma No: 4.

Numus hic primus est ducatus five drachmalis, qvi in Dania percussus. Nomine *Dogkate*, negligentia incisoris typi, pro *Ducate* insignitus est. Pondere tantum Ducati Hungarici aureos suos numos *Christianus III.* qvoq; procudi curavit, qvi sub numeris 9. 10. 11. *Tab. XVIII.* hujus musci exstant.

— In numisma No: 5. ibidem.

Prima itidem est corona aurea, par floreno aureo Rhenensi, *Gold-Gulden* in regno Daniae percussa, ejusdem ponderis cum ducato Hungarico, sed auri vilioris ideoq; pretii minoris.

Pag. 75. Tab: XIX. in numismata No: 10 & 11.

Nec minus illustant societatis Elephantinae statuta literae Regiae *Christierni I.* Holmiae anno 1457. exaratae, quibus Geminiano Trevisano, aulae Regalis Palatino & Oratori, consortii tesseram clementer se contulisse Rex fortunatissimus memorat. Ipsi praeterea in favoris regii signum, concessit torquem, auro venustare. Verba quaedam diplomatis, cum plus luminis hic afferant, en breviter adjuncta: *Quamvis in aliis literis nostris regalibus privilegiis & gratiosis torquem nostram, quâ collum nostrum Regium & humeros nostros circumambire pro nostra Majestatis gloria solemus, & milites ac nobiles & Generosos in signum nostrae Magnificentiae decoramus, Dilectioni tuae de manibus nostris largiti fuimus & dedimus in praesentiarum tuis promerentibus virtutibus & meritis ac obsequiis fidelibus nobis & coronae nostrae impensis multipliciter, quia es militariis cingulo & honore ac insigniis decoratus, quatenus dictam torquem venustare auro possis & valeas decorare, circumquaq; jugi collo tuo, ubicumq; te adesse contigerit, in signum benevolentiae & gratiae nostrae, tibi de nostra libertate regiam concedimus & impertimur.* Luculenter haec exponunt, societatem hanc ante annum 1457, quemadmodum & annum 1464 fundati Roëskildiae facelli in pium societatis usum, viguisse, quamvis non adeo coalitam, aliisq; consortii hujus fratribus, qui milites ac equites illustres erant, tantum concessum fuisse torquem suum auro venustare. Causam itaq; potentissimus Rex in literis laudatis addit: *Quia es militaribus cingulo & honore ac insigniis decoratus.* Equestre quippe potissimum insigne erat cingulum, a quo ensis pendebat. Et hinc quidem in jure Romano miles ita cinctus secundum institutiones Justinianaeas de milit: testamento libr: II. Tit. XI. singulari gaudebat privilegio. Apprimè huc ergo faciunt verba allatae Epistolae M. S. Episcopi Arhusiensis *Oveni Bilde*, quondam Regum Daniae *Johannis I.* & *Christierni II.* Cancellarii, & *Christiano III.* perquam dilecti: *Alt de som i samme Orden vare / maatte og skulde bære et Sælstab / som var giordt udi Lignelse efter Elephant-Dyrr nethen uthi samme Sælstab / uthi Lignelse med en blodig Torne-Crone og tre blotlige Nagler.* i. e. *Quod eidem ordini adscripti tesseram quandam, quae ad effigiem Elephantis facta, addito inferius ad tesseram eandem orbe (Spegel Danicè vocabatur) cruenta spinea coronae ac trium sanguinolentorum clavorum imaginem referente.* Additur ibidem: in honorem & memoriam passionis Domini *Jesu Christi Salvatoris nostri.* Ex bullâ Papae *Pii II.* anno 1462. data, dignoscimus Pontificis ejusdem indultu, *Christiernum I.* de novo instituisse confraternitatem hanc propriis exercendis operibus sub vocabulo non tantum

S. Mariæ, sed & S. S. Trinitatis & passionis Domini nostri Jesu Christi, de qua idem Rex nec non multi Principes & nobiles & ipsius Regis consilarii exsistebant, quorum coetum deinde quinquagenarium Sixtus IV. ex indulgentiarum bulla, anno 1464. esse voluit, ac fundatio Christiæni I. anno 1464 Hauniæ facta statis 4. anni temporibus celebrari constituit. Rem præterea Episcopus Orenius Bilde in Epistola M. S. sæpe laudata ita porro illustrat: Og drog/ og bar Kong Hans forneste Sælskab altid til hans Døde-Dag i alle Høytidelige Dage oc Vertskab/ oc holte samme Sælskab uthi stor Ære oc Vertthighed/ som mange nu vel vitttherlig er/ oc toc Kongen uthi samme Orden oc Brotherskab meth sig gamle Kong Henrich af Engelland oc Kongen af Skotland/ hans Søster-Søn/ oc sende thennem baade forn: Sælskab/ hvilke som oc holdte samme Orden oc Brotherskab oc Conföderatz med hannem thil deres Døde-Dag/ med stor Villie/ Venstak og Kiærlighed: Item gaf Kong Hans mange Herrers oc Fyrsters Sendebud samme Sælskab/ som hand slog til Riddere/ oc sammeledes mange af Danmarks Riges Raad oc Adel /-desligeste Fruer oc Jomfruer / baathe af vores Slægt oc baarne Venner oc andre fleere uthi Riget. Oc mindes os vel af Barndom/ at mange gothe Mænd/ som Riddere vare / droge oc thette Sælskab usforforghldt uthi Høytidelige Dage/ oc saa thil merkkelige Vertskab oc Forsamling/ som mange mærkelige Mænd/ endnu leve/ vitttherligt er/ oc vel draget til Minde oc seet have. Hvilket vi lade os tykke/ at det var deres Herre oc Konning/ Riget oc thennem selv oc then meenige Adel en stor Ære/ baathe uthi Riget oc uthen. - i. e. Rex etiam Johannes usq; ad mortem suam prædictam tesseram omnibus festis diebus & in conviviiis continuo gestavit, eamq; magno in honore habuit, quemadmodum multis etiamnum notum est, & in eundem ordinem ac confraternitatem Henricum Grandævum Angliæ Regem & Regem Scotiæ, Sororium suum, admisit ac utriq; eorum prædictam tesseram obtulit, qui & eundem ordinem, confraternitatem & confederationem cum illo magnâ amicitia usq; ad mortem servarunt. Memoratus etiam Rex Johannes tesseram hanc Regum & Principum Legatis, quos equites creaverat, clementer concessit multisq; Daniæ senatoribus, nec non nobilibus, matronis & virginibus tam è nostra, quàm aliis in regno profapiis. Obversatur ab infantia ipsa memoria nostra, multos, qui equites fuere, eandem tesseram DEAURATAM, cæterosq; nobiles, qui equites haud fuere, suam tesseram NON DEAURATAM in majoribus festivitatibus ac lautis conviviiis & conventibus gestasse, quemadmodum multi insignes viri, etiamnum superstites, ac testes oculati norunt. Quod Domino & Regi eorum regnoq; & illis ipsis, ac omni nobilitati honorem eximium tam intrâ quam extra regnum fuisse arbitramur. Sunt verba quæ exactè congruunt cum literis, Geminiano Trevisano, Palatino aulæ regiæ & Scutifero, pro torqve suâ aurò venustandâ, anno 1457. oblatis. Nec silent deniq; Regis Christiæni I. literæ M. S. de torqvibus ejusdem generis, virtute, prudentiâ & generositate spectabili, ut ibidem dicitur, viro Edvardo Civi Januensi Holmiæ d. 25 Novembr. eodem anno, quemadmodum & Illustri & magnifico Principi Domino Franconi Friderico Marchioni Mantuano anno 1462 clementer elargitis. Anno verò 1459 Rex optimus de collegio quodam religioso Roëskildæ instituendo meditari cœpit, quod in honorem S. S. Trinitatis, virginis Mariæ, Sanctæ Annæ, omnium Dei Sanctorum ac S. imprimis Trium Regum exstrui voluit, cujus fabricæ, ad australe Templi cathedralis latus anno deinde 1464. extructæ & consecratæ bona varia legavit, quæ in hunc usq; diem Regum Stirpis Oldenburgicæ mausoleis superbit. Quanto deniq; favo-

re Potentissimi Regis *Christiani I.* successores Sacellum hoc prosequuti fuerint. Privilegia à Rege *Johanne* sacrario eidem anno 1484. concessa & eorundem à *Friderico I.* confirmatio die S. *Ægidii* Abbatis Roëskildiaë 1526. data uberius testantur. In memoriam, ut censemus, tesserae consortii elephantini, quod Roëskildiaë celebrabatur, *Christiernus II.* electus Rex *Erico Valckendorpf*, Præposito Roëskildenfi ejusq; in eadem præpositura successoribus anno 1508. in castro Aggershuus vespere S. *Benedicti* Abbatis, novum dedit insigne, auratum scilicet Elephantem cum turri in dorso, in scuto cœruleo liliis consperso.

— *Pag. 77 & 78. in numismata sub Numeris 24. 25.*

26. & 27. *Tab: XX.*

SOPHIÆ REGINÆ FRIDERICI II.

Regina hæc insignes tam togæ quàm sagi tempore suppetias filio Regi *Christiano IV.* porrexit. Testis quoq; rei hujus navis bellica fuit sumtibus ipsius instructa, quæ nomine Reginae *Sophiæ* insignita & ob molem fabricæ stupendam magna cognominata summum hostibus terrorem incussit. Vidua in peculio suo, arcis Nycopingiæ, per annos fermè 44 providè & circumspèctè vixit. Eques Anglus, *James Horvel*, in Epistolis *Ho-Eliaonis* vol. I. sect: 5. ep. 40. Anglicè eam laudibus his extollit: *The Maine of the Ambassie is to condole the late Dead of the Lady Sophia Queen, Dowager of Denmark, our Kings Grand-mother: She was the Duke of Meclenburgs Daughter, an her husband Christian the third (vult dicere Friderich the second) dying young, her portion, which was forty thousand pounds, was restored her, and living a Widow forty four years after, she grew to be so great a huswife, setting three or four hundred people at work, that she died worth neer two millions of dollars, so that she was reputed the richest Queen of Christendom.* i. e. Præcipuus finis & scopus legationis est dolere, mortem Principis *Sophiæ*, Daniae Reginae viduæ, Regis nostri aviæ, Obotritorum Ducis filia, cujus maritus fuit *Fridericus II.* Rex Daniae, qui præmaturè mortuus est, ideoq; Reginae huic dos ipsius, quæ quadringentos mille unciales complectitur, restituta. Viduæ postea annos 44 viventi, dote hac, regia res adeò crevit tantaq; evasit œconomia, ut operariorum artificumq; curâ, quorum trecentos aut quadringentos aluit, fermè bis millies millena uncialium in ærario suo moriens reliquerit, adeò ut inter ditissimas in orbe Christiano Reginas æstimata fuerit. Regi *Friderico II.* anno 1572 d. 21. Aug. matrimonio juncta est, mortua anno 1631. d. 4. Octobr: ætatis suæ 74. Roëskildiaë anno eodem d. 14. Novembris regio more sepulta est.

— *pag. 79. in numisma Tab: XXI. No: 5.*

CHRISTIANI. IV.

Præter allata, Augustissimus Rex in anticâ numi parte à coronatione peracta redux hic notandus, qui eqvo generoso rectus, sceptroq; & diademate ac vestibis auratis, fulgens, sub cadurco seu tegmine pretioso conspicitur, quod à Regni senatoribus, *Georgio Frisio*, *Prebionio Gyldenstiern*, *Axelio Brahe*, & *Herrico Lycke* gestabatur.

— *ad pag. 80. in numisma sextum Tab. XXI.*

Præter descriptas superius decursiones Hamburgi, post homagium Regi huic præstitum, peractas, varia ibidem quoq; exhibita fuere ipectacula equestria, primo præ-

præsertim Novembris die, omnium in se oculos converterunt. Decursiones & spectacula hæc equestria *Heusnerus* & *Bindeman* fusiùs enarrant.

Pag. 81. in numisma No: 14. Tab: XXII.

Nec hîc prætereundus est Sveciæ Regis in expugnatam à Danis Calmariae urbem insultus. Ex castello urbis ejusdem castrisq; simul, quæ die 12 Junii anni ejusdem ad urbem metatus erat, die 17. Julii horâ octavâ vespertinâ quatuor in locis urbem hanc aggressus est, ferro & flammâ ferox. Vario hinc Marte per noctem totam pugnatum est, profligati penitus Sveci se castris subdixerunt. Castelli verò hujus munitione, quæ *S. Erico* dicata erat, globorum ictu à Danis postea dirutâ, & quemadmodum in numi posticâ apparet, ab ignibus correptâ, Sveci die 3 Augusti inibi se dedere coacti sunt.

Pag: 82. in numum Tab: XXII. No: 21.

In primâ numi facie Regis Gloriosissimi, more suo, cataphracti, scutum coronatum visitur, in quo tribus Daniae Leonibus, dextrorsum procurrentibus, tria corda ter sunt adjuncta. In nullis antea, quod sciam, Regum Daniae numis coronati conspiciuntur Leones Daniae. In sigillis verò, quæ ex Archivis Hauniensibus deprompta chronicis Regis *Friderici II. Resenius* inseruit, Leones hi inde à Regis *Valdemari II.* tempore & anno 1216. inter corda promiscuè & incerto numero disseminata visuntur, usq; dum tempore Regis *Erici Pomerani* anno 1397. ad novenum numerum in sigillis redacta essent atq; in una serie leonibus his antrorsum adjuncta. Postea tamen usq; ad *Christiani Tertii* tempora & annum 1546 in sigillis prorsus neglecta sunt. In numis verò, ante Regis *Christiani Quarti* imperium, haud usitata,

Pag. 85. in numum 35. Tab. XXIV.

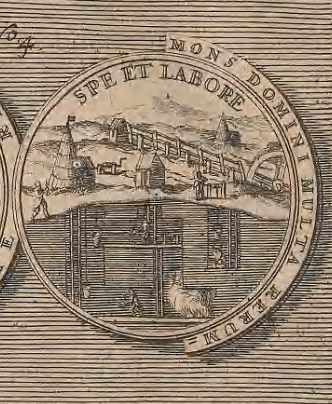
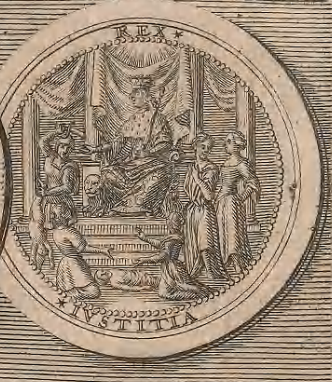
Fortia hæc facta Invictissimi Regis ad coelum usq; laudibus quoq; extollunt, inter quos *Le Sieur de la Boullaye le Goux* parte 3. c. 41. itinerarii, *Ce Prince*, inquit, *est digne de revivre dans la memoire des hommes pour sa generosité, les actes, qu'il en a produits dans ses dernieres guerres, font foy de mon dire, lorsq; son Conseil s'opposa a l'exposition, qu'il vouloit faire de sa personne pour combattre sur la mer les Suedois; il dist: à t'on jamais leu, qu'un Roy de Denmark soit mort sur la mer.* Taceo hîc celebrem Regis hujus ad fretum Kiloniense cum Svecis conflictum, qui ex 46 armatis navibus vix triginta easq; quassas & laceras fugâ subdixerunt, extincto tum temporis *Claudio Flemmingio*, rei maritimæ gnaro. Rex inde, post devictam hostilem classem d. 5. Septembr. anno 1644. terræ continenti cum lectissimâ militum manu confestim se commisit & in Scaniâ Malmogiam ab hostili assultu liberavit, plura itaq; de his historiographis nostratibus diductiùs commemoranda reliquimus.

Pag. 68. in numum 40. Tab: XXIV.

Inter metalla rariora mineræ auri portiuncula sub specie pyritidis, quæ micis frequentibus resplendet, heic quoq; exhibetur, quam Anno 1646. præsentæ gloriosæ memoriæ *Christiano Quarto* ignibus depuratam fuisse & ex librâ unâ auri puri drachmas sex prodiisse in musæo suo, *Wormius* testatur. *Adductæ sunt*, inquit, *lib. 1. sect: 3. cap. 2. ex eodem Norvagiæ loco* (ex quo mineras quas-

dam

dam auri narrat) *minera talcosa* itidem & frequentibus granatis prægnantes, quas auro scatere multi existimant. Hanc mineram Anno 1648. Regi ipsi detexit rusticus quidam, *Gammel Grodevin* dictus, sita fodina est ad portum *Marede* & prope *Barebne*. Rectius verò rusticus ille nominatur *Gammel i Grodevejen* ab habitationis loco denominatus: patet enim è diplomate Regio M. S., quod tum temporis die 3 Aug: ab oneribus omnibus & tributis rusticum hunc eximit, eum vocatum fuisse *Gammel Giordson* in *Grodevejen*. Nec minus rem illustrat Regis hujus mandatum M. S. Arendaliæ in Norvagia anno eodem degentis, quod Toparchæ & inspectori auri fodinæ hujus, *Cajo Kruse* pridie datum erat, ut mineras hic erutas Hauniam afferri sedulò curaret.

Ad Pag. 87. in numum 3. Tab. XXV.

FRIDERICI III.

Sparsi sunt tam in auro quàm argento ejusdem typi numi varii ponderis & diversæ magnitudinis, qui etiam hic superant, semunciales quidam sunt minorisq; ponderis usq; ad dimidios Ungaricos in auro & 12 asses Lubecenses in argento. Posticæ partis inscriptio TANDEM cum vasculo floris proferri decerpta videtur ex hemistichio: *Tandem sit surculus arbor*, ut innueret Optimus Princeps, se quidem regno haud destinatum, cum Frater natus major dudum homagia successionis suscepisset, TANDEM sibi regni gubernacula tradita fuisse post Fratris Patrisq; mortem.

— *Pag. 90. Tab. XXVI. in numum No. 12.*

Legi itidem Regiæ, quâ absolute hæreditarium Regis Daniæ & Norvagiæ Dominium in feros posteros stabilitur, à FRIDERICO III. Monarcha nostro olim Augustissimo Anno 1665. d. 14. Novembris primùm conditæ ex numismatis hujus matrice sigillum aureum magnificè procusum, in hujus actus celebrem memoriam & corroboramentum firmitus appensum quoq; conspici-
tur.

— *Pag. 94. in numisma No. 29. Tab. XXVII.*

Numus hic aureus bracteatus & cavus, cui datum est pondus & forma non mergens, unde natantis sortitus est nomen. Fuit ille, quo utriusq; sexus Aulici Regis hujus gloriosissimi in devoti amoris *τεκμήριον* mundiq; gratiam quondam sese ornarunt, more prisco Romanorum militum, qui galeas suas numismatibus Imperatorum pro gemmis exornari gavisi sunt secundum antea laudati *Pomponii* effatum. Omnes ejusdem formæ numi, etiamsi majoris moduli, five ex ære five argento ac auro, tam cavi tenuesq; procuduntur, ope æris, cavitati inclusi, emergendi virtutem habebunt, aquæ leniter impositi. Suum igitur natandi nomen, quod nobis est *Svømming* / omnes appositè merentur.

— *Pag. 96. in numos sub No. 3. & 4 Tab. XXVIII.*

Præter unctionem Regiam, quam ab Episcopo Sialandiæ nostræ, D. Johanne Wandalino peractam exacteq; lingvâ vernaculâ descriptam legimus & numis his indigitari censemus, occurrunt in iisdem splendidissima, quibus Rex ornatus erat, regalia signa, inter quæ septentrionis nostri diadema Re-

gium cœtera suo eminet fulgore, qui nobis deinceps præter reliqua exactioris offeret descriptionis ansam, itaq; hîc folii Regalis tantum meminisse juvat, quod Regis ejusdem Pater gloriosissimus ex unicornu marini prætiosis cornubus, auro articulatè ligatis, efformari cœpit spectata admodum magnitudine, cujus absolvendi occasio Filio Regi CHRISTIANO V. relicta fuit. In folii hujus epistylîo incomparabilis amethystus illa, pondus 80 drachmarum superans, perquam eminenter effulget, quemadmodum hinc inde folii cadurcum fulcraq; argenteis virtutum imaginibus egregiè inauratis instructa conspiciuntur. Tantum & tale Monarchiæ solium tam natalium jure, quam virtutum conspectissimarum merito Princeps & Rex CHRISTIANUS V. Anno & die prædicto ascendit, omni laude cumulativissimus, & talem in fastigio isto, à Deo in terris proximum, Magnorum Europæ Principum magni Legati per tres integras ferè annorum decades aut triumphatorem salutarunt, aut adiutorem sollicitarunt, tantumq; rerum gestarum magnitudine viderunt subditi, submississimo honoris suspectu Augustum tutorem & propugnatorem patriæ prosequentes.

Ad numum 15. ejusdem Tab.

Ut majorem lucem huic numo foeneremur, prætereundos haud arbitramur binos in insulam hanc militis nostri assultus accerrimos, quibus Duce Architalasso Dn. *Nicolao Julio*, antiquissima hæc Gothorum Regumq; exinde Daniæ possessio post breves moras in Victoris concesserat leges, dum die 29 Aprilis primum sub tutela Classis Danicæ ductuq; Chiliarchæ *Martini Bartholdi* miles Danus invaserat insulæ littora ad promontorium *Klinte* / ubi hostis bene armatus manuq; instructus magna, Duce *Gabriele Gyldenstierno*, post varios congressus palmam militi nostrati cedere coactus fuit, & terrore hinc inde littoribus ita circumfuso, tota insula arma deposuit, exceptâ validissima Wisburgo arce, quam, verso velo, classis Danica deinde primo Maji die magna vi petiit, igneisq; laceratam telis arbitrio Architalassi nostratis sese concedere adegit, emporio Wisby maris Balthici olim celeberrimo, quod mari huic leges olim tulit, obsequente, una cum binis navibus bellicis, quas perditum ibat hostis, *Charitatem* scilicet & *Constantiam*, quarum una in via eadem capta est à milite nostro, alterâ incensâ.

— *Pag. 97. ad numum 14. Tab. XXIX.*

Nec in minus gratam memoriam hîc revocandæ sunt nostri militis ad urbem Vismariam acerrimæ confictiones, cum & die 4 Novembris Anni 1675, navim *Falconem*, 45. tormentis bellicis instructam ad Insulam *Balænam* hostis manibus extorserit & sic aditum in portum, postridie itidem castello insulæ *Balæne* capto, sibi aperiens postea die 13 Decembris munimina urbis contigua forti manu expugnaverit; Rege verò ulterius suos milites ad interiora statim ducente voceq; & manu inflammante, urbs hæc omni instructu munitissima sese dedere coacta fuit, & duobus Chiliarchis eodem die in obsides missis, postridie Wismariæ Præfectus, Comes *Carlsson*, claves portarum, quæ à nostris copiis statim obsessæ fuerunt, submissè tradidit, proximè sequenti die cum præsidio satis forti evadens.

Ad

Ad numum No. 16. Tab. ejusdem.

Fufis prius ab Heroe hoc Svecorum copiis ad Qvistumbroe, etiamfi fluvius, qui pontem eundem præterlabitur, eas tutas & tectas intra sua sibi hic facta munimenta fervaret, die 7 Junii forti manu, captis ad Oddevaldam munitionibus fortissimis Svecorum, hostem, qui se in fugam deinde dederat, usq; ad Gottelf persecutus est. Tandem illustrissimus ille Heros & Prorex *Guldenlovius* urbem Vennersburgum aggressus est, cujus in rupe munitissimum castellum, in quo Sueci præcipuum pro copiis suum coegerunt victum & comineatum, una cum urbe fermè inaccessum se ipsius arbitrio dedere armis coërcuit, anno & die dicto, quomodo *virtuti nulla fuit invia via.*

Pag. 99. ad numum No. 22. Tab. XXXI.

Inter cæteras in postica numi parte ex rupibus ad urbem Marstrand prominentes munitiones validissima fuit *Carlstein*, quod situ loci cautiumq; fortitudine omnia sibi subjacentia munimina maximè defendens, captis tamen die scilicet 13 Julii Anno 1677. munitissima rupe *Malepert*, die verò 18. ejusdem mensis castello *Gustavsburgo* unacum urbe *Marstrand* & postridie insulâ bene munitâ *Hedvigsholm*, heros ille indefessus telis ignitis ex tormentis bellicis, quæ in rupes ferè inaccessas sedulâ arte afferri curavit, toties laceratum tandem eò adegit, ut miles Svecus arma vexillaq; sua ad pedes tanti Proregis provolutus victusq; die 23 mensis prædicti posuerit Anno eodem. Fusa sunt itidem in campo Oddevaldæ die 28 mensis proximè sequentis Suecorum undecim millia, Duce eorum Regni Sueciæ Cancellario *Magno de la Gardie*, cum *Lövenhielmus* nostras duobus tantum millibus equitum hosti huic palmam ibi præriperet.

Pag. 100. ad numum 24. Tab. ejusdem.

Primus, qui in hoc assultu die 12 Septembr. ex classe Danica littora promontorii Rugiani *Wittau* cum suis ascendit defenditq;, fuit Excubiarum Summus Præfectus *Lövenhielmus*, qui hic quoq; imperterritum ductu suo se gessit virum, etiamfi ter fuerit ab hoste afflictus. Postridie copiae Electoris Brandenburgici, Duce perquam illustri *Dörflingio*, militis Dani intrepida vestigia ex adverso regionis prefferunt tam fortiter & feliciter, ut post quatuor dierum moras, varios cum hoste conflictus & capta munimina tota hæc insula opima & tanta militum Svecorum manu instructa victorum jussa capessens Danorum potestati iterum jure subjecta fuerit: Antiquissima enim hæc est Danorum possessio, quæ belli theatrum priscis Danorum Regibus toties constituit, utpote quibus multa sanguinis profusione Christianam religionem propagare, pro more solito Romanæ ecclesiæ, hic curæ cordiq; fuit, quorum fortia facta, expeditionesq; variæ in historiis patriis dilaudentur.

Pag. 101. ad numum No. 33. Tab. XXXII.

Ita Cimber ille Boreæ explorator diligens, nomine *Hobthervis*, in *Appendice VI. ad hist. vitæ Regis Ælfredi Magni edit. Joh. Spelmann.* Prædicto Regi de Norvagiæ tractu sic seculo IX. retulit: *And se mor sythhan on sumum storum sua brad, sua man mæg on toam vucum oferferan and on sumum storum sua brad,*

» *sua man mag on syx dagum oferferan.* h. e. Montes aliquibus in locis tantæ
 „ sunt latitudinis, ut non nisi duarum hebdomadum itinere possint transcendendi,
 „ in aliis non latiores, quam qui sex diebus superari possunt. Montium quippe
 horridi tractus magis tunc temporis invii ideoque per ambages ampliores
 iter conficere necesse fuit, quod experiëntiâ postea Norvagi fecerunt com-
 pendiarîo. Quemadmodum & Gloriosissimus Rex CHRISTIANUS V. per
 tres septimanas universam ferme Norvagian terrâque marique, in milliaria Ger-
 manica 600. huc illuc se vergentem, perlustravit, clivosa & prærupta monti-
 um juga nulla formidans.

Pag. 101. ad numum 58. Tab. XXXIV.

Coruscant in numo hoc Trionum *καμῆλια*, ornamenta nempe Regia seu
 Regalia, quæ mira concinnitate ex puro puto auro confecta. Præprimis ef-
 fulget fulgidum istud septentrionis nostri diadema Regium, in cujus ambitu
 eminenter admodum illa incomparabilis sapphirus oblonga exsplendescit,
 quæ magnum istum, quem Hetruriæ Magnus Dux possidet, adamantem &
 pondere superat & splendore æquat, utrinque assident Pyropli æquales, flam-
 mas siderum coelestium imitantes, tandem sese effert sapphirus
 quadrata perquam eximia, fulgore suo nulli cedens, quæ omnes intra suas
 quasi arealas adamantinas distinctæ per circuitum gratiosissimam ex se dif-
 fundunt lucem: Igneis quippe luminibus totum anadema hic inprimis per-
 funditur, accensâ inter sociatas & concinnè dispositas gemmas aliqua æmula-
 tione. Nempe ibi nitores Cyanei, masculè certantes fluctuant, ruboresque
 igniti coruscant, quibus permagni illi adamentei comites adsunt, qui oculos
 fulgore suo leniter compunctos jucundè admodum pascunt. Præ cæteris
 autem gratæ magnitudinis ille adamas, ex quo hæc Regii Nominis sigla *καμῆλις*
 pellucet, spectatorum oculis & animis gloriosam hujus *καμῆλις* Instauratoris
 memoriam ibi inculcat. Supra Diadematis hujus infulati ambitum arcus ex
 frondibus quernis aureis, adamantibus ubertim distinctis, exsurgunt omnes
 aurei, qui claudendo coronam coincidunt & bene gemmati crucigerum su-
 stentant pomum aureum, cujus ex apice collucet mira & magna illa gemma-
 rum progenies, quæ varias ex se dispergit flammæ & scintillas. Et hæc est il-
 la excellens forma, & operosus ille ornatus, quo in terris nihil dari potest de-
 scriptius, luculentius aut opulentius, unde septentrionis nostri regium ca-
 put aurescit, frons gemmascit, Rex totus nitescit & coronâ hac ex auro quæ-
 reâ redimitus roborascit. Huic ornamento verè Regio appositum est po-
 mum aureum, quod virilis manus vix complectitur, ambit ejus medium cir-
 culus gemmis adamantinis dispunctus & talis crux desuper immobilis ei est
 insita. Decusatim adjecta conspiciuntur gratiæ justitiæque insignia Regia, sce-
 ptrum scilicet aureum, abundè hinc inde adamantibus distinctum, in cujus
 summo cerulei lili folia gemmata se paulatim vergunt & expandunt, & gla-
 dius Regius capulo gemmis pellucido munitus & vaginam indutus, omnibus
 Regnorum, Ducatum Comitatumque insignibus, ex opere colliquato &
 caustico secundum artem Heraldicam in clypeos redactis, perquam concin-
 nè exornatam, additâ cuilibet eorum clypeo coronâ adamantinâ satis de-
 coro.

Ulterius numismata hæc aurea Gloriosissimi Regis CHRISTIANI V. uti seriâs congesta & procusa, in acervum hunc disponere, ne numerorum superius explicatorum series disrumperetur, necesse habuimus.

TAB.
XXXIX.
No. 2.

CHRIST. DAN. NOR. PRINC. HÆR. CHARL. AMALIA PRINC.
HASS. Ant. Meybus fecit.

Principum icones se invicem aspicientes.

Ex adversa parte:

PROSPERA SERVABIT QUÆ FOEDERA SANXIT OLYMPUS.

Sub hac inscriptione eorundem Principum statua, porrigentes sibi manus. Ad infimam numi oram M.DC.LXVII. D. 25 Junii.

Ex hujus numi inscriptione satis dispalescunt foedera sacra nuptiarum in arce amoenissima Neocopingiæ in Falstria sancita, quibus Princeps Celsissimus d. 25 Junii Anni 1667. inter solennes populi applausus festivasq; Regiæ Gentis & Principum Magnorum gratulationes sibi serenissimam ex dōmo Cætorum Hassiaca Principem ac Dominam Carolottam Amaliam in talami sociam, dignam Rege conjugem, assumpsit. Princeps enim illa & virago, in qua Nobilissimus Tullius nostras, D. Wandalinus, orat. parent. in exequiis Divi Christiani V, verè dixit, verecundiam de palma certare cum venustate, cum gravitate humanitatem, cum nobilitate Principalis familie chorum virtutum clarissimarum. Hauniæ breves post moras Princeps omni laude dignissima pompa & applausu magno excepta est, quam Principum dotum absolutum compendium Matremq; Deorum æternum regnaturi Nepotes celebrabunt. Numus est perquam elegans pondere unciarum quinque.

No. 2.

In numi facie Rex in genua ad altare holocausto accensum devotè provolutus est, compositis manibus Deum sollicitans, cum epigraphe CHRISTIANUS. Infimo numi loco (Galli dicunt dans l'exergue) exstat PIETATE.

Ab altera parte:

REX. In folio Regio sedet Rex Salomon, dijudicans causam meretricum.
Infra ad oram numi JUSTITIA.

Sensus numi totus est erutus ex historia Salomonis I Reg. 3, qui, regno in manu ipsius confirmato, dominatum Pietate exorsus est, & sapientiam a Deo efflagitans, Justitiâ prudenter discussit causam meretricum. Quantas autem à primis unguiculis regiminisq; primordiis Pietas fecerit radices in pectore Salomonis nostri, Christiani V., & quam individua per omnem vitæ gradum ipsi exstiterit comes, in gloriosam & æternam ipsius memoriam prædicant, qui ad ipsius consuetudinem interiùs admissi fuere, ipsorumq; posterì dicent, adeo ut etiam occupatissimus manè non ante saluari & alloqui, aut vesperi quietem sumere voluerit, quam se Deo venerabundum stiterat, se suamq; Domum Regiam, regna & populos in clientelam Divinam commendans. Notissima quoq; sunt ipsius in publico officia devota, quibus subjectorum animos in Deum cultumq; divinum attraxerat. Dilaudent sinceram Regis pie-

tatem ædium sacrarum tecta parietesq; superbi, in quibus tot & tanta ipsius exstant præsidia. Adde quod de promovenda Ecclesiæ politia, de sacris ritibus, id est, decenter & ad veræ pietatis formam, ordinandis, de pauperibus curandis, de alendis Sacrorum ministris, de scholis deniq; & doctrinæ seminariis conservandis multa pie, religiose & quam nemo majore & accuratiores studio præscripsit. Ubi idem loquantur & enarrent Magni hujus Instauratoris pia statuta, ut ille præ cæteris justo pietatis titulo gaudeat. Et quemadmodum **Christianus Pietate**, sic & **Rex Justitiâ** denominandus sit: Magnus enim hic Legislator jura regnorum Tribunalibus restituit, cui eorum amplissimæ provinciae debent, quod in unoquoque regno una vivendi lege & ejusdem juris institutis, quæ à Patre ipsius Magno, *Friderico III.* inchoata & affecta, jam in suum quodque corpus concinno ordine collecta in Daniâ 1769. in Norvagiâ autem 1735. numerantur, associatæ nunc floreant & absque temporis dispendio cum exigui argenti impendio, nec Bartholo nec Baldo dicam impingentibus, pro se ipsis causam dicant, quod non cuivis contingit populo. His legibus suorum vitia fregit, & peccandi licentiam ex imperii finibus sedulo proscripsit, quin etiam quoties in tribunali summo intricatos juris dijudicare casus, aut in consilio intimo quid deliberandum vel consilium in arena capiendum contigit, consiliariorum animos non potuit non subire admiratio, quippe advertentium exactam in Rege veri rectique sagacitatem, qui res dijudicatu difficiles tam prudenter dirimere scivit.

TAB.
XXXIIX.
No. 3.

CHRISTIANUS V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Ejusdem Regis vultus.*

In adversâ.

MONUMENTUM PIETATIS. *Typus templi.* Ad oram numi infimam: CHRISTIANSHAFFN.

Numi facies præ se fert iconem Magni Patriæ Instauratoris templique Christianshauniæ fundatoris, hujus devoti actus testem in postica numi parte exemplar ejusdem templi tunc ædificandi sese sistit. In fundati ergo templi memoriam numus hic est procusus, cujus primum lapidem Gloriosissimus Rex Anno 1682. d. 30 Octobris pie posuit; jacto verò ultimo hujus monumenti lapide, anno 1696. d. 19. Aprilis ab Episcopo Siælandiæ D. *Henrico Bornemann* sub nomine *Salvatoris* Mundi Deo dicatum voluit, quo die Pius ille Rex etiam cum tota Domo Regiâ de fausto successu coelum ibi sollicitavit, votis populi devotè stipatus. Magnum certè & magnificum est *Pietatis Monumentum* & urbis Hauniæ, in suburbio Christianshauniâ, eminens ornamentum, secundum ideam summi Architecti Regii, *Lamberti van Hagen*, adeo scitè & venuste exstructum, ut septentrionis stupendæ molis & artis fabrica meritò sit vocandum.

CHRISTIAN. V. D. G. REX DAN. NOR. VAN. G. *Regis Christiani V. vultus.*

Ex adversâ numi parte:

Argenti-fodina in Norvagiâ Regiomontana cum inscriptione: SPE ET LABORE. Ad extimam numi oram: MONS DOMINI MULTA RERUM UBER-TATE REDUNDAT. Pf. 68. 16.

Ex

Ex antica parte numi vultum Regis *Christiani V.* exhibentis, tutò colligimus in aversâ quâsi per transcennam repræsentari argentifodinas Regiomontanas, in Norvagia admodum feraces, cum in regnis arctois Regis ejusdem alias nullæ dentur, dari autem posse plures in Norvagia argenti fodinas aliorumq; metallorum nulli dubitamus, earum verò, quæ hîc dantur, & argenti sunt, exactiorem situm in mappa geographica aliquando ad sectionem VII. part. I. *de metallis* &c. hujus musæi luci exponemus. Satis superq; ad rem erit, in numismatis posticâ parte compendiariò tantum indicasse metallurgorû officia & fodinarum quarundam capita, fructus partesq; quarum specus Potentissimus Rex CHRISTIANUS V. in itinere suo Anno 1685 præsentia Augustâ illustravit & lustrando duas, quæ in Musæo hoc asservantur, argenti mineras eximias manu Regia avulsit, vestigia Divi CHRISTIANI IV. animosè premens, qui fodinas has quoq; perlustrans argenti puri mineram elegantem libræ dimidiæ pondere, ut refert *Wormius*, olim manu sua extraxit. Venæ verò argenti primæ fodinæ fortuitò à pastore quodam juvene, patris pecora in tractu illo pascente sub jugis montium *Solvsbiergs Uas* in vicinia *Sandsvær* hodie *Kongsbiere* sive Regiomonti Anno 1623. inventæ & detectæ sunt, Regisq; nomine deinde fodina hæc insignita, quæ tot & tantas cum tempore circum se nacta est diffusas argenti venas earumq; fodinas, ut illæ jam secundum montium tractum in superiores & inferiores divisæ sua quæq; fortitæ sint nomina, quæ brevitatis gratiâ nominare hîc supersedemus. Scatebræ sunt hæ, quas benedictione tanta Numen Divinum fecundavit, ut fertilitate suâ nullis planè in Germania cedant, quarumq; sumptus faciliè ergò superarunt lucrum. Testes clarissimi sunt tot ex argento myriades numorum uncialium, qui Regum nostrorum autoritate ex isto metallo Norvagico seculò hoc cusi, originis suæ memoriam in postica numi parte conservant, Leonem cum bipenni, decora Norvagiæ insignia, exhibentes. Nec unquam probus hic labor spem fefellit, unde *spe & labore* adversa numismatis inscriptio vult, ulterius esse annitendum: In extremo numi limbo monti eidem ejusq; fodinis ob earum fertilitatem hoc Davidis effatum applicatur: **Mons Domini multa rerum ubertate redundat.**

TAB.

XXXIIX.

No. 5.

ARCTOI FASCES CUM JOVE SOLUS HABET. *Gloriosus Regis Christiani V. vultus cum caside plumis fertoq; Laurino ornata.*

In parte postica:

POST DOMITOS HOSTES TERRAQVE MARIQVE TRIUMFOS: *Regis equitis statua in stylobatâ posita.*

Feliciter quippe fasces Trionum Monarcha hic cum Jove solus certè habuit, nec tamen altitonante fulmine Jovis justissima bella sæviens expedit, qui in gerendo & componendo bello semper inventus est pacificus: Humanus enim inhumanum duxit, homine prodigè uti. Sibi ergo habeant hostes pervicaces, si quæ ab eò everse sint urbes, agri desolati, incensæq; aut laceratæ classes, multis myriadibus hominum & omni aparatu instructæ. Et sanè quotqvot è littoribus Codani maris capita exserunt & tunc exseruerunt munimina superba, tot & ejus rei exstant monumenta, Martiæ virtutis & victoriæ ipsius documenta. Ad Oelandiam, ad Langelandiam, sinumq; Coägenssem

gientem Balthicus ille Neptunus fasces ei demisit & agnoscens Dominum sua jura repetitis præliis vindicantem, tot Regis victorias integras maximeq; insignes in æviternum decantat, dirutis captisq. tot classibus, quantis reparandis pauci anni & unius regni sumptus vix sufficerent. Ob infinita ergo in nos merita & cives tantopere servatos laurea redimitus victor in victoriato hoc meritò conspicitur, quemadmodum & post domitos hostes terraq; mariq; triumphos in aversâ numi eqves eminet invidiam stimulatorem pessundans. Statua est magnifica, quæ in foro Regio Hauniæ inter reliqua orbis arctoi fabrorum fusa ποίματα nulli cedit omniumq; ideò oculos in sese convertit, opera & arte Statuarii Regii, *Abrahami Cæsaris L'Amoureux*, Metis Lotharingus, hîc ex plumbo conflata & anno 1688. stylobatæ spectatæ imposita, cujus angulis assident justæ magnitudinis imagines, virtutes verè regias repræsentantes. Egregia hæc artis moles altitudine sua duos supra viginti & quod excedit, pedes æquat, in æviternam Monarchæ hujus victoriarum memoriam foriq; Regii ornamentum magnificentissimum.

TAB.
XXXIX.
No. 6.

SIC ORBIS VEHITUR. *Vehiculum quoddam tot vermiculis tractum, quos eidem insident homines.*

In postica.

HILARITAS TEMPORUM *in corona Laureâ.*

Est numulus, qui percussus refertur anno 1693 in *hilaritatem* eorum temporum, quæ in aula Regiâ d. 16 Februarii incidebant, eo enim die quisq; aulicorum, quasi in theatro quodam, splendide admodum personatus suum luci exposebat affectum. Et sicut mundus regitur opinionibus, ita iisdem in nummo hoc sub specie vermiculorum vehitur: quippe suos quisq; patimur manes. Aula igitur regia magnatesq; ipsius hîc nihil humani à se alienum esse contestari voluerunt, ut eò melius quilibet suum deinde reprimeret affectum, publicè professum.

No. 7.

FRIDER. DAN. NOR. PRINC. HÆR. LOVISÆ PR. MEGAPOLIT.
Concordia æterna. *Icones eorundem Principum junctis lateribus stylobatæ impositæ, cui æra Christiana & mensis dies, nempe 1695 d. 5 Dec. quo nuptiæ istorum Principum Hauniæ celebrabantur, incisus. Infra Ant: Meybus fec.*

Ex altera parte:

ANTHYRIA VIRTUS. *Virtus provida, sedens dextrâ corripit serpentem, sinistro brachio cornucopiæ omni mundo prædavitatem tenens, loco fulcri sedilis gryphus conspicitur, virtutis illius insigne decorum. Ad oram infimam hoc votum: REGUM FOECUNDA FIAT!*

Numisma est, quod Principibus Celsissimis, septem Trionum deliciis, inter arctoi populi acclamationes festivas, Magnorum Principum Magnatumq; gratulationes, thalamis Augustis Hauniæ in arce Regia die prædicto illatis, *Concordiam æternam* exoptat, ut excelsæ hoc pacto coalescant mentes & antiqua gentis utriusq; concordia ætiore jam vinculo, in seros annos duratura, firmetur. Junctis itaq; cum patria universa votis sua quoq; ex parte postica offert numus *σάλια* pro Anthyriæ Virtutis foecunditate: Quippe Obo-
trita;

tritarum sanguinis latorem Anthyrium annales memorant, Ducem *Alexandri Magni*, qui, domitore orbis extincto, in oras Vandalicas navi cum lecta manu vectus, Megapolin, Herulam & Stargardiam postea condidisse fertur, ex cujus progenie, celsa & Regia illa Obotritarum gente, consumatae illud virtutis Anthyriae exemplar Serenissima Princeps ac Domina LOUISA oriunda, filia *Gustavi Adolphi* Ducis Megapoli-Gustroviensis ex *Magdalena Sibylla*, Principe natu maxima *Friderici* Ducis Slesvicensis, Anno 1667. d. 28 Augusti nata, quæ in Celsissimi Daniae & Norvagiæ Hæreditarii Principis FRIDERICI amplexus jam ruit castissimos, impetu hoc sibi nos omnes clementer admodum devinciens. Igitur ad thalamos tantorum Principum submisit provoluti coelum, unde fertilitas omnis destillat, his precibus folicitamur.

Anthyria virtus Regum foecunda fiat!

Elegantia conspicuus est numus, etiam in postica sub specie Virtutis Anthyriae faciem gratiosam Celsissimæ Principis LOUISÆ exprimens pondere suo quatuor uncias ferme æquat.

TAB.

XXXIX.

No. 8.

FRIDER. DAN. NOR. PRINC. HÆR. LOUISÆ PR. MEGAPOLIT.

Concordia Æterna. *Vultus gratiosus expressis thoracibus eorundem Principum & junctis lateribus basi impositi, cui a Christiana nuptiarum Principum eorundem incisa est mensisq; dies.*

In posticâ:

FELIX DANORUM GENIUS. *Genius sub brachiis infantem gestans.*
Inferius: CHRISTIANUS NATUS XXVII. Junii MDCXCVII.

Principum istud consummati amoris par & exemplar, nunquam satis dilaudandum & venerandum, prima numi pars exhibet, fausta acclamatione mihi repetita, ut illis sit *Concordia Æterna*, posteritati propagandæ & nostræ felicitati continuandæ jam prospicientibus. Aversum itaq; si inspiciamus numi latus, habuimus hic pro quo vota coelo etiam solveremus gratiasq; referremus, quod thalamum eorum Principum ea exhileraverit foecunditate, tantumq; amoris castissimi pignus benigno sinu in nos effuderit, dum die 27 Junii Anno 1697. ex Serenissimâ Principe Megapolitana, Domina *Ludovica*, Principem *Christianum* Hæreditarii Daniae & Norvagiæ Celsissimi Principis *Friderici* Primogenitum nasci voluit. *Felix* ergo inscribitur hic *Danorum Genius*, naturæ Deus humanæ. At cum nihil ab omni parte beatum sit, Princeps primogenitus his terris vix ostensus anno proxime sequenti vivis quoq; excessit d. 1. Octobris! Commutare saltem nobiscum voluit bonus ille Deus hoc Trionum decus & delictum, cum expirantis jam sæculi Anno 1699. d. 30 Novembris singulari coeli munere Celsissima Princeps, jam Regina Daniae & Norvagiæ exoptatissima, feliciter iterum enixa sit Principem Hæreditarium, cui avitum illud impositum nomen CHRISTIANI. Deus Ter Optimus Maximus nobis hunc sceptrorum Augustum Hæredem sospitem & saluum servet quàm diutissime, ut aliquando ex eo generentur Reges & Principes, qui

Avum Regem *Fridericum Quartum* & Aviam Reginam *Ludovicam*, imò proavum & proaviam venerabuntur, quò regnis æterni sint suo de sanguine Reges! Numus est quoque oppidò pretiosus, pondere suo quatuor uncias ferè æquans.

TAB.

XXXIIX.

No. 9.

CHRIST. V.D. G. DAN. NOR. V. G. REX. CHARLOTTA AMALIA REGINA. *Vultus Regis atq; Reginae se invicem aspicientes.*

In postica.

Dania & Norvagia statua, inter tadas geniales super aram igni accensam tenentes clypeum, in quo:

DE SEX LUST. CON. CHRIST. ET CHARL. AMA. 25 JUN. 1697. FEL. ABSOL. *Altare est tribus his literis VOT. signatum. Infimo deniq; loco: GRATUL. quod sic legendum censemus: De sex lustris conjugii Christiani & Charlottæ Amaliæ 25 Junii 1697. feliciter absoluti vota gratulatoria. Quibus omnibus inscriptio hac votiva adjungitur: ADHUC SEX LUSTRA SUPERSINT.*

Vota tricennalia Dania & Norvagia in postica numi parte ad altare solvunt de sex lustris conjugii Regis *Christiani V.* & Reginae *Charlottæ Amaliæ* die 25 Junii 1697 feliciter exactis, suscipientes tot tantaq; vota inter gratulationes in hoc die festivas, votiva nempe hac acclamatione: *Adhuc sex lustra supersint.* Habemus certe, pro quo vota solvamus cœlo, quod Optimo Patri Patriæ *Christiano V.* non optimam tantum junxerit Matrem *Carolottam Amaliam* sed & tam obsequioso & longævo Regium hoc Par beaverit conjugio, cujus longævitatē superare nullis Regibus, stemmate Oldenburgico satis, antea contigit, nisi *Christiano & Johanni Primis*, quo & Augustissimum hoc septentrionis delictum amplissimos felicitatis publicæ fructus in nos quā gratiosissimè contulit. Est itidem numisma non minus splendidum, fermè ejusdem ponderis & magnitudinis atq; proximè præcedens.

No. 10.

CHRISTIAN. V. D. G. REX DAN. NOR. V. G. *Regius ejusdem vultus.*

Et parte altera:

* Hiob. 37. 22. VON MITTERNACHT KOMT GOLD. KONIGSBERG Am 1 DEC. 1697. H. C. *decussatum duo mallei. M.*

Quamvis dictum Scripturæ ex parte numi averfa, secundum fontes Hebræos eum non patiatur sensum locoq; auri ponendum esse fulgorem accuratiores fontium sacrorum indagatores sentiant, attamen appositam hic *Lutheri* versionem nil minus censemus: *Von Mitternacht komt Gold. h.e. Ex septentrione venit aurum, cum & in rem nostram apprimè faciat. Quibus & addimus sequentia Jobi verba: Et ad Deum formidolosa laudatio:* orbi quippe jam notum est, quā divite penu amplissimum Norvagiæ Regnum sub asperis montium jugis argentum subministrat, ut etiam auri fulgor ex fodinis hisce sese subinde diffundat, propterea & Deum

Deum omnipotentem cum Jobo venerabundi laudamus, qui amicum illud soli metallum in ultimis & frigidissimis etiam septentrionis oris nasci adeò clementer concedit. Ex auri enim minerâ, argento admixtâ & duas marcas pendente, quæ ex diu deserta & denuò apertâ fodinâ Norvagica Regiomonti, *Die beständige Liebe* dictâ, Anno 1697. diruta & per ignem depurata 8½ semuncias auri, argenti verò 7½ suppeditavit, numus hic aureus aliq; ejusdem typi & ponderis ducatum valentes, curâ Nobilissimi & Generosi *Schlaenbusch*, argenti fodinarum Regiomonti in Norvagia Præfecti summi, die 1 Decembris anni ejusdem percussi sunt, quorum ἀρχέτυποι ad Monarcham nostrum anno eodem ab eo transmissi. Exstat etiam in Musæo hoc Regio minera ejusdem farinae, quæ ex fodinâ Regiomontana, *Braunschweig* vocatâ, Anno 1630 avulsa huc allata est. Hinc post quatuordecim annorum moras itidem major auri vis sub rigidis tractus *Necnæsensis* montibus sese in Norvagia exseruit, cujus rei testem fide dignum afferimus incomparabilem *D. Th. Bartholinum* in suis *vindiciis pro Medicinâ Danorum*: *Auri*, inquit, quod ferax est eadem Norvagia, cujus minera *A. C. 1644* ex tractu *Necnæsensi* prope portum *Arendalensem* & curiam *Barlo* (Archivis Regiis rectius est ad portum *Marede* & prope *Bareboe* in eodem tractu) allata igneq; probata ex pondere centenario præbuerunt auri puri marcas triginta octo, & alia vena ex libra una auri puri dedit drachmas sex, ex accurata annotatione *Olai Wormii lib. i. Musæi sect. 3. c. 2.* Aliæ mineræ talcosæ & multis granatis refertæ inde ad nos missæ fuerunt, aurum condere paratæ, quarum particulas in musæo servo. Ex harum minerarum auro in rei pretiosæ memoriam *Rex Daniæ inclytus, Divus Christianus IV*, ducatos aureos cum paropis cudi mandavit, quemadmodum & nos antea fol. 86. Musæi hujus meminimus, addita hac inscriptione: *VIDE MIRADOMI.*

TAB.

XXXIIX.

No. II.

UTINAM NON POSSET MORI! votum est, quod ambit gloriosam Regis Christiani V. iconem in numi hujus facie. Inferius additur *M. DC. XCIX.* 15 Aprilis, qui Regis est natalis.

In latere averso:

HAEC CURA, HOC VOTUM. Pietatis, vincta ad aram, accenso igne, libantis statua, dextrâ capedunculam tenens. Sigla aræ eidem incisæ Christianum V. Daniæ Norvagiæq; Regem exprimere volunt, quibus subjunctum est *Monetarii nomen.*

Monarchæ Gloriosissimo d. 15. Aprilis 1699, quinquagesimum & tertium ætatis annum superanti votivum hoc numisma devotè admodum obtulit Illustrissimi Proregis *Guldenlovii* filius, Comes de *Lawerwigen*, Regis ejusdem viribus jam morbi gravioris diuturnitate defluentibus, coelum hoc voto mille millies sollicitans: **Utinam non posset mori!** Tam probum *Ezechiam*, cujus annis tantum quatuor, & quod excurrit, menses postea sunt additi, senectutis limine vix salutato, mortuum esse quidem dolemus; At dum bene vivitur, diu vivitur, & quem sui raptum gemuere cives, hic diu vixit! Ex averfa numi parte *Pie-*

tas velato habitu conspicitur, Deo votum pro incolumitate Regis vovens, quæ cura etiam sit nostra nostrumq; votum. Hoc enim bonum & acceptum coram Deo, fieri obsecrationes, orationes & postulationes pro Regibus & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt, Scripturâ Sacrâ sic admonente. Numisma est eò nitidiùs, quò exactiùs vultum Regium ex auro uncialis exprimit, quem & exquisitissima artificis industria commendat.

TAB.
XXXIIX.
No. 12.

CHRISTIAN. V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis ejusdem effigies.*

In aversâ:

GLORIÆ IMMORTALI REGIS OPT. BENE MER. *Sub hac epigraphe exstat icuncula Regis, stylobata, monogrammate regii nominis signata, imposita, quam Pietas & Justitia coronant. Infimo loco (dans l'exergue dicunt Galli) CURSU COMPLETO D. XXV. Aug. MDCIC.*

Meritò in postica numi exsequialis parte *Gloria immortalis* tanti Regis, cujus triumforum laureas tot vigiliis, periculis & fortibus ausis partas nulla tamen exedet vetustatis caries, monimentum hoc positum est, *cursu* fideris tam salutaris Anno 1699. horâ post meridiem mediâ quintâ, diei XXV mensis Augusti *completo*, quod Anno 1646. die 15. Aprilis horæ quadrante post decimam antemeridianam (in Flenopolitana arce) clementis coeli inclinatione exoriens per tres annos, & quod excedit, supra quinque decades suis perquam benignè affulsit, & diffusis hinc inde eminentissimæ gloriæ virtutumq; radiis, inclaruit orbi toti, perfectissimam *Pietatis* & *Justitiæ* imaginem præprimis in eo demiranti. Demeruit igitur *Optimus* ille Rex, quod *Pietas* & *Justitia* triumphalem ipsius imaginem in numi aversa fertis redimiant suis, meritissimò acclamantes:

Quot tua, Rex ingens, pensabunt facta corona!

Numus est aureus, pondere quatuor fermè unciarum, qui, funere, Regio Divi CHRISTIANI V. Hauniâ d. 2 Novembris Anni 1699. apparatu solenni Roëskildiam educto, procusus bene meritis ab Augustissimo Monarcha nostro FRIDERICO IV., Genium & Majestatem Parentis induto, est distributus.

No. 13.

CHRIST. V. D. G. DAN. NOR. VAN. GOT. REX. *Regis vultus.*

In posticâ:

MEMORIAE AETERNAE OPT. PRINC. *Supra pyramidem cum imposita urna sepulchrali; monogrammate Regii nominis signata, ipsi vero pyramidi insculptum legas. N. 15 APR. 1646. OB. 25 AUG. 1699. REGN. AN. 29. h. e. Natus 25. Aprilis 1646. obiit 25. Augusti 1699. regnavit annos 29. Infimo deniq; numi loco exstat E. C. D. 2 NOV. quod legendum putamus. Et Condebatur Die 2 NOVembris.*

Numi tales per plateas in pompa insigni, quâ Potentissimi quondam, memoriæ gloriosæ, Regis CHRISTIANI V. funus Regium ducebatur,

tur, inter populum Hauniæ d. 2 Novembris 1699. vespera eadem sunt sparsi, æternam Optimi Principis memoriam inculcantes. Coeteros funus Regii apparatus splendor uberiùs descriptos dabit Diarium Regis ejusdem Germanicè conscriptum & Hauniæ Anno 1701. impressum, quos breviter *Nova Literaria Mar. Balt. & Septent. Ann. 1700. pag. 45.* delineant. Exsequialis hic numus, qui minoris est moduli, pondere unius uncie quadrantisque constat.

Antiquissimis Danorum & Norvagorum numismatibus, classi II. hujus Musei fol. 110. & c. insertis accedunt hæc seriùs inventa, quæ unà cum antea allatis, præprimis Regis Canuti II. & III., eadem serie, quâ advenire, cum senium & discrimen eorum, præsertim quæ Canutorum tenui & tenera signata sunt facie, difficilius sit dijudicatu, æri incisa hîc illustrantur.

REGUM CANUTI II. seu Magni & CANUTI III., quem Scriptores HardeCanutum vocitant.

TAB.
XXXIX.

No. 1. ✚ CNUT REX ANG. *Vultus Regis, cujus caput galea prorsus Regis ornatum est, capillis in nodum ad cervicem coactis, quemadmodum ex humeris apparet pallium Regis pomposum, & dextrorsum eminet sceptrum florigerum.*

In adverfa:

✚ ASVA. MO. LINCOLN. *Crux, quæ in quatuor partes numum dividit.*

2. ✚ CNVT REX ANG. *Regis Eadem icon, cum baculo, cujus apex tribus globulis præmunitus est.*

✚ LEOFVIG ON LVNDE. *Crux eadem.*

3. ✚ CNVT REX ANGL. *Eadem Regis icon, instructa ornatu eodem.*

✚ RICHVLF ON NOR-DE. *Eadem crux.*

4. ✚ CNUT REX AN. *Regis vultus, more ferè eodem exornatus, nisi quod pressius capilli ejus sub caside simplici ad cervicem relegati sunt in nodum rotundum.*

✚ HILDOLF. MOE. O. ER. *crux.*

5. ✚ CNVT REX ANGL. *Regis icon cum caside eadem, cervicem uberiùs tegente.*

✠ VIDRIN M-OE. RY. *Cruce solita.*

Numi primores tres in antica parte ejusdem ferè sunt typi, alius verò posteriores duo, conveniunt tamen in eo, quòd eorum icones omnes sint galeatæ & denarii ex puro puto argento, quorum 140. pondo unum æquare, solidum autem Anglicum, qui libræ vicesima pars est, duodecim continere, *Guilhelmus Lambardus* in *ἀρχαιονομία* computat. *Joh. Spelmanus* in vita *Ælfredi* ad numos *Saxonum* Tab. II. hos denarios vocat communes, à majoribus ipsius *Penegas* / jam *Pennias* appellatos, & ponit calculos exactiores: *Eorum unus tribus nostris ferè æquatur. Eorum quinque solidum unum, sive scilling valebant, 48 verò solidi sive scillingas h. e. 240 Penigas / libram unam conficiebant, nostrorum (Anglicorum) denariorum 720, h. e. scillings 60 præter propter. Quare, cum quadringentas libras Ælfredus noster dotem filia sua statuisse dicitur, è nostris 1200 dedit. Tandem addit: Danici verò, quos habemus (Canuti sc.; HardeCanuti & Haroldi) sunt ejusdem cum Saxonis forma & magnitudinis. Numi majoris moduli per aliquot ejusdem temporis sæcula, quod sciam, promiscuè non sunt usi, quia inde ab imperio Valentiniani (ni fallor I) prout *M. le Blanc des Monnoyes de France* pag. 40. memorat, quicquid auri vel argenti percussi à populo censuale fuit exactum, depuratum & non recusum in thesauris imperantium asservabatur, quomodo subditi argentum & aurum suum deinde custodiebant, vide *Cod. Theodos. libr. 3. de ponderat.* Et ita in Galliis usque ad tempora *Philippi Pulcri*, nempe annum 1285 observatum nobis quoque *M. le Blanc* l. c. tradit, cui sic assentire videtur *Gregorius Turonensis: Nec Aurum neq; argentum* (scilicet Regis *Clodovèi* & sobolis ipsius tempore) *sicut nunc est, in thesauris habebatur. Quos verò J. Spelmanus* l. c. numos aliquantulum majoris moduli ex cimeliis protrahit, rarissimi sunt, in usum populi promiscuè non percussi. Hinc nostri minutuli numi, Græcis τὰ λεπτά ἀργύρια i. e. minuti argentei vocati, iisdem sæculis proculsi sunt, civibus in minutis & quotidianis rebus commercandis & distrahendis sufficientes, qui nostratibus exinde pulcerrimo vocabulo *Stille-Münt* / id est, monetæ, ut ita dicam, *separatoria* vocabantur, quòd facile per eas cives separarentur. Res itaque, quæ magni erat pretii, libris aut selibris, auri vel argenti, & quod excurrerat, minutulis rependebatur, ut summa pretii justè suppleretur: Germanis etiam numi hi minutuli *Scheid-Münt* dicuntur. Emicant in nostris, secundum epigraphen, CNVT REX AN. ANG. & ANGL. *Canuti Grandævi*, Magni *Daniæ* Regis, hic autem simul *Angliæ*, icones pro eo tempore rarissimæ, quippe in aliis regnorum monetis regnantium imagines non ubivis tum obviæ. Et res certè in Galliis admodum singularis fuit in numis circa tempora eadem imperantium vultus proculos videre, quemadmodum laudatus *M. le Blanc* de numo *Philippi* I. anno 1060 regnantis pag. 150 profitetur: *Chose, inquit, tres rare en ce temps là, que de voir des testes sur les Monnoyes.* Signum enim Imperatorium quondam erat ora vultusq; Principum in numis conspicere, & Imp. Justiniani tempore Regibus Francorum primum concessas fuisse icones suas in numismatis aureis percussas, prædictus *M. le Blanc* *Procopium* nobis autorem pag. 44. affert. *Historia Ecclesiastica Adami Bremensis* Regem nostrum ubiq; *Chnut*, *Encomiastes* verò *Emmæ Cnutonem* vocat: In historia patria idem est secundus ejusdem nominis, qui nomen hoc gentilitatis sortitus est à *Cnutone Primo* & expositio, nostratibus etiamnum fund-*

fundne Knud cognominato, hic enim, prout *Sturlesoni Chron. Norvag. Dani-
cè edita pag. m. 112.* referunt, cura *Gormonis* Regis Daniæ, paganorum more ba-
ptizarus est nomine Knud/ & nodo cum infante illo reperto, in quo cre-
pundia five *γυαλισματα*, quæ tres erant annuli aurei, connodata erant, quem-
admodum nodus etiamnum Danis Knude vocatur. Respectu verò filii cog-
nominis, qui tantum duos annos novemq; dies ad Angliæ gubernacula, ad
Daniæ verò septem seu novem sedisse computatur, habuit senis seu Grandæ-
vi agnomen, unde & *Gammel Knud* in *historiâ gentis Dan.* ab *Erico Pomerano*
Rege Daniæ, ut creditur, concinnatâ, denominatur, quemadmodum & Dives.
Nec vix alia de re, quàm de vultu hæc & sequentia *Canuti Grandævi* numis-
mata agnoscuntur, quia & Monetariorum five Monetalium Comitum æta-
tes, quorum nomina in postico extare videntur, indagare non contingit,
nec aliis inscriptionibus in antico numi hi discriminantur ab ejusdem Regis
filii cognominis numismatibus, quæ promiscuè eundem præ se ferunt titu-
lum. Et quamvis junioris Canuti numi alibi extare videantur, qui a Patris
numulis prænomine HORDA seu HAUDRA dignoscuntur, eos tamen, eo
vivente, procusos fuisse vereor assentiri, quia in nullis ejusdem aut proximè
sequentium sæculorum numis Regum prænomina aut cognomina multò mi-
nus, quæ aspera censebantur, addere unquam in more positum fuit. Hinc
& *Polydorus Vergilius* lib. 7. pag. m. 176. repræhendit Anglicos Scriptores, *Ca-
nutum* hunc ex Emma natum, ineptè *Harde-Canutum* vocantes. Grandævi
itaq; Principis *Canuti Magni* vultum & corporis formam M.S. historia Island.
„ *Knytlinga Saga* dicta, sic. cap. 20 delineat: Hann var manna mest vexti
„ oc sterkr, at afli manna friduzter, nema nef hans var punt oc eigilagt oc
„ nackvad biugt. hann var lioslitadr, fagrhar oc mick herdr. huerium man-
„ ni var hann betr eygdr. bedi fagreygdr oc snareygdr. i.e. *Magnâ corporis sta-
turâ fuit roborèq; fortis, omnium formosissimus, præter quod nasum haberet tenuem,
eminentem & aquilinum, facie virida, capillo decoro & prolixo, oculos elegantis-
simos habuit, claros nempe & acres.* Eodem modo quoq; in numis proximè se-
quentibus quasi ad vivum conspicitur sculptus & procusus, præsertim no. 6,
7 & 15, qui suum ideo magis commendant artificem. Præterea ob rerum
gestarum magnitudinem adeptus est Magni nomen, & *Magnus* certè *Gran-
dævus* ille *Canutus* fuit Rex, qui sex florentissimorum Regnorum Daniæ, Nor-
vagiæ, Sveciæ, Angliæ, Slavorum & Semborum gloriosus possessor effectus exi-
mio sui fulgore etiam Romanum illustravit imperium: Generum quippe
Henricum Nigrum ejus nominis Imperatorem III. Italica consternatione percul-
sum, pristinae fortunæ, pressa rebellium conspiratione anno 1036 restituit,
Româ quinquennium antea reversus & ab ejusdem *Henrici* Patre Imperatore
Conrado Saliquo multis muneribus honoratus rebusq; singulari artificio ela-
boratis, ut palliis & vestibis maximi pretii donatus, id quod
patet ex epistola ad *Ælnothum* Metropolitanum & *Alphricum* Eboracensem
Episcopum ab ipso Rege scripta & *Pontani Rer. Dan. historiæ lib. V. pag.
158.* inserta. Palliatum itaq; incessisse Regem *Canutum* exinde quoq; colligi-
mus, cujus testis etiam est laudatus *Encomastes Emma*, ejusdem Regis Regina:
*Tandem, inquit, à suis ei imminenti sua porrigebatur oblatio non mediocris, nec quæ
aliquo clauderetur in Marsupio, sed ingens allata est palleoli extento in gremio,
quam ipse Rex suis manibus altari imposuit, largitor hilaris.* Et more Imperatorum
sui

fui temporis palliolatum se amictum præsumimus amasse, quemadmodum *Eginardus* pag. 102 describit *Carolus Magnus* seculo 8 imperantem in festi-
 vitatibus veste auro texta & fibulâ aureâ sagum astringente, & sæculo nono *An-
 nales Fuldenses* anno 876 memorant, *Carolus Calvus de Italia in Galliam*
redeuntem novos & insolitos habitus assumpsisse, *Omnem enim consuetudinem Re-
 gum Francorum contemnens, Græcas Glorias optimas arbitrabatur.* Nostratibus
 sæculo decimo & undecimo tale corporis tegumentum *Pellz skickia* vocatum
 est, quod interpretes historiæ M. S. *Hallfrodi Vandradascaldi* nobis explicuit
 trabeam seu pallium è panno pretioso *Antiq. Dan. Th. Bartholin.* lib. 2. cap. 10.
 quod cymelius, ibidem *Gripper* dictis, annumeratur. Pallium ergo, ut vi-
 detur in numis bene purpureum, segmentis rectis ei adtextis & aureis clavis,
 siue *σημείois*, in limbo acu pictis, ex utroq; humero eleganter fibulatum *Canu-
 tus* gestavit, tunicam indutus plicatam & paragaudiam h. e. loris aureis in cir-
 cuitum prætextam & ad guttur usq; ornatam: Rectas quippe purpureas anti-
 qui dixerunt vestes, quæ segmenta purpurea recta haberent, uti ex pallio hoc
 regio in numis nostris patet. *Festus* rectas vult, quod in altitudinem & à stan-
 tibus texuntur, vetus enim fuit texturæ ratio sursum versum texere, præter *Egy-
 ptios*, qui ex diametro oppositam texturæ formam sequebantur sedentes, à
 quibus hodie nobis texendi modus per Græcos & Romanos &c. manet. Sæ-
 culi igitur luxu crescente, prorsus nulli dubitamus, quin Rex hic, qui relatu
Svenonis Agonis hist. compend. Reg. Dan. pag. 86 & 140. ab ultima *Thyle* usq; ad
Græcorum ferme imperium, virtute multiplici, circumjacentia regna suo aggregavit
 imperio, amictu partim imitatus fuerit ævi sui Imperatores, quem & *Pontanus*
 noster, vendicato sibi tanto Dominio, Imperatorem existisse memorat. Pa-
 trios tamen mores juxta non adeo oblitus est, quin suos sibi quoq; reserva-
 verit *Faldones* i. e. vestes plicatas, quas promiscuè laneas *Helmoldus Chron. Sla-
 vor.* pag. 2. circa annum 1140 abolitas conquiritur. Casside itidem acumina-
 ta, singulari artificio, præ primis in primoribus numis elaborata & gemmis
 distinctâ Rex ille conspicitur munitus. Quemadmodum *Liuthprandus* lib. 2.
 c. 7. diadema Imperatoris *Conradi* gemmis pretiosis non solum ornatum sed
 etiam gravatum describit. Idem quoq; tegmen capitis in numis videtur
 pyramidale, Orientalium Principum pileis haud dissimile. *Andronicum*
 quippe Orientis Imperatorem observat *Nicet. Choniates* p. m. 276. anno
 1182. gestasse pileum ad instar pyramidis desinentem. Et quid mirum,
 Orientis Imperatores sic imitados esse Præpotentem & Magnum illum Re-
 gem *Canutum*, qui regna Græcis ferè contermina possedit, totq; ab hi-
 storiographis Anglicanis memoratur forti manu conquissivisse regna,
 quot in septimana numerantur dies? Cum & magnificum & pyra-
 midale hoc capitis tegmen præfatus *Nicetus Choniates in Alex. Max.* con-
 fiteatur, Græcos à Barbaris siue exteris mutuum habuisse, denominando
 id *πῖλον βαρβαρικόν*, quod ab *Acropolite* c. II. eminenter vocatur *πυγμαῖς*, nec ante
Comnenorum sobolem, quæ anno 1059 in Oriente imperare coepit, ejusmo-
 di tegmenti capitis mentionem *Nicetus* injicit, in usu ibi fuisse. Regium ergo
 rectius in numis hisce censetur Anglo-Saxonum capitis tegumentum, quod illis
 antiquitus dictum est *Rynhelme* i. e. *Cassis Regia*, quippe vix alia Reges septen-
 trionales ante & aliquandiu post acceptam Christianam Religionem usurpasse
 in capite Majestatis insignia, ex historiis patriis satis dispalescit, ubi eximia illa
 capi-

capitis tegmina sæpius occurrunt, *Gylta Hialm* & *Hialm allsfrýðan* / i. e. *cas-
sis aurata* & *valde venusta*, quam & Reges Norvagiæ Hagæum Athelstanum
& S. Olaum Canuti hujus *σύνχαρον* portasse *Sturlesonius Chron. Norvag. p. m. 84. &
301.* enarrat, qui pag. 487. nec ante annum 1049. in Dania & annum 1164.
in Norvagia coronatos Reges memorat. In Anglia itaq; post Reges etiam
coronatos ex appellatione Anglo-Saxonica coronam seu diadema Regium no-
men antiquum *Cynhelme* obtinuisse, nobis est persvasissimum: Nam etiam si
Regem *Guilhielmum* Conqvæstorem anno 1067. aliosq; ante eum Angliæ Re-
ges coronatos legimus, attamen de *Guilhielmo* in *Chron. MS. Anglo-Saxon.*
quæ in Bibliotheca Bodlejana Oxoniæ exstant, narratur: *Thriwa he ber his
Cynhelme alc geare swa oft he wes on Englalond, on Easton he hine ber on Wincea-
stre, on Pentecosten on Westmunstre, on Midwintre on Glauceastre.* h. e. Ter
„ qvolibet anno, qvoties in Anglia erat, gestavit suam **caspidem Regiam**,
„ in festo Pascatos portavit eam Wincestræ, in festo Pentecostes Westmona-
„ sterii, adulta verò hyeme Gleaucestriæ. Coronatum qvoq; fuisse *Canutum
Magnum* 1017. ex historiis Anglicis constat; At cum ex annalibus iisdem il-
lucescat, potentissimum hunc Regem, post expertam in littore Suthamptoniæ
maris inoboedientiam, nunqvam postea sustinuisse auream gestare coronam, sed
eam capiti imaginis Christi crucifixi in fronte summi altaris in ecclesia cathedrali
Wintoniæ imposuisse, id quod Chronographi anno 1028. seu 1029 factum esse
supputant, haud incredibile est, eum, prout in numis apparet, postea voluisse
obtinerere antiquum capitis tegumentum regium *Kynhelme*, quod pro temporis
luxu vario ex se genuit varia capitis tegmina illustria, (qvemadmodum in numis
sequentibus videre est,) quæ vel promiscuè nomen *Kynhelme* sortita fuere.
Nec minus vero consentaneum, *Canutum Grandævum*, gentilitatis nomen
Cnut perpetuò retinentem, qui alias *Lambricht baptizatus* erat, (qvemadmo-
dum Scholiastes antiquus *historiæ Eccles. Ad. Bremensis edit. Andr. Velléio lib. 2.
cap. 36* observat) mores patrios adamasse, nec sibi comam vel barbam ton-
deri, potentio rem jam factum, permisisse mediis regni annis, cum & *Sveno-
nem* singulariter barbatum habuerit patrem exinde *Twive-stæg* h. e. admor-
sæ seu furcatæ barbæ, denominatum. Præterea capitis & comæ in primis cul-
tui septentrionales Principes & Primores maximè intentos fuisse historiæ &
poëmata patria ubiq; dilaudent. Tritum est illud in septentrione nostro de
Haraldo Rege Norvagiæ cognomine *Haarfager*, quod à capillis pulcerrimis
ipsi adhæsit, narrantq; historiæ *Chron. Norvag.* in ejus vita, qvomodo cogno-
mine illo donatus sit, nimirum eum capillos diu nexos ac implicatos
sub tegmine capitis tenuisse, dum hostibus debellandis intentus fuerat, illis
tandem victis, crines solvisse, lavari curasse & explicasse, tuncq; pulcerrimos
& nitidos omnibus apparuisse: Heroes enim nostrates ad prælium qvondam
capillis suis comptissimis exeuntes varia generis tegmina capitis induebant,
ne pulvere vel pluviis circa humeros fluitantes corrumperentur nec impedi-
mento essent. Ita Rex *Canutus*, Heros bellicosissimus, in numis hæc capillos
sub galea Regia qvoq; in nodum rotundum summa cura ad cervicem religa-
tos voluit, ut ab injuria aeris tutos & tectos servaret in theca & more pa-
trio festis deinde diebus elegantiores exporrigerentur, quemadmodum ex
more hodierno comas addititias thecis inserimus, ut ad cervices depende-
ant, & fastum aliquem præbeant singularem. Neq; enim diffusos capillos

per scapulas Germani principiò finebant, sed plerumq; vinctos & renodes habebant, quòd itidem hæc coma in bellis aptior hostibus terrorem aliquem incuteret, seq; ipsos sine impedimento melius constitutos viderent. Unde *Seneca Ep. ult. Quid capillum ingenti diligentia colis? cum illum vel effuderis more Parthorum vel Germanorum more vinxeris.* Svevos, Germanorum soboles, *Tacit. in Germ. cap. 38.* sæpe in ipso solo vertice religare capillum & nodo constringere, Principes & ornatorem habere, meminit. Nodus igitur primus in vertice erat, quamdiu veteres nudo capite in prælia descendebant. Suidas, vel is, quem compilavit, vocat *πλεξίδιον* i. e. capillū in nodum coactum, vel implexum comæ. Postquam verò galeis uti didicerunt, aliisq; tegminibus, nodus capillorum ad cervices erat. Eodem quoq; modo fortissimus Rex *Canutus*, qui bellicis titulis tam latè inclaruit, & in *Knytlingorum historia* M. S. cap. 20. describitur, nutrivisse capillos decoros & prolixos, comâ ad cervicem renodi incedere amavit. Imberbis verò Rex hic in numis ubiq; conspicitur procusus, non quòd adeo juvenis toto dominatus tempore exstiterit, cum per 20 annos vel ut *historia Knytlingorum* M. S. supputat, 24 annos) in Anglia rerum summa potitus fuerit, nec quòd imbarbescentem, penitus raso mento & absq; barbitio, eum incedere voluisse, credamus, cum *J. Spelmanus* quoq; l. c. Tab. V. & senem & juvenem *Canutum* plenè barbato in numis producat, sed ex genio sculptorum & Monetariorum hoc factum putemus, quos imberbes esse optarunt. Quem admodum in numis Romanis, præsertim *Hadriani* observabis, qui primus inter Imperatores barbam alere cœpit, nec Tribunos aut comites alios, nisi barbato, voluit, vix tamen in numismatis ejus eum barbato conspicies, quòd Monetarii & sculptores illud indecorum & contra morem Augustei ævi esse judicaverint: Et idem mos aliquot post sæcula adeo invaluisse videtur, ut pictores & sculptores credere exinde juberent Imperatores & Reges, esse rusticum, horridum & barbarum minusq; Majestatis in vultu ipsorum apparere, si cum barba pingerentur aut sculperentur, artifices enim hi nil in arte sua decorum judicaverunt, nec etiamnum de se prædicabunt, nisi quòd ex prisco Romano effectum. Quo etiam factum esse creditur, quòd Rex nostras non tantum imberbis, sed etiam tandem aliquando raso capillitio in publicum prodierit, prout in numis sequentibus perspicue satis videbis. Tandem in numis his ad Regii vultus dextram sese exerit splendidum illud gestamen, sceptrum liligerum, id quod nos nec dum certiores facit, seculo hoc dextrâ tantum gestatum fuisse regium hoc decus, quod læva quoq; antiquitus occupatum sic refert *Silius Italicus de Syphace Africano cap. 16.*

—— regniq; insigne vetusti

Gestat lævâ decus ———

Cum etiam in numis utriusq; *Cnuthonis*, quos alibi inspicere nobis contigit, Regum eorundem læva, brachio ibi exerto, armata aspiciatur scepro, quòd in nostris ubi vultus Regum pectore tenus apparet, dextrorsum eminens descriptimus, nisi maluerimus id incuria sculptorum esse factum, adeo ut quicquid dextrorsum typis inculperint, id sinistrorsum procusum conspiciatur, & vice versa. Promiscue interim utraq; manu versata fuisse hæc gestamina regia animadvertimus. Qua verò ex materia scepra *Canuti* constabant, dictu difficile videtur. Sceptrum illud, quo *Carolus Magnus* seculo 8. usus esse fertur, conflatum ex argento leviter inaurato asserit *Wagenfeilius de off. cap. 10. v. 3.*

at

at Marq. Freherus *Φιλοπονημ. de statura Carol. Magn. p. 631.* enarrat, Carolum hunc festis diebus solenniter gestasse sceptrum aureum. Nihil itaq; ob stare videtur, qvo minus qvoq; statuamus, Trionum Monarcham *Canutum Magnum*, tot post secula, luxu mundi inprimis increfcente, gestamen de rutilante metallo manu sua verfasse, an verò idem seculi prædicti *σκηπτέρων* Regum scepra, quæ relatu *Freheri* prælonga & staturæ gestantium ferè paria plerumq; erant, longitudine sua æqvaverit, dijudicatu difficilior. Scepra enim illa longa cum Aquila apud Romanos, cum lilio apud Constantinopolitanos & Francos aliosq; rarissimè visuntur. Et constat ex numis sequentium seculorum Regia hæc gestamina devenisse breviora, & rara qvoq; censeri numismata Francorum Regum, *Caroli Pulchri* & *Philippi Valesii*, Gallis *Royals* vocata, in quibus sub initio seculi 14 liligero & prælongo scepro, staturæ ipsorum haud impari, Reges hi procusi conspiciuntur, quemadmodum *M. le Blanc des Monnoyes de France* pag. 205. & 206. numos eodem aureos affert. Deniq; ad significandas res varias, animis imperantium, dum ante oculos perpetuò verfabantur hæc illustria gestamina, eò validius imprimendas, variè exornata fuere scepra: Primum, quod in numis his apparet, est liligerum, eodem modo qvo *Stephanus Baluzius* in *Tab. & nota. ad capit. Reg. Franc. tom. II.* annotat, Reges Francorum hoc illustre virtutis pignus in lilii formam desinens manu verfasse. Romæ, creditur, artificem hoc ornamenti genus in Galliam adduxisse, quippe lilium seu flos fermè à primordiis imperii Romani in numismatis singulare spei reperitur esse hieroglyphicum. Spei typus illic manu lilium tenebat, illic & flos aut lilium super quadrigas *Titi* triumphantis collocabatur, ad denotandam Reip. spem in armis *Titi Vespasiani* victricibus positam fuisse, & exinde qvoq; manus Francorum Regis, ad instar typi publicæ spei, liliis repletas in numis seculi 12 & 13 æri incisiss *M. le Blanc* pag. 159. 168, 180. nobis offert. Angli itaq; ex eodem more Regum scepra voluerunt adornata, nec illi soli, sed & Germani tandem Imperatorum sceptris in apice lilii apposuerunt figuram; nam quamvis Dnus. *Wagenfeilins* l. c. *Caroli Magni* sceptrum, prout dicit, *paupertinum, incompertumq;* & cui solum argentum leviter inauratum est, cujus summitas glandem quæneam foliis cinctam representat, graphicè admodum describat, sponte tamen confitetur ex libro rarissimo *Historia Constantiensis*, Augustum illud imperii decus tandem liliatum exstitisse, imò & lilii voce καὶ ἐξοχήν tempore Imperatoris Sigismundi nuncupatum. Alterum quod in numismatibus Regis *Canuti Grandævi* eminet gestamen & globulis tribus præmunitum conspicitur, diversum certe est à priori, quamvis eadem videatur verfari manu, quâ prius & *Bromptonus* æque ac *Walsinghamus* tradant, antiquos Anglorum Reges lævâ tantum gestasse virgam justitiæ, in coronatione *Richardi I.* ab illis primum observatam.

Pictoribus enim quemadmodum & Sculptoribus quidlibet audendi æquam hinc fuisse potestatem, credimus, qvo factum est, quòd Regis dextra modò scepro, modò baculo hoc, exornata conspiciatur, ideoq; nec dubitandum, quin prisco more, qvo magni illi Principes mundi sunt Reges creati, Rex nostras fuerit consecratus. Laudatus *Baluzius* *Tom. II. pag. 1267.* Carolum Calvum seculo nono imperantem in sedè Regis exhibet, lævâ simplicem tenentem baculum, qui superius in globulum, inferius verò in acumen terminatur, & Lotharius in folio ibidem visitur, sed dextrâ baculo longo innixâ,

eiusdem pene formæ cum illo *Caroli Calvi*. Hinc & splendidum illud Regum insigne utraq; manu portatum esse observamus, in quem verò finem, satis solide nobis detexit *Menardus in ordine ad coronandum Regem* edito, ubi ad baculum Regi Francorum dandum hæc inaugurationis adhibita sunt verba: *Accipe baculum sacri Regiminis signum* & in codice M. S. Senonensis ecclesiæ, referente *du Fresne*, sic jacent verba: *Sub hoc baculo commendamus tibi gubernandum Regnum Francorum, ut populum justè regas. & ecclesias sanctorum bene disponas.* Eodem more in numis hisce illo *Canuti Magni* baculo ter in apice conglobato trini regiminis sacri, præcipuè in Dania, Anglia & Norvagia, curam sibi commendatam denotari, bona cum venia antiquariorum censimus, qui è Nervæ numis triplicem globum Africam, Asiam & Europam significare commemorant. v. *Gretser de S. cruce. tom. I. l. 2. cap. 44.* & *Becmann. de notit. dig. pag. 105.* Huic accedit, quòd sæpe laudatus *J. Spelmanus* ad numos Saxonum baculum hunc Regium esse formaturæ pedi Archiepiscopalis denotareq; gestamen supremi Ecclesiæ Gubernatoris, utpote qui non ab hominibus sed à Christo crucifixo solùm auctoritatem suam acceperit. Fuit enim *Canutus* ille grandævus Rex magnus, & fortitudine & sanctitate instructissimus, cui curæ & cordi fuit non minus religionem quàm regna proferre. Templà, cœnobìa is in Dania, Anglia & alibi terrarum partim ipse exstrui curavit, partim sumptibus verè Regis locupletavit, cujus rei testis etiam in Gallia fuit Episcopus Carnotensis, nomine Fulbertus, qui in Ep. 97. fol. 92. ad hunc ecclesiæ Dei instauratorem sic anno 1032 inter alia scribit. *Quando munus tuum nobis oblatum vidimus, sagacitatem tuam ac religionem paritur admirati sumus. Religionem verò, quum te, quem Paganorum Principem audieramus, non modò Christianum, verum etiam erga ecclesiæ Dei servos benignissimum largitorem agnoscerimus.* Et Autor flor. historiar. Angl. sub anno 1025. *Canutum Grandævum* his laudibus extollit: *Iste Cnuto Rex vetus monasterium Wintoniensis civitatis tanta munificentia decoravit, ut aurum & argentum splendorq; gemmarum animas intuentium terreret advenarum.* Quibus addunt *annales Wintonenses Angliæ Sacre inserti*: *& dedit Ecclesiæ Wintoniensi candelabrum argenteum cum VI. brachiis, & II. signa.* Romam anno 1030. seu 1031. per Flandriam & Gallias iter pedibus faciens omnes in via malas exactiões, quæ thelonia transversa vocantur, datâ pecuniâ suâ diminui fecit, & hospitium ibidem instituit, quo omnes Danicâ lingvâ loquentes noctu exciperentur, vide *Hist. Island. M. S. de sobole Canutina Rnytlinge Saga dictam cap. 17.*

Ex inscriptionibus CNVT REX AN, ANG. vel ANGL. quæ in numis his stant, evidenter apparet, quod omnes in Angliâ sint cusi, cum tantum CNVT REX ANGLORUM præferant, quamvis & Daniæ & Norvagiæ aliorumq; populorum ille Rex fuerit. Quæ nos admonere, imò persuadere volunt, nondum eo tempore nec in Dania, multò minus in Norvagia, cœterisq; ejus regionibus numos proprios hæc regna habuisse cufos, & si quos Dania habuerit, certè perpaucos, quia ex rerum gestarum monumentis satis clarè constat, quòd longo tempore, in hac aliisq; regionibus numis Anglicis subditi sint usi, etiam postquam proprios numos procudere cœperunt: *Statuta enim convvii corporis Christi in nomarchia australi Laalandiæ*, quæ sub anno 1388. in membrana conscripta adhuc in archivis ibi asservantur, etiam tradunt, grossos (Angli

(Angli vocant *Groats*, teste *Hardingo, Edvardi IV.* tempore primum cufos) pro emendis solutos fuisse, item solidos Sterlingorum. Alias etiam inter tot numos, qui producti conspiciuntur, aliqui apparerent ex moneta istarum regionum, quas *Canutus II* sub imperio suo tenuit, quos tamen hactenus neque in his neque in aliis, qui producti sunt, reperire licuit, sed omnes, quos videre contigit, plures certe vidimus, Anglorum Regem commonstrant, nec in averfa numorum parte Virorum Monetaliū eorumque ædium loca & nomina, nisi Anglicana reperiuntur: Credere ergo persuademur in Anglia sedem veluti monetæ, Rege hoc imperante, fuisse, negare autem non adeo contendam, tempore ipsius Regis ab eo Monetarios in Dania proprios constitutos, qui monetam Danicam percusserint, ex Anglia illuc delatos & Roëskildie non minus atque Londini Scanorum primos, de quorum officinis & numismatis *Saxo Gram. hist. Dan. libr. 12. pag. m. 216.* ferè sub anno 1080 tempore *Canuti Sancti* seu *III. & libr. 14. pag. m. 281.* circa annum 1157. regnante *Valdemaro I.* haud obscura produxit testimonia: Et privilegium M. S. monasterio *B. Mariæ Virginis de Esrom*, ordinis Cisterciensis, à *Valdemaro* eodem de villa *Steinholt* datum, luculenter admodum mentionem injicit *Stubæ* (i. e. hypocaufti) *Gerhardi Monetarii*, in quo Roëskildie id concessum fuit.

Sed manum jam de tabula hac, vertimus hos numos & in averfa parte omnium deprehendimus crucem, veræ religionis Christianæ signum, Angli aversum horum numorum latus adhuc vocant *the Krosside* i. e. crucis latus. Sed quia crux hæc numos in quatuor partes æquales dividit, non minus rectè ii censere videntur, qui statuunt crucem hanc simul esse signum justæ divisionis numi. Iisdem sic assentitur *Hovedenus*: *Ante sua tempora* (putat *Henrici I.*) *cum obolum vel quadrantem vellent, denarium in binas vel quatuor partes diruperunt.* Nam *Henricus* ejus Nominis in Anglia primus Rex, primus quoque imperavit, obolos & quadrantes fieri rotundos.

Averfas horum numorum facies si penitus inspexerimus, in primi numi adversâ exstare legimus: † ASVA. MO. LINCOLN. h. e. *Asva* *Monetarius* *Lincolniensis*, *Lincolne* quippe urbs una est ex 28. nobilissimis, quibus regio Britannica, prout *Girardus Cornubiensis de gestis Britonum* refert *lib. 1. c. 8.* quondam fuit insignita, quæ prisco sermone vocata *Caer Ludecote* i. e. urbs *Lincolnia*, quemadmodum in numi sequentis averfa urbs *Lunde*, quæ *Tacito lib. XIV. Annal. c. 33.* *Londinum* est & copia negotiatorum maxime celebre, vetustâ Britonum gentiliū lingvâ *Caerleud*. h. e. urbs *Londinum* eidem *Girardo* in *historia majori Winton. Th. Rudbörne lib. I. c. 2.* dictum est. Apud historicos verò Anglicanos seculis sequentibus *Lundonia* urbs hæc appellata est. Nulli dubitamus, quin merè Danicum & Cælticum sit nomen: Danis enim *Sund* significat *nemus*, & Angli nostrates nemora præprimis antiquitus eligebant, in quibus domicilia figerent, quod etiam ante Anglorum adventum veteres Britones observarunt, ut in locis nemorosis & sylvestribus se munirent contra hostium insultus, sicut ex *J. Casare*, qui primus Romanorum Britanniam ingressus est, *lib. V. pag. m. 163.* constat. Quibus sic assentitur *Strabo*: *Urbium loco ipsis sunt nemora. Arboribus enim dejectis, ubi amplum circulum sepiunt, ipsi casas ibidem sibi ponunt.* Hinc *Londinum*, quod nunc appellatur, autoribus numisque his testibus, nil nisi nemus quoddam initio fuisse patet, &

LVND propterea dictum, & ON LVNDE in nemore καὶ ἐξοχήν significare manifestum esse, puto, adeò ut rectius LVNDEN scribi deberet, quam LONDON aut *Londinum*, ad quam pronunciationem tempora, quæ *Canntum* Magnum præcesserunt & diu secuta sunt, indigenas deduxerunt. Dani enim quoque & Germani non aliter hodiernum pronunciant, quam *Lunden* & *Lund*, quomodo & *Lund i Slaane* i.e. *Lundinum Scanorum*, suum adeptum esse nomen, credimus.

In Secundi adversa videmus:

† LEOFVIG ON LVNDE. i. e. LEOFVICUS in *Lunden*.

In tertii parte postica:

† RICHULF ON NORDF. h. e. RICHULFUS in *NORDFolck*.

In quarti numi postico:

† HILDOLF. MO. E. O. ER. h. e. HILDOLFUS Monetarius, *Eorl On ERefort*. Comes de *Herefort* erit.

In quinti latere averso lege

† VITHRIN. M. E. OF. RY. i. e. WITHRINUS Monetarius, *Eorl*, forte *OF RYchvin*. Erit Comes *Richviniensis*.

Reges enim Septentrionis nostri suos habuere Comites, quos secum ut fiduciariorum sub honoris titulo *Tarler* in Angliam adduxerunt & ibi constituerunt, quorum præclara mentio fit in historiis patriis, præsertim Norvagicis. Titulum eundem postea *Eorl*, jam *Earl*, hinc Anglos sibi à Danis reservasse, *Henricus Spelmanus* confitetur in Glossario suo pag. m. 242. Hos comites aut Duces provinciarum constitutos etiam curam monetæ sub nomine Regis gessisse ex horum numorum aversa parte satis perspicimus. Eodem modo & Comites sub imperio Romano publici negotii causâ exorti sunt: Primi ordinis Comites dicti fuerunt *Sacrarium Largitionum*, qui, referente ex Cassiodoro *Henrico Spelmano* pag. m. 175. thesauros, vectigalia imperii & cudendam monetam curabant. Rem luculenter admodum illustrat antiquissimum Imperatoris *Ludovici Boni* statutum, quod Attigni anno 823. sancitum *M. Le Blanc* des Monnoyes de France pag. 105. laudat, ubi verba sic jacent: *Sicut in capitulis, quæ de hac re illis Comitibus dedimus, in quorum ministeriis Moneta percutitur, constitutum est.* Itaque Monetarii titulus, qui Comitibus in numis nostris apponitur, non monetæ cuforis officium denotat, sed Dominum monetæ, Galli dixerunt *Maistre de la Monnoye*, quemadmodum relatu *Lucæ Dachæri* sæpe prædictus *le Blanc* pag. 79. *Goswinum* fratrem Præfecti arcis *Tornacensis* Monetarium vocat, quia erat Dominus Monetæ *Tornacensis*. Nomina quippe Comitum, qui censores & curatores monetarii erant, adiciebantur, ut caverent populo de bonitate, pondere & valore numi, jure verò numos cudendi Domino cujuscunque loci reservato. Regibus nostris, inquit *J. Spelman.* ad tab. II. de numis Saxonum in vita *Ælfredi*, plures erant ades monetaria sicut & nonnullis Magnatum, præcipue Episcoporum in urbibus illustrioribus flandi & feriundi numos privilegium indultum erat. Sunt, qui exinde in ea persistunt sententia, per nomen viri in aversa numorum parte & sequentes literas M. O. E. cum nomine loci denotari Monetarium cujusdam Episcopi, cuius eo in loco indultum erat numos cudendi, & literâ E. omisâ, Regis vel Magnatis monetam seu Monetarium indigitari, qui monetæ jus habebat. Sed quia

qvia ex præcedentibus fatis superq; illucescit, qvibus monetæ cura demandata & concredita erat & per qvos Dominium hoc Imperatores & Reges voluerunt exerceri, nulli dubitamus, qvin eodem modo in Anglia hoc regale fuerit exercitum, cùm vi antiqui juris Regii Angliæ Reges cudendæ monetæ, materiam, formam, modum & pretium pro arbitrio variare *Bath. in Elench. mot. Angl. lib. 1. pag. 4.* narret. & *Bromtonus* inter alias hanc legem celeberrimi Regis Athelstani, qvi in Anglia ab anno 922. ad gubernacula sedit, afferat p. m. 843. *Placuit nobis, ut una moneta sit in toto Regni imperio, ut nullus monetet extra portum.* Nec monetæ cuforis est cavere de bonitate numismatis, qvovis viris monetalibus incumbit, in qvem finem numos eorum nominibus insignitos esse nobis persuasissimum est: Et si Episcopi numismata sua de his literis agnosci voluerint, qvidni & Reges, qvi jus monetæ eminentiori possidebant modo, qvovis tamen nullibi, qvovis sciam, invenitur. Tales monetæ custodes Reges Daniæ postea habuisse in Dania, *Matth. Parisiensis p. m. 59.* nobis aperuit, ibi occurrit Anscetillus Anglus Aurifaber, qvi vocatus ex Anglia ad Danorum Regem contendit, *ubi per septennium moram continuans Regis præerat operibus aurifabrilibus, Moneta custos & summus Trapezita.* Quantum ex annalibus illis colligi potest, Nicolai Regis Daniæ temporibus & ab anno 1123. circiter Anketillus in Dania monetam Regiam curavit, qvando *Gaufridus Abbas* monasterii *S. Albini* fuit. Is præfuit monasterio dicto ab anno 1119 ad annum usq; 1146. *Anketillus* autem ex Dania reversus in hoc monasterio monachus feretrum *Albani* arte sua mirificè illic exornavit, qvovis ibidem legi potest.

Tab. XXXIX.

No. 6. †. CNVT REX. Regis vultus, caput mitrâ indutum, quam ambit diadema, tenuis ad cervices hinc inde dependentibus, pallio quoq; amictus Rex sceptrum dextrâ tenet.

†. LANDFER MONET. crux solita.

N. 7. †. CNVT RECX. Idem Regis vultus.

†. BLACANAN ON S. N. Eadem crux.

N. 8. †. CN—EX. Rex itidem sceptrigerus, mitratus & palliatus.

†. LIFV—ON OXFRD. crux simplicior.

N. 9. CNVT RECX A. Regis idem vultus.

†. ELFVARD ON HEST. crux eadem.

Priores duo planè ejusdem ex antica parte videntur esse typi, in qvibus vultus mitram indutus est regiam, cui circumdatum est diadema pretiosum aurò & unionibus, ut apparet, venustè distinctum. *Paschatius coronarum lib. 9. pag. 622.* hunc ornatum capitis regium inde vocitat diadema galeatum sive galeam diadematum, utpote diademate qvovis redimitum. Majoribus nostris seculò eodem aliqvod capitis seu frontis ornamentum seu ligamen vocatum est *Gullblad* passimq; circa tempora eadem in historiis Islandicis hæc locutio obvia: *Hann hæfði Gullblad um emi.* i. e.

Aurea

„ Aurea fascia frontali evinctus erat. Ex auro quippe redimiculum fuit acupictum, quo Septentrionis Magnates capita olim cingebant, prout sagacissimus Antiquarius nostras *A. Magnus* id interpretatur. Tortilis fuit illa fascia, quæ & Persarum Reges tiaram seu pileum cingebant, eodem modo, quo & Alexander causiæ i. e. pileo Macedonico cidarim seu fasciam, in eorum mores deflectens, circumponebat. Ejusdem formæ in numis nostris est mitra seu galea, quæ Orientis Imperatores caput suum exornari gavisi sunt, appellata *σκιᾶδιον*, i. e. umbellum, quia umbraculo erat præmunita, ut faciem ab injuria aeris solisq; calore tutam servaret. Meminimus ex Annalibus Fuldensi anno 876. *Carolus Calvus* Francorum Imperatorem, omnem consuetudinem Regni Francorum contemnente[m] optimas arbitratus esse Græcas glorias, quas Canutum Magnum seculo suo etiam adamasse ex numulis nostris satis dispalescit, cum & *Adamus Bremensis* lib. 3. cap. 33. in apricum proferat, Imperatorem Occidentis, *Henricum Nigrum*, *Canuti Magni* σύνχρονον & carum confœderatum Græcos ἔχοντες ἔθους moribus imitatum esse similiq; Regi Franciæ & aliis mandasse, More Imperatoris, ut videtur, *Lotharii*, cujus capiti *Sugerus* in Lud. VI. memorat, *Frigium*, ornamentum Imperiale, instar galeæ circulo aureo concinnatum, impostum fuisse. Utriusq; ex diademate mitraq; ad cervices dependent tæniæ superbæ, quemadmodum Occidentis Imperator *Mich. Palæologus* Constantinopoli, aliq; Orientis magni Principes in numis diademati cum tœniis margariferis conspiciuntur. Capitis regium videtur hoc ornamentum ad Gothorum quodammodo accedere, quorum Reges aurium ligulas crinium subjacentibus flagellis operiebant, prout *Sidonius* seculi 5ti Scriptor de *Theodorico Gothorum Rege* Ep. 2. lib. I. meminit, additq; morem Gotthicæ gentis implexa crinium flagella in aures ac terga dimittere. *Isidorus* eadem flagella appellat *Granos* non à sparsione, sed à forma, quæ in annulos & quasi granorum rotundorum faciem in fine flectebantur. Sic grandes uniones Græci vocarunt κόκκας, quo nomine unionum cæpas etiam Latini appellarunt. Itaq; instar Gothorum *Canutus* sua ex mitra gestavit *πλεξίδια* & tænias, in terga refugas, quæ Gothi ex crinibus ita in nodos coactis conficiebant. De *Athelstano Rege* scribit *Malmesburiensis*, illum fuisse staturâ justâ, corpore deducto, capillo flavo filis aureis pulchrè intorto. Quare & illud videmus ad curam singularem veterum spectasse, ut capillos flagellis involutos haberent, *Eustathius*, *κάλυκας* explicans, quod reperitur inter dona apud *Homerum* *Iliad.* 2. etiam *σύνεργας* interpretatur, nam fistulis ac canalibus his cincinnos indebant, ne circumvolitarent; sed terga molliter flagellarent, prout *Martialis* ait:

————— molesq; flagellant

Terga comæ —————

quales *κάλυκας* seu *σύνεργας* observare quoq; licet in numis Gothorum. In humeris Regis pallium paulo elegantius atq; in primoribus acquiescit, clavis purpureis, seu potius aureis utrinq; inoculatum. More itidem Græcanico, quod in humeris nexum sedebat pallium & utrumq; humerum advelabat in rugas formatum. Strictam quoq; tunicam indutus conspicitur, quæ Græcis dicitur ἡ σολιδωτή, à rugis, quas Græci *σολίδας* vocant, sic denominata: & dextrorsum ad icones regias in numis hinc quoq; effulgentia, illa regia gestamina liliis in apice exornata apparent.

Verfis

Versis deniq; his numis illico se offerunt nomina virorum, ut nobis persvasissimum est, monetaliū. In sexti ergo adversâ legimus: LANDFER MONET. i.e. *MONETarius*, provincia seu urbe planè omisâ, cui in publico hoc negotio tanquam Dominus monetæ loco Regis præfuit. In septimi latere postico: BLACHAN. ON. SN. *fortè monetalis Vir ejus nominis erit in Sidney*: In averfa parte octavi exstabit: LIFYINE ON OXFRD i.e. *LIFVINus in OXFORD seu Oxonia*. Ejusdem ferè nominis, Regis *Canuti II.* tempore, in Anglia fuit Abbas Eliensis, Leofvinus qvi vocabatur, consecratus ab *Alwyno* Elmanensi Episcopo, tam Rege *Cnutone*, quàm toto conventu id petente. *Thom: Eliensis in historia Eliensi*. Tandem in noni postico leges: ELFYARD ON NEST., seu potius HEST. Discernere enim in tantum non licuit, quàm provinciam numus indicet. Puto tamen, *Hastings-cestre* vel castrum indicari, ut *Brumtonus* nos edocet, cujus locus de monetis in Anglia, valdè singularis, ideoq; huc pertinet. Nam ex *Athelstani* legibus, qvi in Anglia ab anno 922 celeberrimus fuit & Rex potentissimus, earumq;, artic. 19 p. m. 843 hoc adducit: *Placuit nobis, ut una moneta sit in toto regni imperio, & nullus monetet extra portum &c.* In *Cantuaria* sint octo Monetarii: Regis quatuor: Episcopi tres: Abbatis unus: in *Rocestria* tres: Regis duo: Episcopi unus: In *Lewes* duo: In *HASTINGESTRA* unus. In *Sheafstbyri* duo. In *Exonia* duo: & in aliis burgis. Huc apprimè etiam facit locus *Joh. Spelmani* in *Ælfredi* Regis historiæ annotationibus ad Tab. 2. *Regibus nostris*, scribit, *plures erant ades monetaria, sicut & nonnullis Magnatum, præcipuè Episcoporum, in urbibus illustrioribus flandi, feriundi numos privilegium indultum erat.* *Æthelstanus* Rex (qvi seculo X. vixit) dicitur habuisse *Londini* ejusmo i domos octo: *Wintoniæ* sex, *Levisiæ*, *HASTINGIS*, *Hamtoniæ*, singulis duas: *Cicestriæ*, unam: *Rhoffæ* tres, binas Rex, unam Episcopus: *Cantuariæ* septem, Rex quatuor, Episcopus duas, Abbas unam.

Tab. XXXIX.

No. 10. †. CNVTRECX. *Ejusdem Regis sceptrigeri vultus cum tegmine capitis & pallio elegantiori.* In averfa numi:

† LEODMER ON RIIC. *Cruce solita.*

Numus hic notam meretur singularem ob habitus Regii in antico numismatis latere ornatum elegantiozem. Rex enim hic incedere videtur tiarâ seu potius pileo *περικεφαλαίω*, in anteriorem faciem incurvo & fasciis tortilibus seu loris circumcincto: Ligamen hoc *Hesychius* vocat, *σπέφλον* atq; ita interpretatus est vocem *κίδαριον*. Ad aurium ligulas ex tegmine hoc dependent segmina quædam, genas regias exornantia, quemadmodum ad cervicem crines apparent renodati & serico involuti: Ferè eodem quoq; capitis ornamento *Carolum Calvum* in publicum prodisse, *Annales Fuldenfes* circa annum 876 sic memorant: *Capite involuto serico velamine ac diademate desuper imposito Dominicis & festis diebus ad ecclesiam procedere solitus fuit*: Acquiescit deinde per fibulæ elegantioris morsum in humeris Regis pallium abundantius clavis aureis ex utraq; parte inoculatum: Nam vestium oræ non solum apud veteres fimbriatæ erant, sed etiam mediæ ab utraq; scilicet parte, ubi vestes aperiuntur & fibulis stringuntur, hinc & *Trebellius* *mediam* dixit *fimbriam*. Variis itaq; figuris sive signis, quâ rotundis, quâ quadratis veterum luxuria ludit in vesti-

bus & fimbriis hisce auro purpurave illustrandis. Quæ rotundæ erant, ut in pallio regio hîc videre est & in circulum flexæ, plumas vocitarunt Latini, & plumarios, qvi eas in modum plumarum rotundas in vestibus acu pingebant. Interdum etiam clavos appellarunt, clavorum enim capita rotunda, unde ἀσπίδισκος Græci vocant: Dixerunt & oculos, & inoculatum exinde nostrum in numo dicitur pallium, & clavi hi tam aurei, quam purpurei, vestibus inferebantur atq; insuebantur. Quemadmodum de his *Salmasius* plura in apricum profert in *comment. ad Hist. August.* Pallia hæc & saga virilia in humeris, ut mulierum in pectore antiquitus retinebantur fibulis, quas Græci exinde accuratiùs distingvere sciverunt, ut πέρωναι sint humerales & virorum, πόρπη autem mulierum & vestem ad pectus stringat. Ut plurimum ex gemma mulierum fibulæ conficiebantur, teste *Claudianò*,

— *Et fulva nodatur jaspide pectus.*

Nec minus quoq; virorum fibulæ gemmeæ aut gemmis stellatæ fuere, quemadmodum & *Vopiscus* narrat de Carino Imperatore, eum fibulâ usum non esse nisi gemmâ, nam gemma plerumq; unica fibulæ vicem præstabat, quomodo numus in tabula hac ordine quartus satis clarè indigitat, etiam Regem *Canutum* Magnum in publicum prodisse & in numo 25, 26 & 27 TAB. XL non minus hic apparebit: quemadmodum & in numismate, quod hic considerandum venit, fibula humeralis, quæ pallium regium ad humerum necit & constringit, instar floris efficta videtur, quæ in medio gemmâ est stellata.

In postico tandem observandum.

† LEODMER ON RIIC. *Quod erit nomen viri monetæ LEODMERi in RIICHwin, seu RIICHwinensis.*

TAB. XXXIX.

No. II. †. CNVT REX ANG. *Regis icon itidem sceptrigera, caspide ovata Et pallio singulari.*

In postico:

†. LVEFYINE ON DOF. *Cum cruce solita.*

In numis antea allatis vidimus, quantum ab illo subinde mutatus fuerit regius ille *Canuti II.* habitus, in quo decor non minus servatur, qvi ex more venit, ut mos ex opinione est, quæ pro gentium & personarum diversitate mutat, ac varios habitus inducit, quemadmodum & Rex hic in numismate hocce aliter amictus in antico eminet atq; in primoribus numis. Casside apparet Rex ὠοειδῆ i. e. ovata planè, qualis est ovi per medium secti minus rotunda pars, quæ forma fertur olim fuisse pilei Castoris & Pollucis, quos Romani *pileatos fratres* vocitarunt. Laconibus iidem pilei ovati in præliis quoq; in usu fuere, qvi Apulejo *ovata caspides* dicuntur. Sub galea hac capilli aliquantum passim nullisq; vinculis intexti inter segmenta quædam ad cervices prominent. Numus itaq; rarò obvius, septentrionalibus quippe nostris modus religandi capillos ab antiquo fuit constantissimus, utpote ne illis, qvi bellis semper intenti erant, capilli, quos studio summo nutriebant, impedimento essent, quodq; hæc coma connodata aptior hostibus terrorem aliquem incuteret. Rarò ergo solvere & circa humeros fluere sinebant, nisi cum festa

solemnia

solemnia & splendida adessent. Tunc enim nodos & vincula capillorum elegantium solvi curabant, eosq; bene lotos & nitidos effectos, absq; nodis, flagellis aliisq; vinculis, quibus illos religaverant, per humeros elegantissimâ pompâ liberè fluere sinebant, ut illis & illorum adspectu nil jucundius esset, aut elegantius. Hinc & *Haraldus* ille Rex Norvagiæ, ut antea meminimus, *Pulcriconi* cognomen sortitus legitur in Chronicis Norvagicis. Idem numisma habet *Joh. Spelmannus* in *Ælfredi Regis historia de numis Saxonum Tab. VI. No. 31.* at capillitio Regio elegantius, atq; in numo nostro procusum est, effictio. Pallium hîc portat Rex paulò laxius, quàm in numis cœteris, circa ceruices admodum studiosè in rugas dispositum, fibulâq; in humeris congregatum & strictum.

Aversa numi pars cruce solita insignita est, quàm ambit nomen viri monetæ LVEFVINE ON DOFRre. i. e. LVEFVINus *Dubriensis* vel *DOFRinensis*.

TAB. XXXIX.

No. 12. †. CNVT REX ANGLO. Regis ejusdem coronati vultus, capillis sub coronâ ad cervicem usq; serico velamine involutis.

†. LVOFRIC ON LVNDE. i. e. LVOFRICus Londini nempe vir monetæ. Inscriptio hæc ambit crucem elegantiolem.

De facie Regis tenui atq; juniore, æque ac in antecedentibus de vultu deductiori, senium numi agnosci subsentimus. Regiminis sui ab initio fulgido isto Majestatis insigni, quo hic conspicitur eum redimitum fuisse, nulli dubitamus, quem maximâ pompâ adeo juvenem coronatum atq; consecratum anno 1017. legimus, cum & illa Regiæ consecrationis insignia Regibus Angliæ statim post acceptam Christianam religionem in usu fuerint. *Joh. Spelmannus* in vita *Ælfredi Magni* l. 3. c. 158. coronam hanc sic depingit: Coronam dico non ejusdem formæ fortassis, quæ hodie discriminis gratia dicitur Imperialis, formæ tamen angustioris atq; Imperio dignioris, quam quæ hætenus uspiam in his regnis usurpata fuisset. Etenim in arcuata cella ad peristylum *Westmonasteriensis* cœnobii, ubi vetera decora & insignia hujus Regni asservantur, in operculo pyxidis (quæ antiquissimæ coronæ capsula est) habetur inscriptum ad hunc modum: Hæc est principalior corona, cum qua coronabantur Reges: *Ælfredus*, *Edwardus* &c. Ipsa verò corona (quod hunc in finem observatu dignum) operis fuit Archaici, diducta in flores, ocellaturæ gemmarum, pro sæculi captu non adeo curiosa. Ovum ovo nullum similius esse potest, atq; corona hæc anademati venusto Regis nostratis in numi anticâ hic procusi: Priscum quippe ibi pellucet opus Archaicum in flores studiosè diductum, quod Scriptores *Bysantini* *κενώνια* vocitarunt (*Asser Gall. p. 252. & 253*) utpote liliis *regiûm* exornatum. Cynico ferè more quoq; potentissimus Rex hic palliò involutus videtur, partem ipsius fibulâ in humero dextro tantum stricti sinistrorsum rejiciens.

Posticum numi LUOFRICI Monetarii Londinensis nomen illustrat.

No. 13. †. CNVT REX ANGLORV. Regis itidem juvenis & coronati icuncula palliata.

†. COLGRIM. M. O. E. O, i. c. COLGRIMUS MONETARIUS EORL sive comes Oxoniensis, prout sigla denotare videntur, quæ ambiunt crucem.

TAB. XXXIX.

No. 14. †. CNUT REX ANGLORV. Ejusdem Regis vultus juvenis, eodem modo redimitus & amictus.

†. ARNCETEL. O. E. O. Erit ARNKETLLI MONETARIi nomen, Earli seu comitis itidem Oxoniensis, circa crucem solitam.

Matthæus Parisiensis ejusdem ferè nominis pag. m. 59. habet Monetarium & monetæ custodem, quem *Anketillum* vocat, ad Danorum Regem ex Anglia circa annum 1123 evocatum. Sunt, qui hos & proximè iis præcedentem insequentesq; numos, ex quorum antico latere gratiofus Regis vultus juvenis admodum prominet, junioris seu *Harde-Canuti*, vel potius, uti historiæ Islandicæ eum nominant, *Haurdra Canuti*, à provincia, in qua educatus erat, monetis æqvè posse annumerari censerint, dubitant enim aspero prænomine aut agnomine numos ipsius, eo vivente, aut aliorum Regum seu Principum unquam sic percussos fuisse, sed simpliciter junioris æqvè ac senioris Canuti numismata absqve agnomine procusa esse autumant, ideoq; hic patris filiiq; numi eò difficilius discriminantur, præsertim in numismatis, quæ juvenem quidem utriusq; repræsentant faciem Regis, cum cognomines & admodum juvenilis ætatis ad gubernacula in Anglia federint, Canutusq; junior Rex Angliæ admodum juvenis in fata concesserit, biennio, & quot excedunt dies, regni Anglicani tantum completo: calculis namq; exactioribus secundum Annales Norvagicos positis, *Haurdra Canutum*, quem juniorem quoq; respectu patris, historiæ nostrates denominant, patre haud multum provectoris ætatis imperii Anglicani clavum arripuisse, deprehendimus. Anno quippe 1009 annales hi computant, patrem *Canuti* senioris *Svenonem furcata* seu *fissa barba* mortuum esse, cui assentitur historia *Knytlingorum M. S. cap. VIII.* hoc addens: „*Knutr. Komungr var þa a barns alldri*: h. e. Tunc temporis Rex Canutus, erat „puerilis ætatis, seu decennis, & paulo post: *Komungr. sat III. ueti Danmorku* „*stian hann tok Komugdom*, Rex idem, postquam gubernacula regni in Dania „assumpserat, triennium ibi remansit à patris morte, priusquam in Angliam trajecit, tredecim ergo annos natus imperium ex parte in Anglia auspicatus est, quem verò anno 1017 prius non totius regni Regem inauguratum esse annales Anglicani tradunt. Unde sponte colligitur deleto Edmundo, octodecim annorum juvenem coronatum in numis hisce procusum fuisse, *Ethelredi* Regis uxore *Emma* in matrimonium postea ducta, ex qua suscepit *Canutum* juniorem seu *Haurdra Canutum*, cui Regnum Anglicanum, mortuo Haraldo, vix viginti annos nato, anno scilicet salutis humanæ 1040 contigisse, annales nostri subindicant. De *Canuto* enim juniore Regno Daniæ & *Magno Bono* Norvagiæ jam admotis ex *Snorronis Sturlei Hist. Norvag.* constat, Reges eosdem anno 1036 pueritiam vix excessisse. *Konungarnir*, inquit Snorro, „*ro badir bernskir oc ungir*. i. e. uterq; Regum puerilis seu rerum parum expertus „& juvenis erat. Quoniam itaq; ex præcedentibus satis liquido sequitur, Reges hosce & cognomines & juvenili ætate ferè æquales regno Anglicano præfectos in numis procusos, eos vix cernere licet, nisi secundum aliqualem *Canuti* senioris faciei dispositionem & ideam, quam *Knytlingorum* historia nobis

bis antea cap. 20. exactè quidem dedit, sculptores verò typorum partim hic rudi inciderunt Minervâ. Proinde togæ imperatoriæ involutus in numorum antico juvenis Rex coronatus hic apparet, & quasi pugnam moliturus, sinistrorsum conjicit ricinium, per humeros collum versus perfusum. Sed, quæ sit, quod raso capilitio diadematus hic procuditur Rex, cum historia *Knytlingorum M. S. cap. 20.* maximè sic commendet ipsius cæsariem: *Hannar fagr har oc mik herdr.* i. e. capillo decoro & prolixo erat. Bona ergo cum „venia præsumimus dicere, aut sculptores voluisse eum more Romano rasum habere caput, quemadmodum & in omnibus, quos contigit ejusdem Regis videre, numis eum etiam adultioris ætatis, imberbem effinxerunt, aut Regem sacris Christianis ab initio Regni sui initiatum & adscriptum in mores fratrum seu clericorum, qui tonso capillitiò incedere tenebantur, aliquandiu desletere adamasse. Quibus Scholiastes hist. eccles. *Adami Bremensis lib. 2. cap. 36.* assentire videtur, dum utrumq; Regem & patrem & filium orationibus fratrum Bremensium commendatum libroq; fraternitatis Bremensis inscriptum narrat. Præterea extra omnis dubitationis aleam positum esse credimus, quemadmodum in ipsius numis antiquioribus videre est, eum comam postea aluisse longam, ut patrio more substringeret, & flagellis ad cervices coerceret eam, quod diu in more Angli exinde positum habuere, usq; ad *Wilhelmi 2.* Regis Angliæ tempora, cujus rei testis est *Wilhelmus Malmesburiensis.* Sub ipso, inquit, *fluxus crimium*, h. e. coma fusa, *inolevit* primum in Anglia, cum antea comâ renodi & flagillis coërcitâ plerumqve uti solerent.

TAB. XXXIX.

No. 15. †. CNVT REX ANGLOR. Regis ejusdem coronata icuncula.

†. YVLEMER. E. O. O. D. Erit forte VALDEMARUS, quod nobis adhuc contractè est *Bolmer.* Sigla sequentes non a deo liquide, atq; hic insculptæ sunt, apparent in archetypo circa crucem.

No. 16. †. CNVT REX ANGLOR. Regis vultus eodem ferè modo coronatus.

†. DVREERD. M. NOR. h. e. DUREERDUS forsan Monetarius NORfolcensis seu NORwicensis, crucem ambiens.

Prioris numuli sculptor, quemadmodum sexti, septimi, noni & duodecimi, ob artem suam eò magis hic commendatur, quod faciem Regis *Canuti Magni* adeò exquisitè expresserit nasumq; quasi ad vivum formaverit eminentem, quomodo & *Knytlingorum Saga M. S. i. e. Cnutiadum* historia, Regiam hanc faciem cap. 20. suo depingit penicillo: *Nef hanns nar þrunt.* i. e. „nasum habebat tenuem, eminentem seu aquilinum prout in numis No. 6. 7. 12 & 15. partimq; No. 8. 9. 17 & 18. aspicitur. Præterea notam meretur diversa in numis diadematis Regii seu coronæ liliaceæ forma, cæteris paulò elegantior, corona enim serico segmento seu capitis operimento imposita videtur, quod redimiculo sub mentum in numo posteriori ad instar mitræ Phrygiæ religatur.

No. 17. †. CNVT REX ANGLORVM. Regis icon singulariter coronata.

†. ELFR—MO. D. E. O. Numus est fragilis, in quo sigla sunt valde ob-

*scura. Erit. ELFRICI MO*netarii nomen, *Eorl seu comitis Oxoniensis, circa crucem.*

TAB. XXXIX.

No. 18. CNVT REX ANGLORV. *Regis coronati vultus.*

†. LODVIG ON LVNDE *LVDOVICI* Monetaarii *Lundensis* nomen, *quod crucem ambit.*

Tab. XL.

No. 19. †. CNVT REX ANGLORV. *Regis coronati vultus.*

†. ELRIC ON SEFTESBR. *Crux solita, quæ ELRICI SEFTESBURIENSIS* (jam Scafsburicensis) *Monetaarii nomen circum se habet.*

N. 20. †. CNVT REX ANGLORVM. *Juvenis admodum hic apparet Regis coronati facies, ephebis quasi vix excessisset.*

†. YVLFRIK ON LVNDE †.† WULFRICUS *Londini circa crucem.*

Notam moretur triplex illa post nomen monetaarii crux in numi postico, in faustum omen addita, quod fortasse sit primus numus Regis juvenis primò coronati.

No. 21. †. CNVT REX ANGLORVM. *Regis coronati vultus.*

†. SELVIN ON DEOTFO. SELVINI THEOTFORTENSIS *censetur viri monetalis nomen, circa crucem, cui assentitur Joh. Speelmannus in Ælfredi Magni vita.*

No. 22. *Idem Regis vultus titulusq; in antico numi latere.*

In postico verò

†. OVDGRIM MO E. O. F, i. e. OUTHGRIMUS *Monetaarius Eorl seu comes Oxfortensis.*

Alium ex figlis non mihi datur extricare sensum, cum ab oræ præfixa cruce lectio in numo sit instituenda, quamvis politioris doctrinæ vir non hanc, sed aliam, atq; à cruce inceptam amaverit lectionem.

D. G. R. IMMO. E. OF. XOY. *quam sic explicare voluit Dei GRatia IM MO Earl OF XON.*

No. 23. †. CNVT REX ANGLORVM. *Juvenis vultus Regis ejusdem.*

†. ZVNEGOD. MO. LIN. h. e. SUNEGODUS *Monetaarius LINcolniensis.*

Vir hic, qui monetalis Lincolnia fuit, binominis esse videtur. Nomen prius adhuc in Fresia minori, Anguliæ nostræ contermina, viget, Fresonibus istis *Sunecf* appellatum, quod nostratibus planè dicitur *Sune*. Passim quippe occurrunt apud *Saxonem Gram. lib. 14.* Viri magnæ virtutis atq; prosapiæ *Suno Ebbonis, Petrus Sunonis & Andreas Sunonis &c.*, agnomine verò GOD bonum denotante virum. Huic nominis compositioni assentitur alibi historia patria, potentissimum Daniae Regem *Frothonem III.* cognominans *FREDE-GOD*, prout numus hic habet nomen *ZVNEGOD*. Et *Chronica Norv. pag. m. 202*

m. 202. *Torgod Skarde* & p. 248. *Snoregod* Regis *Olai Sancti* ieu *Crasfi* Purpuratum. Germani verò, converfis nominibus, adhuc suis Godefredi imponunt nomen.

Tab. XL.

No. 24. †. CNVT REX ANG. *Juvenis etiam Regis est vultus.*

†. BRVNTA. — LIN. Erit BRVNTAN Monetarius LINcolniensis.

Numi fragilitas vetat, quò minus exactè assequi poterimus averfæ inscriptionem, nomen tamen fermè idem monetarii cujusdam legitur, in averfo latere numi, regnante *Haraldo Notho*, Regis *Canuti Magni* filio, procusi. *Joh. Spelmannus* eundem habet numum in vita *Ælfredi Magni* Tab. VI. de numis Saxonum No. 9., ubi Monetarius in averfa BRVNSTAN vocatur. Satis celebre in Patria habuimus stemma nobile ULFSTANORUM, quorum primas nomine ULFSTAN insignitus fuit, quem & Dano-Anglicanæ fuisse originis inde suspicamur quòd in Anglia circa annum 866. Vest-Saxonum Regi *Ælfredo* ejusdem nominis fuerit de tractu septentrionis fidus relator, qui ULFSTAN of *Hattheby*, (jam *Slesvigâ*) vocatur. Vide *Joh. Spelman. Append. VI. ad vit. Ælfredi Magni*. Nam quemadmodum nobiles nostrates, antiquæ profapiæ extincto masculi generis ultimo, emortuæ ejusdem stirpis nomen gentilitium loco nominis proprii in gratam agnatæ familiæ memoriam suæ interdum imposuerunt proli masculinæ, ita etiam à familiæ antesignani nomine proprio, profapiæ gentile nomen subinde cœpisse, subsentimus. Græcanico quidem more nobiles nostrates nomini suo patris nomen proprium diu postposuerunt, usq; dum uno eodemq; antesignani nomine aut agnomine posterì longa serie constanter salutarì amaverint ob ingentia Primatis sui merita. Plura de Nobilium Danorum nominibus & cognominibus sagaciùs suppeditat celeberrimus *Wormius lib. 3. Monum. Dan. fol. 165 & c.* Sicut & eventus varius ULFSTANO nostrati majoribusq; nostris stemmatis illustria indidit nomina, cognomina aut agnomina. Cujus rei testis pro eo tempore nobis erit *Saxo Gram. hist. Dan. libr. 7. fol. m. 73.* ubi Vesetus fortissimus ille Athleta & Dominus Scaniæ narratur absq; vulneris inflictione fuste quassavisse buccam Regis *Haraldi III.*, ut binis eam dentibus vacuificeret. Quorum jacturam postmodum insperata molarium eruptione sarciebat. Hic eventus HYLDETAN ei cognomen imposuit, quod eum quidem ob eminentem dentium ordinem assecutum affirmant. Quomodo & Rex Daniæ *Haraldus* ejusdem nominis VI. BLATANi, i. e. nigridentis nomen est fortitus: Quæ enim nigra sunt, veteribus *Blaa* dicuntur, ut *Blaamend*, *Nigritæ*, *Mauri*. *Black* Anglis adhuc niger est ex nostro sermone & Tan seu Tand nobis est dens.

No. 25. †. CNVT REX ANG. *Rex sceptriger & palliatus cum caside ovata.*

†. FARÐEIN. MT. O.EOF. Erit FARTHEINus Monetarius On i. e. in EOxFort.

No. 26. †. CNVT REX ANG. *Idem Regis vultus.*

†. CRINAN M.—OE.OFR. h. e. CRINANus Monetarius OxFoRtensis.

No. 27. †. CNVT REX ANG. *Eadem Regis icon.*

†. ZVNOLF M.—OE. OF. SUNOLFus, est Monetarius OxFortensis.

De-

Deductioris quidem faciei in numis hisce apparet Rex, at macilento ore, naso mentoq; acutiori, quàm in numo tabulae proximè præcedentis num. II. ubi casside eodem modo ovata & quodammodo fusâ comâ, hîc autem capite mentoq; raso incedit. Itaq; ex faciei habitu dispositioneq; tutò divinare licet, Regem adultioris ætatis & fermè decrepiti corporis fuisse in numis hisce procusum. Nam ultimis etiam Regni annis Româ redux vitæ morumq; talem inivit rationem, quæ verè poenitentem approbaret. Quemadmodum & in epistola ipsius ad Ælnothum Metropolitanum anno 1030. perscripta & Pontani rerum Danic. historia libro V. inserta, supplex confitetur, se Deo devovisse vitam suam à modo in omnibus reformare. Quippe & eum reliquam ætatis partem morbo, aurugini haud absimili, afflictum trivisse, enarrat Knytlingorum M. S. historia, ideoq; mores suos in melius relaturus, piè & religiosè capiteq; hîc raso subditis præesse voluit, cuius Reginæq; ipsius Encomiastes eum his quoq; extollit laudibus: *Amicus verò & familiaris factus est viris Ecclesiasticis, adeò ut Episcopis videretur Coepiscopus pro exhibitione totius religionis, Monachis quoq; non secularis, sed cœnobialis pro continentia humillima devotionis.* Tonsus ergò adulta ætate amicè in eorum mores quoque deflexus baculum seu gestamen regiû sacri regiminis in numis hisce manu tenuit, qui Rex tantæ magnitudinis fuit, ut ante eum (inquit Radulfus de Diceto) nemo vixerit in Anglia talis. Mortuus est anno 1036. d. 12. Novembris, ætatis suæ 37, regni verò Daniae, ut supputant annales nostri, 27, Angliæ 24 & Norvagiæ septimo.

Tab. XL.

No. 28. †. CNVT. In numi quasi rasa tabula nomen hoc Regium procusum.

†. YVLNOÐ M. OE. OFRY. Erit VULNOTHus MONetarius in Ox-FoRD, sive ut alii legunt MONetarius Earl. OF RYchin.

Numus interregni hic censetur, quem Vulnothus Oxoniensis seu Richwicensis monetae custos in gratiam Regis Cnuti procudi curavit, cuius verò Canuti, senioris ne sit, an junioris, haud facile est dijudicatu, in bivio ergo numus hic cum cœteris ponendus est. Quod verò interregni fuerit numus, inde conjicimus, quòd Vir, qui monetalis hic fuit, non ausus sit in numo addere titulum Cnuti Regium, quem tunc temporis Regem Angliæ unanimo populi consensu vix declaratum fuisse, suspicamur. Ut deniq; etiam constet de Canuti III. seu junioris prænومine, prout apud historicos & in numis quibusdam durum & asperum supponitur, ideoq; minus credibile, vel etiam meliori significatu, eo vivente, adhibitum fuisse, cum nec Patris nec aliorum ejusdem seculi Principum agnomina aut prænومina vel gloriosa vel ignominiosa in numis vix unquam fuerint addita, quamvis in historiis sic cognominentur; suum itaq; certò Canutum hunc sortitum esse censemus prænomen à provincia quadam, in qua vel natus erat, quem, inquit Sveno Aggonis Compend. hist. Reg. Dan. cognomine Durum vulgò nominabant, non quòd austerus vel crudelis exstiterit verum inde, quòd tale provincia nomen exstiterit, ex qua natalem duxit originem, vel potius ab ea provincia, in qua enutritus, legitur enim in historia Norvag. Sturlæi pag. m. 272. Comiti Ulfoni, nomine Regis Canuti senioris tunc Daniae Protectori, anno 1026. educationis ergo in regno eodem traditus. Quemadmodum enim Islandicum illud monumentum M. S. Flateyabok,

N°19

N°20

N°21

N°22

N°23

N°24

N°25

N°26

N°27

N°28

N°29

N°30

N°31

N°32

N°33

N°34

N°35

N°36

N°37

N°38

N°39

N°40

N°41

bok, i.e. Annales Flateyenses. Regis *Sigurdi Angvioculi* filium vocarunt *Haurda Canutum*, qui Nobili rerum Norvagicarum Historiographo *Torffæo* in historia sua M. S. est *Harboe Knut*, à Jutiæ provincia *Hardshel* sic nominatus, ita vel in eadem provincia *Cnutus III.* bellicosissimi *Ulfonis* vel alius comitis cura creditur educatus & innutritus indeq; prænomen provinciale adeptum post *Cnutum Sigurdi Angvioculi* filium regessit: meminit enim Pontanus *verum Dan. histor. lib. V.* ibi locorum ex Lymico sinu fuisse brevissimum in Angliam transitum, eidem quippe sinui, etiam *Cnutus IV.* classem suam, Angliam recuperaturus, invehì curavit, hodie arenarum mole difficiliore & navigiis ideo minus pervio. Tandem *Verelius in not. ad Hervarar Sagam p. 185.* hoc prænominis *Cnutorum* addit *ἐνυμν*, in familia Danorum Regia soboli masculæ, quæ non erat nata in arce Regia, sed extra eam in regni aliqua *Haurda, Horda, Har-da* vel *Herredà* i.e. provincia seu nomarchiâ, prænomen hoc appositum fuisse. Et quicquid demum sit, durus adeo & asper non fuit, Rex Daniæ aut Angliæ, qui ob sibi ereptum & jure hæreditatis relictum Angliæ regnum illatamq; sibi & matri *Emma* injuriam fratris *Haraldi Nothi* corpus exhumatum, capite amputato, in profluentem Thamesin dejici justus vindex curavit; *Homo etenim, inquit, Polydorus Vergilius, Angl. hist. lib. 8. p. 176. & 179. suapte naturâ mitis & liberalis erat, quem Anglici scriptores ineptè HardeCanutum vocarunt.* Anno 1042, relatu *Bromtoni*, infra 9 dies post secundum in Anglia coronationis annum, in Dania verò regni septimum vel nonum juvenis adhuc in convivio quodam apud *Lamhithe* juxta Londonias, cum stando biberet, VIII. Idus Junii feria tertia miserabili casu ad terram corruens & aliquandiu mutus per manens animam expiravit.

REGIS CNUTI IV. seu SANCTI, Martyris Othinienfis.

Tab. XL.

No. 29. †. CNVT REX. *Vultus ejusdem Regis mitrati seu coronati, colobium induti & dextrâ gladium strictum tenentis.*

†. VLKIL IN ODC vel ODC. ULKIL *us erit in OX, i.e. OXonia, vel OTHE h. e. OTHensea, circa crucem in area numi parvam.*

Numus est itidem argenteus, at planè diversus à cæteris, quos licuit videre, numis, *Cnutonis* nomine inscriptis, & cum antecedentibus minoris sit formaturæ & ponderis, ita quoq; vilior est. Anno 1698. hic submissè oblatus est Gloriosæ memoriæ Regi *Christiano V.* à Purpurato ipsius Trollio & mihi comitum Regis extremo quàm gratiose in arce Rosenburgo traditus, ut à me explicatus in Gazophylacio Regio deinde asservaretur. Primo itaq; intuitu in numi facie deprehendi CNVT REX Regisq; iconem, quam juxta cæteros *Canuti Magni* filiiq; numos ponens certè aliam vultus habitusq; Regii dispositionem observavi. Itaq; nullius nisi *Cnutonis IV.* martyris Othinienfis numulus hic esse poterit, cum *Ælnothus* monachus in vita ipsius subindicet, Regem hunc *Cnut* seu *Cnutonem* in consecratione ipsius fastisq; Sanctorum *Canutum*, ex illorum temporum more, fuisse tandem quodammodo transnominatum, quo nomine reliqui ejusdem nominis Daniæ Reges tam in numis quam rerum gestarum monumentis constanter posthac insigniti leguntur.

Cui accedit, quòd hactenus in coronis *Cnuti Magni* & Filii cognominis ex lamina tantum consurrexerint lilia coronam apertam indicantia, jam verò Rex diademate clauso, instar coronæ, mitrâ intus obductâ, videtur, quam supernè in medio, tum in utraq; coronæ extremitate uniones occupant, quarum series occipiti etiam hæret & mitram quasi sustentat. Opulentus & operosus est ille Augustorum ornatus, solis Principibus absoluti domini sepositus, qui ad Anglorum nostratesq; Reges à Constantinopolitanis Imperatoribus haud dubie derivatus est, indeq; vocatus imperialis, quod frequenter à Græcis Imperatoribus hæc anadema fuerit usurpatum. Ad instar tanti diadematis *Saxo Grammaticus lib. II. fol. m. 115.* enarrat, *Cnutonem* redimitum fuisse coronâ, arte impensa, operosissime elaboratâ, quam in Fabricæ sacrarii Roëskildensis ornamentum dicavit. Eodem modo sequentes in numis cavis Daniæ Reges splendide diademati conspiciuntur, qui tanquam summi Imperatores in regnis suis sunt habiti. Statuimus ergo in numulo hoc eminere Gloriosissimum Regem, Martyrem Othiniensem, *Cnuthonem IV.* sive Sanctum, Principem, quem breviarium Slevicense commendat, fuisse acutum ingenio, specie decorum, armis & animâ strenuum, mentisq; industria & oris facundia redolentem. Ad exemplum Ecclesiasticorum Patrum duram exercens vitam, tonsus quoq; in numo hoc aspicitur. Porro amictum se colobio quodam voluit esse, tunica nempe manicis destituta, ut bellicæ virtuti addictissimus eò melius aliquando sese in bello constitutum videret, gladiumq; ingentem, quem hîc dextrâ tenet strictum, expeditius vibraret. More itidem Romano, Principibus enim Romæ erat dedecori, in publicum prodire cum tunicis manicatis, prout *Lampridius in Commodò & Heliogabalo* notis hunc detexit ritum. Veteres amictum hunc appellarunt faccum & faccineam tunicam, quia sacco haud absimilis erat. Deinde in numi latere postico crucem parvam hæc ambit inscriptio: VLKIL IN ODC aut ODC- i. e. *Oxonia* seu *Othensea*. D enim denotat apud Anglo-Saxones TH. Literæ sunt, quæ æruginè partim exesæ oculos quidem fugiunt, & adeo exactam non suppeditare possunt lectionem, persuasissimum tamen nobis est, numulum hunc potius esse typi Danici, quam Anglicani, cum *Saxo Grammaticus* nobis *lib. II. f. m. 115.* quoq; prodatur, sub hujus Regis imperio Londini Scanorum monetariam fuisse institutam officinam, constatq; ex serie *I Episc. Othin. M. S. Cornelii Hamsfort, Cnutonem Magnum* 1020 in Daniam misisse Reinerum, ut Fionos doceret religionem Christianam. Negare ideo timemus, Regem hunc potentissimum in Dania una cum religione Othinæ seu Othenseæ, quæ *Adamo Bremensi* suo tempore fuit *Odanse, civitas magna*, quoq; monetarios & monetæ custodes, æque ac in urbibus Angliæ fuerunt, constituisse & monetariæ rei apprimè expertos viros ex Angliâ huc delatos esse. Quamvis in historiis patriis de ea re alium sit silentium nec hujus monetæ indicium exstare sciamus, nisi quòd Anglo-Saxonicum nomen proprium Monetarii ULKIL averfa numi pars nobis hoc præbeat & *Arnoldus Huitfeld. Chron. Episc. Dan. p. m. 99.* Arhusiensis Dioeceseos II Episcopum ULKILD numeret anno 1102 sedentem, quorum utrumq; nominis sui originem ex Angliâ traxisse, nulli dubitamus: animadvertimus enim nomen hoc in Angliâ claruisse, *Cnutone Magno* Londinum sibi subjugante, dum ope comitis *Erici* juxta Londinum debellavit Magnatem ULFKIELD *Smilling*, à quo totus ille tractus in campo Ringmarchithe suum sortitus erat nomen,

men *Ulfkielsland*, prout nobis retulit *Snorro Sturlaus Chron. Norvag. pag. 186. § 187.* Anglicanum hunc esse numum & Oxoniæ proculsum exinde quidam quoque sentiunt, quòdque in adversa numuli parte legere gestiant ULKIL IN ODC, tum etiam aliud ejusdem signaturæ dari numisma, ex adverso sibi inscriptum habens nomen monetæ viri AILNC Ð IN RO. Erit fortean AELNOTHUS IN ROchester. Denegare illis hoc quidem non aveau, modo nobis concedant, fuisse cognomines viros in utroque regno, quemadmodum & illos produximus, aliquosque eorum *Cnutone* hoc regnante, hic & illic exstitisse, qui curam flandi feriundi que numos habuerunt, de quibus haud dubia attulimus testimonia, adeo ut ab iisdem non minus in Dania, quam in Anglia proculsi fuerint numi in gratiam Regis, Angliam jam jam recuperaturi. Cui tandem accedit, quòd *Joh. Isaaci Pontanus rer. Dan. hist. libr. V. p. 197.* etiam referat, tantam in Dania anno 1085., Rege hoc imperante, fuisse frequentiam Anglorum, qui in Daniam tadio *Normannicæ dominationis* profugi, ut quotidianis quasi in comitiis ad arma adversus *Gulielmum, Regni Angliæ violentum insecutorem, capessenda Cnutonem hunc sollicitaverint* atque adeo numis etiam opem Regis eblanditi sint.

Denique ex latiori & stricto gladio seu spatha *χρυσευδερω, Snorroni Sturlæo Chron. Norvag. p. m. 300. Guldbialtin* dicta, quia capulo aureo clausa sive vineta erat, quam Rex erectam hic præfert, suspicamur, eum pugnam contra *Gulielmum*, injustum illum Angliæ possessorem, moliturum sic se procudi voluisse, Monetariosque seu sculptores illos eum sic typo inculpere amasse: Nam non dolebat solum Patris indultu Angliam amissam, sed & votis reposebat assiduis, donec classe instructa jacturam tanti imperii vi reparare ex sinu Lymico, fide fraterna tamen frustratus, tentaret. Ex quo pietatis zelo magis accensus, ob decimas frugum plebi in usum sacrorum indictas in Fioniam usque à malevolis subditis persequutus & Othenseæ in templo S. Albani precibus insistens die 10 Julii anno 1086 obtruncatur, Daniæ septennis Rex, cujus vitam sanctam & severam gloriæ & celebritatis fructu opulentissimam splendidum in fastis obtinuisse locum *Saxo Grammaticus* satis deprædicat.

SVENONIS GRAATHE five III

Tab. XL.

No. 30. SVENO REX. Caput Regis ferme imberbis, corona seu mitra Regia insignitum, pectore, ut apparet, chlamydato.

Amisâ Angliâ, non uno quasi impetu immutatam credimus Danicæ Monetæ faciem, nam si quos inde Daniæ Reges habuerint monetæ viros, uti vero consentaneum est, Romanæ artis residuum nitorem ex Anglia secum delatum non adeo perditum iri eos permisisse, ut bracteatos cuderent numos, persuademur. Itaque numos percuti voluerunt solidos & ab utraque parte signatos faciem quidem Regis dimidiam ostendentes, ut in Anglicâ fieri assolebat monetâ, tenues autem & ferè bracteales, prout *Joh. Spelmanus Tab. 2. de num. Sax. in Ælfredi Mag. vita Anglo-Saxonicos* describit. Danicos deinde numos more Anglicano fuisse cusos facile concedimus, ut numos penitus Bracteatos & concavos non diu post amissum anno 1042 Angliæ regnum in Dania percussos fuisse timeamus statuere, cum Angliam, quod sciam, planè nullas ante *Henrici I.* tempora, Germaniam verò, quâ viâ etiam ejusdem monetæ ty-

pos ad nos pervenisse sentimus, non aliquos ante seculum XII. edidisse numos bracteatos & cava admodum exactè observaverit Polyhistor nostras *D. Otth. Sperlingius* in Ep. de num. cavis pag. 22. & 42. Prohibet igitur numorum jam prolata ætas, ut ad superioris seculi in Dania Reges *Svenones* aut *admorfa barba* aut *Esthrita* filium numos hosce concavos & bracteatos trahamus. Proinde erit numus *Svenonum* ultimi, qui in Daniæ regno ad imperii clavum ab anno 1148 usq; ad 1156 una cum *Canuto* filio *Magni* & *Valdemaro I.* ad quem deinde regnum solum rediit, sedit. Regem eundem à campo *Graathe* inter pontem *Verrumbensem* & *Vibergam* in Jütia sito, ubi 1156 cœsus est, historiographi nostri cognominarunt. *Graathe* & *Graathehede*, cujus juvenem vultum, numus hic purissimi metalli argenteus & concavus in medio continet, capite mitra regia, cujus meditullium & extrema unionibus insigni magnitudine sunt conspicua, evincto, eandem & lamina lata & continua margaritis seu gemmis artificiosè distincta ambit. Diadema opertum est, æque ac *Canuti Sancti*, formæ tamen, præsertim in lamina, aliquantò elegantioris, haud dubiè à civitate quadam huic *Svenoni* addictissima signatus esse hic numus censetur, quemadmodum insequentibus civitatum numi suum quodq; professi sunt monetæ nomen, addito vultu Regis anonymi, quem eadem civitas suo fortè prosequeretur amore: Quippe de summa rerum *Svenoni* huic cum *Canuto* filio *Magni* & *Valdemaro* primo summa erat contentio & hinc dubia Danis opinio, quem ex his præficerent imperio. De vultu igitur in numis his, qui præ se ferunt Regias icones & anonymas, agnoscere Reges ob officinarum & hinc inde facierum varietatem penitus desperarem, nisi quilibet numus aliquo modo suum commendaret artificem, & *Saxo Grammat. lib. 14. fol. m. 139.* nos de Regis *Svenonis* vario habitu corporisq; cultu certiores faceret. Spreto, inquit de eo Saxo, *Danico ritu, Germanicum emulatus est. Nam & cultum Saxonicum sumpsit militumq; studia ad similis vestis usum adduxit. Pectore proinde chlamydato & militarem habitum referente hic incedere voluit Rex. Ut ergo Cimbriæ urbes suum in Regem, cujus imperiò stare desiderabant, ostenderent amorem, ejusdem vultu, nomine verò suo numos hosce insigniri curarunt. Primum sese hic offert*

Tab. XL.

No. 31. RANDROSIA. oppidum est egregium territorii Arhusiensis, ad Gudium flumen in Chersoneso nostra situm *Randers* appellatum.

Numisma hoc concavum præterea habet Regem diadematum ἀδρονάγωνα, qui plena barba mentum operit, capillo reflexo. Deinde

No. 32. HERINGA. Vetus illa Dioeceseos in Cimbria Alburgensis, olim Borglumenensis, civitas est, comitiis Vendelicis quondam præclara sedes, nunc *Hirringe* dicta. Numo hoc eadem civitas suam quoq; exferere voluit fidem erga Regem eundem, qui mitra Regia seu corona operta pellitus apparet. *Pelluceos* enim & egregiè vestitos eo seculo, quò Rex *Sveno* vixit, majores nostros habuisse Reges, Principes & Magnates, nobis *Helmoldus*, qui seculo eodem circa annum 1140 vixit & scripsit. *Chron. Slavor. lib. I. cap. I.* autor est, de Pruzis sic loquens: *Pellibus abundant peregrinis, quarum odor lethiferum nostro orbi superbia venenum propinavit, qui ad marturinam vestem anhelamus, quasi ad summam*

nam beatitudinem. Itaq; partim prisco more amictum se hic voluit Rex, cujus majores, quemadmodum adhuc Laponēs exterius pellium pilos gerunt, glabra parte interius obversa, quomodo frigus longè meliùs arcebant majores, naturam pellium in his secuti & sua commoda, qui, Christianis jam factis, arte pellionum tantum in patagiis & fimbriis exterius pellium hirsutam partem obversam gestabant, interius verò pelles in totum inverso ordine, vestimento, uti nunc fit, subductas voluerunt, quomodo Regem hunc vestitum fuisse credimus.

Postea in Regem eundem suum quoq; contestata est amorem numismate hoc.

Tab. XL.

No. 33. ALABURGA, quæ urbs in Cimbria ad Lymicum sinum est celeberrima, Diœceseos ejusdem caput conspicuum, Aalburgum nunc vocatum, ex cujus monasterii agro prope urbem eandem numi hi omnes bracteati & concavi superiore anno sunt eruti & partim à me perquam submissè huc allati. Diœcesis hæc olim Borglumensis usq; ad annum 1536 fuit denominata à sede Episcopi, quæ coenobium erat Borglum: Anno quippe eodem Stygotus Pontificiæ Religionis Præsul ultimus Episcopatu renunciare coactus fuit, cui ad vitam monasterium hoc fuit concessum, unde, qui eum secuti sunt, repurgatæ religionis Episcopi Aalburgū inhabitare cœperunt, quod Diœcesi huic deinde suum indidit nomen. Regiè mitratus est Rex idem in numo hoc inmissa barba & capillis itidem flexis, annulos & nodos quodammodo exprimentibus. Patrio more deinde amictus exstat pallio plicato, vestimenti genere, quod majoribus nostris dicebatur *Faldones*, à plicis, nobis *Folder* & Germanis *Faltè*, sic denominato, quemadmodum & hujus Regis *σύνταγμα* scriptor *Helmoldus Chron. Slavor. lib. I, cap. I.* circa annum 1140 enarrat: *Pro lanceis indumentis, quæ nos appellamus Faldones, illi (Pruxi) offerunt tam pretiosos martures.*

No. 34. SVENO. Nomen est Regium, quod crux in numo hoc concavo angulatim habet & nisi me omnia fallunt, etiam numus hic ad *Svenonem Graathede* referri interq; numos civitatum annumerari debet, utpote insequentibus numis à civitatibus procusis simillimus.

No. 35. RAND. In crucis angulis numus habet literas, quas interpretari mihi aliter non contingit, quàm RANDrusium: opidum in Chersoneso nostra territorii Arhusiensis amœnum, ad Gudium flumen Arhusiâ borealius est situm & ad peninsulæ hujus ortivum littus vergens Balthicum mare vicinum habet. Fuit quondam urbs propugnaculis firmissimis cincta, narrat enim *Joh. Isaacius Pontanus rerum Danic. hist. lib. VII. pag. 488.* *Futis rebellionem anno 1359. moventibus Valdemarum IV. aliquot suorum in Futiam misisse, qui Randrusium arietibus, ballistis, alijsq; belli machinis oppugnationi destinatis circumquaq; incingerent, sed obsessi, priusquam reliqua manus accederet, eruptione tentata profligarunt obsidentes.* Nec usq; adeo hujus urbis vires fuerunt deinde attenuatæ, quin jussu regis navem bellicam, quæ tunc temporis inter maximas censebatur, 80 viris armisq; bene instructam ope urbis Arhusiæ anno 1531. in aciem emittere potuerit.

Tab. XL.

No. 36. ARAS. Sunt literæ, quæ crucem in numo hoc ambientes conficiunt, nomen urbis in Cimbria Episcopatu nobilitatæ, quæ chorographis nostris Arhusium si-
ve Arhusia appellatur, & tractu superiori Lysbergico circa annum 1102 ad lit-
tus proximum translata, quemadmodum *Hvitfeld. Chron. Episc. Dan. pag. 99.* me-
morat, plane maritima est facta, ortivam Chersonensi nostræ partem in ora
ipsa Balthici maris tenens. *Knytlingorum* historia M. S. urbem eandem nomi-
ne prisco etiam ARAS cap. 20. insignivit, ad littora ejusdem urbis maritimum
conflictum inter Reges Magnum Bonum & Svenonem Esthritium ponens.

No. 37. PETRVS. hæc sex literas crux sexangularis in numo angulatim habet.

Ab altera parte:

†. REX in angulis quadratæ crucis extat.

Numulus hic solidus rubigine absumptus videtur, quod literæ in prima
ipsius facie exesæ ideoque à sculptore punctatæ indicant, ferreus est indeque vi-
lis, nobis verò rarissimus. *Julius Cæsar de bell. Gall. lib. V.* quidem memorat,
Britannos suo tempore *usos fuisse ferreis taleis ad certum pondus examinatis pro*
numo, numulis verò nullis ejusdem farinae, quos Græciæ urbes primùm pro-
duxerunt. Et quamvis pueros putos ferreos Romæ nobis *Savot* afferat, alios
tamen non suspicamur, quàm denarios Romanos bractea quadam argentea
quondam obductos, Galli vocant eosdem *Medailles fourrées* & mediæ ætatis
Latini eos dixerunt *numos forratos*, quibus nobis sunt *foerede Benge*, voce illis na-
tâ ex Danica & Germanica lingvis, cum & Germani hos vocitent *gesütterte*
Wfennige. Numi scilicet hi ferrum tegebant, sub argento, quod terræ, in
qua tot delituere annos, acrimoniâ & rubigine ferri adeo abrosum est, ut pla-
nè devenerint ferrei. Pace ergo antiquariorum recensemus, numum no-
stratem existisse ejusdem formaturæ, vi autem rubiginis laminâ tenui, quæ
argentea fuisse creditur, exesâ, quia *Svenonis Graathe* tempore ars cudendi nu-
mos concavos non solum in Dania & Germania, æque ac olim Romæ ferrum
argento obtectum cudebatur, viguit, sed etiam ex artis monetariæ præceptis
ferrum bractea quadam argentea obductum signare ejusdem temporis mo-
netarii facile sciverunt. Proinde perquam rarus hic nobis est numus, quem-
admodum & de Romanis *La science des Medailles* Amstelrodami 1693 impres-
sa censet: *Lorsq; les Medailles fourrées ont une teste & un revers curieux, elles*
sont ordinairement rares & d'un plus grand prix que celles, qui sont de bon alloy.
Nostratem diximus & ad Regem Danicum pertinere nulli dubitamus, sed cum
Regem nullum inter Danos hoc nomine habeamus, quid de illo tandem sta-
tuendum proferam: Ecclesiastici, quos numum hunc procudisse nobis per-
suasissimum est, SVEIN & SVENONIS nomen adeo barbarum existimarunt,
ut licet in numis aliquando reperiatur, illud tamen in numis, quos cudi fece-
runt, ferre nequiverint. Exemplum nobis erit *Cnuto* ille *Magnus* Daniæ,
Angliæ &c. Rex, cujus nomen uti in baptismo ita & in fastis sacris mutarunt in
Lambrichti, quemadmodum *Scholastes Adam. Bremensis, edit. Velleo, lib. 2. c.*
36. in margine indicat, sentiebant enim Ecclesiastici nomen CNVT esse ethni-
cum & barbarum, prout Norvagi gentiles contra detestarunt Christianum
nomen *Jacobi* Regis *Olai Digre*, i. e. crassi, filii, qui eum Regem constituentes
nomine ethnico *Aumund* insigniverunt. *Chron. Norvag. Snorro. Sturlei pag.*

m. 232. Regem igitur *Svenonem Graathe* Ecclesiastici PETRI nomine ex ea causa donarunt, ne etiam barbarum & gentile ejus nomen SVEN sive SVEIN inter illorum sacra pronunciaretur. Testes hic nobis erunt *Ottho Frisingensis* & *Abbas Trithemius*, ex quibus *Joh. Isacius Pontanus* in *chorograph. Dan. p.* 766. hoc attulit & roboravit, unde Ecclesiastici, qui jus numos cudendi habebant, illos etiam sub nomine PETRI ex cœnobio quodam prodire amarunt. Alii aliam addunt mutati nominis rationem, haud vero absonum esse dicentes, Regem hunc in Saxonia per biennium, & quod excedit, exulem & ordinum omnium auxilia ibi flagitantem fraternitati cuidam se sub PETRI nomine associasse, de quo scriptores externi eum agnoverunt, sed res ferme eodem recidit. Cujusnam verò Abbatis aut cœnobii numulus hic noster sit, omnimodo nos fugit, & nisi scriptores laudati hoc Regis nomen observassent, planè quid PETRVS ille Rex in Danica historia significaret, nos in æternum lateret.

CANUTI V. seu MAGNI FILII.

Tab. XL.

No. 38. CANUT REX. *Ejusdem Regis vultus gratiosus, coronato vertice.*

No. 39. ARHUSIA. *Regis ejusdem icon coronata.*

Braëteatos illos & concavos numos nullius esse autumamus, quàm *Canuti Magni filii*, quem historiae numerant quintum ejus nominis Regem, nepotem *Nicolai* Regis è filio *Magno*, percussore *Canuti* Regis Obotritorum. Illius enim, præ *Canuto VI.*, *Valdemari I.* filio, numos hos esse persentimus, tum quòd Anti-Regis *Svenonis Graathe* simillimi sint, & numerum formaturâ & vultus positurâ. Nec ad priores *Cnutos* eos referre audemus, quoniam Reges illi cognomines & in numis & historiis patriis semper vocitati sunt *Cnuti* & *Cnuthones*, & *Ælnothus* antea laudatus etiam narrat *Canutum IV.* quem S. & Martyrem Othiniensem vocamus, ante apotheosin tantum vocatum fuisse *Cnuthonem*, qui postea in Sanctorum fastis, precibus Ecclesiasticorum, sub nomine CANUTI commendatus splendidum primò obtinuit locum. Erit itaque ille numus, ut memini, *Canuti Magni filii*, Regiæ juventutis in Dania Principis, qui vario Matre cum *Svenone Graathe* de dominatione, quamvis etiam Consobrini *Valdemari I.*, S. *Canuti Obotriti filii*, societate corroboratus, certaverit, eum tamen adeò fortiter urisit, ut *Sveno* in exilium actus demum post biennium rediens *Canuto* huic & *Valdemaro I.* aliquas regni lacinias; ut reliquas in pace possideret, cedere coactus fuerit. Ob talem imperii sui diminutionem in convivio quodam Roëskildie coedem, utriq; intentatam, in *Canutum* solum peragere ipsi contigit, qui eum anno 1156 vigiliis Sancti *Laurentii* ibidem trucidari curavit, fugam *Valdemaro I.* feliciter capeffente. Juniores item *Svenone Graathe* hunc fuisse *Canutum* ex sede honoratiori, quam *Joh. Isac. Pontanus* memorat *Svenonem* ob ætatem occupasse in eodem convivio, constat; quomodo etiam vultu majestatis pleno, capillis reflexis & coronâ elegantius opertâ redimitis, pallio in humero dextro duplicato & fibulâ stricto, admodum juvenis in numis hisce aspicitur. Utrosq; *Arosiæ*, cujus in *Cimbria* positum ad numum sub Num. 36. hujus tabulæ descripsimus, procusos esse, ex posterioris numi facie certò conjicimus. Deniq; & illud in hoc numo observari meretur, quòd urbs hæc, quæ in numo sub No. 36. *Aras* est vocitata, hic *Arhusia*, uti & *C. Lyschandro* in *Synopsi Hist. Dan.* postea com-

po-

positionem, quasi *domus remorum*, exhibenti, & ex eo Chorographis corruptè dicatur, quam vetustiores membranæ numiq; *Aras* vel *Aros* rectius ubiq; nominant: denotat enim nobis *A*, seu *Aa*, adhuc amnem, & *Os* seu *Aaos* antiquis profundum amnis ostium fuit, unde *Aros* seu *Aaraaos*, contractius *Arosia*, secundum oppidi situm concinnius resultat, quemadmodum & compluribus oppidis ex eadem causa impositum fuit idem nomen, ut *Nidarosia* nobili Trandensium urbi, ad ostium amnis *Nid* fundatæ, id quod postea fusiùs demonstrabimus. *Ar* enim est gignendi casus antiquus nominis *A* seu *Aa*, quod nobis flumen seu amnem esse diximus.

Tab. XL.

No. 40. †. HORS. Cavus hic Regis *Valdemari I.* numus itidem Regis caput præ se fert imberbe, sed alia vultus dispositione, quam solent esse *Svenonis Graathe* aut *Canuti Magni filii*, numi, qui aut macilentam aut tenuem exhibent faciem, ita ut tutò alius Regis numum dicere hunc liceat. Et quoniam eorundem Regum tempore inter Daniæ subditos erat contentio magna, quem ex tribus sua fide prosequerentur Regem, hincq; in cujuslibet Regis amorem, etiam omisso nomine ejus, suos cudere numos amarunt. Non est ergo, quòd dubitemus, etiam in Regis *Valdemari I.* de imperio concertantis gratiam aliquos ab urbibus fuisse cufos ejusdem formaturæ numos, quemadmodum hic urbs HORSnesium, Cimbriæ oppidum, quod ab *Arosia*, capite Dioeceseos ejusdem conspicuo, secundum & australius *Pontano in Chorograph. Dan.* ponitur, ad Chersonesi ejusdem littus ortivum vergens, suo nomine Regis ejusdem faciem gravem & amplam, pulchrè exporrecto & regie adunco naso in numo hoc forsitan exprimi voluit. Mirari hic satis licet, tam paucos tanti Regis superesse numos, qui anno 1157. *Svenonem Graathe* aperto opprimens Marte lacerum Daniæ Regnum sub unos colligavit fasces, multa (per 25 annos imperii) restituit & restituta ampliavit, quomodo etiam teste *Saxoniæ Grammat. hist. Dan. lib. XIV. fol. m. 148.* statim ab initio imperii numismatis Regii administrationem Roëskildie habuit. Huic adstipulatur privilegium ejusdem Regis M. S. Monasterio Beatae Mariæ Virginis de Esrom, quod ordinis Cisterciensis fuit, de villa Steinholt datum, ubi mentio injicitur *Stubæ* (i. e. hypocaufti) *Gerhardi Monetarii*, in qua Roëskildie id concessum fuit, traditum verò in castro per manum Domini *Abfolonis*, sanctæ, ut dicitur, Roëskildensis Ecclesiæ Episcopi & Svenonis cognati ipsius. At cum pristinae bonitatis numos ipsius fuisse legamus, credimus non minus eos, quam coeteros recusos fuisse.

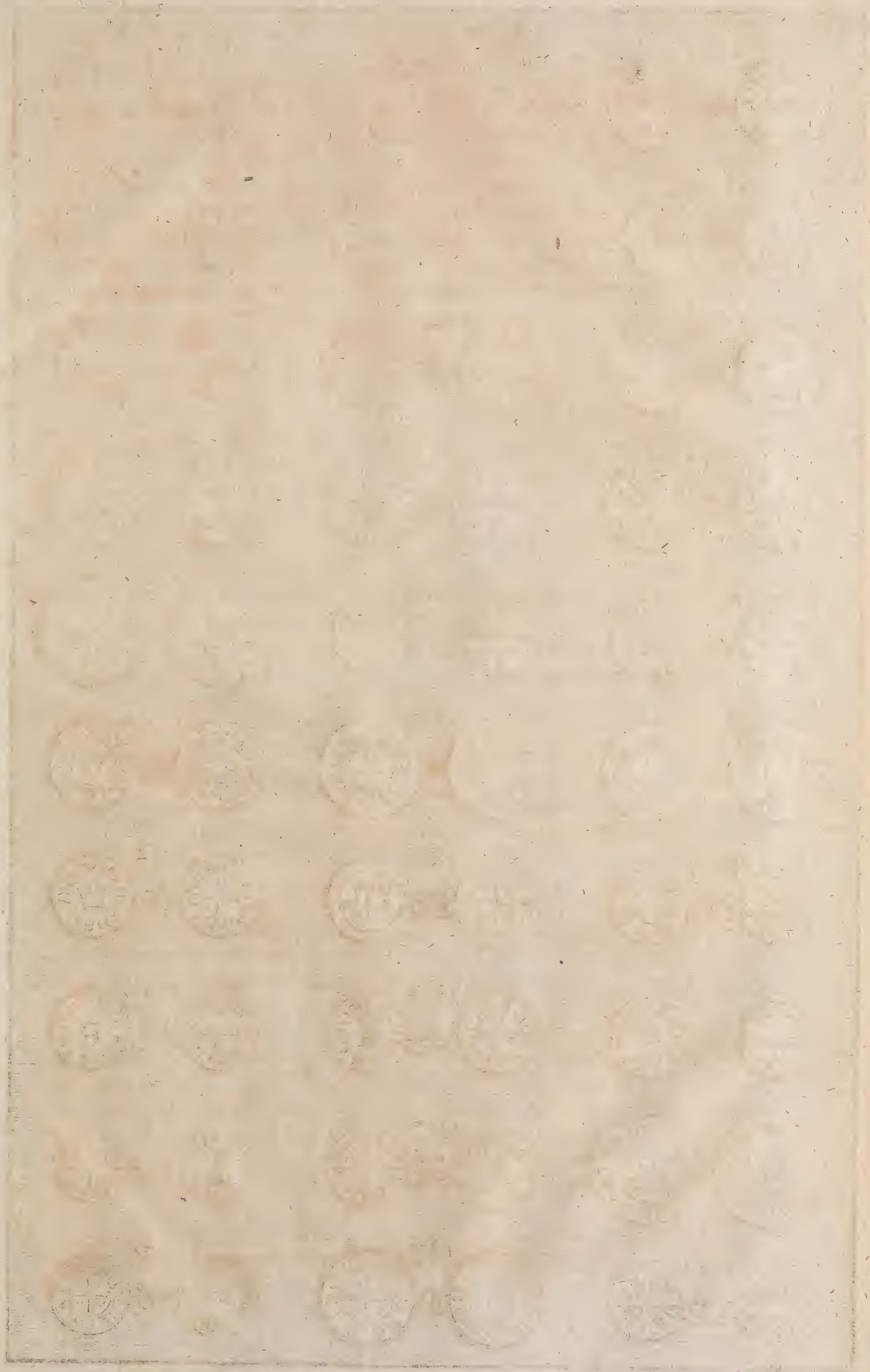
VALDEMARI II.

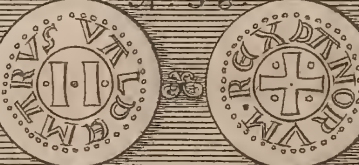
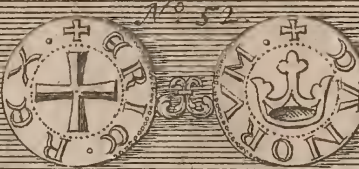
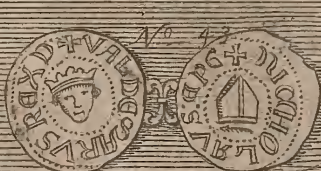
Tab. XL.

No. 41. VALDEMARVS REX. in area numi DAN.

† NICHOLA9 EPE. In intermedio R.

Ex numis præcedentibus satis clarè patet etiam regnantibus in Dania *Svenone Graathe*, *Canuto V.* & *Valdemaro I.* manum Romano-Gallicam in numis præcelluisse, itaq; conjectura haud dubia hic datur de numi hujus antiquitate & cujusnam *Valdemari* sit ille solidus & ab utroq; latere literis, ut dicunt, rotundis seu monasticis partim signatus numus: quippe à tempore Regis *Valdemari II.* paulatim in numis desuetudine viluisse characteres illos Romano-Gallicos, per Doctores Gallicanos, relatu *Ingulfi fol. 518.* in Angliam *Ælfredo Magno* ad gubernacula sedente & hinc in oras nostras cum omnium li-
tera

terarum doctrinâ traductos in numis antecedentibus vidimus, æque ac in Galliis ex numis Regis *Philippi Augusti, Valdemari II.* συνχρῶνς, literas easdem partim in monasticas quoque; mutatas primum perspicimus, cujus rei etiam auctoritatem habemus *M. le Blanc in tractatu suo historico de monet. Francia gallicè conscripto*, ubi ejusdem monetæ typus pag. 159 depromit, literis in numis *Valdemari II.* simillimis signatos. Colligimus igitur exinde characteres eosdem in terras nostras circa eadem tempora in vectos, cum magnum nostratibus sub Rege hoc fuerit literarum commercium cum Gallicanis Doctoribus. Ex adversa numi parte inscriptum legitur: NICHOLA9 EPE. & in medio character hic R2, quibus NICHOLAUS Stygotus, Abbatì Sorensi *Martino Petro in catalogo Episcop. Roëskild.* cognomine *Lung* dictus, Episcopus Roëskildensis denotatur. Eadem inscriptio & nos quoque; certiores facit, nullius nisi *Valdemari II.* hunc esse numum, quod Episcopus nullus ejusdem nominis sub quoquam Rege *Valdemaro* Roëskildie federit, nisi sub *Valdemaro II.* Sunt qui sinistro ordine literas in prima numi area ob ipsius spatium angustum sic positas APN legunt AND iisque; indigitari satagunt Andream in Dania olim miraculis clarum, aut Slaglöfiensem aut *Andream Sunonem* Archiepiscopum Lundensem, at nos dextrè recensuisse putamus, si has literas dextrorsum, incipiendo à litera D. legerimus DAN. quia *Valdemarus* idem REX DANORVM fuit insequentibusque; numi Regum eandem præ se ferunt titulum.

Tab. XLI.

No. 42. ✚ VALDEMARVS. *Intermedium numi occupant Literæ REX.*

✚ NICHOLAVS R2 *in medio EPE. i.e. Nicolaus Roëskildensis Episcopus.*

Quod *Nicolaus Stygotus*, præmisso nomine & titulo Regis in numi primo latere, suum hic ex adverso, ut in præcedenti, adjunxerit nomen & titulum, haud dubiè nobis indicio erit, Episcopum hunc ex antiquo jure aliquam pro officio partem monetæ Regiæ, quæ Roëskildie erat, possedisse, seu certos ex ea redditus: Regii ejusmodi beneficii, Lundensi Præsuli collati, memor quoque; est *Saxo Grammat. hist. Dan. lib. XI. fol. m. 115.* ubi narrat Danie Regem *Canutum S.* Lundini Scanorum in æde *Laurentiana* primæ dedicationis die solemniter altaria veneratum esse, & quartam Regii numismatis portionem ei, qui pro tempore loci Antistes exstiterit, numeris loco perpetuo jure possidendum concessisse. Præmittebatur igitur nomen regium, ut constaret, à quo Episcopi potestatem cudendi numos haberent, quam sibi Ecclesiæ nostræ Præsules indultu Regum hinc & illinc diu reservarunt. Eodem jure quoque; Pontificis Summi Nuncius *Isarnus* Archiepiscopo Lundensi contra Regem *Ericum Menvedium* anno 1299. adjudicavit tertiam monetæ partem, quæ Scanorum Lundini exstabat. Numus hic è metallo puriori est & literaturæ politioris, quæ pro eo tempore suum valdè commendat artificem.

No. 43. ✚ VALDEMARVS REX. D. *In medio numi caput Regis coronatum.*

In adversa parte:

✚ NICHOLAVS EPE. *Aream adversæ occupat mitra Episcopalis.*

Numulus hic ex utroque metallo mixtus facie Regia signatus rarer occurrat, ideoque; perquam carus censetur, primores verò nominibus tantum Re-

gis *Valdemari* Episcopi; *Nicolai* Roëskildensis insigniti non rarò obvii sunt. Noluisse Regem hunc, Episcopum Nicolaum effigiem suam in numi adverso apponere nomini, exinde suspicamur, quòd tantum mitram, episcopale illud decus & illustre tegmen, hic ausus sit addere, qui tandem quoque eò auctoritatis provenit, ut, mortuo *Valdemaro* & filio ejus *Erico* habenas imperii capeffente, vultu mitrato numos suos signatos habuerit, quorum exemplar mox delineatum præbebimus. Proclive itaque est, ex hoc, sequenti & præcedentibus numis certius colligere, Præsuli huic, qui nomen, titulum & officii insignia imò iconem numorum adversæ insculpi curavit, partem numismatis Regii concessam fuisse & cum facie, nomine tituloque regio in antico numorum esse professum, à quo potestatem cudendi numos habuerit.

REGIS ERICI cognomine *Bløg- Penning*/ aliàs SANCTI.

Tab. XLI.

No. 44. †. ERICUS REX. *Facies Regis coronata.*

†. NICOLAVS. *Episcopi mitrati icon.*

Sunt, qui dubitant, cuinam Regum eo nomine hunc adstruere numum debeant, ex utroque metallo mixtum. Nobis persuasissimum est numis *Erici Bløg-Penning* i. e. ex quovis aratro censum exigentis, qui filius fuit *Valdemari* II. annumerari debere, quoniam sub utriusque regimine patris scilicet & filii, *Nicolaus Stygotus* Roëskildæ Episcopus sedit nec sub quoquam istorum Regum ejusdem nominis Præsulem sedisse legimus, inque numis *Valdemari* II. tempore cusis Episcopum hunc suum apposuisse nomen & titulum satis exposuimus, quod aliàs nulli Episcoporum Daniæ, nisi huic in numis sic contigisse observare nobis adhuc licuit, multo minus, quod suum quisque ex adverso numi vultum mitratum procudi fecerit, sed siglis quibusdam diu postea nomen tantum expresserit. Fuit Nicolaus ille vir, nobili *Lungorum* stemmate prognatus & in ecclesiâ Septentrionali Episcopus celeberrimus, qui multis & magnis Regni negotiis adhibitus, etiam nomine Daniæ, præfide Pontifice Innocentio IV. Lugdunenfi concilio anno 1244 interfuit, indeque eò processit, ut non tantum *Valdemari* II. tempore nomen explicitum sed & vultum gravitatis plenum, *Erico* filio *Valdemari* regnante, in numis cudi curaverit. Dehinc, orta simultate inter Regem *Ericum* & *Nicolaum* hunc, ex concilio Othinienfi, ubi Daniæ Præsules secundum Pontificum edicta in ecclesiæ prædatores, cujuscunque status, anathematis fulmen vibrarunt, redux in Norvagiam 1245. secessit & inde navi conscensa in Gallias *Claravallam* abiit, ubi anno 1249 *Bernhardini* ordinis gravis socius & sodalis in fata concessit. Nec immerito numus hic rudiori percussus *Minervâ* turbulentis illis accensetur annis. Coepit tunc pristina Daniæ monetæ bonitas & decus temporum immanitati penitus succumbere: Et coepit quoque, ni fallor, Episcoporum effigies & tandem nomen in numorum typis extirpari, cum Rex idem statim a secessu Episcopi totius Dioeceseos reditus suum in fiscum redegerit & usque ad annum 1249. retinuerit, quo eos *Jacobo Erlando* non sine certa conditione tradidit. Hinc tandem anno sequenti Rex ex itinere in expeditione sua con-

tra

tra Holfatos à fratre *Abele* Slesvigam amicè invitatus improvisò constringitur & navi impositus ad brevissimum trajectum fluminis *Sliæ* securi obtruncatus est vespera *S. Laurentii*, ætatis suæ 34, regni verò nono. Corpus ipsius deinde in flumen *Sliam* projectum & à piscatoribus demum inventum Slesvigam translatus est, ubi in templo Divi *Petri* prope chorum est sepultum. Ob miracula, quæ credebantur contestari injustam ipsius cœdem, apotheosi in Divos relatus est, cujus brachium, credulæ turbæ à monachis toties ostensum, tantum æris ac pecuniæ corrasit, ut amplissimus, qui adhuc exstat, templi ambitus inde exædificatus sit. Quanam autem Rex hic fuerit vultus specie, quoque habitu, numulus hic pro eo temporis artificio pectore tenus quidem delineat, ulteriora verò dat statua Regis ejusdem lignea, cujus, in domo capitulari Slesvigæ olim conspectæ, descriptionem affert *Cypræus Annal. Slesv. lib. 2. cap. 6.* *Vir, inquit, corona redimitus, facie pallidâ & lividâ, capillis passis, barbâ nigrâ ————— tunicâ oblongâ ad talos usq; demissa, calceis acutis & cornutis, prout eo tempore mos fuit, baltheo aureo per medium palle talaris, infra lumbos cinctus.*

Tab. XLI.

No. 45. ERICUS. *Ensis oblongus in medio harum literarum inter solis stellam lunamq; crescentem sursum mucrone se vergit, ad cujus capulum R. X. i. e. Rex.*

In latere averso:

Cruce quadrata, quam angulatim ambiunt literæ hæ: IACOB.

Verfo hoc numo, qui ferè æneus est, fatis conspicuè comperimur, eum quoque esse Episcopalem, legitur enim ibi circa crucem nomen IACOB, quod alius non erit nomen, nisi Episcopi Roëskildensis *Jacobi Erlandi*, quoniam nullus ejus nominis Præsul sub quoquam Regum Danicæ, nomine *Erici*, nisi sub *Erico Blog-venning* & *Erico Glipping* vixit. Alterutrius ergò Regis tempore proculsum hunc numulum esse oportet, quemadmodum & facies numi his literis ERICVS RX inscripta numum ulterius illustrat. Nobis est persuasissimum, eum, Rege *Erico Blogpenning* / ex officinâ monetariâ, quæ Roëskildicæ erat, unacum cæteris ejusdem farinae profluxisse. Etenim non dubitamus, Episcopum hunc sub Rege eodem, commendatione præcipuâ Pontificis *Innocentii IV.*, cui à sacris & in concilio Lugdunensi familiaris erat, ad sedem Episcopalem Roëskildicæ anno 1249. promotum & favore ejusdem Pontificis fretum omnia jura Episcopalia exercuisse, nisi quod ejus titulum, effigiem & insignia, æque ac Antecessor ipsius *Nicolaus Stygotus*, in numis nomini suo non addiderit; Fuit tamen homo spiritus perquam fastosi, ideoque multæ inter Reges ad clavum imperii postea sedentes ipsumque exortæ fuere similitates, qui Rege *Christophoro I.* non salutato, solâ auctoritate Pontificis Romani ad cathedram Archiepiscopatus Lundensis anno 1254 evectus omnia, invito Rege, immutare conatus est, nullum nisi Pontificem judicem obtendens suum. Hinc & Rex *Christophorus* Archi-Episcopum *Jacobum* in prædio suo Gisleburgo captum custodiæ Castri Hagenschoviensis in Fionia anno 1259 tradi jussit, ubi vinculis constricto Rex *Ericus Glippingus* procerum suasu, ut inimicorum multitudine paulatim levatus imperii auspicia faciliora redderet, Lundensem Diocesim anno 1261. redere voluit; Verum enim verò *Jacobus Erlandus* tantâ tumebat arrogantia,

ut Dioecesin capeffere nollet, prius quàm de causâ Pontifex cognovisset. Dimissus ergo Sveciam continuo & dehinc statim Romam petiit, ut sibi illatam injuriam quereretur apud Pontificem, qui in concilio Lugduni in Galliis anno 1274. deniq; decrevit, ut Præsul hic apud Regem *Ericum Glipping* in gratiam reciperetur nomineq; damni & expensarum argenti marcas 15000. acciperet. Nec eo decreto *Jacobus Erlandus* contentus in Rugiam se contulit, ubi monachus anno eodem d. X. Martii diem obiit suum. Ex quibus omnibus dispalescit, Archiepiscopo huic, & in vincula coniecto & exuli, reditus, qui ad Dioecesin Lundensem spectabant, à Regibus *Christophoro I.* & *Erico Glippingo* ademtos fuisse & hinc quoq; potestatem cudendi numos, quàm muneris loco Londini possidebat, tunc non fuisse concessam. Igitur sub nomine horum Regum, quos sibi offensos habebat, hunc Antistitem, qui spiritus erat superbissimi, numos voluisse procufos, non est quod credamus. Certissimum proinde erit, numulum hunc sub nomine Regis *Erici Blogpenning*, *Jacobo* hoc Roëskildiaë sedente, percussum fuisse. Anticum verò numi latus, gladio inter lunulam solisq; stellam exornatum, Clarissimus *Th. Brod. Bircherod. specim. antiq. rei monet. Dan. pag. 106.* putat, repræsentare patria tunc Regum Daniaë insignia, quemadmodum ibi & hic quoq; in numis Regis *Erici Glippingi* videtur. Primus deniq; hic est numus, quem adhuc reperire nobis licuit, *Cruciatâ*, ut dicunt, signatus, quæ tessera fuit, sub cujus præsidio *Erici* hujus pater *Valdemarus II.* tantas & tam pias in barbaras Livoniaë gentes suscepit expeditiones, utpote quæ à Pontificibus Romanis ad instar Palladii *Valdemaro* huic primum collata legitur. Constituit itaq; *Ericus Blogpenning*, parta cum fratribus pace & Episcopo *Jacobo Erlando* ad sedem Episcopalem Roëskildiaë promotus, parentis exemplo, in Livoniam cum classe & milite anno 1249. religionis ergo trajicere. *Tenebatur præterea*, inquit *Joh. H. Pontanus p. 333.* Rex hic Pontificis summi mandato ad promovendum veri Dei cultum & orbis Christiani limitem dilatandum, ideoq; Pontifices olim Romani parenti suo *CRUCIATAM*, ut vocant, contulerunt, quam & regni insignia in solo rubeo ostentant, latius in sequentium Regum numis, præsertim *Christophori Bavari*, eiq; splendidissimo ordine succedentium, se expandentem.

REGIS ABELIS, FILII VALDEMARI II.

Tab. XLI.

No. 46. ABEL. Crux quæ literas easdem habet angulatim.

Enses duo, quibus crux dextrorsum in typo est addita.

No. 47. ✚. ABEL REX. In medio numi rosa.

✚. DANORUM. Aream occupat stella.

No. 48. ABEL REX. Numuli intermedium est rasura. Ex parte aversa:

Crux inter duo peda episcopalia, quibus superius affulget stellula quadam.

Clandestino *Abelis* nutu nefaria *Erici* cæde à satellite ipsius *Lagone Gudmundo* peracta, Dux *Abel* omni conatu ad diadema Danicum adspirabat & nulla superstite *Erici* prole, *Valdemari* filius ille tunc natu maximus, hæres regni legitimus à Daniaë populo calendis ipsis Novembris proximè à cæde fratris

tris

tris insequentibus, proclamatus est, ne & bella tumultusq; plures cieret, ducatusq; Slesvicensis à regno separaretur. Statimq; ex ordine equestri XXXIV. autoritate præcipua viros sibi adjunxit & una cum iis jure jurando parricidii purum se populo excusabat. Hinc & in Comitibus Roëskildiaë ab Archiepiscopo Lundensium in natalitiis Domini postea insignitus est diademate regio, sed biennio, & quod excurrerat, imperii tantum completo & certamine cum Fresiis Eidorstadensibus inito, die Petri & Pauli anno 1253. trucidatus est. Mirantur ideo quidam, tantam numorum copiam, quæ hic alibiq; depromitur, sub Rege hoc tam brevi tempore imperii ex officinis monetariis profluxisse; At si monetæ diversitatem temporumq; rationem consideraverimus, vero haud absolum credimus, multos numos ex arbitrio eorum Præsulum esse percussos, quibus ex parte potestas quædam fuit cudendi numos, quemadmodum Archiepiscopo Lundensi inde à Regis *Canuti S.* tempore ad quartam usq; monetæ partem fuisse concessam & sub imperio *Erici Menvedii* ad tertiam adauctam & auctam ex historiâ patriâ percepimus, nec minorem numorum copiam urbium officinæ produxerunt: Scivit enim Rex *Abel* urbes & Episcopos eorumq; asseclas in sua desideria inescare, ut se suosq; certiores de imperio redderet. Hinc multa urbibus & monasteriis indulgit, quæ tempore fratris *Erici* quasi desita atq; antiquata, in usum & commodum eorundem reduci non tantum permisit, sed & sub gratiæ & pietatis fictæ specie varia ipsis contulit beneficia. Freqventes ergo sunt numi ejus ex utroq; metallo, argento scilicet & ære, qui hinc Regis nomen & titulum signatum habent, illinc verò duo pedes episcopalia, quorum intermedium crux sub stellula occupat. Alii dantur, quorum latera postica gladios repræsentant duos, dextrorsum in typo addita *Cruciatâ*, Christianæ religionis tessera, forsan expeditionem, quam bis contra Fresios Eidorenses suscepit, ejusq; apparatus denotantes, cruce in bonum adjunctâ omen. Freqventiores autem numos esse experti sumus, qui hinc rosam illinc stellam exhibent cum inscriptione hac ex utroq; latere: ABEL REX DANORUM, quemadmodum No. 47. Tab. XLI. videbis. Effigie vultuq; autem Regis aut Episcopi nec præsulis ullius nomine, prout tempore Regum *Valdemari II.* & *Erici Blagpenge* in numis signatum intelleximus, numulos hosce nusquam insigniri, singularem status subesse rationem suspicamur. Exstincta enim, ut prædiximus, in typis numorum *Nicolai Stygoti* & *Jacobi Erlandi* fastuosorum Præsulû memoriâ, tenaces sui juris cudendi numos Daniaë Reges exstitisse credimus. Et quamvis Rex *Abel* ab initio regiminis sui, omnia, quæ antiquitate desita erant, urbibus & monasteriis indulgisse dicatur, attamen Episcoporum, qui monetam nullibi integram & sui juris, sed certos alicubi ex ea redditus habuerunt, nomina & effigies in typis numismatum delatas voluisse ex hac numorum congerie satis colligimus. Quemadmodum & diu posthac effigies Regias Episcoporumq; nomina in numis omissa percipimus, donec tandem Præsules hi seculo XIV. siglis in numis exprimi fecerint nomina, prout fol. 110. *Mus. Reg. part. II. Sect. V.* & inferius No. 61. Tab. hujus videbis, & seculo XVI. Archiepiscopi Nidrosienses *Ericus* & *Olaus* nomina unacum insignibus gentilitiis explicatè apposuerint. Quippe magna Antistitum & ordinis Ecclesiastici in regnis his, aspectu Romani Pontificis, autoritas erat, hinc tanta inter Reges Episcoposq; dissidia intestinæq; simultates exortæ fuerunt, putabant enim Daniaë Reges injustum, Ecclesiasticos viros

eorumq; Antistites potiore Regnorum partem possidere eamq; quasi ex jure sibi vindicare. Tenacissimus exinde sui juris cudendi monetam factus videtur Rex *Ericus Menvedius*, qui etiam fratrem germanum *Christophorum* Ducem Hallandiæ anno 1307. constitutum noluit, si monetam cuderet ullam, prout *Hvitfeldius Chron. Dan. part. 3. fol. m. 334.* memorat.

REGIS CHRISTOPHORI I. FILII VALDEMARI II.

Tab. XLI.

No. 49. ✚. CHRISTOPHORUS. *Medium numi Corona apertâ insignitum est.*
REX DANORUM. *In areâ numi crux.*

No. 50. ✚. CHRISTOPHORVS. *C. in medio.*

✚. REX DANORVM. *In intermedio apparet stella.*

Jam sese, ut censemus, offerunt numuli Regis *Christophori I.*, qui ex testamento Patris Laalandiæ & Falstriæ Dux, neglecta a populo Daniæ Fratris *Abe-
lis* sobole mascula, in natalitio festo Christi anno 1252. solenniter creatus est Rex & una cum conjuge *Margareta Sambiria*, Pomeraniæ Ducis filia, consecratus. Fuit Rex, qui Episcopis aliisq; viris Ecclesiasticis maximè infensus erat, & jus regium paulo tenacius sibi vindicaturus cum Archiepiscopo Lundensium, *Jacobo Erlando* fermè aperto delitigavit Marte. Hinc & inter cæteras, quas Archiepiscopus idem contra Regem hunc habuit querelas, de re numaria fuit illa, quod Rex monetæ puritatem præprimis in detrimentum Clericorum Daniæ, qui in Academiis exteris artes liberales colebant, depravaverit & literis ad *Johannem Monetarium* Roeskildæ prohibuerit Archiepiscopo solvere centum illas marcas puri argenti & ducentas veteris monetæ, quas Rex mutuas ab eo habebat. De cujus summæ solutione eidem Monetario mandatum jam pridem dederat. *Hvitfeldii Chron. Dan. part. 2. folio m. 249.* habent 100 *Mark Lødige Sølf* & 200 *Mark udi gamle Penninge*. Ex quibus satis constat, Regem hunc Roeskildæ habuisse ædem monetariam variamq; fuisse Danorum monetam, quam in novam & veterem dispefci inde à *Canuti VI.* & *Valdemari I.* temporibus ex testamento Lundensis Archiepiscopi *Absolonis M. S.* retro legimus, quod ex meo antiquitatum penu, quamvis paupere, communicatum sagacissimus *Sperlingius* nostras doctissimis illustravit notis, in quibus pag. 55. 56. & 103. hos ponit marcarum & denariorum calculos exactos *Marca autem*, inquit, *argenti, quæ nobis est en Mark Lødie Sølf est sedecim semunciarum pondus argenteum, nostrâ monetâ octo unciales thaleros reddens: Aliæ erant marca denariorum, Mark i Penninge.* Exstantq; inter marcas hæc marca denariorum Scaniensis monetæ, aliæ Sielandensis, aliæ Futenfis seu Cimbrica monetæ. Scanienses denarii & marca Regum *Valdemari I.* & *Canuti VI.* temporibus præ pollebant Sielandicis altero tanto & diu post etiam. Quatuor marca denariorum Scaniensium, octo verò marca denariorum Sielandensium requirerentur ad unam marcâ argenti conficiendam, ita ut uncialis thalerus apud Sielandenses id temporis fuerit marca denariorum; Duo verò unciales apud Scanienses marcâ denariorum Scaniensium reddebant: Et quia sedecim denarii faciunt marcâ denariorum, vide-

mus

mus quemlibet denarium Scanienſem argenteum valuiſſe hodiernæ moneta ſex aſſes Lubecenſes, atq; ſic quondam æquales fuiſſe denariis Romanis; denarios verò Siælandicos dimidio minores. Cimbricam ſeu Jutenſem monetam Siælandicâ viſioris item fuiſſe pretii exinde perſentimus, quòd Chriſtiernus Præſul Ripenſis tempore Regis *Erici Menvedii* in diplomate ſuo, anno 1312. feria ſecunda poſt octavas nativitatis Johannis Baptiſtæ conſcripto, memoret, ſummæ alicujus numariæ ſolutionem Equiti *Heine* debitam, quam Siælandicâ & non Cimbricâ moneta ſibi fieri interceſſerat prædictus eqves, cujus citam in Dania rei numariæ ſcientiam Episcopus idem admiratur: nam quamvis legibus *Ericus Glippingus* anno 1384. conſtitutum voluerit unam eandemq; harum Provinciarum exſtare debere monetam, tamen ſatis hic & ubiq; liquet per Regum tempora varia provinciarum monetam diutius fuiſſe variam. Novimus, ait porrò laudatus D. O. Sperlingius pag. 57 & 58. veteres denarios, quæ priſtinæ bonitatis erant, quoties novi cuderentur ſedulò conqueſitos fuiſſe & ad monetam edictis ſeveris propoſitis redire debuiſſe. Sicut mirum non videatur tam paucos numulos veteris moneta ſuperſeſſe, & qui ſuperſunt eſſe ex vilioribus, quòd præſtantes argentariorum avaritia jam dudum uncis manibus traxerit. Neque tamen exiſtimet aliquis, cum marcas argenti & marcas denariorum hic legit, unum aliquem numum cuſum tunc temporis fuiſſe, qui marcæ argenti & marcæ pondus in argento repræſentaret, minime gentium. Supra denarios tunc nulli numi cudebantur, cætera nomina numorum pondus erant, donec tandem civitates Hanſeaticæ, Lubeca, Hamburgum, Wiſmaria & Luneburgum primæ anno 1506. Marcæ nomine numum produxerint marcæq; hanc denariorum ad peculiarem ſtatum redegerint, loco denariorum Schillingos ſedecim marcæ huic tribuerint, ſchillingo verò cuiq; denarios duodecim. Et quoniam hic erat **STATUS MARCÆ LUBECENSIS** numo eidem civitates prædictæ inſcribi etiam curarunt: **STATUS MARCÆ LUBECENSIS** 1506. Plura videbis apud autorem eundem, rei numariæ peritiſſimum. At litigiis inter Regem Chriſtophorum Episcoposq; in Dania ſic protelatis & hinc inde exortis animorum motibus, tandem Rex idem non adeò difficilem ſe viris Eccleſiaſticis præbuit in Cimbriam ſeu Jutiam trajiciens, Ripas, ut infauſta iſta diſſidia penitus ſoporare valeret, ſe contulit, ubi è medio ſublatus narratur, ſeu dum apud Episcopum Arhuſienſem convivio poſtea excipiebatur, octavo regni ſui anno.

REGIS ERICI cognomine GLIPPING, qui CHRISTOPHORI I. fuit filius.

Tab. XLI.

No. 51. ERICUS REX, *Medium numi gladiolus occupat inter ſolis ſtellam lunamq; crescentem.*

In adverſo latere.

✚ DANORUM. *Clavis inter trifolia bina.*

No. 52. ERIC. REX *crux quadrata in medio.*

✚ DANORUM. *Corona aperta in numi areâ.*

Tab.

Tab. XLI.

No. 53. ERICVS REX. *Lilium*.✚ DANORUM. *Corona majuscula*.No. 54. ERIC REX. *Crux in medio*.✚ DANORVM. *Corona minuscula*.No. 55. ERIC. *Hasce quatuor literas quadrata crux angulatim habet.*
 REX. *Literæ eadem ambiunt trigonum, lilis ornatum*.

Tandem hic sese sistit numulorum quædam series Regis *Erici Glipping*, qui ab oculorum frequentiori nictatione sic in historia patria cognominatur. Princeps fuit ab ungviculis non minus ac pater ipsius ordine Ecclesiastico offensus, octennem enim imperio à patre destinatum Ecclesiæ Præsules coronare Otthinia denegarunt, quem tamen anno 1260. ætatis suæ undecimo, patre mortuo, inauguratum legimus. Imperio sic admotus matris consultu gessit bella varia & juris Regni æquè ac pater tenax sæpius anathematis fulminibus fuit expositus ab iisdem viris Ecclesiasticis, donec tandem, ut perhibetur, vitiaverit nobilem sæminam, cujus maritus Stygotus Marescallus conjuratiq; ipsius ipsa Ceciliæ nocte anni 1286. in Jutia pago Finderup prope Viburgum Regem hunc ab itinere seu venationibus fessum & quieti deditum multis & magnis vulneribus interemerunt, septimo supra tricesimū ætatis suæ anno, imperii verò vicesimo septimo. Tanta rerum vicissitudine sub Rege hoc inde à Patre ipsius in Ecclesia exorta, nulli dubitamus, quin Rex hic, qui patrisando Episcoporum reditus attenuare conatus fuit, etiam in totum sibi vindicaverit numisma Regium, quippe Pontificis summi legatus Isarnus legitur Archiepiscopo Lundensi contra Regem *Ericum Menvedum Erici Glippingi* filium jure postea adjudicasse partem monetæ Lundensis, *Christophoro I. & Erico Glipping* regnantibus, utpote amissam. In urbium desideria exinde facilius fuisse videtur Rex hic, ex quarum officinis monetariis produisse creduntur numismata quàm plurima, quamvis Episcopalia quædam dari haud negemus, omnia tamen sub auspicio Regii nominis tituliq; procusa: Noluic enim Rex ullam monetam, nisi modo hoc percuti, quemadmodum ex deprecatione *Valdemari*, Australis Jutiæ Ducis, eidem Regi Neoburgi in Fionia 1236. facta, constat, ubi Dux ille promisit, se nullam Slesvigæ procudere vellet monetam, nisi Regis ejusdem nomine & titulo percussam. Fusiùs de his vide *Joh. Isac. Pontani rer. Dan. hist. lib. VII pag. 372. & 373.*

Primum ergò in tabula hac sub No. 51. positi numuli facies antica nomine tituloq; Regio gaudet circa gladium, secundum literarum positum, inter solis stellam crescentemq; lunam mucrone deorsum vergentem. In adversa verò numi parte clavis unica eminet inter trifolia duo, quemadmodum in aliis numis sub ejusdem Regis nomine & titulo percussis, latus idem exhibet claves duas, qui exinde omnes censentur Episcopales: Protrahit enim *Pet. Resenius in descript. Insulæ Samsoæ pag. 37.* ex Archivis Hauniensibus Episcopale sigillum Præsulis *Petri Bangii*, Roëskildia sub Rege hoc, *Erico Glipping*, *Christophoro* item *I. & Abele* sedentis, clavibus binis ejusdem figuræ cum cruce quadrata signatum, quemadmodum & in numis Episcoporum, qui seculo 14. in Dania regno procusi habentur, siglis eorundem pedum Episcopale clavisq;

unica

unica additur. Exemplar videbis in tabulâ hac No. 51. Unicâ clave, quisquis ille fuerit Episcopus, sui forte voluit signari numi adversum latus, quod unum sit verbi Dei ministerium, quo peccata solvuntur & ligantur, & proinde una clavis est ad aperiendum & claudendum cælorum regnum, quæ pro diversitate objectorum itemq; & factorum duplex in quibusdam numis est, solvens scilicet & ligans, adeo ut etiam numis fastuosi illi Præsules tacite anathematis fulmen in Regem hunc quoq; vibraverint, quemadmodum verbis id factum esse fusiùs in historia patria legimus.

Etiam in aliqua Daniæ civitate Episcopali numum, secundo loco sub numero 52. hic asservatum & cruce quadrata in prima facie signatum, cûsum esse, non est quod dubitemus. Ex adverso latere numus idem habet regni insigne, coronam nempe, pro ejusdem seculi more, apertam. Nullos enim Septentrionis Reges eo tempore gestasse coronas nisi apertas, docet etiam numulus in tabula hac numero 71. sculptus, qui est *συνχρόνως* Regis Norvagiæ *Erici Præstehadere* i. e. Clericorum osoris. Talem coronarum formaturam, splendido Regum succedentium ordine usq; ad *Christiani IV.*, Magni Regis, tempora durasse, ex numis & sigillis eorum quoq; intelligimus, nam ab eo tempore Patriæ illi Statores pristinas Daniæ glorias, quibus Majores ipsorum claruerunt, modo eminentiori instaurarunt.

Tertius, qui hic numero 53, emicat numus ex parte prima proculus habet lilium *τρίφυλλον*, seculo duodecimo in numis Franciæ à *M. le Blanc* primum observatum; quod Professor Gymnasii Otthinienfis *M. Th. Broderus Bircherod*, monetæ patriæ perquam peritus, *Specim. antiq. rei monet. Dan.* inde à seculo undecimo ad pag. 60. nobis depromit in sigillo urbis Otthiniae in Fionia, quæ *Adamo Bremensi in Descript. Dan.* dicitur tunc temporis *urbs satis magna*: Urbs certè est insignis, elegans & civilitate grata, quæ ob amænum sui in Fionia situm insigne hoc pervenustum meretur. Quemadmodum & urbs Susa Phœnicibus dicta fuit *ἐκ τῶν περιεπεφυκότων κρίνων* i. e. à circumnascantibus liliis, & *σῆσεν τὸ κρίνον ἐπὶ φρυγῶν λέγεται* i. e. lilium vocatur susum à Phrygiis. quod Hebraeis est *שושן*. Alii Ripis Phundusiorum cûsum volunt numulum hunc, ubi in monte liliorum, qui adhuc exstat, primum Ripensis ecclesiæ templum alicq; ædes publicæ in vicinia olim exstructæ narrantur: Notum enim est ex legibus civitatis ejusdem, Rege *Erico Glippingio* in Dania regnante, in urbe hac exstitisse officinam monetariam satis celebrem.

Pristinum monetæ Danicæ decus ejusdemq; valorem huic Regi ulterius curæ & cordi fuisse, etiam lex hæc, in concilio Nyburgensi in Fionia anno 1284 ab ipso promulgata, contestatur: *Then Mynt ther i Sielandt ær/scal wære so got som then ther i Jwotlandt ær.* h. e. ejusdem valoris & bonitatis debet esse moneta Sielandica atq; Jutensis sive Cimbrica; Regi verò huic, variis regni negotiis subditorumq; insidiis obruto, non diu postea superstiti, monetam pondere & bonitate coæquare, quod sciam, vix contigit. Scaniensi interim monetâ, utpote quæ cæteris in Regno Daniæ præpollebat, solutiones numarias imprimis factas, in *Chronicis Dan. Huidtfeldii* ex stipulationibus ubiq; percipimus, nisi quod ibid. pag. m. 360. meminerit *Christiernus* Episcopus Ripensis, exstitisse eqvitem nomine *Heine*, qui tempore Reginæ *Agnetae*, quam *Ericus*

Glippingius duxerat, urfit, sibi alicujus summæ numariæ solutionem Siælandicâ & non Cimbricâ monetâ fieri, quas quidem coæqvandas Rex idem prædicta lege sancivit.

REGIS CHRISTOPHORI II.

Tab. XLI.

No. 56. CHRISTOFOVS. *Cruz quadrata*.

Ex adverso:

✠. REX DANORVM. *Dux columna, sigla seu numerus binarius.*

Nullis numerum, quod sciam, in musæo hoc repertis, qui sunt Regis *Erici VII.*, *Mendved* ob id dicti, quod cum quicquam assertum vel negatum vellet, verbis suis ut plurimum adjicere solitus erat: *Ja Mænd & Men Mænd* accedimus jam ad numulos fratris, qui in historia patria *Christophorus* ejus nominis est II. Hic Dux *Esthonia* & justus fratris hæres ad gubernacula Daniæ anno 1320. promotus ob denegatum censum, quem subditis usq; ad decimas redituum omnium imperavit, ut fratris persolveret æs alienum, varias hinc similitudines inter se subditosq; suos ciebat, qui & exsul continuo est factus. Imperio deinde restitutus antiquum obtinuit, quæ de re tandem aliquando à subditis, vicinorum ope, conjectus est in vincula, quibus vix elapsus Nycopiæ in Falstria anno 1331 occubuit. Nec huic temporum immanitati rem monetariam in Dania penitus succubuisse, exinde colligimus, quod annales nostri, Rege *Christophoro II.* meminerint, ædes monetales & Londini Scanorum & Ripis Phundusiorum existisse perquam celebres: Scanoræ itidem & Londini tempore fratris ipsius *Erici Mendvedii* quoq; fuisse erectas officinas nobis etiam autor est *Hvidtfeldius* nostras pag. m. 405. quam Rex Londini, totâ Scaniâ Domino *Ludovico Alberti ab Eberstein* oppignoratâ, sibi reservavit & pag. 442. Rex *Christophorus II.* *Johanni Comiti Holsatiæ*, ob sibi in exilio latas suppetias indulgit privilegium flandi & feriundi numos Saxcopiæ in Lolandia. Tot & tantis in Dania sancitis monetis, magnam ejusdem Regis congeriem numerum, quamvis turbulentis temporibus, ex eisdem officinis profluxisse non dubitamus. Numus, quem hujus Regis sub No. 56. attulimus, est moduli conspicui, qui major cæteris Regum antecedentium numismatis aliqualem sibi exinde acquirit splendorem, quamvis sit tantum non æris Cyprii. Columnas in postico habet duas, eodem modo, quo posteri ipsius, Reges *Valdemarus IV.* & *Olaus V.* in numis eorum cudi curarunt, binis his numeris, nî fallor, numi pretium significantibus: Duas enim oras & leges Siælandicæ & Cimbricæ loco mulctæ sæpius ponunt; Antiquitus verò oram fuisse numisma computatitiû & non cûsum *H. Spelmanno* & *Sommero* quidem suffragamur, quomodo *Haquimus Magni* filius una cum *Magno Baerfood* seu *Nudipede* Rex Norvagiæ constitutus anno 1093. remisit *Norvagiæ Land-oram*. h. e. numariam quandam solutionem, quam incola quivis, regno egrediens,olvere tenebatur; Et in legibus Danicis, *Sagesalds Ore* certam pecuniæ summam, 2½ unciales valentem, denotabat, sed eam non minus atq; marcâ denariorum, à limitata denariorum summa sic denominatam, cum tempore existisse cûsam nulli dubitamus. Hinc & *Ostersonius* nostras l. c. Oras dispescit in eas,

quæ

quæ argenti sunt & quæ denariorum numerantur, computatq; unam Oram argenti valere $2\frac{1}{2}$ Oras denariorum, quæ jam conficiunt $7\frac{1}{2}$ asses seu schillingos nobis usuales, & calculis ita positis, duæ oræ denariorum facient jam Danicos asses quinq;. Numulum autem nostrum hic luci expositum tanti pretii, cum mediocris sit bonitatis, vereor deputare, mentionem enim eodem loco injicit *Osterfomius* nostras vilioris numuli, *Ørtugæ* scilicet, quam distingvere videtur in novam & veterem & calculum ponit, novæ monetæ *Ørtugam* tantum conficere duos albos Danicos, seu trientes, veteris verò monetæ *Ørtugam* sesquiasseles usuales Danicos, cujus pretii numisma hocce potius esse autumamus, nisi politioris doctrinæ lector maluerit, Regem hunc Oræ puritatem in tantum depravasse, ut eò citius fratris demortui persolveret æs alienum provinciasq; hinc oppignoratas regno restitueret, in cujus usum subditi ipsius censum impositum denegaverant, prout antea meminimus.

VALDEMARI IV.,

qvi filius est CHRISTOPHORI II. & cognomine
ATTERDAG.

Tab. XLI.

No. 57. VALDEMARUS. *In medio numi.*

II

In averſa :

REX DANORUM. *Cruce quadrata in numi averſâ areâ.*

No. 58. VALDEMARVS. *In numi intermedio II.*

DANORUM REX. *Cruce item quadrata.*

No. 59. ✚ VALDEMARVS. *In medio numi O.*

✚ REX DANORUM. *Cruce eadem.*

Post obitum *Christophori II.* Dania suo exitio per septennium multas exantlavit ærumnas, dum provinciarum Dominatores potius ex pignore loculos ditare, quam hostes, regni lacinias hinc inde abscindentes, arcere voluerunt. Legitimum igitur Regis *Christophori II.* hæredem *Valdemarum*, qvi exsul aulam Imperatoris *Ludovici Bavari* non sine industriæ laude seqvebatur, ad Regni gubernacula Daniæ cives revocabant, ut sibi impositum excuterent jugum. Anno 1340. redux primum Daniæ provincias in partes plures, veluti *Penthe*i artus, dissecatas hostium manibus extorsit, quas unacum oppignoratis, aut pecunia aut pactionibus à se redemptas, generoso animo in unum paulatim reduxit, omnes exterorum dominationibus exhaustas. Quomodo & *Balthici* maris ejusq; insularum dominium vindicavit sibi, præscribendo identidem *Holsatiæ*, *Saxoniae*, *Vandaliae* *Hanseaticisq;* urbibus easdem leges, quas subditis Daniæ antea dare non sunt veritæ. Tandem in arcē *Gurrea*, cujus adhuc prope *Helsingoram* in *Siaelandiâ* rudera ostenduntur, podagra laborans die *Crispini* & *Crispiani*, qvi fuit 25 Octobris, anno 1375. rebus humanis excessit, ipsius verò imperii trigesimo quinto.

Funeralis post celebratis in ædem cœnobii *Sorani* jussu filiae *Margaretæ*

translatum est funus, ubi sub tumba, ex marmore exstructa, quiescit. Regi huic ob tritum ipsius proverbium, quotidiano sermoni adhibitum *Altterdag*, cognomentum *Altterdag* hærebat, quo innuere voluit, iterum instare diem, nec omnes soles omnino occidisse. Cedebat tempori & plura consilio quam vigerebat, utpote qui egregiis dotibus undique præditus erat, quæ industriam, vigilantiam atque animi ejus adversus tot incidentes casus invictum robur declararunt, & hinc tempus diesque ipsi, post tot exantlatas ærumnas diu ad clavum imperii sedenti, multa revelavit.

Monetarias res quod attinet, Rege hoc omni industriâ regnante, monetæ exstiterê variæ. Anno 1355. Rex *Valdemarus* in arce *Wrangstorp* die S. Olai quædam instituit comitia, in quibus Historici nostrates meminerunt de re numaria decretum factum publicatumque, quod emendæ Regi, supremo judici, secundum leges patrias debitæ, duplicarentur, ut vel eo citius quoque Rex hic provincias, Principibus exteris jam diu oppignoratas, redimeret. Cui bono etiam censemus, anno sequenti, eundem Regem monetam imminuisse novamque cudi fecisse, quando *Hvidtfeldius* noster pag. m. 511. *Chronolog. Dan.* narrat, eum, ob æneam pro argentea substitutam, malè audivisse.

Primum ergo, qui sese hîc offert No. 57. quidam ex illis esse persentiunt, qui ex metallo mediocri cusi, majorisque pretii sunt deputati, quam cæteri, quare & trinis insigniti videntur columnis, numuli valorem fortè denotantibus, quemadmodum aliqui binis percussi habentur. Ex quibus monetam imminutionis & mutationis à Rege hoc factæ etiam arguunt.

Columnas duas, quibus numus No. 58. signatus in averfa sequitur, quodammodo illustratas videbis in numi *Christophori II.* descriptione, cætera ejusdem sunt tenoris, atque proximè præcedens numulus. Nec aliud de columnis hisce, quibus numuli signati sunt, dicere in promptu erat, cui acquiescendum, donec se melior obtulerit illustratio, nisi quis maluerit deletâ jam Episcoporum memoriâ in numis, siglis his denotari nomen Monetarii cujusdam, sub Regibus *Christophoro II.*, *Valdemaro* hoc & *Olao V.* *Roëskildia* aut alibi in Dania degentis, cum in numis horum Regum eadem exstent columnæ, justo tamen pretio numis deputato: *Johannem* quippe monetarium Regem *Christophorum I.* *Roëskildia* habuisse *Hvidtfeldius* pag. m. 249. narrat, quem ejusdem nominis juniorem postea sub Regibus his vixisse, haud refragamur. In aprico quidem est, nullos iis temporibus apud externos Reges duces aut populos, quod sciam, dari numos columnis his, pretii loco signatis, ne quidem in urbibus Hanseaticis, quæ, ut *Crantzius* in *Vandalia* sua c. 38. lib. 12. ait, uno pondere à longa memoriâ monetam habuere & quarum magistratus in fingendis & corrigendis numis, summa semper incubuerunt cura, Regesque & Principes vicinos tandem exemplum sequi suum fecerunt. Nec hoc adeò obstare videtur, nam quemadmodum *Crantzius* loco citato subindicat, civitates has anno 1468. necdum potuisse adducere Reges & Principes vicinos in eam sententiam, ut numos cudi facerent, in earum exemplum, & expressis ibidem dicit verbis: *Minoris semper fuere in vicinis provinciis argentei numi, & paulo antea: Sed non poterant, (urbes) occurrere malis, quæ prævenire cupiebant: Ita quoque exinde certò colligere licet, Reges nostros, cum quibus civitatibus his multæ tunc exstiterê simultates, in signandis numis earum mores antiquitus etiam*

etiam non secutos esse. Nec *Magnus* Dux Megapolensis, quem vicini Principes secuti sunt prius quam initio seculi XV. *constituit æquare malleum suum, urbibus in moneta Lubecensibus concurrentibus*, prout laudatus *Crantzius lib. 14. cap. 22.* memorat.

Tertius, qui insequitur, æqvè ac proximè antecedens, fermè argenteus est, justiq; exinde censetur esse pretii. Præter solitam inscriptionem in latere primo, quod calcographi incuriâ hic inversum est, habet in medio O magnum seu monasticum, ex quo conjectare quidam præsumunt, numisma hoc sub Rege eodem proculsum fuisse Otthinia in Fionia. Qui verò melius censere videntur, litera O initiali indigitari autumant Ortingiam, aliàs Vordingburgum, seu Oringborg, nobis antiquitus dictum, cum multum negotii fuerit Regi huic in loco illo, ob comitia & Regia statuta aliàs satis celebri: Arx quippe fuit Regum Daniae quondam munitissima, cujus tractus, autore *Hvidtsfeldio* nostro p. m. 526. Regi *Valdemaro III.* adeò jucundus fuit, ut ibi commorari maximè amaverit, magnificeq; arcem hanc instaurari & ampliari fecerit, urbem amplissimam potius, quam arcem, exædificando, monetaria officinâ perdignam. At vidimus quoq; numulum hujus Regis ex adverso literâ *M* rotundâ seu monasticâ insignitum, qui præterea ejusdem est inscriptionis atq; cæteri, æri hic incisi. Qui rem hic acu tetigisse sentiunt, aliquo modo sursum vertunt literam hanc & ex ea formant E, quia *Erici* Episcopi Otthinienensis, nobili Krabbiorum prosapiâ sati & sub Rege hoc Otthinia sedentis, nomen exprimere satagunt: Si verò penitius mecum inspexerint numulum, videbunt, lectionem in area ejus esse incipiendam secundum crucem ante literas in orâ ejusdem numismatis positam, quemadmodum in numis antiquis ubiq; lectio sic instituenda, unde litera monastica M. sese nobis hic sponte offeret. Et caractere hoc congruenter jam eruto, dijudicare non minus difficile erit, quid eâ monetarius voluerit indigitari, cum nec civitatis nec Episcopi cujusdam, jure cudendi numos gaudentis, nomen, à litera M. incipiens, *Valdemaro* hoc regnante, detur. Malmogiæ opidum, quod anno 1319, necdum caput radices agere eq; solo & fundamentis tunc primum fuit eductum, indigitari hoc caractere, vereor statuere, cum à Rege hoc *Valdemaro* eadem urbs anno 1360 tantum exornata legatur ea prærogativâ, ut ipsi per Daniae Regnum sua negotia immuni liceret exercere, & de monetâ ibi altum sit silentium. Igitur pace antiquariorum persuademur, mentionem gratam & gloriosam hic injici *Valdemari* filiae, Reginae *Margaretae*, quæ hæres Regni Daniae anno 1353. nata, *Haqvino* verò Regi Norvagiæ anno 1359. desponsa, anno 1363. matrimonio ei juncta est, anno ætatis suæ decimo. Et quemadmodum ad numum *Valdemari* hujus literâ O signatum in *Musæi Regii* descriptione antecedenti dicitur, eâ indicari nepotem ipsius ex *Margareta* filia, quem successorem exoptaverat, quia in numis *Olai*, qui sequuntur, literâ O Regis ejusdem nomen certè innuitur: Eodem modo in *Margareta* numis ex literâ M Reginae hujus nomen, uti & hic in numis ex literis O & M. *Valdemari* exoptatorum successorum nomina antiquarii nostrates eruunt, id quod etiam ex siglis Episcoporum in numis, *Olae* & *Margaretae* etiam regnantibus, liqvîdò constat. Antefagire numis suis *Valdemarus* hic videtur, consummata virtutis sobolem hanc suam possessuram esse solum, qui aliquando considerans filiae virtutes maximas, prolocutus est, in illa na-

turam aberrasse, feminamq; protulisse, postquam virum statuisset Nec procul à stipite pomum cecidit, cum *Olaus Margareta* ejusdem filius, etiam *Valdemaro* superstite, tantæ exstiterit indolis, ut utriusq; Regni, *Daniæ & Norvagiæ* perdignus censitus fuerit Princeps. Seqvuntur jam numismata

REGIS OLAI nomine V.

Valdemaro IV. mortuo in filiæ ipsius, *Margareta*, & *Haqvini* Regis *Norvagiæ* filium *Olaum* tandem post varia dissidia populus Proceresq; *Daniæ* consensere, quem decennem & quod excessit, die inventionis crucis, *Slaglosiæ* in comitiis suis anno 1376. Regem salutarunt, præsentibus *Olai* parentibus spectatissimis. Anno sequenti leges constitutionesq; suas, quibus se subditosq; teneri voluit Rex, Matris *Margareta*, *Daniæ* illius *Semiramidis*, consilio & ope circa ineuntem Junium *Nyburgi* in *Fionia* promulgavit, ut curam legum regniq; summam sibi fore testaretur. Præfuli *Lundenfi* tum quartam partem cuiæ ibidem monetæ inter tot liticulas antecessoribus ipsius, ut antea narravimus, à Regibus dentam, attribuit, more nempe, ut in historia patriâ additur, dudum usitato. Exinde monetam vitam spiritumq; fortiolem sumpsisse, quæ ab hoc Antistite etiam corroborari cæpit, nulli dubitamus, & ex eadem monetæ officinâ *Metropolitanâ* allati quoq; numi partim produsse videntur, qui ex medio sive mixto metallo hic æri incisi exponuntur luci.

Tab. XLI.

No. 60. O. REX. *Crux ex quatuor foliolis, ut apparet, composita, quæ angulatim literas præcedentes habet circumscriptas.*

In averfa:

DANORUM. *Ambiunt literæ hæ duas in medio columnas.*

No. 61. O. REX. *Quatuor sunt literæ, quæ angulos quatuor crucis singularis, quasi ex quatuor pugionibus composita, occupant.*

In latere adverso:

I. A. *Inter siglas hæc lituus clavisq; Episcopalis eminent.*

Numulus, qui ultimo loco hic ponitur, nullius nisi Præfulis cujusdam sub Rege hoc sedentis esse, insignia episcopalia satis clarè indicant, nec ulli Episcoporum, aut in *Dania* aut *Norvagia* sub Rege hoc sedenti, secundum siglas, quod sciam, attribui poterit, quam *Jona Asloensi*, quem, Rege *Olao* regimini *Norvagiæ* inaugurato, anno 1381. suscepit & præsentem fuisse narrant *Chronica Norvagica* pag. m. 850. Nec in quemcunq; Episcoporum *Daniæ*, Rege *Olao*, sedentem, characteres hi aptius quadrant, cognomen enim nomini suo in numis, sigillis aut diplomatis vix addere solebant Præsules illi, quemadmodum & *Nicolaus Stygoti*, qui *Valdemaro II.* & *Erico Blogpenning* regnantibus, *Roëskildæ* sedit, in numis nomini solum adjecit, cujusnam loci Episcopus esset, cognomine omisso, & *Jacobus Erlandi*, *Erico* eodem Rege, in numorum adversa parte nomen suum tantum procudi fecit, absq; cognomine aut muneris titulo, uti antea idem probatum dedimus. Et si quæ nomini-
bus horum Antistitum additæ fuerint denominationes, illæ certè petebantur à sede metropolitana, ut: *Nicolaus Roëskildensis*, *Tycho Ripensis*, *Petrus Ot-*
tho-

thoniensis & hîc *Jonas Asloensis*, scilicet Episcopus. Et sic per septennium postea Princeps hic supra ætatem prudens imperium utrumq; Danicum scilicet & Norvagicum pacis, justî atq; æqvî amans omni industriæ laude tractavit, qvî consilia Matris senatorumq; qvos comites plerumq; sibi habebat, perbenignè admittebat. Falsterboæ suum præmaturè obiit diem anno regni duodecimo, vitæ vicesimo secundo, longiore vitâ dignus: Viscera ipsius pro more ejusdem temporis Lundini Scanorum in æde Divi Laurentii, quam multis modis exornare gavîsus est, deposita sunt, corpus reliqvu verò in Soræ cænobium translatum ibiq; sub epicedio illustri consecratum jacet, cum qvo Regum Daniæ & Norvagiæ soboles mascula, antiquissimâ prosapia nata, defuit.

REGINÆ MARGARETÆ WALDEMARI Filiae

Numos qvòd attinet, ex annalibus patriis percipimus, eos, Reginâ hac ad septentrionis gubernacula sedente, in Daniæ provinciis interdum fuisse admodum raros, qvare & eo minus nobis jam obvii sunt. Proinde qvòq; in legibus, quas anno 1396. feria secunda proximè ante festum Conversionis: S. Pauli promulgavit Wiburgi in Jutia, teste *Hvidtfeldio pag. m. 7.* maximè conqvesta fuit monetæ Danicæ penuriam in Regni Provinciis, mandatq; ibi argentum censuale ex qualibet domo, denarios scilicet grandiores octo (Angli *Grossos* seu *Groats* vocant) recudendos anno eodem in suppetias sibi ferri. Satis exinde etiam colligere licet ob monetæ indigenæ defectum, peregrinam tunc frequentius in usu fuisse, præsertim Anglicanam, qvâ res magni pretii coemptas in historia patria sæpius legimus: Gothlandiam quippe à Teutonicorum eqvitu potestate anno 1408. persolutis aureorum Anglicanorum novem millibus recuperavit Regina hæc, in Regnorum commoda perquam intenta.

REGIS ERICI VIII. feu POMERANI.

Tab. XLI.

No. 62. ERICUS REX D. S. N. Corona Regis aperta. Sigla D. S. N. denotant tria septentrionis regna, scilicet Daniæ, Sveciæ & Norvagiæ, quorum fuit Rex.

In adversa Numi:

✚ MONETA NESTVED. *Cruce quadrata.*

No. 63. ✚ MONETA RANDE. Regii Nominis character coronatus.

* IN NOMINE DOMI. * *Circa crucem quadratam.*

No. 64. * IN NOMINE DOMI * *Est Symbolum Regis, quod ambis Crucem itidem quadratam.*

MONETA OTTOIS. *Quod est: Otthoniensis. Regis ejusdem sigla Coronata.*

No. 65. * MONETA * ODENSE. Regii nominis solita nota coronata.

In

In adverso numi latere.

* IN NOMINE * DOMI. *Symbolum hoc quoq; ambit Crucem.*

Tanta, ut diximus, *Margareta* in septentrione nostro regnante, monetæ indigenæ penuria in Daniæ provinciis exstante, stilum transferamus ad Regis *Erici Pomerani*, Pronepotis ipsius ex sorore *Ingeburga*, numismata in museo hoc deposita. Fuit hic Rex Reginae *Margareta* sedecennis socius Regni, qui anno 1396. adoptatus & imperium post obitum *Margareta* per 26 annos tractans re expertus est, Magnæ illius Semiramidis Septentrionalis consilio se fuisse destitutum. Matrimonio sibi anno 1406 adjunxit Principem prudentissimam, *Henrici IV.* Regis Angliæ filiam, quæ immensi auri dotem ad Sponsum hunc detulisse fertur. Memorant enim Annales Svecici, teste *Hvidtfeldio* pag. m. 629. dotis numum tanti fuisse ponderis, ut aliquot millia aureorum æqvaverit. Una verò an fuerit massa signata aut non signata, quæ dotis hic dabatur, aut ex pluribus constiterit segmentis, quæ ad trutinam examinata tantam confecerunt summam numariam aureorum Anglicanorum, sive dotis loco numi hi fuerint numerati, non adeò apparet. Verum tamen esse quidam perhibent, fuisse Principem Gallicam, quæ etiam dotis numum sponso, Regi Angliæ, aliquot centena millia pendentem attulit, quem auri massam potius ex lege jur. *Quotiescumq; 27 C. de Suscept.* Autor anonymus doctissimæ *Lucubrationis de veteris Numismatis Potentia & Qualitate*, nuperrimè Lipsiæ & Francofurti impressæ, nominat. Interim in confesso est, permagnam in Dania biennio post exstitisse copiam aureorum Anglicanorum, quorum 9 millibus anno 1408. Gothlandiam è manibus Teutonicorum Equitum redemptam fuisse, antea narravimus. Post mortem Reginae *Margareta* tandem Rex idem contra Holsatos Duces litem ciere coactus est ob Slesvicensis Ducatus homagium, sibi ab iis non præstitum, quod ad Daniæ regnum pertinere Cæsar *Sigismundus*, in causâ hac Arbitrarius factus, pronunciavit. Litis ejusdem gratia Rex *Ericus* etiam Budæ Imperatorem salutavit anno 1424, ut una eademq; opera sacra Hierosolymitana deinde visitaret, sed à Præfecto cursus publici in itinere Hierosolymitano detentus, magnum subditis extorsit censum, ne Sultano traderetur. In regnum rediens contra pertinaces Holsatos anno 1425 arma sumpsit, & per idem tempus memorant annales nostri, Regem hunc pecuniam ex ære Cyprio vilem admodum cudi fecisse, quare apud omnes famâ laborare capit, quam ut emendaret *Philippa*, Regina ipsius, eodem sub typo, Rege nescio, aliam & meliorem monetam fieri curavit, autore *Hvidtfeldio* pag. m. 726.

Melioris quoq; metalli, attamen mixti, numus est, primo loco sub No. 62 hic positus, quem, imperante *Erico Pomerano*, ex officina monetaria Nestvedensi prodiisse, coronâ ejusdem Regis signatum, ad oram numi in adverso latere legimus. Oppidum Nestvedia fuit in Sælandia, Rege etiam *Erico Glippingio*, satis magnum, ad exiguum maris Balthici finem perquam amoenè situm, cujus ædem Divo Petro sacram, una cum urbe anno 1271. deflagrantem memorat toties laudatus *Hvidtfeldius* nostras pag. m. 274. Propugnaculo munitum hoc emporium quoq; erat anno 1345, jam pridem Holsatis oppignoratam, qui suis impensis munitionem ibi posuerunt, eoq; bona sua transferri curarunt, prout *Joh. Isacius Pontanus* *Rer. Dan. hist. lib. 7. p. 474.* narrat, ut

tuti-

tutius ibidem fortè etiam nundinarent. Sed munimento hoc per idem tempus potestatis Danorum factò & desolato non minus commerciis incrementum cepit Urbs eadem, quæ sodalitio mercatorum olim perquam clara (quod nobis *Compagnie* dicitur) etiamnum plateam habet ab eo *Compagnie-Stræde* denominatam, in cujus situ officinam monetariam erectam fuisse nobis ex actis Civicis urbis ejusdem certò traditur. Et Inscriptio in utroq; numi latere nos certius docet, monetam Nestvedix viguisse tempore Regis *Erici Pomerani*, cum alius *Erici* numulus non esse possit, nisi Pomerani, qui solus trium Regnorum septentrionalium, Daniae, Sveciae & Norvagiæ hic inscribitur Rex, cujus cæterorumq; Daniae Regum indultu rerum commercia in emporio hocce, quamvis mari non adeo conterminum sit, in tantum accrevère, ut etiam anno 1531 navem bellicam, 60 viris armisq; necessariis instructam, quæ pro eo tempore non inter minimas censebatur, urbis Slaglofiæ ope in conflictum emittere potuerit: Vide *Hvitfeld. p.m. 1356.*

Insequentes numulos levidenses admodum & cupreos, qui sub No: 63. Randrosii in *Chersonefo* nostra, No. verò 64 & 65 Othinix in Fionia percussi hic luci exponuntur, eidem Regi adstruimus, quippe *Ericus* hic solus Rex ejus nominis est, qui in annalibus nostris ob vilem notatur monetam, quam cudi fecerat, & inscriptionum literæ ab iis, quæ in numis antecedentium Regum ejusdem nominis dantur, multum discrepant, magisq; conveniunt in literarum formaturis proximè præcedentis numi, qui nullius nisi Regis *Erici Pomerani* est: Nec præterea deprehendimus, siglas Regum coronatas prius fuisse usitatas, quàm in hujus succedentiumq; Regum Daniae numis. Laudat quidem *Bircherodius Specimin. antiq. rei num. Dan. pag. 128.* Regium *Christiani I.* diploma M.S., ex quo constabit Othinienfium monetarias ædes à Magistratu sub *Erici Pomerani* temporibus fuisse divenditas, attamen non exinde sequitur, monetam, *Erico* hoc regnante, Othinix in totum fuisse abrogatam, cujus pravitatem Magistratus fortè pertæsus omnimodo annisus est, ut monetaria officina destrueretur, ædesq; divenderentur, quarum parietinas, *Myn-te-Gaarden* dictas, Othinix adhuc restare nobis traditur, à quibus urbis ille tractus, in quo jacent, Danicè adhuc dicitur *Myn-te-Strædet*/i. e. vicus monetarius. Hinc & ejusdem farinae numulos permultos Othinix, alibiq; *Erico* hoc regnante procusos nobis anno 1688 singularis detexit casus, quem laudatus *Bircherodius l.c. pag. 127.* ita enarrat: *Civis quidam Urbis nostræ Othinix cum collapsas suas reficeret ædes, & fundamentum earundem repararet, incidit die nono Martii in copiam numorum satis numerosam. Possessor autem olim æris hujus ocream vel tibiale aliquod his impleverat numis & in terram reposuerat. Superveniens autem incendium forsitan aliquod hoc, quicquid fuerat, integumentis consumpserat, & inclusum æs in massam pedis instar effigiatam redegerat, ut vix aliquot à reliquo corpore separari & integri avelli possent.* Ab eadem massa avulsi etiam hic dantur numuli ænei ejusdem formaturæ, quemadmodum & hujus Regis in Svecia Stockholmix, Aboæ & Arosiæ procusi fuere numi, qui ex mixto conflati sunt metallo. Tandem imperium Septentrionale Rex ille pertæsus, ob affectum subditorum in dies sibi imminutum, se in Gothlandiam subduxit, correptis regni Daniae thesauris & Roeskildix ædis primariæ ornamentis quàm pretiosissimis, statu is scilicet Apostolorum Christi aureis, quæ trimulo, teste *Cl. Lyschandro in Synopsi hist. Dan. pag. 242.*, haud fuere minores. At

cum decennium ibi exegisset & à Svecis, insulæ & thesauro inhiantibus, graviter infestaretur, arcem metropolimq; insulæ Danorum potestati sponte tradidit, in Pomeraniam trajecturus, qui in trajectu eodem duas naves cimelio suppellectileq; prætiosiori onustas amisit. Rygenvoldiæ, in Pomerania tandem appulsus totidem annos ibi consumpsit, & sic cum per tempus vicennale Trionum fasces duorum Regum *Christophori Bavari* & *Christiani I. Oldenburgici* manibus post se versatos vidisset, sine liberis, ibi vita excessit anno ætatis 74. postquam imperium boreale cum Regina *Margareta* 16, solus verò 26 annos tenuerat, insequentibusq; annos viginti privata triverat forte. Bochoviæ deinde est sepultus. Rex fuit admodum doctus, sed minus felix, qui historiam gentis Danicæ latine contexuisse dicitur, in qua multa habemus, quæ alibi nequicquam quæramus. Jam ad numulos

REGIS CHRISTOPHORI III. seu BAVARI.

Tab. XLI.

No. 66. CRISTOFER. D. GR. REX DACIE. *Trini leones in scuto, Daniæ insignia antiqua.*

In adversa:

GLORIA IN EXCELIS DEO. *Clypeus, qui est quadripartitus, Leonibus Palatinis & rhombis Bavaricis exornatus.*

No. 67. CRISTOP. REX D. S. N. *Character nominis Regii, trifolio superne in nummo exornatus.*

MON. MALMOIENS. *Scutulum cruce, latius se expandente, insignitum.*

No. 68. CRISTOFER REX DACIE. *Regis sigla coronata.*

MONETA MALMOIENS. *Scutulum, cruce eadem, seu Danebrogica, signatum.*

Erico Pomerano hunc in modum imperii fasces relinqvente, *Christophorus*, Comes Palatinus Rheni & Bavarie Dux, *Erici* ex Sorore *Sophia* nepos & Regis *Valdemari IV.* ex filia *Ingeburga*, matre ejusdem *Sophiæ*, abnepos, utpote successioni proximior ad clavum imperii à Daniæ Senatu invitatur, & apparatu magnifico Lubecæ exceptus anno 1439. in Daniam proficiscitur. Post varias disceptationes septentrionis regna, eo præsentē, sub fœdus & unionem antiquam demum sunt redacta. Et rusticorum ferocia in Cimbria anno 1441 ab eo coercitâ, primum anno eodem Sveciæ Rex ad Morastenum, usitato gentis more, salutatur. Asloæ Norvagorum anno sequenti itidem consecratus, tandem in ipso principio anni 1443. Daniæ Regno splendidius Ripis Phundufiorum inauguratur, coronâq; à Præfule Lundensi ibidem insignitur, operam Germaniæ Principibus Magnis præstantibus, quippe ensē Regium gerebat Dux Slesvicensis; sceptrum Silesius, pomum Bavarus & coronam Brunsvicensis. Post hæc habiti sunt ludi equestres maxime conspicui, & è nobilitate præcipuâ viri septuaginta duo inter eqvites sunt relati, quorum juramen-

ti verba in *capsa Cypriani ord. 2. in quarto Bibliotheca Universitatis Havniensis*, prout tunc temporis in more positum erat, sic jacent:

Jeg bether mig saa Gud hielp / Jomfrue Maria / Sancte Knut / Sancte Erick oc Sancte Oluf / at jeg vil efter min yderste Mact meth Lis oc Gods bestiaerme then hellige Christne Tro oc Evangelium oc holde oc verie Kircken oc henne Tienere ved syn Frihed oc Frælsæ. Stande moth Uræth / oc styrcke Frid oc Ræt / oc bestiaerme Fatherløse oc Motherløse Børn / Jomfruer / Enliær oc arme Føld; oc være trygger oc tro min Konninger / oc myn Rige. oc rætsfærdeligen holde oc giøme mit Ridderskab / Gud til Hether efter min beste Formuge. Saa hielp mig Gud oc Helghene! h. e. *Ita me Deus juvet, Virgo Maria, S. Canutus, S. Ericus & S. Olaus, promitto, me viribus omnibus defensurum esse Christianam Religionem & Evangelium, protecturumq; Ecclesiam ejusq; ministrorum inimicitates & velle aversari quicquid injustum, justumq; & pacem firmando, orphanos, virgines, viduas, pauperes omnes adjuvare, fidumq; me fore Regi meo & Regno, & juste servare decoreq; custodire meum ordinem equestrem, quoad potuero in Gloriam Dei. Ita me Deus & Sancti adjuvent!* His ita, ut in talibus sit, magnâ pompâ peractis, numum hunc primo loco sub No. 66. positum in Dei Gloriam rei; memoriam Ripis ex officina monetaria quoq; prodiisse suspicamur, qvi majoris moduli est, atq; tunc temporis in septentrione assolebat, ideoq; & solennissimo actui huic dicatus censetur cum votiva acclamatione seu symbolo Regio: GLORIA IN EXCELIS (pro Excelsis) DEO! Nam & in hac Phunduliorum urbe, etiam ante annum 1269, erectas fuisse ædes monetarias, jura Civitatis ejusdem ab *Erico Glippingo* eodem anno Nyburgi concessa haud obscure, *Editore Resenio* nostro, ita §. 26. subindicant: *quicumq; argentum non dativum produxerit vendendo & Monetarius illud falsum esse pronunciarverit, & ille asserit, se illud in venalitatibus suis accepisse, ille potius quam Monetarius ad defendendum se prævalebit.* Id quod privilegiis ferè iisdem Regis *Christophori Bavari*, in ipsa coronationis prædictæ festivitate datis, corroboratur. Tacemus hic Regis *Christophori I.* immunitates, anno 1252. Riparum civibus erogatas, quas jura & privilegia eadem in exitu confirmatas quoq; laudant, quoniam nos eas deperditas dolemus. Ex quibus tamen satis constabit, etiam ante *Erici Glippingi* tempora Ripis stetisse monetæ officinam, cum ejus monetarium jam dum constitutum in privilegiis, urbi huic indultis, memorét & his antiquiores quoq; exstiterint civitatis prærogativæ, quarum tenore indultuq; Regum insequentium numos refusè admodum ibi cusos esse, ejusdem officinæ monetæ, etiam in musæo hoc asservatæ & usq; ad annum 1536. nitidè percussæ contestantur. Multa præterea huic urbi fuerunt commoda, quæ exteris etiam ibi commorandi & nundinandi occasionem olim dedere, siquidem & jure, ut dicunt, stapulæ eandem antiquitus etiam gavisam esse, jura laudata §. 29. perhibent: *Quicumq; deprehensus fuerit juxta Stadh & Stapel, quod falsos denarios fabricaverit, capitali sententiæ subjacebit;* Cui & argumento sint, vicorum nomina à Flandris, Anglis, Gallis, alijsq; nationibus indita, prout *Joh. Isac. Pontanius charograph. Dan. Descript. pag. 660.* arguit. Idem decantare videtur Nobilis Poëta *Latus* nostras *Rer. Dan. Lib. VIII. pag. 392.*

— *Asi hominum formæ est ita juncta venustas,
Ut Brabantinis aliquod ceu è gentibus istuc
Commigrasse putem.*

Sed quotquot hîc vicorum superbæ domus & commerciorum venusta se exseruerunt monumenta, tot & rudera ex incendio & excidio, quod urbs hæc anno 1242. 1258 & 1272 passa est, cineribus terrisq; ibi sepulta sunt. Restat tamen in hunc usq; diem vicus Grönningorum, qui mihi est natale solum, contracte Grønner-Gade indigenis dictum, cujus in tractu & ædibus, quæ olim mercatorum jam urbis spectatæ magnitudinis curia, Grönningi suas exposuisse merces stapulamq; erexisse, mihi adeo à teneris est traditum. Et à partibus meis ultrò quoq; stare videtur Nobilissimus & Consultissimus Vir *Matthias Wormius*, Justitiæ Consiliarius Regius, qui itidem Præses ejusdem urbis & antiquitatis patriæ amantissimus ex Riparum archivis pro benigna ingenii venâ in honorem antiqui juris civitatis ejusdem è Bibliotheca *D. Petri Resenii* Hauniæ 1683. editi, sic Danicè canit:

Sligt vidner Stabelen af Grønninger opsat /
Enddog den siden er ombendt og slet forlat.

Quod in profam ita latine vertimus: *Idem attestatur stapula à Grönningis hîc erecta, quamvis postea dilapsa sit & in totum desita.*

Itaq; priscorum numismatum nobis hoc est elegantissimum, &, quantum mihi constat, primum quod Daniæ insignia antiquiora præ se fert, leones nempe trinos, dextrorsum procurentes, & tria illa Balthica maris ostia (quibus secundum inscriptionem CRISTOFER D. GR. REX DACIE imperaturus erat) denotantes. Coronati quidem conspiciuntur leones, sed incuriâ Calcographi, cum vix ante Regis *Christiani IV.* tempora in numis diademati fuerint. Numi parte posteriore emicat scutum quadrifariam divisum, ita ut primâ & quartâ areolâ Leo Palatinus, secundâ & tertiâ verò rhombi Bavarici contineantur.

Proximè sub numeris 67 & 68 hîc sequentes Regis ejusdem numos stirpis Oldenburgicæ esse quidam arguunt, quia iis simillimi videntur proq; iis & quidem Regis *Christierni II.* venditare exinde allaborant, quod nominis Regii caractere ferè eodem in primo numi latere sint insigniti, quo solum Regem *Christiernum II.* nomen suum in numis exprimendum curasse, autumant; At cum Antecessor *Christophori Bavari, Ericus Pomeranus*, sigla item regie coronata in numis suis usus fuerit, non dubitamus, successorem ipsius, quemadmodum deinceps splendidissima serie Reges insequentes ad hoc usq; tempus fieri jusserunt, eundem secutum esse morem & nominis Regii caractere non minus exornatum seu coronatum voluisse, quem Monetarii literâ monasticâ *R.* loco *C.* hîc tam in numis Danicis quàm in Svecicis, quos *Elias Brenerus in Thes. Num. Sveo-Goth. Stockholmia* alibi; sub eodem Rege percussos anno 1691 nobis deprompsit, expresserunt. Quid? quod nec adeo oculos hîc fugiunt literæ ad oras numorum inscriptæ, ut ejusdem Regis nomen conficere non valeant, quamvis ærugine partim sint exesæ. Cui accedit, quod in Svecicis numis præter siglam eandem in medio numi coronatam, nomen Regis *Christophori* ad oram ab eadem litera monastica ubiq; ferè incipiat, quemadmodum pag. 22. auctarii hujus sigillo inibi laudato, quod Ripis convivii *S. Canuti* olim fuit, Regis *Canuti* vocabulum literâ eadem insculptum exstat.

Aversæ numorum hîc quoq; habent scutum purum, quod crux transit ad ultimas usq; numi oras: Latiori enim modo hoc crucis signum sese hîc expandit, nî fallor, ad instar cruciatæ, inde à *Valdemari II.* tempore & anno 1219. ad posteros asservatæ, quemadmodum crucem eandem & in numis & sigillis postea dilatatam videmus & Regni Daniæ insignia eam albo colore in solo rubeo adhuc ostentant. Notum quippe est ex historia pag. 74. hîc laudata, Regi *Valdemaro*, adversus gentiles Livonos belligeranti, Cruciatam à Pontifice Romano fuisse collatam, posterisq; traditam, quam tantâ religione pro ejusdem temporis ratione fuisse custoditam satis evidenter colligimus, ac si cœlitus fuisset data, cum ductu ipsius tantas triumforum laureas post tot debellatas & conversas gentes conquissiverint Reges Daniæ. Credulæ itaq; Pontificiorum turbæ hinc facile religio eadem mansit, ut militibus quoque sub eâ animi eò fortiores in prælio redderentur. Habuerunt enim antiquitus Pontifices eorumq; asseclæ primores etiam suos **Gonfanons**, quos Galli *les Banniers de l'Eglise* explicant. h. e. labara ecclesiastica, Defensoribus ecclesiæ in bonum omen tradita. Rem fusiùs illustrat *Messire Antoine Furetiere dans les essais d'un dictionnaire universel p. m. 126. & 127.* dicens: *Ce Gonfanon étoit la Baniere de l'armée Chrétienne, prise par Bandonin Conte de Boulogne & d'Auvergne, frere de Geoffroy ou Godefroy de Bouillon, auquel elle avoit été envoyée par le Pape, comme au vray Défenseur de l'Eglise contre les infideles.* i. e. Gonfanon hic erat vexillum exercitus Christiani, portatum à Baldevino, Comite Bononiensi & Averniensi, Godofredi Bullionum comitis fratre, cui tanquam vero Ecclesiæ Defensori, contra Gentiles à Pontifice erat transmissum. Mera Danica vetus hæc vox *Gonfanon* vel *Gunfani* & hanc tesseram summum militare vexillum *Antonius Furetiere* appositè est interpretatus, quoniam omnes apud quos hæc mansit vox in Italiâ & Francia de vexillo tali intellexerunt, quibus adstipulatur Chronicon Anglo-Saxonicum vetus, quod *Edvinus* edidit, ubi ad annum 878. p. m. 84. dicit, *Ælfredum* in Danmonia extorsisse militare vexillum Danis, quod *Reafn*. h. e. corvus dicebatur, legitq; *Gud-fana*, quasi Dei vexillum, *Gud* enim nobis vocatur Deus & *Fane* vexillum. Anglo-Saxonica verba sic jacent: *And thar was de Gud-fana gemummen, the hi ræfen heten.* Ubi *Gunnfana* legendum existimo, quamvis non malè utrumq; quadret, si ve legas *Gud-fana* sive *Gun-fana*, quæ vox cum tempore detorta est in *Gonfanon* & *Gunfalon*. Corvi figuram olim intextam habuisse vexillum hocce, ab appellatione ejus *Reafn* colligo, quemadmodum id septentrionis nostri historiarum monumenta M. S. Scriptoresq; Anglicani contestantur: erat enim corvus illi Trionum Deastro Odino peculiariter sacratus, hinc & *Hrafnagud* i. e. Deus corvorum ubiq; est nominatus: Itaq; nec incongruè tesserae huic militari majores nostri, adhuc gentiles, nomen *Gud-fana* imposuerunt, quibus, Christianis jam factis, etiam religio fuit, cruciatam, hujus vexilli loco Regibus eorum à Papa Romano collatam, divinitus fuisse datam. Nostratibus deinde vexillum idem nomine **Dane-Braage** / i. e. Danorum **Braage** exinde vocatum, quia erat texturâ varii coloris, *πεποικιλμένη*, quæ **Braage** Danis dicitur, de quibus etiam vide *Hvidtsfeldium* p. m. 185. 933 & 1033. Magnâ igitur curâ labarum hocce, velut Regni & Religionis Palladium, ad posteros, ac si de cœlo demissum fuisset, conservatum fuit, cui sequentium temporum victo-

rias & res secundas imputabant, dum forti & felici manu id fartum tectumq; per aliquot secula contra hostes, etiam prævalidos, tuitæ sunt gentes nostræ, donec tandem in bello Dithmarsico à Rege *Johanne I.* gesto, inter victorum spolia anno 1500., relatu' *Hvidtfeldii*, fuerit deperditum. Ex inscriptione crucem hanc ambiente in utriusq; numuli latere patet, ambos esse monetæ Malmöensis. *Malmö* indigenis appellata est hæc Scaniæ urbs propemodum Metropolitana, quæ Hollandis est Ellebogium, è situ loci, cubiti formam referentis; Malmogia verò Chorographis dicta. Maritima est & probe jam munita, quæ, Rege *Erico Menvedio*, in littorum tractu, quo nunc conspicitur, anno 1319. è suiseducta est fundamentis, & cum in editiori loco pagus ejusdem nominis fuerit conditus, Malmogia inferior ad defferentiam superioris incolis est diu denominata; At caput è littoribus maris Codani exferenti sine additamento & κατ' ἐξοχήν Malmöæ seu Malmogiæ nomen est impositum: Ulteriores enim vires sumere urbs hæc mercimoniorum oportunitate cepit, cum habeat maris quendam flexum, qui portum format, præsertim Circio non flante, navigiis satis tutum. Ansam ergo loci situs indigenis & exteris dedit piscandi gratia hic suas in littore figere sedes, quæ ex commerciorum indultu opibus & splendore postea adeo exstiterè insignes, ut quas piscatorum humiles & è cannis contextæ olim occupaverint casæ, eas ædificiis magnificè exornatas in historia patria per aliquot secula conspexerimus: Quippe primum legimus *Valdemarium IV.* anno 1360 concessisse huic urbi præter cætera hocce privilegium, ut à telonii, quod vocant, solutione immunes essent Malmöenses, in quemcunq; Daniæ portum cum mercibus venire ipsis contingeret. Tandem ex numis his percipimus commercandi gratia urbi huic quoq; indultum fuisse jus cudendi numos, à quo verò Rege, non nobis planè conspicuum est, interim hisce numis antiquiores Malmogiæ signatos videre, quod sciam, non licuit. Omnes ejusdem formaturæ illustriori cruce in scuto puro sunt insigniti, id quod nobis argumento sit, Regem hunc, seu Dominum monetæ, Principem fuisse patriæ amantissimum & antiquæ Danorum gloriæ studiosissimum, qui sub cruciatâ eadem Vandalos & Slavos ad pristinum obsequium redigere meditatus est, & redegisset, si modo in Scaniam trajiciens, ut Jenecopiæ proceres Sveciæ in concilium & auxilium convocaret, & Helsingburgi subita invalidudine oppressus die 6 Jan. 1448. mortuus non esset. Christophoro Bavaro sic defuncto, Regnum Dani jure trans-tulerunt in *Christianum Oldenburgicum*, istius nominis Primum, illum quoq; *Valdemari IV.* abnepotem, cujus posterorumq; qui etiam splendidiori successionis ordine ad gubernacula regia sedere, numos argenteos, cujuscunq; etiam sint moduli, profluentiori copia in Musæo hoc existentes, bono cum Deo & gratiâ Monarchæ nostri clementissimi, luci aliquando etiam exponemus: crevit enim res numaria adeo sub Optimis & Potentissimis stemmate Oldenburgico satis Regibus, ut etiam tantorum Principum numi nunc inter elegantiores & meliores, imò maximos, totius orbis numerentur. Jam mantissæ loco ad perpaucos minutulosq; numos Norvagiæ Regum Principumq; qui sequuntur.

REGIS SVERI MAGNI.

Tab. XLI.

No. 69. ✚ REX SVERVS MAGNVS. Caput coronatum Regis, plenè barbati.

In aduerso latere:

*Numi auersam crux transit, in cuius quadratis literæ hæc exstant: NI. NI.
NI. NI.*

Est numulus perquam nitidus, puri argenti & solidus, quamvis tenuis, quem antea in Musæi hujus descriptione pag. 112 quidem notauimus, sed ut illustrior fiat, hæc quoque sunt addenda: Dantur etiam ejusdem moduli planè bracteati & cavi, qui numi auersam tantum procusam habent. Omnes profitentur, literis NI in quadratis transeuntis crucis signati, *Nidrosia* se fuisse cufos: Sic enim à fluuio, scilicet *Nid* seu *Nid-Ålæ*, & ostio ejusdem profundo, ubi redundat, quod *Ålæ* Norvagi antiquitus dicebatur, urbs hæc, eodem in tractu sita, nomen suum est sortita. *Nid-Ålæ Ålæ* / quod contractius latine redditur *Nidrosia*, cui tamen nomen antiquis fortè à Trondheimensium seu Trondensium mansione hodie vulgò manet *Trondheim*, Anno 1154 Metropolis totius Norvagiæ sedesque Archiepiscopalis est constituta, cui præterea Islandiæ, Grönlandiæ Orcadumque ecclesiæ subjectæ erant. Templum itaque habuit cathedrale & magnitudine & cæforum lapidum artificio in orbe Christiano vix simile, quod incendio & ruinâ sædatum veteris suæ magnificentiae tantum non jam ostendat rudera. Mercimoniis tam indigenarum, quam exterorum non minus hoc emporium, inde à *S. Olai*, cognomine *Digre* i. e. Crassi, tempore, qui regnum Norvagiæ ab anno 1015. ad annum 1030 tenuit, clarum fuit. Sic enim narrant *Snorronis Sturlei* Chron. Norvag. M.S.: *Olafur Kongur for meþ lypu sino ut til Niparos, þa let hann reysa þar þus a Niparbacca, oc seipapi svo, at þar seylldi vera Kaupstapur.* h. e. Rex Olaus cum hominibus suis *Nidrosiam* profectus est, ibique domos erigi curavit in *Nitherbacca* seu clivo fluminis *Nid* & ordinavit sic, ut ibi esset emporium: Etiam hinc jure cudendi numos, à Rege *Svero Magno* clementer concessio, celebrius factum est, quemadmodum ex inscriptione numi hujus quodammodo dispalescit, nam antiquiores hujus emporii numos videre vix contingeret.

Regnum Norvagiæ iusto successionis ordine cum *Sverus Magnus* peteret, quem multa dura asperaque perpassum Chronica Norvagica referunt, Anti-Rex *Magnus Erlingi* filius affecitque ipsius eum profligare & conviciis persequi sunt conati, tradentes, eum Regis *Sigurdi* filium ex pellice *Gunhilda* se mentiri, sed ex Unate fabro prognatum. Nupsit quidem hæc *Gunhilda* post obitum Regis *Sigurdi* viro, qui Unas faber vocatus erat, sed cum *Erlingus Schaccius* ejusque filius *Magnus* in id incumberent, ut Regia Prosapia per totum Norvagiæ regnum extirparetur, cum filio & marito Unate ad fratrem, Ferroensem Episcopum, confugit, ubi *Sverus Magnus* adeò literis fuit imbutus, ut ad religionis munus investiretur, at, cum hoc ageretur, matri lacrimæ cadebant, quæ filio, id quæritanti, stirpis illum esse Regiæ, quam huc usque apud eum reticuit, detexit, levemque istam pro Regia illa dignitate, quæ *Svero Magno* jure competeat, aestimans. Qua occasione *Sverus* munus suum militiâ mutavit

tavit confestimq; ad Norvagos suos profectus, tandem post quinquennium & varios in eo cum *Magno Erlingi* filio conflictus, quorum quatuor ad Nidrosiam in numulo hoc, literis NI. quater repetitis, Chronica Norvag. toties laudata enarrant, Magnum vesperà Viti & Modesti ad Bergas unà cum classe satis instructa anno 1184. prostravit. Dum toties acie iusta de regno decertabatur, *Sverus* ter à populo Rex quidem est salutatus, nec tamen prius eum coronari Præsules regni permiserunt, quàm decennio post ultimum cum *Magno Erlingi* filio conflictum: Intercesserunt enim statim à *Magni* morte Regem *Sverum* inter & Archiepiscopum Nidrosiensem *Ericum* controversiæ magnæ, etiam ob Regi denegatum consecrationis ministerium, quod *Nicolaus Asloensis* Episcopus in comitiis ipsi anno 1193. Bergis demum præstitit, postquam Archiepiscopus *Ericus* diu antea, variis cum Rege *Svero* exercitiis offensionibus, in Daniam ad *Absolonem* Archiepiscopum se contulerat, ibiq; & Romæ eum multis aggravare conatus erat criminibus & conviciis: Legato enim Apostolico etiam Regiam inunctionem sibi deneganti & subditos suos pecuniâ emungenti, festinum abitum è regno suo Rex *Sverus* imperavit. Hinc & in Regem hunc excommunicationis fulmen non tantum à Papa Celestino vibratum, sed & ab Innocentio est torsum, prout ex Epp. *Innocentii* l. 1. Epp. 382, 383. & 384. edit. Baluz. percipimus. Itaq; *Saxo Grammat. histor. Dan. fol. 181.* qui Archiepiscopi *Absolonis* fidus fuit comes & potentiæ ecclesiasticæ hic nimis cultor Regem eundem inter alia hunc in modum notat: *Et ne generis titulo carere videretur, originem mentitus Haraldum Hyberniensem avum sibi vendicando, Sivarðo (Sigurdo habent Chronica Norvagica) se procreatum confingit, cuius etiam nomen filio, quem antea patris vocabulo UNA (UNAS) appellaverat, aptavit. Et ut omnia prioris fortuna momenta subrueret, proaviq; vocabulo in eo præsentari crederetur, simulatâ prosapiæ decus, novi nominis ornamentis usurpare sustinuit, Magnumq; se in argumentum generis vocitari constituit.* Vera quædam hic falsis immiscuisse Saxonem, numulus noster, qui Regem *Sverum* quoq; cognominat *Magnum*, testis est, id quod inscriptio gladii ipsius aliaq; monumenta, quæ ad sepulchrum Regis *Sveri* Bergis olim suspensa *Chron. Norvag. edit. Dan. pag. m. 527.* narrant, majoribus nostris quoq; tradiderunt. Quo verò tempore *Magnum* hoc sibi *Sverus* Rex attribuerit cognomen aut impositum sit, non omninò liqvet. Relatu Saxonis magnam habet verisimilitudinem id non prius factum esse censemus, quam de regio ipsius ortu certior factus erat, quo tempore & filii sui nomen ab Unade in *Sigurdi* transmavit; At quia *Sveri* historia M. S., *Sverus Saga* dicta, cap. 4. *Sverum* admodum juvenem & nondum rerum potitum cognomine *Magnum* introducit, in somnio, quod de Sancto Olao *Sverus* habuit, dicentem: *Sidan næfndi hann Sværri Magnus, „ oc bad hann thva ser i thvi sama Vatni.* i. e. Deinde vocavit *Sverum* *Magnum*, & rogavit, ut se lavaret aquâ eadem: Credimus igitur majorem subesse veritatem, *Svero* à teneris adhæsisse illustre hoc & è familia Regia longè peti- tum cognomen, quemadmodum novimus, *Svenonem* *Estrithæ* filium & Daniæ Regem idem cognomen in baptismo esse consecutum & alios imitato- res ejus exstitisse in historiis nostris legimus. Aliàs *Sverus* hic, jam de Patre certior factus, more patrio, assumpsisset nomen patris, cujus hæredem in Re- gno Norvagiæ se esse omni jure prætendebat. Sed his argumentis de ortu *Sve- ri* cum diu disputatum esset, tandem in solio justè Rex confirmatus est, qui fi-
ducia

ducia causæ in morte Deum justum judicem implorans vitamq; universam piè transiens, progenie per tot annorum spatia in folio Regio usq; ad Reginam *Margaretam Valdemari Quarti* filiam deinde conservatâ, nos ivadet, de justitia causæ eum fuisse omninò persvasissimum, nec propria fraude aut dolo malo quicquam ab eo tentatum: Jure itaq; licet extra conjugium natum, potio- rem fuisse, quàm *Magnum Erlingi* filium, dilucide admodum demonstravit *Bartholinus* nostras *Antiquit. lib. 2. cap. I. pag. 236.* Præterea numulus hic creditur eo magis ex architypo prognatus, quòd coronata facies Regis *Sverri Magni* omni modo hic videatur quasi ad vivum efformata. Depingunt enim *Chron. Norvagica Sturlæi pag. m. 527.* *Sverum Magnum* fuisse hominem quadratum, pulcro & deductiori vultu, proluxâ & villosâ barbâ, quæ fuit ruf- fa, virum item eloquentem & nunquam se ita inebriantem, ut sui compos non fuerit, parciloqvii erat singularis, dum accumbebat, & sedens spectatæ erat magnitudinis, stans vero brevioris staturæ, quippe ipsi fuit thorax admodum longus sed femora pedesq; breviores: Miles quoq; strenuus & audax, quem admodum historiæ eum ubiq; dilaudent. Rex interim fuit salutatus inde ab anno 1177, at in comitiis Bergensibus anno 1194 primùm consecratus, se- cundus Norvagiæ Rex, qui coronâ fuit insignitus. Regnum tenuit per 25 an- nos, cum anno 1202. mortuus sit Bergis ibiq; sepultus.

PHILIPPI, DUCIS NORVAGIÆ.

Tab. XLI.

No. 70. ✚ PHILIP. DUX NOVEGIE. *Ejusdem caput corolla exornatum.*

✚ MONETA E. ASLOENS. *In numi area aversa crux elegantior, quæ in suo quoq; quadrato rosam ostentat.*

Norvagia anno 1204 Baglorum & Birckebeniorum seu Betulipedum dissi- diis ubiq; inquietata, ejusdem annales tradunt, *Nicolaum*, Episcopum Asloensem, suppetias Regis *Valdemari II. Philippo*, sangvine sibi juncto, in Daniam profectū efflagitasse, ut Baglorum Dux in Norvagia constitueretur, quem & *Ingonis* Nor- vagici Regis ex sorore nepotem consanguineumq; *Valdemari* esse & populum regni hoc modo citius pacari & in unum corpus redigi posse, indicavit Epi- scopus idem; At *Erlingus*, jure se potio- rem esse demonstrans, rerum in Nor- vagia apud Baglos potitus est, qui suasu *Nicolai Asloensis Philippum* Jarlum seu comitem suum statim fecit, qualem numus hic ex arbitrio Episcopi *Ducem Norvegie* nominat: Nam ex numi aversa inscriptione: MONETA E. ASLO- ENS. quodammodo dispalescit, MONETAM esse Episcopi ASLOENSIS, quam & nullius nisi prædicti *Nicolai* esse persentimus, cum Episcopus hic tam multa ad fortunam *Philippi* fecisse legatur, ut non minus numum hunc perquam nitidum cudi curaverit in gloriam & gratiam ipsius, qui non modo Dux sed & Rex *Baglorum* anno 1208 est salutatus & per decennium contra *Betulipedum* Regem se præstans Ducem strenuum, anno 1218. in Löfaasia præfecturæ Tönsbergensis tandem morbo decessit.

Numulus hic uti Episcopi Asloensis ab antiquariis nostris censetur, sic & monetæ Asloensis esse eam statuimus: Emporium quippe ibi locorum inde

ab anno 1049 exstitisse, annales Norvagici memorant, cujus fundatorem Regem *Haraldum Haardraade* quoque perhibent, quod nomen suum est sortitum à præterfluente amne *Loe* & ejusdem fluminis ostio profundo, *Alas* Norvagi dicto, quorum inversione urbis nomen *Alas-Loe* seu contractè *Also* resultat. Mercimoniorum oportunitate cum hinc per annos 169. vires nullas non sumere Emporium hoc potuerit, præsertim sede Episcopali jam dudum nobilitatum, non minus jure cudendi numos esse donatum colligimus, quam Bergensium oppidum, quod Rege *Erico Præstehadere* anno 1281. monetæ privilegio munitum fuisse mox dabimus: Cui accedit numulus hic luci expositus tanquam oculatus testis aliique ejusdem farinae numuli postea proculsi *Asloe*, quam vulgus *Opsloe*, dum stetit, appellare solebat, nomine aliquantum intorto. Vetus quæ fuit urbs jam cineribus suis ab anno 1624. jacet sepulta, novâ confestim in tractu commodiori auspiciis singularique indultu Gloriosissimi Regis *Christiani IV.* sitâ, nomine *Christiania* appellabatur à potentissimo illo regnorum suorum statore & instauratore, quemadmodum in hunc usque diem eodem vocabulo floret & viget. Caput Principis *Philippi* in numi facie more Romano redimitum voluit Episcopus *Asloensis*, ut testaretur, *Philippo*, ob tantas contra *Betulipedes* fortibus ausis partas victorias, meritò debere corollam triumphalem, floribus hic commixtam & coactam, caputque tanti Ducis regali Majestate aliquando dignè fore sertatum, ut ita cum *Capella* loquamur. Nec minus concinnè inde in more positum habuere Galli, suos Duces coronâ seu corollâ insignire, memorat enim *Rogerus Hovedenus* circa exitum seculi 12. pag. 792. *Johannem*, Comitem *Mortainensem*, fratrem *Richardi I.* Angliæ Regis *Rotomagi* in festo S. Marci commemorantem, accinctum fuisse gladio Ducatus *Normannia* in Matrice Ecclesia per manum *Walteri Rothomagensis Archiepiscopi*: & prædictus Archiepiscopus posuit in in capite Ducis circulum, habentem in summitate per circuitum rosas aureas, prout etiam hic in corolla Ducis *Philippi* aureæ rosæ quasi pullulare videntur.

REGIS ERICI MAGNI FILII.

Tab. XLI.

No. 71. ✚ ERICVS REX NORVEGIE. Caput Regis eleganter coronatum.

In latere averso:

✚ CIVITAS BERGENSIS. Crux quadrata rosam in quolibet sui angulo representans.

Numulus hic argenteus nullius, nisi Norvagiæ Regis, *Erici Magni* filii poterit esse, qui anno 1280 Bergis maximâ cum solennitate regno est inauguratus & ob suum deinde in Clericos malum affectum *Præstehader*: h. e. Sacerdotum osor est cognominatus: Etenim nec ejusdem nominis ante eum ullus ad gubernacula regni sedit, nisi *Ericus Blood-Oxe*, ab ascia sangvinolenta ita denominatus, qui verò imperium circa annum 929 tenuit, quo tempore nec dum in Norvagia monetam viguisse, percipimus, nec ullus in septentrione nostro eo tempore aut tam nitidæ literaturæ cusus reperiatur numus. Quid? quod nec Bergensem civitatem ante Regis *S. Olai* tempora, qui reg-

regnare cepit anno 996. institutam legimus, multo minus inibi antea erectam fuisse officinam monetariam. Primum enim ceperunt Bergæ commerciorum viribus increfcere, regnantibus *Erico* hoc ejusq; Patre *Magno Hacqvini* filio, qvi *Lagebæter* i. e. Legum instaurator dictus: qvippe urbibus *Vandalicis* anno 1275 prima Bergis negotiandi concessa fuit potestas, ipsis à *Magno* illo Norvagiæ Statore indulta, qvam ratam filius ipsius *Ericus* habuit, qvorum tempore Bergis monetam sumpsisse vires, est verisimile, prout numi averfa hic confitetur. Itaq; in coronationis festivitate numulum hunc, Rege *Erico* imperium capeffente, Bergis procusum fuisse credimus, qvo urbs eadem sibi Regis gratiam ulterius eblandiri conata est, utpote qvæ jam dum monetæ jure clementer donata videtur. Aut si malueris, civitatem hanc privilegiis iisdem jam munitam post primam Regis *Erici* in Danos expeditionem navalem, ipso jam reduce, tanqvam victoriatum, cudi hunc numum curasse: memorant enim annales Norvagici, hunc Regem *Ericum* ob maternum hæredium sibi in Dania denegatum Regi *Erico Menvedio* bellum indixisse & anno 1288 unacum Danis extorribus & perfugis, qvasi injuria in Dania affectis, qvi tamen *Ericum Glippingum*, *Menvedii* patrem, immeritissimè trucidarunt, diversas Daniæ urbes in favillas rede gisse, ipsumq; Regem post hanc expeditionem proximo in festo Pascatos, procedentem in templum coronam auream portasse, qvasi re bene in Dania gesta: Proinde & coronatum Regis caput in numi facie urbem hanc exoptasse, suspicamur. Et tantum hac vice, donec tempus rariora tulerit!

*Potiora, quæ hic irrepsere, errata benevolus
Lector sic emendet:*

Pag. 10. lin. 2. pro pretioso lege pre-
tiosa.

P. ead. l. 10. pro Præsbyteros l. Bres-
byteros.

P. 16. l. 2. pro circuitum l. circuitum.

P. 38. l. 11. p. Lotharingus l. Lotharin-
gi.

P. 42. l. 26. p. redimeant l. redimant.

P. 47. l. 3. p. σύγχρονον l. σύγχρονον.

P. ead. l. 43. p. notundum l. rotun-
dum.

Pag. 48. lin. 27. p. bambarum lege bar-
barum.

P. 50. l. 23. p. paritur l. pariter.

P. 59. l. 22. p. flagillis l. flagellis.

P. 64. l. 9. p. hæc l. hoc.

P. 68. l. 5. p. chersonensi l. chersonesi.

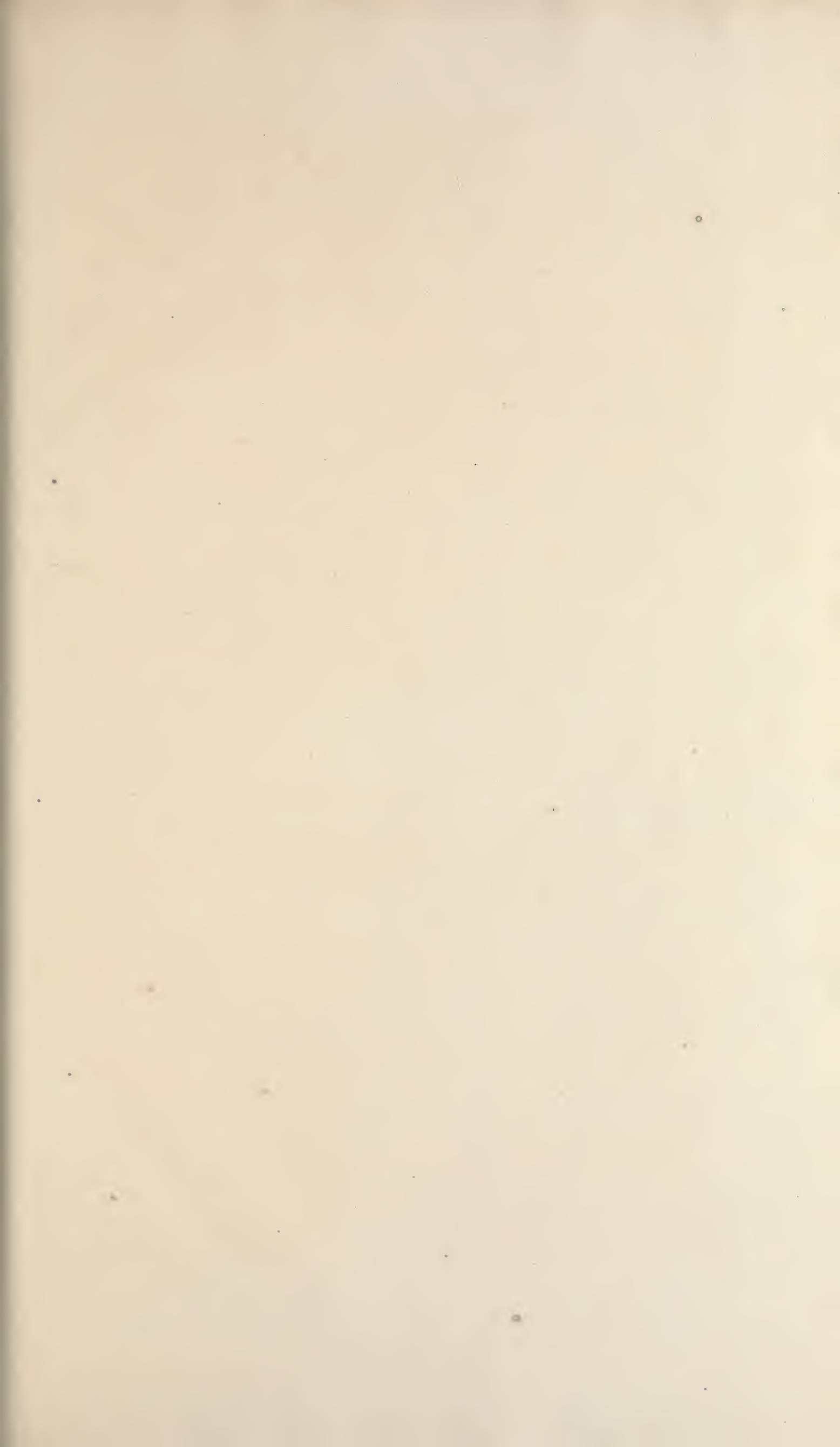
P. 71. l. 20. p. eandem l. eundem.

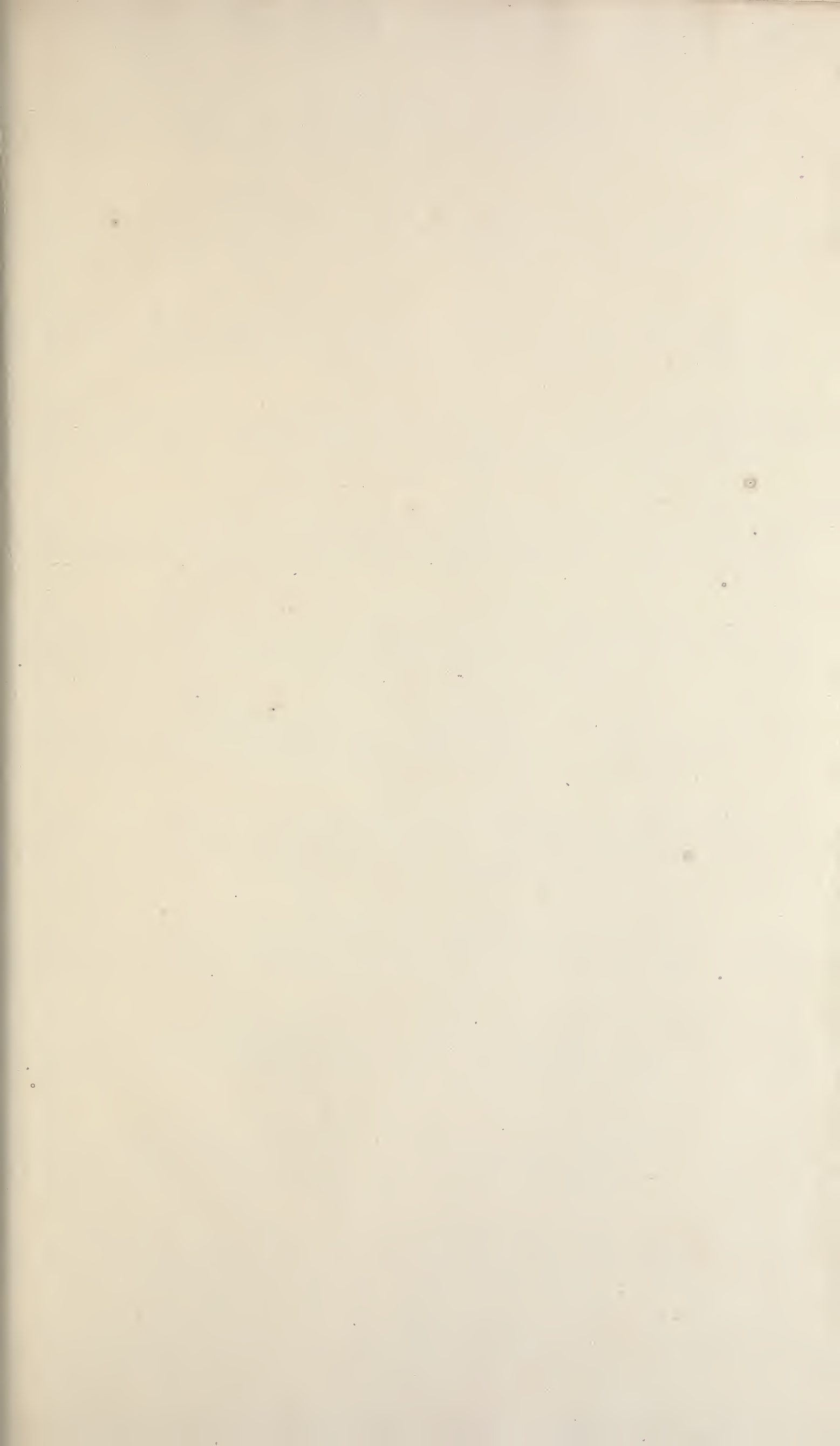
P. 76. l. 38. p. danariorum l. denari-
orum.

P. 78. l. 10. p. ordine l. ordini.

Cætera, quæ hebetiores fugerunt oculos, æquus lector sponte sua corriget.

Old broken vellum binding removed.
First & last signatures removed,
deacidified (Barrow's magnesium bi-
carbonate formula), repaired & re-
sewed with new all-rag end papers
to new vellum thongs. Headbands
sewed on by hand. Rebound in full
vellum, laced onto book.

Carolyn Horton & Associates
430 West 22 Street
New York, NY 10011
November 1973

